

RADIKALEN

WERKGROEP WIL FORSE VERANDERINGEN:

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE

'BIJ DE PPR GEBEURT TENMINSTE WAT'

DE PPR mag dan wel klein zijn, maar de partij heeft kiezers veel te bieden. Dat is de boodschap die de Werkgroep Heroverweging in haar rapport „De PPR bij de tijd” aan het partijbestuur uitdraagt. Het is een optimistisch stuk geworden, en dat is prettig. De PPR heeft haar toekomst in eigen hand. De zwakke positie van dit moment is niet zozeer het gevolg van de onverschilligheid van een vijandige, behoudzuchtige buitenwereld, maar is een rechtstreeks gevolg van fouten en tekortkomingen in de eigen partijorganisatie. Als we onze inhoudelijke prioriteiten met zorg kiezen, de geldvorming niet langer verwaarlozen en het partijapparaat omvormen tot een efficiënte en aantrekkelijke „service-organisatie” dan zullen kiezers zich in de toekomst in toenemende tot de PPR aangetrokken voelen en dan zal de afkalking van het ledenbestand tot staan worden gebracht.

Inhoud, beeldvorming en organisatie, daar gaat het allemaal dus over. Wat betreft de (nieuwe) inhoud pleit de werkgroep een herleving van een oud gangspunt. De partij moet zich opnieuw richten op het aan de orde stellen van onontgonnen terreinen „het blootleggen van onbekende verbanden.” Het afsnijden van nieuwe thema's betekent dat we ons af van anderen kunnen onderscheiden, dat we stand kunnen nemen van de „bestaande links-rechts schaal” en dat we behoed worden voor heterval in slogans waarvan de geloofwaardigheid is genomen. Zonder expliciet aan te geven welke zaken in de toekomst minder aandacht moeten krijgen, komt de werkgroep in ieder geval een aantal ideeën van nieuwe inhoudelijke werkterreinen voor de PPR. Het gaat in de visie van de auteurs dan om een nieuwe „overall-filosofie, die prachtige lange-termijn oplossingen schetst”, maar om „practische oplossingen voor praktische problemen”. De literiek moet minder filosofische pretenties krijgen, maar er in het rapport.

In telegramstijl worden zeven beleidsterreinen genoemd waarop de PPR zo snel mogelijk actiever moet worden: cultuurpolitiek, onderwijs, Europa, vervoer, ontwapening, de rol van de staat en de koppeling van arbeid en inkomen. Niet steeds is het duidelijk waarom een bepaald thema is gekozen. Soms is dat omdat de PvdA het erbij laat zitten (bijvoorbeeld cultuur en onderwijs), soms omdat als vruchtbare ervaren debatten worden gevoerd terwijl de ontwikkelingen in de praktijk ongecontroleerd voortvrijden (Europa), soms omdat er op een beleidsterrein al een zekere kritische traditie is opgebouwd die niet verloren mag gaan (rol van de staat, koppeling arbeid en inkomen). Maar waarom vervoer en ontwapening gekozen worden, en bijvoorbeeld landbouw, milieu of energievoorziening niet, blijft mistig.

Bondgenootschap

De aangedragen nieuwe thema's worden op uiteenlopende manieren uitgewerkt. De passage over cultuur hekelt het provincialisme van dit kabinet evenals de „arbeiders-cultuur” en VARA-promotie van de PvdA en bepleit in navolging van de Italiaanse Partito Radicale een bondgenootschap tussen politieke partij en kunstenaars. Soms worden een aantal punten geformuleerd (bij onderwijs), soms wordt aan een partij een opdracht meegegeven (bijvoorbeeld: „na te denken over verdere democratisering waarbij geen nieuwe machthebberij en geen kollektieve bureaucratie geschapen worden”, of: „...Een belangrijke inhoudelijke en organisatorische bijdrage leveren aan een op te richten „werkplaats basisinstellingen”) en soms wordt een concrete politieke actie in overweging gegeven (PPR voor TGV, bijvoorbeeld). Bij het thema ontwapening zou volgens de rapporteurs den nadruk moeten komen op de ontwapeningswedloop in de Derde Wereld. „Het enige daar beschikbaar geld wordt besteed aan steeds moorddadiger wapens”. De „schaamteloze” exporten van de voormalige socialistische regering van Frankrijk moeten het in deze tekst al even ter ontgelden als de schijnbaar progressieve leiders van ontwikkelingslanden als Cuba of Nicaragua.

Het organisatorische gedeelte van het rapport bevat een nogal vernietigende beschrijving van de huidige partijstructuur: twee-derde van de actiecentra functioneert nauwelijks meer, congressen worden niet en veelal zonder duidelijk mandaat bezocht, en aantal partijbestuurders heeft onvoldoende inhoudelijke en politieke kwaliteiten en het partijbestuur geeft als geheel onvoldoende leiding aan de politieke discussies. „Men komt niet veel verder dan

hooguit nog op de winkel passen”. Partijburo en stichtingen moeten het ook ontgelden: „de productiviteit ligt laag, de kwaliteit van het geleverde werk is niet altijd voldoende en het foutenpercentage ligt te hoog.”

De aangedragen oplossingen zijn verreikend en gedetailleerd uitgewerkt. Het partijbestuur wordt

Kerngroep december kiest De Gaay Fortman tot „lijsttrekker” Eerste Kamer.

PPR WIL BEST SAMENWERKEN

„De PPR zal zich sterk moeten profileren. In 1990 kan het wel eens te laat zijn”. De nieuw gekozen Eerste-Kamer-lijsttrekker Bas de Gaay Fortman laat er geen twijfel over bestaan dat versterking van de partij een belangrijke doelstelling is van de campagne voor de verkiezing der Provinciale Staten op 18 maart aanstaande. „Als je wilt dat de PPR blijft, dan moet je erop stemmen”, dat wordt de toon waarmee de band tussen kiezer en partij opnieuw moet worden aangehaald.

Behalve profileringsdrang, zou ook de relatief goede uitslag op 21 mei jongstleden er debet aan kunnen zijn dat de PPR in een aantal provincies dit keer niet erg samenwerkingsgezind bleek. Dat is althans de strekking van een artikel in De Waarheid van afgelopen zaterdag. „De PPR probeert het Apart” is de kop, een vlag die de lading maar nauwelijks blijkt te dekken. De feiten zijn als volgt: In vier grote provincies (50% van de kiezers) trekken PSP, CPN en PPR op 18 maart gezamenlijk op. In Friesland (waar de CPN erbij kwam) en in Brabant (waar de drie in 1982 zelfstandig meededen) is de samenwerking nieuw, in Zuid-Holland en Gelderland betreft het hier bijna een traditie.

In drie provincies doen de partijen afzonderlijk mee. In Groningen en Noord-Holland was dat de vorige keer ook zo (niets nieuws dus) en alleen in Drenthe was er een breuk in de samenwerking tussen PSP en PPR. In Noord-Holland was het overigens de CPN die als eerste de samenwerkingsbesprekingen stopte.

In de overige vijf provincies staat de PPR inderdaad alleen tegenover een CPN/PSP-kombinatie. In Overijssel en Zeeland was dit echter in 1982 ook al zo. Blijven over Flevoland (waar de PPR nu als enige

teruggebracht tot zeven leden die allen in een bepaald functie worden gekozen. Partijburo en stichtingen worden samengevoegd en omgebouwd tot een „PPR-servicebureau” (alleen het jongerenwerk blijft apart bestaan). De actiecentra verdwijnen en gaan op in ongeveer 80 PPR-afdelingen die minimaal 25 leden moeten tellen. Op provinciaal nivo komt het aksent te liggen op versterking van de (steun-)frakties. Wat de reorganisatie voor het personeelsbestand betekent, zal nog moeten worden bezien. De werkgroep stelt voor dat er bij het inhoudelijk werk regelmatig van free-lancers gebruik gemaakt gaat worden en wil de financiële administratie, boekhouding en loonadministratie uitbesteden aan een daarin gespecialiseerd bureau. De rest van het werk, wordt op een manier die vergelijkbaar is met de huidige situatie, binnenshuis gehouden in banen van minimaal 20 en maximaal 28 uur.

Rest nog de beeldvorming. „Kommunikatie met kiezers” is hier het sleutelbegrip. Er komt meer geld voor Radikalenkrant en andere partij-publikaties, er wordt meer geadverteerd en er wordt actiever nieuws gemaakt. De PPR moet een eigen „huisstijl” krijgen die gekenmerkt wordt door zelfbewustzijn, betrouwbaarheid, uitdagingheid, relativeringsvermogen en een zakelijke benadering die resultaatgericht is. „Bij de PPR gebeurt tenminste wat. Dat moet de grondtoon worden.”

En wie zou dat nog durven tegenspreken. De komende weken beslist het partijbestuur welke punten uit het rapport worden overgenomen en ter besluitvorming aan het kongres worden voorgelegd. De werkgroep heeft voor het gemak al een ontwerp resolutie en bijbehorende begroting bijgevoegd.

„De PPR is geen partij die haar eigen instandhouding als belangrijkste doelstelling heeft.” Dat zegt voorzitter Janneke v.d. Plaat op pag. 5 van deze krant. Weer iemand die de PPR wil opheffen? Nee, hoor. Van der Plaat is juist bijzonder optimistisch. Voor het eerst sinds haar aantreden als partijvoorzitter (november 1985) zit de stemming er in het bestuur goed in. De kiezer wordt benaderd met een nu-of-nooit-strategie. En Janneke van der Plaat hoopt op een tegenreactie die de afkalking van de PPR eindelijk zal stoppen.

Ook Bas de Gaay Fortman heeft er weer zin in. „Als we met onze armen over elkaar gaan zitten, verdwijnt de PPR uit 9 of 10 Provinciale Staten”, waarschuwt hij. Het gaat niet goed tussen de PPR en de kiezer, maar dat kan best veranderen. Te veel jongeren hebben de vorige keer alleen maar op Lubbers gestemd omdat ze nog nooit van de PPR gehoord hadden. Daarom zorgt Bas de komende maanden, als „lijsttrekker” voor de Eerste Kamer voor een campagne met „spektakel en diepgang”. Een progressieve meerderheid in de nieuw te kiezen Eerste Kamer wordt de kiezer voorgehouden als lonkend perspectief. Pas dan zal Lubbers het weer moeilijk krijgen. (Pagina 4)

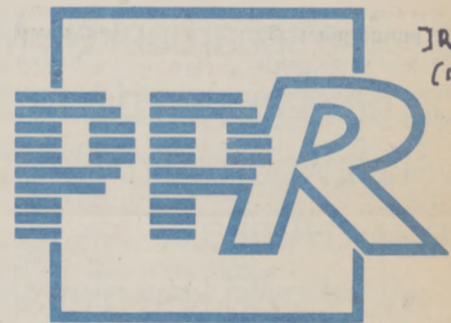
Het gaat niet goed met PPR-Vrouwen. De animo wordt steeds kleiner en dat komt niet omdat de feministische strijd in de PPR gestreden is (om over de samenleving in het algemeen nog maar te zwijgen).

Het tegendeel is het geval. Er blijken in de PPR nog heel wat haantjes rond te lopen en de vrouwen zijn het beu om steeds maar weer tegen dezelfde vrouw-onvriendelijke vanzelfsprekeden te moeten opboksen. Ze gaan liever weer eens „gewoon iets leuks voor zichzelf doen” of zoeken het in nieuwe spirituele bewegingen die soms nogal vaag zijn. (Pagina 3)

De PPR-jongeren organiseerden een kongres over seksueel geweld en ongewenste intimiteiten in het leger en op school. Jongeren verkeren in die omgeving steeds weer in een afhankelijkheidspositie ten opzichte van leraar of sergeant. Als de leraar ongewenst intiem is en je zegt er wat van, zie je dat terug op je rapport. In het leger zit je al snel gevangen in het keurslijf van een strikte seksuele moraal. Seks tussen mannen komt regelmatig voor, maar homo's wordt het leven zuur gemaakt. „Als je zegt dat je iemand aardig vindt, ben je meteen een softie.”

(Pagina 6)

Nu vorm en inhoud van de kongressen de laatste tijd nogal wat hoofdbrekens kosten, is het goed kennis te nemen van de inzichten die de commissie Hetebrij al in 1968 ten behoeve van de PPR verwierf. Hetebrij waarschuwt voor een overmaat aan grapjes in de kongrestoespraken (Dolf Coppes had daar een handje van). De toehoorders worden zo gemanipuleerd en staan niet kritisch meer ten opzichte van het gebodene. Ook met dat tutoyeren kan het maar beter afgelopen zijn. Het wekt de verkeerde indruk dat mensen zeer dik met elkaar zijn, terwijl ze slechts een zakelijke, politieke relatie met elkaar hebben. En, o ja: discussie hoort volgens Hetebrij cum suis vooral op lokaal nivo thuis. „Kongressen zijn er om beslissingen te nemen”.

JRG 20 (1987)

Kolofon:
De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen.
Redactie, administratie en advertenties:
Partijburo PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.
Redactie:
Arda van den Brink, Anneke van 't Hull, Anita Keuning, Bram van Ojik, Hans Verstraaten, Onno de Zwart.
Redaktiesekretariaat:
Joke Schweitzer (a.i.)
Vormgeving:
Joep Paulussen.
Foto's:
Angelo Goedemondt, Fred Jansz, e.a.
Abonnementen:
Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, tnv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

MATHEID TROEF BIJ BUKMAN VAN DEN BROEK

BUITENLANDS BELEID VOLLEDIG KLEURLOOS

In de laatste weken voor het kerstreces hield de Tweede Kamer zich onder andere bezig met het Nederlandse buitenlands beleid. Dit beleid kenmerkt zich, volgens de PPR-fractie, door een gebrek aan zelfstandige initiatieven. „De gids in het internationale politieke veld is met verdroogd pensioen.”

Minister Van den Broek verklaarde zich onlangs voor het forum van de Verenigde Naties een voorstander van „pragmatisme en zakelijke verhoudingen in het internationale verkeer.” Daarmee zouden we „onze idealen” het beste kunnen bereiken. Bij monde van Ria Beckers vroeg de PPR zich af hoe „onze idealen” er eigenlijk uit zien. Met instemming citeerde zij de NRC die de kleur van het buitenlands beleid „even grijs” noemde „als de Hollandse luchten in november.” De PPR zou graag een veel actievere opstelling zien. „Niet omdat we zo graag

het opgeheven vingertje willen zien. Wel omdat onze doelstellingen van buitenlands beleid, een rechtvaardige internationale orde, waar de problemen fundamenteel aangepakt worden, een andere instelling vragen.”

Ook de nieuwe ontwikkelingsminister Bukman wordt matheid en het ontbreken van enige bevoegdheid verweten. De PPR-fractie had sterk de indruk gekregen dat het Bukman „niet zoveel uitmaakte op welk departement voor bewezen CDA-diensten hij terecht kwam... Misschien dat zo'n zakelijke carrière-planning ook het ontbreken van visie verklaart.”

De PPR vindt dat het ontwikkelingsbeleid veel te veel aansluiting zoekt bij de structurele aanpassingsprogramma's zoals die door IMF en Wereldbank worden voorgestaan. „Mijn fractie is tegenstander van deze tendens... om steeds meer voorwaarden en eisen te stellen aan het door de ontwikkelingslanden te voeren sociaal-ekonomisch beleid. Het wordt hoog

tijd dat wij het paternalistische tijdperk achter ons laten”, zei Beckers. Een samen met Herfkens (PvdA) op dit punt ingediende motie kreeg geen meerderheid.

Wel een meerderheid was er voor een motie-Beckers (mede namens PvdA, VVD, D'66 en PSP) die vroeg om onverkorte uitvoering van het beleidsvoornemen om aan alle ambassades in „programma-landen” sektorspecialisten toe te voegen die zich speciaal bezig houden met „vrouw en ontwikkeling”.

De minister bleek op dit terrein onvoldoende op de hoogte. Hij vond de motie overbodig omdat de hoofdlijnen van het vorig jaar afgesproken beleid zouden worden voortgezet. Maar even later bleek hij toch geen harde toezeggingen te kunnen doen over het aantal aan te stellen sektor-specialisten, noch over de termijn waarop dit zou gebeuren. Alleen van partijgenoot Harry Aarts kreeg Bukman nog steun. De motie werd aangenomen.

STUDIEDAG:

BONDGENOOT OF TEGENSTANDER?

Het emancipatieproject organiseert - voor vrouwen en mannen - op zaterdag 4 april 1987 in Utrecht een studiedag over het thema Mannen, bondgenoot of tegenstander?

's Morgens zal er een inleiding worden gehouden door J. Wolffensperger, wetenschappelijk medewerkster vrouwenstudies aan de Landbouw Hogeschool te Wageningen. 's Middags is er een „optreden” van de theaterwerkverband Obscene, die diverse situaties rond dit thema zal uitwerken, met gelegenheid voor de toeschouwers/sters om mee te doen.

Meer informatie en opgave bij Marie-José Burger. N.B. De datum is dus niet 7 februari, maar is 4 april geworden.

RAADS- EN STATENWERK

Op zaterdag 31 januari houdt de stuurgroep Raads- en Statenwerk haar jaarvergadering. Op deze dag is tevens een training gepland voor provinciale kampanjevoerders. De jaarvergadering zal een onderdeel van deze dag zijn. Van 11.00 uur tot 13.00 uur is tijd ingeruimd voor de volgende agendapunten: 1. financiële en inhoudelijke verantwoording stuurgroep RSW. 2. organisatiestructuur Raads- en Statenwerk. 3. informatievoorziening Raads- en Statenleden. De deelnemers aan de jaarvergadering hebben dus ruimschoots de tijd om ook onderdelen van het programma van de trainingsdag te volgen. De dag wordt gehouden in de Amershof te Amersfoort.

Kampanjedag

Op 31 januari 1987 organiseren Raads- en Statenwerk en Stichting Radikale Vorming een studiedag in het teken van de komende statenverkiezingen.

Op deze dag zal veel informatie worden gegeven over de kampanje. Verder is er gelegenheid je te oriënteren op een aantal thema's, die een rol kunnen spelen in de kampanje, op het maken van folders, het omgaan met publiciteit enzovoorts.

Parallel aan deze activiteiten is er de mogelijkheid deel te nemen aan een sprekerstraining. Daarin zal het aksent liggen op het houden van korte inleidingen, het deelnemen aan forumdiskussies, het inspelen op vragen uit de zaal. Deze sprekerstraining wordt gegeven door Peter van Lint.

Plaats: zalencentrum „de Amershof”, Snoucklaan 11, Amersfoort

Datum: zaterdag 31 januari 1987, 1.00 - 16.30 uur.

Opgave: Anita Keuning, Marie-José Burger.

Gezocht

De werkgroep „leefvormen” zoekt nieuwe leden voor haar werkzaamheden.

Deze werkgroep, die in november door het partijbestuur is ingesteld, heeft als taak: het formuleren van een PPR-visie op de overheids-politiek t.a.v. leefvormen.

Het is de bedoeling dat deze problematiek vanuit een feministische invalshoek wordt benaderd. Onderwerpen die aan bod komen zijn o.a. afstemmingsrecht, ouderlijk gezag, omgangsrecht, sociale zekerheid, alimentatie, machtsverhoudingen, kinderopvang, verzorgingsverlof. De werkgroep zoekt vrouwen en mannen die met name juridische of economische kennis hebben over de bovengenoemde problematiek.

Informatie en opgave bij Marie-José Burger. (Tel. 020 - 256046).

Rechtzetting (1).

In afwijking van wat in het kolofon stond vermeld, werd de omslagfoto van de laatste Radikalenkrant van 1986 niet gemaakt door Michiel Wijnberg, maar door Fred Jansz.

Rechtzetting (2).

In diezelfde krant werd in het kongresverslag over de automatisering bij de PPR de indruk gewekt dat tot de aanschaf van een kostbare Wang computer werd besloten op advies van een zoon van een partijbestuurslid. In feite heeft het partijbestuur zich echter door drie deskundigen (inclusief de zoon) laten adviseren. Los van elkaar kwamen zij alle drie tot de konklusie dat er een Wang PC moest worden besteld.

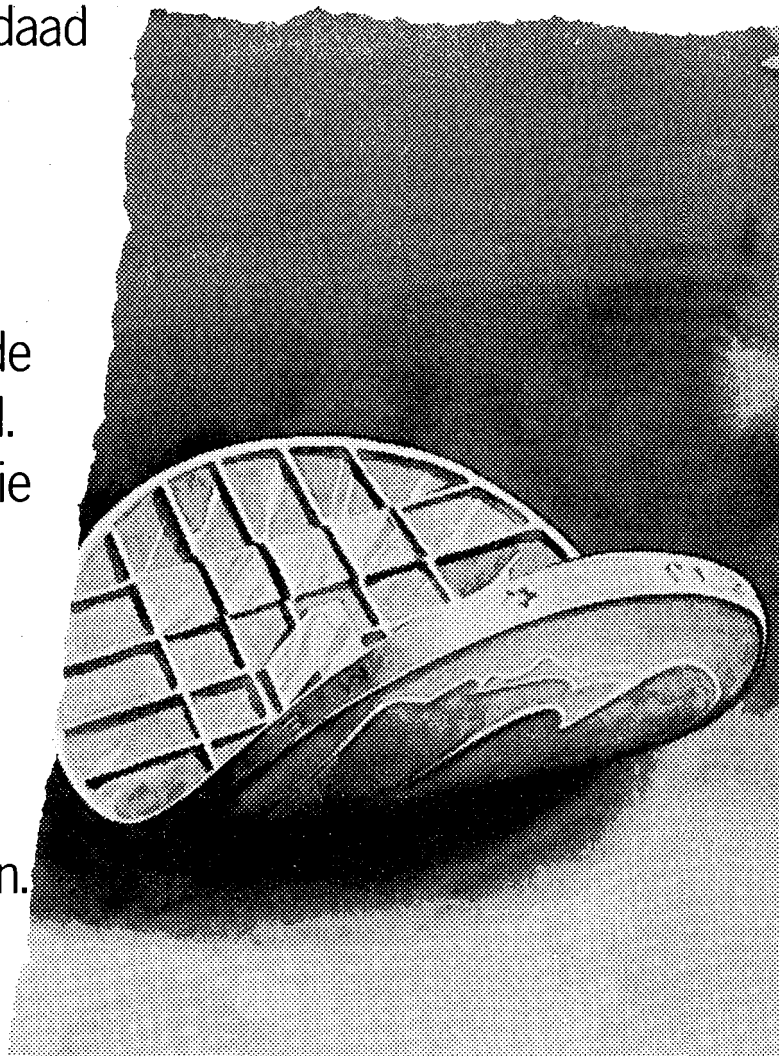
GELD DAT STOM IS, MAAKT RECHT WAT KROM IS!

U legt elke maand een bedragje opzij. U hebt een spaarrekening die aan het eind van het jaar een mooie rente toont. Die rente is zo mooi omdat uw spaargeld winstgevend belegd wordt. Daar is niets op tegen. Totdat u het gevoel krijgt dat met dat geld wel eens zaken gefinancierd worden die u erg onwelgevallig zijn. Een exportkrediet voor een land waar de gevangenen vol zitten met mensen wier enige misdaad het was dat ze 'vrijheid' riepen. Of een investering in een land waar zwarte mensen gediscrimineerd worden.

Omdat ze zwart zijn. Bespaar u die vragen. Neem een spaarrekening bij de Algemene Spaarbank voor Nederland. Een principiële bank. Met een rente, die niet minder is dan die bij de meeste andere spaarbanken. Maar behaald op beleggingen die maatschappelijk verantwoord zijn. Nooit in Chili, nooit in Zuid-Afrika.

Want geld kan niet alles recht maken.

Als u nu een spaarrekening opent bij de ASN met tenminste f50,- als eerste inleg, krijgt u als welkom f7,50 spaarpremie.

- de Zilvervloot (voor jongeren van 15 t/m 20 jaar)
- het depositosparen (met vaste looptijd)
- * aankruisen wat u wenst.

ALGEMENE SPAARBANK
VOOR NEDERLAND

GEEFT RENTE ZONDER BIJSMAAK.

Bellen of bezoeken kan ook: Rijnstraat 28, 's-Gravenhage
of telefoon 070-710880

601-31

BON

In enveloppe zonder postzegel zenden aan Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188,

2500 WB 's-Gravenhage.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nader inlichtingen over*:

de ASN-spaarrekening gekoppeld aan de girorekening

de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jongens en meisjes t/m 17 jaar).

FOTO: FRED HOSMUS

ANIMO VOOR PPR-VROUWEN DAALT:

„IK WIL GEWOON WEER LEUKE DINGEN DOEN”

Het gaat niet goed met PPR-Vrouwen. Op het Landelijk Overleg komen steeds minder vrouwen, vormingsweekends moeten worden afgezegd wegens gebrek aan deelnemers, de vrouwenkrant vindt geen nieuwe redactrices en lijkt daarmee op een voortijdig einde af te stevenen en de coördinatiegroep van PPR-vrouwen vindt, na de laatste wisseling van de wacht, geen versterking. Marie-José Burger zocht uit wat er aan hapert.

Gaat het zo goed met de feminisering van de PPR dat een aparte vrouwenorganisatie niet meer nodig is? Worden de belangen van vrouwen al zo vanzelfsprekend behartigd, dat extra lobbyen voor vrouwen niet meer hoeft? Het is een aantrekkelijke gedachte, maar mogelijk toch wat te optimistisch.

Misschien zijn er andere redenen. Vrouwen zijn gewoon de strijd moe, brengen het niet meer op om steeds opnieuw tegen vrouw-onvriendelijke vanzelfsprekendheden op te moeten knokken. Het haalt toch niets uit. Ze kiezen een andere weg, „gewoon weer eens wat leuks voor zichzelf”. Of, derde mogelijkheid: PPR-Vrouwen zijn nog wel hard nodig, maar ze moet anders georganiseerd worden. Dus toch een netwerk, minder vergaderen, meer thema- of studiedagen.

Vragen te over dus, en het is duidelijk dat er wat moet gebeuren, maar wat en hoe en met wie? Met deze en andere vragen in het achterhoofd zijn de

afgelopen weken vrouwen gebeld, van wie bekend was dat zij ooit of nog steeds betrokken waren bij PPR-Vrouwen of bij de vrouwenkrant. Het leverde een balans op van gemengde gevoelens.

Op de vraag naar de betekenis van PPR-Vrouwen, zegt Margreet Marang (raadslid Hengelo): „Solidariteit, oppeppen, inspireren. Het ontdekken van kwaliteit bij vrouwen, dat werkt heel bemoedigend. Ik kom er leuke meiden tegen, die op hetzelfde spoor zitten”. Maar ook „Er is een algeheel gevoel van malaise, mensen drijven weg, dat vind ik deprimerend. De laatste paar bijeenkomsten waren erg teleurstellend: afkalkende afspraken, negatieve berichten, weinig of geen vrouwen”.

„Ik heb veel bij PPR-Vrouwen gehaald,” zegt Bep van Houwelingen (gemeenteraadslid in Dordrecht). „Het was mijn eerste stap om landelijk actief te zijn. Daar ben ik ook echt politiek bewust geworden, juist ook wat de positie van vrouwen binnen de politiek betreft. Ik zie ook nog wel toekomst voor PPR-

Vrouwen: bijtanken, ondersteunen, er is solidariteit met elkaar. Er is maar een half woord nodig en je weet van elkaar waar je mee bezig bent.

Toch zou ik er niet zo treurig over zijn als PPR-Vrouwen zich op zou heffen, je komt elkaar toch wel weer tegen. Dat contact, dat moet wel blijven. Het zegt ook wel iets over de vrouwen, die druk zijn geweest in PPR-Vrouwen, die zijn nu doorgestroomd en elders actief geworden. En nieuwe vrouwen stromen direct via de PPR door. In die zin is ook een deel van de doelstelling bereikt.”

Bij een aantal vrouwen overheerst de moeheid en de teleurstelling. Vaak hangt die ook samen met een weinig verwachtingsvolle kijk op de PPR zelf.

„Ik heb er genoeg van. Ik heb veel energie in vrouwen en plaatselijke politiek gestoken, maar wil nu mijn energie wel eens elders inzetten. Ik ben de PPR ook zat”.

„Ik zei weinig heil meer in de PPR of in klein-linkse politiek. Het is gewoon wachten op betere tijden. Ik ben aktie en feminisme moe.”

„Ik verwacht niet zoveel meer van de PPR landelijk. Ik wil alleen nog energie steken in een landelijke samenwerking van klein-links”.

Een paar vrouwen zien nog wel wat in een landelijke samenwerking met PSP- en CPN-vrouwen. Initiatieven daartoe zijn echter al jaren door PPR-

Vrouwen genomen, maar hebben nooit geresulteerd in een goede samenwerking.

Toch is een volledig negatieve visie op (de toekomst van) PPR-Vrouwen in de minderheid. Veel vrouwen zouden graag zien dat er „iets landelijks” bleef bestaan. Maar, zeggen ze er dan — al dan niet met een bezwaard geweten — direkt bij: „Ik heb alleen zelf geen tijd en energie om iets te kunnen doen”. Te druk met studie, baan, kinderen en/of plaatselijke politiek.

Een landelijke druk vanuit PPR-Vrouwen vindt men wel nodig want „er lopen nog wel wat haantjes rond in de PPR”.

„Vrouwen-items komen nog veel te weinig door in de politiek en elders”.

„Ook al is de PPR een progressieve organisatie, dan wil dat nog niet zeggen dat de mannen zich ook feministisch opstellen. Met de mond wordt er wel het een en ander beleden, maar als puntje bij paaltje komt, komt de oude Adam weer boven”.

Dubbelop

Er wordt gewaarschuwd tegen de nieuwe koers, die sommigen het feminisme zien varen: „Het is wel belangrijk dat PPR-Vrouwen blijft doen aan belangenbehartiging en niet vervalt in iets vaags spiritueels, waarnaar het huidige feminisme tendeert”. Tegelijk hoor ik van de PPR-Vrouwengroep in Dordrecht, maar ook van andere vrouwen, dat zij zich hebben ingeschreven voor een cursus „feministische theologie”. Nu zal ik de laatste zijn om dat iets „vaags spiritueels” te noemen, maar het duidt wel op een verschuiving in interesses, op een ander accent, mèr dan alleen belangenbehartiging. Bep van Houwelingen: „We zijn al jaren hard bezig, bijna altijd dubbelop. Eigenlijk runnen wij het aktiecentrum, daarom hebben we dit jaar besloten gewoon eens iets heel anders te doen — iets leuks voor onszelf”.

Het komt vaak terug. „Ik wil gewoon weer eens leuke dingen doen, gewoon voor mezelf”. Op zich is dat toe te juichen. Vrouwen hebben in de loop der jaren geleerd voor zichzelf op te komen. Vrouwen hebben daarna ook geleerd voor zichzelf te kiezen, zijn een studie gaan volgen, hebben werk gevonden, zijn „gewoon leuke dingen” gaan doen. Helaas valt politiek niet onder de leuke dingen, en dat stemt droevig...

Zo blijkt ook bij velen het idee van studie- en ontmoetingsdagen wel aan te spreken, als zij het maar niet zelf moeten organiseren. Ook reistijden blijven hierbij een belangrijk obstakel. Hetzelfde geldt voor de vrouwenkrant. Bijna alle vrouwen zijn unaniem positief over de vrouwenkrant. De artikelen worden veel en goed gelezen. Het is belangrijk dat de vrouwenkrant blijft bestaan, vindt vrijwel iedereen, maar niemand voelt zich geroepen de redactie op zich te gaan nemen nu de vrouwen uit Apeldoorn, die het jaren hebben gedragen, ermee stoppen. En daar staat of valt uiteindelijk alles mee.

Of, in de woorden van Willemien Nieuwenhuizen (Uithoorn): „Ik vind het belangrijk dat PPR-Vrouwen en de vrouwenkrant door blijven gaan, maar het moet niet ten koste gaan van alles. Als blijkt dat er geen vrouwen te vinden zijn, die het willen dragen, of als er geen vrouwen gemobiliseerd kunnen worden, dan houdt het op...”

Dus, vrouwen... wat doen we? Houden we op of maken we het weer leuk?

MARIE-JOSÉ BURGER

„We hebben niets tegen klein links” zei VARA's vice-voorzitter Herman van Wijk onlangs op een afdelingsvergadering in de Haarlemmermeer. Maar op meer aandacht hoeven de bedoelde partijen voorlopig niet te rekenen. Onopvallend heeft de Verenigingsraad per resolutie aan de PvdA het alleenrecht verleend. Van „platform voor de gehele progressieve beweging” is de VARA een omroep „te midden van de sociaal-democratie” geworden. Politieke minderheden moeten zich maar aanpassen aan de groot-linkse gedachten.

De bijeenkomst was beledigd door het afdelingsbestuur, naar aanleiding van een al twee jaar lopende actie van een aantal PPR- en CPN-leden, die tot doel had de VARA erop te wijzen dat een echte progressieve omroep niet moet vergeten dat de kleinlinkse broertjes en zusjes er ook bijhoren, óók in verkiezingstijd. Het begon met een rondje turven. Over het TV-seizoen 1984-'85 werd geteld hoeveel gasten Haagse Bluf uit de verschillende partijen (en vakbonden) uitnodigde. Dat programma werd gekozen omdat daaraan af te zien valt waar de VARA politiek gezien voor staat; daarbij komt natuurlijk dat we tegenwoordig in een „TV-democratie” schijnen te leven. (straks in een TV-diktatuur?). De uitkomst van het turfwerk was zeer welsprekend: in de negen uitzendingen draafden op: elf keer een PvdA-er (waaronder Den Uyl zeven keer); elf keer een VVD-er (waarvan Nijpels vijf maal), terwijl het CDA eveneens elf keer zijn verhaal kwam vertellen (De Vries vier keer).

Schrikt steken de cijfers voor anderen hierbij af: klein links werd niet minder dan eenmaal (!) uitgenodigd, in de persoon van Ina Brouwer. Maarten Engwirda mocht ook een keer, maar daarmee hadden we het dan helemaal gehad.

Nieuwswaarde

Gekonfronteerd met deze telling reageerde de VA-

VERENIGINGSRAAD VERANDERT VARA-IDENTITEIT:

VAN PROGRESSIEF PLATFORM TOT PVDA-FORUM

RA, bij monde van dezelfde Herman van Wijk — destijds tussenpauze na Albert v.d. Heuvel en voor Marcel van Dam —, in o.a. de volgende bewoordingen: „Uw telling zal waarschijnlijk wel juist zijn, maar (...) vinden wij niet zo relevant. Het afwezig zijn van de kleinere partijen (...) is voor ons geheel acceptabel.”

Jan Nagel, hoofd Actuele Informatie VARA, gaf als voornaamste argument dat programmamakers allereerst naar de nieuwswaarde kijken; kennelijk vindt hij dat uitsluitend de grote partijen interessante dingen hebben te melden.

Een jaar later waren er kamerverkiezingen. Ria Beckers en Ina Brouwer kwamen op bezoek in Hoofddorp. Beiden hadden ondervonden hoever de VARA wilde gaan om de kijkersgunst voor zich te winnen. De VARA namelijk had zich, net als de andere omroepen, laten chanteren door de drie grote partijen, die hadden afgedwongen dat hun dierbare lijsttrekkers uitsluitend tegen elkaar zouden optreden en zich niet zouden inlaten met vertegenwoordigers

van andere partijen.

Dat alle „debatten” niet om aan te zien, laat staan te horen, waren vanwege de weezinwekkende voorstelbaarheid ervan, weten we allemaal nog wel. Nog maar eens een brief geschreven, waarin bezwaar werd gemaakt tegen dit toegeven aan chantage, „een omroep van het vrije” woord onwaardig. Ook werd daarin uiteengezet dat Nederland zo ongeveer vanaf het begin van z'n bestaan een grote maatschappelijke, culturele en politieke verscheidenheid kent, en betoogd dat toch niet uitgerekend de VARA eraan zou mee moeten werken dat daaraan een eind komt.

De brief was ditmaal rechtstreeks aan Jan Nagel gericht, en zijn antwoord luidde wederom: ons criterium is nieuwswaarde en bovendien krijgen we ook brieven en telefoontjes „met de tegengestelde strekking van Uw brief”.

Huwelijk

Maar de grootste verrassing hadden we nog te goed. Op initiatief van het VARA-afdelingsbestuur werd de bijeenkomst beledigd, waarover in het begin van dit

stuk al is gesproken

De formule was, zoals dat meestal gaat bij omstrede onderwerpen, als volgt: een van de briefschrijvers zou als vertegenwoordiger van Progressief Haarlemmermeer — een plaatselijk samenwerkingsverband tussen PPR, CPN en EVP — zijn grieven toelichten, terwijl Herman van Wijk namens de VARA daartegen zou opponderen. Een bestuurslid van de VARA-afdeling had gezorgd dat van te voren de tekst beschikbaar was van de zg. platformresolutie, in 1982 aangenomen in de VARA-verenigingsraad. Daarin staat onder meer dat „de VARA een platform wil zijn voor de gehele progressieve beweging, zoals die zich manifesteert in werknemersorganisaties, democratisch-socialistische en andere vooruitstrevende partijen en groeperingen, die op democratische grondslag ingrijpende hervormingen nastreven op cultureel, economisch en sociaal gebied”.

Het lag dus voor de hand, met zo'n evident verschil tussen theorie en praktijk, dat de kritiek op het programmabeleid op deze tekst was gebaseerd. Toen kwam de verrassende aap uit de mouw. Herman van Wijk: „Die resolutie is allang achterhaald, er zijn intussen andere resoluties aangenomen, met als strekking dat de VARA te midden van de sociaal-democratie moet staan”. Dat daarmee de resolutie van 1982 was vervallen was blijkbaar niet met zoveel woorden op tafel gekomen, de twee aanwezige leden van de Verenigingsraad wisten althans van niets.

VARA en PvdA zijn een hecht huwelijk aangegaan, waarin voor kleinlinkse kindertjes geen plaats is. De VARA ziet anno 1987 niet meer om naar de politieke minderheden in Nederland, die moeten zich maar aanpassen aan de grootlinkse gedachte.

We denken de PPR genoeg te kennen om te weten dat iedereen daarin heel goed in staat is om zijn eigen beslissingen te nemen, maar... wij hebben bedankt als lid van de VARA.

ARIE HOEFLAAK
LEO MESMAN

Al vlak na de Tweede Kamer verkiezingen van mei vorig jaar pleitte Bas de Gaay Fortman in onder meer de Radikalekrant voor een profilering van de Eerste Kamer. Als de progressieve partijen er via de Statenverkiezingen een meerderheid krijgen, dan kan ongewenste wetgeving (euthanasie, sociale zekerheid) zonder pardon worden teruggestuurd. De Eerste Kamer zou het Lubbers flink lastig kunnen maken.

Staat deze prominentie van de Eerste Kamer niet op gespannen voet met de door de PPR bepleite opheffing ervan?

„Doordat de Eerste Kamer in de nieuwe Grondwet ineens en wel vlak na de Statenverkiezingen wordt gekozen, krijg je een kollege dat een recentere kiezersuitspraak weerspiegelt dan de Tweede Kamer. Dat duurt tot 1990 of zoveel eerder als het kabinet valt. Mensen zullen als ze in maart gaan stemmen zeker overwegen of Lubbers steun moet houden in de Eerste Kamer of juist meer tegenspel moet krijgen. Ik wil de PPR aanbieden aan de kiezer om dit tegenspel te geven.”

Maar hoe verhoudt zich dat tot ons programma?

„Om de Eerste Kamer af te schaffen heb je om te beginnen tweederde meerderheid in de Eerste Kamer zelf nodig. Alleen al de positie van het CDA, met meer dan eenderde van de leden, zal dit verhinderen. Opheffing ligt heel ver weg uit de politieke realiteit. We moeten bovendien erkennen dat de Eerste Kamer een functie heeft. Omdat we vinden dat die functie beter op een andere manier kan worden vervuld, zijn we voor een referendum. Wat we vooral niet mogen denken is dat ons pleidooi voor afschaffing van de Eerste Kamer betekent dat hij nu geen rol heeft. De Senaat toetst politiek en juridisch wat er uit de Tweede Kamer komt, en vooral als er sprake is van meerderheden van verschillende politieke signatuur kan dit een interessante politieke situatie opleveren.”

Vindt de PPR zo'n zware rol voor de Eerste Kamer niet juist onwenselijk?

„Natuurlijk is het beter als de kiezer zich per referendum uitsprekt over wetsontwerpen die door de Tweede Kamer zijn aangenomen. Dan zou het verdrag over kruisvluchtwapens waarschijnlijk zijn afgewezen. We moeten ook in de campagne op de wenselijkheid van een referendum blijven hameren, maar het idee is niet door de grote partijen overgenomen dus zal het voorlopig niet gebeuren.

Overigens zullen we in de Eerste Kamer nooit een motie van wantrouwen tegen een kabinet indienen. De vertrouwenskwestie hoort in de Tweede Kamer thuis. Iets anders is het als ministers met aftreden dreigen bij het afwijzen van hun voorstellen. Daarvoor kunnen we niet opzij gaan. Dan zouden we in strijd met ons programma bijvoorbeeld voor verdubbeling van de kollegegelden moeten gaan stemmen omdat anders de minister opstapt. Ondenkbaar. Deetman mag van ons best weg. We hebben met dit kabinet een politieke verbinding van nul. Wat ik bepleit voor na de Statenverkiezingen is niets nieuws. Het enige nieuwe is dat we ook campagne gaan voeren voor versterking van onze Eerste Kamer-inbreng. Net zo goed als het CDA zal zeggen dat Lubbers ook in de senaat z'n karwei zal moeten afmaken.”

Ijstakt

„We kunnen er eenvoudigweg niet omheen dat de samenstelling van de nieuwe Eerste Kamer in maart een belangrijk politiek feit zal zijn. We zouden gek zijn als we doen alsof dit feit niet speelt. Daar komt nog bij dat de PPR in de Eerste Kamer best redenen heeft om op haar eigen goede funktioneren te wijzen. De PPR is zo'n beetje opgericht om vanaf een afstand, met visie en op de lange termijn gericht politiek te bedrijven. Juist nu het aankomt op de Eerste Kamer moeten de mensen PPR stemmen.”

De opheffing moet maar even in de ijstakt?

„Er staat in ons programma dat de kiesgerechtigde leeftijd naar 16 jaar moet. Er is niemand die dat op dit moment als een zeer belangrijk punt naar voren brengt. Zo is er zoveel. Op een moment dat de opheffing van de senaat zeer ver van de realiteit verwijderd is en dat datgene wat de rol ervan zou kunnen overnemen nog niet bestaat, is het dom te blijven roepen dat je de zaak wilt opheffen.”

De bemoeienis van landelijke politici gaat toch ten koste van de provinciale thema's? Het gaat toch niet over kruisvluchtwapens, sociale zekerheid en euthanasie?

„De landelijke politici hebben zich altijd met de provinciale verkiezingen bemoeit en er zijn altijd mensen geweest die daar tegen hebben geprotesteerd. Daar is niets nieuws aan. Je weet dat er landelijk belang aan de uitslag wordt gehecht. Het kabinet Van Agt/Den Uyl viel spoedig na de grote verkiezingsnederlaag van de PvdA bij de vorige statenverkiezingen. Zoiets gebeurt al vaker. De partijen laten de campagne eenvoudigweg niet over aan hun provinciale lijsttrekkers. De PPR zet de mensen op de Eerste Kamer-lijst in voor de landelijke campagne. Dat is in ieder geval reëler dan dat je gebruik maakt van je Tweede Kamer fracties.

Deze mensen kunnen per slot van rekening helemaal niet gekozen worden. Wij voeren campagne op drie niveaus. Ik ben lijsttrekker voor de Eerste Kamer campagne' daar komen de provinciale campagnes bij en nog een nivo waarop deze laatste gekoördineerd worden.

NIEUWE LIJSTREKKER GAAT AANDACHT TREKKEN:

„KAMPANJE MOET INSPELEN OP EMOTIES KIEZERS”

De kerngroep van december heeft Bas de Gaay Fortman aangewezen als „lijsttrekker” voor de nieuwe, via de Provinciale Staten te verkiezen, Eerste Kamer. Vanuit Friesland, Den Haag en Amsterdam werd enig gemor vernomen, maar de overgrote meerderheid bleek enthousiast over de met zoveel klare geschal aangekondigde „noodstrategie” die de band tussen kiezer en PPR moet gaan herstellen. „We zijn te goed om getuigenispartij te zijn”, zegt De Gaay Fortman, „en dan moet je niet doorgaan tot de laatste het licht uitdoet.”

Maar voorlopig voert Bas enthousiast campagne. Op een gure donderdag voor kerstmis bevindt hij zich in een wankel bootje op de Hofvijver. Op oudjaarsavond is er TV-zentijd en de campagne wordt als het aan hem ligt (en dat doet het voor een niet onbelangrijk deel) nou eenmaal gekenmerkt door „spektakel en diepgang”. Bas geniet zichtbaar van z'n act en het personeel van de deftige senaat geniet zichtbaar mee. Met zwier draagt de senator de splinternieuwe wollen PPR-das, waarmee we de komende maanden de jongeren gaan bereiken „die de laatste keer op Lubbers hebben gestemd, omdat ze niet eens van het bestaan van de PPR afweten”. Dat gaat nu veranderen.

Mijn eerste taak als lijsttrekker is om aandacht te trekken. Dat is voor de PPR hard nodig. We zijn bij scholieren volslagen onbekend; een heleboel jongeren weten eenvoudig niet meer dat er een PPR is. In 1972 kregen we zeven zetels en vier daarvan kwamen van mensen die voor het eerst gingen stemmen. Dat was toen een extra grote groep omdat de kiesgerechtigde leeftijd net van 21 naar 18 was gegaan. Het overgrote deel van deze groep stemt nu al lang niet meer op de PPR, terwijl de nieuwe jeugd nog niet weet dat de PPR bestaat. We zijn uit het blikveld geraakt en ik zie het als mijn taak om te zorgen dat er weer aandacht komt voor de PPR. Niet alle aandacht is daarbij positief. De Korte heeft op een fantastische manier de aandacht op zich gevestigd met zijn uitspraken over het staatsbezoek naar Japan. Dat werkt zeer negatief, net zoals ruzies in een partij zeer slecht uitwerken. Positieve aandacht krijg je door duidelijk te maken dat de PPR voor de kiezers iets te betekenen heeft. De kiezer wil iets doen met zijn stem. Dat is meer emotioneel dan rationeel en daar moet je met je campagne op in spelen.”

Met de publiciteit rond zijn algemene beschouwingen in november jongstleden („De PPR heeft te lang

gefaald als kiesvereniging”) is De Gaay Fortman niet onverdeeld gelukkig. „Maar het was onvermijdelijk”, zegt hij nu. „Ik zit zelf met een bepaalde emotie over de PPR. Die moet ik kwijt voordat ik met de campagne kan beginnen. Het is het gevoel dat het zo niet langer gaat’ Wij zijn hier te goed voor. We zijn te goed om getuigenispartij te zijn, om ergens aan de rand te staan roepen zonder dat er iemand luistert. En als je vindt dat je daar te goed voor bent, moet je er niet mee door gaan tot het steeds verder afkalt. En denk vooral niet dat het wel meevalt met onze band met de kiezers. In 1977 haalden we drie zetels, waarvan een restzetel. Dat was ongelooflijk, want we kwamen van zeven. In 1978 haalden we nog één Eerste Kamer zetel met hulp van de CPN. We verloren in alle staten en raden veel van onze mensen. In 1981 haalden we een ruime drie zetels, het ging iets beter. Vorig jaar kwam echter de grote klap. Twee zetels waarvan één restzetel en 5000 stemmen meer dan de PSP die met één bleef zitten. Dat is het droevige dal waarin de PPR zit. Het gaat niet goed tussen de PPR en de kiezers. Deze campagne moet daar verandering in brengen. Mensen als ik willen een partij waar druk vanuit gaat op het gehele bestel. Wij hebben de PPR niet voor onszelf.” De noodkreet van Bas leidde tot een golf van publiciteit. Bij slechte statenverkiezingen wil de senator de PPR opheffen, zo werd algemeen verondersteld. De Telegraaf vond het een uitstekende gedachte en ook in de progressieve pers werd hier en daar met instemming gereageerd. „De journalisten hebben zich vaak afgevraagd hoe lang ik het nog zou volhouden”, zegt Bas. „Ze hebben mijn woorden vanuit die vraag geïnterpreteerd. ‘Vandaag of morgen zal hij er wel mee ophouden’, hebben ze gedacht.”

In Trouw heb je die interpretatie bevestigd. Als het slecht blijft gaan, moeten we er maar mee stoppen, zeg je daar.

„Het is een kwestie van motivatie. Niemand kan voor anderen spreken, maar ik geef mijn energie niet om spreektijd te krijgen. Ik wil dat er druk op het bestel komt. Leven in de brouwerij. Men moet weer op ons letten, omdat de kiezers het anders afstraffen. Ik zou willen dat we elektoraal weer gevaarlijk zijn, en we hebben nu nog een kans om ons te profileren. In 1990 kan het wel eens te laat zijn. Er is ook een persoonlijke dimensie: Ik heb 10 jaar voor de PPR in de Eerste Kamer gezeten en ik heb het recht om rechtstreeks aan mijn kiezers te laten weten dat ik graag doorga, maar alleen op een andere basis.”

Het lijkt me moeilijk om de PPR te profileren terwijl de helft van de kiezers op een gekombineerde lijst stemt.

„De PPR levert in alle gevallen een lijsttrekker. Wij staan er het beste voor en we moeten de kiezer uitleggen dat er, als we de PSP en CPN niet op slechtouw nemen, heel veel stemmen verloren gaan. De gebruikelijke lijstverbinding werkt namelijk alleen als partijen tenminste een zetel halen. We zullen ons tijdens deze samenwerking echter in de landelijke campagne uitdrukkelijk als PPR moeten profileren. We hebben geen keuze, er is niemand meer die gelooft dat er in 1990 bij landelijke verkiezingen een gezamenlijke lijst zal komen. Deze vorm blijft aan provincies en gemeenten voorbehouden.”

Wat gebeurt er nu als we het beter doen dan in mei vorig jaar, maar slechter dan bij de vorige statenverkiezingen?

„We moeten dan kijken waar het aan ligt. We zijn niet geprogrammeerd om nu al te zeggen wat we dan gaan doen...”

We weten toch al lang dat het niet zo goed gaat?

„Ja, maar er heeft veel ontbroken in het aandacht vragen van de kiezer, in de verkoop aan de kiezer...”

De laatste campagne was toch goed?

„Ja. Vooral omdat we tegen de agressieve PvdA een goede tegenaanval hebben opgebouwd.”

Doen we dat nu weer zo?

„We zijn nu nog agressiever. Ik heb mijn nek er ver voor uit gestoken. Dat is mijn persoonlijk risico. De PPR loopt geen risico. Het kan niet zo heel veel slechter. Als we met onze armen over elkaar gaan zitten, verdwijnen we uit negen of tien Provinciale Staten.”

BRAM VAN OJK

FOTO: ANGELO GOEDEMONT

Vanuit het voorkamertje van de Studiestichting, op de tweede verdieping van het partijbureau, hebben we zoals gewoonlijk een prachtig uitzicht op het Singel. Janneke van der Plaat maakt een montere, zelfbewuste indruk. De antwoorden komen er vlot uit en klinken openhartig. De voorzitter heeft zich goed op het gesprek voorbereid.

De uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen, vorig jaar, was desastreus voor klein-links. Wat is jouw evaluatie van deze uitslag?

„Hoewel het alweer enige tijd geleden is weet ik nog goed hoe ik me voelde die avond van de uitslagen in dat donkere keldertje in Utrecht. Ik zou net als voorzitter een pep-talk houden toen op het beeldscherm de uitslagen verschenen waaruit bleek dat de PSP van twee naar één zetel gezakt was. We wisten toen al dat de CPN niet terug zou keren in de Kamer en het was op dat moment heel spannend of wij wel een tweede zetel zouden behalen. Van die pep-talk kwam niets terecht. We, ik dus ook, waren verschrikkelijk aangeslagen en we wisten niet zo snel een nieuw perspectief voor klein-links aan te geven. Het heeft tot na de zomervakantie geduurd voordat ik daar wat zicht op kreeg. Toen bleek ook dat bij geen van de betrokken partijen de discussie over een versneld samengaan aan de orde was. Iedereen was bezig orde op zaken te stellen in eigen huis.

De inschatting van het partijbestuur was dan ook dat een streven naar onmiddellijke bundeling, zoals door sommigen binnen de PPR geopperd werd, niet veel effect zou hebben. Niet in ons voordeel en niet in het hunne. Bijna alle partijen zijn aan een soort heroverweging, zoals bij ons, begonnen, gericht op het helder krijgen van een nieuw perspectief. Daar komt bij dat het bijzonder onverstandig is om vlak voor de komende Statenverkiezingen een verscheurend werkende discussie over samenwerkingsverbanden aan te gaan. Deze discussie is pas aktueel in het licht van Tweede Kamer verkiezingen.

De beslissing van het partijbestuur is dan ook geweest dat we ons in eerste instantie gaan bezig houden met de Statenverkiezingen en dat we ons ondertussen gaan bezinnen hoe we verder moeten. De heroverwegingswerkgroep heeft zich niet alleen gebogen over een eventuele organisatorische aanpassing van de partijstructuur en het partijbureau, maar ook over onze politieke stijl, de mogelijkheden om de kiezer meer aan te spreken. De elektorale positie van de PPR dus.”

Ben je door de besluitvorming op de afgelopen congressen van de PSP en de CPN optimistischer geworden over de kans op toekomstige samenwerking?

„Die kans is niet groter geworden, ook al is in de pers ten onrechte de indruk gewekt dat de CPN zich meer op de PvdA gaat richten ten koste van de samenwerking met klein-links. Op het CPN-kongres is niet veel discussie over samenwerkingsstrategieën geweest. Men heeft zich voornamelijk bezonnen op de nieuw ontstane situatie en heeft zich misschien wat nadrukkelijker als anders uitgesproken voor mobilisatie van het verzet tegen het huidige regeringsbeleid onder de gewone mensen.”

Jammer

„De gang van zaken op het najaarskongres van de PSP is wel enigszins teleurstellend te noemen. Het voorstel van het partijbestuur om in breed verband de discussie over socialistische uitgangspunten en nieuw socialistisch élan te gaan voeren, heeft het met de gebruikelijke kleine meerderheid niet gehaald. Het is nu een interne discussie geworden. Dat is jammer.

Als PPR hebben we in een vroeg stadium besloten om ons te gaan herbezinnen op onze positie en organisatie. Op het komend voorjaarskongres zal het partijbestuursstandpunt inzake het rapport van de heroverwegingswerkgroep naar verwachting bediscussieerd kunnen worden. De PSP behandelt pas eind dit jaar de diverse voorstellen, die het resultaat zijn van de interne discussie. Pas daarna kan de blik naar buiten gericht worden.”

De PPR heeft, in tegenstelling tot de PSP, niet besloten tot inhoudelijke heroriëntatie. Is dat wel terecht?

„Binnen de PPR kan je spreken van een permanente discussie over inhoudelijke zaken. We zijn veel minder dogmatisch, minder star. Het reëel haalbare heeft bij ons altijd een belangrijke rol gespeeld en speelt dat nog.

Na de verkiezingen heb ik binnen de PPR een toon beluisterd van gelijkhebbigheid. Zo van we hadden het zus of zo moeten doen, dan hadden we niet verloren. Dergelijke verwijten hebben te maken met beelden die men elkaar heeft opgeplakt. Dat is niet bevorderlijk voor een open discussie. Daarom is het goed dat we nu afstand creëren, een periode van rust hebben ingelast. Straks zal beter, in een breder perspectief met elkaar gepraat kunnen worden. Niet de vorm zal centraal komen te staan maar de vraag van waarom willen we het eigenlijk, wat verwachten we van onze aanpak en wat betekent dat electoraal gezien.”

„Hoe ervaar jij de dalende belangstelling voor klein-linkse politiek?”

„Er is niet zoveel reden voor optimisme. Je hebt jezelf al zo vaak voorgehouden dat het de volgende keer wel beter zal gaan. Het wordt steeds moeilijker om een vanzelfsprekend enthousiasme op te brengen. Waar ik mijn hoop op heb gevestigd is een positieve reactie op de vernietigende uitslag van mei. Het is nu heel duidelijk dat als je als kiezer nog gelooft in het

INSTANDHOUDING PPR GEEN DOEL:

‘MET TWEE ZETELS HEB JE TE WEINIG INVLOED’

Janneke van der Plaat is ruim een jaar partijvoorzitter. Geen gemakkelijk jaar. Slechte Tweede Kamer verkiezingen, een stagnerende samenwerkingsdiskussie en regelmatige terugkerende ophef over het bestaansrecht van de PPR. Daarbij bleek het vorige partijbestuur weinig daadkrachtig en sterk verdeeld. Twee leden traden tussentijds af en de nieuwe voorzitter werd maar nauwelijks als zodanig geakcepteerd. Maar gelukkig gaat het sinds kort allemaal beter. Met de Statenverkiezingen voor de deur is dat mooi meegenomen.

belang van de klein-linkse partijen, dat je dat dan nu ook moet laten blijken. Onze kampanjetoon sluit daar op aan. Een goede zaak.”

Wat vind je van de gewaagde uitspraak van Bas de Gaay Fortman, dat de PPR konklusies moet trekken als ze niet voldoende mandaten van de kiezer krijgt.

„Ik vind dat niet zo'n gewaagde uitspraak. Ze komt dicht bij mijn eigen gevoel en bij veel andere mensen in de partij, denk ik.

De PPR is geen partij die haar eigen instandhou-

ding als belangrijkste doelstelling heeft. De vraag naar rendement en effectiviteit komt bij ons altijd aan bod. Het is reëel om te zeggen dat je met twee zetels weinig invloed kan hebben.”

Figuren

„Ik vind wel dat Bas zijn visie te eenzijdig aan de Statenverkiezingen koppelt. Een belangrijk tweede element wordt gevormd door het elan, het enthousiasme, de menskracht en daadkracht die je eigen organisatie nog heeft. Samen zijn ze doorslaggevend

voor een beoordeling. In de kampanje en in de discussie over het rapport van de heroverwegingswerkgroep zal dit tweede element duidelijk aan de orde komen.”

Jan Dirkse constateert in de laatste Radikalenkrant dat de Statenverkiezingen een regionaal karakter hebben en dat in een aantal belangrijke provincies gezamenlijk met de PSP en de CPN wordt deelgenomen. Iets wat een landelijke interpretatie van de uitslag niet eenvoudig maakt.

„Je kunt je natuurlijk heel principieel opstellen door de Statenverkiezingen alleen als regionale verkiezingen te bestempelen. In de praktijk zal echter blijken dat door het optreden van figuren als Lubbers en Kok, het landelijke aspect een zeer belangrijke rol gaat spelen. Dat moet je onder ogen durven te zien.

Waar we als partijbestuur voor gekozen hebben is een strategie die beide elementen tot hun recht laat komen. Per provincie wordt een eigen kampanje gevoerd. Tegelijkertijd wordt de directe relatie tussen de Statenverkiezingen en de Eerste Kamerverkiezingen benadrukt. Bas is daarom, mede op eigen initiatief, naar voren geschoven.

Als partijbestuur hebben we de druk weerstaan om de autonomie van de provincies aan te tasten door een zelfstandige PPR-deelname aan te bevelen. Er is nu mijns inziens een goed evenwicht gevonden.

Vergeet niet dat er een behoorlijke kloof is tussen het landelijke en provinciale nivo als het om de samenwerkingsdiskussie gaat. Vanuit sommige provincies wordt gereageerd op een toon van „als het landelijk bestuur de samenwerking niet aangaat dan doen wij het maar”. Men vergeet dan dat op landelijk nivo de situatie veel complexer is en dat we ons nooit voor exclusieve samenwerking met PSP en CPN hebben uitgesproken. Daar heb je te maken met een PSP die voor de helft niet wil, om maar te zwijgen over de EVP en de groene stroming, die uit de Kamer verdwenen is. Argumenten voor provinciale samenwerking vormen een te smalle basis voor de discussie op landelijk nivo.”

Team

Op de vraag of het streven van Bas naar drie Eerste Kamerzetels reëel te noemen valt volgt een diplomatieke reactie.

„Ik ben niet zo optimistisch als Bas. Wel heb ik het gevoel van nu of nooit en hoop ik op de tegenreactie. Ook al komt die er dan nog geloof ik niet dat we in iedere provincie drie zetels zullen behalen of zullen kunnen opeisen, zodat we bij de Eerste Kamerverkiezingen drie zetels zullen behalen.

Hoe heb je het voorzitterschap ervaren. Ben je er tevreden over?

„Zeker niet. In het vorige partijbestuur zijn we er niet in geslaagd om een homogeen team te vormen. Het is teveel een groep individuen gebleven. De verkiezingsuitslag zal daarbij een rol gespeeld hebben. In het nieuwe partijbestuur (dat er sinds vorig jaar november zit) gaat het gelukkig een stuk beter. Er is veel meer kollegialiteit en enthousiasme.

In het oude partijbestuur heb ik te vaak het gevoel gehad dat ik niet geakcepteerd werd als voorzitter. Nu beseft ik wel dat iedere nieuwe voorzitter voor deze akseptatie moet vechten, maar ik heb het gevoel dat ik er wel erg hard voor moet hebben geknoken.

Bij mijn verkiezing kreeg ik van Herman Verbeek een heel aardig briefje, waarin stond: „voel je gekozen”. Dat gevoel heb ik lange tijd helemaal niet gehad; in het nieuwe partijbestuur is dat veel vanzelfsprekender.

We hebben inmiddels vastgesteld dat het niet voldoende is om een bestuur van goedbedoelende individuen bij elkaar te zetten. Je moet een totaalbeeld voor ogen hebben en de voordrachtskommissie krijgt in de toekomst hierbij een grotere rol. De door de commissie gemaakte keuze zal de besluitvorming op het kongres sterk beïnvloeden, maar dat vinden we niet erg. Voor veel kongresgangers is de keuze voor nieuwe bestuursleden een sprong in het duister. De beschikbare informatie over de kandidaten is erg summier. Een gewogen totaaladvies heeft ook tot voordeel dat de kans dat vrouwen hun meerderheid verliezen kleiner wordt. Nu zitten er vijf vrouwen en zeven mannen in het partijbestuur. Dat is in strijd met de kongressuitspraak over een meerderheidsstrategie voor vrouwen in bestuursorganen.”

Dat brengt me op je positie als vrouw in het partijbestuur. Is het feit dat je vrouw bent van invloed op je functioneren als voorzitter?

„In zijn algemeenheid geloof ik dat vrouwen het ekstra moeilijk hebben in traditionele mannenfuncties, dus ook in bestuursfuncties. Maar als ik eerlijk ben moet ik zeggen dat ik zelf nooit zo'n last heb gehad. Als gemeenteraadslid bijvoorbeeld heb ik een tolerante houding ten opzichte van mezelf en andere vrouwen bemerkt. We kregen de kans om onze functie op onze eigen manier (als die er al is) in te vullen. In het oude partijbestuur was dat voor mij niet zo.

Van diskriminatie ten opzichte van vrouwen heb ik nooit iets gemerkt. Ook m'n manier van voorzitten week niet sterk af van die van Wim de Boer. Dat kan dus ook geen verklaring zijn. Ik denk dat men onvoldoende vertrouwen had in mijn capaciteiten voor deze functie en bovendien last had van wantrouwen dat over bleef uit oude politieke discussies over strategie. Daardoor bleven er onnodige tegenstellingen bestaan die de besluitvaardigheid geen goed deden.”

ZUIDAFRIKAANS WEEKBLAD GAAT PERSSENSUUR OMZEILEN:

'JE MOET TUSSEN DE REGELS DOORFIETSEN'

Met een oproep aan al haar leden gaf de PPR blijk van steun aan het Bevrijdingsfonds van het Komitee Zuidelijk Afrika (KZA). Het betreft hier een actie voor een weekblad en een vrouwenorganisatie. Jules Kneepkens, binnen het KZA verantwoordelijk voor de fonds, vertelt aan Marc Broere wat meer over de projecten en het Bevrijdingsfonds.

„Het woord boycot heeft een vrij negatieve klank. Het is daarom belangrijk om daarnaast ook nog iets positiefs te doen. Het Bevrijdingsfonds is zo'n andere mogelijkheid om de strijd tegen de apartheid te steunen”, zegt Jules Kneepkens over het Bevrijdingsfonds. Per jaar haalde het KZA tot nu toe gemiddeld ongeveer 900.000 gulden op voor dit fonds, waarmee allerlei uiteenlopende projecten werden gefinancierd. Dit jaar kwam er voor het eerst meer dan een miljoen gulden binnen. „Door de noodtoestand is Zuid-Afrika het laatste jaar erg in de belangstelling geweest”, zegt Kneepkens. „We hebben dit jaar erg veel spontane giften binnengekregen.”

PPR-leden kregen onlangs een acceptgirokaart van het fonds in de bus, waarin om geld voor twee specifieke projecten werd gevraagd. Een daarvan is een blad. Kneepkens: „We willen een weekblad gaan starten dat in de toekomst misschien zelfs wel als dagblad kan gaan functioneren. Het doel van dit blad is om tegenwicht te bieden aan de reguliere pers in Zuid-Afrika. Er zal niet alleen over politiek geschreven gaan worden. Het blad richt zich op meerdere doelgroepen. Onderwerpen als vrouwen, kinderen en literatuur zullen ook uitgebreid aan de orde komen. Dit zijn ingrediënten die voor iedereen aantrekkelijk zijn.”

Het blad zal het door de persbeknotting in Zuid-Afrika moeilijk krijgen. Kneepkens: „Je moet het zo zien te spelen dat je tussen de regels door weet te fietsen. Het is in Zuid-Afrika zo dat een blad pas wordt verboden als het drie keer achter elkaar niet mag verschijnen. Wat je daardoor veel ziet is dat een blad twee harde nummers laat volgen door een wat soepeler. Zo kun je de persbeknotting tegengaan.” Voor het blad is zo'n 400.000 gulden nodig.

Dominant

Het andere project is gericht op bewustwording onder vrouwen. Het betreft hier een Transvaalse

organisatie die weer is onderverdeeld in allerlei suborganisaties. Kneepkens over hun activiteiten: „Vrouwen praten met elkaar over allerlei gebeurtenissen. Een voorbeeld is hoe ze met een boycot om moeten gaan. Vrouwen spelen een grote rol in Zuid-Afrika. In de town-ships zijn de vrouwen dominant omdat de mannen vaak elders werken. In de organisatie kunnen de vrouwen ook op dit gebied ervaringen bundelen.”

Het geld is onder meer nodig voor het huren van gebouwen en het betalen van reiskosten voor de vrouwen. Ook is de organisatie bezig met het maken van alternatief onderwijs. Voor het drukken van de boekjes wordt ook geld uit het Bevrijdingsfonds aangewend. Kneepkens schat het geld dat voor dit project nodig is op 115.000 gulden.

Het Bevrijdingsfonds maakt ook deel uit van een aparte organisatie die op initiatief van het KZA is ontstaan. In deze organisatie zitten Nederlandse Niet-Gouvernementele Organisaties (NGO's) zoals de Novib, Cebemo, ICCO en Hivos samen met kerkelijke en niet-kerkelijke groepen uit Zuid-Afrika. De groepen uit Zuid-Afrika beoordelen projectaanvragen van lokale organisaties. Vervolgens worden ze naar de Nederlandse groepen gestuurd. Deze bepalen dan onderling welke organisatie het beste aan de aanvraag kan voldoen. „Het Bevrijdingsfonds steunt vooral politieke doelen”, zegt Kneepkens. „Een voordeel van ons is ook dat we snel beslissingen kunnen nemen. In tegenstelling tot de andere organisaties hebben we geen bureaukratisch apparaat. We kunnen in twee dagen beslissen of we een project al dan niet steunen. Bij anderen duurt dat soms vier maanden.”

Een van de criteria om geld van het Bevrijdingsfonds te krijgen is dat de projectaanvraag niet door andere organisaties gehonoreerd mag worden. Kneepkens: „Wanneer de andere organisaties de aanvraag ook goed zouden keuren, kunnen wij het geld beter aan andere projecten geven.”

Radio's, auto's, videorecorders, telexen en stencilmachines zijn voorbeelden die Kneepkens noemt als zaken die wel door het Bevrijdingsfonds, maar niet door anderen zouden worden gefinancierd. Andere criteria zijn dat de groepen die geld vragen moeten werken aan een niet-rationale democratische maatschappij, geen bindingen mogen hebben met thuislanden, en democratisch gestructureerd moeten zijn.

Wapens

Voor projectaanvragen van de SWAPO en het ANC geldt dat ze onvoorwaardelijk steun krijgen en zelf over het geld mogen beslissen. Kopen ze er dan geen wapens voor?

Kneepkens: „Het is nog niet voorgekomen dat we om wapens zijn gevraagd. Ze weten dat dit ook niet zo verstandig zou zijn. Mocht het wel gebeuren dan zullen we ons goed op het hoofd krabben.”

De meeste goederen die door het Bevrijdingsfonds worden gefinancierd worden in Nederland gekocht. „We hebben een gehaide inkoper die alles heel goedkoop weet te krijgen”, zegt Kneepkens. „Normaal gesproken gaan de spullen dan per schip richting Zuidelijk Afrika. Zaken die snel geleverd moeten worden, zoals medicijnen, gaan per vliegtuig.”

Voor het weekblad en de vrouwenorganisatie is tot nu toe 35.000 gulden binnen. PPR-leden die de acceptgirokaart nog thuis hebben liggen kunnen nog steeds geld overmaken.

Giro 26655, Amsterdam.

MARC BROERE

De PPR-Flikkers en Potten geven een eigen blad uit: Het Vlindertje.

Het verschijnt zo 4 à 5 maal per jaar. Het abonnementsjaar van Het Vlindertje loopt per kalenderjaar.

Voor PPR-leden kost een abonnement f 11.- en voor niet-leden f 16.50 per jaar (te bestellen door overmaking op gironummer 4295824 t.n.v. PPR-Flikkers en Potten, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, o.v.v. abonnement). Een los nummer kost f 3.- (inclusief verzending).

In het eerstvolgende nummer van 1987 staan o.a. de volgende artikelen:

- Notitie van Links Akkoord A'dam over de sociale zorg voor AIDS-patiënten
- Voorlichtings-actie van de Roze Driehoek aan de schooljeugd.

SOFTIE-GEDRAG ROEPT AGRESSIE OP:

SEX MAG IN HET LEGER, HOMO ZIJN NIET

Sexueel geweld en ongewenste intimiteiten krijgen steeds meer aandacht. Wat tot voor kort taboe was, blijkt een levensgroot probleem, waar vooral vrouwen veel last van hebben. De PPR-jongeren hielden er op 29 november een kongres over en de Stichting Handen Thuis organiseerde een dag over ongewenste intimiteiten op school.

Waarom een speciaal kongres over jongeren en sexueel geweld? Op zich maakt het niet uit of je jong of oud bent; sexueel geweld kan bijna iedereen overkomen. Echter als je ervan uitgaat dat sexueel geweld ontstaat doordat er machtsverschillen bestaan tussen mannen en vrouwen, vormen jongeren zogezegd een „risicogroep”. Jongeren verkeren veelal in afhankelijke posities ten opzichte van ouderen, bijvoorbeeld op school tegenover een leraar, in het leger als dienstplichtige tegenover hun meerderen en op het werk tegenover werkgevers en oudere werknemers.

Over ongewenste intimiteiten op school is nog weinig bekend. Iedere scholier kent natuurlijk verhalen over die leraar die altijd in blousjes probeert te kijken, of die andere leraar die altijd extra vertrouwelijk zijn arm om je heen slaat als die wat uitlegt, maar meer is meestal niet bekend. Toch kwamen er bij het meldpunt van de Stichting Handen Thuis zoveel klachten binnen dat men er een studiedag over organiseerde. Opmerkelijk hierbij is dat de klachten voor een groot deel van leraressen kwamen die door leerlingen in vertrouwen waren genomen. Meiden bellen zelf veel minder met klachten. De macht van een leraar om een leerling te laten blijven zitten of

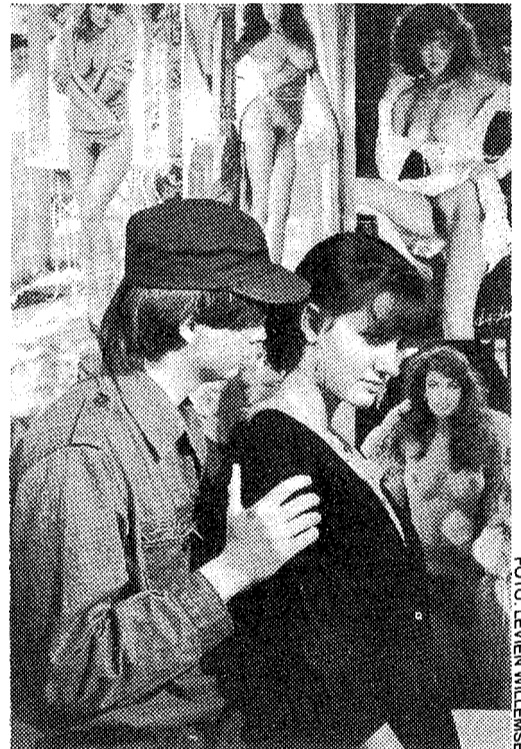

FOTO: LEVIEN WILLEMS

zakken door het geven van lage cijfers is groot en vrijwel ongecontroleerd. Leerlingen staan altijd zwakker als ze iets willen ondernemen.

Mietje

Vaak wordt gedacht dat sexueel geweld zich alleen richt tegen vrouwen en meiden. Soms zijn mannen echter ook slachtoffer. Zo komt er ook in het leger veel sexueel geweld voor. Dit werd twee jaar geleden duidelijk door het boek „Het leger maakt een man van je” van Marcel Bullinga, een van de inleiders op het kongres.

De grote machtsverschillen in het leger zijn daar een aanleiding voor sexueel geweld. Daarnaast is er een bijna alles overheersende macho-mentaliteit, waardoor alles en iedereen zo mannelijk mogelijk moet zijn. Dienstplichtigen die zich hier niet aan storen worden vaak het slachtoffer. Dit geldt ook voor homo's omdat zij de mannelijkheid van anderen zouden bedreigen. Opmerkelijk is dat bepaalde homoseksuele handelingen wel kunnen, maar homo's zijn vaak niet. Rob zegt hier als ex-soldaat in de kongreskrant over: „Wat me al snel opviel was dat je bepaalde seksuele dingen wel kon doen, maar je mocht niet laten merken dat je homo was. Je mocht iemand niet kussen of zeggen dat je hem aardig vond, dat was softie-gedrag, dan was je een mietje. Dat kon niet. Ik heb me daaraan aangepast, bewust, omdat je anders misschien geen leven zou hebben.”

Wat gaat er nu verder gebeuren? Het kongres werd als zinnig en informatief beschouwd. De introductiekursus zelfverdediging had veel succes. De PPR-jongeren zijn van plan een piekwerkje en een folder uit te brengen en ongewenste intimiteiten op school, op het werk en in het leger. Of dat lukt is echter afhankelijk van subsidie. Verder zullen de PPR-jongeren extra themadagen over sexueel geweld organiseren.

ONNO DE ZWART

FOTO: KOMITEE ZUIDELIJK AFRIKA

BRIEVEN

Ruimte

Al maanden geleden stuurde ik naar de Radikale Krant een notitie van zes punten over de verkiezingscampagne 1987 (in de vorm van een brief aan het partijbestuur). Ruimte om die notitie af te drukken was er niet.

Mijn bijdragen aan de algemene beschouwingen in de Eerste Kamer in eerste en tweede termijn gingen natuurlijk eveneens naar de Radikale Krant. Ruimte voor een samenvatting was er niet, in tegenstelling tot andere jaren. De lezers van de krant kennen derhalve mijn betoog niet — de passages over de PPR kwamen na een beschouwing over de rol van de Partij van de Arbeid en het belang van een progressieve meerderheid — doch uitsluitend de visie daarop van de partijleden Dirx en Van Ojik. Van mijn verantwoording op het partijcongres valt evenmin ook maar een woord terug te vinden in de Radikale Krant. De lezers moeten het doen met een zo knullig mogelijk samengesteld persoverzicht.

Op de omslag staat: „Najaarskongres: E-moties over Bas“. Er waren op dat congres twee moties ingediend. Daarover werd eerst gediscussieerd waarna een motie werd ingetrokken en de andere met zeer grote meerderheid verworpen. Maar de partij zal wel gek zijn. Ruimte is er alleen voor emoties van de eindredactie.

Bas de Gaay Fortman, Ermelo

De Oliebol

Zelfkastijding zou de drijfveer van Bas de Gaay Fortman zijn geweest bij zijn offensief noodsignaal. De Radikale Krant van november kan er ook wat van!

De boodschapper, die een ongewenste tijding brengt, is zijn leven niet zeker. Evenwel: de feiten (met name de matige opiniepeilingen), die de PPR-senator naar voren bracht, zijn tot op heden onweersproken. Ook was hij er al eerder mee aan komen dragen, bijvoorbeeld in de Kerngroep van september jl.

Je kunt met het verhaal van Bas verschillende kanten op. Een aantal kranten gaf er een draai aan, die zeker nadelig was voor de PPR. Het is ook mogelijk zijn woorden tot een positief-stimulerende prikkel om te zetten.

Bij de redactie van de Radikale Krant ontbrak kennelijk het politieke vernuft voor het laatste. Sterker nog: de PPR werd fors te kijk gezet, in het eigen orgaan nog wel! Een beetje verstandig iemand bevordert zijn eigen ondergang toch niet?

Zelfs een medewerker van de Studiestichting deed een duit in het zakje. Kan hij zijn energie niet beter besteden? Zo brengt hij zijn eigen werkrelatie met de Eerste Kamerfractie onder spanning.

Wat willen al die schrijvers nou eigenlijk bereiken? Behoeft een zelfkastijding? Kinnesinne, ten aanzien van Bas, die weliswaar eigenzinnige trekjes heeft, maar toch een PPR-politicus is met wat meer tactiek en communicatievaardigheid dan gemiddeld? Bas-allergie afreageren? Balorige reacties van vermoede mensen?

Hoe dan ook, wij rangschikken de pennevruchten van deze schrijvers als de missers van 1986 in de Radikale Krant. Voor ons komt deze schrijver in

aanmerking voor de oliebol van het afgelopen jaar!

Na deze denkbeeldige uitreiking, wat ons betreft, zand erover. Verdere aandacht zet de PPR nog meer te kijk. Aan het werk voor een zo groot mogelijk radikaal geluid in alle staten en in de Eerste Kamer!

Jaap Schouls, Wageningen
Gert van Bergen, Deventer
Gerard van Wakeren, Bunnik

Huur

Het actiecentrum Den Haag/Voorburg heeft bijzonder veel waardering voor het feit dat Bas de Gaay Fortman ondanks alle afsplitsingen die de PPR in haar woelige tijd heeft meegeemaakt, de PPR niet in de steek heeft gelaten. Met zijn niet aflatende inzet voor met name Derde Wereldvraagstukken en zijn hoog ontwikkeld gevoel voor publiciteit heeft hij de PPR in de zeventiger en begin tachtiger jaren een profiel gegeven.

Den Haag vindt dat van een lijststaandvoerder verwacht mag worden dat deze persoon nieuwe en jonge kiezers zal weten aan te trekken. Den Haag vindt dat je anno '86 dit niet met een lijsttrekker kan doen die dit al 4 tot 5 keer heeft geprobeerd. En bovenal gaat het ons als PPR er om de grote groep nietstemmers bij de komende provinciale

Onze al negen jaar zittende senator heeft bovendien te weinig oog voor de provinciale samenwerkingslijsten van PPR, PSP en CPN, waar straks meer dan de helft van de Nederlanders op kunnen stemmen. Kortom onze waardering: onvoldoende.

Maar als Den Haag de kerngroep voorstelde niet Bas nummer een te zetten, wie dan wel? Onze voorkeur ging uit naar Jaap de Jong die het al eerder tot gekozen eerste kamerlid heeft gebracht, zij het met een vermelding in het Guinness Book of Records voor wat betreft zijn zittingsduur.

Jaap leek ons niet alleen geschikt als *het nieuwe gezicht* voor de eerste kamerfractie, ook achten wij hem in staat om kiezers „terug te winnen“ bij de PvdA. Zijn bemoediging en deskundigheid op het terrein van medezeggenschapscommissies en ondernemingsraden maakt hem daarvoor geschikt. Wij hebben Jaap de Jong leren kennen als loyaal PPR-lid met veel bestuurlijke ervaring (o.a.: 2x vice-voorzitter partijbestuur). Zijn terugtreden als eerste kamerlid ten gunste van Henk Waltmans is een bewijs voor zijn loyaliteit aan de partij. Daarnaast heeft hij zich in de ogen van onze politieke vrienden van PvdA, PSP en CPN als een aimabel samenwerker kunnen profileren.

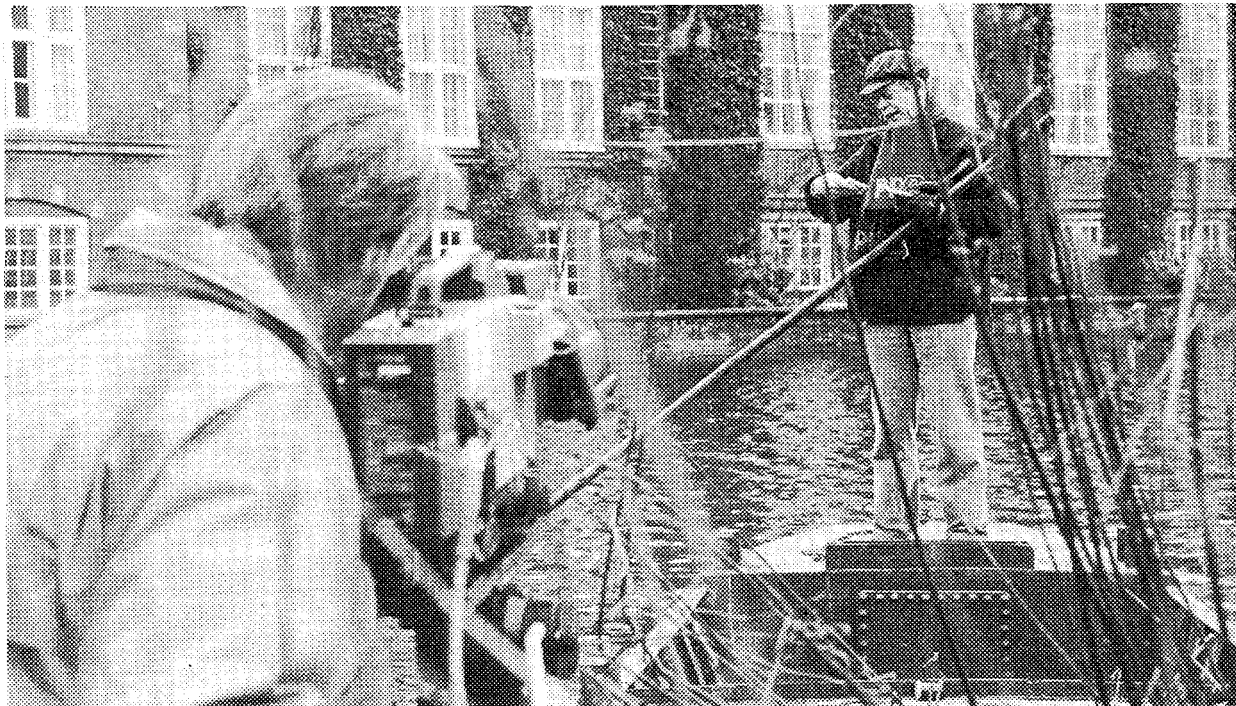

FOTO: ANGELO GOEDENODT

verkiezingen aan te spreken. Om aan deze grote groep — ook wisselende kiezers — te appelleren is naar onze mening een *nieuw* gezicht nodig. Bas die sinds het ontstaan van de PPR — bijna 20 jaar geleden — een toonaangevende rol heeft gespeeld, vinden wij daartoe geen geschikte kandidaat. Bas is al jarenlang — zeer waardevol overigens — de verpersoonlijking van de oude PPR als kabouterpartij. Zijn solistisch en eigengereid optreden heeft echter ook voor irritatie gezorgd. Denk aan de oprichting door de PPR-senator van een groene partij, en zijn beruchte uitspraken over eventuele opheffing van de PPR.

Op de PPR-kerngroep is gebleken dat het advies van het partijbestuur t.a.v. Jaap de Jong voor plaats vier op de lijst in de wind is geslagen. Jaap de Jong komt niet eens meer op de lijst voor! De kerngroep heeft Jaap de Jong volledig zonder argumenten laten vallen. Zonder een wisseling van argumenten over kandidaten, volledig kritiekloos, is op de kerngroepvergadering met een loyaal PPR-lid de straat aangeveegd! Niet verwonderlijk dat Jaap de Jong voor zo'n behandeling bedankt heeft en z'n lidmaatschap voor de PPR heeft opgezegd. Als Haags actiecentrum hebben wij voor deze stap van Jaap bijzonder veel begrip. En voordat er nu mensen in de partij opstaan met de idee van: „Hoera die kritische radikaal-linkse Hagenaar zijn we kwijt“, willen wij dit gebrek aan verdraagzaamheid, solidariteit en goede wil tot sámen-werken aan de kaak stellen. Het doet pijn te moeten zien dat verkiezing van een PPR-kandidatenlijst verwordt tot een kille „wie niet voor mij is, is tegen mij“-mentaliteit, een mentaliteit waar het wisselen van argumenten lijkt te hebben afgedaan, een debat rond personen uit de weg wordt gegaan. Een poging tot argumentwisseling en kritiek tijdens de jongstleden gehouden kerngroepvergadering was alleen nog maar te bespeuren van enkele afgevaardigden. Ook voor hen zal deze gang van zaken bijzonder zuur zijn.

Wij willen Jaap danken voor zijn trouwe inzet voor de partij. Als pleister op de wond zijn we blij hem in Den Haag als ongebonden lid van Links Den Haag (samenwerkingsverband PSP, CPN, PPR en ongebondenen) te kunnen inschrijven.

Actiecentrum Den Haag/Voorburg

Frustraties

Het jongste nummer van de Radikale Krant (nr. 11/12) werd onder andere volgeleuwend met drie-en-een-halve pagina tegen Bas de Gaay Fortman. Bram van Ojik en Jan Dirx moesten weer eens zo nodig.

Het is onbegrijpelijk dat het beperkte budget van de PPR op deze wijze vermeten moet worden. Onbegrijpelijk, tenzij je weet wie de redactie bemenst. Wat ik vooral gemist heb is een enigszins zakelijke analyse van de effecten die de uitspraken van Bas uitlokten. Kranten die relevant zijn voor potentiële PPR-kiezers (Trouw, De Volkskrant) gaven al met al immers precies het beeld dat klopt: a. Een partij als de PPR wil geen eeuwige oppositiepartij zijn (zoals de meerderheid van de PSP). Ze wil méébesturen, resultaten boeken op de lange weg naar een betere wereld. Ze heeft dus meer kiezers nodig. b. Het PPR-kongres heeft (in overgrote meerderheid) geen behoefte om Bas te kapitelen, en: heeft het vertrouwen dat de PPR voorlopig een levenskrachtig politiek middel zal blijven.

Frustraties, beste Jan en Bram, wil ik niet in een zo uitgebreide en uitgekauwde mate van jullie hoeven tegenkomen. Schrijf liever een ingezonden briefje, en vul de krant met berichten

die onze activiteiten versterken. PS.: Dan deed Anneke van 't Hull het in haar ironische gedicht toch vele malen beter?

Jan Berends, Groningen

De Sperry-bank

Buitengewoon saai en ronduit vervelend. Zo zou ik het najaarskongres van 15 november jl. typeren wanneer iemand mij er naar vroeg. Maar niemand vraagt mij. En dus schrijf ik. Ongevraagd.

Nee, voor geleuter over de centen en de verkiezing van nieuwe partijbestuursleden — voorafgegaan door een heuse kandidatenparade — hoef ik niet om 8 uur 's ochtends in de trein te zitten op m'n vrije zaterdag. En voor het geneuzel van een door het bedrijfsleven betaalde chipslobbyist al helemaal niet. Maar daarover straks meer.

Een uur lang vrijblijvend en meningvormend discussiëren over de gevolgen van de automatisering kan ik net zo goed in een plaatselijke actiecentrum-vergadering. Blijft over het boeiende betoog van mevrouw Thung. Haar inleiding kwam mij als ronduit verademend over: ik heb de volle twintig minuten op het puntje van m'n stoel gezeten. Een prima verhaal, vol kritische relativering, echt zoals ik dat gewend ben in de PPR. Niet klakkeloos meehossen in het chipscarnaval (wat de PPR-nota in wezen doet) maar de materie beschouwen op een radicale manier. Door er boven te staan en er de lessen van de historie op los te laten.

Het zal ondertussen wel duidelijk zijn dat ik enige reserves in acht neem ten aanzien van de automatisering. Om het maar eens plastisch uit te

drukken. Ik zou ook kunnen schrijven: ik heb ronduit een hekel aan die shit-komputer. Ik ben bang voor wat de massa-komputerisering aanricht in ons denken, redeneren en gevoelsleven. En wel simpel en alleen omdat de computer per definitie ongenueanceerd is; hij werkt op stroom en stroom is plus of nul, heb ik altijd geleerd. Uitstekend voor m'n scheerapparaat, m'n lamp, m'n radio. Maar in de computer zet zich dit principe verder door: het is stroom of geen stroom, plus of nul, ja of nee. Niet een beetje stroom, enerzijds plus maar ook een beetje nul (ongeveer plusminus), ja en nee, laat staan een vraagteken. Het is of/of, zonder nuances. Digitaal heet dat.

Waar ik nu zo bang voor ben, is dat de massa-komputerisering een massadigitalisering van ons denken, van ons hele mens-zijn gaat betekenen. Want wie met pek omgaat, wordt er mee besmeurd, nietwaar? Dus: alle ruimte voor of/of, zwart/wit, ja/nee. Plaats voor logica, wiskunde, ratio. Nuances komen in verdrukking, net als gevoel, intuïtie, fantasie. Wat scheidt ons op den duur nog van de robot, van de computer? Wie hoedt ervoor dat wij mensen niet het sluitstuk worden van de machines? Of is het al zo ver, is er geen weg terug?

De hele automatiseringsdiskussie gaat over vragen als: wat betekent het voor de werkgelegenheid, de inhoud van de banen, de welvaart, de informatie-verwerking, de militarisering, de gezondheidszorg, het onderwijs, de land- en tuinbouw en noem maar op. Lekker ver van ons bed allemaal. En niemand die de vraag stelt: en wat betekent het digitale denken nou voor ons zelf, voor onze manier van denken, redeneren, functioneren, voelen? Een gemiste kans voor de PPR.

Net zo'n misser als een computerprof je kongres te laten toespreken. Een echte „arro“ met een blabla-verhaal waarvan me alleen is bijgebleven dat de opkomst van het chips-tijdperk voor een nieuwe revolutie zorgt, dat General Motors haar tent heeft gereorganiseerd (hoeveel arbeiders kwamen hierdoor zonder werk?) en Centraal Beheer ook. Maar dat wist ik dus al en/of interesseert me niet, zeker niet wanneer ik voor dit gezwets 2x2½ uur moet reizen.

Drie dagen na het kongres sloeg m'n verdriet om in heuse woede. In het Nieuwsblad van het Noorden (het Groningse Sufferdje) lees ik dat de inleider, dr. drs. Tjerk Huppel, zojuist is benoemd als buitengewoon hoogleeraar aan de Rijks Universiteit in Groningen. Dr. drs. Dat stond in de kongreskrant. En ook in het Nieuwsblad. Een echte belangrijke meneer dus. Zijn leerstoel is die in de (hou je vast) „Ekonomische en Maatschappelijke Aspecten Van De Informatietechnologie“. En het bijzondere is dat deze leerstoel is gesponsord door..... SPERRY, de Amerikaanse computerboer die kennelijk echt verstand heeft van zaken als *Marketing en Public Relations*.

Het Bedrijfsleven op de universiteiten. Dat gaat dus zo: heb je een aardige verkoopbabbel, zie je er een beetje „arro“ uit, hou je als Yup van het goede merk sherry en rook je uitsluitend Davidoff, geef je dan op bij Sperry. Want die heeft een speciale verkopersbank voor de edukatieve sektor: de SPERRYBANK. Overigens is de HEMA druk bezig 782 „docenten“ te droppen op de huishoudscholen, het gereedschapconcern Wolfcraft heeft leraren voor de LTS in de aanbidding, dokter Oetker staat al voor de klas bij 19 banketbakkersopleidingen en de familie Van der Valk verzorgt vijfjangenkursussen op de hotelvakschool.

Mijn argwaan is weer gevoed. Want: wie heeft er nou eigenlijk belang bij computers? Wie strooien de verhalen rond dat automatisering de arbeid licht maakt, de banen meer inhoud geeft en nieuwe kansen biedt (waarbij ze er nooit bij zeggen voor wie precies)? Juist: de IBM'en, de Sperry's, Apples en Nixdorfen. Het gaat om hun belangen, om de marktaandeelen, de winsten. Daarvan afgeleid zijn de belangen van alle andere werkgevers: automatiseren maakt hen minder afhankelijk van werknemers, een kleine kern van technische elite daargelaten. Ging het de PPR niet om mensen? Waar lees ik dat?

André Staas
Assen

ONZE HULP BLIJFT NODIG

MET f80,- GENEEST U EEN TBC-PATIENT IN VIETNAM

„Elk jaar komen er 60.000 nieuwe tbc-patiënten bij in Vietnam. Alleen Nederland helpt ons dat probleem op te lossen,“ zegt dr. Huong, directeur van het Nationaal Tuberculose Instituut in Hanoi. Er is een nieuwe therapie ontwikkeld waardoor er meer tbc-patiënten kunnen worden genezen. Deze therapie is met succes toegepast in Tanzania en kost f 80,- per patiënt. Steun dr. Huong. Maak een bijdrage over op postgiro 1090400.

MEDISCH COMITÉ NEDERLAND-VIETNAM

POSTBUS 5701 - 1007 AS AMSTERDAM - POSTGIRO 1090400 - TELEFOON 020-27 0411.

Al jaren zit de PPR met het fenomeen kongres in haar maag. Een reglementaire verplichting met verschillende (vaak tegengestelde) doelen. Voor de één is het een dag om weer eens lekker bij te praten. Voor de ander een mogelijkheid om eens kennis te maken met de partij waar hij of zij net lid van is geworden. Weer een ander hoopt in aanraking te komen met een nieuw inhoudelijk thema. De voorlichters willen de naambekendheid van de club door middel van het kongres weer eens opkrikken en de meest zuiveren in de leer willen graag nog iets besluiten.

Gegeven het feit dat niet alle wensen vervuld kunnen worden zal er daarom rondom kongresen altijd een hoop gekrakeel blijven. Evaluerende en kritische nota's en artikelen zullen het halfjaarlijks hoogtepunt in het partijgebeuren blijven begeleiden.

Zo ook al in 1968, het jaar van de oprichting van de PPR. 5 oktober: De PPR kongresseert voor de tweede maal in haar nog korte bestaan. „Op strategisch belangrijke punten in en om Arnhem staan zaterdagmorgen rood-wit geklede, niet onknappe meisjes. In hun armen ligt een gepunte richtingwijzer met in kapitale letters RADIKALEN.”

Zo luidde de inleiding van een artikel op 7 oktober in de Arnhemse Courant dat dit kongres (van voor de feminisering) bekomentariceerde. Het kongres was bedoeld om de troonrede en de miljoenennota te bespreken. Een zogenaamd werkkongres.

Een jaar later vinden we in de Radikalenkrant, die toen nog meer het karakter van een mededelingenblad had, een evaluatie van dit kongres. De commissie „Demokratie in eigen partij” (die ik voortaan naar de schrijver van het rapport „de commissie Hetebrij” zal noemen) wilde graag dat het rapport een aanleiding zou zijn tot bezinning en gesprekken. Ze pretendeerden dan ook niet dat zij de juiste visie op de gang van zaken hadden maar meenden zelfs dat hun doel, een grotere aandacht voor alle aspecten van de partij, waarvoor democratisering van belang is, ook bereikt kon worden als hun visie niet gedeeld werd. Een prijzenswaardige kwetsbare opstelling.

Grappen

Over de positie van de doorsnee kongresganger was de commissie niet onverdeeld positief. Ze wees onder andere op de toespraak van de charismatische Bogaers. Natuurlijk had zo'n rede nut maar droeg in zich het gevaar van een kritiekloos aanvaarden van deze persoon. Terwijl nu net de PPR mensen wilde die in kritische zelfstandigheid hun eigen verantwoordelijkheid voor de samenleving wilden dragen.

Bij de zogenaamde „lunchdebatten” kregen de „gewone” partijgangers wier kritische zin zo nodig ontwikkeld moest worden, al evenmin kans tot werkelijke ontplooiing. De groepen waren te groot en de gespreksleiders, die uit het landelijk partij kader afkomstig waren, zagen zich geroepen als middelpunt van het gesprek op te treden.

Over de gehouden speeches was de commissie Hetebrij ook al niet te spreken. Die waren te lang, te specialistisch, te ondoorzichtig van opbouw en te

Deze maand behandelt het Europees Parlement het rapport-Verbeek over EG-steun aan vluchtelingen in de derde wereld. De PPR-vertegenwoordiger zal daar zelf niet meer bij zijn. Hij stond zijn zetel in december af aan Nel van Dijk (CPN). In het rapport vraagt Herman Verbeek uitdrukkelijk aandacht voor onderontwikkeling als oorzaak van vluchtelingenstromen. Het Europees Parlement had zich ook in 1983 al met EG-steun aan vluchtelingen bezig gehouden. De belangrijkste konklusie van de toen aangenomen resolutie luidde dat er naast noodhulp en voedselhulp ook echte ontwikkelingssteun voor vluchtelingen zou moeten komen, zodat zij op de langere termijn in eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Deze aanbeveling is door de Europese Commissie overgenomen en omgezet in een succesvol, maar beperkt programma gericht op self-reliance.

Er zijn op dit moment door het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen in Genève meer dan 10 miljoen vluchtelingen geregistreerd. Daarbij komen dan nog eens zeker 5 miljoen „ontheemden”, dat zijn mensen die van huis en haard zijn weggeraakt zonder dat ze een landsgrens hebben overschreden. Het rapport-Verbeek vraagt met name aandacht voor de oorzaken voor de mogelijkheid tot preventief ingrijpen. De oorzaken verschillen sterk per regio. In de Sahel heeft honger en burgeroorlog in de laatste twee jaar tot een verdubbeling van het aantal vluchtelingen geleid. In Zuidoost Azië, Midden Amerika en het Midden Oosten verplaatst de bevolking zich vooral op zoek naar veiligheid. In Zuidelijk Afrika is het de apartheid in Zuid Afrika en de illegale bezetting van Namibië die voor omvangrijke vluchtelingenstromen zorgt.

De resolutie vraagt om actieve bemiddeling van de EG in situaties waar de veiligheid van de bevolking in het geding is. Daarnaast moet daadwerkelijke ont-

April 1968: Aarden en Jurgens klappen voor Bogaers

KONGRESKULTUUR

moelijk. Coppes kreeg met zijn verhaal over de uitdaging van het sociaal onrecht nog wel behoorlijk wat aandacht omdat Dolf niet naliet zijn verhaal te verluchten met een aantal grappen. Maar, zo waarschuwde de commissie, men moet er wel voor waken dat de luisteraar, door de grappen in een goede stemming gebracht, de indruk krijgt, dat het verhaal waarnaar hij luistert van goede kwaliteit is, ook al heeft hij van de inhoud verder weinig begrepen.

Grote zorgen maakte de commissie zich over de onderlinge band tussen de PPR-leden op het kongres. Natuurlijk was het een goede zaak dat men het in de PPR goed met elkaar kon vinden. Er zijn echter

grenzen. De leden moesten er voor oppassen te veel nadruk op deze onderlinge band te leggen of teveel emoties op te roepen. Zo vond de commissie de toespraken van Bogaers en Van Hulten te emotioneel.

Voornamen

Ook in de gewoonte elkaar te tutoyeren zag de commissie een gevaar. Ondanks het feit dat volgens een journalist van het Eindhovens Dagblad vooraanstaande figuren in de PPR, die enkele maanden eerder in Dronten alleen maar voornamen schenen te hebben, nu weer als heren werden gewaardeerd en als meneer werden aangesproken, bleef het oppas-

sen. Het tutoyeren in een bijeenkomst waarin de relaties toch formeel zijn (omdat men elkaar niet kent) wekt de indruk dat men een niet bestaande onderlinge hartelijkheid wilde suggereren. Omdat dat bij niet-partijleden een vreemde indruk zou geven was het volgens de commissie Hetebrij beter het tutoyeren na te laten.

Tot slot stond de commissie stil bij het nut van het kongres. Gekonstateerd werd dat de kongrestijd vooral door discussie en meningsvorming in beslag was genomen. Dat soort zaken hoorden meer thuis op bijeenkomsten van lokaal niveau. Het kongres was er om beslissingen te nemen. En afgezien van de verkiezing van een nieuwe voorzitter en het aannemen van een motie over de situatie in Mexico was dat niet gebeurd.

Hoewel de commissie niet pretendeerde een juiste visie te hebben was het rapport vernietigend over het gehouden kongres. Het kongres zelf was echter dik tevreden. (Al werd er volgens Henk van der Vlist in de Radikalenkrant van oktober 1968, minder geapplaudisseerd dan op het oprichtingskongres in Dronten). André v.d. Louw vond het kongres fris en niet zo verkrampt als bij andere partijen. Dat kwam volgens hem wellicht door het feit dat de PPR nog geen geschiedenis had. Nu de PPR wel een geschiedenis heeft is het des te harder nodig om met de kongrescultuur van de partij bezig te zijn. Ik denk dat het rapport van de commissie „Hetebrij” daarbij op sommige punten nog wel van dienst kan zijn.

HANS VAN EGDOM

VERBEEK WIL OORZAKEN AANPAKKEN

wikkelingssamenwerking, in combinatie met eerlijke handelsmogelijkheden, zorgen voor economische omstandigheden die mensen in staat stellen om te produceren en een inkomen te verwerven op de plaats waar ze (wensen te) wonen. In de Resolutie wordt in dit verband betreurd „dat het landbouwbeleid van de EG door stimulering van de productie van overschotten en het dumpen van deze overschotten op de wereldmarkt de voedselproductie in de Derde Wereld belemmert en leidt tot uitputting van de bodem als gevolg van de verbouw van exportgewassen voor de agro industrie in de EG.”

Naast deze meer politieke uitspraken (die de rechtste partijen uit de Resolutie proberen te weren) bevat de tekst ook een groot aantal concrete aanbevelingen. Zo wordt er aangedrongen op de instelling van een fonds voor repatriëring van vluchtelingen en wordt een aanzienlijke verhoging gevraagd van het budget voor ontwikkelingsprogramma's voor vluchtelingen. Deze laatste aanbeveling is inmiddels door het parlement overgenomen in de begrotingsvoorstellen voor 1987.

Ter zake van de voedselhulp wordt onder meer „om redenen van prijs, tijdsbesparing en plaatselijke smaak” de aankoop van voedsel binnen de regio waar de vluchtelingen zich bevinden voorgesteld. Er moeten tussen de bewoners betere afspraken worden gemaakt en de aanleg van buffervoorraden moet worden gestimuleerd om aan de onaantoonbaar lange wachttijden een einde te maken.

Net als in 1983 zal het ook nu weer van de Europese Commissie en uiteindelijk van de Raad van Ministers afhangen of een ambitieus en onbaatzuchtig steunprogramma voor vluchtelingen vorm kan krijgen. Het sturen van voedsel en andere noodhulp is daarbij vanzelfsprekend ontoereikend. Maar ook de opzet van ontwikkelingsprogramma's voor vluchtelingen kan alleen geloofwaardig zijn als er naast symptoombestrijding ook aan de oorzaken van de vluchtelingen stromen wordt gewerkt.

RADIKALEN KRANT

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

HET MEDIA POLITIEKE CIRCUIT

STRIPPEND OP KAMPANJE

31 januari: Bas in de Rooie Haan; 9 februari: persconferentie ter gelegenheid van de start van de PPR-kampanje. Bijna de voltallige Nederlandse parlementaire pers is aanwezig, waaronder Den Haag Vandaag, KRO-Radio, Veronica-Nieuwsradio en de belangrijkste kranten; 11 februari: Bas bij Tineke. In de pen zit nog: Bas bij „Drie Vrouwen” en ongetwijfeld zullen we de komende weken nog meer kunnen horen, zien en lezen over de „harlekijn van het Binnenhof”, zoals De Volkskrant hem zo alleraardigst noemde.

Hoe krijgt die man het voorelkaar?” hoor ik u al denken. Hoe flikt die 'm dat toch elke keer weer? Hij hoeft maar een vinger uit te steken en die persmuskieten strijken erop neer. En waarom lukt het Ria Beckers en Peter Lankhorst zoveel minder? Bas heeft een theorie: „Het MPC staat of valt bij het feit dat de mensen die zich daarin bewegen elkaar nodig hebben. Journalisten hebben mensen nodig die iets te vertellen hebben en dat ook nog op een originele manier. Omgekeerd hebben deze mensen de journalisten weer nodig om in de publiciteit te komen met hun verhaal.”

Akkoord, dat is een kant van de zaak. Het verklaart evenwel nog niet waarom het sommigen wel lukt de media-wereld in beweging te krijgen en anderen niet. Daar is meer voor nodig dan die wederzijdse afhankelijkheid. Lef bijvoorbeeld en een dosis ijdelheid. Je moet beslist geen gêne hebben om je bij de pers aan

In tegenstelling tot andere politieke partijen, voert de PPR terecht kampanje met een van haar kopstukken. Bas de Gaay Fortman is lijsttrekker voor de Eerste Kamer. Deze wordt in juni helemaal opnieuw gekozen door de Provinciale-Statelieden. Indirekt zijn de Provinciale-Statieverkiezingen dan ook verkiezingen voor de Eerste Kamer. Vandaar dat Bas de Gaay Fortman toestemming heeft gekregen van de partij om kampanje te gaan voeren voor deze verkiezingen. Hij is overigens het enige Eerste Kamerlid dat actief kampanje voert: de overige leden houden zich angstvallig stil. Misschien, omdat ze zich te goed voelen voor zoiets triviaals als kampanje voeren. Waarschijnlijker, omdat ze gewoon te saai zijn. Geen stemmentrekkers dus. Wat dat betreft heeft de PPR gewoon mazzel met een figuur als Bas, die volgens eigen zeggen het MPC (Media Politiek Circuit) kent als zijn eigen broekzak. Snoeverij? Oordeelt u zelf maar:

te bieden. En dat doet Bas, hij belt links en rechts naar redacties van kranten, radio- en tv-programma's. Talkshows zijn favoriet. „Ik krijg er een kick van als het me lukt om bijvoorbeeld bij Tineke in haar programma te komen. Het journaal wil ik ook nog halen.”

Bas bij Tineke was leuk. Of hij nu wel op haar vragen inging of niet, dat doet er eigenlijk niet zoveel toe. Het is zelfs de vraag wat meer kiezers op zal leveren: Bas' verhaal, of de beelden na afloop van het gesprek, waar hij heel knus Tineke een glaasje wijn inschenkt.

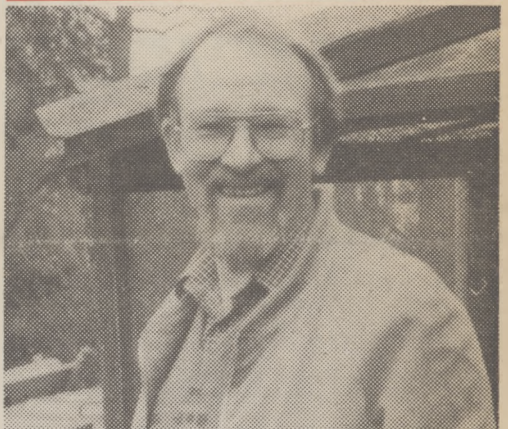
Zijn akt met het kostuum van de Eerste Kamer heeft bijna alle kranten gehaald. Het is verbazingwekkend om te zien, hoe journalisten hierop af vliegen. Terwijl dit maar een klein onderdeel is van de presentatie van de PPR-kampanje. Journalisten gaan trouwens toch totaal verschillend om met gegevens die ze aangereikt krijgen tijdens zo'n persconferentie. Vergelijk maar eens een artikel in Trouw en De Volkskrant over de presentatie van de PPR-kampanje. Trouw: een vrij zakelijke weergave van hetgeen gezegd is, met zelfs — hoe is het mogelijk — een klein citaat van Jaap Röell, PPR-lijsttrekker in Utrecht, die de inhoudelijke thema's op provinciaal nivo toelichtte. De Volkskrant: een bagatelliserend stuk, met foute citaten van Bas; een duidelijke interpretatie van de journalist zelf. Wat dat betreft kan je als kampanjevoerder nog beter met de tv te maken hebben. Daar kan de kijker tenminste nog zelf oordelen wat hij of zij ervan vindt.

Op het voorjaarskongres 1987 van de PPR staat het onderwerp Vergrijzing centraal. Een werkgroep heeft zich vele maanden lang gebogen over de gevolgen op velerlei gebied van de toename aan ouderen. Dit heeft een achtergrondtekst opgeleverd en een tiental daaruit afgeleide stellingen. Tekst en stellingen zijn door het partijbestuur vastgesteld. En dit alles is te lezen op de middenpagina's van deze krant.

Kampanje voeren. Voor de een het hoogtepunt in een partijleven, voor de ander het toppunt van ergernis. Niets-zeggende politici in grijze pakken op tv. Of toch even wat anders: een strippende senator met een boodschap. Frisse wind in de politiek. Alles wat van belang is voor de PPR-kampanje staat op pagina 3. En, niet vergeten, het zijn verkiezingen voor Provinciale Staten.

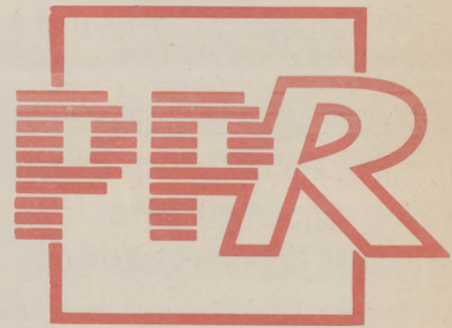

Ook Provinciale Staten nemen besluiten die verder reiken dan de provinciegrenzen. Ontwikkelingssamenwerking prijkt ook daar op de vergaderagenda's. Het gaat om steun in de Derde Wereld en bewustwording hier. Marc Broere vroeg aan Klaas Wybo van der Hoek hoe de provincie Groningen zo'n beleid vorm geeft. „We moeten ook optreden tegen Shell.” (pagina 4)

Hij heeft dertien jaar in de Staten van Drenthe gezeten. Vaak werd om hem geglimlacht: „Ach die Hans van Kooten, wat een schattig knulletje toch.” Nu schudt hij de resultaten zo uit z'n mouw: „al onze pleidooien hebben uiteindelijk wel gewerkt.” Jan Huisman praat met een Amsterdamse Drent, PPR'er van het eerste uur en iemand die het werk doorgeeft aan een jongere. (pagina 5)

De verkiezingen in Duitsland brachten ook daar de opiniepeilers in verlegenheid. De een verloor meer en de ander won minder. De Grünen waren echter blij. Eén op de twaalf Duitsers stemde groen. Herman Verbeek juichte samen met de realo's en de fundi's. Staat de rood-groene doorbraak voor de deur? (pagina 8)

Sacharov naar Nederland?

In navolging van haar zusterpartij Die Grünen heeft de PPR de onlangs in vrijheid gestelde Rus Sacharov uitgenodigd om naar Nederland te komen en de gast te zijn van de PPR.

Het is de bedoeling dat Sacharov aansluitend op zijn bezoek aan de Bondsrepubliek meteen doorreist naar Nederland.

Of Sacharov deze uitnodiging zal aanpakken is nog niet bekend. Wij houden u op de hoogte.

ANITA KEUNING

Bondgenoot of Tegenstander

Diskussie over de verhouding tot de sociaal-demokratie met:

Otto Schily (Die Grünen)
Bas de Gaay Fortman (PPR)

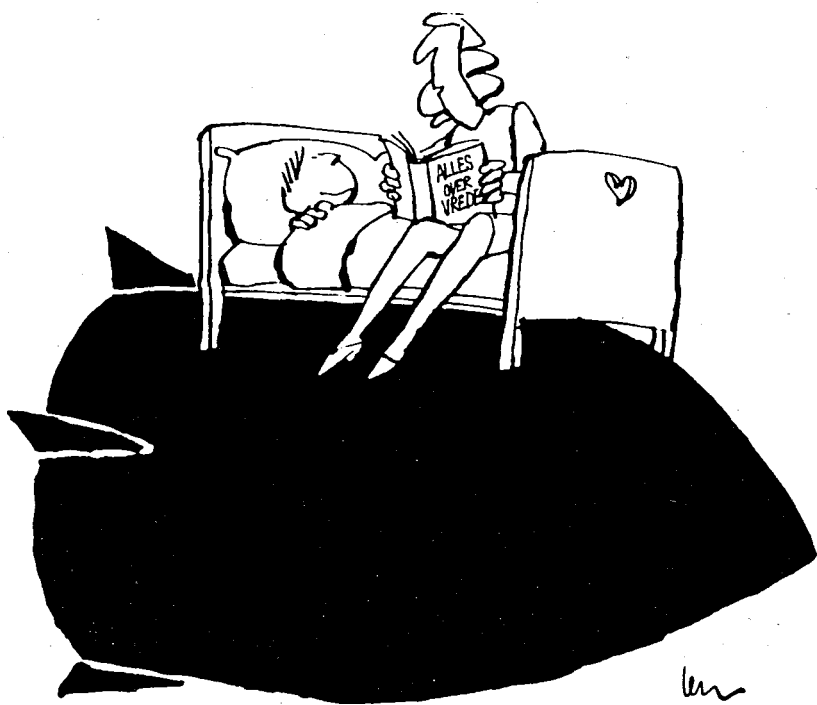
Zaterdag 21 februari a.s., 13.30-15.30 uur,
Muziekcentrum Vredenburg, Utrecht.

Toegang: f 2,50.

Informatie: PPR, (020) 247570

Enfin, hoe het ook zij, de PPR voert kampanje, soms met veel spektakel. Doen ze dan mee aan de verruinding? Doen ze dan mee aan de tv-diktatuur? Aan een kant wel, ja. Waar blijft de politieke inhoud, de diepgang? Die is er ook, rustig maar. Als je goed de advertenties leest en als je goed luistert naar de verhalen die Bas de Gaay tijdens zijn tocht langs de provincies zal houden, kom je diepgang tegen. Maar een kampanje mag toch ook gewoon leuk zijn? Niet in de laatste plaats voor de kampanjevoerders zelf. Anders hou je zoiets toch zeker niet vol. Want eigenlijk is het „gekkenwerk”.

Vredesbeweging

Kerk en Vrede houdt op 4 april a.s. een werkdag met als thema „Wat bezielt je”. Deze dag is bedoeld voor mensen die actief zijn binnen de vredesbeweging. De vraag die op deze dag centraal staat is wat mensen bezielt om door te gaan met vredeswerk.

's Ochtends is er een inleiding door ds. Elly de Boer-Hessel over vredesspirituali-

teit en 's middags zijn er diverse workshops, o.a. vieren, spel, mediteren, gedenken, taal en ontmoeten.

De dag wordt gehouden op zaterdag 4 april a.s. in kollege de Klop te Utrecht en duurt van 10.00 tot 16.00 uur. De kosten zijn f 7,50 p.p. Opgave is tot 15 maart zowel schriftelijk als telefonisch mogelijk bij Kerk en Vrede, t.a.v. Douwe Soepboer, Utrechtseweg 159, 3818 ED Amersfoort, tel. 033-10445. U ontvangt na opgave een informatiemap.

Een voet tussen de deur

Dat is de tekst van een brochure, uitgebracht door het Groen Progressief Akkoord, over de eerste periode van dit politiek samenwerkingsverband in het Europees Parlement.

In het boekje wordt aan de hand van een aantal door het GPA behandelde thema's en door middel van interviews een goed beeld geschetst van het werken door een kleine links-radikale-groene fractie in Straatsburg en Brussel. Het beeld dat opdoemt is dat van een groep hardwerkende mensen die in staat zijn zaken aan de orde te krijgen op Europees nivo die door anderen niet aangedragen worden. Ze zien deze taak dan ook als één van de meest essentiële functies van het GPA (of de GRAEL, Green Alternative European Link).

GROEN PROGRESSIEF AKKOORD

VAN CPN, GROENE PARTIJ NEDERLAND, PPR, PSP

En daarmee is de rol van een links-radikale fractie op Europees nivo niet heel verschillend van een fractie in een gemeenteraad of in Provinciale Staten.

De brochure kost f 7,50 en is te bestellen bij het GPA, Postbus 267, 1000 AG Amsterdam, 020-245515.

Vakature-bank

De werkgroep „leefvormen” zoekt nieuwe leden voor haar werkzaamheden.

Deze werkgroep, die in november door het partijbestuur is ingesteld, heeft als taak: het formuleren van een PPR-visie op de overheidsbeleid ten aanzien van leefvormen.

Het is de bedoeling dat deze problematiek vanuit een feministische invalshoek wordt benaderd. Onderwerpen die aan bod komen zijn o.a. afstammingsrecht, ouderlijk gezag, omgangsrecht, sociale zekerheid, alimentatie, machtsverhoudingen, kinderopvang, verzorgingsverlof. De werkgroep zoekt vrouwen en mannen die met name juridische of economische kennis hebben over de bovengenoemde problematiek. Informatie en opgave bij Marie-José Burger. (Tel. 020 - 256046).

Emancipatieproject

Op zaterdag 4 april organiseert het emancipatieproject een studiedag voor vrouwen en mannen over het thema: Mannen, bondgenoot of tegenstander in de feminiseringsstrijd?

's Morgens zal er een inleiding worden gehouden door J. Wolffensperger, wetenschappelijk medewerkster vrouwenstudies aan de Landbouw Universiteit te Wageningen. 's Middags is er een „optreden” van het theaterwerkverband Obscène, dat diverse situaties rond dit thema zal uitwerken met uitnodiging aan de toeschouwers om mee te doen.

Meer informatie en opgave bij Marie-José Burger, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, 020 - 256046.

Het groene denken

In haar themanummer over „Het Groene Denken binnen de natuur- en milieubeweging” vraagt de redactie van het tijdschrift *Wetenschap & Samenleving* (nr.1 1987) zich af hoe het Groene Denken zich in de loop der jaren binnen de natuur- en milieubeweging heeft ontwikkeld. Wat is er van de oorspronkelijk geformuleerde kritiek op de milieuproblematiek overgebleven en hoe denkt men daar nu over?

● Jacqueline Cramer e.a.:

Denkers en doeners in de Nederlandse milieubeweging

Hoe de milieuvisie van zes belangrijke milieuorganisaties onder invloed van hun actiepraktijk in de loop der jaren is bijgesteld.

● Chris Boers:

De nieuwe milieubeweging: eenheid of allegaartje?

Een systematisch overzicht van de belangrijkste ideologische stromingen binnen de huidige milieubeweging.

● Jos Dekker:

De veranderende functionaliteit van de natuur.

Welke discussie werden sinds de jaren zeventig binnen de natuurbeschermingsbeweging gevoerd en hoe staat het met de functies van de natuur in relatie tot de landbouw en bosbouw?

Dit nummer van *Wetenschap & Samenleving* is te bestellen bij de Vereniging van Wetenschappelijk Werkers, Oudegracht 80, 3511 AT Utrecht, 030-322180, prijs f 6,- (exkl. porto).

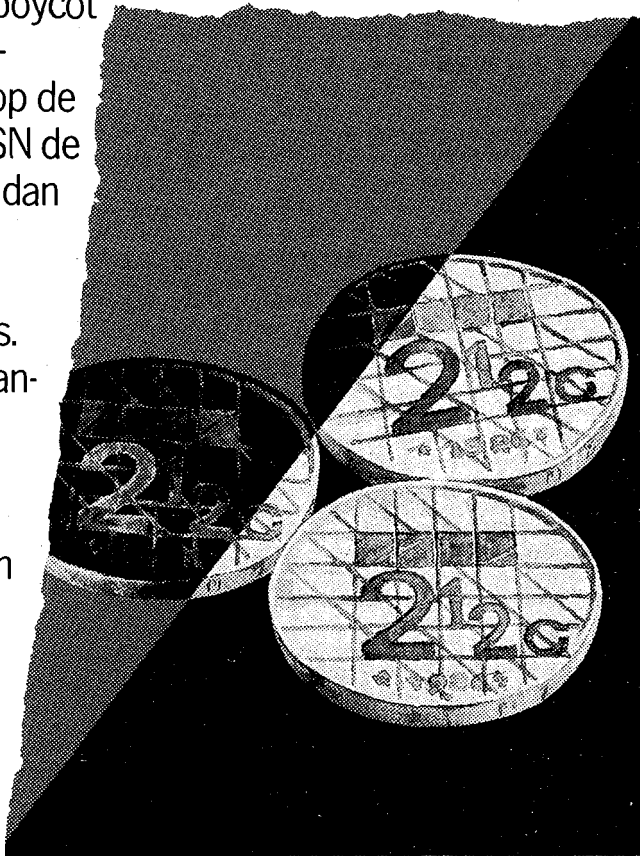
HOE EEN PRINCIPIËLE KEUZE U OOK NOG F7,50 OPLEVERT.

Als u nu een spaarrekening opent bij de Algemene Spaarbank voor Nederland, krijgt u als welkom f 7,50 spaarpremie. Wat dat met een principiële keuze te maken heeft? De ASN is niet zomaar een spaarbank. Het is een bank die een progressief beleid wil voeren in een conservatieve geldwereld. De ASN belegt het haar toevertrouwde spaargeld nooit in landen die het met de mensenrechten niet zo nauw nemen; de ASN boycot al sinds haar oprichting het apartheidsregime in Zuid-Afrika. En speculanten op de onroerendgoedmarkt vinden bij de ASN de deur stevast gesloten. Kan zo'n bank dan toch wel goed voor uw geld zorgen?

Welzeker. Sparen bij de ASN doet u bijvoorbeeld via uw girorekening. Thuis. Daardoor is de vestiging van dure bijkantoren niet nodig. En daardoor kunt u rekenen op een rente die niet minder is dan bij de meeste andere spaarbanken. In 26 jaar tijd legden meer dan 80.000 spaarders ruim vijfhonderdenvijftig miljoen gulden in.

Principes kunnen lonend zijn.

Als u nu een spaarrekening opent bij de ASN met tenminste f50,- als eerste inleg, krijgt u als welkom f 7,50 spaarpremie.

601-42

BON In enveloppe zonder postzegel zenden aan Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 WB 's-Gravenhage.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Handtekening: _____

Ik wil een spaarrekening openen bij de ASN. Stuur mij de benodigde formulieren en informatie zodat ik kan uitzoeken, welke spaarvorm(en) het beste bij mij past.

ALGEMENE SPAARBANK VOOR NEDERLAND GEEFT RENTE ZONDER BIJSMAAK.

Bellen of bezoeken kan ook: Rijnstraat 28, 's-Gravenhage of telefoon 070-710880

DE PPR BIJ DE TIJD

Partijbestuur worstelt met heroverwegingen

In de vorige Radikalenkrant werd melding gemaakt van het uitkomen van het rapport van de Werkgroep Heroverweging. Dit rapport dat inhoud, beeldvorming en organisatie van de PPR onder de loep nam en daarover vrij drastische voorstellen formuleerde, is inmiddels in drie vergaderingen van het partijbestuur ter sprake geweest.

De meningsvorming binnen het partijbestuur over de voorstellen van de werkgroep bevindt zich nog in een oriënterende fase. Begin maart zullen er knopen worden doorgemaakt en zal duidelijk worden wat er aan het voorjaarskongres zal worden voorgelegd.

Dat is namelijk inmiddels wel duidelijk: het kongres van mei aanstaande zal kunnen praten over de Heroverwegingen. De bedoeling is dat de discussie en besluitvorming in het partijbestuur uitmondt in een resolutie op hoofdlijnen die eind maart gepubliceerd zal worden in de Radikalenkrant en dan ter besluitvorming voorligt

voor het voorjaarskongres.

Daarna zal het partijbestuur overgaan tot een concrete invulling van de door het kongres aangenomen hoofdlijnen. Afhankelijk van de tijd waarin dat kan gebeuren, zal afrondende besluitvorming plaats vinden op het kongres in november van dit jaar of zal dat kongres worden uitgesteld tot februari 1988.

Een op een paar ondergeschikte punten aangepaste versie van het rapport van de werkgroep — getiteld: **De PPR bij de tijd** — zal binnenkort aan de actiecentra worden toegestuurd.

RADIKALE NOTITIES

Het laatste nummer van Radikale Notities in de oude vorm is van de persen gerold. Binnenkort gaat het blad verschijnen als bijlage van deze Radikalenkrant.

Het nummer opent met een bijdrage van Paul Lucardie. Hij analyseert de situatie bij radikaal-links aan de hand van de verhalen van Jonas en de walvis, de sprekende krekkel, Pinocchio en Klein Duimpje.

„Vele libertaire idealen hebben niet alleen een taai leven, maar bezitten zelfs een akuele betekenis.” Dat is de konklusie van het verhaal van Hans Ramaer, waarin hij de geschiedenis van het anarchisme beschrijft.

In het vorige nummer van Radikale Notities vroeg Emmy van Noord begrip voor de IRA. Hans Verstraaten reageert daar nu op. Zijn versie van de geschiedenis van

de „Ierse kwestie” is niet zo positief voor de IRA.

Met het aannemen van een kongresresolutie kan de meningsvorming over een bepaald onderwerp in een partij niet afgedaan zijn. Daarom opnieuw aandacht voor nieuwe technologieën. Jaap Jelsma las de nota nog eens door en heeft er vrij fundamentele kritiek op.

Ooit geweten dat er in de Verenigde Staten geëxperimenteerd werd met de invoering van een basisinkomen? Niet alleen in PPR-kring blijkt basisinkomen een issue te zijn; over de hele wereld wordt er over gedacht en aan gewerkt. Bram van Ojik zet de stand van zaken op een rijtje.

Op gemeentelijk nivo kan heel goed gewerkt worden aan een eigen gezondheidsbeleid. Dat blijkt uit de bijdrage van de Werkgroep Gezondheidszorg PPR.

Nummer 1986/4 van Radikale Notities is te bestellen door f 8,- over te maken op gironummer 2144633, ten name van PPR-Studiestichting, Amsterdam, onder vermelding van Radikale Notities 1986/4.

KAMPANJE STATEN EN EERSTE KAMER

De PPR, dat is gewoon leuk!

19 maart 1987: een willekeurig kantoor in Nederland. Een gesprek tussen twee kollega's: „Wat heb je gestemd?” „Ik heb op de PPR gestemd deze keer.” „De PPR, waarom?” „Nou gewoon, dat is toch leuk.”

Zo zal het volgens Bas de Gaay Fortman moeten gaan de dag na de verkiezingen. Op de PPR stemmen omdat het gewoon leuk is. De niet-politiek bewuste kiezer moet de PPR weer zien zitten. Spektakel dus in de komende campagne.

Daarnaast de diepgang, want ook dat heeft de partij te bieden. De PPR heeft frisse ideeën die passen bij de vraagstukken van nu. Het basisinkomen is zo'n idee, als antwoord op werkgelegenheidsvraagstukken en de impasse van de verzorgingsstaat. De PPR kan beter dan welke partij ook met haar ideeën een antwoord geven aan Gorbatsjow. De meeste politici zitten met de handen in het haar. Ze kunnen niet omgaan met aardige Russen. Ze zijn meer gebaat met stoute Russen.

Na tien jaar malaise, na tien jaar het idee van de macht gaat de slinger nu de andere kant op. Het tijdperk van de macht van het idee breekt weer aan. Tijd voor de PPR dus.

Voorgaande is in het kort het verhaal van De Gaay Fortman junior 31 januari jl. in Amersfoort. Ondanks het prachtige schaatsweer waren op die dag zo'n 60 mensen bij elkaar gekomen, om door elkaar en door diverse inleiders en trainers opgepept te worden voor de komende verkiezingscampagne. Of men opgepept wegging dan men gekomen was, heeft de evaluatie van die dag niet uitgewezen. Zeker is wel dat de stemming die dag een optimistische was. Men had er wel zin in.

De aanwezigheid van zoveel actieve PPR-leden werkte nog eens extra motiverend. Na de inleiding van Bas, die weer snel vertrok om zich in het Media-Politieke-Circuit te storten, las Wim de Boer — landelijk kampanjekoördinator — de tekst voor van de algemene verkiezingsfolder. Mensen in de zaal mochten „schieten” op de tekst. De toonzetting van de campagne was duidelijk: zelfbewust, offensief en een tikkeltje ironisch.

Op diezelfde toon waren de twee sprekerstrainingen van die dag dan ook afgestemd. Provinciale lijsttrekkers, zowel als de wat minder geroutineerde sprekers werden via videobeelden gekonfronteerd met eigen kunnen en niet-kunnen.

Parallel aan deze trainingen liepen twee work-shops met thema's als ruimtelijke ordening/sociale veiligheid en de langdurig werklozen. Het kampanje-team van Drenthe kreeg gelegenheid om met een goed uitgewerkt kampanjeplan de andere provincies op ideeën te brengen. Tot slot van de dag werd de bijgewerkte tekst van de folder, waarin de opmerkingen van die morgen waren verwerkt, voorgelezen. Een ovatie kwam er echter niet, ondanks de schriftelijke oproep hiertoe van de voorzitter van de dag, Rouke Broersma.

Zie, de PPR voert kampanje. Het kan dus leuk worden.

ANITA KEUNING

PPR-fractie

's-Gravenhage, 12 februari 1987
Binnenhof 1a
Telefoon 070 - 61 49 11

Aan de heer:
R.F.M. Lubbers,
W. Kok,
J.J.C. Voorhoeve.

Beste Ruud, Wim en Joris,

Uit de kranten begrijp ik dat de verleiding nu toch wel erg groot wordt. Aan de vooravond van de verkiezingen wil de AVRO een driedebat, KRO en VARA vragen gezamenlijk om een krachtmeting voor twee. Ik pleit voor politieke onthouding. De Minister-President lijkt dit op het lijf geschreven. Nog deze week weigerde hij eenvoudige vragen over de werkloosheid te beantwoorden, omdat hij aanwezig was op een CDA-bijeenkomst voor de Statenverkiezingen. Van hem mogen we dus verwachten dat hij tot 18 maart zijn aandacht verdeelt tussen het torentje en de huiselijke kring. Dat de fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid wel graag wil, is duidelijk. Tegen hem zou ik willen zeggen: hou je d'r buiten, Wim. Deze verkiezingen brengen de PvdA toch niet in de regering. De voor ons onbetwiste leider van de Tweede Kamerfractie van de VVD - de voorzitter van de Tweede Kamerfractie - zou, als het er van komt tussen die twee, wel willen aanschuiven. Maar smaakmaker van het kabinet of niet, het is nu aan Zoutendijk en twaalf provinciale lijsttrekkers om zichzelf te kunnen zijn. Kortom: de politieke verwarring is al groot genoeg. Waarom wachten jullie niet tot de lente komt? Dan is het weer tijd voor landelijke avances. Nu gaat het om "van geweest tot geweest".

Vriendelijke groet,

Ria Backers

Ria Backers

Het debat

Ook in deze campagne is tijd ingeruimd voor een strijd op het scherpst van de snede, voor een gevecht op de vierkante centimeter, dus voor een strategie-diskussie. Centraal staat de gewetensvraag voor elke rechtgeaarde links-radikale politiekus: wat is je verhouding tot de sociaal-demokratie?

Bijzonder aktueel is die vraag momenteel in Duitsland. Daarom zal deelnemen aan het debat der Bundestagabgeordnete für die Grünen, Herr Otto Schily. En voor de PPR doet natuurlijk mee „ivoordraaier” Bas de Gaay Fortman.

Het geheel speelt zich af in Muziekcentrum Vredenburg te Utrecht (naast het centraal station) op zaterdag 21 februari van 13.30 tot 15.30 uur. De toegang is f 2,50, maar betaling van dat bedrag geeft je wel het recht mee te doen aan het debat.

Try-out

Onder deze titel organiseert de PPR even een politiek spektakel in zeven zoveel provinciehoofdsteden. Het hoogtepunt van elk spektakel wordt gevormd door *De Pendule*. Onder deze titel „zoekt de PPR-lijsttrekker voor de Eerste Kamer, Bas de Gaay Fortman, via een flitsend verhaal de discussie op”.

Daaraan vooraf gaat een debat tussen de provinciale PPR-lijsttrekker en enkele politieke tegenstanders. Het geheel wordt omlijst met enige korte sketches.

Het programma begint steeds om half acht 's avonds en duurt tot tien over tien.

DATA EN PLAATSEN

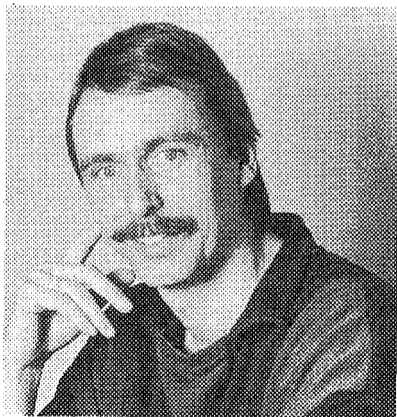
- Donderdag 19 februari - Groningen
- Dinsdag 24 februari - Lelystad
- Woensdag 25 februari - Assen
- Donderdag 26 februari - Middelburg
- Maandag 9 maart - Utrecht.

De lijsttrekkers

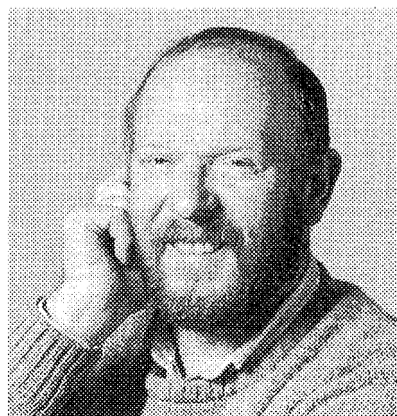
Lijsttrekker voor de PPR bij de komende verkiezingen is Bas de Gaay Fortman, hoor en zie je regelmatig in de media. Het zijn toch Provinciale Statenverkiezingen met voor elke provincie een eigen lijsttrekker? Zeker, hier zijn ze:

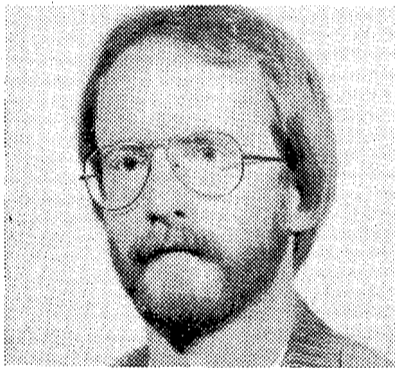
Groningen Klaas-Wybo van der Hoek

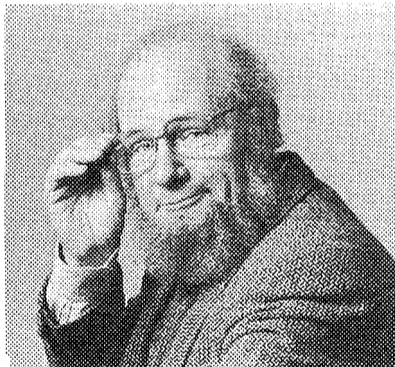
Drenthe Lukas Koops

Overijssel Gert van Sluis

Gelderland Jan Dirx

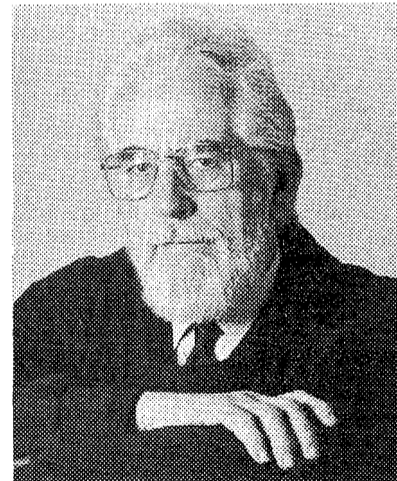
Flevoland Coen Goedkoop

Utrecht Jaap Röell

Noord-Holland Cobi Schoondergang-Horikx

Limburg Paul van der Hijden

Zuid-Holland John Steegh
Zeeland Constant van Waterschoot
Noord-Brabant Cees van der Ven
Friesland Roel Vogelenzang

PPR-Sjaal

De door Bas in de PPR-oudejaarsuitzending gepresenteerde sjaal is inmiddels verkrijgbaar op het partijbureau. De in PPR-blauw met ingebreed logo

uitgevoerde das kost inclusief verzendkosten f 20,-. Bij afname van vijf of meer stuks kan op korting gerekend worden.

Guldens

Het gironummer van het verkiezingsfonds van de PPR blijft een grote aantrekkingskracht uitoefenen op de leden van de partij. Voor de lopende campagne had de kampanjekommissie zich tot doel gesteld honderduizend gulden (f 100.000,-) binnen te halen. En nu, terwijl pas één gironome geweest is, blijkt al tweederde van dat bedrag binnen te zijn. Dus die ton wordt zeker gehaald als een dezer dagen de tweede serie girokaarten het partijbureau verlaat. En mocht er meer binnen komen, geen zorgen. Dan kan misschien die extra

advertentie geplaatst worden die net die extra zetel oplevert.
Bijdragen blijven dus welkom op:
gironummer 5555, Verkiezingsfonds PPR, Amsterdam.

FOTO'S: FERRY ANDRÉ DE LA PORTE

FOTO: ANGELO GOEDMONDT

„Ontwikkelingssamenwerking hoeft niet alleen een taak van de landelijke overheid te zijn. Ook in de provincie kunnen activiteiten op het gebied van voorlichting en bewustwording worden ontplooid.” Klaas-Wybo van der Hoek over de beweegredenen van de PPR-fractie in Groningen om vorig jaar een voorstel tot projektadoptie te lanceren. Projektadoptie houdt in dat een gemeente of provincie een koppeling aangaat met een projekt in de Derde Wereld. Door middel van uitwisseling wordt gepoogd de problematiek wat te verduidelijken. Door een koppeling kan er heel doelgericht voorlichting worden gegeven wat moet leiden tot bewustwording in ontwikkelingsproblematiek. Meestal gaat zo'n adoptie ook gepaard met financiële akties ten behoeve van het projekt. Het voorstel werd door de Groningse Staten-Generaal aangenomen en een onderwijsprojekt voor Zuidafrikaanse vluchtelingen in Tanzania werd geadopteerd.

Van der Hoek vindt de bewustwording die met de adoptie bereikt kan worden belangrijker dan fondswerving: „Fondswerving is toch vaak een druppel op

PROVINCIES EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

'EEN PROJEKT ADOPTEREN IS NIET VOLDOENDE'

Gemeente en ontwikkelingssamenwerking mag zolangzamerhand een modeverschijnsel worden genoemd. Hadden in 1982 42 gemeenten een paragraaf over dit onderwerp in een beleidsnota staan; in 1986 waren het er al 153. Ook provincies gaan steeds meer activiteiten op dit gebied ontplooiën. De provincie Groningen heeft, mede op initiatief van de PPR, een vluchtelingenprojekt in Tanzania geadopteerd.

de gloeiende plaat. Bewustwording is vanuit een groter perspectief gezien belangrijker. Het is voor ons ook een voorwaarde die aan de adoptie verbonden is.”

Een kritiekpunt op projektadoptie is dat het een modeverschijnsel is dat zo weer kan verdwijnen. Adopties gelden in de regel maar voor een periode van 3 jaar. Van der Hoek hierover: „Er zijn verschillende modi. Dit is een mooie mode die zo lang mogelijk gehandhaafd moet worden. Je moet

blij zijn dat het zo populair is en er ook gebruik van maken.”

ZUID-AFRIKA

De provincie Groningen voerde ook voor de projektadoptie al een ontwikkelingsbeleid. Het Derde Wereld Centrum Groningen kreeg al enkele jaren subsidie van de provincie voor haar activiteiten. Van der Hoek vond alleen deze subsidie niet voldoende: „Natuurlijk vind ik dat die subsidie moet worden voortgezet. Alleen moest er meer gebeuren, bijvoorbeeld de projektadoptie. Dit kan de problematiek naar een breder publiek brengen. Niet iedereen komt namelijk in een wereldwinkel. Verder willen we ook dat er op andere beleidsterreinen rekening wordt gehouden met Derde Wereldaspecten.” Met deze laatste woorden snijdt Van der Hoek een belangrijk punt aan. Gemeenten en provincies zijn vaak wel bereid een ontwikkelingsbeleid te voeren, maar weigeren dan die betrokkenheid door te laten klinken op andere beleidsterreinen. De PPR-fractie in Groningen probeert dit juist wel. Van der Hoek: „We vinden dat er ook op terreinen zoals landbouw, edukatie en ekonomie rekening moet worden gehouden met de Derde Wereld. Er is bijvoorbeeld een duidelijke relatie tussen de landbouw hier en de landbouw in de Derde Wereld. Een ander voorbeeld is Zuid-Afrika. We hebben een adoptie met een projekt voor Zuidafrikaanse vluchtelingen. Dat moet, vind ik, dan ook tot uitdrukking komen in optreden tegen Shell. Op dit moment ligt dat nog moeilijker in de staten. Maar we doen ons best om daar ook de andere partijen voor te porren.”

MARC BROERE

WILHELM VERSCHUREN VICTORIE

De verkiezingsstrijd is losgebarsten. Ook nu is het weer erop of eronder. Geeft Gaay de Fort Basman er over twee maanden teleurgesteld de brul aan wegens onvoldoende kiezersaanhang of wordt hij straks de trotse leider van een driemansfractie en komen we nooit meer van 'm af, dat is de vraag.

De partijleiding gelooft er helemaal in. Ze moeten wel, want anders wordt het natuurlijk niks. Gewoonlijk munten onze bonzen uit in realiteitszin. Wij, gewone leden worden wanneer wij eens iets willen immer gewezen op de taale werkelijkheid die zich niet zomaar laat ombuigen en meer van dat fraais. O, o, wat staan die met belde benen op de grond.

In kampanjetijd komt dat niet van pas en dus zijn er speciale hotemetotentrainingsweekeinden. Met professionele begeleiding wordt hen geleerd hun werkelijkheidszin tijdelijk naar het achterhoofd te verbannen om zo de optimistische geestdrift vrij baan te geven. De verkiezingsuitslag maakt aan deze euforie abrupt een einde, maar dat is niet erg want dan is de kampanje toch voorbij.

Wij moeten ondertussen maar zien hoe we aan ons enthousiasme komen. Veel gewone leden

lukt het ook zonder begeleiding toch aardig om in een tijdelijke toestand van gekte te geraken. Bij mij gaat dat niet zo makkelijk. Zelfkastijding, een week vasten, oude PPRakken verslinden, van alles heb ik geprobeerd. Het lukte me maar niet, tot ik Maurice de Hondt op de radio hoorde vertellen dat we weer zouden gaan verliezen. Dat hielp.

Keerpunt '87 wordt het voor de PPR Net als in '72 hebben we weer de Gaay als lijsttrekker. Hele horden jonge kiezers kennen de PPR niet eens. Daar gaat hij wat aan doen, let maar op. Z'n pet achterstevoren, arrogante bejegening van de pers, op de TV als Bekende Nederlander, allemaal onzin natuurlijk maar het werkt. Speciaal voor het jonge volkje is er dan nog het JOKA-team al heb ik geen benul van wat dat is. Jongeren Organisatie Klaverjas Avonden? Jat Ons Kabinet Alles? De Heer mag 't weten.

Maar één ding staat als een paal boven water: straks kent iedereen de PPR en stromen de jonge, verse kiezers massaal toe, net als in '72. De Gaay kraait straks victorie!

Ik voel me geweldig bij al die geestdrift. Wij kunnen de hele wereld aan! En pas op 18 maart loopt de wekker af.

ONVERTEERBARE SITUATIE BIJ STATENVERKIEZINGEN

BUITENLANDERS MOETEN THUIS BLIJVEN

Vorig jaar mochten de in Nederland wonende buitenlanders stemmen voor de gemeenteraden. Bij de daarop volgende Tweede Kamerverkiezingen mochten ze echter niet meedoen. En ook op 18 maart moeten ze maar thuis blijven, vindt de meerderheid van de Tweede Kamer. Peter Lankhorst kijkt terug op de debatten en de daarin gebruikte argumenten. „Buitenlanders worden toch ook getroffen door de bezuinigingen.”

Vorig jaar was het een nieuw fenomeen: politici die een moskee bezoeken. Letterlijk op kousevoeten stapten ze de geloofstempels binnen van mensen die vaak al meer dan vijftien jaar in ons land verblijven. De oorzaak van die plotselinge belangstelling liet zich makkelijk raden. Er stonden immers Gemeenteraadsverkiezingen voor de deur. En voor het eerst in de geschiedenis konden buitenlanders daarbij gebruik maken van hun stemrecht. Reden genoeg voor Lubbers, Den Uyl, Brinkman en Nijpels om alle schroom te overwinnen, hier stonden eigen belangen op het spel. Sommigen deden ook beloftes die ze later niet waar wilden maken, zoals Nijpels die VVD-steun toezegde voor de financiering van moskeeen

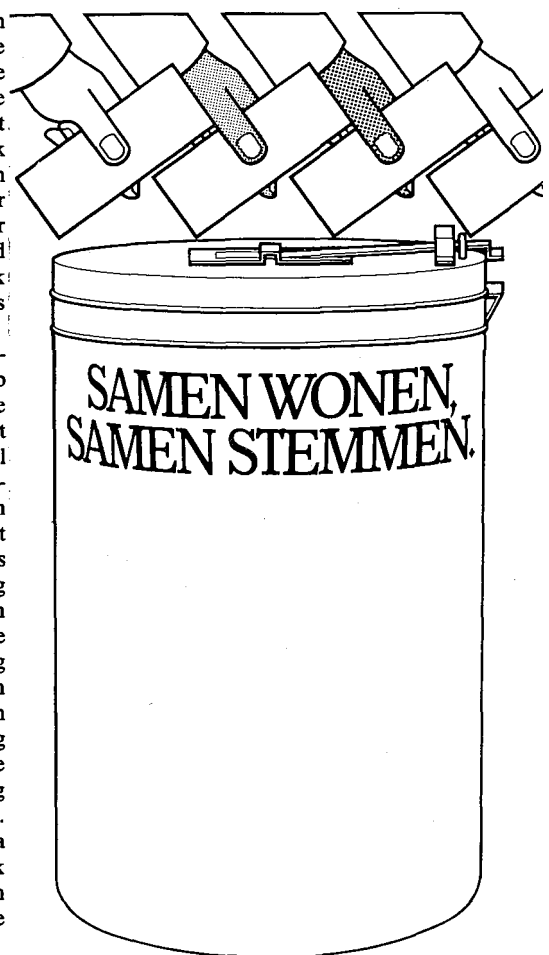
Nu we een jaar verder zijn is de loop er al weer uit. Toch staan ook nu weer verkiezingen op stapel. Maar ja, daarbij hebben de buitenlanders geen stemrecht dus wat is dan nog het belang van een bezoek? Vreemd blijft het overigens wel dat buitenlanders wel mogen stemmen voor de Gemeenteraadsverkiezingen, zelfs Raadsleden mogen worden, maar dat dat recht ophoudt bij de gemeentegrens. Alsof de bezuinigingen in de sfeer van de sociale zekerheid hen niet kunnen treffen en alsof discussies over de inrichting van het onderwijs hun kinderen niet raakt.

Een paar jaar geleden, bij de herziening van de Grondwet en het kiesrecht, is hierover in de Kamer

uitvoerig gediscussieerd. Ondanks talrijke pogingen is het toen niet gelukt om een Kamermeerderheid te overtuigen. Zij beriepen zich zich op argumenten die te maken hadden met de buitenlandse politiek en de Nederlandse defensie. Door buitenlanders stemrecht te geven voor de Tweede Kamer geef je ze ook invloed op de politiek die Nederland voert ten opzichte van bijvoorbeeld Turkije en Marokko. Naar onze mening een gezocht argument alsof de hier verblijvende buitenlanders een beslissende invloed daarop kunnen hebben. Destijds hebben we dat ook proberen duidelijk te maken, maar dat mocht dus niet baten.

De discussie gaat door, de participatie van buitenlanders in Nederlandse politieke partijen zal daarop zeker van invloed zijn, maar voor de komende verkiezingen zal dat geen effect hebben. Op 18 maart zullen de buitenlanders thuis moeten blijven. Hoewel ze in Amsterdam weer wel de gang naar het stemlokaal zullen maken, maar dan alleen om de leden van de stadsdeelraden te kiezen. Dan zullen ze zien dat Nederlanders twee stembiljetten krijgen en zij slechts één. Dat zal nog wel voor de nodige verwarring zorgen. Voor ons was dat een belangrijke reden om tegen de koppeling van dergelijke verkiezingen te stemmen. Ik heb in de Kamer gezegd dat het al erg genoeg is dat buitenlanders die hier een aantal jaren wonen, geen stemrecht voor alle gekozen organen hebben, maar dat het zeker niet nodig is ze dat nog eens goed in te peperen. Dat gebeurt de volgende maand als de Nederlanders twee keer op één dag mogen stemmen en de buitenlanders maar één keer. En die buitenlanders zullen de komende weken, via radio en televisie, de belangstelling voor de politiek weer zien toenemen maar tegelijk ervaren dat hun stem dit keer niet van gewicht is. Een onverteerbare situatie.

PETER LANKHORST

HET PARTIJBESTUUR PRESENTEERT DE NOTITIE

'De ouderdom heeft de toekomst - Vergrijzing: zorg voor later?'

Het partijbestuur van de PPR legt deze notitie "De ouderdom heeft de toekomst - Vergrijzing: zorg voor later?" aan de partij voor.

"Vergrijzing" is één van de prioriteiten van het inhoudelijk werk van de PPR. Uit deze notitie moge blijken dat de PPR als radikale partij, dat wil zeggen als partij die de problemen bij de wortel wil aanpakken, een eigen inbreng levert bij de discussie over de positie van ouderen in onze samenleving.

Een beleid gericht op de emancipatie van ouderen is hard nodig. "Grijs" mag niet langer afgedaan en uitgerangeerd betekenen. "Grijs" heeft de toekomst.

In de samenleving, zoals de PPR die voorstaat, moeten ook ouderen volwaardig kunnen meedoen. Zo'n samenleving lijkt ons niet saai of krakkemikkig. Integendeel. Als die zogenaamde vergrijzing ons nu een zorg is, kan het leuk en spannend worden. Het beleid en de mentaliteit moeten dus om. Vandaar de titel met dubbele betekenis: "De ouderdom heeft de toekomst - Vergrijzing: zorg voor later?"

Het vele werk voor deze nota werd verricht door de werkgroep Vergrijzing. Daarin zaten Hans Komen, Ekke Wolters, Ria Dijkstra, Wim Huzen en Willeke Sniijders.

Tweede kamerfractie en Studiestichting, in de personen van Cis Winter en Anneke

van 't Hull, leverden ook bijdragen aan het werk. Partijbestuurslid Hermien Bazuin koördineerde de werkgroep. De uiteindelijke tekst verschijnt onder verantwoordelijkheid van het partijbestuur.

Deze notitie staat ter discussie tijdens het Voorjaarskongres op 16 mei 1987. De tekst van de notitie dient als achtergrondinformatie. *Over de stellingen vraagt het partijbestuur besluitvorming.* Ze kunnen dan ook worden geamendeerd. Ook kunnen nieuwe stellingen worden ingediend. Over amendementen en (nieuwe) stellingen wordt dus uiteindelijk door het kongres gestemd.

Amendementen kunnen ingediend worden door de actiecentra, het partijbestuur, tenminste 15 partijleden, de kamerfracties, de kategoriale groepen en andere door de kongres aangewezen organen. De voorgeschreven amendementsformulieren zijn bij het partijburo verkrijgbaar. De sluitingsdatum, waarop de amendementen op het partijburo binnen moeten zijn is zondag 15 maart.

Het partijbestuur presenteert de notitie

Wij hopen dat deze nota vele tongen in en buiten de partij zal losmaken.

KLAAS-WYBO VAN DER HOEK,
VICE-VOORZITTER PPR-PARTIJBESTUUR.

Een lang en gelukkig leven

Een lang en gelukkig leven is iets wat je iedereen toewent. Twee begrippen, lang en gelukkig, die ogenschijnlijk los van elkaar worden gebruikt en dezelfde waarde hebben. Maar is dat nu wel zo? De realiteit geeft immers aan dat lang leven en gelukkig leven in een aantal opzichten met elkaar in tegenspraak zijn. Oud en gelukkig schijnen niet te combineren te zijn. Want wie oud wordt krijgt te maken met onoverbrugbare scheidingsmuren tussen generaties, met maatschappelijke vooroordelen, met een overheidsbeleid dat ouderen reduceert tot een zorgbehoefte, afhankelijke en onmondige groep, met financiële problemen die de behoefte aan zelfstandig leven frustreren. Het is maar wat je geluk noemt.

Ouderen zijn uitgerangeerd. Ze hoeven van de anderen, zij die niet oud zijn, niet meer aan de samenleving mee te doen anders dan in passieve zin. Je hoort de ouderen terecht zeggen: "Wij hebben ons aandeel aan deze samenleving geleverd en dat gedaan naar beste kunnen. Dat zou je op z'n minst kunnen respecteren. En vergis je niet, velen van ons hebben nog lang niet afgedaan". Maar echt geluisterd wordt er nog niet. Ouderen hebben in onvoldoende mate invloed op beleid, ze delen te weinig in de welvaart en zijn zo onderhevig aan etikettering dat hun zelfstandigheid en identiteit in de knel komen. En de pogingen daarin verandering aan te brengen stranden in te veel gevallen op de rigide regel dat mensen boven de 65 niet meer in besturen zitting mogen nemen.

Het aantal ouderen neemt toe. Schrikbarend in de opvattingen van mensen die de term 'vergrijzingsproblematiek' hanteren. De term 'problematiek' heeft echter niet zo zeer te maken met de noodzaak om materiele en immateriele voorzieningen aan te passen aan demografische en maatschappelijke ontwikkelingen, maar meer met het stellen van prioriteiten en het maken van keuzen. De ouderen vormen alleen een probleem als de politiek dat er van maakt.

Vandaar dat 'vergrijzing' het onderwerp is van het komende PPR-Voorjaarskongres. Dit stuk is bedoeld om aan de discussies tijdens dat kongres een inhoudelijk kader te geven. We hebben, als PPR, een progressieve kijk op de samenleving. Dat betekent dat, als we de situatie van ouderen van dit moment bekijken, we tot geen andere conclusie kunnen komen dan dat die situatie dringend verandering behoeft.

Zo op het eerste gezicht lijkt dat moeilijk te combineren. De PPR met zijn vrij jonge achterban en de vraagstukken rond de vergrijzing. Maar juist daarom is een bezinning op die vragen van belang. Niet alleen de aktualiteit van dit moment stemt tot nadenken, ook de situatie op termijn dwingt ons daartoe. Jongeren worden oud en zullen dan moeten beschikken over een adequaat systeem van hulpverlening en goede materiele voorzieningen. En daarvoor moeten nu de aanzetten worden gegeven.

We zullen daartoe de mentaliteit moeten beïnvloeden. De stereotiepe opvattingen over ouderen, op grond waarvan de scheiding tussen jong en oud in stand wordt gehouden, zullen moeten verdwijnen. We zullen ervoor moeten zorgen dat aan de behoeften van ouderen kan worden voldaan. De vervulling van die behoeften moet een recht worden en geen gunst. We zullen de vragen die de toenemende vergrijzing in de samenleving oproept, op voorhand moeten weten te beantwoorden. En we zullen als PPR ons moeten afvragen welke nieuwe en andere oplossingen we hebben te bieden naast hetgeen door anderen al is bedacht.

In deze notitie proberen we daaraan een bijdrage te leveren. Jongeren zullen "oud" worden; oud worden is normaal. Ouderen mogen niet het gevoel krijgen te leven bij de gratie van jongeren. Een ander uitgangspunt is dat we ervoor moeten zorgen dat het proces van het oud worden zoveel mogelijk zonder belemmeringen verloopt. Daarvoor hebben we niet alleen de professionele hulp, maar ook elkaar nodig. Een solidaire samenleving dus. Maar wel een samenleving waarin we vrij zijn en vrij blijven in het maken van onze eigen keuzen. Die zelfstandigheid bepaalt onze menselijke waardigheid en die mag niet door financiële belemmeringen worden afgebroken.

De voorzieningen die binnen deze uitgangspunten worden opgezet moeten in onze optiek, die van de PPR, van een menselijke maat zijn, overzichtelijk, maximaal toegankelijk en dus zo dicht mogelijk bij de gebruiker worden ontwikkeld. De vraag daarbij is of deze voorzieningen zinvol zijn en van goede kwaliteit. Dat is het PPR-kriterium en niet de omvang of de veelheid. En natuurlijk willen we de vraag naar de betaalbaarheid niet ontlopen, maar het antwoord moet op grond van deze uitgangspunten worden gegeven.

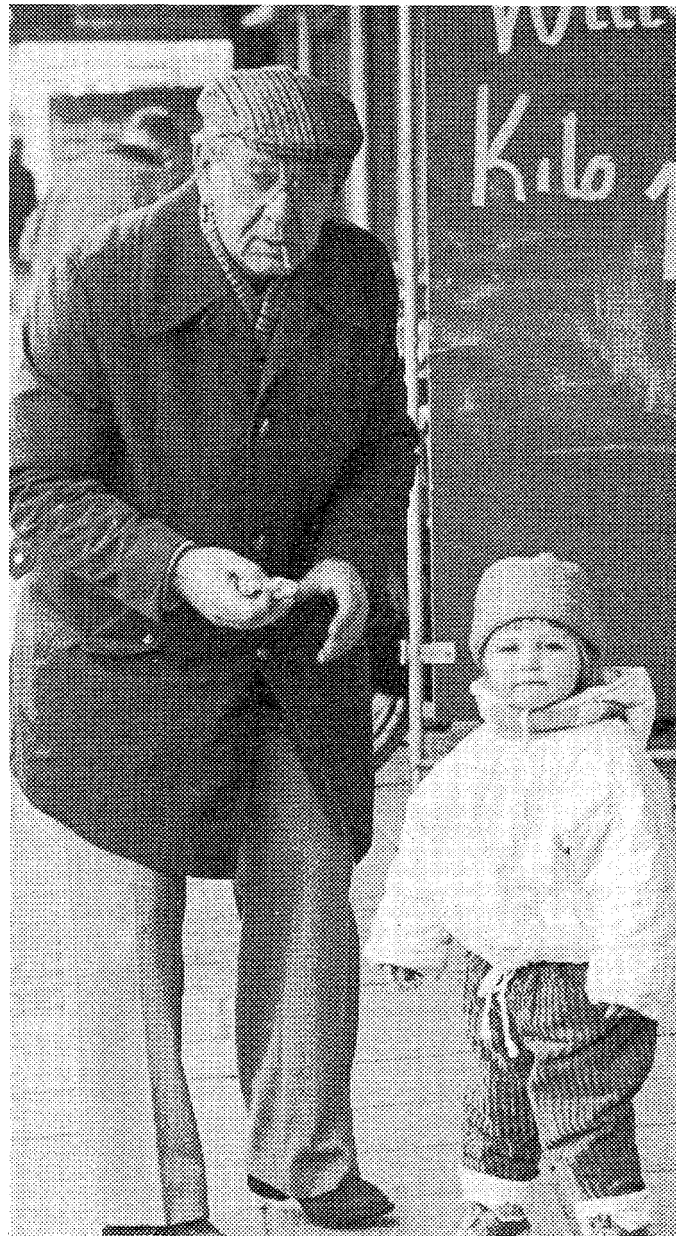
In deze notitie geven we op dit alles een toelichting. Een toelichting die we logisch hebben opgebouwd. Eerst een beeld van de situatie van dit moment, daarna de vier belangrijke elementen die de situatie van ouderen op dit moment bepalen, arbeid, inkomen, wonen en hulp. Dat betekent dat we na een schets van de demografische ontwikkelingen en

de gevolgen daarvan, aandacht besteden aan sociaal-kulturele veranderingen. Want die veranderingen zijn immers bepalend voor de positie van de ouderen op dit moment. Arbeid is het volgende hoofdstuk. Het is een zaak die van wezenlijk belang is, omdat de zingeving van het bestaan nog altijd met werk, in welke vorm dan ook, wordt verbonden. Het vijfde hoofdstuk handelt over inkomen, dat zo bepalend is voor de mate waarin ouderen zelfstandig kunnen leven. Huisvesting volgt daarna. En daarbij gaat het ons niet om de traditionele vormen, maar om de nieuwe ideeën rond samenwonen. Het kan ook anders dan in bejaardenwoning of verzorgingshuis. En tot slot hebben we het over de voorwaarden voor ouderen om zo lang mogelijk in hun eigen omgeving zelfstandig te blijven. Hulp zal daarvan niet het begin- maar het sluitstuk moeten zijn.

Stelling 1

Leeftijdsgrenzen voor deelname aan besturen en vertegenwoordigende lichamen moet worden afgeschaft. Deelname van ouderen in besturen en vertegenwoordigende lichamen moet juist worden bevorderd.

Ouderen in het jaar 2030

Nederland vergriest. Op grond van demografische gegevens valt nu al te voorspellen dat in het jaar 2030 bijna een kwart van onze bevolking 65 of ouder zal zijn. Bovendien zal de groep alleroudsten (mensen van boven de tachtig) nog sterker groeien. We hebben het dan over een groep mensen die voor het merendeel uit vrouwen zal bestaan én voor het merendeel uit alleenstaanden. Dat betekent dat het beroep dat op voorzieningen wordt gedaan even sterk zal stijgen. Nederland vergriest echter niet alleen, Nederland ontgroent ook. Het percentage jongeren neemt af. Maar zorgelijk is die situatie niet, ook al doen sommige geluiden wel anders vermoeden.

Oud zijn is voor de statistici die zich met de demografie van Nederland bezighouden, een uitgemaakte zaak. Voor hen ligt de grens op 65 jaar, het jaar van de pensionering. Het is een enigszins dubieuze grens omdat daarmee niet alleen een scheiding wordt gemaakt tussen jong en oud, maar ook tussen werkenden en niet-werkenden, tussen actieven en niet-actieven. Daarmee wordt, ongewild, het beeld van 'oud-zijn' opgehangen aan een maatschappelijke positie, die vooroordelen bevestigt en de suggestie van homogeniteit versterkt. De groep ouderen is niet eenduidig, noch in behoefte aan voorzieningen, noch in leeftijd.

Wat niet wegneemt dat aan de essentie van wat de statistici ons hebben te vertellen niet valt te tornen. Nederland vergriest. In 1980 was elf procent van de Nederlandse bevolking 65 jaar of ouder. Twee procent daarvan was ouder dan tachtig. In het jaar 2000 zal dertien procent 65 jaar of ouder zijn en dat percentage zal in 2030 zijn opgelopen tot bijna 25 procent. Oorzaak: de naoorlogse geboortegolf waarvan de mensen na 2010 65 zullen worden. In datzelfde jaar 2030 zal overigens het percentage mensen boven de tachtig ten opzichte van 1980 zijn verdubbeld tot vier procent. Niet voor niets wordt er gesproken over een 'dubbele vergrijzing', een grote toename van het aantal oudsten onder ons.

Om het beeld compleet te maken: in 1980 maakte de groep jeugdigen, tussen nul en negentien jaar, 31 procent uit van de bevolking. Hun relatieve aantal neemt af, want in 2030 zal het percentage zijn gedaald tot twintig. De conclusie dat Nederland vergriest leidt dan ook automatisch tot een andere conclusie: Nederland 'ontgroent'. Opvallend is dat het percentage voor de groep die er tussenin zit, de mensen tussen de twintig en de 65 - de beroepsbevolking dus -, niet veel zal veranderen. In 1980 was hun aandeel 57 procent en dat zal, na een lichte stijging, in 2030 weer op datzelfde percentage zal terugkomen.

Het is algemeen bekend dat de levensverwachting voor mannen lager ligt dan voor vrouwen. Ook al loopt dat verschil enigszins terug, doordat de levensverwachting van vrouwen daalt in verband met de "negatieve" gevolgen van de emancipatie. Dat gegeven weerspiegelt zich dan ook in de samenstelling van de groep mensen boven de 65. Er zijn meer oudere vrouwen dan oudere mannen en naarmate de leeftijd stijgt neemt ook dat verschil toe. In het jaar 2000 zijn er 867.000 vrouwen boven de 65 tegen 456.000 mannen. Van de vrouwen is dan slechts 38 procent getrouwd, van de mannen 75 procent. Voor de groep boven de tachtig zijn de verschillen in dat magische jaar 2000 nog extremer. Vrouwen: 382.000, mannen: 147.000.

Uit deze cijfers kan je twee belangrijke conclusies trekken. De eerste is dat het aantal alleenstaanden in de komende jaren fors zal toenemen. En het aantal vrouwen onder hen nog sterker. Zij verkeren in dubbel opzicht in een achterstandspositie. Als vrouw is hun maatschappelijke positie weinig benijdenswaardig, maar ze hebben als ze oud zijn ook nog eens te maken met de vooroordelen die er ten aanzien van ouderen leven.

Bovendien valt er uit studies van het Sociaal en Cultureel Planbureau af te leiden dat het gebruik van voorzieningen door vier factoren wordt beïnvloed, namelijk leeftijd, maatschappelijke positie, inkomen en de vraag of men alleenstaand is of niet. Iemand die zeventig is, een laag opleidingsniveau heeft, een laag inkomen en alleen is zal aanmerkelijk meer gebruik maken van voorzieningen op het gebied van de maatschappelijke dienstverlening, de welzijnszorg en de gezondheidszorg dan iemand van veertig, die goed is opgeleid en zich, ongehinderd door financiële perikelen, met een partner door het leven begeeft. Het zijn criteria die vooral op oudere vrouwen van toepassing zijn. En die derhalve ook hun invloed hebben op de aard en het nivo van de voorzieningen.

Wat bij de aanduiding van de groep ouderen zeker niet uit het oog mag worden verloren is de te verwachten toename van het aantal oudere mensen uit de etnische minderheden. Mensen die het oud worden en het oud zijn op andere manieren beleven dan in Nederland gewoon is. En die door die andere beleving van het oud worden ook andere oplossingen vragen. Wat voor de Nederlandse oudere geldt, geldt evenzeer voor hen. Ook aan hun behoeften zal tegemoet moeten worden gekomen.

Bij dit soort demografische gegevens kun je, zeker als er het 'vergrijzingsvraagstuk' aan gekoppeld wordt, een aantal kanttekeningen maken. Eerst bij de basis zelf, de voorspellingen over de groei en de samenstelling van onze bevolking in de komende decennia. Die voorspellingen kunnen drastisch en op korte termijn wijzigen. Het gebruik van demografische gegevens als onwrikbare uitgangspunten voor beleid zal dan ook enigszins moeten worden gerelativeerd.

Datzelfde moet gebeuren met de als 'spektakulair' gekwalificeerde te verwachten groei van het aantal ouderen onder ons. Het vergrijzingsvraagstuk dateert al van het begin van deze eeuw. En als we kijken naar de groei van het aantal ouderen in de jaren zestig, zeventig en tachtig dan is deze procentueel gezien groter dan van 1990 tot 2010 wordt verwacht. Pas na 2010 zal het aantal ouderen sterk toenemen. Maar lang voor die tijd zullen ouderen, zo voorspellen de demografen, langer dan nu het geval is bij het arbeidsproces zijn betrokken. En terecht. Ook ouderen willen en kunnen, en niet alleen via arbeid, hun bijdrage leveren aan de samenleving. Dat is niet alleen het voorrecht van de jongeren.

De cijfers krijgen bovendien nog een aardig relativerend aksent als we kijken naar de cijfers in de ons omringende landen. In de jaren zestig nam Nederland in het rijtje westerse landen de veertiende plaats in als het om procenten ouderen ging. Een positie die Nederland in het jaar 2000 nog zal innemen. Ter vergelijking: in West-Duitsland is nu al zestig procent van de bevolking 65 of ouder en in Engeland ligt dat percentage op vijftien. In Nederland echter is dat percentage aanmerkelijk lager en ligt op twaalf procent. Hetzelfde kan worden gezegd van de ontgroening. Ook die is in vergelijking met andere westerse landen verre van opzienbarend. Er worden, de actuele demografische gegevens wijzen dat uit, voldoende kinderen geboren. Dit hoeft dus niet extra te worden gestimuleerd.

In het jaar 2030 zal de bevolking in aantal even groot zijn als in 1980. En ook de beroepsbevolking zal dan nog altijd 57 procent van de totale bevolking uitmaken. Alleen zal het aantal ouderen enorm zijn gestegen en het aantal jongeren ver overtreffen. Welke gevolgen heeft dat nu voor de kollektieve uitgaven? De demografische ontwikkelingen hebben slechts een kleine invloed op de kollektieve uitgaven. In dit kader is van veel groter belang de invloed die twee andere zaken hebben op de stijging van deze uitgaven. Het gaat dan om de prijsstijgingen, ook wel prijsfaktor genoemd, de voorzieningen zullen immers steeds duurder worden. En het aantal mensen dat van die voorzieningen gebruik zal maken, zal sterk stijgen, de gebruiksfactor. Om een voorbeeld te geven: in de periode 1970-1981 werd maar dertien procent van de stijging van uitgaven veroorzaakt door de groei van de bevolking, de prijsstijgingen bleken de grote boosdoener.

Met name bij die gebruiksfactor gaat het om zaken die aan leeftijd zijn gebonden. De groei van het aantal ouderen betekent bijvoorbeeld in het jaar 2030, dat uitkeringen ten behoeve van de sociale zekerheid met maar liefst veertig procent zullen stijgen. Alhoewel daartegenover wel een daling staat van de gebruiksfactor van onderwijs met 37 procent. Al met al zal tot 2010 de gebruiksfactor met achttien procent stijgen en in de twintig jaar daarna maar met vijf procent, omdat van andere voorzieningen dan minder gebruik gemaakt zal worden.

De grote vraag is of de overheid bereid is nu al de keus te maken om in de voorzieningen voor ouderen te investeren. De PPR is daar in elk geval wel voorstander van en vindt dat er alles aan moet gebeuren om prijsstijgingen en stijging van de gebruiksfactor onder de duim te houden, zonder een beperking van aanspraak op noodzakelijke voorzieningen. Ouderen mogen niet op deze manier verantwoordelijk worden gemaakt voor de stijging van de kollektieve uitgaven.

Stelling 2

Naar Westeuropese maatstaven zijn de Nederlandse cijfers over "vergrijzing" niet alarmerend. Naast demografische ontwikkelingen beïnvloeden ook tal van andere factoren de kollektieve uitgaven. Bovendien hoeft het op gang houden van Nederland niet noodzakelijk door jonge mensen te gebeuren.

De PPR is dan ook tegen een beleid waarin het krijgen van kinderen financieel extra aantrekkelijk wordt gemaakt. Beter is het mogelijk te maken dat alle mensen, vrouwen en mannen, volwaardig kunnen meedoen in de samenleving. Daarvoor is onder andere nodig verbetering van de werkomstandigheden, rechtvaardige herverdeling van betaalde en onbetaalde arbeid en een goede kinderopvang.

Het verschil tussen oud en oud

De samenleving heeft zich, na de Tweede Wereldoorlog, zodanig ontwikkeld, dat er scheidingen zijn ontstaan tussen generaties en tussen verschillende aspecten van ons bestaan, zoals werken, wonen, recreatie, enz. De 'verjonging' in de maatschappij deed de rest. Ouderen werden hoe langer hoe meer buitengesloten en hoe langer hoe meer bedreigd met een sociaal isolement. 'Oud' is het etiket geworden voor mensen die niet meer aan het productieproces deelnemen, behoefte hebben aan zorg en afhankelijk zijn van anderen. Het ouderenbeleid, zoals dat tot uitdrukking komt in ideeën over een zorgzame samenleving, versterkt dat beeld nog eens.

toepassing dat ze niet meer productief waren en dus uitgerangeerd raakten. Wie 65 is weet zich oud. Maar de feitelijke grens ligt al lager. Kinderen gaan steeds vroeger het huis uit, de opvoeding is afgerond, en van de mensen tussen de 55 en de zestig is het overgrote deel al uit het productieproces gestoten. De voortuitgangsfilosofie, je waarde wordt afgemeten aan je bijdrage aan het productieproces, wrekt zich. Oud zijn wordt nadrukkelijk geassocieerd met afhankelijk zijn, behoeftig en 'niet meer van deze tijd'. En jongeren zijn nu eenmaal goedkoper.

Zoals gezegd, van een eenduidige groep is geen sprake. Daarvoor lopen de leeftijdsverschillen te ver uiteen. De oudere van 85 heeft kinderen die ook al 'oud' zijn. Het belangrijkste verschil ligt in het feit dat de oudste oudere minder inkomen heeft, een lager opleidingsniveau en een slechtere gezondheid. Die oudere zal dan ook in grote mate afhankelijk zijn van materiële en immateriële voorzieningen. Die voorzieningen ervaart hij of zij als een gunst en meent daarvoor dankbaar te moeten zijn. Aan de andere kant verkiest deze oudere de professionele hulp boven die van de vrijwilligers. Dat is te onzeker, het idee van 'de

Aan het begin van deze eeuw was Nederland een overwegend agrarische gemeenschap met een kenmerkende sociale structuur. Er was het veilige sociale vangnet van de besloten gemeenschap. Na de Tweede Wereldoorlog veranderde er echter veel. De landbouw en veeveelt boetten aan belang in. De industrialisatie zette door en daarmee ook de afzwerping van alles wat kleinschalig was. De Nederlander werd mobiel en vestigde zich daar waar de werkgever zich vestigde. Vaak ver weg van de geboortestreek, waar vader en moeder achterbleven.

Parallel hieraan en hierdoor aangezet voltrok zich een andere ontwikkeling. De grootschaligheid en de daardoor ontstane behoefte aan efficiëntie, trok scheidingmuren tussen wonen, werken, scholing, recreatie. Het meest duidelijk weerspiegelde zich dat in de ruimtelijke ordening. Er ontstonden woonwijken bestemd voor specifieke groepen (bijvoorbeeld de jonge gezinnen met twee kinderen). En ook de functies in de woonwijken werden strikt gescheiden, het wonen, het winkelen en het schoolgaan. Werken, tot slot, deed men ergens anders. De ruimtelijke ordening versterkte de ontstane sjablonen. Vrouwen zitting thuis, mannen werken buitenshuis en kinderen gaan naar school. De ouderen verdwenen uit het beeld en daarmee ook uit de gratie.

De scheiding tussen de generaties werd nog eens versterkt doordat in de jaren zestig het brandpunt van de belangstelling langzaam naar de jongeren verschuift. Deels doordat zij toen getalsmatig de ouderen overheersten en ook door de welvaart waardoor jongeren voor de kommersie een aantrekkelijke doelgroep werden. Het maatschappelijke beeld werd langzaam maar zeker door jongeren ingevuld. En ook dat heeft zo zijn gevolgen gehad voor de wijze waarop in de samenleving naar ouderen werd gekeken. Jong is synoniem aan snel, nieuw en alert. Oud is synoniem aan traag, ouderwets en overbodig.

Omdat het sociale vangnet, zoals dat tot de Tweede Wereldoorlog per traditie had gefunctioneerd, steeds grotere gaten ging vertonen, was de overheid verplicht verzorgingstaken over te nemen. En ook dat gebeurde binnen de maatschappelijke context van die tijd. Er kwamen bejaardenhuizen en complexen bejaardenwoningen, gemeenschappen die een pseudo-oplossing boden voor de eenzaamheid waarin ouderen terecht kwamen maar die tegelijkertijd die ouderen - kollektief en individueel - in een maatschappelijk isolement plaatsten. En ook al verblijft maar acht procent van alle ouderen in een bejaardenhuis - verzorgingshuis zoals dat nu heet - toch koppelt men oud worden en wonen in een verzorgingshuis aan elkaar. De negatief geladen kenmerken van de alleroudsten lijken van toepassing te zijn op de gehele groep.

Wat heeft dit alles nu voor ouderen tot gevolg gehad? Voorzover er sprake kan zijn van een eenduidige groep was voor ouderen van

'zorgzame samenleving' ten spijt. De kinderen daarentegen zullen die voorzieningen meer als een verworvenheid zien en daarop rechten claimen. En bewuster uit de verschillende mogelijkheden kiezen. Zij zullen zich, anders dan hun ouders, te weer stellen tegen maatschappelijke vooroordelen en het hen opgedrongen isolement doorbreken. Maar krijgen daarbij wel te maken met een wetgeving, bijvoorbeeld de Wet op de Bejaardenoorden en de regelingen rond "voordeurdelers", en financieringsystemen, die allerlei nieuwe ontwikkelingen blokkeren. En zo de behoefte aan een samenlevingsvorm die aansluit bij de eigen wensen frustreert.

De PPR vindt de overheid in dit alles uiterst tweeslachtig. De emancipatie van ouderen wordt gepropageerd en ook op beperkte schaal financieel mogelijk gemaakt. De ouderenbonden hebben dat emancipatiestreven hoog in het vaandel en pogen ouderen meer greep te laten krijgen op hun leefomstandigheden. Uitgangspunt daarbij is dat de zorggedachte en de betutteling die zo kenmerkend zijn voor het ouderenbeleid moeten worden doorbroken. Opvallend is dat ouderen geslaagde pogingen doen de barrières te slechten. Er ontstaan andere vormen van samenleven waarin grenzen tussen generaties worden opgeheven en patronen worden doorbroken. Deze initiatieven zullen moeten worden gestimuleerd en wettelijke belemmeringen zullen moeten worden weggenomen. Anderzijds frustreert de overheid met het concept voor 'de zorgzame samenleving' belangrijke ontwikkelingen. 'De zorgzame samenleving' is een bezuinigingsstrategie, die in eerste instantie het gezin en daaromheen de familie tot zorgen dwingt. En dus valt dit concept in het nadeel van vrouwen uit, omdat in onze samenleving vrouwen 'zorgen'. En wie zorgt er voor hen als ze oud zijn? Het is binnen dat emancipatiestreven dan ook van belang mannen te leren zorgen.

Er zal moeten worden gestreefd naar samenlevingsvormen die hun wortels vinden in andere verbanden dan het gezin. Als mogelijkheid zien we bijvoorbeeld de woongroepen voor ouderen. Waarbij wel moet worden bedacht dat het niet alleen om overheidsmaatregelen gaat, maar ook om een mentaliteitsverandering. Er zal een positieve waardering voor ouderen moeten ontstaan.

Stelling 3

Nieuwe vormen van samenleven moeten worden gestimuleerd. Barrières die het ontstaan van nieuwe vormen van samenleven en samenwonen in de weg staan, moeten verdwijnen. Uitgangspunt is individualisering. Zo moet op dit punt de Wet op de Bejaardenoorden worden aangepast en moeten de maatregelen ten aanzien van de woningdelers worden ingetrokken.

Arbeid is meer dan alleen werken

Mensen besteden een groot deel van hun leven aan werken. Arbeid is veel meer geworden dan alleen maar een manier om in je levensonderhoud te voorzien. Dit geldt zeker nog voor ouderen. Men ontleent er zijn waardigheid aan, bouwt er zijn vriendenkring op en houdt er vooral het gevoel aan over nuttig te zijn. Maar wat moet je met deze zaken als je oud wordt en je langzaam wordt gestuurd in de richting van de VUT. Na het gouden horloge houdt alles plotseling op.

Oud is afgedaan. Als je dat voegt bij de vooruitgangsfilosofie, je telt mee als je ook aan het productieproces meedoet, is het met de ouderen niet best gesteld. Zeker niet als je, zoals de meeste ouderen, bent opgevoed met het arbeidsethos: arbeid adelt en wie niet werkt zal ook niet eten. Maar maatschappelijke ontwikkelingen houden geen rekening met dit soort gevoeligheden.

In de jaren zestig, toen het jong zijn onze samenleving ging beheersen, tekenden zich eigenlijk al de eerste symptomen af van een "ouderenonvriendelijk" arbeidsklimaat. Toen aan het begin van de jaren zeventig de economie het liet afweten, was dan ook voorspelbaar wat er zou gaan gebeuren. De ouderen werden uit het arbeidsproces gestoten. Natuurlijk, er werd een soepele regeling voor bedacht, de VUT, en veel ouderen maakten daarvan gebruik, zeker ook in die gevallen waarin werd toegezegd de opengevallen plaatsen door jongeren te laten innemen.

En zo gingen in heel wat bedrijven in de jaren zeventig mensen van 57 in de VUT. Momenteel kent vrijwel elke bedrijfstak deze regeling, weliswaar op basis van vrijwilligheid en vanaf het 63-ste jaar. Je krijgt tachtig procent van je inkomen en je pensioenopbouw gaat door.

Maar zo ideaal als deze 'vervroegde uitredingsregeling' lijkt, is de VUT niet. Dezelfde valkuilen dreigen als voor mensen die met pensioen gaan. Uitgewerkt zijn, zo lijkt het dan, is uitgerangeerd zijn. Nog los van het feit dat in het verleden de regeling is gebruikt voor het massaal laten afvloeien van oudere werknemers, die te duur en -zogeheten- te weinig flexibel waren, heeft die VUT bovendien wat haken en ogen. Zo ben je niet altijd zeker van je uitkering. Want wat gebeurt er als het bedrijf waar je hebt gewerkt failliet gaat? Ook 'deeltijd-uitkeringen' zijn niet mogelijk. Het is of ophouden of doorgaan. En de VUT-premies jagen de overheid op hogere kosten.

Voor mensen boven de 65, die een belangrijk deel van hun leven hebben gewerkt, is het met pensioen gaan een stap achteruit. Want aan arbeid ontleen je immers status, het bepaalt je sociale omgeving en het geeft je het gevoel nuttig te zijn. Zo past dat in elk geval binnen het arbeidsethos. En van de ene dag op de andere vallen al deze zaken, die zo bepalend zijn voor je persoonlijkheid, in één klap weg. Voor oudere, alleenstaande vrouwen die werken en daardoor dan vaak een driedubbele taak hebben, komt die klap zo mogelijk nog harder aan. En mogelijkheden, betaalde mogelijkheden, om dat gat op te vullen zijn er nauwelijks. Maar vier procent van alle mannen boven de 65 heeft betaald werk. Voor vrouwen is dat percentage te verwaarlozen, zo gering is het.

Het vrijwilligerswerk is dan nog een mogelijkheid. Maar die stap zetten kost ouderen, in elk geval de mannen, nog heel wat moeite. Uitzondering daarop is het bestuurlijk vrijwilligerswerk waar juist vrouwen niet aan te pas komen.

De ouderenbonden zeggen dat het vrijwilligerswerk een zinvolle bezigheid is. Het schijnt te helpen, want uit de weinige gegevens blijkt dat de animo voor het "andere" vrijwilligerswerk onder oudere mannen schijnt toe te nemen.

Maar het vrijwilligerswerk zal zich zelf, als het om ouderen gaat, moeten beraden. Zeker nu de tendens merkbaar is om met name de alleroudsten te weren. En er moet worden gewaakt voor misbruik van het vrijwilligerswerk, nu de overheid probeert betaalde krachten door vrijwilligers te vervangen.

In elk geval wil de PPR voor ouderen twee mogelijkheden bepleiten. De eerste is aan alle ouderen de keus laten van het moment waarop zij geheel, gedeeltelijk of geleidelijk met pensioen willen gaan; een regeling die nu alleen is weggelegd voor mensen met hogere inkomens. De PPR is dus voorstander van een flexibele pensionering. Want wie beter dan de oudere zelf weet wanneer hij of zij moet en kan ophouden. Daarmee wordt bovendien de VUT-regeling overbodig. En voor mensen die met betaald werk ophouden moeten meer mogelijkheden zijn voor zinvol vrijwilligerswerk. Onder zinvol moet dan niet alleen worden verstaan wat maatschappelijk gezien van belang is, maar ook wat aansluit bij de ervaringen van ouderen. De Gildeprojecten, zoals die nu vooral in de grote steden van de grond komen, zijn daar een goed voorbeeld van. Binnen die projecten dragen ouderen hun kennis en ervaring aan anderen over, op ouderen en jongeren. En dan kan het gaan om fotografie, oude ambachten, talen, metaalbewerking, enz. Zo kan het dus ook.

Stelling 4

De PPR is voor flexibele pensionering vanaf 55 jaar op basis van eigen keuze.

Als de AOW op de helling gaat

Ruim de helft van het aantal mensen boven de 65 moet zien rond te komen van alleen AOW. Wat dertig jaar geleden als 'de zegen van de oude dag' werd geïntroduceerd, is nu onderwerp van politieke discussies. "Blijft de AOW betaalbaar?". En de ouderen zelf hebben in zes jaar dertien procent moeten inleveren. Een basisinkomen en een goede pensioenregeling zouden een uitkomst zijn.

Precies dertig jaar geleden, in 1957, werd de Algemene Ouderdoms Wet van kracht. De AOW was een feit. Daarmee was een einde gekomen aan een halve eeuw gekrakeel voor een behoorlijke ouderdagvoorziening. En de ouderen konden, zo werd hun toegezegd, van een rustige en zorgenvrije oude dag genieten. Nu, in 1987, blijken de zaken toch wat anders te lopen. Al jaren wordt aan de AOW-uitkeringen geknabbeld. Zo is deze voorziening net als het minimumloon bevroren en is de koopkracht van mensen met alleen AOW vanaf 1980 met ongeveer dertien procent afgenomen. En dan hebben we het nog niet eens over wat ouderen extra moeten gaan betalen door bezuinigingen op allerlei voorzieningen en invoering van een serie eigen bijdragen voor huishulp en gezondheidszorg. Die onbezorgde oude dag is er voor mensen met alleen AOW niet bij.

Iedereen die 65 jaar of ouder is, heeft nu recht op een AOW-uitkering. En iedereen beneden die leeftijd moet daarvoor premie betalen. De werkenden betalen de premies en uit die premiepot worden in dezelfde periode de uitkeringen aan de ouderen betaald, het zogenaamde omslagstelsel. Maar aan een dergelijk stelsel zijn risico's verbonden. Want uiteindelijk ben je als oudere in meer of mindere mate afhankelijk van de conjunctuur en de bereidheid van de werkenden om die premies op te brengen.

Vandaar ook dat de PPR een ouderdomsvoorziening wil die gelijk is aan en ook het karakter heeft van een basisinkomen. Met de invoering van een dergelijk inkomen komen de problemen rond het omslagstelsel heel anders te liggen en heeft iedereen, onder of boven de 65, recht op een betrouwbaar, geheel geïndividualiseerd en inkomensafhankelijk pensioen of inkomen. Naast AOW ontvangen vele ouderen op dit moment een pensioen. In de visie van de PPR kan dat worden gehandhaafd. Ouderen kunnen naast hun basisinkomen ook een pensioen krijgen. Op het eerste oog lijkt een pensioenregeling zoals die momenteel in Nederland wordt toegepast een zeer redelijke. In de pensioenregelingen

zodat ze een pensioeninkomen krijgen dat aanmerkelijk hoger is dan het bedrag waar ze eigenlijk recht op zouden hebben. En doorgaans tref je dit soort regelingen aan in de hogere functies. Ze bevorderen dus een nog ongelijkere inkomensverdeling. Bovendien zijn de regelingen helemaal niet aangepast aan allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, zoals het ontstaan van andere samenlevingsvormen dan het gezin. Om over de pensioenbreuk maar niet te spreken.

Vandaar ook dat de PPR een ander systeem voorstaat. Een individuele pensioenregeling sluit het beste aan bij de ideeën van de PPR (zie ook PPR-schrift 9 en PPR-schrift 13). In zo'n regeling betaalt iedereen premie over het salaris dat boven het minimuminkomen uitkomt. De premie is dan een voor ieder gelijk percentage van het inkomensgedeelte boven dat eerdergenoemde minimum. Het is dus uitgesteld loon. Dat betekent dat de hoogte van het pensioen rechtstreeks is af te leiden uit de som van de in het verleden betaalde premies.

Als de invoering van het basisinkomen een feit is, moet aan dit voorstel nog een aantal elementen worden toegevoegd. Uitgaande van het basisinkomen, zal iedereen die een hoger inkomen heeft over dat verschil pensioenpremie moeten betalen. Het kan betekenen dat mensen die naast het basisinkomen pensioen uitkeerd krijgen, een eigen bijdrage kunnen leveren bij het gebruik van zorgvoorzieningen. Die bijdrage is afhankelijk van de hoogte van het inkomen.

Zoals in het hoofdstuk over arbeid al is aangegeven is de PPR voorstander van een flexibele pensionering. Die grotere flexibiliteit zal dan ook het karakter moeten zijn van het PPR-pensioenvoorstel. Iedereen moet de mogelijkheid hebben om het pensioen te laten beginnen vanaf 55 jaar, als hij of zij besluit geheel of gedeeltelijk met betaald werk te stoppen. En niet op de grens van 65 jaar.

Bij een basisinkomen is de vraag van de betaalbaarheid van de AOW niet meer van belang (over de financiering van het basisinkomen heeft de PPR genoeg cijfermateriaal: zie PPR-schrift 9 en 13). Wel zal degene die besluit eerder met pensioen te gaan genoeg moeten nemen met een lager pensioen.

Rest nog een punt van vermeende kritiek. Flexibele pensionering zou in het nadeel zijn van jongeren. Doorstroming in het arbeidsproces zou immers door die flexibele pensionering kunnen vertragen. De PPR wil die doorstroming garanderen door een ver doorgevoerde arbeidstijdverkorting. Het inkomensverlies dat daardoor ontstaat moet gecompenseerd worden door een gedeeltelijke invoering van het basisinkomen. En naarmate meer ATV wordt gerealiseerd, zal ook het basisinkomen toenemen.

Zo stelt de PPR zich een rechtvaardige regeling van de ouderdagvoorziening voor. Want alleen zo wordt gelijktijdig een oplossing geboden voor de gelijkberechtiging van mannen, vrouwen en ongehuwden, voor de slepende kwestie van de pensioenbreuk, voor de problemen van deeltijdwerkers en voor de problemen rond de inkomensoverhevelingen. En ook op deze manier blijven de pensioenkosten betaalbaar.

Stelling 5

De AOW loopt vooruit op de geleidelijke invoering van het basisinkomen. Zolang dit niet gerealiseerd is, wordt flexibele pensionering mogelijk gemaakt via fondsvorming.

Stelling 6

De AOW moet per individu op het nivo van het sociale minimum voor alleenstaanden (zeventig procent) worden gebracht en dient inkomensafhankelijk te zijn.

Stelling 7

Er is pensioen mogelijk naast een basisinkomen. De hoogte van het pensioen is rechtstreeks af te leiden uit de som van de premies die in het verleden zijn betaald. Iedereen betaalt premie over het salaris dat boven het minimuminkomen uitkomt; de premie is een gelijk percentage van het inkomen.

Wonen op maat

Het merendeel van de ouderen woont in huizen die of nodig aan renovatie toe zijn of te groot zijn. Maar veel ouderen blijven zitten waar ze zitten. Het is immers hun wijk en bovendien, zowel renovatie als verhuizing betekent over het algemeen hogere lasten. En die kunnen ouderen, zeker als je alleen AOW hebt, nauwelijks meer opbrengen. Voor velen is die kleinere, praktische en vooral ook niet duurdere woning, met in de buurt de nodige voorzieningen, een utopie.

Wonen is meer dan leven binnen de muren van je eigen huis. Het gaat niet alleen om de vierkante meters eigen vloeroppervlak, maar ook om alles wat zich daaromheen bevindt. De winkels, de bushalte, het groen, het wijkcentrum. Het zijn zaken die evenzeer bepalen of je goed of slecht woont. En dan blijkt dat de woonwensen van de ouderen zich niet verhouden tot wat zij geboden krijgen. Slecht wonen, ook in deze zin, maakt dat ouderen eerder de stap naar het verzorgingshuis zetten.

Het merendeel van de ouderen, zeker van die met een minimaal inkomen, leeft in de oude stadswijken. In vooroorlogse woningen met een minimum aan comfort, in wijken die in hun voorzieningen langzaam zijn uitgekleed. De wijkwinkel heeft plaatsgemaakt voor de supermarkt vijf straten verder, de bushalte is verplaatst en als de gemeente niet aan stadsvernieuwing doet, staat binnenkort de sloper voor de deur. Voor deze ouderen bestaan twee mogelijkheden: ze gaan verhuizen naar een andere nieuwe wijk, of ze stemmen in met renovatie. Het laatste is te verkiezen boven het eerste, want ouderen blijven uiteraard liever in hun eigen wijk wonen. Maar in beide gevallen kost het de ouderen geld. En dat in een tijd waarin ook de huursubsidie aan 'bijstelling' is onderworpen. Bijna de helft van het totale bedrag aan huursubsidies gaat naar ouderen. En dan laten we de stijgende huren, onroerend goedbelasting, servicekosten buiten beschouwing.

Er is ook nog een andere groep ouderen, namelijk zij die, nadat de kinderen het huis zijn uitgegaan, tot de ontdekking kwamen dat het huis te groot is geworden. En ook al willen zij liever in hun eigen wijk blijven wonen, toch zijn de meesten in principe wel bereid te verhuizen. Maar veel kleinere woningen zijn niet beschikbaar, omdat ook veel jongeren daarop zijn aangewezen. En de kleine woningen zijn vaak niet te betalen.

Ouderen, mensen boven de 55 jaar, hebben specifieke woonwensen. Ze willen over het algemeen kleiner wonen, drie kamers is dan meestal voldoende. Uiteraard moet de woning makkelijk zijn aan te passen aan een eventuele handicap. En in de omgeving moeten noodzakelijke

Het ligt voor de hand dat ouderen zelf op zoek gaan naar alternatieven. Het gezamenlijk wonen, of het groepswoon, krijgt onder ouderen steeds meer belangstelling. En dat betekent niet altijd "alleen met ouderen wonen" maar zeker ook met anderen. Weliswaar zijn de eerste van de woongemeenschappen voor ouderen al ter ziele, toch blijft het groepswoon een aantrekkelijk alternatief.

Het is eerder al aangegeven, het aantal ouderen stijgt. De overheid zal er duidelijker consequenties aan moeten verbinden dan nu gebeurt. Er zullen, wat de PPR betreft, minder eengezinswoningen moeten worden gebouwd, ten gunste van woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens. Het moeten echter wel woningen zijn die maximaal zijn aan te passen aan een eventuele handicap van de bewoners. Dat is trouwens niet alleen in het belang van de oudere. Woningen die aanpasbaar zijn aan de individuele behoeften, zodat ze voor iedereen bruikbaar zijn en ook door iedereen worden gebruikt, daar gaat het om. Gettovorming mag niet plaatshebben en dus is bij de uitvoering van dit soort projecten kleinschaligheid het uitgangspunt.

In elk geval zal het bouwprogramma moeten worden afgestemd op de behoefte die zal ontstaan na 2010. En de financiering zal moeten

plaatshebben door een verschuiving van subsidies van eengezinswoningen naar deze woningen.

Wat de andere woonvormen betreft, die zullen beschikbaar moeten zijn, ongeacht iemands inkomen. Bovendien moeten mensen die kiezen voor groepswoon de mogelijkheid hebben zich gezamenlijk te laten verzorgen. Op dit moment is dat, volgens de Wet op de Bejaardenorden, niet toegestaan, maar dat soort belemmeringen dient te worden opgeheven. En de woningbouwcorporaties moet de mogelijkheid worden geboden om alternatieve woonvormen te ontwikkelen in samenwerking met de ouderenbonden en organisaties die informatie beschikbaar hebben over alternatieve woonvormen.

Wat in elk geval nog zal moeten worden benadrukt is dat wonen en hulp zeer nauw met elkaar zijn verweven. Een woning, hoe deze ook aansluit op de behoeften van de ouderen van dit moment, is geen goede woning als de bewoner zich niet verzekerd weet van een goed systeem van hulpverlening. Die garantie voor de toekomst moet er zijn.

Stelling 8

De PPR pleit voor een algemeen huisvestingsbeleid. Buurten apart voor ouderen, jongeren of gezinnen zijn dus uit den boze. Er moet een gevarieerd aanbod van woningen komen, aan te passen aan de individuele behoeften. Zo kunnen ouderen wonen zoals ze dat het liefst willen.

Een andere vorm van hulp

Alle ouderen hebben zorg nodig, lijkt het. Maar de werkelijkheid geeft een ander beeld. Ongeveer tien procent woont in instituten en nog eens negen procent is afhankelijk van professionele hulp. Voor deze groep is echter wel een goed georganiseerd systeem van hulpverlening noodzakelijk. En dat systeem rammelt nogal eens. Er moet 'zorg op maat' komen die de individuele oudere als uitgangspunt heeft en die zijn wens, zo lang mogelijk zelfstandig in zijn eigen woonomgeving blijven leven, respecteert. Maar dan hebben we het wel over een andere zorg dan die die nu bestaat.

Het zorgen voor elkaar lijkt in onze maatschappij uitgebannen te zijn. Dat althans zou de interpretatie kunnen zijn van de met zoveel bombarie gedane oproep tot een 'zorgzame samenleving'. Een samenleving waarin de mensen zich meer verantwoordelijk voor elkaar moeten voelen en zich, als het om die verantwoordelijkheid gaat, minder moeten verschuilen achter de professionele hulpverlening.

lang mogelijk zelfstandig te laten leven. Dat zal via twee sporen bereikt moeten worden. De eerste is reorganisatie van de zorg, zodanig dat de informele hulp wordt versterkt en de eerste lijn meer aansluit bij de behoeften van de ouderen. De zogenaamde 'zorg op maat'. De tweede is emancipatie van de ouderen. Ze zullen meer dan nu het geval is voor hun eigen zaak moeten opkomen. Het 'zorg-op-maat-idee' is echter voorsnog een illusie. Daarvoor sluiten de segmenten van de zorg aan ouderen te slecht op elkaar aan. De gescheiden financieringsstromen (rijksbijdragen, premieopbrengsten van de ziekenfondsen en de AWBZ) en de verschillende planningsnivo's (eerste lijn, tweede lijn, lokaal, provinciaal, landelijk) zorgen ervoor dat afstemming van en samenwerking tussen de verschillende soorten voorzieningen moeilijk tot stand komt. Dat geldt bijvoorbeeld voor het kruiswerk en de gezinszorg maar ook voor het verzorgingshuis en het verpleeghuis. Daarbij komt nog dat de organisatie van veel voorzieningen vanuit een andere optiek is opgezet; verzuiling speelde een belangrijke rol en de grootschaligheid maakte het moeilijk om zorg op maat aan te bieden. En, tot slot, zorg op maat betekent dat de zorg wordt afgestemd op degene die hem nodig heeft. Maar naar ouderen wordt nog in volstrekt onvoldoende mate geluisterd, evenals naar de ouderenbonden.

Hulp aan ouderen, zoals de PPR die voorstaat, moet niet iets zijn, waaraan de oudere dwingend wordt onderworpen. De hulp moet een sluitstuk zijn, het laatste deel van een complex van voorwaarden die het welzijn van ouderen positief beïnvloedt. Die voorwaarden moeten worden verbeterd en er moet samenhang in worden aangebracht. Want het gebrek aan die voorwaarden bepaalt immers voor een belangrijk deel de noodzaak van ouderen om hulp te vragen. Ook daarnaar moet worden gekeken.

Want dit is de werkelijkheid: het sociaal isolement van ouderen, de samenstelling van de groep (meer vrouwen dan mannen en veel alleenstaanden), de gebrekkige financiële positie van het merendeel van de ouderen, de toename van de groep oudsten, maakt dat zij meer dan wie ook een beroep zullen doen op allerlei voorzieningen.

Er is, zoals gezegd, een overduidelijke relatie tussen de leefomstandigheden van ouderen en de behoefte aan voorzieningen. De leefomstandigheden zijn weinig florissant en dat zijn de kwaliteit en het nivo van de voorzieningen evenmin. De thuiszorg, een goed georganiseerd systeem waarin zeven maal 24 uur per week hulp is gegarandeerd, komt onvoldoende snel van de grond. Een enkel experiment daargelaten. Het verzorgingshuis stelt zich nog onvoldoende in op de wijkfunctie die de overheid het toekent, krijgt daarvoor overigens ook te weinig financiële middelen. En bovendien heeft er een ongewenste vermenging van functies plaats tussen het verzorgingshuis en het verpleeghuis. Het verzorgingshuis krijgt, heel terecht, steeds vaker faciliteiten voor kortdurende verpleging van ouderen. Het verpleeghuis daarentegen benadrukt sterk zijn woonfunctie. Meer dan tachtig procent van de bewoners daar is immers ouder dan 65 jaar.

Het maakt in elk geval herziening van de functies van beide huizen noodzakelijk. Het verzorgingshuis zal zich nadrukkelijker moeten openstellen voor ouderen in de wijk. Het zal onderdeel moeten zijn van een wijkgericht systeem van hulpverlening, waarbij ook zaken als alarmering en maaltijdvoorziening moeten zijn ondergebracht. Een wijkcentrum is dan op zijn plaats. Een centrum vanwaaruit goed georganiseerde thuiszorg kan worden gegeven. En waar ook de polikliniek als dependance van het verpleeghuis is ondergebracht. Dat verpleeghuis zal dan deels reaktiveringscentrum moeten zijn en deels terminale zorg moeten verlenen, maar alleen als dat thuis niet kan gebeuren. De woonfunctie van het verpleeghuis zal moeten worden afgebouwd. Er zal moeten worden gewerkt aan de oprichting van kleine verpleegunits in de wijken, die ook voor psychogeriatrische patiënten bestemd moeten zijn. De weg terug naar huis of een andere voorziening, die er altijd zal moeten zijn, is dan eenvoudiger. Het verpleeghuis fungeert dan als coördinatiepunt voor de units en is alleen nog maar bestemd voor groepen die permanent verpleging nodig hebben of intensieve reaktivering. De ouderen, tot slot, zullen maximale zeggenschap moeten hebben in de opzet en de uitvoering van hulpverlening in hun eigen wijk of dorp.

Maar nogmaals, het systeem van hulpverlening moet er op gericht zijn om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig en onafhankelijk te laten zijn.

Stelling 9

De functie van het verzorgingshuis moet worden herzien. Er wordt een verzorgingshuis-nieuwe-stijl ontwikkeld, met hulp op maat: alléén voor ouderen die thuiszorg ontoereikend vinden.

Stelling 10

Een verpleeghuis is om mensen te verplegen; de woonfunctie moet worden afgeschaft.

voorzieningen, zoals openbaar vervoer en winkels, zijn te vinden en de woning moet betaalbaar zijn. Aan dit soort woningen is een schreeuwend tekort. Al in 1981 konstateerde de overheid een tekort aan woningen voor mensen van 55 jaar en ouder van een kleine 110.000. Dat tekort loopt per jaar met 7.500 woningen op en zal rond de eeuwwisseling 300.000 bedragen. Waarin dan nog niet eens de consequenties van het overheidsbeleid zijn verwerkt, een beleid dat beoogt ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te laten leven. Ouderen dus die in aantal toenemen, maar die ook langer alleenstaand zullen zijn wat tevens een behoorlijke toename van het aantal huishoudens betekent.

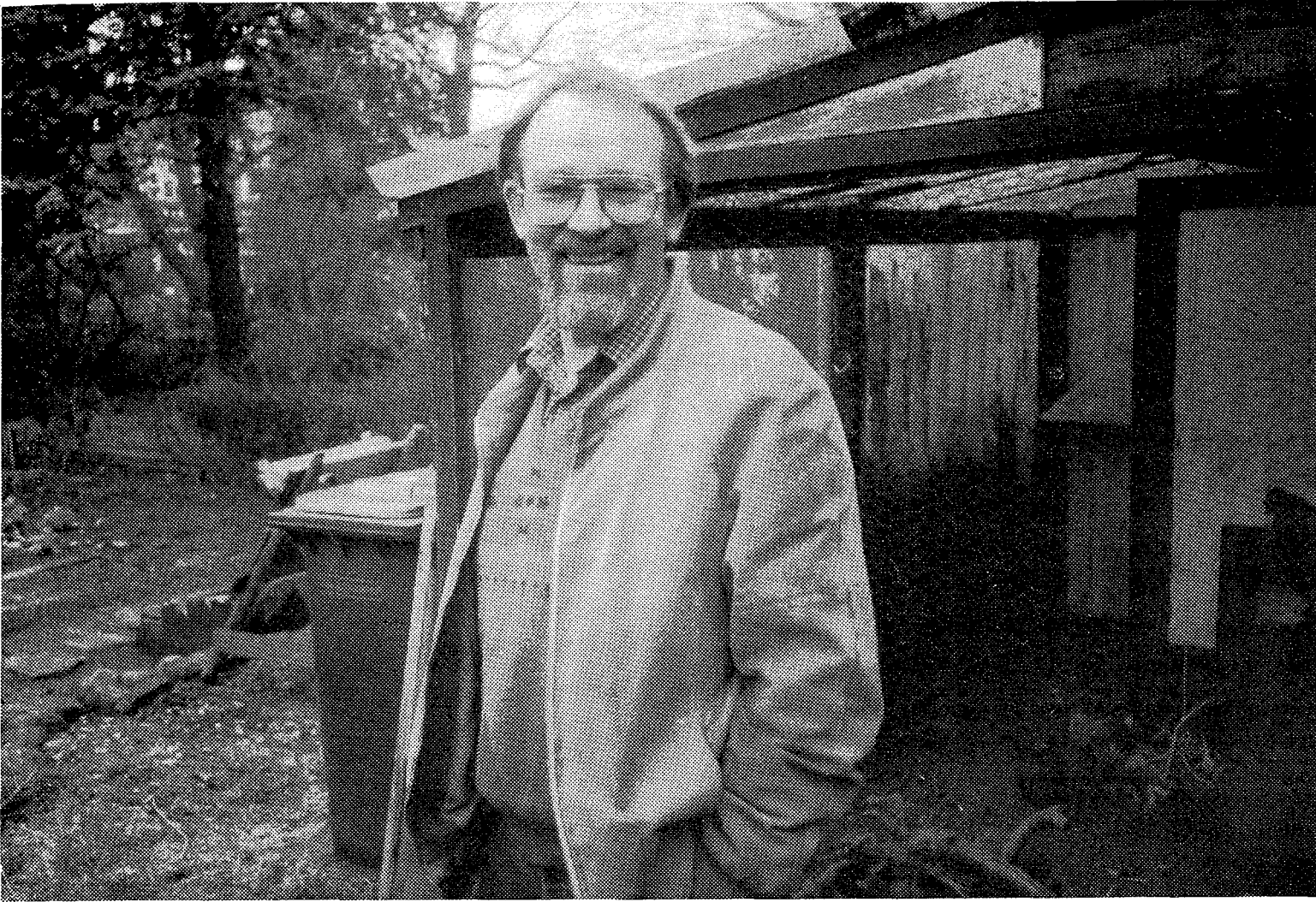
Tussen het verzorgingshuis en de woning ligt nog een aantal mogelijkheden. De serviceflat is er één van. Het gaat dan om 'n zelfstandige woonvorm, waarbij de bewoner met behoud van zijn privacy toch een beroep kan doen op een aantal diensten. Maar daar ook navenant voor betaalt. Een serviceflat is voor de gemiddelde oudere met dat minimale inkomen helemaal niet betaalbaar.

De aanleunwoning ligt wat meer binnen de mogelijkheden. Het gaat dan om woningen die rond 'n verzorgingshuis zijn gebouwd en waarvan de bewoners een beperkt beroep kunnen doen op ondersteuning vanuit het verzorgingshuis. Maar ook hier treft het bezuinigingsbeleid de ouderen, want subsidiemogelijkheden worden ingeperkt en de dienstverlening vanuit het verzorgingshuis evenzeer.

De werkelijkheid is echter een andere, zeker als je de informele hulp aan ouderen in ogenschouw neemt. Van de zelfstandig wonende ouderen maakt slechts negen procent gebruik van wijkverpleging en gezinszorg. Daar staat tegenover dat 32 procent helemaal geen hulp nodig heeft, zestien procent een werkster heeft en de overige 43 procent (incidenteel) gebruik maakt van de hulp van kinderen, familieleden, kennissen, burens of vrijwilligers. En om het beeld compleet te maken: van alle ouderen woont ongeveer tien procent in een verzorgingshuis (circa acht procent) of in een verpleeghuis (iets meer dan twee procent). De samenleving is zorgzamer dan de overheid suggereert. Nog geen twee op de tien ouderen heeft regelmatig professionele hulp nodig. Maar deze suggestie stoelt dan ook vrijwel alleen op de behoefte om te bezuinigen.

Ter verduidelijking: de hulp aan ouderen is te onderscheiden in formele hulp, gegeven door professionele werkers, en de informele hulp, de zorg van familie, burens en vrijwilligers, ook wel mantelzorg genoemd. En dan is er nog de bekende verdeling in eerste lijn (huisarts, wijkverpleging, gezinszorg, enz.) en tweede lijn (ziekenhuis, specialist, verpleeghuis, verzorgingshuis).

Een zaak is nog van belang. De overheid heeft enkele jaren geleden het flankerend beleid geïntroduceerd. Doel van dat beleid is ouderen zo

Hans van Kooten, 52 jaar en directeur van een vormingsinternaat, is een PPR-lid „pur sang”. Hij was in 1968 in Dronten aanwezig bij de oprichting van de PPR. Inmiddels heeft hij 13 jaar de PPR vertegenwoordigd in de Staten. Lang genoeg vindt hij en staat daarom nu op een niet-verkiezingsplaats. De jongeren mogen het overnemen. Lukas Koops (begin dertig) wordt zijn opvolger.

Waarom heb je destijds voor de provinciale politiek gekozen?

„Ik behoorde tot die groep van ontevreden KVP-ers, die de PPR als dringend gewenst alternatief zag. Mijn enthousiasme leidde ertoe dat ik bij de eerste Statenverkiezingen, waar de PPR aan deelnam, gevraagd werd om me kandidaat te stellen. Ik had al toegestemd voordat ik in het woordenboek had opgezocht wat Provinciale Staten eigenlijk inhield. Voor ik het wist zat ik in de Staten. Gelukkig heb ik me destijds rustig kunnen inwerken omdat de PPR samen met de PSP en de PvdA één fractie vormde. Bij de twee volgende verkiezingen deed de PPR zelfstandig mee, wat twee en vervolgens nul zetels opleverde. De afgelopen periode hebben we samen met de PSP een fractie gevormd. Een samenwerkingsverband dat onlangs geknapt is. Bij de komende verkiezingen doen we daarom weer als zelfstandige PPR mee.”

„In de loop der tijd is de taakstelling van Provinciale Staten behoorlijk uitgebreid. Was het vroeger vooral discussiëren over ruimtelijke ordening (streekplannen, huizenbouw en werkgelegenheid), tegenwoordig heeft een aantal andere beleidsterreinen veel meer aksent gekregen zoals milieu (geluidhinder, afvalverwerking, bodemverontreiniging) en welzijn (verdeling van maatschappelijke instellingen over de provincie). Bovendien is in het kader van de decentralisatie, door wijzigingen in de Provinciewet, het aantal bevoegdheden drastisch toegenomen. Veel meer dan vroeger zijn de Staten nu een bestuursorgaan dat verantwoordelijk is voor de planning, met het gemeentebestuur als uitvoerende instantie.”

Vraagt het Statenwerk tegenwoordig dan niet teveel tijd, vooral als je, zoals jij, een volledige baan hebt?

„In een kleine fractie moet je natuurlijk veel harder aan de kar trekken dan in een grote. In de PAK-fractie (PPR, PSP en PvdA) had ik één van de zeven commissies. Nu heb ik er zeven. De vergaderingen van de commissies, die in feite belangrijker zijn dan die van de Staten zelf, vergen veel tijd en energie aan voorbereiding, bijwonen en uitwerken. Je ontkomt dan ook niet aan het maken van keuzen. Sommige thema's werk je goed en diep uit, zoals milieu, verkeer (openbaar vervoer), landbouw (positie van de kleine boer) en het emancipatiebeleid. Duidelijk PPR-thema's.

Mijn baan als directeur van een vormingsinternaat vereist veel weekend- en avondwerk, waardoor ik door de week kan compenseren. Bovendien kent de nieuwe Welzijns-CAO extra vrije dagen toe. Samen met vergrijzingsdagen, ATV, vakantiedagen en bijzondere verlofdagen kom ik ongeveer op 65 vrije dagen per jaar. Voldoende om eens in de zes weken een week aan de Staten te besteden.”

In zijn algemeenheid kun je zeggen dat het werk van Provinciale Staten niet leeft bij de mensen. Geldt dat ook voor Drenthe?

„De provincie vormt een bestuurslaag die buiten het gezichtsveld van de mensen ligt, die minder directe konsekwenties voor de mensen heeft. Wel is het zo dat de betrokkenheid bij de provincie in Drenthe

NA DERTIEN JAAR AFSCHEID VAN HET STATENWERK

‘IN DRENTHE KIJKT MEN MEER NAAR HET PROVINCIALE NIVO’

Twee stereotiepen (a) Provinciale Staten: een vrij onduidelijke vergaderclub, die veel tijd besteedt aan zaken als de aanleg van een nieuwe weg, het onderhoud van kanalen en de keuze tussen natuurbehoud, recreatie en militair gebruik als bestemming van bepaalde randgebieden.

(b) Drenthe: een achtergebleven gebied, waar krompratende keuterboertjes wat bijverdienen als schaapherder op de paarse hei ter vermaak van de stromen vakantiegangers uit Holland.

Hans van Kooten, scheidend PPR-statenlid in Drenthe, wil deze beelden graag nuanceren.

duidelijk groter is dan in de randstedelijke gebieden. Neem bijvoorbeeld de streekplannen (verdeling van de ruimte). In een agrarische streek als Drenthe heeft men daar heel duidelijk mee te maken. Provinciale Staten zeggen in een streekplan wat er met de grond mag gebeuren. Bepaald wordt of een gebied een royale of een beperkte agrarische bestemming krijgt, in de trant van onbeperkt mestgebruik of niet. Veel Drentse boeren hebben kleine bedrijven. Maar een boer kan met het Europese tarievenstelsel alleen goed boeren als hij uitbreidt, efficiënter wordt. Wat bijvoorbeeld betekent dat de, uit het oogpunt van milieubeheer, belangrijke houtwallen geslecht moeten worden en dat het grondwaterpeil moet zakken om te voorkomen dat zijn bieten verzuipen, ten koste van de moerasvegetatie. Een boer is op de eerste plaats „bedrijfsvriendelijk” en daarna „milieuvriendelijk”. We streven daarom naar een goede compensatie voor boeren die kleinschalig en milieuvriendelijk blijven werken via het verlenen van een zogenaamde hektare-subsidie. Dat houdt in dat het verschil tussen wat het land op had kunnen brengen bij een royale agrarische bestemming en de reële opbrengst aangevuld wordt.

De laatste jaren wordt op Europees nivo druk gewerkt aan het beperken van de gigantische overcapaciteit in de agrarische sector, door middel van een ontmoedigingsbeleid inzake produktievergroting. Wij zeggen, als de boer iets voor het milieu doet (en dus minder produceert) moet hij een beloning in plaats van een boete krijgen. Overproduktie kan tegengegaan worden door het aanbod beter af te stemmen op de vraag en door milieuvriendelijke bedrijfsvoering meer kans te geven.”

De samenwerking met de PSP is misgelopen. Met de CPN hebben jullie nooit in één fractie gezeten. Kun je iets meer vertellen over het falen van de klein-linkse samenwerking in Drenthe.

„Dat de CPN er altijd buiten is gebleven heeft minder te maken met politiek-ideologische argumenten en meer met de Drentse CPN. Willem Kremer, het CPN-statenlid, is een oude dogmatikus die apart wil blijven functioneren. De samenwerking met de PSP is misgelopen vanwege een onoverbrugbaar verschil in de visie op het provinciaal bestuur. De PSP wil geen bestuursverantwoordelijkheid. Ze wil slechts spreekbuis zijn voor buitenparlementaire actiegroepen en maatschappelijke bewegingen. Wij als PPR willen beide. We willen geworteld zijn in het maatschappelijk vlak om van daaruit de wensen die er leven en die we delen door te vertalen. Waarvoor we, als dat lukt, verantwoordelijkheid willen dragen.”

Op de vraag hoe de samenwerking met de PvdA is meldt Hans dat deze en die met ander partijen vaak afhangt van persoonlijke contacten en de betreffende specifieke onderwerpen. De samenwerking met het GPV is in vergelijking met de PvdA beter als het om landschapsbeheer gaat. Als het om een zekere mate van privatisering van het welzijnswerk gaat kan er heel goed overlegd worden met de VVD.

MUSEUM

Wat is er nieuw aan het nieuwe verkiezingsprogramma?

„Belangrijkste is dat er meer aandacht is voor de samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen. Werkgelegenheid en milieubeheer hangen duidelijk samen. Vroeger deelden we de opvatting dat minder werk onvermijdelijk was. We moesten toch naar de 25-urige werkweek. Nu denken we veel meer aan stimulering van de werkgelegenheid in samenhang met een goed milieubeheer. Het idee dat Drenthe een groot museum moet worden is verlaten. We hebben hier bedrijven die een goed produkt leveren, die een belangrijk stuk werkgelegenheid verzorgen. Laten we realistisch zijn door dit te erkennen en er voorzichtig mee om te gaan.”

Wat vind je van de koppeling Eerste Kamer - Provinciale Staten in de campagne?

„Ik heb vanaf het begin gezegd dat ik het daar niet mee eens ben. Op zich is het waar dat de Eerste Kamer door Provinciale Staten gekozen wordt. Het is echter veel meer waar dat de Staten een eigen, politiek bestuurlijke verantwoordelijkheid hebben. Dat moet vanaf het begin in de campagne heel duidelijk zijn. Ik kan me ook niet voorstellen dat Bas bij kan dragen aan meer en betere, radikale mensen in de Staten. Bas is na een toespraak van een uur weer weg terwijl wij hier vier jaar door gaan. In Drenthe kijkt men meer naar het provinciale of lokale nivo dan naar het landelijke. De link met de Tweede Kamerfractie is uiterst summier. Het aantal keren dat ik met Ria en Peter contact heb gehad is op één hand te tellen. Ik vertrouw op de Drentse campagne. Er is veel elan, er zijn goede ideeën.”

Speelde de Drentse cultuur een belangrijke rol in je Statenwerk?

„Als Amsterdammer zal ik nooit een Drent worden. Desalniettemin speelt de Drentse cultuur ook voor mij een belangrijke rol. Ik heb geleerd dat mensen vanuit een eigen cultuur, traditie in een bepaald ontwikkelingsproces zitten. De Drentse cultuur, taal, kunst en andere uitingsvormen moeten een rol spelen in een emancipatieproces. Het emotionele waardeverschil tussen stad en platteland, tussen het algemeen beschaafd Nederlands en een dialekt dient te verdwijnen. Als mensen er teveel van uitgaan dat Drenthe een achterlijk, boertig gebied is kom je inderdaad op een achterstand terecht, bereik je dat de mensen hier niet meer voor een positieverbetering gaan vechten, dat ze zich terugtrekken in hun minderwaardigheidsgevoel. Het is daarom belangrijk dat er steeds meer Drents gegeven wordt op de basisscholen, dat er binnenkort waarschijnlijk een Drentse akademie gerealiseerd wordt. Aan versterking van onze cultuur vanuit het oogpunt van verbetering van de recreatiemarkt, van monumentenzorg of gewoon behoudzucht is geen behoefte.”

AANWEZIG

Tot slot wil Hans van Kooten nog iets kwijt over het belang van de komende Statenverkiezingen.

„Op het laatste provinciale congres heb ik de financiële positie van onze provincie benadrukt. Tot nu toe hebben we als provincie nooit echte tekorten gekend. Men kon ongeveer doen wat men graag wilde. Drenthe is niet arm geweest. We krijgen nu voor het eerst te maken met krapte. Dat is een gevolg van twee zaken: het provinciebudget wordt kleiner en door de decentralisatie is er sprake van een versnelde toename in taken zonder de daarbij horende financiële middelen. Dit betekent dat de politiek nu pas echt interessant en belangrijk gaat worden. Je kan niet meer alles. Er moet gekozen worden. Als PPR moet je je bezig gaan houden met afwegingen. Voor het ouderenwerk is er te weinig geld. Moet meer geld voor het ouderenbeleid ten koste gaan van het sociaal-kultureel werk? Moet de aanleg van wegen ten koste gaan van de landbouw? Militaire oefenterreinen ten koste van recreatie? Ik vind dat waar gekozen wordt de PPR aanwezig moet zijn. Daarom zijn deze verkiezingen ekstra belangrijk. Dat besef is, ook onder partijgenoten, nog te weinig doorgedrongen. Een belangrijke taak voor de campagnevoerders om hier wat aan te doen.”

JAN HUISMAN

„Als je het hebt over de betrokkenheid bij de provincie dan speelt de schaal van de provincie ook mee. Drenthe telt slechts ruim 400.000 inwoners, waarvan een minderheid in een paar middelgrote steden woont. Een inwoner van Assen voelt zich meer Drent dan een Amsterdammer zich Noord-Hollander voelt.”

KNULLETJE

Hebben je 13 jaar Statenwerk veel concrete resultaten opgeleverd?

„In de politiek kun je als kleine partij heel moeilijk aangeven dat en dat hebben we bereikt. We waren erbij, gaven en geven nog steeds onze mening, die altijd invloed heeft. Dingen die we tien, vijftien jaar geleden als eenling riepen, waarom alleen maar geglimlacht werd zo van „ach, die Hans van Kooten, wat een schattig knulletje toch”, daarvan zie je nu dat ze gerealiseerd worden. Voorbeeld: we hebben altijd aangedrongen op proefboerderijen, die milieuvriendelijk produceren. Nu zijn er twee en de derde is in ontwikkeling. Ander voorbeeld: wij vonden dat de zandpaden, vooral in de buurt van natuurgebieden, afgesloten moesten worden voor gemotoriseerd verkeer. Destijds dacht men uitsluitend in termen van „ontsluiting van gebieden voor al het verkeer”. Nu is er een verordening die bepaalt dat zandwegen afgesloten zijn voor gemotoriseerd verkeer. Het witte fietsenplan heeft ook gehoor gekregen. Staatsbosbeheer heeft aan de rand van natuurgebieden fietsen gestald waarmee het gebied bezocht kan worden. De belbus, als alternatief voor lijndiensten met grote, zware bussen, is ook gerealiseerd. Al onze pleidooien, het steeds warm houden van ideeën, hebben uiteindelijk wel gewerkt.”

De provincie is het nivo bij uitstek om milieuproblemen aan te pakken. Dat geldt overigens ook voor bijvoorbeeld verkeer en landbouw. Voor al deze gebieden kun je zeggen dat de effecten van plannen en maatregelen verder reiken dan de directe omgeving, de gemeentelijke grenzen. Maar de invloed is vaak ook weer niet zo ingrijpend dat het hele land er de gevolgen van ondervindt.

Bijvoorbeeld, een gemeente besluit het verkeer in de stad zodanig te regelen dat alleen bepaalde wegen geschikt zijn als uitvalswegen. Dan moeten de wegen buiten de gemeentelijke grens daar natuurlijk wel op aansluiten. Maar het wegpatroon in een heel ander deel van Nederland wordt er niet door beïnvloed.

Of, een fabriek zorgt voor een bepaalde mate van luchtverontreiniging. Binnen een zekere straal rondom de fabriek is dat merkbaar. Die straal stoort zich niet aan gemeentegrenzen, maar het is ook weer niet zo — tenminste meestal — dat heel Nederland last heeft van de verontreinigde lucht.

Bodemverontreiniging kan problemen opleveren met de drinkwatervoorziening. Daarbij is een puntverontreiniging, dat wil zeggen dat de verontreiniging zich beperkt tot een bepaalde plek, minder erg dan een diffuse verontreiniging. In dat laatste geval verspreidt de verontreiniging zich en wordt een enorm gebied aangetast. Het uitrijden van mest kan voor een dergelijke vervuiling zorgen. Overigens wordt de drinkwatervoorziening niet alleen bedreigd door de bodemverontreiniging maar bijvoorbeeld ook door de toenemende recreatie. In duingebieden staat men soms voor de keus tussen het afsluiten van een terrein ten behoeve van de drinkwatervoorziening of het open laten voor recreatieve activiteiten. Argument voor dit laatste is meestal dat de recreërende mens ook wat wil verteren en dat er daardoor geld binnen komt.

Luchtverontreiniging kan leiden tot diffuse bodemverontreiniging als de verontreinigde lucht neerslaat. In ernstige situatie krijgen mensen problemen met hun gezondheid als gevolg van luchtverontreiniging. In principe kan de commissaris van de koningin dan maatregelen nemen, bijvoorbeeld het beperken van het verkeer en van industriële activiteiten. In januari jl. is dit voor het eerst gebeurd, maar ja als de commissaris van de koningin dan zelf in een auto gaat rijden...

De maatschappij produceert enorme hoeveelheden afval. Voor nogal wat verschillende soorten afval, bijvoorbeeld chemisch afval, ziekenhuisafval (organen en beenderen, infectiegevaar!), autowrakken, landbouwafval en zuiveringsslib, moeten er speciale maatregelen genomen worden om het goed te verwerken. Het provinciaal bestuur zou hiervoor plannen moeten ontwerpen.

HERGEBRUIK

De rol van de provincie ten aanzien van het milieu is met name het verlenen van vergunningen. Meestal gebeurt dat door Gedeputeerde Staten. De leden van

DE GRENZEN VAN EEN PROVINCIAAL MILIEUBELEID

PREVENTIE, KONTROLE EN VECHTEN TEGEN DEN HAAG

De provincies hebben de afgelopen jaren een centrale rol gekregen in het milieubeleid. Preventie en controle zijn daarin steekwoorden. Zorgen dat er zo weinig mogelijk afval geproduceerd wordt, dat er zo weinig mogelijk vervuild wordt. En in de gaten houden dat vergunningen nageleefd worden. Maar wat helpt dat allemaal zolang een goed milieubeleid ondergeschikt is aan een door Den Haag gediktend financieel-ekonomisch beleid?

Provinciale Staten bepalen de grenzen waarbinnen dergelijke vergunningen verleend mogen worden. Met name daar probeert de PPR haar invloed te laten gelden: scherpe formuleringen over de algemene principes, krappe bovengrenzen.

Ten aanzien van afval kiest de PPR voor een aantal maatregelen in een bepaalde volgorde. In de eerste plaats moet er alle mogelijke moeite gedaan worden om het afval niet te laten ontstaan. Dit betekent dat je de productieprocessen wilt kunnen beïnvloeden en aanstuurt op een geïntegreerde aandacht voor milieuproblemen bij het opzetten en verbeteren van productieprocessen. Er zou meer geld en tijd aan onderzoek op dit terrein besteed moeten worden.

Verder streeft de PPR naar het gescheiden ophalen van het afval om hergebruik mogelijk te maken. De provincie zou dat moeten subsidiëren. Het afval, dat dan nog overblijft moet gestort worden of verbrand. De provincie zou een plan op moeten stellen, waarin getalsmatig wordt aangegeven hoeveel afval er verwerkt mag en kan worden. Door middel van dat plan wordt, samen met de maatregelen om het ontstaan van afval te voorkomen en het hergebruik te bevorderen, geleidelijk aan de totale hoeveelheid afval teruggedrongen.

De beschreven maatregelen zijn allemaal preventief van karakter. In de praktijk zullen ze niet veel resultaat opleveren, dat wil zeggen leiden tot een schoner milieu, als niet heel intensief wordt toegezien op de uitvoering ervan. De PPR is van mening dat die controle op dit moment onvoldoende is. Deze controle is des te noodzakelijker, omdat de belangen, die op het spel staan enorm zijn.

Milieumaatregelen kosten geld, soms erg veel geld. De betrokken bedrijven zullen dat moeten bekostigen. Er zal ze alles aan gelegen zijn om de uitgaven ervoor te beperken. Een argument dat dan vaak om de hoek komt, is dat de maatregelen ten koste gaan van de concurrentiekracht en daarmee ten koste van de werkgelegenheid. De PPR stelt zich op het standpunt dat de tijd, dat een dergelijke belangenafweging nog gemaakt kon worden, voorbij is. We kunnen ons het niet langer permitteren dat de schaal steeds maar naar één kant doorslaat. Het milieu moet zich steeds verdedigen tegenover de ekonomie. De situatie zou omgedraaid moeten worden: de ekonomie verdedigt zich tegenover het milieu.

Het moeilijke punt is steeds weer de afweging tussen milieu en ekonomie. Daarbij wordt de provincie vaak voor het blok gezet: de milieuzaken worden op provinciaal nivo beslist, het financieel-ekonomische beleid wordt in Den Haag gemaakt. Op provinciaal nivo kan de afweging dus niet echt gemaakt worden. Daarom zouden de provincies moeten werken aan een decentralisatie van het financieel-ekonomische beleid. Alleen dan kan je milieu en ekonomie met elkaar in lijn brengen.

ARDA VAN DEN BRINK

Het blijkt een vreemd verschijnsel te zijn, zo'n provinciaal minimabeleid. Direkt word je erop geattendeerd dat het voeren van een inkomenspolitiek slechts is voorbehouden aan de rijksoverheid. De politiek die daar gevoerd wordt, leidt in de praktijk echter tot een groeiende groep van mensen die in de schulden komt. Deze mensen richten zich voor hulp tot instanties die dicht bij de lagere overheden staan, of er zelfs onderdeel van zijn (sociale diensten, kredietbanken, gesubsidieerde hulpverleningsinstellingen). Lagere overheden gaan er dan ook meer en meer toe over een vangnet te vlechten voor mensen die door de steeds groter wordende gaten van het sociale zekerheidsstelsel vallen.

Een minimabeleid van lagere overheden kan zich nooit richten op structurele inkomensverbetering, maar dient zich noodgedwongen te beperken tot het wegwerken van de schulden en tot het terugdringen van vaste lasten. Met deze beperking is meteen ook de angel uit de politieke discussie gehaald, waarin wordt betoogd dat lagere overheden geen inkomenspolitiek mogen voeren. Steeds meer gemeenten zijn dan ook maatregelen gaan nemen voor de laagste inkomensgroepen.

Maar niet enkel gemeenten dienen mogelijkheden aan te bieden; ook op provinciaal nivo is een minimabeleid te voeren. De fractie van Links Gelderland heeft in de afgelopen statenperiode getracht de provincie een meer actieve rol te laten spelen, niet in de laatste plaats vanuit de wetenschap dat Gelderland een zeer rijke provincie is. Deze pogingen zijn tot op heden gestrand, maar de politieke akker is wel zodanig geploegd dat er in de komende jaren geoogst kan worden.

In het verkiezingsprogramma is dan ook een hoofdstuk opgenomen onder de titel Minimabeleid. Nadruk hierbij ligt op het terugdringen van de kostenposten en het mogelijk maken van een schuldsaneringsbeleid. In het bijzonder dient de provincie zich te richten op terreinen waar de gemeentelijke overheid zich niet op beweegt (studiekosten), op groepen die — ondanks hun minimale netto-inkomen — niet geholpen kunnen worden door gemeentelijke diensten (minimumloners, A.O.W.-ers en A.W.W.-ers met een klein nevenpensioen) en op gebieden binnen de provincie waar weinig of geen voorzieningen zijn (plattelandskernen).

STUDIEFINANCIERING

Hier volgen een paar voorbeelden van de mogelijkheden die een provincie heeft om een dergelijk beleid vorm en inhoud te geven.

PROVINCIES EN DE MINIMA

'DE AKKER IS GEPLOEGD, NU KOMT HET OOGSTEN'

Het voeren van een inkomensbeleid is een zaak van het rijk, zo heet het officieel. Maar veel gemeenten denken daar inmiddels anders over en ook op provinciaal nivo probeert men hier en daar rijksbeleid te korrigeren. Willem Teering, sociaal raadsman en statenlid, schreef een notitie over de mogelijkheden van een provinciaal minimabeleid. Deze notitie verschijnt binnenkort, in deze krant alvast een samenvatting ervan.

- De provincie heeft een belangrijke invloed bij zuiverings- en waterschappen. Deze invloed dient aangewend te worden om te komen tot een progressief heffingsysteem — gebaseerd op inkomen. In de overgangsfase naar zo'n systeem dient de provincie te bewerkstelligen dat deze schappen een kwijtscheldingsbeleid gaan voeren overeenkomstig de normen van de belastingwet. Mochten schappen daartoe in de problemen komen dan kunnen vanuit de provincie renteloze leningen voor investeringen aangeboden worden.

- Provincies stellen een fonds in voor studiefinanciering. Dit fonds richt zich op personen die niet of onvoldoende door de centrale dienst studiefinanciering ondersteund worden. Dit geldt voor speciale opleidingen, maar ook voor mensen die door een samenloop van regelingen (bijvoorbeeld eenoudergezinnen in de bijstand met studerende kinderen) in de problemen raken. Ook valt te denken aan overbruggingsregelingen (bijvoorbeeld bij de lesgeldwet), of aan voorzieningen voor — nog niet — gelegaliseerde buitenlanders.

- Sommige groepen uitkeringsgerechtigden of minimumloners vallen buiten het vangnet van de sociale zekerheid. Een veel voorkomend verschijnsel is de uitsluiting van de mensen die een gering bedrag boven het minimum te besteden hebben en daardoor buiten alle voorzieningen en regelingen vallen. Netto komen zij hierdoor onder het bijstandsnivo. De provincie kan een fonds oprichten om deze mensen behulpzaam te zijn, met giften en renteloze leningen. De provinciale overheid is mijns inziens de aangewezen instantie, aangezien zij — overkoepelend als zij is — de veelheid van regelingen kan overzien.

De provincie dient een dergelijk noodfonds uitdrukkelijk onder de aandacht te brengen in plattelandsgemeenten. Grotere plaatsen kennen veelal een minimabeleid, de kleinere echter niet. Enerzijds kan de provincie de gemeenten wijzen op het benutten van alle lokale mogelijkheden, anderzijds kan de provincie een actieve voorlichtingscampagne voeren in deze gebieden.

Er zijn uiteraard meer mogelijkheden. Met deze voorbeelden heb ik slechts enkele wegen willen aangeven waarlangs mensen en partijen overtuigd kunnen worden van de mogelijk- en wenselijkheid van een actief provinciaal beleid.

WILLEM TEERING

De notitie verschijnt binnenkort in *De Rode Draad*.

BASISINKOMEN IN ZUID-LIMBURG

'ONS VERHAAL KLOPTE, MAAR WAT MOESTEN ZE ERMEE!'

„Wij zijn toen, najaar 1985, met dat plan gekomen omdat in Zuid-Limburg de werkloosheid nog steeds verschrikkelijk hoog is. En CDA en VVD beweren al jaren dat versterking van de economische structuur vanzelf genoeg arbeidsplaatsen zal opleveren. Nu staan er een paar grote projecten op stapel: de uitbreiding van vliegveld Beek en het DSM industrieterrein Graetheide. Als deze projecten doorgaan dan is de verstedelijking van Zuid-Limburg een feit. Want het zijn „trek“-projecten, daarna zal zonder twijfel de rest van Zuid-Limburg worden „omgeploegd“. CDA en VVD voorspellen werkgelegenheid, wij weten dat zo net nog niet, maar wel is zeker dat de ruimte en daarmee de leefbaarheid verdwijnt. De PPR kiest daar niet voor. Met de ideeën van de WRR (Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid, red.) over invoering van het gedeeltelijk basisinkomen zagen we kans om het probleem van de werkloosheid van een andere kant te bekijken. Want de werkloosheid los je niet alleen op door aan de economische structuur te werken, je moet je ook afvragen waarom die arbeidsmarkt niet werkt.

In de verbetering van de economische structuur wordt al geld gepompt sinds de sluiting van de mijnen. Maar in de oude mijnstreken zijn de gezinnen talrijk waar kinderen zijn opgegroeid die nooit hebben meegemaakt dat vader werkte. Dat is slecht, als die kinderen zelf aan een baan toe zijn zullen hun kansen op de arbeidsmarkt extra laag zijn. Wij geloven dat als de arbeidskosten flink omlaag worden gebracht, het mechanisme van de arbeidsmarkt weer zal gaan werken.”

Wat houdt het plan in?

„Wij hebben voorgesteld om een deel van de gelden die nu aan de WIR en de IPR worden besteed te bestemmen voor het toekennen van het gedeeltelijk basisinkomen (gbi's . MvL). Die gbi's worden als een subsidie gegeven wanneer een werkgever in Zuid-Limburg een nieuwe baan van tussen de 32 en de 38 uur aanbiedt, of als bij een bestaande baan arbeidstijdverkorting met voldoende herbezetting wordt toegepast. Het gedeeltelijk basisinkomen wordt net als in het WRR-voorstel door de werkgever aan de werknemer uitgekeerd. De werkgever mag dit bedrag aftrekken van de afdrachten aan de fiskus. Het gaat om alle belastingen, de kosten van het gbi kunnen dus bijvoorbeeld ook van de BTW-schuld worden afgetrokken. De lasten van het gbi rusten dan ook niet op de factoren arbeid, maar op de totale produktie van het bedrijf. Het inkomen van de werknemer gaat bestaan uit een deel gbi en een deel loon; het totaal blijft hetzelfde als voorheen. In een rekenvoorbeeld zijn we uitgegaan van een gbi van bruto f 9000.- per jaar; dan wordt een werknemer met gbi 25 tot 30% goedkoper voor de werkgever. Het aantal gbi's kan zichzelf uitbreiden wanneer je de bespaarde uitkeringsgelden aan de pot toevoegt. Na vijf jaar kunnen er 25.000 tot 30.000 banen bij zijn.”

Echte discussie tussen voor- en tegenstanders van het basisinkomen vindt niet of nauwelijks meer plaats. Deze konstatering vormde voor de PPR-statenfractie in Limburg aanleiding om bij de behandeling van de begroting voor 1986 met een plan te komen voor een experiment met het basisinkomen. Een prikkelend voorstel: „Iedereen een basisinkomen' begin in Zuid-Limburg“. Want waarom zouden de Limburgers al wel een arbeidsloos inkomen mogen hebben, terwijl de Friezen en Hollanders er nog voor moeten werken of solliciteren? Aanleiding om me als Hollandse eens nader te laten informeren door Wim de Heer, een van de bedenkers van het plan en voor de komende statenverkiezingen nummer twee op de PPR-lijst.

Als gevolg van de decentralisatie hebben nu de provinciale overheden de verantwoordelijkheid voor planning en financiering van de verzorgingstehuizen voor ouderen toegeschoven gekregen. Een hele klus, blijkt nu. Want ondanks de extra 80 miljoen die Brinkman voor dit beleid heeft uitgetrokken moeten toch verzorgingsplaatsen verdwijnen.

Verontrustende krantenkoppen in diverse regionale bladen kondigden eind vorig jaar de moeilijkheden al aan. Moeilijkheden voor de bestuurders; angst en onzekerheid voor de ouderen zelf.

Wat is er aan de hand? De provincies moeten nu via een soort verdeelsleutel voor hun gebied bepalen hoeveel verzorgingsplaatsen er mogen en kunnen zijn. Sommige provincies moeten het aantal plaatsen verminderen, andere moeten gaan herspreiden. Gevolg: sluiting van tehuizen. Met name de provincies Utrecht, Friesland, Noord-Holland en Gelderland zijn slecht af. Zo zouden in Gelderland 660 verzorgingsplaatsen moeten verdwijnen en in Utrecht 20 tehuizen moeten sluiten.

Tijdens de Algemene Beschouwingen vorig jaar zag ook Ria Beckers de bui al hangen en sprak haar verontwaardiging over dit beleid uit:

„Hoe haal je het in je hoofd om mensen van soms ver boven de tachtig, die al jaren in hun eigen omgeving in hun eigen tehuis wonen, zo maar vanachter een bureau over te huizen?“

AFWIJZING

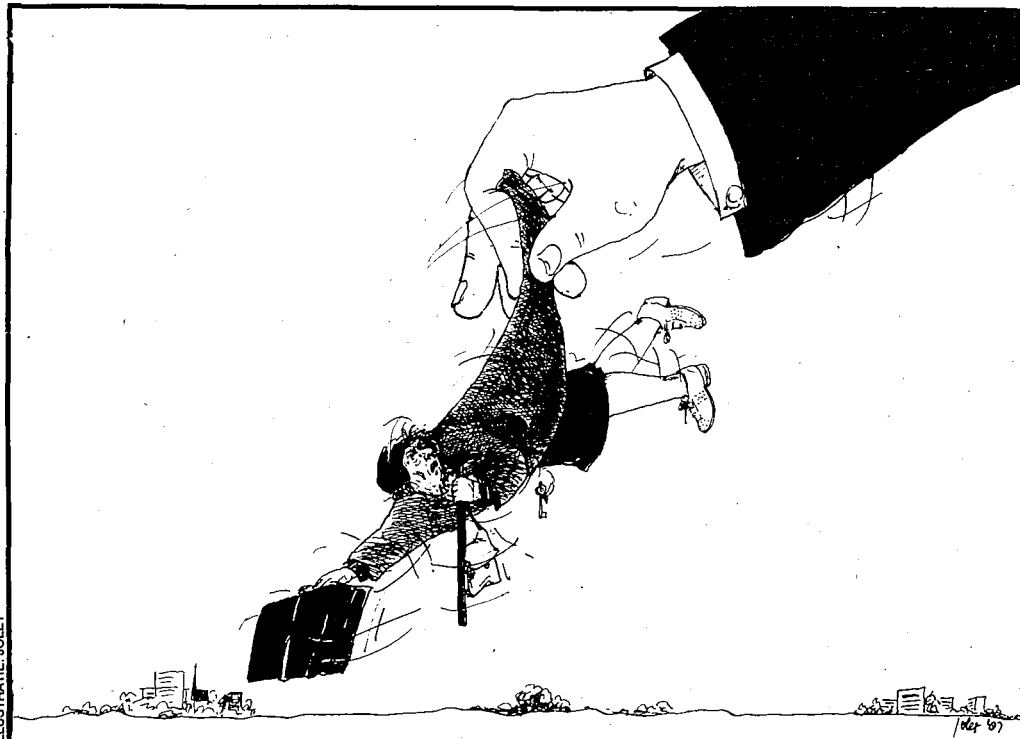
Volstrekt onaanvaardbaar vond ook de statenfractie van Links Gelderland dit beleid. Zo onaanvaardbaar, dat PPR-Statenlid Cora Smit in het najaar van 1986 al een brief naar alle andere fracties stuurde met een oproep om de plannen terug te sturen naar de minister. Dat was kennelijk te gortig, want eind januari van dit jaar stond het plan Zorg voor ouderen toch op de statenagenda. Cora kreeg het zwaar te verduren, want de andere fracties meenden dat zij eigenlijk geen recht van spreken meer had na haar radicale afwijzing van de plannen.

Toch slaagde Links Gelderland erin — naast het verwoorden van hun inhoudelijke kritiek — om een amendement aangenomen te krijgen, waarin het voor ouderen makkelijker wordt om zich „vrij te vestigen“, dat wil zeggen ook een tehuis kunnen kiezen buiten eigen plangebied of provincie.

In Utrecht keerde de PvdA/PPR-Statenfractie zich ook fel tegen dit beleid. In december vorig jaar werd het Plan voor de bejaardenoordelen in de Statenvergadering behandeld. Er kwam pittige kritiek op de inhoud van de plannen, maar ook op de door het

OUDERENBELEID IN DE PROVINCIE: DECENTRALISATIE BETEKEN BEZUINIGEN

Menig provinciaal en gemeentelijk bestuurder zal zich nog wel eens achter het oor krabben bij het horen van het woord „decentralisatie“. Meer verantwoordelijkheden voor lagere overheden, mooi. Maar tegelijk genoodzaakt worden flink te bezuinigen, daarop was niet gerekend. Actueel voorbeeld vormt het ouderenbeleid van minister Brinkman.

Ik begrijp dat jullie gbi alleen voor werknemers is; geen echt basisinkomen dus, maar een loonkostensubsidie?

„Inderdaad: een subsidie op de loonkosten, waarbij van het terugploegprincipe gebruik wordt gemaakt. Maar het is meer dan de loonkostensubsidies die je tot nu toe ziet, want je experimenteert met blijvend lagere arbeidskosten voor alle werknemers. Vergelijk dat met de subsidiepot van de wet Vermeend/Moor die langdurig werklozen aan een baan moet helpen. De korting die de werkgever op zijn premielasten krijgt duurt maar een paar jaar, maar erger nog is dat werkgevers terugschrikken, ze zijn bang om kneuzen aan te nemen. In ons idee gaan de arbeidskosten over de hele linie blijvend omlaag. De vraag naar arbeid zal groter worden en ook langdurig werklozen krijgen een kans. Want minder productief en laaggeschoold werk, vroeger vaak de franje van het bedrijf, zoals onderhouds- en huishoudelijk werk wordt weer betaalbaar. Voor Limburg komt er nog iets anders bij: je stopt de beweging van Nederlandse bedrijven die zich over de grens gaan vestigen vanwege de lage arbeidskosten, met name in België. Zo is de Koninklijke Nederlandse Papier al van Maastricht naar Lanaken, net over de Belgische grens, verhuisd.”

Zien jullie het gbi voor werknemers uitgroeien tot een algemeen basisinkomen?

„Dat is een stap die moet worden uitgedacht op landelijk nivo. Maar wat wij willen kan wel een goeie eerste stap zijn.”

Wat is er met jullie voorstel gedaan?

„Gedeputeerde Staten verleende wat je kunt noemen een welwillend oor aan ons plan, en dat is voor de Limburgse verhoudingen al heel wat. GS heeft advies gevraagd aan de Sociaal Economische adviescommissie van de provincie. Die onderschreven de analyse van ons verhaal, maar wisten niet goed wat ze er mee moesten. In hun advies stond dan ook dat het een vraagstuk was, wat op een ander nivo beoordeeld moest worden. Daarna hebben we het laten liggen, als we in de provincie meer zouden willen, zouden we teruggestuurd worden”.

En in de verkiezingskampanje?

„Nee, we hebben er natuurlijk geen afstand van genomen, maar voor het basisinkomen krijg je niet veel aandacht. Het lawaai in de kampanje maken we bijvoorbeeld met de slechte geluid isolatie van de huizen naast vliegveld Beek. De mensen daar zijn schandelijk behandeld en veel zijn er volstrekt teleurgesteld in de provincie.”

Het basisinkomen voor Limburgers is als plan dus in de ijskast gelegd. Problemen, bijvoorbeeld rondom de optredende effecten wanneer het Limburgse bedrijfsleven met aanzienlijk lagere kosten gaat concurreren hoeven dus nu niet direct te worden opgelost. en Limburgers zullen het komende carnaval nog steeds met hun salaris of uitkering moeten betalen.

MARION VAN LEEUWEN

Kollege van Gedeputeerde Staten gevolgdde procedure: vlak vóór de zomervakantie van vorig jaar kwam het voorstel om 20 bejaardenoorden te sluiten met een inspraaktermijn van zes weken! Na protesten werd die procedure bijgesteld.

Boos is de PvdA/PPR-fractie op Brinkman, die de problemen doorschuift naar provincies en gemeenten. Kostenbeheersing, akkoord. Maar dan wel met een door de rijksoverheid zelf aangegeven kader. Om minister en Tweede Kamercommissie een goed beeld van de werkelijkheid te geven werd voorgesteld het uiteindelijk plan van Utrecht mét de financiële consequenties ter kennisgeving toe te sturen. Naast veel aandacht voor een noodzakelijke stroomlijning van de verschillende financieringssystemen in de ouderenzorg in Utrecht, benadrukte de PvdA/PPR-fractie dat in de naaste toekomst — wanneer het koördinerend en het flankerend bejaardenwerk naar de gemeentelijke overheden zijn gedecentraliseerd — het overleg tussen provincie en gemeenten nog meer dan voorheen onder druk zal komen te staan.

ANNEKE VAN'T HULL

Kolofon:

De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen.

Redactie, administratie en advertenties: Partijburo PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Redactie:

Arda van den Brink, Anneke van 't Hull, Anita Keuning, Bram van Oijk (eindredactie), Hans Verstraaten, Onno de Zwart.

Met medewerking van:

Marc Broere, Jan Dix (eindredactie a.i.), Bas de Gaay Fortman, Jan Huisman, Marion van Leeuwen, Willem Teering, Wilhelm Verschuren.

Redaktiesekretariaat:

Joke Schweitzer (a.i.).

Vormgeving:

Joep Paulussen.

Foto's:

Angelo Goedemondt, Fred Jansz, e.a.

Abonnementen:

Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, tnv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

VERKIEZINGEN BIJ DE BUREN

DE GRÜNEN GROEIEN

De verkiezingskampanje van de Duitse Grünen was een effectvolle combinatie van politiek en cultuur. Dat leverde een mooie overwinning op: 8,3%, dus één op de twaalf Duitsers stemt groen. Herman Verbeek kent de „zusterpartij” zeer goed vanuit de Europese samenwerking. Hij verwacht dat de overwinning van de Grünen de SPD zal dwingen een links-ökologische koers in te slaan en dan gloort er een progressieve meerderheid in Duitsland. Ook kunnen we in Nederland wat leren van de wijze waarop de Grünen politiek bedrijven.

De zonnebloemen stonden als één veld naar de zon gekeerd in hartje-winter, die zondagavond 25 januari. De Grünen keken stralend in de schijnwerpers van Duitse en internationale tv, in de Bisquit-diskotheek aan de noordrand van Bonn. Van 5,6% naar 8,3% van de stemmen, van 27 naar 42 zetels — waarvan de meerderheid vrouwen — in de nieuwe Bundestag. Dat was trouwens al in heel de kampanje het gezicht van de Grünen: geestdriftig, vol levensvreugde en strijdbaar. Hun kampanje-karavaan trok door het land met veel muziek (Willem Breuker!) en kabaret. Des te sterker kwamen de eisen over voor een ekologischer economie, een defensief veiligheidsbeleid, een basis-democratische samenleving waarin eindelijk ook vrouwen de toon aangeven.

Hun alternatieven kwamen ook voor de eerste maal in de tv-debatten helder en scherp de Duitse huiskamers binnen. De leegheid en verveling van die rituelen werd brutaal doorbroken door *Sprecher* van de Grünen-Otto Schily, Jutha Difturt, Lukas Beckmann. Zij lieten zich geen van allen schuchter inpakken, maar ze sprongen de dikke heren Kohl, Strauss, Genscher, Bangemann en ook Rau en Brandt zo voor de voeten dat die er meermaals beduusd van werden. Strauss, de *Atom-Diktator* van Beieren, stamelde zelfs, na bijna drie uur door Jutha Difturt te zijn terecht gewezen: „Ik houd het hier niet uit.” Oppositie kan niet zachtzinnig zijn, zeker niet tegen Duitse dikhuiden. Politieke oppositie kan nooit week zijn, daarvoor gaat het om teveel voor teveel mensen.

Oppositie hebben de Grünen tot in de eigen geleerden. Dat weet iedereen, want de debatten en conflicten zijn openbaar en moeten dat zijn. Het wezen van een open politieke partij is dialektisch. Als er naar binnen geen dialektiek meer is (wat iets anders is als dogmatisme dat nergens meer over gaat, een luxe die men zich permitteert als men ver buiten alle macht staat), is er naar buiten geen verzetskracht. Daarom kennen de Grünen ook niet één lijsttrekker, fractieleider of partijvoorzitter. Zo hoort het: je program is

lijsttrekker en de partij als geheel, een lijst in z'n geheel, stelt zich ten dienste van de kiezers. De Grünen zijn de enige nieuwe politieke verschijning van het moment. Zij maken zelfs de sociaal-demokraten bang. De SPD zal waarschijnlijk gedwongen worden de historische unieke *Wende* te voltrekken naar ekologisch-links, zoals dat in Hessen al gebeurd is (Börner-Fischer). Lafontaine in plaats van Rau. Dan komt de kans op een progressieve meerderheid inzicht. Daarvoor kunnen de Duitse kiezers spoedig in een aantal deelstaat-verkiezingen (Rheinland-Pfalz, Hamburg opnieuw, Bremen, Schleswig-Holstein, Hessen opnieuw?) enthousiast gemaakt worden.

In Nederland is het zover niet. De Grünen hadden bij hun oprichting in 1978 niet het nadeel van meerdere oude linkse partijtjes. Zij konden en moesten — gedwongen door de 5%-drempel, die op zich een

Tegen de stroom in. Met die verkiezingsleuze voerde de PPR kampanje aan het einde van de jaren zeventig. En inderdaad, de PPR had de stroom niet mee. Wijlen Koos Rietkerk, van 1977 tot 1981 fractieleider van de VVD, had gelijk. Het Kabinet Van Agt/Wiegel paste bij de geest van die tijd.

Na een vernieuwingsperiode tussen 1966 en 1976 volgde de omslag. Het Kabinet Van Agt/Den Uyl van 1981-1982 kan worden gezien als een wanhoopspoging van de sociaal-demokraten samen met Van Agt tegen de tijdgeest in te regeren. Dat was natuurlijk tot mislukken gedoemd. En toen kwam Lubbers I, meegenomen op de golven van de zucht naar behoud.

In zijn theorie over de politieke golfbeweging citeert Arthur Schlesinger jr. zijn vader, die stelde dat er conservatieve en radicale perioden vallen te onderscheiden: „perioden van aandacht voor de rechten van een minderheid en perioden van aandacht voor wat de meerderheid wordt misdaan.”

Onder het eerste gesternte is het onmogelijk hetgeen velen wordt misdaan erkend te krijgen als een maatschappelijk probleem waarvoor de politiek een houdbare oplossing moet zoeken.

In ons land is de relatie tussen politiek en problemen de laatste jaren ernstig verstoord. Met een voorrangsbepaald had, dan bedroeg het totaal aantal werklozen in ons land niet 700.000 maar 160.000.

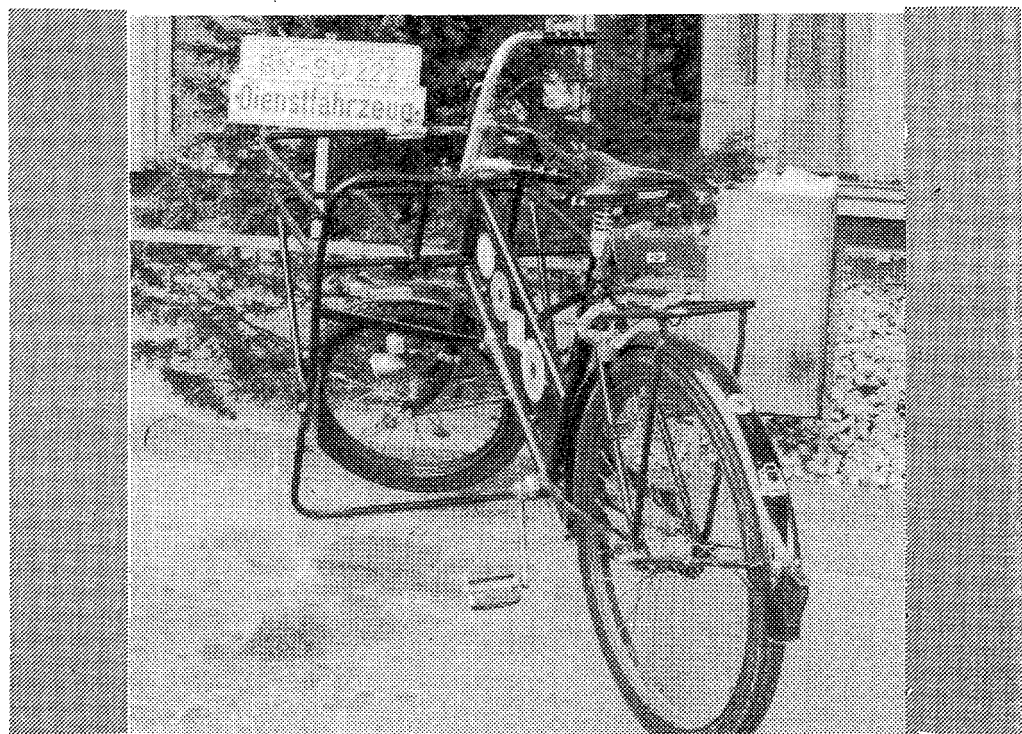
Het kan dus wel anders. En het besef dat het anders kan geeft de aanzet tot een nieuwe periode, waarin de ideeën weer aan de macht komen. Na tien jaar van het idee van de macht volgen tien jaar van de macht van ideeën. Schlesinger schrijft: „Ieder tijdperk van

privatisering wordt gekenmerkt door onderstromen, door een geleidelijk groeiende macht van onvrede, kritiek, gisting, protest. Delen van de bevolking blijven achter in de race naar de top. Intellectuelen raken vervreemd. Problemen die zijn verwaarloosd door privatisering, worden nijpend, dreigen onbeheersbaar te worden en vragen om een oplossing. De mensen raken verveeld door egoïstische motieven, krijgen genoeg van het materialisme als einddoel van het leven. Ze zoeken naar belangrijker doelen... De publieke verantwoordelijkheid die op vakantie was, komt terug, herstelt de nationale energie en laadt de batterijen weer op.”

Na ongeveer tien jaar slaat de slinger dus weer naar de andere kant. Maar de geschiedenis is een levend organisme en dus moeten er mensen en ideeën zijn die deze slinger in beweging zetten.

Die uitdaging ligt er vandaag voor de vernieuwingsgezinden in Nederland. Lubbers II krijgt de tijdgeest tegen. Maar daarmee komt er nog niet automatisch een andere politiek.

democratisch onding is — alle krachten uit de buitenparlementaire bewegingen politiek bundelen in één partij. Het resultaat is ernaar. In nog geen 10 jaar zijn zij het totale politieke veld opnieuw aan het inrichten. En dat in het economisch „hartland”, momenteel het industrieel en financieel rijkste land van het Westen! Zouden we er in Nederland van leren?

ZUSTERPARTIJEN

De PPR heeft vanaf het begin een sterke relatie met de Grünen. Voortdurend zijn er persoonlijke en politieke contacten in de grens-regio's en in de centra van de partijen. Toen Ria Beckers met een PPR-delegatie in 1980 naar Bonn ging, werd daar een korte verklaring opgesteld tussen Grünen en PPR als „zusterpartijen”. Petra Kelly kwam daarna Ria's kampanje steunen op een verkiezingsbijeenkomst in Nijmegen. Met de Grünen wordt uiteraard intens samengewerkt in het Europees Parlement, waar het Groen Progressief Akkoord van CPN, PPR, PSP en

Groene Partij Nederland deelneemt aan de „Regenboog-fractie”. (Zie het onlangs verschenen boekje: Een voet tussen de deur — werken aan een rechtvaardige Europese Gemeenschap, gemaakt door Bram van Ojik en Jan-Willem Vos).

De Nederlandse media vroegen direkt na het succes van de Grünen Bas de Gaay Fortman om commentaar. Bas kon in het NOS-programma Met het oog op Morgen Joop den Uyl even goed rechtzetten, die het niet kon laten direkt onwaarheid over de Grünen te spuien (is ook hij al bang op voorhand?), als zouden zij de Bondsrepubliek onmiddellijk uit de NAVO willen hebben. Wat iemand als Schily in de Bundestag onophoudelijk heeft voorgesteld is: beide blokken van binnenuit geleidelijk openbreken tot die kunnen verdwijnen. Als eerste stap daartoe een „Middeneuropese Unie” oprichten, van Denemarken tot Tjechoslowakije, van Polen tot Nederland, waarbij die landen respectievelijk in NAVO en Warschau Pakt blijven, echter zonder ABC-wapens en met geleidelijk minder konventionele wapens. Per staat dient in een eerste fase 10% minder aan

defensie te worden uitgegeven en dat geld wordt gestort in een gezamenlijk fonds voor volken in de Derde Wereld, waarheen geen wapen-exporten meer plaatsvinden.

Zo iets is tenminste een politieke weg die uit denken en discussiëren voortkomt. Daarvoor kan men bij de Grünen terecht. Dat is het voordeel als je alle krachten bundelt. Je hebt dan veel debat in huis, maar het resultaat is ernaar.

HERMAN VERBEEK

Voor nadere oriëntatie op de Grünen zijn de volgende uitgaven aan te bevelen:

Program 1987, Bundestagswahl, „Farbe beken-nen”.

„Grünes & Alternatives Jahrbuch 1986-1987 — Strategien der Grünen und ökologische Krise”.

Otto Schily, „Vom Zustand der Republik”, Wagen-bach's Taschenbücherei.

Alle uitgaven te bestellen bij „Die Grünen”, Colman-strasze 36, 3500 Bonn 1.

DE POLITIEKE PENDULE

Zal progressief Nederland zijn kansen benutten? Na een tijd van *marginalisatie* waarin mensen op de vreemdste criteria zoals geslacht (vrouwen), leeftijd (vooral ouderen en jongeren) en etnische identiteit (vooral buitenlanders) naar de rand van de maatschappij werden verwezen, ligt de uitdaging nu in *integratie*. Hoe houden we de maatschappij bij elkaar? Hoe stoppen we de vervreemding?

Van de ideeën waarmee de PPR frisse lucht in de politiek wil blazen noem ik er twee. Het eerste is het basisinkomen. Doordat dit uit de algemene middelen wordt betaald, vermindert het de arbeidskosten van de ondernemer. Het tempo van automatisering wordt zo gestuit; er kan weer arbeidsintensiever worden gewerkt. Tegelijk is het niet meer zo nodig altijd een baan te hebben. Je kunt ook free lance werken, met wisselende arbeid geld verdienen boven je basisinkomen.

Velen die nu langdurig werkloos zijn zouden zo weer in de maatschappij geïntegreerd kunnen raken. Het tweede idee is de geïntegreerde veiligheid. De huidige defensie berust op gekoppelde veiligheid waarbij de koppeling uitsluitend slaat op bondgenoten (bijvoorbeeld Nederland en de Verenigde Staten).

Maar wat voor de ene groep bondgenoten veiligheid betekent door middel van afschrikking, is voor het andere blok een bedreiging. Het resultaat is de wapenwedloop die *alle* leven op aarde bedreigt.

Verwarring ontstaat nu de vijand (de Sovjet Unie) zelf blijkt te kunnen veranderen. Moet de NAVO dan gewoon doorgaan met die jaarlijkse verhoging van de defensieuitgaven? Welnee, het is nu de tijd tot doorbreking van de vastgeroeste systemen, tot het zoeken naar veiligheid met in plaats van tegen de andere helft van Europa. Een basis voor zo'n nieuw concept legt het rapport *Common security* van de Commissie Palme.

Gaat het in de politiek weer over ideeën dan weet je als PPR-vrouw of -man van geen ophouden. Maar deze ruimte is op. Wij zijn klaar voor die nieuwe periode. De kiezers ook? Op 18 maart zal het blijken.

BAS DE GAAY FORTMAN

Bas de Gaay Fortman, Wouter van Dieren; De Politieke Pendule — pleidooi voor een nieuwe toekomst; Zomer en Keunig; f 19,90.

RADIKALEN KRANT

Noord-Holland

Wij beginnen uitermate positief, want ook na lang, lang nadenken kan Kees Korver desgevraagd niets slechts bedenken over zijn kollega van de PPR Cobi Schoondergang-Horikx. Korver is in deze provincie Gedeputeerde voor de PvdA en kent Coby vooral van de sectoren gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

Foto: Fred Jantz

„Ze is een hele gooië”, zegt hij, „ook als fractievoorzitter. De sectoren die ze bestrijkt horen bij haar thuis, want ze heeft kennis van zaken. Wat vooral opvalt: haar vasthoudendheid. Dat mag ik wel.

„Tussen PvdA en PPR is er natuurlijk geen gestructureerde samenwerking, wel komt 't vaak voor dat we incidenteel samenwerken. Meestal trekt de PPR toch met de PSP op; af en toe met de CPN. Dat ik zo positief oordeel over de PPR ligt natuurlijk ook aan de sectoren waar we 't over hebben, want op dit gebied staat de PvdA toch dicht bij de PPR dan bijvoorbeeld bij het CDA, ook al zitten we daar samen mee in het college. Initiatieven heeft Cobi vooral voor emancipatiebeleid naar voren gebracht en op dat gebied heeft ze een zeer nadrukkelijke positie in de Staten. Ook hier vind ik: in eerste instantie is het geen getuigenisvrouw, maar iemand die in de politiek praktisch bezig is. Weet na soms veel moeite dan toch op emancipatiegebied vaak ook CDA en VVD mee te krijgen.

„Wat de PPR betreft, en dan heb ik het over Noord-Holland, moet ik zeggen: zo zinvol vind ik die partij nou ook weer niet — en dat bedoel ik niet onvriendelijk. Ik bedoel: wij hebben dat soort mensen als Cobi toch ook in de PvdA echt nodig. Dat zou een aanwinst zijn, vooral gezien haar kennis van zaken en haar standpunten op de gebieden die ik noemde. Ze zou zeer welkom zijn.”

Utrecht

Mr. J.A. Jager (geen voornaam, want er is nog wel wát deftigheid over in de VVD) is fractievoorzitter voor zijn partij in de Staten van Utrecht. Om het volgende verhaal te begrijpen dient men te weten dat in deze provincie de PPR (en de PPR is in dit geval Jaap Röell) met de PvdA één fractie vormt.

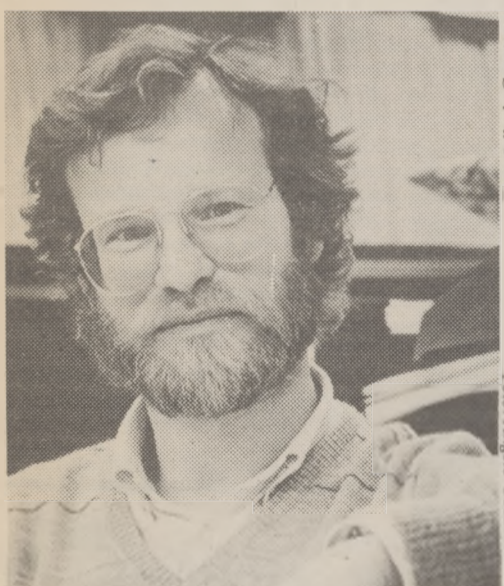

Foto: Jelle de Gruyter

„Dat zorgt vaak voor veel hilariteit”, zegt Jager. „Want als de PvdA wordt genoemd, zonder PPR erbij, tekent Röell altijd protest aan. Ik vind hem irritant. Hij plaatst namelijk bovenmatig veel interrupties; echt, je zou er soms gek van worden. Dat heeft één keer zin, twee keer ook nog, maar als je altijd maar blijft interrumperen gaat het bij anderen irriteren en worden die interrupties ook verder genegeerd. Ik denk weleens: was-ie maar wat minder alert, dan schoten de vergaderingen wat meer op. „Je hebt in die fractie dus elf PvdA-leden en één PPR-lid en wat mij bevreemdt is dat de verdeling

IRRITANT! ALERT! ECHT AARDIG! VEEL TE RADIKAAL! EEN GEVAL APART! EENTONIG!

Hoe denken de Statenleden van andere partijen over PPR-Statenleden? We vroegen het aan drie fractievoorzitters en één gedeputeerde uit Limburg (CDA), Utrecht (VVD), Gelderland (SGP) en Noord-Holland (PvdA). Zij zeggen wat zij vinden over respectievelijk Paul van der Hijden (PPR-Statenlid Limburg), Jaap Röell (PPR-Statenlid Utrecht), Jan Dirx (PPR-Statenlid Gelderland) en Cobi Schoondergang-Horikx (PPR-Statenlid Noord-Holland).

onder woordvoerders niet bepaald evenredig is. De PPR neemt echt erg vaak het woord en ik kijk ervan op dat de PvdA dat kennelijk niet hinderlijk vindt.

„Kijk, de standpunten die hij heeft — vooral op het gebied van welzijn en economie — daar ben ik gauw mee klaar: ze zijn immer goed onderbouwd en het zijn mijn standpunten niet. Hij is nou niet bepaald de domste onder de Statenleden en zeker niet de saaieste — die heb je al zoveel — en tevens af en toe ook geestig. 't Is een van de meer markante leden. Dat geldt ook z'n hobby's vind ik: motorrijden, bergbeklimmen. Alleen, het zou toch sympathiek zijn als-ie wat minder het woord nam.”

Gelderland

Wij bellen Henk Frens, fractievoorzitter der SGP in de Gelderse Staten, op zondag, maar dat blijkt geen enkel probleem te zijn. Om het idee gelijk uit de wereld te helpen dat klein-rechts geen contacten onderhoudt met klein-links, zegt Frens: „Die jongens die daar achter ons zitten in de Staten — de PPR, de PSP en CPN — daar kunnen we toch wel heel goed mee opschieten.”

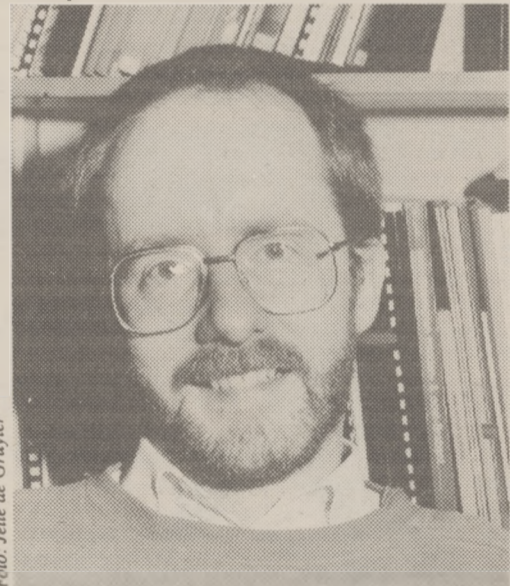

Foto: Ferry André de la Porte

Over PPR-Statenlid Jan Dirx zegt hij: „Het is een geval apart. Hij meent alles wat-ie zegt héél serieus. Soms komt dat wel eentonig over. Hij komt als-ie zijn verhaal vertelt ook koud en hard over. Maar dat is de buitenkant; ik denk dat dit te maken heeft met een politieke overtuiging die heel diep zit. Hij is vasthoudend, korrekt en dat vind ik in de politiek erg belangrijk.

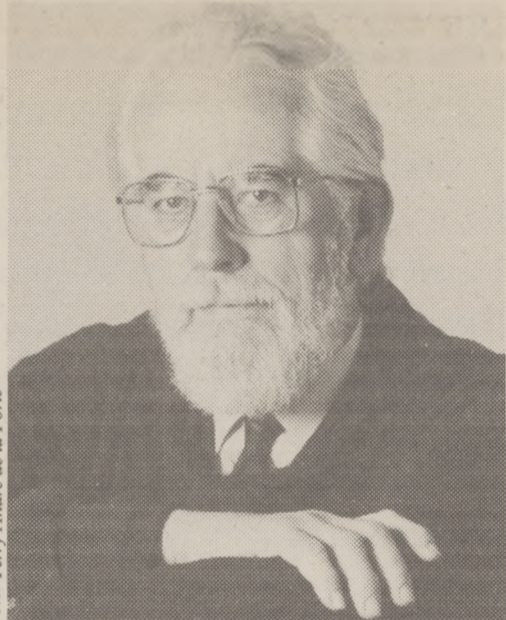
„Natuurlijk werken SGP en PPR in de Staten niet zoveel samen. Als we elkaar kunnen helpen is dat vooral op het functionele vlak, bij procedures. Een voorbeeld: SGP had bij de vorige verkiezingen lijst vijf, dat nummer wilden we weer hebben en dan helpt Jan Dirx ook met z'n handtekening.

„Hij is iemand die soms ook echt boos kan worden en dat is, politiek-tactisch gezien, niet altijd verstandig zoals u weet. Het principe is hem zoveel waard dat hij kennelijk redeneert: al blijf ik met één stem over, ik blijf aan dit principe vasthouden. Dat heb ik dus ook, die instelling, al weet ik ook wel dat 't niet altijd de meest effectieve manier van optreden is. De PPR in Gelderland is voor mij milieu en milieu, met relatief minder aandacht voor economie. Ze opereren ook niet zo statisch als socialisten. De inbreng van de PPR op het gebied van milieu heeft een voorbeeldfunctie gehad voor andere partijen — en dat is nog zo. De verschillen tussen SGP en PPR zijn genoegzaam

bekend, maar op strategisch vlak is er nog dit verschil: de PPR probeert in Gelderland toch ook voor het geweten van de grote partij te spelen. Wij niet.”

Limburg

Jozef („zeg maar Sjeff”) Drummen is CDA-fractievoorzitter in de Limburgse Staten. Punt één: dit is de enige provincie waar het CDA de meerderheid heeft, in elk geval tot 18 maart. Punt twee: dit is de enige provincie waar ze een gouverneur bezitten. Hij heet Kremers, over zijn mate van arrogantie valt te twisten, over zijn macht niet. Die is groot.

„Ik en Paul”, zegt Sjeff over PPR-fractievoorzitter Paul van der Hijden, „komen allebei uit de KVP, maar ik heb hem pas als Statenlid leren kennen. Als persoon is hij mij erg sympathiek. Als Statenlid: erg radikaal. Een man als Paul kennende lijkt me dat nogal moeilijk opereren. Want hij is toch iemand die probeert mee te besturen. Meest opvallende eigenschap: zijn punctualiteit.

„Soms, vind ik, is hij teveel iemand die oppositie voert. Dat zag je bijvoorbeeld aan zijn rol in de kwestie Airport Maastricht (ook bekend als vliegveld Beek, red.). Aan de kant van de agrarische bevolking voerde hij tezeer de rol van opposant en bleek hoe dan ook tegen uitbreiding van het vliegveld. Tja, kleinschaligheid staat bij hem voorop, altijd, en ik vind nou eenmaal dat we, gezien de situatie in Limburg, toch wat grootschaliger moeten gaan denken.

„Ik zie Kremers niet als de Koning van Limburg, ik vind dat beeld overdreven — een imago. Maar ik denk dat Paul wel meent dat Kremers teveel macht heeft. Hij laat ook weleens tijdens het seniorenkonvent blijken: heeft Limburg eigenlijk wel een gouverneur nodig?

„Inhoudelijk vind ik zowel Paul als zijn fractiegenoot Wim de Heer duidelijk uitstekend boven de middenmoot. Tussen die twee zijn er, volgens mij, wel grote verschillen. Ten eerste het leeftijdsverschil. Ten tweede: Wim is toch iets meer pragmatisch. Die zou, als 't moet, toch ook PvdA-lid kunnen zijn. Paul is iemand die wel samenwerkt, met de PvdA, met de andere partijen van klein-links, maar toch op z'n strepen blijft staan — hij is op de eerste plaats PPR-lid. Ik kan hem me echt niet in een andere partij voorstellen.”

HANS VERSTRAATEN

Volkskrant-lezers hebben wat gemist. Name-lijk het verslag van een debat tussen Otto Schily van de Grünen en Bas de Gaay Fortman. Ook een oplettende lezer was dit opgevallen. Hij schreef een brief naar de redactie. Het antwoord was niet mis te verstaan: „Dank voor uw briefje. Uiteraard was de redactie op de hoogte van het PPR-gebeuren. Wij konden er echter geen spat nieuws in ontdekken. Vandaar!!!”

De Radikalenkrant mist geen kans. Een verslag van deze boeiende gebeurtenis leest u op pagina 3.

Ruimtelijke ordening en emancipatie, twee terreinen die op het eerste gezicht niet echt veel met elkaar te maken hebben. Toch wordt dit zo langzamerhand een *issue* in de linkse politiek. Zowel raadsleden als statenleden houden er zich uitvoerig mee bezig. Begon het met lacherige opmerkingen over „vrouwvriendelijke” fietspaden, nu wordt al gesproken over een stedenbouwkundige opzet waarin een emancipatoir verantwoordende ruimtelijke planning vorm heeft gekregen. Cora Smit-Bon zet op pagina 4 een aantal zaken rondom dit thema op een rijtje.

Herman Verbeek is inmiddels ex-europarlementariër, maar hij geniet bepaald nog niet van een welverdiende rust. Integendeel, avond aan avond trekt hij het land in met z'n verhaal: Geen boer het erf af. Het Groen Progressief Akkoord ontwikkelde samen met de Grünen een alternatief voor de Europese landbouwpolitiek. In plaats van turbo-koeien met melkrobots leidt dit alternatief tot mens-, milieu- en diervriendelijke productie zonder overschotten en goede prijzen. Het verhaal van Herman staat op pagina 5.

De Veluwe is Nederlands grootste natuurgebied. Dat weten niet alleen dagjesmensen en vakantie-gangers, ook het Ministerie van Defensie stuurt zijn manschappen er graag heen. Je struikelt er dan ook over de schuttersputjes en tanks. De aantasting van de natuur op de Veluwe door militaire activiteiten blijft groeien. Nu willen ze in Ede weer een prachtig natuurgebied inpalmen. De tegenstanders daarvan zijn echter ook actief. Marc Broere sprak met hen en herinnert zich zijn eerste liefde. (pagina 5).

Zo'n 50 % van de kiezers van radikaal-links zal op 18 maart kunnen stemmen op één lijst. In vier provincies doen PSP, PPR en CPN namelijk gezamenlijk mee. Anneke van 't Hull sprak met kandidaten van de drie partijen op die samenwerkingslijsten. Wat de ervaringen en wat de verwachtingen zijn noteerde ze op pagina 6.

In „De PPR bij de tijd”, het rapport van de Werkgroep Heroverweging, worden enige nieuwe thema's genoemd die de PPR zou moeten oppikken. Eén van de verrassingen binnen die serie thema's was het pleidooi voor aansluiting van Nederland op het net van snellespoortreinen, de Franse TGV. De werkgroep schreef: „Het spanningsveld tussen landschapsbescherming en bevordering openbaar vervoer is niet alleen maar een moreel probleem, het moet ook opgelost worden. Het alternatief is immers: méér autowegen.” John Steegh, lid van de werkgroep, gaat op pagina 6 uitvoeriger in op de keus voor dit snelle vervoermiddel.

Basisinkomen-floppy

Nieuwe technologie biedt nieuwe kansen. Dat was de teneur van de nota van het partijbestuur, die behandeld werd op het congres van november vorig jaar. De sectie inhoudelijk werk van het partijbestuur voegde de daad bij het woord en ontwikkelde een computerprogramma dat duidelijk maakt dat de invoering van een basisinkomen in de huidige economische situatie haalbaar is.

Het programma gaat uit van een aantal makro-economische gegevens zoals de omvang van de werkloosheid en de kosten van het sociaal zekerheidsstelsel.

Het rekent uit hoe hoog het basisinkomen moet zijn om het koopkrachtverlies van de laagstbetaalden, dat ontstaat door arbeidstijdverkorting, te compenseren. Het toont hoe groot de besparingen op het sociaal zekerheidsstelsel zullen zijn.

Het geeft suggesties voor de verdere financiering van het plan.

En wil je de makro-economische gegevens wijzigen, dan kan dat. De computer laat je alle financiële gevolgen zien die dat heeft voor de invoering van het basisinkomen.

Een *must* voor PPR-leden met een computer die IBM (XT) compatible is.

De basisinkomen-floppy is voor slechts één tientje te verkrijgen op het partijburo (020-227342).

Tsjernobyl magazine

Toen de naam „Harrisburg” na zeven jaar bijna was weggevaagd in de herinnering, sloeg de ramp van Tsjernobyl een ongemeen diepe deuk in het zelfvertrouwen van West-Europa. De gebeurtenissen in en rond de Russische kerncentrale trokken letterlijk sporen door West-Europa. De gevolgen van „Harrisburg” waren vrijwel uitsluitend te voelen in de Verenigde Staten, waar het kernenergieprogramma bijna tot stilstand kwam.

Het is nog niet duidelijk of Tsjernobyl een even grote indruk zal maken op de Europese aspiraties voor meer kernenergie-toepassingen. Een aantal landen (Griekenland, Denemarken, Ierse Republiek) zeggen definitief nee. De grote kernenergie-kampioenen Frankrijk, West-Duitsland, België en Groot-Brittannië houden zich angstvallig koest. En Nederland heeft voorzichtigheidshalve besloten om het hete hangijzer pas in voorjaar 1988 te behandelen in het Parlement. Een jaar uitstel van een eerder genomen besluit. Of een jaar van bezinning om nieuwe energieplannen te ontwikkelen en ten uitvoer te brengen. Nieuwe energie zonder kernenergie.

Het Tsjernobyl-magazine zet op een rij wat er gebeurd is na Tsjernobyl, welke conclusies wij moeten trekken uit deze ramp, en welke opties verstandiger zijn. Want ook al zou Nederland besluiten geen nieuwe kerncentrales te gaan bouwen, dan is Het Karwei nog niet afgemaakt. De twee centrales van Dodewaard en Borssele draaien nog steeds, de Ultracentrifuge-fabriek van Almelo mag worden uitgebreid, de deelname aan het Kalkar-project staat niet ter discussie, en in de jaren '90 stuurt opwerkingsfabriek Cogema in Cap la Hague het hoogradioactieve afval terug naar Borssele. Tsjernobyl zou het sein kunnen zijn voor de ontmanteling van alle kernenergie-activiteiten in binnenland en buitenland.

Het Tsjernobyl-magazine telt 40 pagina's en is een uitgave van Stichting Fonds Milieuvriendelijk Energiebeleid & Stichting Alicht.

Bestellingen door middel van overmaking van f 2,50 op girorekening 101100 t.n.v. St.Fonds Milieuvriendelijk Energiebeleid, postbus 7383, 1007 JJ Amsterdam.

De PPR-flikkers en Potten geven een eigen blad uit: Het Vlindertje. Het verschijnt 4 à 5 maal per jaar. Het abonnementsjaar van het vlindertje loopt per kalenderjaar. Een abonnement kost minimaal f 11,00 per jaar. (te bestellen door overmaking op gironummer 4295824 t.n.v. PPR-Flikkers en Potten, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, o.v.v. abonnement.) Een los nummer kost f 2,50 (inklusief verzending).

In nummer 2 van dit jaar staan o.a. de volgende artikelen:
— de PPR moet lid worden van de IGLA
— Homo-diskriminatie op Amerikaanse Bases in Nederland
— de „Maatschappelijke Dag” van het COC
De landelijke bijeenkomst van de PPR-Flikkers en Potten wordt op woensdag 1 april gehouden in de fractie-kamer van Links Den Haag, oude stadhuis, Groenmarkt 1, tel. 070 - 122029. Begin 20.00 uur.

Bon
 ik wil meer weten over de PPR-Flikkers en Potten
 ik wil een abonnement op het vlindertje
 ik wil meewerken aan het vlindertje
 naam:
 adres:
 postcode:
 plaats:

Vluchtelingen- PvdA berispt beleid

Op zaterdag 28 maart 1987 belegt de PSP een discussiedag over het vluchtelingenbeleid. Aanleiding hiervoor is het veel bekritiseerde regeringsbeleid op dit punt en het feit dat op 30 maart de Tweede Kamer, in commissieverband, vergadert over de nota „Vluchtelingenbeleid”.

In het ochtenddeel komt het regeringsbeleid aan de orde. PSP-fractievoorzitter in de Tweede Kamer, Andrée van Es, zal de PSP-kritiek op beleid en nota verwoorden. Verder zal Frits Florin, van Vluchtelingenwerk Nederland, het vluchtelingenbeleid analyseren en voorstellen voor verbeteringen doen.

In het middagdeel zal aan de hand van praktijkvoorbeelden uit Groningen, Breda en Utrecht gediscussieerd worden over mogelijke en wenselijke aktievormen, om belangen van vluchtelingen te behartigen. Daartoe zijn vertegenwoordigers uit deze gemeenten uitgenodigd, die in aktiekomite's met en voor vluchtelingen aktie hebben gevoerd.

De discussiedag wordt gehouden in het gebouw „Opslag”, Oude Gracht 267 te Utrecht. Aanvang 10.30 uur.

Voor de dag zal een discussiemap verschijnen. Deze is te bestellen door storting van f 6,00 op giro 3481995 t.n.v. SVS/PSP te Amsterdam, o.v.v. „vluchtelingenbeleid”.

Afgelopen zaterdag 7 maart heeft het kollege van Beroep voor de Reklame Code aan de heer Hans van Sister gemeld, dat zijn klacht over een door de PvdA in 1986 geplaatste advertentie, ontvankelijk is verklaard.

Het begon allemaal een jaar geleden, tijdens de kampanje voor de Tweede Kamerverkiezingen. Op 7 mei 1986 plaatste de PvdA de volgende advertentie: „Als CDA en VVD samen verder gaan dan is de kans op nieuwe kerncentrales (en dus meer kernafval) groot. De PvdA was, is en blijft tegen kernenergie. (...). Kies de PvdA in een nieuwe regering.”

Deze tekst en de uitspraak van Max van den Berg (toenmalig voorzitter van de PvdA), dat de PvdA de enige partij zou zijn die tegen kernenergie is, schoten Van Sister in het verkeerde keelgat. Hij ondernam aktie en diende een klacht in bij de Reklame Code Kommissie. De advertentie was volgens zijn zeggen in strijd met de waarheid dus in strijd met artikel 1 van het reclame-wet. De kommissie wees de klacht af.

Hans van Sister ging in hoger beroep. Het Kollege van Beroep kwam tot de volgende uitspraak: „Uit het door partijen aangevoerde materiaal blijkt, dat het standpunt van de PvdA over kernenergie, tot stand is gekomen na langdurige interne discussies. Dit rechtvaardigt niet de stellige zekerheid waarmee de PvdA zich in de advertentie beroept, ook in het verleden, tegen kernenergie geweest te zijn. De lezer, die niet op de hoogte is van het proces van meningsvorming in de PvdA, zou door de tekst van de advertentie ten onrechte kunnen konkluderen, dat de PvdA altijd al tegen elke vorm van kernenergie was.”

De kommissie vindt dan ook, dat hoewel advertentieteksten vaak dwingen tot kern-

achtige uitspraken, een dergelijke oversimplifikatie van een boodschap, deze boodschap tot een onjuiste maakt. Daarom is de advertentie in strijd met de waarheid. Zij beveelt de PvdA om niet meer zodanig te adverteren. 1

Vredesbeweging

Wat is er over van de eens zo roemruchte nederlandse vredesbeweging? Is het inderdaad zo, dat we het novemberbesluit over de plaatsing van 48 kruisraketten aksepteren? Hebben Lubbers en de zijnen ons er dan uiteindelijk toch onder gekregen? Zijn we in slaap gesust?

Vorig jaar is op 17 mei, de zaterdag voor de tweede kamerverkiezingen, de toekomstige raketbasis in Woensdrecht omsingeld. Het initiatief hiertoe werd genomen door de Samenwerkende Vredesplatforms '17 mei-overleg', dus los van het KKN. Hieruit bleek dat het welterusten van het

KKN niet voldoende was om de vredesbeweging slapende te krijgen. De wapenwedloop gaat gewoon door, maar de vredesbeweging geeft zich ook nog niet gewonnen. In verschillende gemeenten werd in meer of mindere mate de voorkeur uitgesproken voor bedrijven, die niets met het gereedmaken van „Woensdrecht” te maken hebben.

Ook de voorbereidingen voor S.D.I. vorderen gestaag. En de dreiging die uitgaat van S.D.I. is levensgevaarlijk. Immers het schept de illusie dat een kernoorlog gewonnen kan worden. Bovendien azen Nederlandse bedrijven op deelname aan dit StarWars-project. Kortom, S.D.I. verdient het ook om op de voet en vooral zeer kritisch gevolgd te worden.

Op 18 maart zijn er weer verkiezingen. En ook deze kunnen weer, zij het met behulp van iets meer fantasie, gebruikt worden om ongenoegen te uiten over het plaatsingsbesluit en aanverwante zaken. Het is jammer genoeg nog steeds noodzakelijk 'de vredesbeweging zichtbaar te maken'. Het '17 mei-overleg' gaat dit doen met behulp van affiches (a2 en a3), stickers, tassen, buttons en foldertjes. Hiertoe heeft Opland weer een tekening gemaakt.

Dit materiaal is te bestellen bij: Samenwerkende Vredesplatforms '17 mei-overleg'

Van Speijkstraat 89
2518 EW Den Haag, tel. 070 - 457133

Het kan ook in Amsterdam afgehaald worden bij:

Stop de N-bom
Mercatorstraat 171, in Amsterdam, dus.

Financiële bijdragen (grág!) op Giro 5667797, t.n.v. R. Koperdraat, Amsterdam.

WANNEER BEGINT U MET DE BOYCOT VAN HET APARTHEIDSSYSTEEM?

Er worden nog heel wat Nederlandse guldens belegd in landen als Zuid-Afrika. In landen die van mensenrechten een aanfluiting maken. Soms kan een boycot van die landen effectief zijn. Soms kunnen vele kleine stappen leiden tot een daad van groot belang. Met uw spaargeld kunt u goede dingen bewerkstelligen. Kunt u op uw manier laten merken waar u staat.

Samen met meer dan 80.000 spaarders bij de Algemene Spaarbank voor Nederland. Een principiële bank. Een bank die u twee zekerheden biedt: u krijgt een prima rente en de garantie dat uw geld goed en verantwoord belegd wordt.

Dat het gebruikt wordt voor sociale woningbouw, voor culturele en educatieve projecten. En dat het in geen geval de apartheid zal steunen.

Vul de onderstaande bon in. Dan boycot u vanaf vandaag 'n verwerpelijke systeem. En hebt u gekozen.

Als u nu een spaarrekening opent bij de ASN met tenminste f 150,- als eerste inleg, krijgt u als welkom f 7,50 spaarpremie.

601-12
BON In enveloppe zonder postzegel zenden aan Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 WB 's-Gravenhage.
 Naam:
 Adres:
 Postcode en woonplaats:
 Handtekening:

Ik wil een spaarrekening openen bij de ASN. Stuur mij de benodigde formulieren en informatie zodat ik kan uitzoeken, welke spaarvorm(en) het beste bij mij past.

ALGEMENE SPAARBANK VOOR NEDERLAND
GEEFT RENTE ZONDER BIJSMAAK.
 Bellen of bezoeken kan ook: Rijnstraat 28, 's-Gravenhage of telefoon 070-710880

In memoriam Dik van Kleef

Onlangs overleed Dik van Kleef, een van de PPR-leden van het eerste uur. Ik herinner mij Dik als een zeer aparte man. Hij kon nooit ergens rustig zitten, steeds liep hij kettingrokend uit een sigarettepijpje heen en weer te ijsberen. Die beelden staan me vooral bij van vergaderingen van kerngroep en kongres. Al lopend leverde hij dan ongevraagd commentaar op alles wat hem niet aanstond. En dat was vaak nogal wat. Genuanceerd denken was niet z'n grootste kracht.

Hij was en bleef een typische KVP'er. Hij had er het grootste plezier in „zaken te ritselen”. Of het nou ging om het binnen halen van Eerste Kamerzetels of om het maximaliseren van de subsidie voor de Studiestichting, hij slaagde er steeds in wegen te vinden om zijn doel te bereiken. Politiek gezien moest hij niets hebben van samenwerkers. Op dat punt stonden we dan ook vaak tegenover elkaar, maar op het persoonlijke vlak kon hij vrijwel met iedereen goed opschieten. Ik denk dan ook met plezier terug aan de tijd dat hij als penningmeester van de Studiestichting mijn werkgever was.

JAN DIRX

Voedsel

De derde prioriteit van het inhoudelijk werk, VOEDSEL, gaat nu van start. Bij de uitwerking van dit thema denken we aan: Voedselvoorziening (hier en in de Derde Wereld), zowel kwaliteit als hoeveelheid. Hierbij komen aan de orde productie, verwerking en consumptie. Uiteraard kan het project niet slagen zonder medewerk(st)ers. Voor de adhocwerkgroep voedsel zoeken we mensen met belangstelling, enthousiasme, de bereidheid werk te verzetten en deskundigheid. Aanmelding kan op het partijburo bij Hans Schoen, Singel 277 1012 WG Amsterdam tel. 020-227342.

RADIKALEN KRANT

Kolofon: De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen. Redactie, administratie en advertenties: Partijburo PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Redactie: Arda van den Brink, Marc Broere, Jan Dix (eindredakte a.i.), Jan Huisman, Anneke van 't Hull, Anita Keuning, Bram van Oijk (eindredakte), Hans Verstraeten, Onno de Zwart. Met medewerking van: Wim de Boer, Cora Smit-Bon, John Steegh, Herman Verbeek, Wilhelm Verschuren. Redaktiesekretariaat: Joke Schweitzer (a.i.). Vormgeving: Joep Paulussen. Foto's: Angelo Goedemondt, Fred Jansz, e.a. Abonnementen: Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, tnv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

In het begin van de middag is het de vraag of de leuze niet veranderd moet worden in: „Die Grünen, bondgenoot of tegenstander”. Een van de hoofdrolspelers in de discussie, tevens trekpleister, te weten Otto Schily, komt zonder opgaaf van reden niet opdagen. Na enige tijd van wachten wordt besloten dat Herman Verbeek de rol van de vertegenwoordiger van Die Grünen over zal nemen. De discussie, waarvoor ongeveer 200 belangstellende naar het Muziekcentrum Vredenburg in Utrecht waren gekomen, kan beginnen.

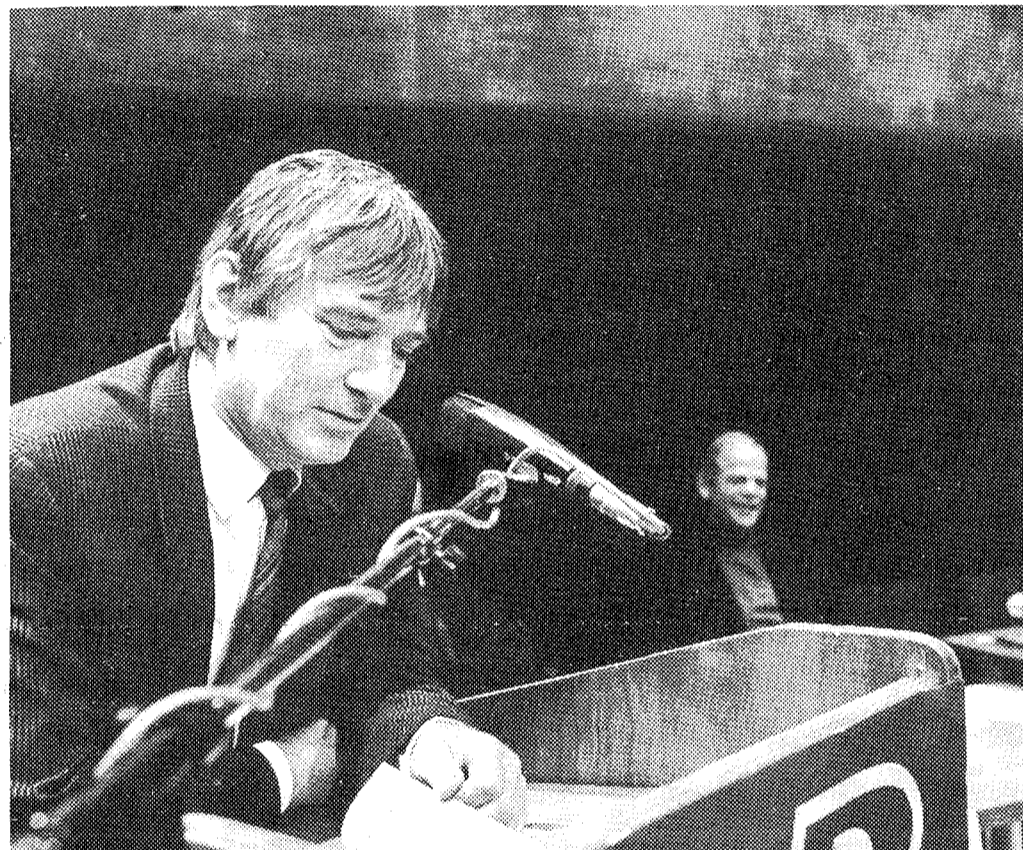
Bas de Gaay Fortman, de andere hoofdrolspeler in de discussie, schetst in zijn inleiding in grote lijnen de wezenskenmerken van de sociaal-demokratie, zowel hier in Nederland als in West-Duitsland. Daarna komt de tegenbeweging in de jaren zeventig, dat wil zeggen voornamelijk de PPR en Die Grünen, aan bod.

Gesteld wordt dat de sociaal-demokraten in het keurslijf van de economische groei zitten om aan de wensen van hun achterban, de werknemers, te kunnen voldoen. Hun bewegingsvrijheid wordt verder ingeperkt door het streven naar samenwerking met de christen-demokraten (in Nederland althans). De PvdA heeft na de mislukte kabinetsformatie in 1977 (na het uiteenvallen van het kabinet Den Uyl) nooit het lef gehad om zich te richten op een progressieve meerderheid. Men zette zich af tegen het CDA en hield tegelijkertijd de deur naar samenwerking open. Een strategie die geleid heeft tot het opslokken van klein-links zonder dat het CDA,

DE HAAT/LIEFDE VERHOUDING MET DE SOCIAAL-DEMOKRATEN

'ZE PIKKEN ONZE KOPPEN, MAAR NIET ONZE IDEEËN'

„Bondgenoot of tegenstander”, onder die noemer organiseerde de PPR op zaterdag 21 februari een discussie over de verhouding tot de sociaal-demokratie. Bas de Gaay Fortman en Otto Schily zouden daar in debat gaan met Paul Scheffer, medewerker van het wetenschappelijk bureau van de PvdA — de Wiardi Beckmanstichting — en oud-studentenactivist te Nijmegen en ooit lid van de CPN. Helaas moest de zaal lang wachten op Otto Schily. „Met bidsprinkhanengeduld wachten op „promi” Schily”, was de kop in het Utrechts Nieuwsblad. Het dilemma werd ook die zaterdagmiddag niet opgelost. Je moet je én profileren tegenover de sociaal-demokraten én je moet met ze samenwerken. Jan Huisman volgde alles aandachtig en brengt verslag uit.

samen met de VVD, de meerderheid verloor. De uitslag van mei vorig jaar kan dan ook het best bestempeld worden als een overwinningsnederlaag! Bas roept de PvdA op om meer aandacht aan de inhoud (programma's) te besteden in plaats van de vorm (de uiterlijkheid van de televisie democratie). Er moet ook meer lef komen; een progressieve meerderheid is niet onhaalbaar en in de gegeven omstandigheden bijna het enige alternatief. De wens tot verandering onder grote middengroepen moet niet onderschat worden.

De PPR en Die Grünen hebben ook met het dilemma te maken, waarmee de PvdA worstelt. Ze willen zich profileren ten opzichte van de sociaal-demokraten en tegelijkertijd met hen samenwerken. Een alternatief is er niet, want het heeft geen zin om als getuigenispartij aan de rand van de maatschappij te blijven staan roepen dat je gelijk hebt zonder dat iemand naar je luistert. We moeten ons richten op die mensen die midden in de huidige maatschappij zitten en die gevoelig zijn voor groenen, radicale oplossingen voor die problemen die uit de pan dreigen te rijzen. Een groep die bereid is om daarvoor in eigen vlees te gaan snijden.

Herman schetst in zijn geïmproviseerd betoog de relatie tussen Nederland en West-Duitsland (Rotter-

dam als bek van de Duitse Buik) en geeft een beeld van West-Duitsland als militaire grootmacht, die als we niet oppassen binnenkort over een eigen atoomwapenindustrie beschikt. Die Grünen, onze zusterpartij, vormen een belangrijke tegenmacht, die ondanks veel interne meningsverschillen over de te voeren politiek, met geheven hoofd doorgaan. Die interne strijd, die doorlopende discussie toont tegelijkertijd de vitaliteit van deze partij aan.

De SPD die haar meerderheid in de Bondsdag kwijt is moet kiezen of voor rechts of voor Die Grünen. Rechts is geen echt alternatief. Stemmen om het eens met Die Grünen te proberen worden binnen de SPD steeds luider.

Regeringskoalitie

Na de twee inleidingen krijgt Paul Scheffer, medewerker van de Wiardi Beckmanstichting van de PvdA, de gelegenheid tot het plaatsen van enige kritische kanttekeningen. Paul is echter nauwelijks begonnen of Otto Schily komt binnengestormd. Hij krijgt meteen de gelegenheid, na een kort welkomstwoord van Herman, om zijn inleiding alsnog te houden.

Otto Schily, net als Bas een makkelijk pratende

politikus, benadrukt de samenwerking met de sociaal-demokraten, gezien de grote gevaren waaraan in deze belangrijke historische fase het hoofd geboden moet worden. Een samenwerking die niet gemakkelijk zal zijn, zoals het konflikt in de deelstaat Hessen onlangs heeft aangetoond. Die Grünen die daar tot voor kort met de SPD een regeringskoalitie vormden wilden niet meewerken aan het verstrekken van een vergunning voor verwerking van grotere hoeveelheden plutonium. Na de breuk tussen Die Grünen en de SPD is de SPD anders gaan denken over deze vergunning. Te laat helaas! Otto Schily gelooft hoe dan ook niet in een samenwerkingsverband tussen de SPD en de CDU/CSU. Daarvoor is de kloof tussen die twee partijen te groot.

Paul Scheffer pikt vervolgens de draad van de ondervraging weer op. Hij stelt dat de keuze voor Wim Kok geen keuze voor de televisie-demokratie inhoudt, en dat klein-links opgeslokt is door de PvdA omdat deze veel programma's van klein-links heeft overgenomen.

Bas stelt, wat het eerste punt betreft, dat Wim Kok een schoolvoorbeeld vormt van de kortetermijnplanner, die een voorzichtige stijl van oppositie-voeren hanteert. Wat het tweede punt betreft stelt Bas dat je als radicale partij er voor moet waken dat

je geen versiering wordt binnen een koalitie. Je moet heel duidelijk je grenzen aangeven. Grenzen die te maken hebben met je identiteit. Dat betekent dat je op de juiste momenten „nee” moet durven te verkopen. Het is de verkiezingsstrategie van de PvdA geweest, die klein-links veel stemmen heeft gekost, en niet de overname van programma's.

Otto Schily voegt toe dat je eigen identiteit geen religieus karakter mag krijgen, zoals dat bij de Duitse kommunisten het geval is. Een partij moet open en maatschappelijk gericht blijven. Bovendien is het zo dat iedere partij onze ideeën mag overnemen. Graag zelfs! Waar voor gewaakt moet worden is dat alleen de koppen, de mooie leuzen overgenomen worden en niet de concrete vertaling van de ideeën.

Bas en Otto geven toe dat er sprake is of is geweest van toenadering tussen de sociaal-demokraten en klein-links. Er blijven echter genoeg belangrijke verschillen over ter profilering.

PPR-met-den-bijbel

Kort voor het einde van de middag krijgt de zaal even de kans om te reageren. Door een vertegenwoordiger van de Nederlandse Groenen wordt betreurd dat laatstgenoemden niet voor deze middag uitgenodigd zijn. Hij stelt meteen voor om de oude konflikten te vergeten en om weer nauw te gaan samenwerken. Een kolfje naar de hand van Bas. Met een paar satirische opmerkingen wordt het falen van de Groenen als kiesvereniging uiteengezet en wordt tegelijkertijd de samenwerkingsgezindheid van de PPR onderstreept. Bas nodigt de Groenen evenals de PPR-met-den-bijbel (EVP) uit om zich bij de PPR aan te sluiten.

Eric Meyer, die als PSP'er met de PPR en de CPN in de Zuid-Hollandse staten samenwerkt, bekritiseert de solistische toer van de PPR bij de Statenverkiezingen. In zijn reactie is Bas eveneens op dreef. Hij kaast meteen de bal terug door op de houding van de PSP in de afgelopen jaren te wijzen als het om samenwerking ging. Ook na het vertrek van de „Spekkianen” ligt er nog geen kongressuitspraak over dit punt. Bovendien heeft de PSP nooit iets voor regeringsverantwoordelijkheid gevoeld. Dit in tegenstelling tot de CPN en de PPR. Redenen genoeg om de eigen inbreng te benadrukken.

Tijd voor verdere discussie is er niet, hetgeen vanuit de zaal tot protest leidt. Voor verdere discussie wordt men vriendelijke doch dringend naar de foyer verwezen.

Al met al een geslaagde middag, waar optimistische strategieën en ideeën niet bedolven werden onder kritische kanttekeningen. Iets wat men kan betreuren, maar in kampanjetijd moet men het lef kunnen opbrengen om het „zwartkijken” even te vergeten. Daar is na 18 maart, eventueel, weer alle tijd voor.

JAN HUISMAN

Grünen en PPR tegen Eems Dollard-verdrag

Nu CDA en VVD het Eems Dollard verdrag hebben goedgekeurd, lijkt de baan vrij voor de aanleg van de Dollarthaven bij Emden. De milieubezwaren tegen deze haven worden door de Nederlandse regering onderschreven. Bovendien is de behoefte aan een nieuwe haven — kijk naar de troosteloos leegliggende Eemshaven bij Delfzijl — in economisch opzicht hoogst twijfelachtig. Alle reden dus om het verdrag niet goed te keuren. Toch gaat deze nieuwste aanslag op het Waddengebied gewoon door. Motief: we willen onze burens — Duitsland — niet voor het hoofd stoten. Kortom: ondanks zwaarwegende

bezwaren tegen dit overbodige project gaat het uit beleefdheidsoverwegingen toch door.

De PPR vindt dit echt te gek. Onze burens — de Grünen — denken er precies zo over. De PPR wil met de Grünen op zaterdag 14 maart — zij met de „Gröntjalk” uit Emden, wij met de PPR-tjalk „de goede verwachting” uit Delfzijl — naar de Eemsmonding varen. Daar willen we met een kransverping protesteren tegen deze onzinnige gang van zaken.

Met deze actie willen wij de kiezers mobiliseren om op 18 maart hun stem tegen deze zoveelste milieuschending uit

te brengen. Want het verdrag moet ook nog goedgekeurd worden door de (nieuwe) Eerste Kamer. Daar heeft men sterke, ook grondwettelijke, bezwaren.

Als de kiezers op 18 maart zorgen voor een verschuiving in progressieve richting dan kan dat tot resultaat hebben dat dit Eems Dollard-verdrag in de Eerste Kamer alsnog wordt verworpen. Een mooi begin van de door de PPR gewilde Haagse lente. Opnieuw is duidelijk geworden dat verterking van de positie van partijen als PPR en Grünen noodzakelijk is om de vele mooie woorden over milieubeheer ook in concrete daden om te zetten.

De lijst

De kerngroep van de PPR koos in december vorig jaar Bas de Gaay Fortman tot lijsttrekker voor de Eerste Kamerverkiezingen van juni aanstaande. Dat de kerngroep nog meer PPR-ers/sters op die lijst koos is enigermate in de vergetelheid geraakt. Pas nu lang zoeken op het partijbureau werd namelijk de juiste volgorde van kandidaten achterhaald.

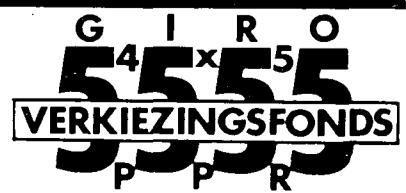
Op plaats twee staat de huidige kampanje-koördinator en oud-voorzitter van de PPR

Wim de Boer. Hij wordt gevolgd door twee vrouwen, namelijk oud-partijbestuurslid Lidie Koeman en oud-partijpenningmeester Arda van den Brink. Het Limburgse land wordt op plaats vijf vertegenwoordigd door statenlid Paul van der Hijden. De Friese kultuur kreeg in de persoon van literator Willem Verf een ereplaats op zes.

Op de plaatsen zeven t/m tien staan achtereenvolgens Dolf Coppes, Gepke Kerssen, Bram van Ojik en Romke Hekstra.

Aanbieding

PPR-sjaals voor slechts f 20,- te verkrijgen in 2 kleuren: marine blauw (degelijk) kobalt blauw (modieus). Vandaag besteld, morgen in huis. Bel nu (020) 247570

Emancipatie gaat niet alleen over „vrouwenbelangen”, dat is een hardnekkig misverstand. We spreken van vrouwenemancipatie omdat de groep die de gewenste veranderingen wil vooral uit vrouwen bestaat. Die veranderingen betreffen echter de hele samenleving en gelden niet alleen voor vrouwen. Dat het juist de vrouwenbeweging is die aandacht vraagt voor dit soort zaken, heeft ondermeer te maken met de indringendheid van deze veranderingen voor het leven van veel vrouwen. Dit geldt ook voor de ruimtelijke wensen die geformuleerd worden vanuit de vrouwenbeweging. Ook de belangen van andere groepen zijn echter gediend met een tegemoetkoming aan deze wensen.

Maatschappelijke ontwikkelingen hebben heel duidelijk hun weerslag op ideeën over wonen en op de praktijk van het wonen. Bijvoorbeeld de verdeling van betaalde en onbetaalde arbeid tussen mannen en vrouwen, de samenstelling van de huishoudens en het daarmee samenhangende gebruik van de woning en de woonomgeving wijzigen zich de laatste jaren snel. De veranderende samenleving vraagt om andere inrichtingsvormen, variërend van een grotere behoefte aan meer verschillende woningen (woningtypen), tot aandacht voor de andere positie van arbeid in leefpatroon en tijdsbesteding van de burger.

Er is vanuit de emancipatie-invalshoek niet één eenheidsrecept te geven voor de gewenste inrichting van de woongebieden. Voorkomen moet echter worden dat emancipatie als sektorbelang naast andere sektorbelangen wordt ingevoerd in de strijd om de

RUIMTELIJKE ORDENING EN EMANCIPATIE

VROUWEN MOETEN 'HARDE PORTEFEUILLES' EISEN

Het Statenbreed Vrouwenoverleg in de provincie Gelderland organiseerde vorig jaar na de verkiezingen van de gemeenteraden een studiedag voor (nieuwe) vrouwelijke raadsleden. De bedoeling was aandacht te vragen voor ruimtelijke ordening en emancipatie; laten zien wat er op het gebied van bestemmingsplannen (gemeentelijk) en streekplannen (provinciaal) gedaan zou kunnen worden in het belang van emancipatie.

Cora Smit-Bon, statenlid voor Links Gelderland, geeft in het kort aan waaraan gedacht moet worden als ruimtelijke ordening en emancipatie in één adem genoemd worden.

Emancipatie van vrouwen — maar ook van mannen — is in de huidige gebouwde omgeving maar gebrekkig te realiseren. Veel planologen, stedenbouwkundigen en met hen politici gingen en gaan nog steeds uit van een maatschappelijke structuur waarin het gezin centraal staat, waarin de man buitenshuis werkt en de vrouw thuisblijft en voor de kinderen zorgt. Vanuit dat idee zijn huizen gebouwd en wijken ingericht.

Een steeds grotere scheiding van de functies wonen, werken en recreëren is daarvan het gevolg geweest. Op alleenstaanden, éénundergezinnen en buitenshuis werkende vrouwen is niet gerekend. Daarom zullen vrouwen meer invloed in de ruimtelijke ordening en volkshuisvesting moeten verwerven, zowel bij het maken van de plannen als bij het beslissen daarover, zodat het ruimtelijk beleid beter afgestemd wordt op alle gebruikers. Anders plannen, anders ontwerpen en anders financieren zijn belangrijke voorwaarden hiervoor.

CORA SMIT-BON

Maandag 16 maart 1987 wordt de eerste steen gelegd voor een uniek project. Het gaat om een experiment op het gebied van volkshuisvesting, werkgelegenheid en scholing. Het experiment is een initiatief van de Stichting Voorvrouw en omvat het voorbereiden en in de praktijk uitvoeren van de verbouwing van een pand in Utrecht door uitsluitend vrouwelijke bouwvakkers. De verbouwing wordt uitgevoerd in de vorm van een leerlingbouwplaats. Het pand wordt verbouwd tot woonruimte voor een vrouwenwoongroep.

INFORMATIE: Stichting Voorvrouw
Nieuwegracht 4
Postbus 14004
3508 SB Utrecht

FOTO: FRED JANSZ

ruimte. Wel kunnen er een aantal algemene criteria worden genoemd.

Uitgangspunt is dat de inrichting van de ruimte zelfstandige bestaansmogelijkheden moet bieden voor elk (volwassen) individu. Dat houdt onder meer in dat het mogelijk moet zijn om betaalde en onbetaalde activiteiten op één dag te combineren. Dus, voor de groeiende groep mensen die werk en huishoudelijke arbeid moet/wil combineren is het noodzakelijk dat wonen en werk niet te ver uit elkaar liggen. Ook andere voorzieningen zoals scholen, winkels, bibliotheken en medische voorzieningen dienen op haalbare afstanden gesitueerd te zijn. Dat houdt in een grote mate van verwevenheid van functies als wonen, werken en recreëren, bereikbaarheid van voorzieningen en een goede sociale en verkeersveiligheid.

Sociale veiligheid

Verkeersveiligheid is een voldoende bekend begrip, ook bij bestuurders. Sociale veiligheid is daarentegen een nog onbekend en betrekkelijk nieuw begrip. Sociale veiligheid betekent bruikbaarheid van de woonomgeving, veiligheid en herbergzaamheid van de open ruimte. Fiets- en wandelroutes moeten overzichtelijk zijn, goed verlicht en niet door parken of lege gebieden lopen. Vrouwen en anderen moeten zich buiten veilig kunnen voelen, ook 's avonds. Bushaltes moeten zo gesitueerd zijn dat een wachtende niet moederziel alleen in een verlaten en donker oord moet staan wachten. Enge tunneltjes moeten vermeden worden, fietsenstallingen moeten niet ergens achteraf liggen. Bestemmingsplannen van gemeenten kunnen met die aspecten rekening houden.

Streekplannen moeten bepalingen daarover opnemen zodat bij de toetsing van de bestemmingsplannen daarvoor criteria zijn. Gemeenten en provincie moeten tenminste de intentie hebben om erop te letten dat bouwplannen getoetst worden aan sociale veiligheid.

Veel geld wordt door gemeenten uitgegeven aan recreatie- en sportvoorzieningen. Bij de besteding van die gelden moet er ook gekeken worden in hoeverre vrouwen, kinderen en bejaarden van die voorzieningen gebruik kunnen maken. Hoe vaak wordt de beperkte beschikbare ruimte niet uitgegeven aan voetbalvelden! Grote groene vlaktes die alleen in het weekend (of 's avonds) gebruikt worden, maar waar geen gelegenheid is voor kinderen en bejaarden om te spelen of lekker op een bankje te zitten. Ook daar is een veilige omgeving gewenst met goede speelmogelijkheden en bovendien goed bereikbaar.

Bij de besluitvorming op het gebied van de ruimtelijke ordening moet meer worden uitgegaan van de gebruikers van de bebouwde omgeving, de mannen en vrouwen met hun voortdurend veranderde leefwerelden. Echter, wat is de praktijk?

Bij diegenen die in het bouwproces de beslissingen nemen, zoals woningbouwverenigingen, projectontwikkelaars, architecten en politici zijn vrouwen met een lantarentje te zoeken. Meer vrouwen op dat soort posten is een eerste vereiste.

Daarom was óók de studiedag belegd — om vrouwen op het spoor te zetten een portefeuille te gaan beheeren die niet automatisch op het vlak van de zachte sektor zou liggen. Bij de verdeling van portefeuilles straks na de statenverkiezingen is het opnieuw van belang dat statenvrouwen zich daarvan goed bewust zijn.

ANNEKE GAAT WEG

Na ruim 13 jaar verlaat Anneke van 't Hull de PPR-Studiestichting. Vanaf 1 april gaat zij als adviseur/trainer werken bij adviesburo ATIM in Utrecht. Zij blijft actief voor de PPR o.a. in de redactie van de Radikalenkrant. Geen tragisch afscheid dus, maar ieder die haar toch gedag wil zeggen en deze overstap naar een nieuwe werkkring wil meevieren is van harte welkom op 28 maart a.s. in Blaricum.

Plaats: Restaurant/Theehuis „Rust Wat”, Schapendrift 79 in Blaricum (tussen Laren en Blaricum).

Om 14.00 uur is daar het vertrek voor een wandeling. Vanaf 16.00 uur is er een feestelijke receptie.

POPPENKAST

Je zou denken dat het voorjaarskongres de handen vol heeft aan de interne reorganisaties naar aanleiding van de Heroverwegingen en aan de beantwoording van de vraag of de PPR nog wel een zinvolle toekomst heeft als we de verkiezingen winnen omdat er allerlei politiek-bewustelozen op ons stemmen omdat dat „gewoon leuk” is. Maar van Klaas-Wybo moeten we zonnig weer wat inhoudelijks en wat hebben ze bedacht? De vergrijzing. Is dat in de mode? Kunnen de PPR-hoetemetoten dit maatschappelijk probleem dagelijks in hun eigen spiegel ernstiger vormen zien aannemen? Gloren hier nieuwe elektorale mogelijkheden en sturen we straks Ria naar het oude mannenhuis met dezelfde act als waar Bas zo'n sukses mee heeft?

Ik persoonlijk merk er helemaal niks van, van die vergrijzing. Als ik in een onbewaakt ogenblik om me heen kijk op straat zie ik alleen maar dat er steeds meer jongeren bijkomen. Volgens het voorbereidende kongresstuk komen er juist steeds minder jongeren. Moet ik nu uitgaan van mijn eigen ervaring of klakkeloos aannemen wat in de partijkrant staat afgedrukt? Iedere welzijnswerker zal met me eens

zijn dat de eigen ervaring uitgangspunt moet wezen. Het probleem van de vergrijzing bestaat dus helemaal niet. Het is derhalve ook niet nodig om daar op het kongres 10 open deuren over in te trappen. Net als bij de werkloosheid is het gewoon een kwestie van definitie. Pas die een beetje aan en je hebt geen bejaarde meer over. Toen ik jong was had je bijna alleen maar ouwe lullen en nu ik er zelf één ben blijken er zowat alleen maar jongeren te wezen, die een spoor van vernielingen achter zich laten — al dan niet op ideologisch verantwoorde grondslag — en die brave PPR-jeugd, nu al de bejaarden van de toekomst.

„Ho, ho!” hoor ik jullie, kritische lezers al roepen. „Maar er moet toch een mentaliteitsverandering komen! We moeten eindelijk eens ophouden met die eeuwige betutteling van bejaarden!” Gelijk hebben jullie, en de kans om het in praktijk te brengen. Over die 10 open deuren wordt enkel meebevestigd door PPR-leden van boven de 65. De rest, de PPR-jongeren dus, gaan in de recreatiezaal naar de poppenkast kijken. Het is verplicht om die „gewoon leuk” te vinden, worden jullie ook eens betutteld.

Andriessen heeft gesproken. De EG-kommissie wil per 1 april enorme prijsverlagingen en -bevrozingen voor de boeren afdwingen. Het zal de strop betekenen voor duizenden van hen in elk EG-land. De landbouwministers kunnen de voorstellen niet zomaar aan hun boeren verkopen, maar het verder omlaagduwen van de prijzen zet door. In Nederland kan het geheel van maatregelen de veehouders zeker 2,9% aan inkomsten kosten, akkerbouwers 2,4%. Maar het kan nog veel katastrophaler blijken te zijn, tot inkomstenverliezen van 10%, of meer.

Lost dit bestelen van de boeren, van deze zogenaamde „vrije” ondernemers, iets op? Integendeel. Prijsverlagingen van elk jaar 1 à 2% hebben steeds de produktie opgedreven, mede door de stuwung van de technologie (turbo-koe en super-graan). Wat bewerkt prijsverlaging? 75% van alle boeren in de EG zijn klein, zij zorgen maar voor 30% van de produktie. 25% zijn dikke boeren, van hen komt liefst 70% van alle agrarische produktie. Andriessen straft dus de onschuldigen, want bij prijsdrukking gaan de kleinen kapot. De groten kopen hun grond en quota erbij. Zij moeten immers verder groeien, om hun inkomen te halen. Resultaat: nieuwe produktie-toename, nog meer overschotten.

Dat maakt vier soorten slachtoffers. De eerste zijn de boeren. Van de 5 miljoen nog resterende boeren in de EG „offert” Brussel er nog eens 3 miljoen. Die worden geworpen op de mestvaalt van de werklozen, van wie er in de EG nu al 18 miljoen geregistreerden zijn. De overblijvende bedrijven zullen in de volgende ronde, over 10 jaar, merendeels weer te klein zijn, zoals in de VS. Zo komt aan de uitroeiing geen eind. Jaap v.d. Veen, tot vorige week voorzitter van de CBTB, nu directeur-generaal op landbouw, zegt het ronduit: „Er is geen ruimte voor kleine bedrijven in een marktbeleid.” Zo verraadt hij zijn eigen leden.

Tweede slachtoffer is het milieu: grond, water, lucht, plant en dier zullen nog erger worden bedreigd. Derde slachtoffer: de konsument, steeds meer troep in het voedsel. Vierde slachtoffer is de Derde Wereld, die steeds armer wordt en nog afhankelijker van onze waanzinnige groei-politiek in handen van agro-multinationals.

Verchemisering

Kan het anders? Heel best. Het onvoorwaardelijk uitgangspunt voor een veilige, verantwoorde en rechtvaardige voedselpolitiek dient te zijn: voedsel komt van leven, de produktie van voedsel kun je niet regelen met de „wetten” van een industrie en markt die werken met levenloze materie. Melk is geen metaal, een koe is geen machine. Ook in de industrie is leven in het geding: milieu en arbeid, maar in de voedselproduktie is de grondstof en het produktiemiddel het leven zelf. Dat stelt hogere eisen. Daarom kun je voedsel niet produceren als een auto, ijskast of tv. Voedsel zal altijd duurder zijn. En volken hebben ook recht op hun „vraag” ernaar, als hun koopkracht

Duizend hektaren natuurgebied gaan verloren bij de aanleg van dit militaire terrein. Als ingezetene van de gemeente Ede kan ik me nog goed herinneren dat aardrijkskunde-docent Sierksma van het streeklyceum in Ede z'n brugklasleerlingen altijd meenamen naar de Ginkelse Heide om ons unieke bodemprofielen te laten zien die nog uit de ijstijd stamden. Verder is de heide als het ware gelieerd aan Ede. Iedere zomer wordt er in Ede een feestweek onder de naam „Heideweek” georganiseerd, en wordt er een „Heidekoningin” gekozen. Het is moeilijk om voor te stellen dat dit alles moest veranderen voor een militair oefenterrein en dat er stukken bos moeten worden gekapt. De effecten voor het milieu zullen groot zijn. Het al eerder gememoreerde blad van Links Gelderland stelt ook terecht: „De tijd dat soldaten op de fiets leerden oorlogvoeren is allang voorbij. Vooral de zware voertuigen, zoals tanks, vernietigen hele stukken land.”

Voor Links Gelderland, de samenbundeling van PPR, PSP en CPN, blijft het dan ook een belangrijk punt. Johan Janssen, statenlid en tweede op de lijst van Links Gelderland: „Er wordt zo'n gigantische schade aan het milieu aangericht dat Links Gelderland zich er tegen zal blijven verzetten. Niet alleen tegen het COT in Ede dat het meest in de belangstelling staat, maar ook tegen andere militaire oefenterreinen in Gelderland. De hele militaire toename in Gelderland, en vooral op de Veluwe, is namelijk gigantisch.” Hiermee doelt Janssen op het feit dat Gelderland de meeste militaire oefenterreinen kent.

Het beeld bestaat in Gelderland dat de voltallige Provinciale Staten tegen de aanleg van het COT zijn. Janssen nuanceert dit beeld: „Er is een MER (milieu-effekt-rapportage)-rapport gemaakt over de gevolgen die het COT voor het milieu met zich meebrengt. Dit rapport gaat naar het Ministerie van Defensie. In het streekplan Veluwe staat een opening om eventueel na het MER-advies van mening te veranderen. Verder diende het CDA onlangs een motie in waarin stond dat bepaalde delen van de Veluwe ontzien moesten worden van militaire activiteiten. Niet alle delen dus.” Ook de PvdA speelt een dubieuze rol in dit geheel. Janssen: „De PvdA was van plan een motie in te dienen waarin gesteld werd dat er geen militaire oefenterreinen meer mochten komen op de Veluwe. Toen het CDA met zijn motie kwam, steunde de PvdA die en trok zijn eigen motie terug. Wij hebben toen die motie van de PvdA overgenomen en ingediend. Hij werd door de meerderheid in de Staten afgewezen.”

EEN RECHTVAARDIGE LANDBOUWPOLITIEK

GEEN BOER HET ERF AF

Europese politiek? Dat gaat toch over landbouw. Dat is het beeld dat niet geheel ten onrechte ontstaan is over wat parlementariërs, ministers, kommissarissen en ambtenaren bekokstoven in Brussel en Straatsburg. Herman Verbeek kent die wereld inmiddels van binnen en buiten. Dus als je alternatieven wilt horen voor het huidige beleid, dan moet je bij hem zijn. Hieronder schetst hij het alternatief zoals dat ontwikkeld is door het Groen Progressief Akkoord in samenwerking met de Grünen.

hen is ontnomen. Daarom moet de boer geen lagere prijs krijgen, maar een hogere. Alleen zo kun je de vertechnisering, verchemisering en verindustrialisering, met alle vernietiging die dat meebrengt, keren. De Groen-Alternatieven (GPA) in het Europees Parlement, samen met de Grünen, die heel wat boerenafgevaardigden hebben, hebben reële mogelijkheden voor prijsverhoging berekend en voorgesteld. Onder andere: voor de eerste 50.000 of 100.000 liter melk moet een veehouder bijvoorbeeld tien cent per liter meer krijgen. Dan kun je daarboven quoteren, boven 100.000 liter min 4% produktie, boven 200.000 liter min 6%, boven 300.000 liter min 10%. Daar hoeven dus geen boeren bij te verdwijnen. Want ieder krijgt die hogere prijs voor geringere hoeveelheden. Je kunt overgangsfondsen vormen voor grote boeren die kleiner worden en daarvoor schadeloos moeten worden gesteld. Zulke voorstellen kun je ook doen voor graan, vlees, olijfolie, wijn enz. Hier ontbreekt de ruimte ze te beschrijven. Een dergelijk systeem van gedifferentieerde, „getrapte” prijzen, heffing en quota behoudt het boeren-bestaan en inkomen, ontlast het milieu, verbetert de voedselkwaliteit en stopt de dump van overschotten op de wereldmarkt, waardoor de Derde Wereld daar weer ruimte krijgt. Dat moet je internationaal afspreken, in GATT-onderhandelingen, onder andere met de VS.

Zulke wél „rationele” voorstellen zijn betaalbaar. De overschotten kosten de EG nu 175 miljard gulden, weggegooid geld. Dat is ruim 500 gulden per EG-burger, die dus in feite bijna twee gulden per dag méér betaalt voor zijn voedsel. Dat geld moet naar de boeren vloeien, niet terug naar de Ruding's. In de winkel dient de voedselprijs iets hoger te worden, mits dat voor de lagere inkomens en de uitkeringen volledig wordt gekompenseerd.

Andriessen, Braks en hun lobby's van agro-industrieën, chemie-concerns en grote boeren in de standsorganisaties mogen deze nieuwe prijzenslag niet winnen. Zij kunnen alleen worden tegengehouden als de slachtoffers samen één front van politiek-verzet organiseren: bedreigde boeren, milieu-organisaties, konsumentenbonden en Derde Wereldbeweging.

HERMAN VERBEEK

Herman Verbeek spreekt nog in de staten-kampanje over „Geen boer het erf af” in:

- Arnhem, in de Watermolen op woensdag 11 maart om 20.00 uur.
- Winsum (Gr.) in de Brede op donderdag 12 maart om 20.00 uur.
- Goes, op vrijdag 13 maart om 20.00 uur.
- En op maandag 16 maart in Voorschoten in de Lindehoeve over „De progressieve bewegingen in de politiek”.

OEFENEN OP DE VELUWE

‘JE SCHEPT EEN PERMANENTE OORLOGSDRUK’

In juni 1985 besloot een meerderheid van de Tweede Kamer dat er een Compagnies Oefenterrein (COT) mag worden gevestigd in een natuurgebied van grote betekenis op de Veluwe, namelijk: de Ginkelse Heide en de aansluitende bossen van de Sysselt, het Ginkelse zand en het Planken Wambuis. Links Gelderland blijft zich hiertegen krachtig verzetten. „Als dit zo doorgaat kunnen we beter spreken van de Ginkelse woestijn”, aldus een nummer van de Gelderse Radikalekrant.

Verontrust

In Ede zijn er twee groepen die actief zijn tegen de aanleg van het COT. Een daarvan is de „groep van verontruste Edenaars”. Dit is een niet-politieke club die zich vooral richt op eventuele slachtoffergroepen zoals campingshouders. Kees Vriend is zo'n verontruste Edenaar. Hij vindt zichzelf niet de enige verontruste Edenaar: „Je kunt merken dat het wel leeft bij de Edenaars. Dat blijkt uit reacties die we krijgen. We hebben een inspraakavond gehouden waar 350 mensen op afkwamen, terwijl er slechts accommodatie was voor 200.” Vriend vermoedt dat wanneer de Edese bevolking goed op de hoogte is van de dreiging van het terrein, ze tegen de aanleg ervan zullen zijn. Hierin ziet hij ook de voornaamste taak van de „verontruste Edenaars”. Met dit bewustmaken is Roland Oosterbaan, voorzitter van het „Komitee COT-Ede Nee”, het roerend eens. „COT-Nee” is een samenbundeling van politiek (Progressief Ede, PvdA en D'66) en milieu- en vredesgroepen. Oosterbaan: „De mensen weten nog te weinig wat een COT is. Ze denken dat het een gewoon oefenterrein is. Bijna niemand is zich bewust van wat een COT precies is.”

Kees Vriend kan zich hier wel degelijk een voorstelling van maken: „Met een COT scheid je een soort situatie van permanente oorlogsdruk. Door een militair oefenterrein zo dicht bij een bebouwde kom van 56.000 mensen te plaatsen, zorg je voor een verontrustende situatie. Mensen die nu nog geen anti-militarist zijn worden het dan wel. Stel je voor dat straaljagers al boven de bebouwde kom beginnen met schieten. En zodra dat terrein er is vragen de militairen de bevolking niet meer om inspraak, maar gaan ze gewoon hun gang.”

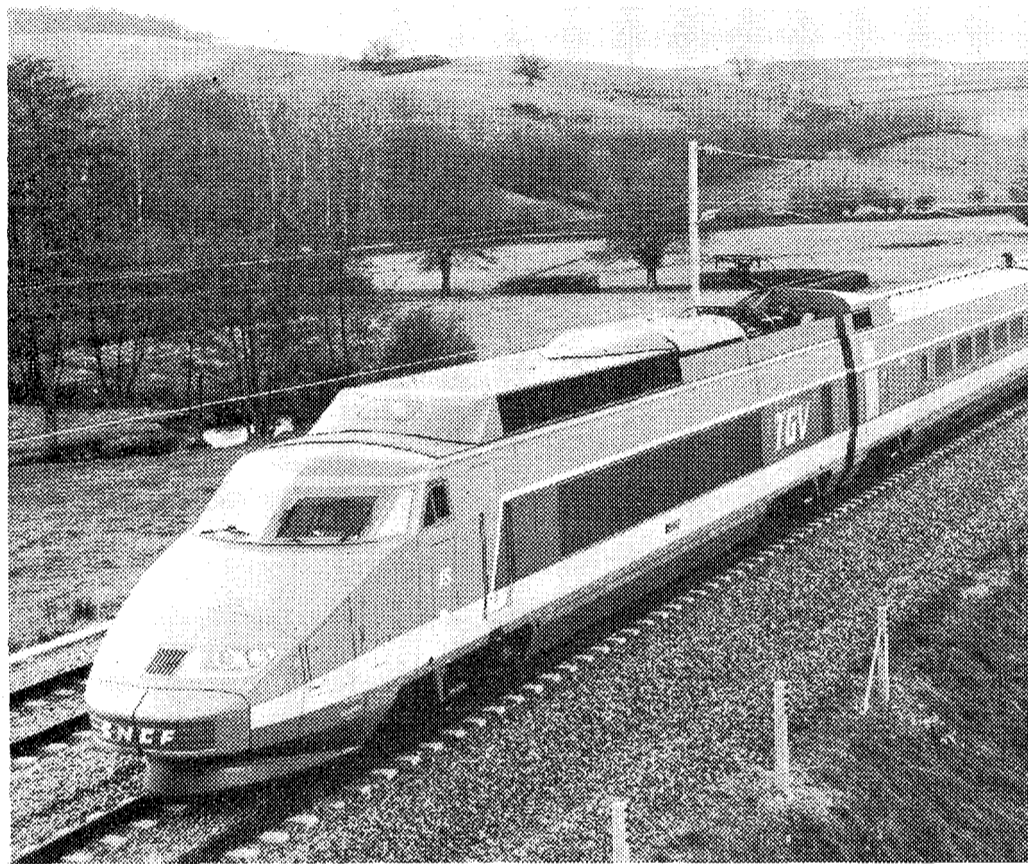
Het zal voorlopig nog wel een tijdje duren voordat het terrein er echt komt. „Niet voor 1995”, zegt Oosterbaan. Hij schat de kansen dat er geen COT komt op dertig procent. Janssen is optimistischer: „Ik ben een geboren optimist. Ik ben er honderd procent zeker van dat het niet komt. Ik kan me niet voorstellen dat mensen met gezond verstand zo'n beslissing nemen.”

Een stem op Links Gelderland is achttien maart een stem tegen de aanleg van een militair oefenterrein op een schitterend natuurgebied. „Wij hebben het meest radicale beleid”, zegt Janssen nog eens. Nog even schiet me te binnen dat ik m'n allereerste vriendin ontmoette tijdens een feest op de Ginkelse Heide.

MARC BROERE

DE TRAIN À GRANDE VITESSE RAZEND SNEL LANGS DE BESTAANDE INFRASTRUCTUUR

Het rapport van de Werkgroep Heroverweging noemde de TGV — de snelle spoortrein — als een inhoudelijk thema voor de vernieuwde PPR. Wilde ideeën van radicale yuppies, of greep proberen te houden op nieuwe technologieën? In Zuid-Holland werd er in Provinciale Staten al serieus gesproken over een traject. John Steegh, de lijsttrekker van de Zuid-Hollandse samenwerkingslijst van PSP, CPN en PPR, pleit voor de TGV, maar dan wel ingepast in het Hollandse landschap.

Op 20 december vorig jaar hebben de ministers van Verkeer van de Bondsrepubliek Duitsland, België, Frankrijk en Nederland met enige bombarie aangekondigd, dat er wat hen betreft over luttele jaren een snelle spoortrein loopt van Parijs naar Amsterdam en Keulen via Brussel. Een Train à Grande Vitesse, een TGV, zoals er al een rijdt van Parijs naar Lyon en verder. Daarbij is door de Nederlandse minister van Verkeer, mevrouw Smit-Kroes, maar meteen aangekondigd, dat als we niet aan de TGV mee doen, Nederland het „Jutland van Europa” wordt. Voor de zoveelste keer lijken economische belangen als een stoomwals over die van milieu, natuur en landschap heen te gaan. Tegen zo'n achtergrond lijkt het nodig, maar ook gemakkelijk, om weer eens extra hard NEE te roepen. Te gemakkelijk?

De PPR is altijd een groot voorstander geweest van versterking van het openbaar vervoer. Maar er kan gemakkelijk een spanning ontstaan tussen het bevorderen van het openbaar vervoer en de bescherming van natuur en landschap. Denk maar aan het tracé voor de Zuiderzeespoortlijn langs of door de Oostvaardersplassen bij Lelystad. Het gaat bij de TGV onmiskenbaar om openbaar vervoer. Het is zelfs de eerste trein die in staat is gebleken over de middellange afstand het vliegtuig serieuze concurrentie aan te doen. Alle lijnvluchten tussen Parijs en Lyon lijden sinds de ingebruikname van de TGV een noodlijdend bestaan. En zelf is de TGV een groot, ook commercieel, succes. Dat stemt tot nadenken.

Zuid-Holland

Bij de recente behandeling van twee streekplannen in provinciale staten van Zuid-Holland is over de wenselijkheid van de TGV een discussie gevoerd. Daarbij is door de VVD een motie ingediend, waarin wordt gesteld dat bij de tracékeuze „naast financieel-economische, onder meer milieu- natuur- en landschapsaspecten terdege meegewogen” moeten worden. „Bijzondere aandacht” dient daarbij te worden besteed aan „kwetsbare delen van de open landelijke gebieden”. Het lijkt er op, dat ook voor de VVD milieu, natuur en landschap eindelijk belangrijk zijn. Schijn bedriegt echter.

Degenen die de TGV vooral zien als een nieuw wonder der techniek, en de VVD behoort daartoe, beweren dat deze alleen bestaansrecht heeft wanneer ze over een geheel eigen, kaarsrecht baanvak kan rijden. Dat is moeilijk te rijmen met grote zorgvuldigheid ten opzichte van milieu, natuur en landschap. Om nu te testen hoe ver de VVD en ook de de motie mee-ondertekenende CDA en PvdA werkelijk willen gaan, hebben wij een eigen motie ingediend. Daarin staat, dat „de aanleg van een rechtstreekse spoorverbinding tussen Rotterdam en Amsterdam ten behoeve van de TGV een aanzienlijke aanslag op het open middengebied van de Randstad Holland zou betekenen” en dat hetzelfde geldt voor een directe verbinding tussen Roosendaal en Rotterdam. De aanslag op het landschap is slechts „zo beperkt mogelijk te houden, door de TGV in hoofdzaak langs bestaande spoortracés of langs bestaande autowegen” te laten lopen.

Geen vrouwen

In Zuid-Holland hadden PPR, PSP en CPN elkaar dus al eerder gevonden en kunnen dan ook uit ervaring van vijf jaar spreken. Siem van der Helm (CPN) bezet de derde zetel van de zes die Links Zuid-Holland in de Staten heeft. Ook op de kandidatenlijst voor de komende verkiezingen staat hij op de derde plaats. Hij is erg enthousiast over de samenwerking. „Het gaat prima hier. Dat komt omdat we een goeie ploeg hebben kunnen vormen. Ieder heeft zijn eigen inbreng en de verschillende achterbannen staan er ook helemaal achter. Provinciale politiek leent zich, denk ik, ook makkelijker voor samenwerking dan de landelijke politiek. Het is iets minder lastig. „We hebben met onze zesmans-fractie wel degelijk invloed. Vanuit onze oppositierol richten we ons vooral op concrete zaken die alle verschillende sectoren betreffen. Successen hebben we geboekt op het gebied van milieu, welzijn en openbaar vervoer. „Dat we helemaal geen vrouwen in onze fractie hebben en ook geen vrouwen op verkiesbare plaatsen op onze nieuwe lijst, dat krijgen we dikwijls als verwijt te horen. Maar ja, het is niet gelukt om ze te vinden, jammer genoeg. „Op 18 maart moeten we opnieuw zes zetels halen, want die hebben we wel nodig om te kunnen blijven doen wat we tot nu al hebben gedaan!”

Politiseren

Voor Progressyf Fryslân is het voor de eerste keer dat PPR, PSP en CPN met z'n drieën optrekken. Roel Vogelenzang (PPR) voert de lijst aan en wordt gevolgd door een PSP-man en een CPN-vrouw. Helemaal onvoorbereid op de samenwerking is men in Friesland niet, want zeker vier van de afgelopen vijf jaar heeft men in de praktijk al veel samen gedaan. Roel is daarover wel te spreken en hoopt op 18 maart met minimaal drie zetels terug te komen. „Op dit moment heeft de PPR/PSP-fractie twee zetels en de CPN één, dus die drie zetels moeten we in ieder geval houden. Ons voorbeeld voor samenwerking is Leeuwarden geweest. Daar haalde men als Progressief Akkoord Leeuwarden gezamenlijk — inclusief ongebondenen — bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen 8,5% van de stemmen. Dat is ook de reden waarom we niet gekozen hebben voor de naam „Links” Friesland, om die ongebondenen te trekken.

„Samenwerking is een kwestie van politieke wil. En je goed verantwoorden naar je achterban. De PPR

PSP, PPR EN CPN DOEN HET
IN VIER PROVINCIES OP EEN LIJST

PROVINCIALE POLITIEK LEENT ZICH VOOR SAMENWERKING

Ook al lijkt landelijk de aandacht voor de linkse samenwerking wat te zijn verslapt, op gemeentelijk en provinciaal nivo zijn toch aardig wat samenwerkingsverbanden van de grond gekomen en leiden in de meeste gevallen zelfs een zeer voorspoedig en krachtig bestaan. Met het oog op de komende verkiezingen presenteren we vier provincies, waarin het gelukt is een gezamenlijke linkse lijst te vormen: Zuid-Holland, die al zo'n samenwerking had, Noord-Brabant, Gelderland en Friesland.

heeft in deze ontwikkelingen wel een grote rol gespeeld.

„Onze invloed in de Friese staten is een beperkte, omdat we hier te maken hebben met een rechtse meerderheid van CDA en VVD. Het is een kleine meerderheid, dus we proberen door te politiseren met goede argumenten en kwalitatieve verhalen de verhoudingen te doorbreken. Soms lukt dat ook. Vooral op het gebied van milieu, energie, sociaal-economisch beleid én de Friese cultuur zijn we sterk. „De verkiezingen van 18 maart zijn voor Friesland spannend, want de mogelijkheid van een „linkse meerderheid” zit erin. Of eigenlijk moet ik zeggen een „progressieve meerderheid”, omdat we daarbij ook PvdA, D'66 en FNP rekenen. Als Progressyf Fryslân moeten we met ons programma, dat toch wel bepalend is voor het resultaat, minstens drie zetels kunnen halen!”

Zelfverzekerd

Links Brabant (PPR, PSP, CPN) heeft wel wat hobbels moeten nemen alvorens de samenwerking echt van de grond kwam. Wilbert Willems (PSP) staat nummer twee op de lijst en is heel eerlijk als hij zegt dat er strubbelingen waren. Zowel binnen de PSP, waarin een PSO-aanhang te vinden was, als ook binnen de PPR, waarin na de kamerverkiezingen van vorig jaar velen liever als PPR alleen de provinciale verkiezingen in wilden gaan, waren er weerstanders. Helemaal verdwenen zijn die nog niet. Maar door het feit dat men politiek toch in de meeste gevallen wel op één lijn zit en het ook een kwestie van wennen is, is het er toch van gekomen. Wilbert kijkt in ieder geval de toekomst met vertrouwen tegemoet.

„De laatste maanden is er veel ten goede veranderd. De afzonderlijke partijen hebben nu samen vier

zetels in de Brabantse Staten en door gezamenlijk op te treden heeft het werk meer effect en gewicht. Het is mooi als we erin slagen een zetel erbij te krijgen en op vijf komen. „Als onderdeel van de campagne zijn we als koplopers van de lijst alle plaatselijke afdelingen langs getrokken om te praten over de samenwerking. Dat heeft goed geholpen. Er is nu veel support. Verder stellen we ons in de campagne zelfverzekerd, deskundig en creatief op. We besteden bijvoorbeeld veel aandacht aan artistieke zaken zoals muziek en kunst. We krijgen veel goeie reacties.”

Voor ons was de vraag, of je op grond van de argumenten van de grote partijen verder onder alle omstandigheden tegen moet zijn, of dat je naar andere oplossingen moet zoeken. De inzet is hoog genoeg. Want waar leidt die stellingname van die partijen toe? Plotselinge stijgingen en dalingen mogen dan niet. Een voorbeeld: als de TGV de Oude Rijn tussen Leiden en Alphen aan de Rijn zou moeten passeren, betekent dat een spoordijk met olopende hoogte van vier kilometer aan beide zijden van de rivier. En dat in een open polderlandschap! Dat kan natuurlijk niet. Maar het hoeft ook helemaal niet. Met tracés die in hoofdzaak bestaande infrastructuur volgen, kan een behoorlijke tijdswinst behaald worden, zonder dat het landschap opgeofferd moet worden. En juist de Franse ervaring leert, dat als maar een deel van het totale tracé extra snel is, ook de rest meeprofiteert. Ook het treinverkeer van Parijs naar steden als Lausanne, Genève, Grenoble, Marseille en St. Etienne heeft een enorme groei doorgemaakt sinds de TGV daar naartoe rijdt, ofschoon voorbij Lyon de trein over het oude spoor rijdt, niet sneller dan een „gewone” trein.

Wanneer nu de TGV tussen Parijs en Brussel een snel tracé krijgt, en verder rijdt (bijvoorbeeld) van Brussel via Antwerpen, de autoweg Antwerpen-Breda-Utrecht en het bestaande spoor naar Amsterdam en aan de andere kant van Antwerpen via Roosendaal langs de autoweg die nu al dwars door de Hoekse Waard loopt naar Rotterdam en Den Haag, dan zijn toch alle grote steden in de Randstad Holland op de TGV aangesloten!

Gaande het debat, bleek de VVD/CDA/PvdA-motie uitdrukkelijk de mogelijkheid open te houden van een tracé dwars door het groene hart van Holland. De beperking van tracés tot de bestaande, zoals door ons voorgesteld, haalde buiten de eigen (6) stemmen die van de kleine christelijke partijen en een paar PvdA-ers en VVD-ers. Totaal 16 van de 83. De andere motie haalde er 51.

Wilde ideeën

Voor een genuanceerd en uitdagend nieuw standpunt is nog geen meerderheid, maar het leidt wel tot heftige debatten en onenigheid in andere partijen. Met de boven genoemde voorbeelden voor alternatieve tracés hebben we ook uitdrukkelijk iets gezegd over andere provincies. Het is een debat, dat heel Nederland aangaat. Niet alleen de Randstad-provincies en Noord-Brabant, maar ook Limburg (voor de verbinding van Brussel met Keulen) en Zeeland en op wat langere termijn wellicht ook Flevoland en de drie noordelijke provincies, wanneer nu nog wilde ideeën over het doortrekken van de TGV naar Groningen en Bremen serieuzer ter discussie komen te staan.

De discussie over de wenselijkheid van de TGV en over eventuele tracés begint pas. Het is van groot belang, dat de PPR zich nadrukkelijk in die discussie mengt.

JOHN STEEGH

„Het proces dat tot samenwerking heeft geleid was niet zonder problemen. Tot 21 mei 1986 ging het wel, maar daarna kwam er vanuit de PPR (PPR-Arnhem) een poging om als PPR alleen verder te gaan. Toen echter bij een ledenvergadering — eind 1986 — tweederde vóór samenwerking en eenderde tegen bleek te zijn, hebben de tegenstanders zich „overgegeven” en zijn sindsdien loyale samenwerkers.

„Onze invloed in de Gelderse Staten is groter dan getalsmatig te verwachten zou zijn. Meer dan andere oppositiepartijen zijn we als Links Gelderland actief en dragen nieuwe ideeën aan. Noodzaak is wel dat we keihard werken allemaal. We halen dan ook wel eens wat binnen bijvoorbeeld op het gebied van vredesbeleid — kontakten met het oostblok en vredesonderwijs — en op het gebied van minderhedenbeleid.

Keihard werken

„Onze campagne is erg „persgericht”; we proberen elke week wat nieuws aan te kaarten dat de aandacht trekt. Daarnaast bestoken we ook steeds de PvdA om hen erop te wijzen dat hun politiek niet veel anders is dan kompromispolitiek. „Of we de huidige vijf zetels opnieuw binnen halen, weet ik niet. We hopen in ieder geval op vier.”

ANNEKE VAN 'T HULL

BRIEVEN

MEEDENKEN

Blijkens zijn brief in de Radikalekrant van 20 januari, heeft André Staats uit Assen zichzelf afgevraagd hoe het na jaarskongres was geweest. Zijn brief mondt uit in een kritische beschouwing over één van de inleiders over Nieuwe Technologie, de heer Huppel. Voorafgaande daaraan beoordeelt André de twee andere hoofdonderwerpen van dat kongres eveneens negatief: de begrotingsbehandeling noemt hij „geleuter over de centen”, en de presentatie van de kandidaten voor het partijbestuur noemt hij „een heuse kandidatenparade”. Voor deze twee onderwerpen hoefde André „niet om 8 uur 's morgens in de trein te zitten op z'n vrije zaterdag”.

Het kongrespresidium hoopt dat de organisatie van elk volgend kongres beter zal zijn dan het daaraanvoorafgaande, en daarom leggen wij André (en anderen?) enkele vragen voor: Zijn begrotingen niet altijd belangrijk genoeg om op een (zo compleet mogelijk) kongres te behandelen? Moeten begrotingen soms alleen door „specialisten” worden behandeld, opdat André en andere kongresgangers enkele uren later kunnen komen.

Hoe moeten kongresdeelnemers een keuze maken uit kandidaten als die zich niet op z'n minst hebben gepresenteerd? Was de thans gevolgde procedure (presentatie door de kandidaat zelf, gevolgd door enkele concrete vragen/antwoorden), niet zinvoller dan de tot voor kort gevolgde procedure (enkele pleitbezorgers, hoe meer hoe beter, belichten de vele positieve kanten van hun kandidaat)?

Voor antwoorden, ideeën en hulp is het kongrespresidium bereikbaar via het partijbureau. Voor het meedenken danken wij André (en anderen) bij voorbaat.

**Namens het kongrespresidium
Gijs Ketelaar.**

LIJSTTREKKER?

Zaterdag 14 februari. In De Volkskrant staat een foto van Bas-in-oud-kostuum. Lijsttrekker BDGF staat erbij. Lijsttrekker? Hoezo?

Dit is toch echt de limit, dacht ik, en ik greep m'n Parker. Er zitten me enkele dingen helemaal niet lekker bij de PPR de laatste maanden. Ten eerste het landelijk maken van de provinciale verkiezingen. En dit bepaald niet op tweede hand maar eerder als initiatiefnemer. Immers: bijna een jaar geleden deed Bas z'n eerste poging de verkiezingen voor de Provinciale Staten ten dienste te stellen van de Eerste Kamer-verkiezingen. Hij — en dus de PPR — zette de trend. Een verfoeilijke trend, want ze lopen opeens de regio's weer plat, de Haagse grijze muizen. Ik vind dat dit een partij, die decentralisatie en politiek fatsoen voorstaat, niet siert!

Op de tweede plaats stoor ik me aan de manier waarop wij campagne voeren. Allereerst al de kennelijke doelstelling: drie Statenleden per provincie en drie afgevaardigden in de Eerste

Kamer. Een doelstelling die in mijn ogen zo ver van de realiteit afstaat, dat ik voor het eerst de mensen die de PPR van luchtfietsen betichten, gelijk moet geven. Ik vind dit belachelijk, ondermijnd en gevaarlijk. Want: wat moeten we nu zeggen bij een resultaat van twee in plaats van drie. Of van één. Of van nul?

Nee, laten we liever onszelf en de kiezers serieus nemen en in plaats van holle kretten te slaken een echte analyse proberen te maken van wat er kennelijk schort aan Radikaal Links!

En dan de persoon BDGF. Laat ik voorop stellen dat ook ik hem een enorme waarde voor de partij toedicht. Iemand die van meet af aan (en dat is toch al bijna 20 jaar) met volle energie in een partij actief is en zich door de jaren heen als een bijzonder loyaal partijlid heeft opgesteld, verdient grote hulde. Een tweede figuur van dat karakter hebben we niet in de PPR. En juist daarom begrijp ik niet dat én Bas, én de partij op deze manier campagne voeren. Het doet me denken aan de ronduit genante vertoning van D66 vorig jaar. Het oude paard Van Mierlo kwam van stal en wist prompt zoveel luchtballen te produceren dat er weer een Linkse Liberale fractie in het pluche hangt. Wat heb ik me geërgd vorig jaar! Is politiek dan niet meer dan het één keer in de vier jaar inzetten van een joker? Hoe vinden we het dat sjactjes en kostuums aandacht krijgen en onze politieke items niet?

Wat gebeurt er als we het zonder Bas moeten doen?

Ik ben benieuwd hoe het straks gaat in de rokerige zaaltjes in het land. Ik zal er niet bij zijn. Want vooralsnog schaam ik me er bijna voor lid te zijn van de PPR.

André Staats, Assen.

RECEPTENBOEKJE

Naar aanleiding van het artikel in de Radikalekrant van januari 1987 van Marie-José Burger over de PPR-vrouwen wil de Amsterdamse groep reageren. Gezien de malaise die spreekt uit dit artikel over de landelijke PPR-vrouwen en een paar plaatselijke vrouwengroepen leek het ons zinvol een wat ander geluid te laten horen.

Deze reactie is niet bedoeld als een receptenboekje van: men neme en voeg daaraan toe en krijg een goed draaiende vrouwengroep. Het lukt ons vrij aardig „gewoon wat leuk te doen” binnen de politiek door over onderwerpen informatie te verzamelen en te discussiëren die de actieve vrouwen interesseren, bijvoorbeeld ATV en geboortetecnologie.

Vervolgens proberen we onze „vondsten” te vertalen al naar gelang het onderwerp in bijvoorbeeld een PPR-Amsterdam discussie naar het Links Akkoord toe of bijvoorbeeld een brochure. Verder trachten we anticiperend en reagerend aandacht te vestigen op

vrouwepunten bij het beleid van de gemeente Amsterdam. Dit laatste is tot nog toe niet onze prioriteit geweest. Natuurlijk is er genoeg werk aan de winkel, Nederland emancipeert niet bepaald in een verbluffend tempo en ook binnen radikaal links valt nog wel enige missie-werk te verrichten. Maar of dezelfde personen nu alles tegelijk moeten doen?

Wij zijn bijvoorbeeld momenteel niet in staat even de landelijke boel weer op poten te zetten. Eerlijk gezegd heeft dat niet alleen te maken met niet kunnen, maar ook met niet willen. Bijvoorbeeld op de studiedag „Mannen, tegenstander of bondgenoot” komt naar alle waarschijnlijkheid geen enkele Amsterdamse PPR-vrouw. We hebben geen behoefte aan een dergelijke discussie die ons inziens niets oplevert en waarschijnlijk verder polariseert.

Wat we wel zinvol zouden vinden? Een feminiseringskongres over de maatschappelijke en ethische aspecten rondom geboortetecnologie. Een dergelijke activiteit zouden we met plezier mee-organiseren. Uiteraard hechten wij ook veel belang aan het voortbestaan van PPR-vrouwengroepen, zowel landelijk als plaatselijk. We wensen dan ook iedereen toe weer mogelijkheden te zien om gewoon leuke dingen te doen binnen de politiek.

Namens PPR-vrouwen Amsterdam: Petra Bijl.

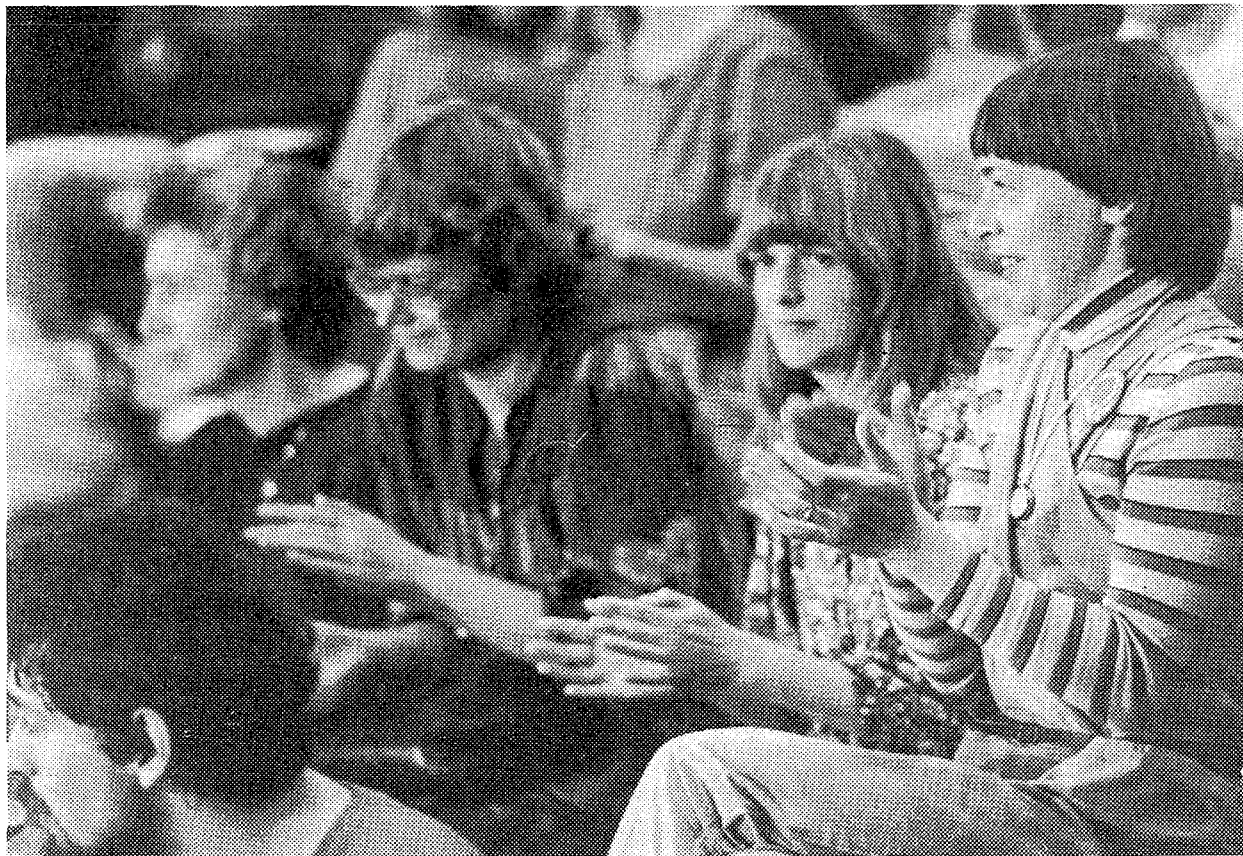

Foto: Fred Jansz

PPR-LEZERS HELPEN EEN JARIGE

In Vredesnaam

ONAFHANKELIJKE VREDESKRANT VOOR NEDERLAND
In Vredesnaam, de snelstgroeïende en goedkoopste vredeskrant van Nederland, is jarig! Deze maand bestaan we precies 1 jaar. Dat moet gevierd worden! Nu is het wel zo, dat wil in Vredesnaam „overleven” we echt meer STEUN-abonnees nodig hebben. Immers het uitgeven van een nieuwe landelijke vredeskrant brengt, zeker in deze tijd, grote financiële risico's en offers met zich mee. U als PPR'er kunt ons nu helpen. En een JARIGE zult u toch niet teleurstellen? Vast niet. Eerst even PPR-fractieleidster Ria Beckers aan het woord.

Ria Beckers over In Vredesnaam

„Ik ben al vanaf het eerste nummer steun-abonnee op In Vredesnaam. Waarom? Bijna 4 miljoen mensen tekenden eind 1985 het volkspetitionnement tegen de kruisraketten. Toch leest nog geen 0,5 procent (!) regelmatig een vredesblad. Nu het kabinet Lubbers de raketten wil plaatsen in Woensdrecht is het van cruciaal belang, dat we de massale achterban van het petitionnement BLIJVEND aan de vredesbeweging weten te BINDEN om apathie en defaitisme te voorkomen.

In Vredesnaam wil nu een brug slaan tussen publieke opinie en vredesbeweging: na de verkiezingsuitslag van 21 mei 1986 broodnodig! De krant richt zich nadrukkelijk op een breed publiek. Een goed initiatief. Bovendien spreekt de formule van In Vredesnaam mij erg aan. Vooral ook omdat het een leesbaar blad is, niet te dik en niet drammerig of opdringerig. Handig weekendformaat. Kortom: een serieuze en geloofwaardige vredeskrant met een heldere en vaak hoopvolle visie.

In Vredesnaam, deze maand jarig, verdient daarom onze steun. Met uw steun-tientje helpt u In Vredesnaam overleven en het mogelijk maken daadwerkelijk de „zwijgende meerderheid” te bereiken.”

RIA BECKERS

In het eerste en tweede nummer van 1987 onder meer:

IKV-voorzitter mw. Ien van den Heuvel pleit voor beperkt referendum en ziet wel wat in succesformule Greenpeace • Vice-voorzitter A. Janmaat over de smalle marges van de Bouwbond FNV inzake Woensdrecht • Nieuwe wapenwedloop dreigt in Noord-Europa • Vrouwen in de krijgsmacht staan hun mannetje niet • Burgemeester Verspuij van Brummen wil actief vredesbeleid • Adriaan Slooff in gesprek met D'66-leider Hans van Mierlo over ons stokoude kiesstelsel: democratie is aan vernieuwing toe • JOVD-voorzitter Eric Balemans: democratische besluitvorming leidt niet altijd tot wapenvermindering • IKV erkent realiteit maar gaat gewoon stug door • Zwitserse vredesbeweging vooral op het buitenland gericht • Vrede Nu welwillend tegenover politiek Israël • Statenverkiezingen 1987. EN VERDER: columnist Steekproef / Daar zeg je wat... / IV-commentaar / Zomaar een vredesactivist / Lezers.

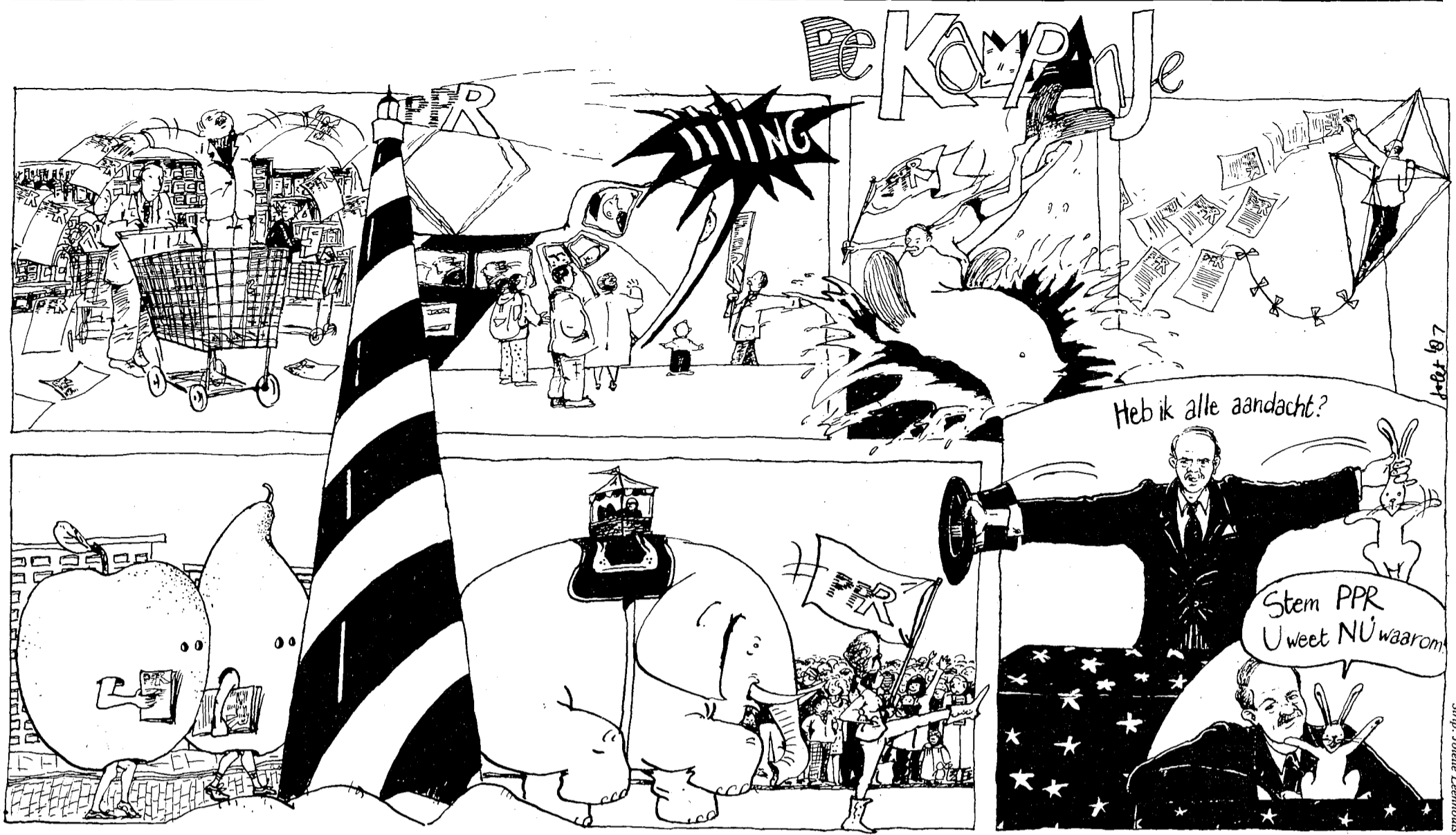
DOE GELIJK RIA BECKERS EN TRACTEER U ZELF EN... ONS OP EEN STEUN-ABONNEMENT!
Dan ontvangt u in ieder geval 2-maandelijkse een dynamische en boeiende vredeskrant in de bus. En als u zich nog deze maand abonneert krijgt u het eerste nummer van 1987 er ook bij, opdat u de tweede jaargang compleet heeft.

HOE KUNNEN PPR-LEZERS ONS NU HET BESTE HELPEN?

Het starten en promoten van een nieuwe vredeskrant kost veel geld. Maak nog deze maand **minimaal één TIENTJE** over op GIRO 116.4194 t.n.v. In Vredesnaam, Sliedrecht o.v.v. „PPR” en u ontvangt uiterlijk binnen 4 weken de kranten in huis. Een mooier en zinvoller verjaardagsgeschenk kunt u ons niet geven. Dank u.

Help de vredesbeweging haar karwei afmaken, steun In Vredesnaam!
In Vredesnaam, Smalweer 21, 3363 JJ Sliedrecht. Tel. 01840-18201.

In Vredesnaam
ONAFHANKELIJKE VREDESKRANT VOOR NEDERLAND
„Informatief zonder leesmoeite”

WIM DE BOER: DE KOLUMNIST

Het ergste vind ik nog dat je deze campagne niets meer hoort over doelgroepen. Sinds 1968 zijn dit de eerste verkiezingen dat de PPR zonder een goed doortimmerde doelgroepenparagraaf de campagne in gaat. Dat wordt dus niks. Een PPR-campagne zonder doelgroepen — en zeker zonder in het kampanjeplan zorgvuldig vastgelegde doelgroepen — dat gaat toch niet. Ze doen maar wat. Geen enkele visie. Waar gaat het nog over. Waar moet u nou op af. De kampanjekommissie denkt toch niet dat provincialen zelf wel weten waar ze aan moeten bellen.

Maar ook dat kunnen we nog net even rechtzetten. Niemand hoeft hier vanavond de deur uit zonder een goeie doelgroepenvisie. Daar gaan we dan. Allereerst natuurlijk de vrouwen. Als — die zich niet bij de harmonieuze, softige PPR thuis voelen, wie dan wel. Maar niet te vroeg joechei roepen. Want zittend op de vlakte van onze schrale emoties, nadat de 2e feministische vloedgolf als een termietenplaag het bouwwerk van onze mannelijkheid tot op het bot heeft kaalgevreten, mogen we ons toch wel eens afvragen waarom er onder de 12 provinciale apostelen van Bas, slechts één vrouw figureert.

Nog iets wat mij niet bevalt in dat Bassisme. Waarom is Bas eigenlijk geen vrouw. Hij speelt toch zo graag toneel. Waarom dan niet de rol van bazin? Dat zou tenminste eigentijds zijn.

Nee, in plaats van Vrouwen voor Vrede, die dit keer echt allemaal op Ria Beckers gaan stemmen (dat het niet kan hindert niet), zou ik de aandacht willen vestigen op de doelgroep Mannen voor vreten. Of als u het wat aardiger wil (en dat moet in de PPR heb ik begrepen) de bijstandsvaders. Een onderliggende groep waar werkelijk niemand naar omkijkt.

Dat geldt zeker niet voor de nieuwe doelgroep de feministische hoeren. Let op. Dat wordt een hot-item in de intellectueel-linkse-heterofiele scène. In het Europese parlement heeft de priester-vertegenwoordiger van de PPR ze via het Groen-Progressief-Akkoord al vurig en van harte ondersteund. Het zal niet lang meer duren of, wij mannen, zullen op vergaderingen er duidelijk voor uit moeten durven komen. Wát je daarover zegt is overigens — zoals gebruikelijk bij feministische thema's — altijd fout. Als je zegt dat je gaat, ben je een onderdrukken-schuinsmarcheerder en als je niet gaat ben je een onderdrukkende hypocriet, die de feministische hoer niet wil erkennen als de vrije, onafhankelijke intieme gedragstherapeute. Ietwat overtrokken lijkt mij.

Tja, de penis blijft een heet hangijzer.

De Progressieve christenen dan? Die benarde apostelen op sandalen die, leunend op Marx en Jezus, op twee of meer verwarde gedachten door het leven hinken, onderwijl de harmonie prekend tot je werkelijk snakt naar een stevige ruzie of althans iemand die gewoon recht voor zijn raap zegt wat ie denkt en waar hij voor staat.

Of wat dacht u van die modieuze metafysische tuinkabouters de Holisten, die post-Baghwanianse kruising tussen holbewoner en solist. Struikelend over elke boom, die zij op hun levensweg tegenkomen denken zij — liggend in het graf — met hun nierstenen de Melkweg te kunnen bestraten, zonder zich te bekommeren welke zoden dat aan onze dijken kan zetten.

Die andere binnen de PPR heiligverklarde doelgroep de Milieubewegers misschien? Probleem is alleen dat er niet zo veel meer beweegt. En dat veel van wat vroeger zo hevig bewoog, zich nu voornamelijk zorgen maakt over het effect van de zure regen op de lak van hun nieuwe volvo.

Goed de jongeren dan. Via babbelschows en shocking-blue sjaaltjes gaat de PPR wel haast tot haar uiterste om in elk geval deze doelgroep weer eens te bereiken. Maar opnieuw ontbreekt elke planmatigheid. Want welke jongeren heeft de kampanjekoördinator op het oog?

In elk geval niet de frustró's. Dat past niet bij ons zelfbeeld. Maar wie dan wel. De disco's, de socio's, de alto's, de arro's, de auto's, de kathó's, de eo's? Allemaal jong. En allemaal willen ze wel eens wat. Maar wát willen ze. Het grootste bezwaar tegen deze doelgroep is overigens dat ze zo snel ouder worden. Kijk maar 's naar u zelf.

Nee, als u het mij vraagt — maar niemand doet dat natuurlijk — dan is er maar één doelgroep die op slag de kracht, impact, reikwijdte en signaalfunctie van de PPR die impuls kan geven, waar ze daar — onder ons gezegd — al jaren op zitten te wachten. De kolumnisten.

De kolumnisten dus. Waarom bedenkt niemand dat nou. Waarom moet bij zo'n ideeënrijke klub als de PPR een ingehuurde stofjas met zo iets aan komen zetten. Het ligt toch zó voor de hand. Fris, geestig, sprankelend, kritisch als PPR-vertegenwoordigers en hun tekstjes altoos zijn, moet het toch weinig moeite kosten om een blijvende band te kweken met de Stokers, Blokkers (dat begint al aardig te lukken), Komrij's, Scheepmakers, Mulders, Burgerharten en

zelfs met types als Leo Derksen. Dát zou de omwenteling kunnen geven waar de PPR al zo lang op zit te wachten, en waar ze geen raad mee zouden weten als hij nu opeens kwam.

En wat meer is: deze nieuwe ledenaanwas zou uiteindelijk eens een Radikalenkrant opleveren, waar in het land om gevochten gaat worden.

Wie de kolumnist heeft, heeft de toekomst

Ja, jammer voor u. Ik kan het ook niet helpen. De kolumnist is ziek en ze hebben mij gevraagd om hem te vervangen. Een door griep geteisterde tekst moet de leuke uitsmijter van deze avond worden. Dat wordt niks natuurlijk. Dat daar weer volop aanwezige amateurisme van de alternatieve politiek, daar word je toch echt niet goed van.

Neem nou vanavond. Een op papier aardig programma met lokkende titels, wordt ter plekke vakkundig om zeep geholpen door een gekostumeerde dilettant aan het begin en een leuk bedoeld, maar onmiskenbaar amateuristen nummertje aan het eind. En dan zeg ik nog niks over wat daar tussen in te genieten viel. Typisch links. Er staat een kolumnist, dus u krijgt een kolumnist. Ziek of niet, het programma is heilig en flexibiteit is nou niet de sterkste kant van linkse politiek.

Goed, een kolom dus.

Kennelijk heb je elk jaar een andere afwijking nodig om je bij de PPR een beetje op je gemak te kunnen voelen. Dit keer moet je kicken op klokken.

In november de noodklok, vanavond dat pendulegedoe (antiekier kan het haast niet) en straks moet u kampanjemateriaal uitventen dat bol staat van de lenteklokjes. Lenteklokjes. Welke malloot verzint nou zo iets. Een van die wazige PPR-poëten, vermoedelijk. Al weken Wim-Bas - beiert het door de partij - burelen: 18 maart begint de Haagse lente. De Schoonmaakploeg van de Gaay zal het Binnenhof wel's even een poepje laten ruiken.

In een stortvloed van bezems, boenders en groene zeep (levensgevaarlijk voor de gebruikelijk onhandige intellectueel; voor je het weet ga je op je bek) is er nauwelijks nog aandacht voor de wat rustige, beschouwelijke diepgang, die wij zo graag bij senatoren zien. Nou dan mag de PPR wel op z'n minst twee zetels halen. Alsof je met dat uitdagende, pseudo speelse, Tineke-jonge hondengedoe bij de Eerste Kamer kunt komen. Voor je het weet laten de heren je daar

met je kapsones en mooie pakkie stevig in het volop aanwezige stof bijten.

De CDA-ja-knikkers daar kijken wel uit om hun lenteklokje boven het gras uit te steken. Bang als ze zijn voor de maaimachine van regeerakkoord of de speurneus van Bert de Vries, de enige politikus met de ervaring en uitstraling van een sociaal-rechercheur. Bij het CDA weten ze een eigenzinnige kamerlid heel snel te vinden. Als God al niet onmiddellijk straft, dan toch wel via de Bukmannen bij de eerstvolgende kandidaatstelling.

Doen ze dat bij de PPR beter?

Wat ze daar met kandidaatstellingen doen heb ik niet zo'n goed zicht op, maar de manier waarop ze een kolumnist afschepen met een paar minuten aan het voeteneind van deze avond is wel tekenend. Op een tijdstip dat u al lang suf geluld door die Fortman, naar een pilsje zit te snakken met nog maar één heldere gedachte in uw hoofd: — ik wil geen woord meer horen —, mag ik ook nog even wat zeggen.

Er zijn zelfs pogingen ondernomen om in de golven van begeestering die de PPR-campagne nu al door het land doet spoelen op deze en eigenlijk alle avonden élk wat afwijkend geluid in de kiem te smoren. In kampanjetijd geen kritiek en zeker geen leuke.

Zo. Dit bij wijze van inleiding. Gaat u er nog maar eens rustig voor zitten. De avond is nog lang niet aan zijn eind. Ik heb nu de kans om eens even uit te leggen hoe het allemaal zit en die krijg ik — zeker nadat ik klaar ben — niet gauw weer.

Schrijver dezes is geen aanhanger van het opkomend Bassisme. Het verneukeratieve van deze nieuwste trend op de kruisweg van geloof en politiek is dat het bijna klinkt als basisme (ook al zo'n laag bij de gronds en overleefd issue) daar door de zeepverkopers van de campagne ook voor verkocht wordt, maar ondertussen natuurlijk één van de stuitendste vormen van hotemetotendom is die wij uit de recente politieke geschiedenis kennen.

Waar ik mij ook kwaad over maak is de als eigentijds gepresenteerde maar gewoon radikaal-chaotische aanpak van de verkiezingscampagne. Geen kampanjeleider, zoals elke ordentelijke partij, nee de PPR moet zo nodig een kampanje-koördinator, en nog wel een ondernemer — ene De Boer geloof ik —. Vroeger hadden ze tenminste nog leiders, persoonlijkheden als van Hulten, Jansen, Verbeek. Mensen van het grote gebaar... en de nog grotere financiële tekorten. En in elk geval verbeelding. Kom daar nu eens om. Een hoop uitdagend geblaat. Geestig bedoelde, maar geld verslindende advertenties die niemand van je kennis kunnen missen — laat staan dat ze ze leuk vinden — het binnenrammen in de media van een senator op plekken waar Thorbecke nooit van zijn leven had willen zitten. Vlotte babbels op de buis waar de oren van de oude Gaay van staan te klapperen, en dan klappert er wat...

Kortom een hoop verplaatsing van frisse lucht. Waar blijft de diepgang. Waar is de, op wetenschappelijk onderzoek gestoelde, planmatige aanpak. Of is die dynamische ondernemer alleen maar ingehuurd om de knip dicht te houden.

Met deze kolom sloot Wim de Boer de verkiezingsavonden af, die onder de naam Try-Out in het land gehouden zijn en waar Bas onder andere zijn strip-tease opvoerde.

RADIKALEN KRANT

VERWARRING OVER SAMENWERKING KOST STEMMEN:

VERKIEZINGSWINST HAD HOGER KUNNEN ZIJN

Omdat de PvdA door slappe oppositie niet alleen aan links verloor, maar ook in het midden stemmen trok, hebben de verkiezingen een gematigde verschuiving in progressieve richting te zien gegeven. Of dit de komende periode in het regeringsbeleid merkbaar zal zijn, hangt vooral af van de verhoudingen binnen de coalitie, waar beide partners meer dan voorheen het midden zullen willen (her)bezetten. De gevolgen voor de samenstelling van de Eerste Kamer zijn nog onzeker, maar de kans op een progressieve meerderheid lijkt vooralsnog gering. De PPR heeft een kleine kans op twee zetels, maar daar zal in ieder geval een lang en ingewikkeld onderhandelingsproces (dat inmiddels begonnen is) aan vooraf gaan.

Het partijbestuur heeft al uitgebreid over de verkiezingsuitslag vergaderd. Dat schijnt prettig verlopen te zijn. Voorzitter Janneke van der Plaat blijkt, als we haar zondagmiddag bellen, in ieder geval voor het eerst sinds lange tijd door een "feestelijk gevoel" overvallen te zijn. Dat komt overigens niet alleen door de Statenverkiezingen. Het partijbestuur heeft de dag tevoren ook meteen de discussie over het Heroverwegingsrapport afgesloten en de voorzitter is opgelucht dat eventueel uiteenlopende interpretaties over de verkiezingsuitslag niet hebben verhinderd dat er op het gebied van plaatsbepaling, inhoud en organisatie van de PPR spijkers met koppen zijn geslagen.

Energie

Voor de toekomstige plaatsbepaling raakt nogal nauw aan de meteen na 18 maart hevig opgelaaide strategiediskussie. Waar de solisten trots naar de verdubbeling op de zelfstandige lijsten wijzen, vragen de samenwerkers misnoegd aandacht voor de spektakel-kampanje die zozeer op de eigen PPR-identiteit was gericht dat de samenwerkende provincies er nauwelijks enige ondersteuning van ondervonden. Janneke van der Plaat vindt dat er in dit opzicht door de PPR een fout is gemaakt: "We hebben geen keuze gemaakt en dat kan de volgende keer niet meer. Het partijbestuur wil dat het komende kongres al een knoop doorhakt: Steken we verdere energie in gesprekken met de partijbesturen van CPN en PSP, of richten we ons op de eigen actiecentra om daar nieuw elan naar boven te halen." Zo gesteld lijkt het bijna een retorische vraag waarop de partijvoorzitter in ieder geval het antwoord al weet, maar dat blijkt een misverstand: "De discussie is volledig open. We moeten niet te snel konklusies trekken, zoals Bas in verschillende dagbladen heeft gedaan. Daarmee beïnvloed je de afweging in de PPR, maar ook in de CPN en de PSP in negatieve zin. Bas mag z'n gedachten hebben, maar hij kan ze beter nog even voor zich houden."

We verloren een tweede zetel in Limburg, maar dat was 5 jaar terug al een kante-boord-restzetel. Overigens was de partij na de vernietigende uitslag van 21 mei 1986 weer duidelijk terug in het zuiden. Verder verloren we tweede zetels in Zuid-Holland en Gelderland. Waarschijnlijk waren die bij zelfstandige deelname wel gehaald. Nu gingen deze zetels op de samenwerkingslijsten konform de afspraken naar de CPN.

Winst PPR

Buitengewoon verheugend voor de PPR is dat we in de acht provincies van zelfstandige deelname meer kiezers trokken dan verleden jaar bij de Kamerverkiezingen. Dit ondanks de zeer lage opkomst nu. Hiermee onderscheidde de PPR zich van PSP en CPN. Naar landelijke percentages omgerekend zouden de drie partijen ongeveer zo uitgekomen zijn (tussen haakjes Kamer '86): PPR 2,5% (1,3%), PSP 1,7% (1,2%) en CPN 1,3% (0,6%).

Deze percentages mag je echter niet verwachten als er nu Kamerverkiezingen waren geweest. Voor opkomstcorrectie en PvdA-overloop moet je ieder percentage met ongeveer een half verlagen (de PPR heeft minder PvdA-overloop dan CPN en PSP). Dit betekent dat de winst van CPN en PSP voor komende Kamerverkiezingen nauwelijks echte winst belooft. Alleen de PPR heeft echt vooruitgang geboekt in vergelijking tot verleden jaar.

Velen hebben na de uitslag van 18 maart de mening opgevat dat de samenwerking in 4 provincies elektoraal slecht uitpakte. De volgende tabel ondersteunt die konklusie.

CPN+PPR+PSP-resultaat bij Staten '87 (Kamer '86=100%)

Friesland: CPN/PPR/PSP	146%
Gelderland: CPN/PPR/PSP	138%
N-Brabant: CPN/PPR/PSP	140%
Z-Holland: CPN/PPR/PSP	143%
Groningen: CPN+PPR+PSP	178%
N-Holland: CPN+PPR+PSP	171%
Overijssel: CPN/PSP+PPR	164%
Flevoland: CPN/PSP+PPR	203%
Utrecht: CPN/PSP+PPR	164%
Limburg: CPN/PSP+PPR	194%
Drente: CPN deed niet mee bij Staten '87	

Zelfstandige deelname van de PPR in acht provincies heeft tot een verdubbeling van stemmenpercentage geleid ten opzichte van vorig jaar. Ook waar met CPN en PSP één lijst werd gevormd, werd flink, zij het minder, gewonnen. Klein links (sorry, Bas) werd daarmee de belangrijkste winnaar van de verkiezingen van 18 maart. Veel slechter dan vorig jaar kon het ook niet. De slappe oppositie van de PvdA heeft PPR, PSP en CPN dit keer de stemmen opgeleverd die we de vorige keer aan diezelfde PvdA waren kwijtgeraakt. Maar toen stond natuurlijk ook nog de opgeklopte vraag naar vorming van regeringsmacht centraal. Nu dit niet aan de orde was besloten veel mensen om maar eens principieel te stemmen.

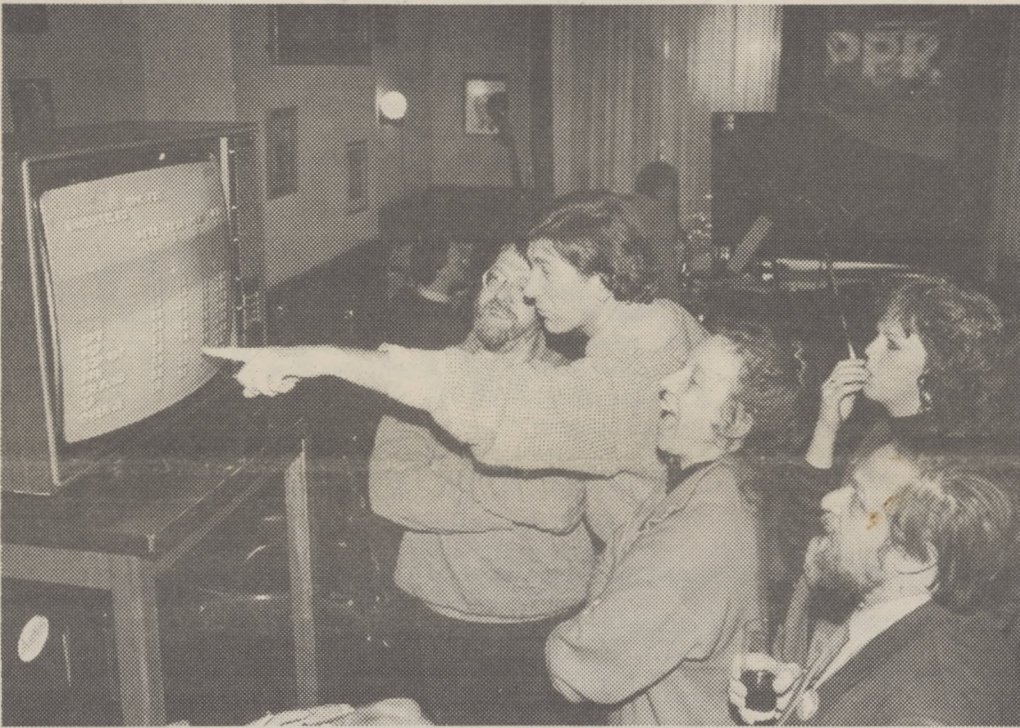

Foto: Michiel Wijnbergh

BESTE RESULTAAT SINDS 1977:

PPR WORDT VIJFDE PARTIJ VAN NEDERLAND

Daags na de verkiezingen sprak Bas de Gaay Fortman in De Volkskrant van 'een overwinning met een kater'. Een overwinning, omdat de uitslag verreweg de beste is voor de PPR sinds de elektorale terugval van de partij in 1977. Het resultaat was zelfs iets boven de uitslag van de Statenverkiezingen van '82, toen de PPR de wind mee had door het PvdA-debacle. Een kater, omdat de PPR in Statenzetels van 16 naar 14 zetels ging, hoewel het psychologisch zo belangrijke resultaat van een vertegenwoordiging in alle provincies werd gehaald.

Te zien valt dat het herstel ten opzichte van de Kamerverkiezingen '86 voor CPN, PSP en PPR in de 4 samenwerkingsprovincies duidelijk achterblijft bij de 8 provincies waar de PPR alleen meedeed. Kennelijk heeft het feit dat in 5 van die 8 provincies een CPN/PSP lijst meedeed en in 3 een afzonderlijke CPN en PSP daar geen invloed op.

Hieruit valt één konklusie te trekken met het gehalte van een open deur: De PPR heeft met haar kampanje sukses geboekt. Het extra effect heeft niet doorgewerkt op samenwerkingslijsten, omdat de PPR daar voor de kiezer onvoldoende herkenbaar was. Het is dus niet juist om te zeggen dat samenwerking het slecht heeft gedaan. De PPR-alleen heeft het beter gedaan door een kampanje die gericht was op de PPR-alleen. Daar kan je overigens de kanttekening bij plaatsen dat de PPR kennelijk in vergelijking tot CPN en PSP de kracht voor en de zin in zo'n kampanje had.

Op eigen kracht heeft de PPR 1/3 Eerste Kamerze-

tel gehaald. Hoe worden dat er twee? Uit de krant heeft ieder al begrepen dat de zetelverdeling in de Eerste Kamer in juni even onvoorspelbaar is als het weer hier te lande. Toch zijn er voor de PPR wel een paar absolute uitspraken te doen. Ten eerste levert ons een klein-linkse lijstverbinding nooit een tweede zetel op. Zelfs niet met de stemmen van Groen Noord-Holland, SP en FNP. Ten tweede er is slechts één manier om aan de tweede zetel te geraken. Absolute voorwaarde daarvoor is een lijstverbinding met de PvdA. Dan is de kans niet meteen 100%, maar zeer reëel als ook stemmen van FNP of Groen Noord-Holland bij ons terecht komen. Hierbij is één vooronderstelling inbegrepen: de PPR heeft niets te zoeken bij Nieuw Limburg en Nieuw-Limburg niets bij de PPR. Het PPR-Partijbestuur kan de dialoog met de nieuwe PvdA-voorzitter Marianne Sint het beste maar meteen aangaan.

HANS SCHOEN

In deze Radikalekrant uiteraard veel aandacht voor de uitslag van de verkiezingen voor de nieuwe Provinciale Staten. We peilden de stemming onder partijprominenten (pagina 1), bedachten een strategie om toch twee Eerste Kamerzetels te verwerven (idem), bezochten een verkiezingsavond tegenover Artis in Amsterdam (pagina 3) en spelden de kranten op zoek naar leuke stukjes over Bas (pagina 4). Wilhelm Verschuren keek thuis gewoon naar de televisie en onthult het geheime wapen in het media-offensief van de PPR-senator (pagina 4). Meer naar achteren in deze krant worden de werkgelegenheidsplannen van het kabinet nog eens tegen het licht gehouden. (pagina 5). De Nederlandse Antillen en Zuid-Afrika komen aan bod op pagina 6, reacties van onze lezers op 7. Bert Willemsen las het kongresstuk over vergrijzing (dat Jolette Leenhouts tot een nieuwe strip inspireerde). Hij konkludeert dat AOW'ers bij vaders Drees beter af zijn dan bij de PPR.

Met het oog op maximale aktualiteit verschijnt de Radikalekrant met nogal wisselende tussenpozen. De komende sluitingsdata: 6 april, 11 mei, 15 juni en 10 augustus.

Over vier weken bespreekt het partijbestuur over deze kwestie een notitie. Dan liggen er, als de afspraken van afgelopen zaterdag worden nagekomen, ook nota's over de gevoerde media-kampanje (willen we dat de volgende keer weer zo of hebben we teveel concessies aan de TV-democratie gedaan?), over partijopbouw, en over de verhouding van de PPR tot de sociale bewegingen. "Met genoeg realiseerde ik me vanochtend dat het hele partijbestuur aan het werk is gezet", stelt Janneke van der Plaat met aanstekelijk enthousiasme vast.

Telefoon

Twee uur later sta ik op het perron in Ermelo. Net als ik op zoek ga naar een telefooncel komt er een oranje Volkswagenbus aan scheuren. Een paar minuten later zitten we tussen de stapels boeken. Bas de Gaay Fortman wil ook voor de Radikalekrant nog wel zijn licht over de uitslag laten schijnen. "In de kranten is de indruk gewekt dat het me vreselijk hindert dat we PSP- en CPN-mensen in de Staten en de Eerste Kamer hebben geholpen. Maar dat vind ik helemaal niet zo erg. Het zijn per slot de slechtsten niet die je in deze organen kunt hebben. Wat me werkelijk hindert is dat we door de samenwerkingslijsten in vier provincies niet het maximale resultaat hebben gehaald. Het totale resultaat was beter geweest als we overal zelfstandig hadden meegedaan. Dan waren onze eigen kiezers beter opgekomen. Veel potentiële kiezers hebben het nu als een belemmering ervaren dat ze geen PPR konden stemmen."

Dan is de partijvoorzitter aan de telefoon. De kranteninterviews blijken niet bij iedereen zo goed gevallen te zijn en de vraag is of er iets minder openlijk afstand genomen kan worden van PSP en CPN. Het voorzichtige verzoek lijkt aan de strijdlust van de PPR-senator, voorzichtig gezegd, weinig afbreuk te doen. Wel wil hij onmiddellijk toegeven dat het niet halen van de drie-plus-drie-doelstelling ook aan andere dingen dan de samenwerking heeft gelegen: "De drempel voor de onbewuste kiezer om PPR te stemmen bleek aanmerkelijk hoger dan ik dacht. Bovendien hebben we de imago-verandering van de PPR tamelijk laat ingezet en ziet de kiezer zoiets in verkiezingstijd al snel als een verkooppraatje. Wat nadelig werkte was de algemene matheid van de kampanje. We wilden de PPR terug brengen in de race, maar er bleek helemaal geen race te zijn." Als extra handicap noemt De Gaay Fortman nog de "stoorzender" Roel van Duyn en zijn Groenen. "Ik vrees dat ik ze, door op groene thema's te hameren en door de Duitse Grünen als voorbeeld te stellen, ook nog stemmen heb bezorgd."

Bloedarmoede

Hoe zwaar alle factoren afzonderlijk hebben meegewogen zal nooit duidelijk worden. Maar dat de verwarring rond het naast elkaar bestaan van zelfstandige en samenwerkingslijsten een belangrijke rol heeft gespeeld, daarover is iedereen het eens. Ook Ria Beckers wil de samenwerkingskwestie nog wel eens goed bekijken: "Maar dan ontdaan van de ideologische lading. In Zuid-Holland en Friesland was de samenwerking volstrekt logisch. Maar in Gelderland en Noord-Brabant werd er teveel om ideologische redenen voor gekozen. Om dezelfde reden werd er in Groningen gekozen tegen een lijstverbinding met de CPN, en ook dat is niet verstandig." Ria Beckers houdt voorlopig vast aan een al lang gehuldigd standpunt: samenwerking waar dit mogelijk is, maar, zeker in de landelijke verhoudingen geen gemeenschappelijke lijst. "Samenwerking is geen medicijn voor bloedarmoede; als je geen eigen werfkracht hebt - maar ik zal niet beweren dat bewezen is dat CPN en PSP dat niet hebben - dan helpt samenwerking ook niet." De fractievoorzitter ziet in ieder geval niets in weer een eindeloze onderhandelingsronde tussen partijbesturen. "We moeten rustig verder denken over de rol van politieke partijen in de toekomst en over een nieuwe politieke cultuur. Als zich over enkele jaren dan wellicht iets nieuws aandient waar perspectief in zit, dan zijn we er in ieder geval klaar voor."

BRAM VAN OJK

ANTI-COLA WEEK

Pepsi en Coca duperen suikerboeren

Vorig jaar april is in de aktieweek "Honger hoeft niet" aktie gevoerd tegen de bedrijven Coca Cola en Pepsi. Deze hebben arbeiders op de Filipijnse suikerplantages gedupeerd door een plotselinge overschakeling van rietsuiker op zoetstof (uit maaiszetmeel) als grondstof van hun frisdranken. De Filipijnse arbeiders kwamen zonder inkomsten te zitten en een hongersnood dreigde in landbouwgebieden waar al generaties lang uitsluitend rietsuiker wordt verbouwd (het eiland Negros).

De aktie was er op gericht dat Coca Cola en Pepsi een schadevergoeding zouden betalen om het mogelijk te maken om de nu braakliggende grond bouwrijp te maken voor eigen voedselteelt. De arbeiders zouden dan voor hun eigen voedsel kunnen zorgen. Pepsi reageerde helemaal niet op de schadevergoeding-eis. Coca Cola reageerde met de mededeling dat het bedrijf geen enkele blaam treft en dus geen schadevergoeding betaalt. De bond van suikerwerkers (National Federation of Sugar Workers) heeft gevraagd om een internationale aktie. Filipijnse solidariteitsgroepen in Japan, Zweden en Australië reageerden al. Nederland komt ook in aktie in de vorm van een ANTI-COLA WEEK van 5 tot 11 april. Doel van deze week is de handelswijze

van de frisdrankgiganten onder de aandacht te brengen en zo uitgesproken negatieve reclame te maken. Zowel Coca Cola als Pepsi stoppen veel geld in reclame om een goede naam te krijgen. Aantasting van deze goede naam is dus een effectief aktie- en drukmiddel. Tijdens de ANTI-COLA WEEK zal een oproep gedaan worden om geen Coca Cola en Pepsi te drinken. Verder zijn er allerlei akties om publiciteit te krijgen en het publiek voor te lichten. Ook zal een geldinzamelingsaktie worden gehouden ten behoeve van de suikerarbeiders. *Het aktiemateriaal is al klaar en te bestellen bij:*
Vereniging Milieudefensie
Postbus 20050
1000 HB Amsterdam
020-221366

OOK PPR KAN AANVRAGEN

KKN deelt geld uit

Zoals wellicht bekend, zal ook in 1987 geld uit het KKN-vredesfonds ter beschikking worden gesteld aan vredesactiviteiten. Om misverstanden en teleurstelling te voorkomen wordt hieronder in het kort uitgelegd wie, op welke wijze in aanmerking kan komen voor een geldelijke bijdrage uit het KKN-fonds.

Het KKN-bestuur heeft voor 1987 f 250.000,- ter beschikking gesteld aan de deelnemende organisaties. Halverwege 1987 zal tussentijds bekeken worden of voor 1987 een groter bedrag vrijgemaakt moet worden. Het te verdelen bedrag wordt niet automatisch aan de deelnemende organisaties overgemaakt, maar kan pas worden opgenomen na indiening van één of meer projecten, die door het KKN-bestuur goedgekeurd moeten worden. Dat wil dus zeggen dat Bijvoorbeeld de PPR niet vrij kan beschikken en beslissen over haar aandeel van het beschikbare geld.

Het KKN-bestuur hanteert de volgende criteria:

- 1) Het projekt moet betekenis hebben voor een breder publiek, dan alleen de eigen organisatie;
- 2) De relatie met de problematiek van de nukleaire bewapening moet duidelijk herkenbaar zijn;
- 3) Strukturele personeelskosten komen niet voor subsidiering in aanmerking. Reiskosten komen slechts in beperkte

mate voor subsidiering in aanmerking.

De aanvragen moeten worden ingediend via de leden van het KKN, dus bijvoorbeeld via de PPR; maar ook via de grote KKN-leden zoals Pv/dA, D66, FNV, Pax Christi en IKV. Daarbij is het belangrijk te beseffen, dat de grote leden over veruit het grootste gedeelte van de f 250.000,- aanvragen kunnen bemiddelen. Het is dus verstandig om eerst bij deze grote KKN-leden aan te kloppen.

Kleine leden, zoals de PPR, kunnen maar voor een klein bedrag aanvragen indienen. De PPR wil proberen om vooruit te halen voor die acties/groeperingen, die door de grote KKN-leden niet ondersteund worden.

Heb je plannen voor een vredesactiviteit en heb je geld daarvoor nodig, dien dan een aanvraag in bij één of meer KKN-leden.

Voor nadere informatie: bel: 020-247570 op dinsdag en donderdag (vragen naar de medewerker buitenland)

Lawine voor-ziet in behoefte

Hoewel er in Nederland al jarenlang wordt gediskussieerd en geschreven over "de buitenlanders" in Nederland en al minstens even lang over de veranderende man/vrouwverhoudingen, is er nauwelijks aandacht voor een belangrijk gevolg van de aanwezigheid van buitenlanders in Nederland en Nederlanders in het buitenland: het bestaan van bi-kulturele relaties.

Gezamenlijk vonden een aantal Nederlandse vrouwen met een niet-Nederlandse partner dat hieraan een eind moest komen. Dit leidde anderhalf jaar geleden tot de oprichting van LAWINE, de Landelijke Werkgroep Nederlandse Immigrantenvrouwen. In die anderhalf jaar is duidelijk gebleken hoe groot de behoefte aan en de noodzaak van LAWINE is. Deze was zo groot dat we het werk niet aankonden. Daarom hebben we een half jaar dicht moeten gaan, om de voorwaarden te scheppen om versterkt door te kunnen gaan. Resultaat is dat LAWINE nu door kan gaan met een projekt voor 2 1/2 jaar, in een nieuwe ontmoetingsruimte/kantoor. Het projekt richt zich op partners in (ex)bi-kulturele relaties en hun kinderen. Zij kunnen bij LAWINE terecht voor:

- kontakt met andere vrouwen om ervaringen uit te wisselen;
- regionale kontaktgroepen; de eerste groepen zijn van start gegaan in Brabant en Amsterdam in oktober;
- voor informatie over bi-kulturele relaties en zaken waarmee je door je relatie wordt gekonfronteerd;
- voor gezamenlijke belangenbehartiging: je bent niet alleen, maar hebt een organisatie achter je staan!

LAWINE is telefonisch bereikbaar via tel: 020-993186 op dinsdag, woensdag en donderdag. Postadres: Postbus 51100, 1007 EC Amsterdam

Gewetens-bezwaren Militaire Bestemming Belasting-gelden

Miljoenen Nederlanders spraken zich reeds uit voor een ander vredesbeleid en tegen de voortgaande (kern)bewapening. Desondanks stuurt de huidige regering niet alleen aan op plaatsing van een nieuwe generatie kernwapens, maar zelfs op verhoging van het defensiebudget. Voor velen is de mat nu echt vol, daar dit beleid bij hen op onoverkomelijke gewetensbezwaren stuit. De legitieme middelen om ons hiertegen te verzetten zijn echter nog niet uitgeput! Wij roepen hierbij de vele vredesactivisten in Nederland op ons te steunen bij het opstellen van een initiatief-wet Gewetensbezwaren Militaire Bestemming Belastinggelden; en deze ter behandeling voor te leggen aan regering en parlement. Voor het zorgvuldig doen opstellen van een dergelijke op de Wet Gewetensbezwaren Militaire Dienst voortbouwende wettelijke tekst is steun nodig. Doe mee: stort tenminste tien gulden op giro 220644 t.n.v. Quakerhulpfonds te Overasselt o.v.v. initiatiefwet Gewetensbezwaren.

IS UW SPAARGELD OOK NIET EEN HEEL KLEIN BEETJE APART?

U wilt elke maand een beetje geld apart zetten. U zoekt dus een spaarbank waar uw geld goed bewaard wordt en waar u een mooie rente krijgt. Het laat u echter niet koud wat die bank met uw geld doet. U zou er behoorlijk wat moeite mee hebben als dat bijvoorbeeld in een land als Zuid-Afrika werd belegd. Open een spaarrekening bij de Algemene Spaarbank voor Nederland.

Dan weet u een paar dingen heel zeker: niet één cent wordt in speculatieve objecten gestopt, niet één cent ondersteunt de apartheid.

Het uitgekende beleggingsbeleid van de ASN zorgt niet alleen voor een rustig gevoel, maar ook voor een stevige rente.

Als u bij de ASN wat geld apart zet, blijft het ver weg van de apartheid.

Die garantie krijgt u. Zwart op wit.

Als u nu een spaarrekening opent bij de ASN met tenminste f50,- als eerste inleg, krijgt u als welkom f7,50 spaarpremie.

RADIKALEN KRANT

Kolofon: De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen, Redactie, administratie en advertenties: Partijburo PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Redactie: Arda van den Brink, Marc Broere, Jan Dirx, Jan Huisman, Anneke van 't Hull, Anita Keuning, Bram van Ojik (eindredactie), Hans Verstraten, Onno de Zwart. Redaktiesekretariaat: Enny Schouten. Vormgeving: Joep Paulussen. Foto's: Angela Goedemondt, Fred Jansz, e.a. Abonnementen: Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, tnv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

601-21

BON In enveloppe zonder postzegel zenden aan Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 WB 's-Gravenhage.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nader inlichtingen over:

de ASN-spaarrekening gekoppeld aan de girorekening

de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jongens en meisjes t/m 17 jaar).

- de Zilvervloot (voor jongeren van 15 t/m 20 jaar)
- het depositosparen (met vaste looptijd)
- * aankruisen wat u wenst.

ALGEMENE SPAARBANK VOOR NEDERLAND GEEFT RENTE ZONDER BIJSMAAK.

Bellen of bezoeken kan ook: Rijnstraat 28, 's-Gravenhage of telefoon 070-710880

De PPR-flikkers en Potten geven een eigen blad uit: Het Vlindertje. Het verschijnt 4 à 5 maal per jaar. Het abonnementsjaar van het vlindertje loopt per kalenderjaar. Een abonnement kost minimaal f 11,00 per jaar. (te bestellen door overmaking op giro nummer 4295824 t.n.v. PPR-Flikkers en Potten, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, o.v.v. abonnement.) Een los nummer kost f 2,50 (inklusief verzending).

In nummer 2 van dit jaar staan o.a. de volgende artikelen:
- de PPR moet lid worden van de IGLA
- Homo-diskriminatie op Amerikaanse Bases in Nederland
- de „Maatschappelijke Dag” van het COC
De landelijke bijeenkomst van de PPR-Flikkers en Potten wordt op woensdag 1 april gehouden in de fractie-kamer van Links Den Haag, oude stadhuis, Groenmarkt 1, tel. 070 - 122029. Begin 20.00 uur.

Bon

ik wil meer weten over de PPR-Flikkers en Potten

ik wil een abonnement op het vlindertje

ik wil meewerken aan het vlindertje

naam: _____

adres: _____

postcode: _____

plaats: _____

GREEP OP TECHNOLOGIE:

Verzin een list jonge vriend

Aan het eind van het technologiecongres van november vorig jaar riep Boy Trip de partij op de vele zinnige gedachten die neergelegd waren in de nota 'Nieuwe technologieën voor mensen' via een manifest een bredere bekendheid te geven. Het partijbestuur heeft gehoor gegeven aan die oproep en onlangs het gevraagde manifest uitgegeven. Het kreeg de titel DE CHIP OF HET EI, over de informatiemaatschappij. Rouke Broersma kreeg de eindredactie van het stuk en dat is gelukkig te merken ook. Hij kent z'n klassieken, zodat het verhaal verlichtigd wordt met verwijzingen naar grote geleerden als de professoren Sickbock en Prlywtzkofski en de uitvinder Willie Wortel met zijn onafscheidelijke assistent lampje.

Foto: Michel Pellanders

'De stille revolutie', zo wordt de overgang naar de informatiemaatschappij genoemd in het manifest. Er blijken twee zienswijzen mogelijk te zijn als het gaat om een waardering van die stille revolutie. De een is pessimistisch, de andere optimistisch. Maar ook dat blijkt niet nieuw te zijn, want elke grote verandering in de loop der tijden werd op beide manieren gezien. In de personen van Sickbock en Prlywtzkofski worden pessimisme en optimisme tot leven geroepen. De vraag is uiteraard op welke wijze je zorg kunt dragen voor een overwinning van Prlywtzkofski.

De nauwe verwevenheid van de technologische ontwikkelingen met de economie en de verwevenheid van bedrijven en overheid als het gaat om financiële steun aan het wetenschappelijk industrieel complex, maken duidelijk dat greep krijgen door de gemeenschap op technologische vernieuwingen betekent dat je greep krijgt op de economische ontwikkelingen. Daar ligt dan ook de centrale vraag, hoe verwerf je die greep? Want het alternatief – het volledig afwijzen van technologische vernieuwingen – wordt in het manifest verworpen. Dit gebeurt in de eerste plaats om de reden dat vernieuwingen uiteindelijk toch niet tegen te houden zijn en op de tweede plaats omdat die vernieuwingen ook een serie positieve gevolgen kunnen/zullen hebben.

Kreet

Het verhaal mondt uit in een serie voorstellen. Grote nadruk wordt daarin gelegd op onderwijs en vorming die mensen ('vrouwen en mannen, meisjes en jongens') moeten leren omgaan met de nieuwe technologieën. Maar het centrale voorstel behelst natuurlijk het greep krijgen op de ontwikkeling, de 'demokratisering van nieuwe technologie'.

Dat voorstel luidt als volgt:

"Nieuwe technologie moet gedemocratiseerd worden. Willen we de nieuwe technologie echt in dienst stellen van de maatschappelijke behoeften dan zullen de machtsverhoudingen in de samenleving en de bedrijven moeten veranderen. Spil van de democratisering van de technologie is een instituut voor 'technologie-beoordeling'. Een dergelijke instelling kan signalementen leveren, kan onderzoek doen, voorlichting geven, begeleiding van discussies verzorgen. Het instituut is gekoppeld aan het parlement en is gemakkelijk bereikbaar voor maatschappelijke groeperingen. Voldoende middelen zijn gewenst, van waaruit ook kontradeskundigheid van maatschappelijke groeperingen als vakbeweging en actiegroepen gesteund kan worden om op te kunnen tegen de gevestigde instellingen. Discussies over nieuwe technologie kunnen ook leiden tot het afwijzen van ongewenste technologieën. Daarom moeten deze discussies zo vroeg mogelijk plaatsvinden. Het parlement moet meer bevoegdheden krijgen om besluiten te nemen over nieuwe technologie. Ontwikkelingsubsidies voor nieuwe technologie worden gericht op maatschappelijk vastgestelde doelen met toetsing achteraf. Invoering van nieuwe technologie wordt geëvalueerd (op beheersing, effecten, enz.)"

Dat klinkt mooi, maar wat rest is dan de wanhoopskreet: Hoe krijgen we vanuit de Nederlandse overheid greep op het internationaal opererende militair-industrieel-technologische complex. Verzin een list jonge vriend.

JAN DIRX

Het manifest is te verkrijgen op het partijbureau van de PPR (kosten f 0,25, exclusief verzendkosten).

Vredelievend?

Onder de kop "Lubbers verwacht geen kruisraketten" publiceerde Het Binnenhof op 17 maart een artikel over de vermeende vredelievende neigingen van de Minister-President. Ria Beckers stelde de premier daar de volgende vragen over:

1. Is het waar dat u altijd al een tegenstander van Kruisraketten bent geweest en dat u de wapenwedloop tussen de Amerikanen en de Russen een "belachelijk verschijnsel" vindt?

2. Is het waar dat u deze gedachten tot nu toe nooit in het openbaar hebt geuit, omdat u dan nooit meer geloofwaardig zou zijn geweest in uw uitleg van het Kabinetbesluit, dat er in Nederland Kruisraketten geplaatst zouden worden als de Russen hun

SS'20's niet tot het gewenste aantal zouden terugbrengen?

3. Waarom uit u deze gedachten nu wel in het openbaar?

4. Welke consequenties verbindt u hieraan vanwege diezelfde geloofwaardigheid ten aanzien van de stijging van de Nederlandse defensieuitgaven, SDI, het nemen van initiatieven tot stopzetting van de plaatsing van middellange afstandswapens in Europa én opschorting van de bouw in Woensdrecht?

5. Acht u het mogelijk dat in Woensdrecht nog Kruisraketten geplaatst worden, terwijl u aanblijft als Premier?

We informeren u nog over de antwoorden van de Minister-President.

Verkiezingsavond laat op gang:

Winst moet even wennen

Wie op de verkiezingsavond even na negenen het hoofdstedelijke etablissement 'Eik en Linde' binnenstapte, zou niet hebben vermoed dat er deze avond een klein feestje gevierd zou worden. Aan de bar zaten vier gasten gespannen de verrichtingen van Ajax te volgen. Alleen enkele vage jazz-klanken deden vermoeden dat er in een andere ruimte nog iets aan de hand moest zijn.

Eenmaal een verdieping hoger aangeland blijken al ongeveer 50 mensen afgekomen op de uitslagenavond van de PPR-Noord-Holland. Onder hen bevindt zich dan ook al een belangrijk deel van de partijtop.

Dwars door het swingende geluid van het aanwezige jazzkwintet wordt druk gepraat. Echter niet de eerste stembusuitslagen maar de vraag of de Ajacieden er in slagen hun Zweedse opponenten te verslaan houdt het merendeel van de aanwezigen bezig. Zelfs als de TV al weer is overgeschakeld op het doorgeven van de verkiezingsresultaten – toch eigenlijk de belangrijkste taak van dit medium op een verkiezingsavond – blijkt nog menig aanwezige bezig met de klinkende overwinning bij het voetbal.

Het dringt maar langzaam door dat men hier eigenlijk is voor die andere overwinning, de verkiezingswinst. Zo wordt het stembusresultaat van Amsterdam door de PPR begroet met een aarzelend applaus. Pas als duidelijk wordt dat de PPR in de kleinste provincie, Flevoland, er in is geslaagd haar zetel in de Staten te behouden, durven de eersten de voorspelling aan dat de PPR in alle Staten blijft. Een voorspelling die niemand hardop had durven doen in mei 1986.

Verdubbeld

Nadat bekend is geworden dat ook in Noord-Holland de 2 zetels zijn behouden, en Ria Beckers inmiddels via de TV de overwinning voor de PPR heeft opgeëist, is het tijd voor de woorden van dank en het interpreteren van de cijfers.

Partijvoorzitter Janneke van der Plaet constateert dat de PPR zich ten opzichte van de Statenverkiezingen 1982 – overigens de beste verkiezingen voor de PPR in de afgelopen 10 jaar – heeft gehand-

haafd, en dat de PPR zich ten opzichte van de Kamerverkiezingen van 1986 – inderdaad de slechtste uitslag van de afgelopen 10 jaar – heeft verdubbeld.

Het goede resultaat wordt mede toegeschreven aan de mediakampanje van Bas en de voortreffelijke advertenties opgesteld door Wim de Boer en Rouke Broersma. Een kampanje met spektakel én diepgang.

Ook Bas de Gaay Fortman betuigt hulde aan de inzet die op verschillende nivo's in de partij is geleverd, met name door de kampanjeleider, Wim de Boer. Maar Bas waarschuwt ook: "Twee dingen. We winnen de verkiezingen. Als we gewonnen hebben, moeten we pas echt aan de slag om werkelijk terug te komen. De politieke inhoud hebben we. Aan de politieke marketing moet nog gesleuteld worden."

In de wandelgangen wordt refererend aan de verkiezingsleus 'Frisse lucht in de Politiek' enigszins skeptisch opgemerkt dat ook de PPR om frisse lucht en een goede opknabbeurt zit te springen.

TIM VAN RUITEN

Verloren

Verloren op de uitslagenavond 18 maart in Eik en Linde, Amsterdam: een analoog horloge, met op de wijzerplaat het logo van Encyclopedia Britannica, goudkleurig en van het merk Benrus.

Vinders kunnen bij terugbezorgen rekenen op een dolgelukkige reactie van de zoekende eigenaar. Bij voorbaat dank.

Reacties s.v.p. naar: Singel 277, 020-247570

Censuur of cesuur?

De NRC-directie heeft een breuk teweeg gebracht in de advertentiereeks van de PPR door de eerste drie wel en de laatste twee advertenties niet te plaatsen. Het gaat om de volgende advertenties:

LIBERAAL OF LIBERTAIR?

De nuancerende NRC-lezer vindt eindelijk de vrijheid om dit keer PPR te stemmen.

IJSBREKER OF BREEKIJZER?

De tolerante NRC-lezer denkt niet in gestaalde kaders. 't Is buigen of Basje.

Ze lijken teveel op de eigen NRC-advertentiekampanje, is de argumentatie. Vreemd, want dat is toch het kenmerk van paradie, en kwaliteit kan tegen dat stootje.

Tenminste, meestal

Jammer, maar goede wijn behoeft geen krant.

Tenminste, niet altijd.

Emancipatieproject

Een van de geruchtmakende uitspraken van het feminiseringscongres in '84 was de uitspraak dat mannen voorsnog tegenstanders zijn. Nu, bijna drie jaar later, wordt het hoog tijd die uitspraak opnieuw onder de loep te nemen.

Daarom organiseert het emancipatieproject een studiedag op zaterdag 4 april, in het Stillecentrum, Hoog-Catharijne, Utrecht. Programma:

10.30: binnenkomst, koffie.

11.00: korte inleiding op de dag.

11.15: inleiding J. Wolffensperger, docente vrouwenstudies aan de Landbouw Universiteit Wageningen.

11.45: discussie a.d.h.v. stellingen.

12.30: pauze

13.30: discussie in verschillende werkgroepen over meerderheid van vrouwen in sollicitatie- en adviescommissies. strategieën voor de toekomst.

Opgave en informatie bij Marie-José Burger, tel. 020-256046

Landelijke werkgroep energie en milieu

Op woensdag 15 april 1987 vindt in Utrecht de eerste vergadering plaats van de nieuwe landelijke PPR-werkgroep energie en milieu. Inmiddels hebben een aantal leden kenbaar gemaakt bijdragen te willen leveren op energie- en milieugebied, individueel of in het verband van een landelijke werkgroep. Dit vormt in elk geval een basis voor een goede start.

Alle PPR-leden, die willen meewerken, zijn uiteraard welkom op deze vergadering. Wel verzoeken wij hen zich telefonisch of schriftelijk op te geven bij Henk Moll, Oppenheimstraat 39, 9714 EM Groningen, tel. 050-731427 (thuis) of 050-634606 (werk). Belangstellenden, die wel willen meedoen maar voor de vergadering verhinderd zijn, kunnen zich op hetzelfde adres aanmelden.

Op deze vergadering worden afspraken gemaakt over de werkwijze van de werkgroep. Daarnaast zal bepaald worden welke onderwerpen de werkgroep zal aanpakken. Mogelijke onderwerpen zijn:

1. De milieuwetgeving en de praktijk.
2. Schoon drinkwater ook in de toekomst.
3. Een nieuwe elektriciteitswet voor de centrale energieopwekking.
4. Hoeveel werk zit in een goed energie/milieubeleid?

Vergaderplaats: De Kargadoor, Oude Gracht 36, Utrecht. Aanvang 20.00 uur.

We mogen terug zien op een goede kampanje. De PPR heeft als enige politieke partij van zich doe spreken. En over het resultaat kunnen we best tevreden zijn.

Het enige wat nog rest is het aan elkaar knopen van de financiële touwtjes. De laatste girokaart van het verkiezingsfonds lag pas een week voor de verkiezingen in de bus.

En natuurlijk heeft niet iedereen die direkt weer ingevuld en opgestuurd. Wij hebben echter met de laatste advertenties alvast een voorschotje genomen op jouw bijdrage. Dus als je de girokaart nog thuis hebt liggen stuur 'm dan even op. Want wat is er mooier als ook de financiële kampanje met een glanzend resultaat kan worden afgesloten.

BAS AKTIEF IN VEAUDEVILLETHEATER:

IS PPR-BENGEL STRUKTUREEL IN DE WAR?

Citaat

wonnen van de vleugel-Beckers."

"Deze keer was er alleen voor klein links aanleiding om zich onbekommerd in een feestroes te storten", stelt Trouw wel heel erg frivool. "Vooral de PPR heeft met succes aan de weg getimmerd", stelt het dagblad, dat Bas nog eens laat zeggen dat de PPR het vooral goed deed in de provincies waar we zelfstandig meededen. "Daaruit moeten we lering trekken".

Kwaad bloed

Het is de PPR (meer dan CPN en PSP) gelukt om in een saaie, bloedeloze campagne op te vallen. De eens zo vermaledijde TV-demokratie bleek ook voor de PPR een prima hulpmiddel om de aandacht van de kiezer te trekken. In de wereld van de grijze muizen valt een man die zich verkleedt al snel de eer te beurt bij Tineke en andere vrouwen aan tafel te

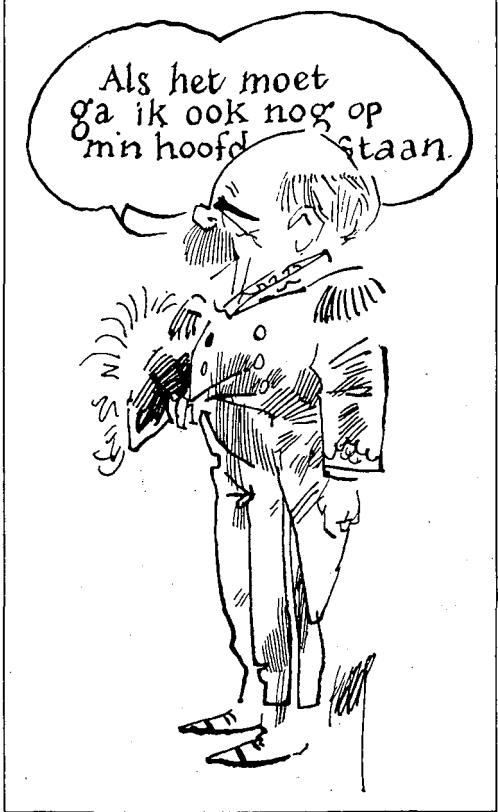
mogen bij schuiven. Dat heeft ongetwijfeld nieuwe stemmen opgeleverd, maar zette in eigen kring hier en daar kwaad bloed. Limburgs lijsttrekker Paul van der Hijden zei het vijf dagen voor de verkiezingen in de Volkskrant zo: "Het is goed dat Bas probeert de mensen bij de politiek te betrekken. Maar gaan ze niet aan de ernst voorbij, als je het leuke voorop stelt?" Hij weet dert "sommige mensen het ludieke van Bas helemaal zien zitten, maar anderen knappen er op af" Overigens is van der Hijden het wel hardgrondig eens met de nadruk die in de Bas-campagne op de eigen PPR-identiteit kwam te liggen! "Samenvoeging van partijen leidt tot samenklontering en identiteitsverlies. ...De kiezers weten dat ik geen communist ben, ze zouden het raar vinden als ik een CPN-poster voor het raam hing." Volgens de Volkskrant is de vraag naar radikaal progressieve samenwerking voor de Limburgse lijsttrekker "bijna zo onzedelijk als die 'waarom ik het niet met mijn buurvrouw houd'."

Termieten

Minder verrassend was kritiek die vanuit de richting van de samenwerkers op de campagne werd geuit. Gelders statenlid Jan Dirx, "één van die ongeveer achthonderd anonieme amateurpolitici die zich week in week uit voor een brutobedrag van veertienhonderd gulden als termieten door de papierproductie van het Nederlandse overheidsbedrijf knagen", vindt het maar niks dat Bas zo op de voorgrond treedt: "Onze ideeën over het belang van lagere parlementaire niveaus in dit staatsbestel worden opgevoerd aan het campagne voeren. Zonder dat daarover ook maar een discussie gevoerd is.... Ik ervaar dat persoonlijk zo dat de kwaliteit van mijn werk ondergeschikt gemaakt wordt aan de show," (VPRO-gids, 14 maart)

Kritiek was er ook in de plichtmatige, maar leuke anti-PPR column van Jan Blokker in Volkskrant (14 februari). In een open brief aan De Gaay Fortman senior betuigt Blokker zijn deelneming met het publieke optreden van de "49 jarige bengel" uit die o zo deftige familie: "Hoelang wist u het al? ik bedoel dat hij echt structureel in de war was?" "Een handjevol mensen is nu eenmaal ongeneeslijk ziek gebleken; samen zijn ze, als een soort patiëntenvereniging, bij elkaar gebleven in de PPR, en nooit meer veranderd." Oud-minister en woordkunstenaar I.A. Diepenhorst gooit het in een brief aan

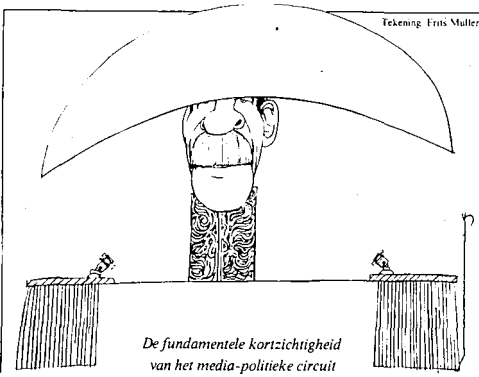
Peter

NRC/Handelsblad over een andere boeg. "Om zich op 49-jarige leeftijd als een pias-achtige paladijn van een verjongde politiek op te werpen getuigt van sprankelend initiatief", schrijft de Antirevolutionair. Maar hij is optimistischer dan Blokker: "Mischien brengt een ontmoeting van de PPR-agitator met Abraham tegen het einde van dit jaar eerstgenoemde er toe het bij hem beslist ruimschoots aanwezige talent op meer verantwoorde wijze te benutten."

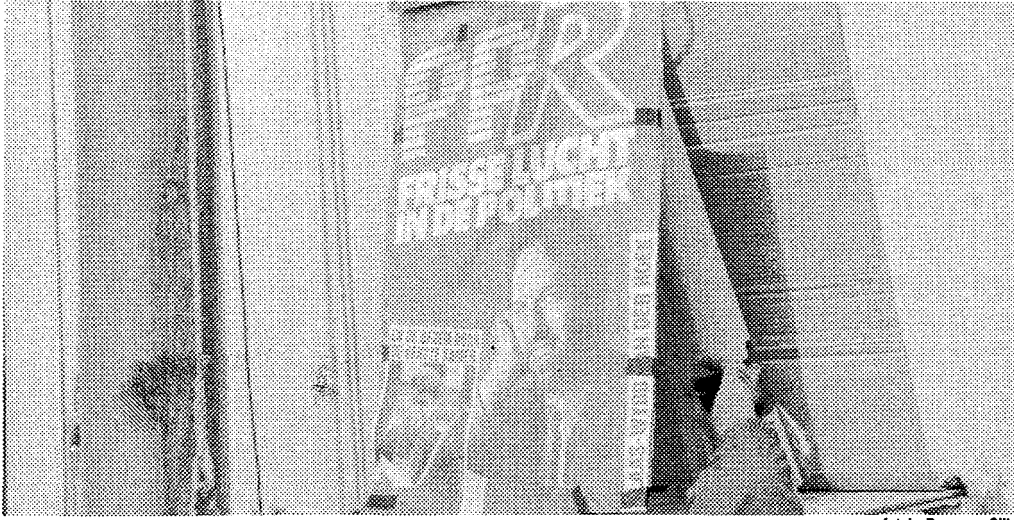
Ook Bas zelf blijkt overigens niet onverdeeld gelukkig met de uitwerking van de campagne. In NRC/Handelsblad (10 maart) geeft hij toe dat van de geplande spektakel en diepgang alleen het eerste element is overgebleven. "Voor Het Pak gaan de deuren open, voor de Ideeën daarachter niet... aandacht krijg je niet met een politiek essay, maar wel met een visueel effect." Het Media Politiek Circuit, waarin door de senator met zoveel verve is meegespeeld, krijgt van deze oppervlakkigheid naar oud-gebruik de schuld. "Ideeën en complexiteit leggen het af tegen het veaudevilletheater van het MPC", schrijft Bas en hij bepleit "een grondige opknapping". Het MPC leeft bij de waan van de dag, voor visie, bezinning en geestelijke ontplooiing is nauwelijks plaats. "Wat meer doorstroming, zowel in Den Haag als in Hilversum, zou verklontering van personen, media en macht kunnen tegengaan."

BRAM VAN OJK

"De PPR heeft bewezen dat 'ie als enige van de kleine linkse partijen nog over voldoende werfkracht beschikt om uit de vicieuze cirkel van het klein zijn te komen." Niet zonder triomf nam Bas de Gaay Fortman de ochtend na de statenverkiezingen op de NCRV-radio afstand van PSP en CPN. De volgende dag wordt de boodschap nog wat aangescherpt. Bas heeft spijt van de samenwerking met PSP en CPN, zo blijkt uit artikelen in De Volkskrant en Trouw. "De PPR-kiezer wenst niet een lijst van PPR, CPN en PSP", weet Bas, en hij vindt dat niet vreemd. Een verbinding met "gedachtengoed uit de vorige eeuw over socialisme en communisme ... spreekt onze kiezers niet aan". Ondanks het mislukken van de drie-plus-drie-formule en ondanks de "flinke kater" die Trouw ten aanzien van de samenwerking bij de Gaay Fortman konstaterde, werd de uitslag toch vrij algemeen als een overwinning voor de door hem bepleitte noodklokstrategie gezien ("allerlei mensen komen me feliciteren", stelde hij enigszins verbaasd vast).

De Volkskrant noemt het "succes van De Gaay Fortman" van groot belang voor de interne verhoudingen in de PPR: "Samenwerking met andere kleine linkse partijen, zoals bepleit door fractievoorzitter Ria Beckers, heeft De Gaay nooit zien zitten. 'We horen bij de PvdA en niet bij klein links', zei hij woensdagavond nog eens. De vleugel-Bas heeft ge-

foto's: Bram van Ojik

Op 14 maart, de zon scheen en het vroom dat het kraakte, werd de verkiezingscampagne afgesloten met een protest tegen het dreigende Eems-Dollard verdrag. Het verdrag zet de deur voor een nieuwe vervuilende industriële concentratie aan de Waddenzee wijd open. Groningse PPR-leden en landelijke campagnevoerders op een schip uit Delfzijl, ontmoeten midden op het Wad een Grönendeleгатie uit Em-

den. Er werden toespraken uitgewisseld en men verzekerde elkaar dat de strijd nog niet gestreden is. Alleen een onverhoopte progressieve meerderheid in de Eerste Kamer kan het verdrag overigens nog tegenhouden. Inmiddels gaat de Groningse PPR samen met Noordduitse Grönen werken aan een alternatief industrieplan voor het gebied.

WILHELM VERSCHUREN UITSLAG

Wat een klapper heeft de PPR gemaakt op 18 maart! De grote winnaar van de verkiezingen, PSP en CPN in haar kielzog meesleurend. En daar hebben wij, gewone leden geen poot voor hoeven uitsteken. Gaay de Fort Basman. Dat was genoeg. Het leek tijdens de campagne wel of door de media slechts bij hem informatie over het functioneren van de Eerste Kamer in te winnen was. De Gaay was overal tegelijk, als Sinterklaas op 4 december. Velen vragen zich af hoe dat mogelijk is. En omdat de verkiezingen nu toch achter de rug zijn kan ik jullie het geheim onthullen: in de meeste gevallen opereerde er een hulpsinterklaas in de persoon van Ton van Duynhoven, die een schier perfecte Gaay-imitatie in huis heeft. Niemand heeft het gemerkt, zelfs PPR-leden niet. Nu weten jullie meteen waarom de campagne niet al te inhoudelijk was, je kunt van zo'n hulpsinterklaas natuurlijk niet alles verwachten. Een act opvoeren, méér is teveel gevraagd.

Er was maar één schoonheidsfoutje: de echte Gaay lag op 18 maart met een griepje te bed (vanaf deze plaats: beterschap!) en het kampanjeteam had de stand-in slechts tot 17 maart gekontracteerd. Zo moesten wij ons op de verkiezingsavond op de televisie weer met Ria behelpen. Hemeltjefielief, wat zat die treurig te kijken. De vorige keren zocht ik de oorzaak van die blik in de achter haar geprojecteerde verkiezingsnederlaag; een voor de hand liggende maar onjuiste slotsom.

Haar gezicht staat gewoon zo, niks aan te doen.

Verkiezingen voorbij, tijd voor analyse en interpretatie. De ware politikus kan met de uitslag altijd alle kanten op zoals jullie weten. Kok negeert zijn eigen verlies en vestigt verheugd de aandacht op de teruggang van de regeringspartijen. Lubbers is zo'n type die zelfs huiduitslag nog als een ondersteuning van zijn beleid beschouwt. Ria wijst fijntjes op de goede uitslagen in de provincies waar de PPR zelfstandig heeft meegedaan.

Wij, gewone leden zijn gelukkig geen echte politici. Wij kunnen zo'n uitslag nuchter beschouwen. En wat zien wij dan? Bedroevend resultaat bij de Tweede Kamerverkiezingen. Elektorale opleving bij de verkiezingen van Staten en Eerste Kamer. Groot deel van de kiezer geeft aan dat ze PvdA gestemd zouden hebben als het Tweede Kamerverkiezingen zouden zijn geweest. De konklusie is toch onontkoombaar: de kiezers lopen weg met onze Statenleden en Eerste Kamerfractie met hulpsinterklaas. En ze zien onze Tweede Kamerfractie helemaal niet zitten. Je hoort mij niet zeggen dat de kiezers gelijk hebben, maar zij bepalen wat er gebeurt.

De volgende Tweede Kamerverkiezingen nemen we dus of één van onze sympathieke Statenleden als lijsttrekker; of Bas, maar die wil niet heb ik begrepen; of we huren een stand-in voor Ria die in de campagne de show kan stelen en - wat nog belangrijker is - kan lachen.

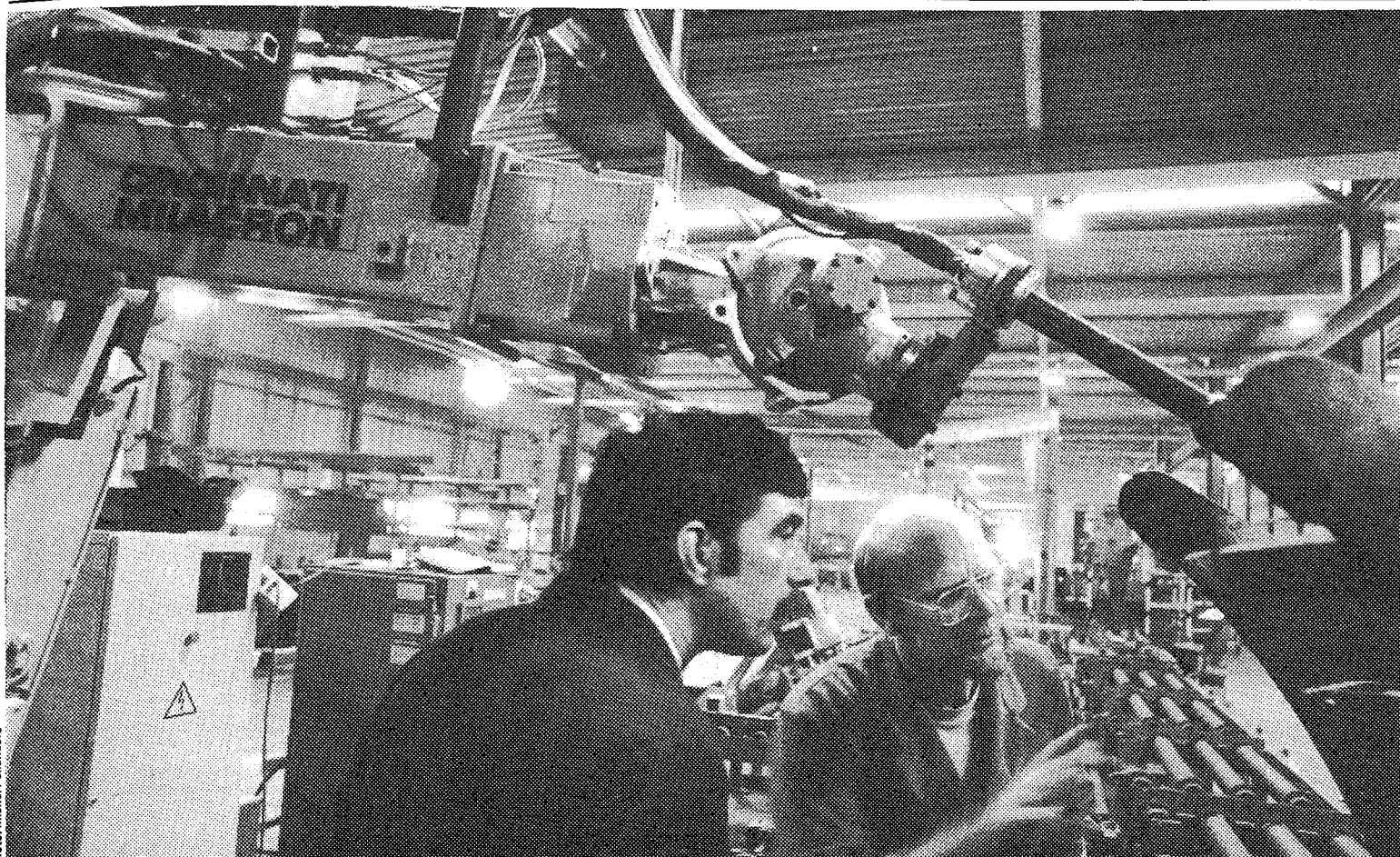

Foto: Michel Peilanders

Met name de vrije val waarin de dollar eindelijk is terecht gekomen heeft voor de Nederlandse export min of meer desastreuze gevolgen. De export groeit nog wel, maar steeds minder en beduidend minder dan in het Regeerakkoord werd geraamd. Volgend jaar zal de export, volgens berekeningen van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 4.5% achter blijven bij de verwachtingen. De groei van het nationaal inkomen zal hierdoor nauwelijks een kwart bedragen van het bedrag dat tijdens de kabinetsformatie werd geraamd. Het overschot op de betalingsbalans zal volgend jaar waarschijnlijk nog maar twee miljard zijn, tegenover een record van 17 miljard in 1985.

Het verlies van concurrentiekracht op buitenlandse markten en in het eigen land waar de importen zo snel goedkoper worden, heeft vanzelfsprekend een onmiddellijk effect op de werkgelegenheid. Volgens het Centraal Plan Bureau zal de werkgelegenheid dit jaar niet met 40.000, maar met 20.000 arbeidsplaatsen groeien. Dat was, vooral omdat het vlak voor de verkiezingen bekend werd, een flinke streep door de rekening van Lubbers die zich tijdens de laatste Algemene Beschouwingen verplicht had om de werkloosheid in vier jaar tijd met 200.000 terug te brengen.

In 1987 zal er ten aanzien van deze doelstelling in ieder geval al een forse achterstand ontstaan. Als aan een aantal stringente voorwaarden wordt voldaan kan de werkloosheid volgens het Planbureau dit jaar met 35.000 dalen: "Onder de veronderstelling dat de daling in de participatiegraad van jongeren en ouderen de stijging in de participatie van

"Uitgangspunten kabinetsbeleid deugen niet."

(gehuwde) vrouwen meer dan compenseert en een deel van het extra aanbod zich bovendien niet laat registreren, zou de werkloosheid kunnen afnemen van 710.000 personen in 1986 tot gemiddeld 675.000 personen in 1987." En, alsof dit alles nog niet voorzichtig genoeg is, voegt het Planbureau daar nog het volgende aan toe: "Deze raming is echter met grote onzekerheden omgeven. Gelet op de wel zeer lage productiviteitstijgingen van de laatste jaren, gelet ook op stagnerende en zelfs terug-

KORTSLUITING, VERSTARRING, ONBENUTTE MOGELIJKHEDEN:

WERKLOZEN KRIJGEN SCHULD VAN WERKLOOSHEID

De Nederlandse economie blijkt steeds vaker onvoorspelbaar en onbestuurbaar. Na jarenlange vrijwel exclusieve oriëntatie op de export en verwaarlozing van de binnenlandse bestedingen, zijn we zo afhankelijk van het buitenland dat veranderingen in de olieprijs of dollarkoers een vele malen groter effect hebben op inkomensontwikkeling, winstgevendheid of werkgelegenheid dan welk beleid dan ook.

Volgens de PPR-fractie heeft het kabinet dat aan zichzelf te wijten. Zij stelt een andere koers voor: stimuleer de binnenlandse bestedingen in een maatschappelijk nuttige richting, maak je minder druk om economische groei, en bevorder de werkgelegenheid door provincies en gemeenten meer armslag te geven bij het uitvoeren van eigen banenplannen.

vallende winsten van tal van bedrijven mag een geringe werkgelegenheidstoename dan nu wordt geraamd bepaald niet worden uitgesloten." Voor volgend jaar lijkt het beeld nog somberder. Volgens Sociale Zaken zou er dan op niet veel meer dan een stabilisatie van de werkloosheid mogen worden gerekend.

Lubbers haastte zich om aan te geven dat het allemaal nog wel mee zou kunnen vallen. Twee zaken waren, in zijn visie daarvoor nodig: een verbeterde uitvoering van de verschillende banenplannen, en: een verdere loonkostenmatiging zodat er in de exportsector enige ruimte zou ontstaan om de dalende dollarkoers te compenseren.

Opzoeken

Allereerst de banenplannen: Het zogenaamde Jeugdwerkgarantieplan, dat jongeren een tijdelijke baan in overheidsdienst moet gaan garanderen en dat volgens het regeerakkoord dit jaar al voor vijftigduizend arbeidsplaatsen moet gaan zorgen, zal dit jaar nog niet in werking treden. Volgend jaar zullen er volgens de verwachting zeker niet meer dan 10.000 mensen van profiteren. Dan is er nog het door het kabinet overgenomen initiatief van de PvdA-kamerleden Vermeend en Moor. Werkgevers die een langdurig werkloze in dienst nemen hoeven in ruil daarvoor gedurende vier jaar geen premies af te dragen. Via dit plan worden in 1987 en 1988 in totaal 15.000 mensen aan een baan geholpen. Dat is precies de helft van waarop in het Regeerakkoord was gerekend.

Door de vertraagde uitvoering van de plannen houdt het ministerie van Sociale Zaken honderden miljoenen over. Maar Lubbers haastte zich om te zeggen dat de "extra inspanningen" voor de werkgelegenheid geen extra geld mogen kosten. Met zijn verhalen over het "thuis opzoeken" van - en "openhartiger spreken" met werklozen wekt hij liever de suggestie dat het kabinet weliswaar zijn best doet maar de werklozen weigeren mee te werken.

Dat kwam hem eind februari op een stevige aanvaring met kamerleden van PvdA en PPR te staan. Ria Beckers informeerde in mondelinge vragen fijntjes

hoe de premier dacht met openhartige gesprekken meer arbeidsplaatsen te scheppen. Ook meende ze in de boodschap van Lubbers aan werklozen - "jullie zullen hier niet van honger omkomen, maar je moet je wel realiseren dat het de gemeenschap is die je uitkering betaalt en dat het dus redelijk is dat je een inspanning levert ten gunste van de gemeenschap" - een aanscherping van arbeidsplicht en verlies aan uitkeringsrechten te bespeuren.

Lubbers beaamde dit met zoveel woorden: Als bijvoorbeeld het jeugdwerkgarantieplan in een bepaalde gemeente voor voldoende arbeidsplaatsen zorgt, dan "moet de werkgarantie de inkomensgarantie vervangen. Indien men er evenwel vrijwillig van afziet de aangeboden garantieplaats te accepteren, zal dit beëindiging van de uitkering inhouden". Beckers (en ook Moor van de PvdA sloot zich daarbij aan) maakte vooral bezwaar tegen de teneur in de opmerkingen van de minister-president, als zouden jongeren te beroerd zijn om passend werk te accepteren. Dat blijkt uit geen enkele statistiek. Buurmeijer (PvdA) konkludeerde dat er van het begrip "passende arbeid" op deze manier niet veel meer overblijft.

Waaien

Lubbers gaf geen krimp. Hij verweet degenen die het uitkeringsrecht benadrukken boven de arbeidsplicht, een "laat-maar-waaien-benadering": "Wij komen er niet met alleen de uitkeringen te beschermen", voegde hij Beckers suggestief toe (alsof iemand dat ooit bepleit heeft). "Als je het draagvlak voor goede kollektieve voorzieningen in onze samenleving wilt behouden en de sociale zekerheid in stand wilt houden dan is een meer gericht, stringenter ... beleid noodzakelijk."

Volgens de PPR-fractie wordt met dit soort opmerkingen de aandacht ten onrecht afgeleid van het falen van het kabinetsbeleid. In een overigens uiterst tam en saai debat over het sociaal-economisch beleid op 11 maart werd deze gedachte, in afwezigheid van de zieke Lubbers, verder uitgewerkt: de werkgelegenheidsplannen werken niet omdat de kloof tussen Den Haag en de uitvoerende ambtenaren in de provincies en gemeenten te groot is. Ria

Beckers bepleitte verruiming van de mogelijkheden voor provincies en gemeenten om een eigen regionaal sociaal-economisch beleid te voeren en meer financiële armslag om uitvoering te geven aan de in de gemeenten ontworpen banenplannen. "Daar zou de werkloze burger iets aan kunnen hebben. Maar dat veronderstelt de politieke wil tot een snelle en daadwerkelijke decentralisatie en die wil ontbreekt bij onze spraakmakende heren politici."

"We hebben een EAJ-regeling gehad, die WJW werd en een vroege dood stierf. Een JOB-plan dat niet van de grond kwam. Een werkverruimende maatregel die is opgeheven. En nu een Jeugdwerkgarantieplan dat muurvast zit. Overal zie je de kortsluiting tussen de starre Haagse bureau's en de onbenutte mogelijkheden in de dagelijkse realiteit. De enige kans is die realiteit de ruimte te geven."

Loopje

Ook het andere spoor van het kabinetsbeleid - verdere loonmatiging om de exportpositie te herstellen - kan zich niet verheugen in enige waardering van de zijde van de PPR-fractie:

"De uitgangspunten van het kabinetsbeleid deugen niet. Een beperkte economische groei en een stijging van de export met slechts 2.5% is niet iets wat de PPR-fractie bezorgd maakt. Wat ons bezorgd maakt is de steeds grotere en deels bewust verkozen afhankelijkheid van Nederland van de internationale financiële ontwikkelingen. Natuurlijk hebben wij een open economie. Maar het Kabinet doet nauwelijks een poging om door versterking van de binnenlandse bestedingen de buitenlandse verstoringen binnen de perken te houden. Nu de export 'slechts' 2.5% groeit, is dan ook het enige antwoord dat de loonkosten moeten matigen. Terwijl ons antwoord allereerst zou zijn: stimuleer de binnenlandse bestedingen, bijvoorbeeld door het opvoeren van overheidsinvesteringen. Werk genoeg: milieuprojecten, verbetering van openbaar vervoer, van rioleringen. Een goede infrastructuur is bovendien de basis voor een duurzame economie. De verantwoordelijkheid daarvoor kan de overheid niet overdoen aan particuliere investeerders. Hoe zit het trouwens met de publieke zeggenschap over mogelijke projecten die zich grotendeels aan de democratische controle onttrekken? Wij zitten in elk geval niet op een tweede Coentunnel of een TGV-trein te wachten. Overigens is de PPR niet tegen matiging van loonkosten. Zeker niet zolang het Kabinet een loopje neemt met de wettelijke koppeling van de minimale inkomens aan de algemene loonontwikkeling. Maar die matiging zou wel onverbreekbaar verbonden moeten zijn met de herverdeling van arbeid."

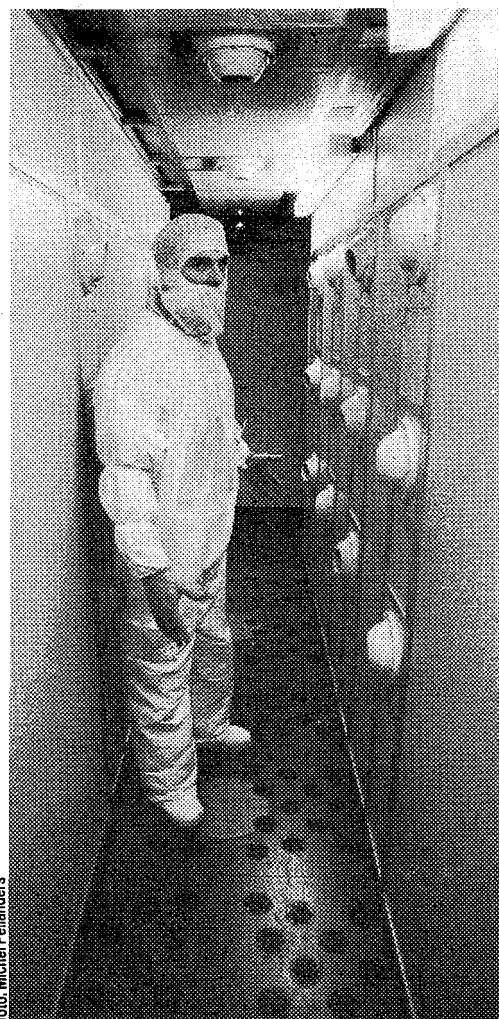

Foto: Michel Peilanders

Ondanks de over 1986 gekonstateerde financiële meevaller van ruim 2 miljard en ondanks de snel naderende verkiezingen, bleef de knip vrijwel steeds krampachtig op de beurs. Of de gewenste loonmatiging, zoals de VVD wil, met lastenverlichting gepaard zal gaan, bleef nog onzeker. Van de meevaller mag nog geen 10% weer worden uitgegeven (100 miljoen extra voor het bejaardenbeleid, 80 miljoen voor kriminaliteitsbestrijding en extra cellen, en een armzalige 15 miljoen voor provinciale infrastructuur). De rest kan mooi worden gebruikt om het financieringstekort verder omlaag te brengen. Daar was het dit kabinet immers allemaal om begonnen. Die werklozen vinden zelf wel een baantje (als ze daar tenminste hun best voor doen).

"Hoewel men soms enkele geluiden hoort, die vinden dat wij onafhankelijk moeten worden, kan ik u verzekeren dat 99,9% van onze bevolking daar niets van wil horen". Met deze woorden greep gezaghebber Sleswijk het recente koninklijk bezoek aan Sint Eustatius aan om nog eens duidelijk voorvoorzetting van een nauwe band met Nederland te pleiten. Op de andere eilanden zijn de opvattingen niet veel anders.

Een eind 1985 op Aruba en Curacao gehouden kiezersonderzoek leverde het volgende beeld op: de helft van de ondervraagden wilde een nauwere band met het moederland (zoets als een overzeese provincie), ruim een derde wilde de huidige situatie handhaven, en slechts 10% bepleit staatkundige zelfstandigheid voor Aruba en de Nederlandse Antillen.

Merkwaardig genoeg heeft Nederland zich aan de opvatting van de Antillianen nooit veel gelegen laten liggen. Sinds het begin van de jaren zeventig is er een actief beleid gevoerd om de "overzeese gebiedsdelen" tot zelfbeschikking op te wekken. Er bestaat daarbij in Den Haag een uitgesproken voorkeur voor onafhankelijkheid als uitkomst van dit zelfbeschikkingsrecht.

De Gaay Fortman en Waltmans verklaren de Nederlandse haast om tot dekolonisatie over te gaan (desnoods tegen de wens van de bevolking in uit "twijfel over de mogelijkheden om nog veel langer de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de gang van zaken overzee te kunnen dragen". Deze twijfel werd regelmatig versterkt door gebeurtenissen en Suriname waar Nederland geen greep op had (de val van Pengel in 1969), maar ook door bijvoorbeeld de onlusten in Willemstad in datzelfde jaar. Enigszins gegeneerd zag het moederland zich toen "gedwongen" om de mariniers op Curacao te laten ingrijpen.

Handdruk

Dat moest in het vervolg maar voorkomen worden, zo vond met name het in 1973 aangetreden kabinet Den Uyl. Zonder al teveel omhaal van woorden kreeg Suriname de onafhankelijkheid (en een gou-

Een land waar rassendiskriminatie in de wet is vastgelegd — dat gaat inderdaad iedereen aan. Maar zo bedoeld Van Wachem het niet, hij heeft alleen maar oog voor de belangen van Shell. De Zuidafrikaanse zaak, stelt hij, "heeft een internationale dimensie gekregen." Niet omdat de zwarte bevolking onderdrukt wordt, maar "omdat sommigen die de apartheid bestrijden, besloten hebben als onderdeel van hun kampanje Shell maatschappijen overal ter wereld aan te vallen." En om het allemaal nog erger te maken: die aktievoerders "bedienen zich herhaaldelijk van valse of misleidende informatie." In goed Nederlands heet zo iets een gotspe.

Shell heeft zich in een nog nabij verleden een meester getoond in het verspreiden van valse informatie. Toen in de jaren zeventig in Zimbabwe (dat toen nog Rhodesië heette) een blank minderheidsregime aan de macht was, kondigde de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties een verbod af om olie aan dat land te leveren. Shell hield bij hoog en bij laag vol dat er ook niets geleverd werd. Leugens, zoals bleek uit een onderzoek dat werd ingesteld door de Britse regering. Shell hielp het blanke minderheidsregime in Rhodesië, zoals het ook steeds de blanke Zuidafrikaanse regering heeft geholpen. Van Wachem schrijft: "Als het ons lag, zou de apartheid reeds lang dood en begraven zijn." Dat is pas misleidende informatie.

Vermoorde onschuld

In Nederland worden al meer dan tien jaar akties gevoerd tegen de steun die Shell aan de Zuidafrikaanse regering geeft. Aanleiding voor die akties was een oproep van de Wereldraad van Kerken, die in 1972 aan ondernemingen met vestigingen in Zuid-Afrika vroeg om hun geld uit dat land terug te halen. Naar aanleiding van die oproep zijn jarenlang gesprekken gevoerd met de Shell-direktie, werden aandeelhoudersvergaderingen bezocht en werd gedemonstreerd. Zonder merkbaar resultaat.

HAASTIGE DEKOLONISATIE ROEPT WEEERSTAND OP:

DEN HAAG MOET PRETENTIES LATEN VAREN

Op de valreep in oude samenstelling heeft de PPR Eerste Kamerfractie begin maart een nota doen verschijnen waarin een poging wordt gedaan om over de toekomst van Antillen en Aruba tussen gekoloniseerde en kolonisator enige mogelijkheid tot consensus aan te reiken. In de nota wijzen Waltmans en De Gaay Fortman op de beperkingen aan de Nederlandse beïnvloedingsmogelijkheden en noemen ze een aantal voorwaarden waaraan een fatsoenlijk dekolonisatieproces in ieder geval moet voldoen. Ten aanzien van de mogelijke uitkomst van een dergelijk proces worden een aantal concrete suggesties gedaan.

den handdruk) op een presenteerblaadje aangeboden. Op de Nederlandse Antillen leidde de haast van Den Haag er toe dat Aruba zich genoodzaakt zag met spoed onder het gezag van Curacao uit te komen. Na een vanuit Nederland doorgedrukte onafhankelijkheid van de Antillen zou een "status apart" voor Aruba vrijwel zeker tot de onmogelijkheden behoren. De ontwikkeling in bijvoorbeeld Indonesië had juist geleerd hoe gemakkelijk een overeengekomen federale structuur overboord wordt gezet ten gunste van centraal bestuur.

Waltmans en De Gaay Fortman hebben voor de Nederlandse aanpak weinig goede woorden over. "Van een rustige, evenwichtige en optimale voorbereiding op de onafhankelijkheid is geen sprake", stellen zij. "De Status Aparte functioneert nog niet, de herstructurering van de Nederlandse Antillen

staat nog ter discussie en de samenwerkingsregeling is nog niet uitgediept. Het voorbeeld van Suriname toont alle rijksgenoten wat het effect is van een slecht voorbereide en opgedrongen onafhankelijkheid."

De auteurs bepleiten een aanpak waarbij alle plannen getoetst worden aan een reeks van factoren: het democratische gehalte van de plannen, de bijdrage die geleverd wordt aan de economische weerbaarheid van de bevolking en aan de veiligheid in de regio, en het toekomstperspectief dat de plannen bieden voor een politieke inkadering van de eilanden in de Caribische regio. Het huidige dekolonisa-

tieproces blijft op deze punten volledig in gebreke. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat Nederland ook weer niet te veel pretenties moet hebben. We kunnen niet alleen de onafhankelijkheid niet forceren, maar ook de samenwerking tussen de eilanden niet (zelfs al zou dit laatste bijvoorbeeld een voorwaarde zijn voor economische weerbaarheid). We kunnen de deugdelijkheid van het bestuur en de externe veiligheid niet garanderen. En in onze hulpverlening moeten we ons zeer terughoudend opstellen. "Er is al te veel geprobeerd van de Nederlandse Antillen Nederland te maken, maar dan in de zon."

Dilemma

Het beledigen afzweren van pretenties staat hier en daar op nogal gespannen voet met de door de auteurs genoemde voorwaarden voor een fatsoenlijk dekolonisatieproces. Met hun concrete voorstellen proberen ze zo goed mogelijk aan dit dilemma te ontkomen. Waltmans en De Gaay Fortman willen een afslanking van het landelijk bestuur waarbij het zwaartepunt op de eilanden zelf komt te liggen. Tegelijkertijd moet het "besef van Antiliaanse identiteit" verder ontwikkeld worden met het oog op in de toekomst noodzakelijke "nation-building".

Voor de toekomstige relatie met het moederland voelen de auteurs wel wat voor "zelfbesturende eilanden of eilandgroepen (die) deel uitmaken van het Koninkrijk". In die konstruktie zou de Nederlandse regering de buitenlandse betrekkingen en de defensie blijven behartigen en zou het Nederlandse parlement de werking van bepaalde wetten tot de eilanden mogen doen uitstrekken. Waltmans en De Gaay Fortman denken dat zo'n oplossing beter dan de huidige regelingen aansluit bij wat op Aruba en de Nederlandse Antillen zelf gewenst wordt.

BRAM VAN OJK

KOLLABORATIE MET APARTHEIDSBEWIND:

SHELL HOUDT ZICH KEURIG AAN WET ZUID-AFRIKA

"Het is nog niet te laat voor het bedrijfsleven om partij te kiezen in de Zuidafrikaanse kwestie." Dat zei Anthony Sampson, auteur van het zojuist verschenen boek *Black and Gold*, in een gesprek met Wio Joustra van De Volkskrant. Shell weigert echter om partij te kiezen. De Brits/Nederlandse oliegigant maakt zich liever boos op aktievoerders die aansturen op een boycot van zijn pompen. De topdirektie speelt met verve de vermoorde onschuld en blijkt een meester in het verspreiden van misleidende informatie. De dreigende boycot zorgt nu voor enige onrust in de eerst zo zelfverzekerde kring.

De akties nemen intussen toe. Ook in andere landen in West-Europa wordt tegen de betrokkenheid van Shell geageerd. In de Verenigde Staten heeft een groot aantal vakbonden Shell vanwege de kollaboratie met de regering in Pretoria de oorlog verklaard. Nu al die akties de naam van Shell schade doen, speelt het bedrijf de vermoorde onschuld. "Stop apartheid, boycot Shell!" Daar schrikt Ir. van Wachem van. Automobilisten die doorrijden naar een andere pomp — dat kost nu eenmaal meer dan keurige hoogleraren en gelovigen die Shell vriendelijk verzoeken uit Zuid-Afrika te vertrekken (zoals bijvoorbeeld prof. dr. J. Verkuyl, prof. H. Linne-man en dr. H. de Lange dat al dertien jaar geleden deden).

Gezagsgetrouw

Een boycot? Wat doet Shell dan voor misdadig in Zuid-Afrika? Het ergste is misschien dat het bedrijf zich zo keurig aan de Zuidafrikaanse wetten houdt. Bijvoorbeeld de *National Key Points Act*, die Shell verplicht om een deel van haar installaties te beschermen tegen sabotage omdat ze van "nationaal belang" (lees: blank belang) zijn. Dus heeft Shell op eigen kosten een gewapende bewakingsdienst ingeschakeld, die met het Zuidafrikaanse leger samenwerkt.

Of de *National Supplies Procurement Act*, die Botha de macht geeft om Shell zonodig te dwingen olie te leveren aan zijn militairen. E.J. Steneker, woordvoerder van Shell, schrijft daarover: "Wat leveran-

ties aan leger en politie betreft: het is Shell South Africa verboden daarover, aan wie dan ook, inclusief overzeese moedermaatschappijen, mededelingen te doen." Wat niet weet, dat niet deert. Maar erkent Steneker, "de Zuidafrikaanse regering heeft wettelijke bevoegdheden om, indien noodzakelijk, zodanige leveranties af te dwingen." (NRC/Handelsblad 25-9-'86).

Met of zonder dwang — volgens nauwkeurig onderzoek verricht door de Shipping Research Bureau (een instelling die al jarenlang feiten boven tafel probeert te krijgen over olie-leveranties aan Botha) levert Shell dagelijks achthonderdduizend liter olieproducten aan Zuidafrika's gewapende macht en de Zuidafrikaanse politie.

(Vervolg op pagina 8)

VROUWEN

Toen ik enige tijd geleden de Radikalenkrant van 17 februari inzag, trof mij het volgende.

Op de eerste bladzijde een advertentie over een gesprek met Bas en Otto Schily van de Duitse Groenen. En ook op andere plekken wordt door de PPR graag de „Grünen“ als voorbeeld genomen. Alleen op pagina drie komt toch wel een zeer duidelijk verschil met die „Grünen“ tevoorschijn. Van de twaalf daar voorgestelde lijsttrekkers voor de statenverkiezingen, is slechts één vrouw, terwijl naar ik mij herinner het beleid van de PPR dient te zijn om meer actieve vrouwen in de politiek te brengen. De Duitse Groenen hadden bij de „Bundestag“ verkiezingen, op alle „landes“-lijsten vrouwen op de eerste plaats staan, zodat nu meer vrouwen als mannen in de Groenenfractie zitten.

Het lijkt mij een zéér goed idee om dit voor alle andere verkiezingen. Eerste kamer inclusie, door te voeren. En dit bij lijstvorming met andere partijen ook doorgevoerd te krijgen. De frisse wind in de politiek begint dan bij de PPR al op de verkiezingsaffiches zelf.

Peter Thorn, Utrecht

ONWIJS FRIS

Eindelijk is het dan zo ver. De PPR heeft zich bevrijd van haar kalvinistische kluisters.

BRIEVEN

Zij stormt onvervaard de nieuwe lente tegemoet! Met - uiteraard - een nieuw geluid.

Een frisse, jong toonzetting. Prima! Bas in oud-hollandse klederdracht bij Tineke herself. Het kan niet op! Radikaal op de buis!

En eerlijk is eerlijk, ik geniet er van. Niet meer die platgetreden paden. Niet meer die ethische tobberigheid. Maar toch bekruipt mij soms enige twijfel. Zoals bij het lezen van een PPR-advertentie in De Volkskrant van 28 februari. (Notabene precies onder Jan Blokker. Voor zover ik weet heeft hij er nog geen column aan gewijd. Dat valt dan alweer mee.)

Ik citeer enige hapklare brokken tekst:

"De PPR is morgen jarig. 19 jaar jong"

"Net zo oud als jij dus"

"Een onwijs frisse club dus, die PPR"

"Op 18 maart bouwen we een feestje"

Enzovoort, enzovoort....

Wat is nu eigenlijk nog het verschil tussen deze tekst en een giroblauw-advertentie? En voor wie is dit verhaal überhaupt bedoeld? Voor de jongere die vlot te lijmen is met de vlotte tekst? Voor de overjarige, beschaafde scholier? Een onwijs frisse tekst, voor een duffe doelgroep dus!

Misschien, Wim en Rouke, ben ik 14 jaar te oud om jullie toffe tekst werkelijk te kunnen appreciëren. Hoewel, je zult maar 19 zijn en dit verhaal onder ogen krijgen. Ik zou ogenblikkelijk naar een andere club gaan. Eéntje die mijn kritisch vermogen wat hoger aanslaat. Maar goed, dit punt is ter beoordeling van een authentieke 19-jarige.

Wat jullie betreft, radicale tekstboys, zouden jullie in de toekomst, naast de vorm, ook een beetje aandacht aan de inhoud kunnen besteden? Ik bedoel, zou zo'n tekst ook nog ergens over kunnen gaan? Want weet je, lieve Rouke, lieve Wim, ik ben eigenlijk liever lid van een frisse, dan van een onwijze club. 't Is maar dat jullie het weten.

Nou, doeiiii....

Ada de Boer, Groningen

Om een indruk te krijgen hoe de situatie nu is, enkele cijfers uit het jaarverslag 1985 van de Sociale Verzekeringsbank. In dat jaar hadden 1,9 miljoen mensen een AOW-uitkering. Van hen had 42% een gehuwden-pensioen, 10% een gehuwden pensioen met toeslag (voor een partner jonger dan 65 jaar) en 48% een ongehuwden-pensioen. Zij ontvingen respectievelijk f 782,08, f 1.564,16 en f 1.096,17 bruto per maand. Gehuwden met een partner krijgen een toeslag, groot f 782,08 (dus even groot als een AOW voor één gehuwde). Vanaf 1988 wordt - voor nieuwe uitkeringen - bij de bepaling van de hoogte van de toeslag rekening gehouden met het inkomen van de jongere partner. De hoogte van de AOW-uitkering hangt af van het aantal jaren dat men - tussen het 15-de en het 65-ste levensjaar - verzekerd was. Ieder niet verzekerd jaar betekent een korting van 2% op de uitkering. Men is o.a. verzekerd als men: (a) in Nederland woonde gedurende die jaren en/of (b) hier in loondienst was.

Voor de jaren voor 1957 - toen de AOW werd ingevoerd - geldt een overgangsregeling. Hier is sprake van fictieve jaren. Ruim 102.000 AOW-trekkers hebben een gekort pensioen. Dit gaat om 2 groepen: ten eerste de Nederlanders die een periode in het buitenland woonden en werkten (voor zover er voor hen geen speciale regels golden, waardoor zij toch verzekerd waren); ten tweede de buitenlanders, die na 1957 naar Nederland kwamen. Binnen het bestand aan AOW-trekkers zal deze groep in de komende jaren sterk groeien.

AOW-gerechtigden wier totale inkomen (dus inclusief eventuele pensioenen en ander inkomen) onder de bijstandsnorm valt, hebben recht op een aanvullende bijstandsuitkering. De AOW-uitkering is exporteerbaar (d.w.z. men kan met behoud van deze uitkering in een ander land gaan wonen). Dit geldt niet voor de (aanvullende) bijstandsuitkering. In de komende jaren zal de behoefte om met behoud van AOW naar het buitenland te vertrekken toenemen vanwege de toename van het aantal buitenlandse uitkeringsgerechtigden.

verslechtering

In de huidige situatie, is voor de meeste AOW-gerechtigden in feite al sprake van een basisinkomen (een term die overigens ook al in de voorlichting van de uitvoerende organen gebruikt wordt).

De PPR-voorstellen veranderen - afgezien van het idee om de uitkering te verhogen - dus niet veel voor de meeste AOW-ers. Maar voor 2 groepen is er sprake van een verslechtering: (a) allereerst voor gehuwden met een jongere partner; (b) en bovendien voor mensen die met hun AOW naar het buitenland willen vertrekken.

Zeker de komende jaren zullen we nog met grote groepen AOW-ers te maken hebben, die in de huidige situatie een toeslag voor een jongere partner krijgen. Veelal is in de generatie die nu of binnenkort aan de AOW toe is nog sprake van een éénverdienerssituatie. De door de PPR voorgestelde 70% uitkering voor de 65-jarige partner betekent dat het betreffende stel onder de bijstandsnorm terecht komt. Ze zullen vervolgens een beroep moeten doen op de bijstand, die niet alleen inkomens-, maar ook vermogensafhankelijk is. Dit is volstrekt ongewenst. Mijns inziens betekent dit, dat een basisinkomen voor 65-plussers alleen zin heeft als er een basisinkomen voor iedereen komt.

Zal de onder (a) genoemde groep steeds kleiner worden, de groep mensen die met behoud van

AOW OF BASISINKOMEN?

AOW'ER BETER AF BIJ DREES DAN BIJ PPR

In het kongresstuk over "vergrijzing" is één van de uitgangspunten, dat ouder zijn normaal is en dat er in onze samenleving ruimte moet zijn voor de participatie van ouderen. Niet in een speciaal hokje, maar zoveel mogelijk aansluiten bij algemene voorzieningen. Helaas sluiten de voorstellen voor een inkomensbeleid voor ouderen hier niet op aan. Bovendien wordt geen rekening gehouden met enkele speciale groepen AOW-gerechtigden.

Foto: Angelo Goedemondt

AOW willen (re)migreren zal door de toename van het aantal buitenlandse AOW-trekkers sterk stijgen. De voorstellen regelen de positie van deze groep niet: ook voor deze groep is dus sprake van een verslechtering van de situatie. Immers; het basisinkomen zal niet exporteerbaar kunnen zijn, want dat zou ongewenste financiële consequenties hebben. Maar er moet voor buitenlanders wel een ouderdomsvoorziening aanwezig zijn (onder meer om aan te sluiten bij regelingen in de ons omringende landen en om terugkeer naar het eigen land financieel mogelijk te maken).

Risico's

De voorstellen halen mijns inziens ook een aantal elementen van de huidige AOW-voorziening door elkaar, te weten (1) de financiering, (2) de opbouw van de rechten, (3) de inkomensafhankelijkheid en (4) de hoogte van de AOW. De financiering van de ouderdomsvoorziening verandert niet wezenlijk door de voorstellen. In plaats van speciale fondswerving voor de AOW zal voortaan via de belastinggelden voor betaling van de ouderdomsvoorziening gezorgd moeten worden. In wezen dezelfde methode: ook nu betalen alle belastingbetalers voor de in dezelfde periode noodzakelijke AOW-gelden. Alleen in plaats van de jaarlijkse premievaststelling door de Sociale Verzekeringsbank zal het parlement jaarlijks een bedrag voor AOW/basisinkomen op de staatsbegroting moeten vaststellen en daarna moeten bepalen wat de gevolgen voor de belastingdruk van dit bedrag zijn. De risico's zijn volgens mij in beide gevallen gelijk. Maar het is betaalbaar, ondanks alle andersklinkende geluiden.

De opbouw van de rechten wordt in het kongresstuk niet besproken. Voor een basisinkomen is dit ook niet relevant. Personen die hun oude dag ergens in het buitenland willen doorbrengen staan echter in de kou.

De inkomensafhankelijkheid speelt alleen een rol voor de toekenning van de toeslag. Dat lijkt me terecht: de toeslag is bedoeld om een nadelig gevolg van de individualisering op te vangen. Als dit effect er niet is (omdat de jongere partner ander eigen inkomen heeft) is de grond voor de toeslag niet aanwezig. Verdere inkomensafhankelijkheid is niet aanwezig.

De hoogte van de huidige AOW, tenslotte, is inderdaad een probleem voor die mensen, die geen pensioen hebben. Die groep is volgens recente publicaties nog vrij groot. Dit probleem heeft echter alles te maken met het algemene inkomensbeleid. De inkomensverschillen van 65-plussers zijn immers een gevolg van de verschillen in inkomens van de 65-minners. Met maatregelen enkel voor 65-plussers valt dit niet op te lossen. Wel dienen we ons sterk te maken voor de strijd voor een hogere AOW-uitkering en tegen het huidige afbraakbeleid.

Samenvattend: De voorstellen rond basisinkomen en AOW zijn minder radikaal dan ze lijken. Een verhoging van de AOW is toe te juichen, maar kan zonder de overige elementen van het voorstel ingevoerd worden. De overige elementen lijken onvoldoende doordacht. De gevolgen voor bepaalde groepen AOW-ers zijn ongewenst. Daarom denk ik dat AOW-ers voorlopig beter bij Drees sr. dan bij de PPR uit zijn. Dat vind ik geen prettige gedachte.

BERT WILLEMSSEN

HOUDT DE PPR-JONGEREN LEVEND

De PPR-Jongeren hebben leden nodig, minstens 900 op 1 september, anders vervalt de subsidie per 31 december 1987.

De vergrijzing zou dan echt toeslaan. Daarom roept het partijbestuur van de PPR alle PPR-leden onder de 26 jaar op om lid te worden van de PPR-jongeren. Dat kost niets extra en je krijgt veel meer: De Jonge Radikalenkrant en informatie over alle activiteiten van de PPR-Jongeren, jongerenkongressen, PPR-Meiden, PPR-Scholieren en buitenlandwerkgroep.

De PPR-Jongeren zorgen voor frisse lucht in de PPR, houdt de PPR-Jongeren levend!

Namens het partijbestuur van de PPR, Janneke v.d. Plaats

Ik word lid van de PPR-Jongeren.

Naam:

man/vrouw

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

telefoon:

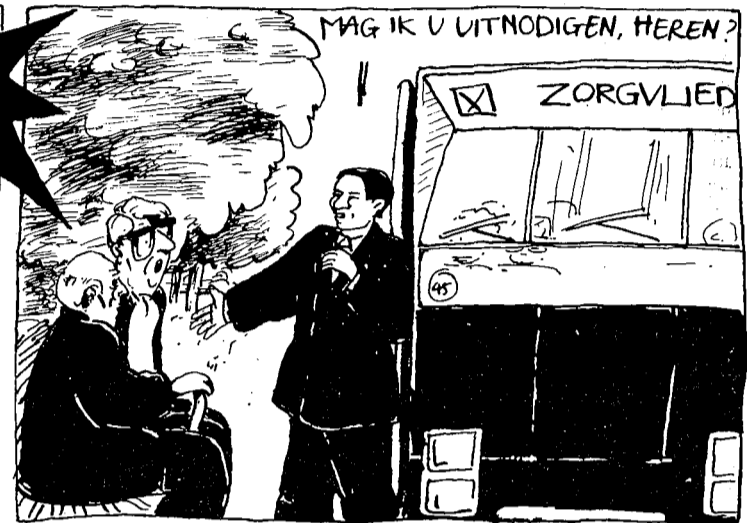
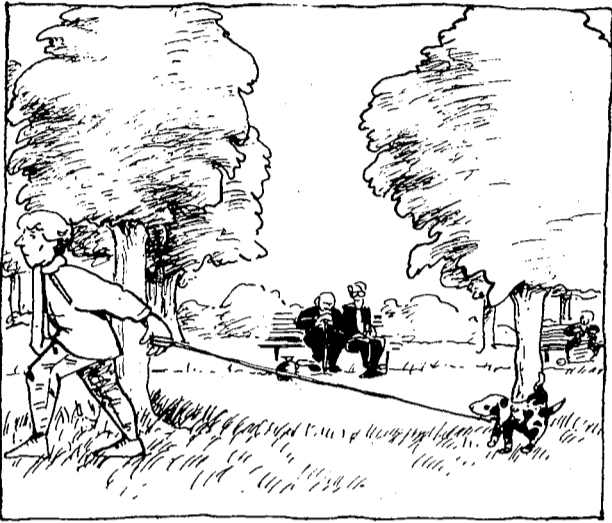
Geboortedatum:

Handtekening:

Sturen aan PPR-Jongeren, Antwoordnummer 10718, 1000 RA Amsterdam

BON

OUD

(Vervolg van pagina 6)

Shell doet méér...

Zo profiteert Zuid-Afrika van de research die Shell laat doen in andere landen. Shell fabriceert in Zuid-Afrika bijvoorbeeld kunstharsen. De kennis die daarvoor nodig is werd ontwikkeld in Nederlandse laboratoria. In het Sociale Jaarverslag 1984 van Shell South Africa wordt hoog opgegeven over de "vitale steun" die de Chemische Divisie in Zuid-Afrika van andere Shell-vestigingen ontvangt. Op dit moment doet Billiton Research, een volledige Shell-dochter in Arnhem, onderzoek voor een nieuwe lood- en zinkmijn van Shell in Zuid-Afrika.

Zowel Shell als Zuid-Afrika profiteren van het feit dat het bedrijf Zuidafrikaanse delfstoffen wint en exploiteert. Shell heeft ondermeer een belang van vijftig procent in de Rietspruitmijn, een steenkoolmijn in Oost-Transvaal. Begin vorig jaar vielen twee zwarte werknemers van die mijn te pletter in een liftschaft. De Zuidafrikaanse *National Union of Mineworkers* organiseerde een gebedsdienst ter nagedachtenis van de slachtoffers. De mijndirectie gaf daarvoor eerst toestemming maar trok die later weer in. De dienst ging gewoon door. Uit woede daarover ontsloeg de directie twee vakbondsleden. Daarop volgde een staking, die werd beantwoord met een overmaat aan geweld (de mijnpolitie vuurde ondermeer traangas en rubberkogels op de stakers af) en nog eens honderddertig zwarte mijnwerkers werden ontslagen.

Shell zelf zit ook in zijn maag met de Rietspruit-affaire. "De bedrijfsvoering van de mijn is niet in onze handen", zegt een woordvoerder van het concern verontschuldigend. Shell zal het allemaal wel niet zo gewild hebben. Maar dat doet niets af aan de betrokkenheid en de verantwoordelijkheid van het bedrijf. De ontslagen arbeiders zijn niet teruggenomen. Deze verantwoordelijkheid geldt zowel voor de Rietspruitmijn als voor de algehele aanwezigheid van Shell in Zuid-Afrika.

"Koerswijziging"

Drie jaar geleden zei top-directeur Van Wachem tijdens een aandeelhoudersvergadering: "Maatschappijen hebben rekening te houden met de realiteit van de wereld zoals die is. Zij kunnen, mogen en willen zich niet permitteren om aangezien te worden als een politiek lichaam." Inmiddels heeft Shell dit standpunt officieel verlaten en uit nu wel kritiek op de apartheid. Desondanks gaan de investeringen van het bedrijf in Zuid-Afrika onverminderd door.

Drie van de organisaties die nu actie voeren tegen Shell (de Werkgroep Kairos, Pax Christie en het Komitee Zuidelijk Afrika), antwoordden Van Wachem drie jaar geleden: "Wanneer Shell zich uit Zuid-Afrika terugtrekt is dat een politieke daad. Wanneer het concern in Zuid-Afrika blijft is dat evenzeer een politieke beslissing. Ook Shell heeft een eigen verantwoordelijkheid. Naar onze mening mogen daarbij niet alleen economische overwegingen een rol spelen."

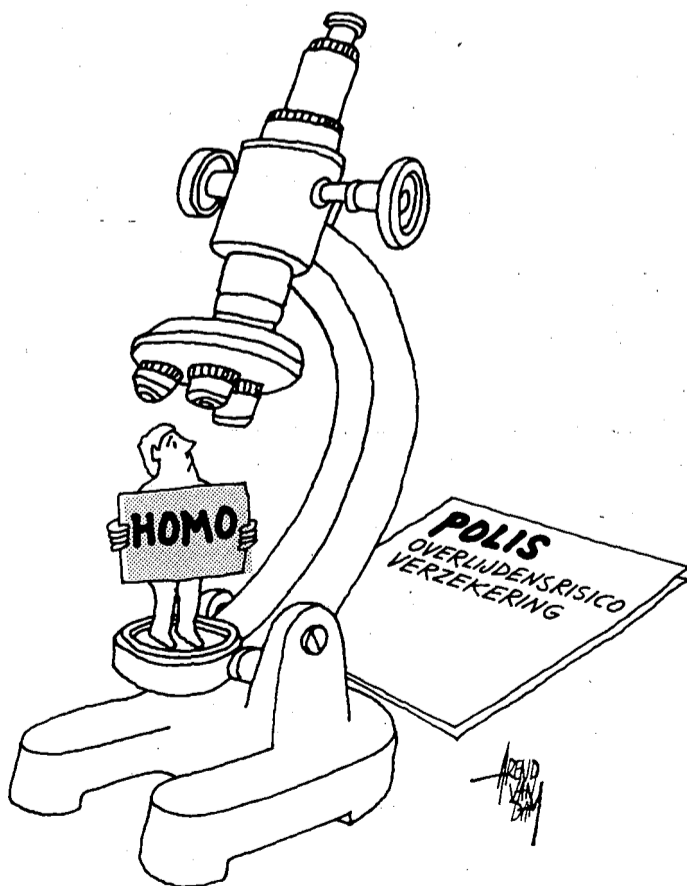
Shell zet jaarlijks vier miljard gulden om in Zuid-Afrika. Maar de prijs die de zwarte meerderheid in Zuid-Afrika voor die omzet betaalt is veel te hoog.

A. DELFINO

ZORG VOOR AIDS-PATIENTEN:

VOORKEURSBEHANDELING NIET PERSÉ RECHTVAARDIG

Ondanks snelverbeterende voorlichting neemt het aantal gevallen van AIDS met de dag toe. Ook in Nederland. Met name de grote steden, zoals Amsterdam, worden het eerst genooddaakt maatregelen te nemen voor een goede opvang en verzorging van AIDS-patiënten. En ook al wordt er al veel aan gedaan, vooral de maatschappelijke zorg kan in Amsterdam nog wel verbeterd worden. Dat vinden twee raadsleden van het Links Akkoord in de Amsterdamse gemeenteraad.

Het zijn Antoinette Tanja (PPR) en Bob van Schijndel (PSP), die een nota hebben geschreven over dit onderwerp en deze onlangs aan het kollege van B en W en de gemeenteraad aanboden, samen met drie roze kondooms voor elke bestuurder. In de nota "verbetering thuiszorg voor AIDS-patiënten" sommen de raadsleden een aantal knelpunten op, waardoor een snelle en goede opvang en verzorging van Aids-patiënten in Amsterdam nog

veel te wensen overlaat. Men gaat er van uit dat er zich tegen het jaar 1990 zo'n 1300 Aids-patiënten in de regio Amsterdam zullen bevinden. Naast lichamelijke zorg is voor deze mensen, die in de meeste - zo niet alle - gevallen nog maar een beperkte tijd te leven hebben, ook psycho-sociale zorg dichtbij huis of thuis nodig. En vooral daar schieten de hulpinstaties nogal te kort.

De kruisverenigingen en de gezinszorg zijn nog te weinig gespecialiseerd in de zorg van Aids-patiënten of hebben te maken met angst voor besmetting of moeite met het aksepteren van de andere levensstijl. Daarnaast speelt ook de traagheid van handelen binnen de verschillende hulpinstaties een grote rol en zijn ze vaak slecht op elkaar afgestemd. Juist een snelle en adequate hulp is wat deze patiënten nodig hebben. Een ander knelpunt vormt de ontwikkeling, dat door bovengenoemde zwakke plekken in de reguliere hulp en door de nodige bezuinigingen in die sektor, velen hun toevlucht moeten nemen bij vrijwillige hulpverleners of bij kategoriele hulpinstaties die daar niet op berekend zijn.

Al met al reden genoeg voor de opstellers van deze nota om de gemeente een serie beleidsaanbevelingen te doen op het gebied van hulp en thuiszorg voor Aids-patiënten. Zo vindt men dat er speciale (tijdelijke) herhuisvesting voor Aids-patiënten zou moeten komen. Een eerste initiatief heeft de Schorerstichting al genomen met een aantal zogenaamde 'hostels' voor patiënten, een soort 'centraal-wonen' met thuiszorg.

Opvallend bij vele van de door Antoinette Tanja en Bob van Schijndel gedane voorstellen en aanbevelingen is hun uitdrukkelijke wens, dat Aids-patiënten bij tal van voorzieningen en instanties een voorrangsbepaling zouden moeten krijgen. De werkgroep Gezondheidszorg van de PPR heeft zich in een schriftelijke reactie op de nota "Verbetering thuiszorg voor Aids-patiënten" afwijzend opgesteld tegenover die voorrangsbepaling. De werkgroep schrijft:

"Aanbevelingen waarmee beoogd wordt Aids-patiënten een structurele voorrangpositie te geven bij instellingen voor dienstverlening, hebben niet onze instemming. Vooralnog is niet goed in te zien wát de positie van Aids-patiënten anders maakt dan de positie van een heleboel andere (soorten) patiënten en mensen met problemen. Inderdaad moeten in de gezondheidsdienstverlening vele verbeteringen worden aangebracht, maar voorkeursbehandelingen voor één categorie van hulpvragers is niet persé rechtvaardig. De in de notitie bepleitte maatregelen zouden bovendien kunnen leiden tot stigmatisering van Aids-patiënten (een AIDS-bewijs voor de Sociale Dienst, AIDS-huizen).

Het lijkt raadzaam enkele aanbevelingen op experimentele basis uit te voeren. Hier en daar gebeurt dit al (Hostelproject van de Schorerstichting in Amsterdam)".

ANNEKE VAN 'T HULL

RADIKALEN

ASIELBELEID MIST IEDERE BESCHAVING:

NEDERLAND ALLEEN NOG PER PARACHUTE BEREIKBAAR

„De bewindslieden mogen zich gelukkig prijzen dat de vertegenwoordiger van de Centrumpartij niet langer in de Kamer zit. Hij zou ze vandaag ongetwijfeld uitvoerig hebben geprezen.” Zo begon Peter Lankhorst vorige week zijn bijdrage aan het debat over de verscherping van het Nederlandse asielbeleid. De warrige staatssecretaris Korte-Van Hemel kreeg van alle kanten veel kritiek. Maar de pogingen van de oppositie om enige beschaving ten opzichte van vluchtelingen overeind te houden zijn mislukt. Nederland is in het vervolg alleen nog per parachute bereikbaar, zegt de Vereniging voor Vluchtelingen in Nederland.

„In een van de meest afstotelijke geschriften die in het Nederlandse politieke bestel de laatste vijftien jaar geproduceerd zijn” (De Volkskrant) heeft Korte-Van Hemel een stevige dam opgeworpen tegen mensen die in Nederland asiel zoeken. Daartoe is het

begrip „malafide vluchtelingen” geïntroduceerd. Dat zijn mensen van wie de staatssecretaris in haar Haagse bureautje heeft bedacht dat hun reden om te vluchten niet erg genoeg is. Ze voldoen niet aan onze regeltjes. En moeten er zo snel mogelijk weer worden

uitgegooid. Lubbers heeft het zelf gezegd: „Het kaf moet van het koren worden gescheiden.”

Daarom zal er op Schiphol in het vervolg rigoreus worden ingegrepen. Al in de slurf uit het vliegtuig kun je in je kraag worden gepakt. Geen geldig paspoort (welke vluchteling heeft dat eigenlijk)? Meteen weer terug. De vliegmaatschappij had je sowieso niet mogen meenemen en krijgt een boete van 2000 gulden. „Met de KLM zijn al sluitende afspraken gemaakt”, stelt het kabinet fier.

Als je heelhuids door de slurf komt, dan is er bij de paspoortcontrole een snelrechtprocedure van toepassing. Ambtenaren en vreemdelingenpolitie zien in een oogopslag of je bonafide bent. Mocht dit zo zijn dan krijg je bed, brood en bad en mag je wachten op een beslissing over je asielverzoek. De bijstandsuit-

WERKPLAATS BASISINKOMEN VAN START

‘IDEALISTISCHE RANDGROEPEN’ GAAN WEERSTAND TE LIJF

Samen met onder meer de Voedingsbond FNV en de Industrie- en Voedingsbond CNV is de PPR een van de initiatiefnemers van een in mei op te richten Werkplaats Basisinkomen. De werkplaats moet onderdak bieden aan organisaties, onderzoeksinstituten en wetenschappers die voorstander zijn van een basisinkomen. Onder het nog toenemend aantal deelnemers bevinden zich organisaties van uitkeringsgerechtigden en de werkgroep van PvdA'ers voor een basisinkomen.

Het voorstel voor de oprichting van de werkplaats werd ruim een jaar geleden op een grote manifestatie in Krasnapolsky gedaan door oud-PPR-voorzitter Wim de Boer. De andere aan die bijeenkomst deelnemende organisaties waren meteen enthousiast en na een jaar van voorbereidende besprekingen gaat

het er nu van komen. De werkplaats moet informatie en voorlichting over het basisinkomen gaan geven, maar ook bevorderen dat er meer onderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheden om een basisinkomen in te voeren en naar de gevolgen van een dergelijke invoering. Ook richt men zich als een pressiegroep op

andere politieke partijen en maatschappelijke organisaties met als doel om het draagvlak voor een basisinkomen te vergroten.

Randgroepen

Nu de belangstelling voor het basisinkomen groeit, is het voor de voorstanders van het eerste uur zaak om nauw bij de discussie betrokken te blijven, zeggen de initiatiefnemers. „Dat is des te meer noodzakelijk om pogingen tot vervorming van het idee, zoals ondernomen door de WRR, te kunnen tegengaan.” Nu het idee niet langer als „fantasie van idealistische randgroepen” kan worden afgedaan, neemt ook de weerstand toe. Daarom zal de invoeringsstrategie in de werkplaats de meeste nadruk krijgen.

Over die strategie zal op studiedagen, congressen en manifestaties van de werkplaats nog heel wat worden afgepraat. Over doelsellingen, uitgangspunten en randvoorwaarden is men het al eens. De doelen zijn ruim geformuleerd. Naast het verschaffen van een basisinkomen aan alle mensen in Nederland (dat is logisch) wil men: recht op arbeid voor iedereen, herverdeling van betaald en onbetaald werk, en een goed sociaal zekerheidsstelsel „gericht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer.” Als uitgangspunten zijn de deelnemers het ondermeer eens geworden over een verankering in de Grondwet van het basisinkomen, een afschaffing van de arbeidsplicht en de noodzaak van een actief werkgelegenheidsbeleid waarvan kollektieve arbeidstijdverkorting een belangrijk element is.

De werkplaats basisinkomen krijgt een eigen secretariaat, een startbudget van 15.000 gulden en, als het meezit, een adviesraad bestaande uit tal van illustere personen uit wetenschap, politiek en vakbeweging. ■

Staat de PPR links van de sociaal-democratie of zijn we zelf iets. In die termen discussieerde het partijbestuur avonden lang over plaatsbepaling en identiteit. Een eerste weergave vindt u in de kongresresolutie en toelichting op pagina 4 en 5. De PPR wordt voorlopig als ekologisch, radikaal-democratisch, atoompacifistisch en liberaal aangeduid. Als u dat nog niet genoeg is, zorg dan voor een stemkaart op 16 mei in Zwolle en leg uw ei er rustig bij.

Jan Huisman blijkt in deze Krant op pagina 3 nogal sceptisch over de alom bejubelde Glasnost in de Sovjet-Unie. De voedingsbodempoor apathie, hielentikkerij en vriendjespolitiek lijkt verdwenen. Maar het een-partij-stelsel en het centralisme ten opzichte van de Sowjet Republieken verandert niet. De linkse euforie is dan ook een beetje overdreven.

Op ieder station een poster over daklozen. Zelfs op de koffiewagen van VROM zit een fraaie sticker. Oud-PPR-voorlichter Gerard Jongerius doet zijn werk bij Habitat niet slecht. Het Jaar van de Daklozen wordt aangegrepen om geld in te zamelen en informatie te geven. Daarbij wil men zich niet te veel beperken: „Het gaat meer om de woon- en leefsituatie dan om dat concrete dakje.” Maar de daklozen in Nederland blijven buiten beschouwing.

De Provinciale Statenverkiezingen hebben voor de PPR vier nieuwe statenleden opgeleverd. Meest opvallende onder hen is Willy van der Vlist uit Deventer. Zij stond onverkiesbaar op de lijst, maar kreeg zo veel voorkeurstemmen dat ze lijsttrekker Gert van der Sluis passeerde. Van der Sluis kan er geen begrip voor opbrengen. Van der Vlist vindt dat ze in haar recht staat: „De uitspraak van de kiezer stijgt boven de PPR uit.”

kering voor asielzoekers is afgeschaft. Vindt de ambtenaar je malafide, dan wordt je alsnog onmiddellijk teruggestuurd. Je kunt proberen dan snel een kort geding aan te spannen, maar de staatssecretaris kan niet garanderen dat je ook de uitslag mag afwachten.

Sprinkhanenplaag

In de juridische consequenties van haar vreemdelingenangst bleek Korte-Van Hemel zich nauwelijks verdiept te hebben. Op dat punt wilde de Tweede Kamer vorige week dan ook wel wat meer duidelijkheid. De grote lijn van het beleid — er komen te veel vluchtelingen; we moeten harder optreden — kreeg echter de instemming van de regeringspartijen. De oppositiemoties die op versoepeling aandrongen, haalden het niet. Vluchtelingen worden hier in het vervolg met evenveel begrip en sympathie ontvangen als een sprinkhanenplaag, schreef de Volkskrant.

De PPR-fractie verweet het kabinet, bij monde van Peter Lankhorst dat het zelf vooroploopt „met het oproepen van negatieve gevoelens ten aanzien van vluchtelingen”. „Nederland is een uitermate ongestraft land geworden”, zegt Lankhorst. Hij acht de nieuwe kabinetsplannen in strijd met de huidige wetgeving, verdragsverplichtingen en de jurisprudentie. De snelrechtprocedure biedt geen enkele garantie voor een korrekte rechtsgang. De verplichtingen die

de luchtvaartmaatschappijen krijgen opgelegd staan op gespannen voet met het in het Europees Verdrag gearandeerde recht asiel te zoeken.

Kritiek was er ook op het ontbreken van enig beleid om de oorzaken van de vluchtelingenstromen aan te pakken. Niemand gaat voor de lol of uit avonturisme op de vlucht (ook al zou je dat als je de regeringsnota leest soms wel denken). Door het westen gefinancierde oorlogen en door ons in stand gehouden mondiale ongelijkheid zijn de oorzaken die weggenomen moeten worden, wil er ooit een einde aan vluchtelingenstromen komen. Zelfs met het denken daarover is in het kabinet nog geen begin gemaakt. Onze preventie strekt niet verder dan de slurf op Schiphol.

STUDIEDAG EMANCIPATIEPROJEKT

„Soms vielen vrouwen tegen, soms vielen mannen mee”

Mannen en vrouwen moeten elkaar het voordeel van de twijfel geven. Dat is de konklusie van een studiedag die op 4 april werd georganiseerd door het emancipatieproject. Aanleiding vormde de uitspraak op het feminiseringskongres van 1984 dat mannen „vooralsnog tegenstander” zijn. Is er wezenlijk iets veranderd in de PPR sinds dat kongres?

In het openingsverhaal zette Marie-José Burger een aantal zaken op een rij.

- de uitspraak voor een meerderheid van vrouwen bij adviescommissies en sollicitatiecommissies is inmiddels vastgelegd in het huishoudelijk reglement. Evenzo de uitspraak te streven naar een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen op alle niveaus.
- Er zijn kwaliteitscriteria vastgesteld, waarbij gezocht is naar criteria, die vrouwen en mannen gelijkkelijk in beeld brengen.
- PPR-Vrouwen heeft op het laatste kongres, behalve voor vrouwen ook voor mannen gepleit.

De scheidslijn tussen bondgenoot en tegenstander viel de afgelopen jaren lang niet altijd samen met vrouw of man. Soms vielen vrouwen tegen, soms vielen mannen mee. Soms ook was een en dezelfde persoon dan weer bondgenoot, dan tegen-

stander. De werkelijkheid bleek ingewikkelder dan de uitspraak doet denken. In feite gaat het er ook niet echt om of mannen bondgenoot of tegenstander zijn, zegt Marie-José Burger: „Het gaat om een verandering van de cultuur of structuur, die mannen en vrouwen in een bepaalde positie en rol vastzet. Mannen gedijen daarin meestal beter dan vrouwen en ze maken zich daar — dat is het probleem — niet echt zorgen over. Een beetje bondgenoot doet meer dan zijn bezorgdheid uitspreken, dat een meerderheid van vrouwen helaas weer niet gehaald is, maar zoekt verder naar onderliggende oorzaken.”

De inleiding van Joanneke Wolffensperger sloot hier goed bij aan. Joanneke Wolffensperger is docente vrouwenstudies aan de Landbouw Universiteit in Wageningen. Ze houdt zich bezig met onderzoek naar de mogelijkheden om feminis-

tisch onderwijs ingang te doen vinden binnen het bestaande wetenschappelijk onderwijssysteem. In haar inleiding legde zij de nadruk op de *handelingsbekwaamheid* van vrouwen en mannen. Theorieën van m.n. Nancy Chodorow hebben uitgelegd hoe de geslachtsidentiteit van vrouwen en mannen al in de eerste levensjaren wordt gevormd. Zo'n persoonlijkheidstheorie zegt iets over wat van binnenuit ons handelen stuurt. Ze zegt echter niets over wat van buitenaf belangrijk is. Daartoe is het belangrijk, aldus Joanneke Wolffensperger, bij de sociologie te rade te gaan.

Uit de tot dusver ontwikkelde feministische theorie komen drie belangrijk principes naar voren die bepalend zijn voor de verhoudingen tussen vrouwen en mannen: geslachtsidentiteit, heteronormaliteit en arbeidsdeling. Deze principes kunnen gebruikt worden om in concrete situaties na te gaan of er sprake is van het voortbrengen en reproduceren van verschillen tussen vrouwen en mannen. Wordt in een vergadering de geslachtsidentiteit van vrouwen bevestigd, hetzij door haarzelf, hetzij door anderen? Wordt het bevestigen van geslachtsidentiteit in de hand

gewerkt door de procedure van de vergadering? Door de voorzitter? Is er in de vergadering sprake van arbeidsdeling? Op welke momenten en door welke beslissingen wordt die arbeidsdeling voortgebracht?

In veel concrete situaties waarin vrouwen en mannen aanwezig zijn, worden verschillen tussen de geslachten voortgebracht en bevestigd. Het is zaak om na te gaan of zo'n concrete situatie binnen een bepaald sociaal systeem regelmatig voorkomt en hoe belangrijk zo'n regelmatig voorkomende situatie is voor de produktie van verschillen nu en in de toekomst, aldus Wolffensperger. Voorlopig zijn mannen nog geen bondgenoten, stelde zij vast. „Al geef ik hen, als zij zich solidair verklaren het voordeel van de twijfel. Uit hun daden zal dan wel blijken wie ze zijn. Maar mijn hoop ligt in de geestkracht en handelingsmogelijkheden van vrouwen. De vrouwenstrijd zal nog lang duren en veel energie vergen. Maar er kan meer dan we soms denken. Voor alles is nodig dat vrouwen goed gebruik maken van hun relationele kwaliteiten, hun gezonde verstand en hun analytisch vermogen.”

PPR voorjaarskongres

Op zaterdag 16 mei 1987 wordt het voorjaarskongres van de PPR gehouden. Ditmaal vindt het kongres plaats in de Buitensociëteit in Zwolle. Het aanvangstijdstip is 10 uur. Het inhoudelijke deel is gewijd aan het thema „vergrijzing”. Tweede belangrijke punt is de z.g. „heroverweging”. De besluitvorming hierover gebeurt aan de hand van een resolutie van

het partijbestuur, die staat afgedrukt op pagina 4 en 5 van deze krant.

Tot 15 april hebben de actiecentra de gelegenheid om stemgerechtigde kongresdeelnemers op te geven. Het kongres is overigens voor iedere belangstellende toegankelijk. De kongresstukken kunnen worden aangevraagd op het partijburo.

Kans voor Dekker

„De voorstellen van de commissie Dekker verdienen een faire kans.” Dat zegt de PPR fractie in de Tweede Kamer in een eerste reactie op de door Dekker bepleitte veranderingen in de financiering van de gezondheidszorg.

Waardering is er voor het pleidooi voor een volksverzekering met premie naar draagkracht. De fractie verwacht van de voorstellen een grotere vrijheid voor consumenten en maatschappelijke groeperingen om hun eigen opvattingen over gezondheidszorg gestalte te geven. „Kontraktvrijheid en (beperkte) onderlinge concurrentie zien wij als een stimulans in die richting.”

Maar er is ook kritiek:

„Het verlaten van het ziekenfondssysteem eist hardere garanties voor de handhaving van solidariteit en rechtvaardigheid dan de commissie geeft. Om de positie van langdurig zieken, gehandicapten en ouderen — veelal mensen met een laag inkomen — veilig te stellen, zijn niet alleen een wettelijke akseptatieplicht voor basisverzekering en aanvullende verzekering, maar ook uitbreiding van het voorgestelde basispakket (met o.m. medicijnen, fysiotherapie, tandheelkunde) en bewaking door de overheid van de prijs noodzakelijk. Ook eigen bijdragen, die geen wezenlijke bijdrage leveren tot vermindering van de kosten, zetten de solidariteit te veel onder druk.

Er is een eenvoudige en rechtvaardige oplossing — die tegelijk de koopkrachtproblemen (vooral voor gezinnen met kinderen) kan wegnemen: de premiegrens van f 64.550,- laten vervallen en de daardoor vrijkomende gelden gebruiken voor uitbreiding van het pakket van de basisverzekering.

RADIKALENKRANT

Kolofon: De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen, Redactie, administratie en advertenties: Partijburo PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Redactie: Arda van den Brink, Marc Broere, Jan Dix, Jan Huisman, Anneke van 't Hull, Anita Keuning, Bram van Ojik (eindredactie), Hans Verstraten, Onno de Zwart. Redaktiesecretariaat: Enny Schouten. Vormgeving: Joep Paulussen. Foto's: Angela Goedemondt, Fred Jansz, e.a. Abonnementen: Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, tnv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

Voedsel

Ooit koos de PPR het onderwerp Voedsel tot politieke prioriteit. Nu is het zover, de partij gaat ermee aan de slag. Heb je zin in een kortlopend project met een duidelijk einddoel: studiedag, brochure. Heb je bovendien belangstelling voor en/of deskundigheid op het terrein van Voedsel geef je dan op bij het partijburo bij Hans Schoen. Alle politieke facetten van Voedsel komen aan bod: produktie, verwerking, consumptie zowel hier als in de Derde Wereld.

Eerste bijeenkomst begin mei.

Schandelijk

Minister van den Broek van Buitenlandse Zaken wil de Nederlandse ontwikkelingshulp gebruiken als pressiemiddel om in Nicaragua veranderingen af te dwingen. Het Nicaragua Komitee noemt dit „schandelijk ontwikkelingsbeleid” en is een kaartenaktie gestart om onverminderde voortzetting van de hulp te bereiken.

De kaarten zijn per 5 stuks te bestellen door overschrijving van f 2,50 op giro 5352767, ten name van Nicaragua Komitee Nederland, Utrecht, onder vermelding van „briefkaarten”.

Vergrijzing Politiek Opwindend

De PPR zal op het voorjaarskongres van 16 mei verfrissende uitspraken gaan doen over Ouderenbeleid. Na het brede, nieuwe terrein van de nieuwe technologie nu een onderwerp waar direct politieke standpunten kunnen worden ingenomen. Lees het discussiestuk in De Radikalenkrant van februari. Kom naar het kongres in Zwolle in De Buitensociëteit tegenover het station.

Namens de Katholieke Bond voor Ouderen zal spreken de heer Teeuwen over arbeid en inkomen. Over hulp en zorg spreekt mevrouw Coopmans van de Nederlandse Federatie Bejaardenbeleid. Ook zijn er infostands van Ouderenorganisaties.

De PPR-flikkers en Potten geven een eigen blad uit: Het Vlindertje. Het verschijnt 4 à 5 maal per jaar. Het abonnementsjaar van het vlindertje loopt per kalenderjaar. Een abonnement kost minimaal f 11,00 per jaar. (te bestellen door overmaking op giro nummer 4295824 t.n.v. PPR-Flikkers en Potten, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, o.v.v. abonnement.) Een los nummer kost f 2,50 (inclusief verzending).

Bon
 ik wil meer weten over de PPR-Flikkers en Potten
 ik wil een abonnement op het vlindertje
 ik wil meewerken aan het vlindertje

naam:

adres:

postcode:

plaats:

IS UW SPAARGELD OOK NIET EEN HEEL KLEIN BEETJE APART?

U wilt elke maand een beetje geld apart zetten. U zoekt dus een spaarbank waar uw geld goed bewaard wordt en waar u een mooie rente krijgt. Het laat u echter niet koud wat die bank met uw geld doet. U zou er behoorlijk wat moeite mee hebben als dat bijvoorbeeld in een land als Zuid-Afrika werd belegd. Open een spaarrekening bij de Algemene Spaarbank voor Nederland.

Dan weet u een paar dingen heel zeker: niet één cent wordt in speculatieve objecten gestopt, niet één cent ondersteunt de apartheid.

Het uitgekende beleggingsbeleid van de ASN zorgt niet alleen voor een rustig gevoel, maar ook voor een stevige rente.

Als u bij de ASN wat geld apart zet, blijft het ver weg van de apartheid.

Die garantie krijgt u. Zwart op wit.

Als u nu een spaarrekening opent bij de ASN met tenminste f50,- als eerste inleg, krijgt u als welkom f7,50 spaarpremie.

- de Zilvervloot (voor jongeren van 15 t/m 20 jaar)
- het depositosparen (met vaste looptijd)
- * aankruisen wat u wenst.

ALGEMENE SPAARBANK
 VOOR NEDERLAND
GEEFT RENTE ZONDER BIJSMAAK.

Bellen of bezoeken kan ook: Rijnstraat 28, 's-Gravenhage of telefoon 070-710880

60121

BON In enveloppe zonder postzegel zenden aan Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 WB 's-Gravenhage.

Naam:

Adres:

Postcode en woonplaats:

wenst nader inlichtingen over*:

- de ASN-spaarrekening gekoppeld aan de girorekening
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jongens en meisjes t/m 17 jaar).

Michail Gorbatsjov is nog maar net tot nieuwe leider van de Sovjet Unie gekozen of een frisse wind begint in de dode hoeken van deze samenleving te waaien. In diverse redevoeringen houdt hij zijn volk voor dat, hoe imposant haar prestaties ook zijn, men de ogen voor tegenvallers, vergissingen en zelfs misstanden niet gesloten mag houden. Hij aarzelt niet om een hand in eigen boezem te steken. De partij, met name haar leiding, heeft de kompleksiteit van de problemen en de noodzaak tot verandering onderschat. De dogmatische benadering, zo betoogt Gorbatsjov in zijn rede voor de laatstgehouden vergadering van het Centraal Komitee, moet plaats maken voor een kritische en creatieve instelling. Er moet meer ruimte komen voor eigen verantwoordelijkheid in tegenstelling tot slaafse discipline. De ver doorgevoerde bureaucratische regelgeving is een rijke voedingsbodem gebleken voor apathisch gedrag, hielentikkerij, vriendjespolitiek en corruptie.

Verrast

Het is niet bij mooie woorden gebleven. Nieuwe, voorzichtige economische hervormingen worden geïntroduceerd. Inspraakprocedures vormen bij diverse organisaties, zoals bijvoorbeeld de machtige schrijversbond, geen hol begrip meer. Politieke gevangenen worden vrijgelaten en soms zelfs in ere hersteld (Sacharov). Wat echter niet wegneemt dat de meeste tot deze categorie behorende geïnterneerden nog steeds vast zitten. Vooral degenen die om hun religieuze overtuiging veilig weg geborgen zijn. Er is sprake van een nieuw veiligheidsbeleid dat vriend en vijand verrast. Maar het meest in het oog springende verschijnsel, vooral voor de burgers van de Sovjet Unie zelf, is de nieuwe openheid. De afname van censuur brengt hevige reacties teweeg. Zo gingen de eerste uitzendingen van het nieuwe televisieprogramma „de twaalfde etage”, waarin vooral jongeren hun onverbloemde kritiek op de autoriteiten spuiden, menig burger te ver. De roep om herstel van orde en gezag klom op, maar werd niet gehonoreerd.

Martin van den Heuvel van het Oost Europa Instituut in Amsterdam noemt de economische hervormingen „niet schokkend”, maar „heel interessant”. Zo wordt er momenteel geëksperimenteerd met „zelffinanciering”. Een paar bedrijven mogen nu 70% van de winst naar eigen goeddunken besteden. Dat kan variëren van uitbreiding en nieuwe investeringen tot meer loon voor de arbeiders. Nieuw is ook staatscontrole op kwaliteit. Wat tot nu toe alleen voor de militaire productie gold gaat ook voor de overige bedrijfstakken gelden. Niet alleen kwantiteit maar ook kwaliteit zal beloond worden.

Voor de landbouw bestaan voornemens om boeren het recht te geven om zelf hun overschotten aan de man te brengen, om de lonen afhankelijk te maken van produktie en om produktie en het houden van vee op een eigen lapje grond toe te staan. Privéarbeid, zoals het maken van kleren, klusjes opknappen, kamers verhuren, vrachtjes vervoeren, is na een tijdelijk verbod in '86 weer toegestaan.

Martin van den Heuvel: „De economie van de Sovjet Unie is in het slop geraakt. De groeicijfers lopen achteruit. Vooral in de landbouw. Zeventig jaar na de revolutie is de Sovjet Unie nog steeds afhankelijk van graanimporten. Daar zijn geen geldige ekskuses voor aan te voeren. Gorbatsjov wil, of liever gezegd: moet, daar verandering in aanbrengen. De nieuwe openheid is daarbij zijn enige wapen. Zonder deze openheid is het zo goed als onmogelijk om het verzet tegen veranderingen binnen de partij te breken. Met name de partijburekraten en grote groepen arbeiders verzetten zich fel. Zij hebben geen boodschap aan een efficiëntere bedrijfsvoering.” De arbeiders in de produktieve sektor verdienen goed, hebben een verzekerde baan en hoeven niet al te grote inspanningen te leveren. In de landbouw en de dienstverlenende sektor wordt veel slechter verdiend. Docenten en artsen (waarvan tweederde vrouw is) bijvoorbeeld verdienen minder dan een geschoold arbeider in de industrie. De laatstgenoemde verneemt nu aanmaningen om harder te werken zonder dat er iets tegenover staat. Sterker nog, sommige fabrieken dreigen gesloten te worden.

Van de Heuvel: „De nieuwe openheid is nodig om kritische en creatieve geesten een kans te geven om

GLASNOST IN DE SOVJET UNIE

'HONDERDDUIZENDEN INKOMPETENTE FUNKTIONARISSEN VERVANGEN'

Wie had dat zo'n zes, zeven jaar geleden, kunnen denken. Televisiebeelden van een vrij jonge, vitale en vernieuwingsgezinde leider van de Sovjet Unie en een oude, krampachtige Amerikaanse president, die zichtbaar zijn best moet doen om de populariteitsrace vol te houden. De rollen lijken omgekeerd. Een zucht van opluchting gaat door de gelederen van critici van het Amerikaanse anti-kommunisme. Want had men in het verleden ook nog zo veel kritiek, de oude mannenklub in Moskou, die als versteend militaire parades afdamde, bood totaal geen alternatief. In het verloren paradijs van de arbeiders lijkt een proces van positieve veranderingen in gang te zijn gezet. Sommigen hebben al de vlag uitgestoken, anderen wachten nog even. En er is ook een groep die spreekt van een verjongingskuur van zuiver cosmetische aard.

hun ideeën te ventileren en uit te werken, zonder dat ze meteen door conservatieve bestuurders tegengewerkt worden. De pers is nu een spreekbuis voor de verbeteraars. Het is dan ook al menigmaal voorgekomen dat een criticus via de media zijn gelijk kon halen en dat de voor misstanden verantwoordelijke functionarissen ontslagen of zelfs vervolgd werden. Ondertussen zijn er via interne reorganisaties honderdduizenden inkompetente leidinggevende functionarissen en leden van het partij kader vervangen!”

Laaiend

De strijd van Gorbatsjov tegen verstarring en moopraterij strekt zich ook uit tot het buitenlandbeleid, met name het veiligheidsbeleid. Zijn ontwapenings-

voorstellen oogsten alom bijval. Het laten varen van de eis tot koppeling tussen SDI (Star Wars) en INF (kernraketten voor de middellange afstand) houdt in dat hij aan de eisen van het Westen tegemoet is gekomen. De SS-20's, de kruisraketten en de Pershing II's kunnen weg.

Ook in dit verband wijst Martin van den Heuvel op de noodzaak voor Gorbatsjov om op dit gebied forse stappen te zetten. „Wil hij niet zijn prestige verliezen dan zullen er snel economische vorderingen gemaakt moeten worden. Een Russisch antwoord op SDI zal een forse rem op de economische ontwikkelingen betekenen. Een verdere economische verslechtering zal koren op de molen zijn van zijn opponenten

(waaronder veel militairen), die nu al staan te dringen.”

Wat de precieze beweegredenen ook zijn, de wil tot ontwapening is er. De vredesbeweging in Nederland is dat ook laaiend enthousiast. Geluiden uit die hoek noemen de jongste voorstellen een historische kans die niet gemist mag worden.

Cor Arends, medewerker van Pax Christi, vindt het, nu de Sovjet Unie ingaat op de voorstellen van het Westen (nul-optie) inzake de middellange afstands-raketten (INF), onterecht dat door het Westen de korte-drachtwapens bij betrokken worden. Er moet nu een INF-akkoord komen, vindt hij. Daarna moet verder onderhandeld worden over de korte drachtwapens, waarvan de Russen er veel meer in de DDR en Tsjechoslowakije hebben dan de Amerikanen in W-Europa.

Op de vraag of er bij Pax Christi geen achterdocht bestaat ten opzichte van de Russische voorstellen is het antwoord ontkennend. Evenals Martin van den Heuvel is men er van overtuigd dat Gorbatsjov aan het binnenlandse front behoefte heeft aan sukses en aan rust voor het broodnodige economische herstel. De achterdocht geldt veel meer de houding van de Westerse regeringen.

Deze schijnen plotseling weer bang te zijn voor zaken als het *verifikatieprobleem*. Werd in het verleden altijd met opgeheven vingertje de onwil van de Russen dienaangaande onderstreept, nu is men bevreesd dat de Russen bij adequate verifikatieafspraken bij ons in de militaire keuken komen kijken.

Het verdwijnen van de kruisraketten en de Pershing II's uit West-Europa verzwakt de koppeling met de Verenigde Staten. Opeens beseft men weer dat deze koppeling het voornaamste politieke doel was. Cor Arends vindt dat je die angst best kan relativeren door te wijzen op de in de Bondsrepubliek gestationeerde divisies van het Amerikaanse leger. Zij blijven voorlopig een garantie vormen voor de nauwe betrokkenheid van de Verenigde Staten bij West-Europa. Neemt niet weg dat de kans dat het Westen terugkomt op eerder gemaakte afspraken niet denkbeeldig is.

Leerschool

Ondanks alle positieve veranderingen in de Sovjet Unie waarschuwt Martin van den Heuvel voor algehele euforie: Een proces van liberalisering moet heel voorzichtig verlopen. Gaat het te langzaam dan zullen teleurstelling en frustratie zich tegen Gorbatsjov en de vernieuwers keren. Het gevaar dat de zware bal, die nu voorzichtig in beweging gebracht is, te snel zal gaan rollen is minstens zo groot. Een overwachte versnelling in het democratiseringsproces kan gemakkelijk tot chaos leiden. In de Sovjet Unie bestaat geen democratische traditie. Het spelen van het democratisch spel vereist een gedegen leerschool. In het Westen is de democratische structuur ook niet van de ene op de andere dag verwezenlijkt. Het is een moeizaam proces van eeuwen geweest.

Voor een te snelle liberalisering hoeft men echter voorlopig niet bang te zijn. De grenzen zijn heel duidelijk vastgelegd: Gorbatsjov en de zijnen zullen nooit toestaan dat een vergroting van inspraakmogelijkheden het nationalisme van de diverse volkeren een kans zal bieden. De bevolking van de Sovjet Unie vormt geen eenheid. Ze is samengesteld uit een groot aantal volkeren in evenzovele regio's. Bij sommige, zoals die van de Baltische landen, de Kaukasus en, in mindere mate, de Oekraïne, leeft een sterk, latent nationaliteitsbewustzijn. De Litauwers bijvoorbeeld hebben zelfs recht op afscheiding (is in de grondwet vastgelegd). Toch kan geen enkel leider van de Sovjet Unie zich onafhankelijkheid van één of meerdere gebieden permitteren.

Een andere beperking wordt gevormd door het huidige politieke systeem. Het een-partij-stelsel zal recht overeind blijven. Het stelsel zal de kenmerken van het democratisch-centralisme blijven dragen. Het zijn deze grenzen van de voorzichtig in gang gezette liberalisering, die zich moeilijk laten rijmen met het grenzeloze enthousiasme voor de ontwikkelingen in de Sovjet Unie, dat met soms in linkse kringen in Nederland aantreft.

JAN HUISMAN

■ Gewoonlijk houd ik me bij verkiezings-
■ kampanjes op de achtergrond met als
■ smoes dat ik geen werfkracht heb en als
■ reden dat ik te lui ben. De afgelopen keer
■ heb ik daar een uitzondering op gemaakt.
■ Winst zou volgens mij betekenen dat de
■ Heroverwegingen een voortijdige dood
■ zouden sterven en daar had ik wel wat
■ voor over. Die Heroverwegingen waren
■ immers nodig om na het debacle bij de
■ Kamerverkiezingen de interne discussies
■ in bedaarde banen te leiden en dat is
■ gelukt. Wie heeft er nog wat te Herover-
■ wegen na de eklatante overwinning van
■ 18 maart? Geen hond toch zeker. De lente
■ breekt uit, de vogels fluiten in de bomen
■ op zoek naar een relatie, kortom: aanpak-
■ ken geblazen en geen gelul.
■ Zoals zo vaak is mijn inschatting onjuist.
■ ik kan het ook niet helpen. Het kost wat
■ moeite om in ons partijtje een trein op de
■ rails te zetten maar is-ie eenmaal op gang
■ dan is er geen houden meer aan. Dus
■ zitten wij op 16 mei, als het windsurfse-

WILHELM VERSCHUREN MIDDEN

zoen allang is begonnen, in een bedompt
zaaltje te Heroverwegen. De organisato-
ren van dat fraais durven in hun rappor-
ten en resoluties ook nog te schrijven dat
wij, gewone leden de blik wat meer naar
buiten moeten richten en wat minder
aandacht moeten besteden aan interne
diskussies en navelstaarderij!

Wat mij betreft is het ongezien akkoord.
Het enige echte dat er voor ons verandert,

is dat wij op familiebijeenkomsten de
diskussie met kiezers uit het midden niet
langer uit de weg mogen gaan. Ik begrijp
best dat jullie je bij dat soort gelegenhe-
den terughoudend opstellen — ook van
mij hoeft niet elke verjaardag in een
bloedbad te eindigen — maar dat moet
maar 'ns afgelopen zijn. Van nu af nemen
jullie met PPR-button plaats aan de bor-
reltafel en bemoeien jullie je ermee. Zelf-

bewust, Betrouwbaar, Uitdagend, Relati-
verend en bovenal Zakelijk. Oefen thuis
voor de spiegel.

Ik heb mijn eerste confrontatie met het
Midden inmiddels al achter de rug, want
laatst was mijn zwager jarig. Na de inlei-
dende plichtplegingen stak ik meteen van
wal.

„Ik stel vast dat er in de Nederlandse
politiek dringend behoefte is aan een
krachtige, konstruktief-kritische politieke
groepering links van de PvdA, die de
politiek als geheel en de sociaal-
democratie in het bijzonder onder druk
kan zetten, de confrontatie met maat-
schappelijke organisaties aankan en door
haar ondogmatisch-linkse opstelling een
wervende diskussie weet te voeren met
kiezers uit het midden.”

„Jaja. Wil je nog een stuk taart?” vroeg hij
verbluft. De hond had inmiddels stilletjes
de kamer verlaten. De diskussie met het
Midden bleef hier steken maar die extra
mokka-punt had ik te pakken!

RESOLUTIE

Het kongres van de PPR, op 16 mei 1987 bijeen te Zwolle:

• gelezen het rapport „De PPR bij de tijd“;

• gelezen de standpuntbepaling van het partijbestuur;

1. onderschrijft in hoofdlijnen de konklusies van het partijbestuur t.a.v. analyse, elektorale plaatsbepaling, inhoudelijk werk, beeldvorming, communicatie met de kiezers, politieke stijl, werkwijze en interne organisatie;

2. stelt vast:

a. dat er ter linkerzijde van het politieke spektrum ruimte is voor een radikaal-demokratische groepering die op basis van een ecologisch/libertair/atoompacifistisch program

1. de politiek als geheel en de sociaal-demokratie in het bijzonder onder druk kan zetten;

2. de dialoog met maatschappelijke groeperingen aan durft;

3. door een ondogmatische opstelling een wervende discussie weet te voeren met kiezers uit het midden;

b. dat de PPR een actieve rol wil spelen in het tot stand komen van een dergelijk aansprekend alternatief;

c. dat voor het realiseren daarvan gekozen moet worden voor een sterk naar buiten gerichte oriëntatie;

d. dat er tevens hoge prioriteit gegeven moet worden aan het inhoudelijk werk binnen de partij;

e. dat hiervoor een aantal voorwaardenscheppende maatregelen nodig zijn, die kunnen leiden tot een meer eigentijdse werkwijze en een slagvaardiger organisatie met de daarbij horende korte communicatielijnen;

3. spreekt uit, dat er een aantal organisatorische maatregelen genomen moet worden met de volgende strekking;

a. verkleining van het partijbestuur tot 9 leden;

b. vorming van PPR-afdelingen met tenminste 25 leden, waarnaast kleinere eenheden met minimaal 5 leden (aktiecentra) blijven bestaan;

c. omvorming van de kerngroep tot een partijraad, waarin alle afdelingen zijn vertegenwoordigd;

d. handhaving van een minimale provinciale structuur, waarbij de noodzakelijke verantwoordelijkheden recht gedaan kunnen worden en een sterkere provinciale organisatievorm naar behoefte mogelijk blijft;

e. toepassing van een landelijke afdrachtregeling voor alle politieke vertegenwoordigers;

De hier afgedrukte resolutie wordt behandeld op het voorjaarskongres van 16 mei 1987. De resolutie is amendeerbaar. Aktiecentra die amendementen willen indienen, worden verzocht dit te doen vóór 1 mei a.s. Het is weliswaar mogelijk nog aan het begin van het kongres met amendementen te komen, maar dat verdient in verband met een goede voorbereiding geen aanbeveling.

f. verhoging van het publiciteitsbudget en het budget voor inhoudelijk werk;

g. integratie van het huidige partijsekretariaat, de studiestichting, de stichting radikalenvorming en de stuurgroep raads- en statenwerk in één service-apparaat ten dienste van de partij;

h. verruiming van de bevoegdheden van de Commissie Samenstelling Partijbestuur in die zin dat zij het kongres een gemotiveerd advies voorlegt inzake de meest wenselijke samenstelling van het partijbestuur;

het een en ander gebaseerd op de voorstellen van het partijbestuur.

4. draagt het partijbestuur op:

a. de genoemde maatregelen verder uit te werken in concrete voorstellen en richtinggevende uitspraken over statuten- en reglementswijzigingen;

b. die voorstellen ter bekrachtiging voor te leggen aan het najaarskongres;

c. tussen het najaarskongres van november 1987 en het voorjaarskongres van 1988 de bedoelde maatregelen uit te voeren;

d. aan het voorjaarskongres van 1988 de noodzakelijke statuten- en reglementswijzigingen voor te leggen;

5. besluit:

a. de zittingstermijn van het huidige partijbestuur te verlengen tot het voorjaarskongres van 1988, om de uitvoering van de reorganisatie niet onnodig te belemmeren;

b. de Commissie Samenstelling Partijbestuur te verzoeken een advies aan het voorjaarskongres van 1988 voor te bereiden over de samenstelling van een nieuw partijbestuur met de in de toelichting aangegeven functieverdeling en werkwijze.

STANDPUNTBEPALING PARTIJBESTUUR INZAKE HEROVERWEGING

TOELICHTING

1. Analyse

1.1. Het politieke klimaat

De afgelopen tien jaren werden beheerst door konservatisme, restauratie, monetarisme. Namen spreken in dit verband boekdelen: Reagan, Thatcher, Van Agt, Lubbers. Terugdringing van het financieringsstekort en terugdringing van de Staat ten gunste van de Markt waren en zijn de voornaamste politieke doelstellingen. Het brede verzet tegen de gevolgen van deze politiek wordt succesvol het hoofd geboden door groepen tegen elkaar uit te spelen, door in te spelen op latente anti-Staat-gevoelens, door de introductie van de „zorgzame samenleving“ en door een wezenlijke discussie over de verhouding Staat-Markt, Staat-Samenleving uit de weg te gaan: no-nonsense.

De oppositiepartijen van hun kant zijn er tot nu toe niet in geslaagd een overtuigend alternatief te presenteren. Links is in het defensief, is verdeeld, weet geen motiverende inhoud aan de noodzakelijke solidariteit te geven, moet toezien hoe de politieke discussie door rechts geleid wordt. De interesse in politiek is afgenomen, niet in het minst door de politieke cultuur binnen progressieve partijen die het iemand verhinderen „een beetje“ met politiek bezig te zijn.

Toch lijken er veranderingen op til. Het Witte Huis vertoont haarscheurtjes, Downingstreet 10 kan wel een lijke verf gebruiken, in het Catshuis neemt de eensgezindheid af, Daniël Cohn-Bendits terugblik naar de jaren zestig bleef niet onopgemerkt, in Frankrijk, Rusland, China, gaan studenten en scholieren de straat weer op. Het cynisme ebt weg, idealisme lijkt te herleven in eigentijdse vorm: realistisch, zakelijk, dynamisch. De opstelling van de Franse jeugd kon wel eens exemplarisch worden voor een nieuw soort aktivisme: niet gericht op kulturele revolutie maar op concrete doelen, partijpolitiek-ongebonden, geen identifikatie met links.

Voor ons land geldt volgens het Sociaal Cultureel Planbureau (Sociaal en cultureel rapport 1986) vast dat er naast een stijgende ambitie ook een toenemende onvrede over inkomen en welvaart valt te bespeuren. Dat er nog steeds weinig steun is voor meer kollektieve sociaal-kulturele voorzieningen, maar groeiende steun voor studiebeurzen voor de laagstbetaalden, voor huisvesting van jongeren, voor uitbreiding van onderwijs aan buitenlandse kinderen. Maakt men enerzijds aanspraak op materiële verbetering voor zichzelf, anderzijds gunt men die ook aan ambtenaren en uitkeringsgerechtigden. Het SCP konstateert een breuk met de restauratieve tendens van de achter ons liggende jaren. Dat blijkt ook uit een groeiende steun voor demokratisering.

Bij haar plaatsbepaling in het politieke krachtenveld zal de PPR beide aspecten in ogenschouw moeten nemen: zowel de malaise van politiek links als de aarzelend op gang komende maar onmiskenbare vernieuwingstendenzen in de samenleving. Bovendien eist de zorgvuldigheid dat we onderscheid maken tussen bestaande beeldvorming bij kiezers en de gewenste beeldvorming binnen de partij.

1.2. De positie van de PPR

Het elektorale grensverkeer met de PvdA is duidelijk groter dan met enige andere partij. Onderzoekingen maken duidelijk dat de meeste kiezers de PPR links van de PvdA situeren, zij het dat de laatste in de ogen van de kiezers naar links is opgeschoven. In dit opzicht verschilt de partij niet van mening met de kiezers: waar het gaat om de verdeling van Macht, Kennis en Inkomen staat de PPR links van de PvdA. Politieke keuzen (van partijen en kiezers) verlopen echter ook langs andere lijnen die niet per definitie samenvallen met de links/rechts-schaal.

Niet alleen de vraag „wie beslist over wie wat krijgt“ is beslissend voor de maatschappijvorm die ons voor ogen staat, ook de technische keuzen tussen harde en zachte alternatieven en de economische keuze tussen groei of geen groei zijn daarvoor bepalend. De PPR blijft er zich daarbij van bewust dat het in de politieke besluitvormingsprocessen draait om machtsvragen. Deze ondogmatische-linkse opstelling maakt het voor de PPR mogelijk zowel op de linkerflank van de PvdA te opereren als in discussie te blijven met kiezers die zichzelf een centrumpositie toedichten.

1.3. De zwakke punten van de PPR

Het kan raar lopen. De verkiezingsuitslag voor de PvdA in 1986 (winst van 5 zetels) wordt alom beschouwd als een nederlaag. Die voor de PPR als een relatieve overwinning. Inderdaad, de campagne was inspirerend, de uitkomst in vergelijking tot die van PSP en CPN gunstig. Maar we verloren wel 20.000 stemmen.

De Statenverkiezingen van 17 maart j.l. lieten gelukkig een ander beeld zien. Ondanks de geringe opkomst als enige partij stemmenwinst in absolute zin, verdubbeling van het percentage van mei 1986, een lichte verbetering t.o.v. de Statenverkiezingen van 1982, een duidelijke winst in de grote steden. Tegelijk moeten we echter vaststellen dat 1 op de 5 van onze kiezers anders gestemd zou hebben wanneer het Tweede Kamerverkiezingen waren geweest (Intromart-onderzoek). Hoe komt dat?

• De geringe omvang maakt de PPR onaantrekkelijk voor kiezers die onze opvatting wel delen maar deze graag in macht vertaald willen zien. Gevolg daarvan is dat we nooit in staat zijn onze alternatieven in praktijk te brengen.

• Zwak imago. Voor een deel van het elektorat is de PPR een club met leuke maar onuitvoerbare ideeën.

• Navelstaren. De PPR is teveel met zichzelf bezig geweest, onder meer door steeds terugkerende discussies over de politieke strategie. Interne discussies staan de konfrontatie met opvattingen van regeringspartijen of de PvdA in de weg.

• Matheid. Het geloof in de veranderbaarheid van de samenleving lijkt grotendeels verdwenen en daarmee de stroom van vernieuwende ideeën. In dit opzicht deelt de PPR in de linkse malaise.

1.4. De sterke punten van de PPR

Tegenover de zwakke punten staat nog steeds een flink aantal sterke kanten. Hoewel de elektorale positie van de PPR vooral aanleiding geeft tot analyse van haar falen, mogen terwille van de noodzakelijke vernieuwing die positieve punten niet buiten beeld blijven.

• De gewetensfunctie in het parlement: Ria's betogen over het functioneren van de parlementaire democratie maken nog steeds indruk.

• Het konsekwente kernwapenstandpunt een belangrijk herkenningspunt.

• Het feminiseringsstandpunt, fundamenteel maar niet humorloos.

• Onze politieke stijl, wars van scherpslijperij. Keerzijde: men vindt ons eerder te lief dan te hard.

• Radikaliteit: het gedachtegoed van de PPR reikt tot aan de wortels van de maatschappij en de problemen daarin. Tegelijk is er de bereidheid tot het dragen van bestuursverantwoordelijkheid.

• Het milieubesef: geen versierende milieuparagraaf maar „behoud van de aarde“ als centraal uitgangspunt.

• De alternatieve staatsopvatting: niet meer staat dan strikt nodig, niet minder dan veilig en eerlijk is, biedt de ruimte om opnieuw in debat te komen met CDA'ers en VVD'ers.

1.5. Konklusies

Het voorgaande leidt tot de konklusie dat de PPR zich nader dient te bezinnen op haar plaats in het politieke krachtenveld, op haar inhoud, beeldvorming, presentatie, communicatie met kiezers, organisatie.

Plaatsbepaling. Ter linkerzijde van het politieke spektrum is ruimte voor een radikaal-demokratische groepering die op basis van een ecologisch/libertair/atoompacifistisch program

1) de politiek als geheel en de sociaal-demokratie in het bijzonder onder druk kan zetten;

2) de dialoog met maatschappelijke groeperingen aan durft;

3) door een ondogmatische opstelling een wervende discussie weet te voeren met kiezers uit het midden: D66, CDA, VVD. De PPR wil een actieve rol spelen in het tot stand komen van dat aansprekende alternatief.

Beeldvorming. De PPR moet weer herkenbaar worden voor kiezers. Daarbij gaat het vooral om de volgende zaken:

1) Uitgaande van de samenhang der dingen duidelijk maken dat radikale oplossingen voor een rechtvaardiger samenleving nodig en mogelijk zijn.

2) Aktief aanwezig zijn in maatschappelijke processen waarbij de discussie met andersdenkenden en beïnvloeding van besluitvorming door bestuursdeelname of oppositie gezocht wordt.

3) Opkomen voor hen die uit de boot vallen, vertegenwoordigen van kiezers, controleren, ontmaskeren.

4) Samenwerken met andere organisaties en partijen waar dat mogelijk is, met behoud van eigen timbre.

Presentatie. De PPR moet aansluiten bij de gesignaleerde vernieuwingstendenzen in de samenleving: er zit verandering in de lucht. Onze verontrusting over misstanden, ons verzet tegen onrecht maken ons niet cynisch of somber. De nieuwe huisstijl van de PPR laat zich als volgt typeren:

zelfbewust: we hebben een paar goede ideeën;

betrouwbaar: wat we willen, daar staan we ook voor;

uitdagend: we zoeken de discussie op een prikkelende manier;

relativerend: humor behoede ons voor gewichtigdoenerij, het leven is meer dan politiek, geen scherpslijperij;

zakelijk: direkt, resultaatgericht, geen zweverigheid.

Kommunikatie met kiezers. De PPR gaat de volgende uitgangspunten hanteren:

1) Alles wat we doen of laten heeft gevolgen voor de belangstelling en de meningsvorming van kiezers. Navelstaarderij wordt omgezet in een oriëntatie naar buiten.

2) In een goed publiciteitsbeleid wordt rekening gehouden met weerstanden. Benadering van kiezersgroepen vindt plaats op basis van prioriteitstelling.

3) Door aandachttrekkende bijdragen en goede verbindingen met de media en opiniemakers gaat de PPR een actieve rol vervullen op het speelveld van media en politiek.

4) De PPR presenteert haar ideeën regelmatig aan kiezers en organisaties. Ze zoekt de politieke discussie met PvdA, CDA en VVD-stemmers die zich bekommeren om de maatschappij van morgen. Ook door rechts gedomineerde organisaties gaat de PPR niet uit de weg met als doel: het wegnemen van weerstanden en het verbeteren van de eigen argumentatie.

Voor dit alles is nodig dat we een duidelijker beeld krijgen van ons elektorat: wie zijn onze kiezers, waar zitten potentiële kiezers, wat verwachten ze van de PPR? Het partijbestuur heeft daarom aan het Steinmetzarchief de opdracht gegeven een bestaand kiezersonderzoek over de achter ons liggende jaren te analyseren op voor de PPR relevante gegevens. Vanaf het voorjaar zullen ook de resultaten van het Nationaal Kiezersonderzoek in de analyse worden betrokken.

2. Inhoudelijk werk

2.1. Inhoud en thema's

Het gaat niet goed genoeg met het „inhoudelijk produkt“ dat de PPR is. Het werft te weinig. Kiezers en mogelijke leden weten onvoldoende waar de PPR voor staat. De inhoudelijke discussies worden te weinig overgedragen op de buitenwacht. Ze leveren te weinig een bijdrage aan de profilering van de PPR. De inspiratie is te mager. De kwaliteit van het produkt moet beter. Natuurlijk wordt er best hard gewerkt door verschillende partijennoten en partijorganen. Het aantal betrokkenen is echter te klein, waardoor in vele opzichten de kwaliteit te kort schiet. Het inhoudelijke produkt blijkt te weinig het kongres, de leden en de kiezers enthousiast te kunnen maken. We moeten de hand in eigen boezem durven steken.

Diskussies moeten weer spannend en wervend worden voor leden en kiezers. Om dit doel te bereiken zal heel wat moeten veranderen: de keuze van de onderwerpen moet anders, de onderwerpen zelf, de uitwerking van de onderwerpen, de behandeling ervan in afdelingen en kongressen. Controle op voortgang en kwaliteit is noodzakelijk. Kortom: meer leven in de brouwerij.

Er is markt voor meer leven in de brouwerij. De dans om de ministerszetels heeft de verschillen tussen PvdA, CDA, VVD en D66 doen vervagen. De politieke agenda wordt bepaald door voorzichtig-

heid. De angst voor blunders overheerst de neiging om echte analyses van de maatschappelijke problemen te maken.

Daarnaast bepalen de tradities de grenzen van de discussie, waarbij de scherpe kantjes van de oorspronkelijke bronnen genuanceerd moeten worden om de potentiële kiezersmarkt niet te verkleinen. De grotere partijen kunnen elkaar alleen in de elektorale houdgreep houden en dus mogelijke koalitiepartners blijven, als zij zich inhoudelijk niet teveel van elkaar verwijderen.

Er is een plaats op de inhoudelijke politieke markt voor produkten:

- 1) waarin over de problemen een diepergravende analyse wordt gegeven (tot de wortel, d.i. radikaal) dan tot waar in de vervlakte huidige Nederlandse politiek wordt gegaan;
- 2) en waarin daarnaast nieuwe thema's worden aangesneden. Nieuwe thema's zijn vaak niet in de bestaande links-rechts-schaal te vangen. Zo vroeg Jan Blokker zich al eens af of bezuinigen op gymnastiek nu links of rechts is. Bij de hogesnelheidsspoorlijn of andere maaksels van de moderne technologieën is ook niet meteen duidelijk of het nu gaat om linkse of rechtse thema's.

De PPR heeft in de onderwerpen welvaart, inkomen en macht op dit ogenblik een plaats ter linkerzijde van de PvdA. Bij andere onderwerpen gelden in toenemende mate andere schalen (economisch-ekologisch b.v.). Door de leegte op de politieke markt heeft de PPR vooral via nieuwe onderwerpen een mogelijkheid om de discussie met het centrum van de Nederlandse politiek aan te gaan.

Dat betekent:

- de PPR moet zich inhoudelijk duidelijk profileren;
- de PPR heeft een uitdagende functie met name ten opzichte van de PvdA;
- de sterke punten moeten uitgebouwd en geaktualiseerd worden (doorbreken groeiyndroom, basisinkomen, kernwapenstandpunt, sociale verdediging, gewetensfunctie, tot de wortel gaan: „radikaliteit”, alternatieve staatsopvatting);
- „nieuwe onderwerpen” moeten uitgewerkt worden.

Nieuwe onderwerpen kunnen nieuw zijn voor de PPR of de politiek of kunnen onderwerpen zijn die op een (ver)nieuwen(de) wijze worden aangepakt. Bij nieuwe onderwerpen zou je bijvoorbeeld kunnen denken aan:

- arbeid en inkomen (tweedeling van de samenleving in werkenden en niet-werkenden, arbeidsplicht, beoordelen van het „Zweedse model”);
- rol van de staat (demokratisering, bureaucratiesing); kultuurprovincialisme);
- ontwapening en ontwikkeling (konventionele bewapening, kernwapens, Derde Wereld, sociale verdediging);
- nieuwe samenlevingsvormen (invloed Staat, burgerlijk wetboek, woningbouw).

Kriteria voor het vaststellen van nieuwe onderwerpen moeten zijn:

- aansluiting bij de centrale uitgangspunten van de PPR (zoals verwoord in het programma 1986-1990 „Verzet en vernieuwing”):
 - behoud van de aarde;
 - bevrijding uit afhankelijkheid;
- voorhoedefunctie (bepalen van de politieke agenda);
- doorbreking links-rechts-verstarring;
- verbetering van de beeldvorming;
- werfkracht.

In sommige gevallen zullen criteria botsen. We moeten dan bekijken wat het zwaarst moet wegen in die situatie. Samenhang in de ontwikkeling van het inhoudelijk werk is nodig, waarbij creatieve produkten en voorstellen niet in de partijbureaucratie doodgeknuft mogen worden.

2.2. Stand van zaken

Sinds 1985 is de structuur van het inhoudelijk werk geleidelijk veranderd. Veranderingen in behoeften, veranderingen in politiek en samenleving en een kleiner geworden partij maakten deze wijzigingen noodzakelijk. In de nota „Roeien” werd deze lijn uitgezet. Overwegingen om tot een andere opzet te komen waren: door meer gebruik te maken van professionele krachten vrijwilligers in staat te stellen met minder inzet tot meer productie te komen.

De huidige werkwijze is als volgt:

- de sectie inhoudelijk werk van het partijbestuur is verantwoordelijk;
- er wordt vooral gewerkt op projekt-basis naast enkele permanente werkgroepen;
- er zijn prioriteiten gesteld:
- via SIO (een overlegstructuur van de beroepskrachten inhoudelijk werk) en het geregelde overleg van alle inhoudelijk werkenden wordt geprobeerd tot afstemming van en samenhang in het inhoudelijk werk te komen;

- via werkplannen zou hierop controle mogelijk zijn;
- er is een permanente programma-werkgroep ingesteld die o.m. tot taak heeft het programma te actualiseren;
- er wordt gezorgd voor betere informatie en registratie.

2.3. Toekomst

De ontwikkelingen die in het inhoudelijk werk zijn ingezet, blijken niet voldoende te zijn. Werkgroepen stromen nog niet vol; men stopt nog geen mensen als er weer een nieuwe PPR-nota verschijnt. Dat moet wel in de toekomst. We moeten daartoe de nodige verbeteringen aanbrengen. Extra inspanningen zijn nodig. De inhoudelijke productie en de kwaliteit ervan kunnen omhoog. We moeten produktgericht werken. Daarom dient de groep van mensen met voldoende inhoudelijke deskundigheid te worden uitgebreid. Het inhoudelijk werk moet aantrekkelijker en flexibeler worden. Het klimaat in de PPR moet vriendelijker worden t.o.v. het inhoudelijk werk. Het moet weer leuk en spannend worden om aan werkgroepen mee te doen en plannen te bedenken.

- a) De stichtingen vallen onder directe verantwoordelijkheid van het partijbestuur. Pas dan is het mogelijk om daadwerkelijk tot een gezamenlijk werkplan te komen, waarin afstemming, samenhang en een efficiënte werkwijze worden gerealiseerd.
- b) Het inhoudelijk werk wordt georganiseerd in projecten en thema's. *Projecten kiezen we op grond van aktualiteit.* Ze moeten wervend zijn en publiciteitswaarde hebben. De „looptijd” van projecten is kort. Voorbeelden hiervan zouden kunnen zijn: de hogesnelheidsspoorlijn, het Eems-Dollard-verdrag, jeugdbanenplannen, vervuiling van de Rijn, AIDS-beleid.

Thema's zijn zaken van lange adem: onderwerpen waarmee de PPR zich gedurende wat langere tijd wil afficheren. Voorbeelden: basisinkomen, CE-scenario, lastenverschuiving, voedsel, ouderbenleid, nieuwe technologie. De voorbeelden zijn hier nog willekeurig gekozen.

Professionele krachten hebben een belangrijke rol bij het waarborgen van de continuïteit en een goede coördinatie. We maken eerst

de huidige onderwerpen af: ouderbenleid, voedsel en leefvormenrol overheid.

Voor volgende onderwerpen doet het partijbestuur voorstellen aan de partijraad. Het partijbestuur zorgt voor een scherpe voortgangskontrolle en kwaliteitsbewaking.

- c) Kongressen worden flexibeler van opzet. De inhoudelijke voorbereiding van projecten en thema's gaat als volgt:

- het partijbestuur stelt een werkgroep samen met een duidelijke opdracht en planning;
- de werkgroep maakt een stuk of een ander projekt;
- op studiedagen worden ontwerp-resoluties gemaakt;
- de partijraad is de sluis voor de resoluties naar het kongres;
- het kongres stelt de resoluties vast.

Bij akuele zaken stelt de partijraad standpunten vast. Afdelingen kunnen het kongres ook resoluties voorleggen, ook als die gaan over andere onderwerpen dan vastgesteld.

- d) In de Radikalenkrant wordt aandacht besteed aan de inhoudelijke discussies. Daarnaast moet er meer aandacht komen voor de organisatorische kanten van het inhoudelijk werk (berichtenpagina's: wie is waar, wanneer mee bezig?). De verbreiding van vastgestelde standpunten wordt verbeterd.

- e) Voor bepaalde werkgroepen kan er een regionale opzet gekozen worden.

- f) Permanente werkgroepen blijven de ruimte krijgen. Voorzover mogelijk en voorzover zij dat zelf wensen, kunnen zij een bijdrage leveren aan projecten en thema's. Ook kategoriale groepen blijven ingeschakeld bij het inhoudelijk werk.

- g) Als de PPR een hoge prioriteit toekent aan het inhoudelijk werk, zoals het rapport „De PPR bij de tijd” terecht doet, dan moet dat tot uiting komen in het ter beschikking stellen van voldoende professionele ondersteuning en middelen.

3. Organisatie

3.1. Algemene uitgangspunten

1. De PPR is een organisatie van voornamelijk vrijwilligers. De professionele ondersteuning richt zich vooral op dienstverlening aan en coördinatie van dit vrijwilligerswerk.
2. Verschillende vormen van organisatorisch en inhoudelijk werk kunnen gedelegeerd worden naar kleine autonome projectgroepen. Dit op voorwaarde dat de taakstelling duidelijk is, afspraken worden nagekomen en kwaliteitstoetsing tot de vanzelfsprekendheden behoort. Uiteindelijk besluitvorming blijft natuurlijk plaatsvinden op de plekken waar dat hoort: kongres, partijraad, partijbestuur.
3. Er zijn in de PPR kwaliteitscriteria geformuleerd. Een noodzakelijke stap is nu dat de partij mensen en produkten aan die criteria durft te gaan toetsen. Daarbij hoort een open oog voor verschillende kwaliteiten. Elke plek stelt andere eisen en ieder mens heeft eigen kwaliteiten, maar niet elke kwaliteit is geschikt voor iedere plek.
4. Het partijbestuur funktioneert als koördinerend en voorwaarden-scheppend „executief bestuur”. De verbindingslijnen tussen fractie, partijbestuur, serviceburo en afdelingen/werkgroepen zijn kort en direct.
5. Er wordt alleen gereguleerd wat nodig is (verantwoording, controle, verkiezingsreglementen, terugroepregeling, afvaardigingen enz.). Buiten dit noodzakelijke kader hebben afdelingen en groepen een grote mate van vrijheid om hun zaken naar eigen goeddunken in te richten. Daarbij mogen de afdelingen aangesproken worden op het realiseren van de door de partij vastgestelde beeldvormende kenmerken.
6. Er komt een financiële herschikking met meer ruimte voor directe ondersteuning en coördinatie op de verschillende werkerreinen en meer geld voor interne en externe publiciteit en voor inhoudelijk werk. Daarvoor is het nodig van alle PPR-vertegenwoordigers die voor hun politieke werk een vergoeding ontvangen een substantiële bijdrage te vragen.
7. Er komt een herschikking van financiële middelen voor activiteiten op lokaal en regionaal nivo, die de vanzelfsprekendheid van de bestaande afdrachtregeling doorbreekt en voorziet in rechtstreekse subsidiëring op basis van activiteiten.

3.2. Partijbestuur

OVERWEGINGEN

Het is dringend gewenst dat de kwaliteit, produktie, slagvaardigheid en politieke inhoud van het partijbestuur op korte termijn verbetert. Een kleiner partijbestuur, dat als een team funktioneert, ondersteund door medewerkers met een eigen portefeuille en daarbij geadviseerd en gecontroleerd door een partijraad bestaande uit afgevaardigden uit alle afdelingen, zou daar sterk aan kunnen bijdragen.

KONKRETE VOORSTELLEN

1. Het partijbestuur wordt gevormd door 9 leden, met elk een eigen portefeuille. Alle leden worden in functie gekozen.
2. Het partijbestuur wordt gekozen op het voorjaarskongres. In de eerste week van september presenteert het partijbestuur een werkplan voor de rest van de zittingsduur (totaal twee jaar). Dit werkplan wordt (al dan niet geamendeerd) vastgesteld door de partijraad.
3. De bevoegdheden van de huidige Commissie Samenstelling Partijbestuur (ex. art. 15.3, H.R.) worden uitgebreid (analoog aan de commissie van advies voor de kandidatenlijst Tweede Kamer).
4. De funktievulling van de betaalde medewerkers is gekoppeld aan de funkties van partijbestuursleden.
5. Alle partijbestuursleden hebben ter ondersteuning van hun bestuurswerk een groep van minimaal 5 vrijwilligers met een eigen taak en eigen bevoegdheden, analoog aan de werkwijze van de sectie buitenland.
6. Een groot aantal partijbestuurstaken wordt gedelegeerd aan vrijwilligers en/of ad-hoc groepen, die met een grote mate van zelfstandigheid hun werk doen. Ook de formule van het samen met anderen in een „werkplaats” een groter projekt uitvoeren (werkplaats basisinkomen) verdient meer toepassing.

3.3. Lokale organisatie

OVERWEGINGEN

Gezien de geringe inhoudelijke en organisatorische participatie in de partij (zie het rapport „De PPR bij de tijd”) is het dringend gewenst dat de organisatie van de partij wordt aangepast aan de omvang die de PPR nu heeft. Daarbij moet gekozen worden voor minder, maar sterke afdelingen, korte verbindingslijnen, minder funkties en een werkwijze en politieke cultuur die mensen meer motiveert om aan het inhoudelijke en organisatorische werk van de PPR mee te doen.

KONKRETE VOORSTELLEN

1. We handhaven de grens van minimaal 5 PPR-leden om een PPR-actiecentrum op te richten. Deze kleine actiecentra worden op belangrijke momenten (verkiezingen) extra geïnformeerd en ingeschakeld. Geen rechten (afdracht, informatie, enz.), maar ook geen plichten t.a.v. het landelijk apparaat. Ze kunnen wel projektsubsidies aanvragen.
2. Daarboven willen we een nieuwe organisatiestructuur, n.l. PPR-afdelingen. Deze afdelingen moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - minimaal 25 leden hebben;
 - een bestuur vormen;
 - in enigerlei vorm aan lokale politiek meedoen en deelnemen aan gemeenteraadsverkiezingen;
 - een bijdrage te leveren aan de landelijke PPR door afgevaardigden te benoemen naar de partijraad.

Deze afdelingen hebben recht op een basisafdracht en kunnen projektsubsidies aanvragen.

3. PPR-actiecentra in een bepaalde regio die samen meer dan 25 leden hebben kunnen natuurlijk samen een PPR-afdeling vormen, zodat zij meedoen in de afdrachtenregeling en via een afvaardiging naar de partijraad een bijdrage leveren aan het werk van de landelijke PPR, en omgekeerd ook op de hoogte blijven wat er zich in de partij als geheel afspeelt.

Binnen een afdeling is het mogelijk om in verschillende plaatsen een vertegenwoordiger te hebben in de gemeenteraad met de daarbij behorende steunfractie ter plekke.

3.4. Provincies

OVERWEGINGEN

De provinciale besturen vervullen een rol rond de Statenverkiezingen en af en toe als organisatiegroep voor een provinciale activiteit. Bovendien geven sommige provincies een krantje uit. De vraag is of je voor deze activiteiten een zware provinciale structuur nodig hebt. Wellicht kunnen de daarin gestopte energie, menskracht en gelden beter besteed worden.

KONKRETE VOORSTELLEN

Als logisch gevolg van de versterking van afdelingen en de vraagtekens rond de noodzaak van provinciale afdelingen stellen wij voor om per ingangsdatum de huidige (verplichte) status en structuur van de provinciale actiecentra te veranderen en daar een vrijwillig karakter aan te geven.

Nodig zal zijn het volgende te regelen:

- a. een goed werkende steunfractie voor de Statenleden;
- b. het delegeren van de hele provinciale PPR-inbreng (standpunten, representatie enz.) aan de (steun)fractie;
- c. minimaal 2 x per jaar uitschrijven van een algemene vergadering van PPR-leden in de provincie, waaraan de (steun)fractie zich schriftelijk verantwoordt. Tijdig voor de provinciale verkiezingen benoemt de ledenvergadering drie ad-hoc groepen, te weten: werkgroep programma, werkgroep kandidatenlijst en een kampanjeteam.
- d. een koördinatiegroep die de ledenvergaderingen organiseert en de noodzakelijke verantwoordelijkheden draagt.

Het bovenstaande is als algemene basis voldoende. Ook hier geldt echter weer, dat afdelingen en steunpunten in een provincie op eigen initiatief kunnen besluiten wél een provinciale of regionale organisatievorm op poten te zetten. Betreffende het hoe en wat is men geheel vrij. De provinciale organisatie heeft binnen de landelijke PPR echter geen eigen status meer. Wel is het mogelijk dat afdelingen gezamenlijk projektsubsidies aanvragen voor een dergelijke gezamenlijke activiteit.

3.5. Partijraad

KONKRETE VOORSTELLEN

Het partijbestuur wordt geadviseerd en gecontroleerd door een partijraad. In deze partijraad heeft elke afdeling een afgevaardigde. Grote afdelingen hebben recht op één extra afgevaardigde per volle 100 leden. De partijraad krijgt een klein bestuur met een controlerende functie t.o.v. het kleinere partijbestuur. De partijraad komt vier tot vijf keer per jaar bij elkaar. Het partijbestuur zorgt voor tijdige toezending van stukken, die het karakter van meningsvorming, het innemen van standpunten en duidelijke besluitvorming hebben.

Ook de fracties verantwoorden zich aan deze partijraad. Verder heeft de partijraad het recht van advies en initiatief (moties e.d.). Doordat alle afdelingen in de partijraad vertegenwoordigd zijn, worden de communicatielijnen zeer direct en kort en mag de raad representatief geacht worden voor de hele partij. Vooral door regelmatig goed voorbereide stellingnames ter besluitvorming voor te leggen, kunnen de bijeenkomsten van de partijraad aan levendigheid en politiek belang winnen.

3.6. Serviceburo

OVERWEGINGEN

Aan het landelijk apparaat (partijburo en stichtingen) moeten andere en soms hogere eisen worden gesteld. Afstemming op de omvang en behoeften van de huidige PPR is dringend gewenst en de feitelijke invloed van het bestuur op het geheel moet worden vergroot. Informatie van en naar afdelingen moet op een hoog peil worden gebracht en er moet een sluitende organisatorische coördinatie van de hele partij komen.

De werkomstandigheden en de werkomstandigheden moeten aan de nieuwe eisen worden aangepast en leiden tot een hogere efficiëntie. In dit verband is het ook dringend noodzakelijk dat de huisvesting grondig wordt verbeterd.

KONKRETE VOORSTELLEN

Er komt één serviceapparaat ten dienste van de partij. Het huidige partijsekretariaat, de stuurgroep Raads- en Statenwerk, de Stichting en de Stichting Radikalenvorming worden geïntegreerd in dit éne buro. De Stichting Jongerenwerk wordt van deze integratie uitgezonderd, want dat is een organisatie van en voor de PPR-jongeren. Subsidiëtechnisch blijven de stichtingen wel formeel bestaan. Zij worden bestuurd door een bestuur bestaande uit twee of drie partijbestuursleden, aangevuld met enkele deskundige vrijwilligers. Personeels- en apparaatskosten worden zo toegerekend dat er subsidie-maximalisatie plaatsvindt. De afdelingen van de partij kunnen gebruik maken van en een beroep doen op de faciliteiten die binnen het werkveld van de stichtingen liggen. De beleidsvorming en sturing van inhoudelijk werk, vorming en scholing gebeurt door het partijbestuur.

3.7. Publiciteit

Het publiciteitsbudget moet omhoog, evenals het budget voor inhoudelijk werk. Bij een politieke partij die weer interessant wordt betaald een hoger publiciteits budget zich zelf door een daarop responderende groei van het ledental.

FOTO: ABC

Bijna een jaar geleden maakte Gerard Jongerius de overstap van de PPR naar de Habitat Commissie. Hij laat desgevraagd weten het 'uitstekend' naar z'n zin te hebben. „Als voorlichter heb je hier meer mogelijkheden, ook financieel” vertelt hij. Ook z'n "Tropenjaren" als voorlichter van de PPR Tweede Kamerfractie komen nog even snel ter sprake. „Dit is een hele drukke baan, terwijl de Kamer altijd een gekkenhuis was”, aldus Jongerius.

Zo op het oog gaan de zaken bij de Habitat Commissie goed. Op ieder station in Nederland hangt de bekende poster van het Jaar van de Daklozen. Dat heeft Gerard mooi voor elkaar, denk je onwillekeurig wanneer de trein een station van een klein plaatsje in de achterhoek voorbij rijdt. De Habitat Commissie is onderbracht in het Ministerie van VROM. Ook hier tref je overal posters van het Jaar aan. De koffiewagen is met een mooie sticker van het Jaar van de Daklozen versierd.

Een van de slogans die gebruikt wordt is „het jaar dat jaren gaat duren.” Dat roept verwachtingen op. De meeste andere VN jaren, waren na het desbetreffende jaar meestal weer snel vergeten. Jongerius: „Het Jaar van de Daklozen stopt niet op 31 december. Er is

VOORLICHTER JONGERIUS OVER HABITAT:

'JE KUNT TWISTEN OVER DE VRAAG WAT EEN DAK IS'

1987 is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het Internationale Jaar van de Daklozen. In Nederland worden de activiteiten gecoördineerd door de Nederlandse Habitat Commissie (NHC), onder voorzitterschap van Max van der Stoel. De kampanjekoördinator en voorlichter van de NHC is voor PPR-leden overigens geen onbekende. De Radikalenkrant sprak met hem over het Jaar van de Daklozen.

Rioolbuizen

Dit lijkt ook noodzakelijk gezien de gigantische omvang van het probleem. Een citaat uit de voorlichtingsfolder van de NHC: „Het aantal daklozen in de wereld wordt geschat op 100 miljoen. Zij leven op straat, onder bruggen, in kartonnen dozen, of — als ze geluk hebben — in niet geplaatste rioolbuizen. En dan zijn er nog de mensen die wel een dak boven hun hoofd hebben, maar in omstandigheden leven die nauwelijks menswaardig te noemen zijn. Dit zijn de bewoners van de krottenwijken. Meer dan 1 miljard mensen.” Volgens de prognoses zal in het jaar 2000 meer dan 51 procent van de wereldbevolking in steden wonen.

Om ook het grote publiek te bereiken worden er dit jaar twee aktieweken georganiseerd. De eerste is van twaalf tot negentien april. Centraal daarin staat een film van Jan Vrijman, die dertien april door de VARA wordt uitgezonden. Volgens Jongerius een hele bijzondere film: „Eén van de rode draden in onze voorlichtingskampanje is de kracht, moed, wilskracht en uithoudingsvermogen van de mensen die in de krottenwijken wonen. In de film van Vrijman spettert dat van het beeld af. Jan Vrijman noemt het zelf een nieuwe kijk op ontwikkelingssamenwerking. Dat is misschien wat sterk uitgedrukt, maar het wijkt duidelijk af van de beelden die we hier gewend zijn over de Derde Wereld. Ontwikkelingssamenwerking wordt nog vaak te eenzijdig belicht. Bewoners van de Derde Wereld zijn zielig, behoeftig en hebben onze hulp nodig. In de voorlichtingskampanje die wij voeren staat juist de waardigheid van die mensen centraal.”

Dakje

Toch is het aspekt van fondswerving niet geheel vergeten. De mensen kunnen door giften bijvoorbeeld projecten steunen. In Lima (Peru) zijn buurtkeukens opgezet die beheerd worden door de vrouwen uit de krottenwijken zelf. In de Zambiaanse hoofdstad, Lusaka werken overheid en bevolking

aan een dak wanneer er geen veilig drinkwater, geen vuilafvoer, geen riolering en geen andere basisvoorzieningen zijn? Het gaat meer om de woon- en leefsituatie dan om dat concrete dakje.”

Extreme kou

De publiciteit is dit jaar voornamelijk naar het dak- en thuislozenprobleem in Nederland gegaan. Dit terwijl het Jaar van de Daklozen toch vooral op de Derde Wereld is gericht. Jongerius' verklaring hiervoor: „Door de extreme kou in Nederland is het probleem van het groeiend aantal thuislozen in Nederland zichtbaar geworden. Het mediacircuit werkt dan zo dat alle aandacht zich daar op richt. Om heel eerlijk te zijn heb ik hier ook rekening mee gehouden bij het opzetten van onze publiciteitskampanje. Door de introductie van het jaar en de wintermaanden was deze aandacht te verwachten. Wij hebben ons verder niet met het probleem van de thuislozen in Nederland bemoeid, omdat er een aparte organisatie voor is. Er is ook een wezenlijk verschil tussen de oorzaken van dakloosheid in de Derde Wereld en in Nederland. In de Derde Wereld is het een armoedeprobleem, terwijl het hier vooral een psycho-sociaal probleem is.”

Bukman

Minister Bukman van Ontwikkelingssamenwerking loopt nog niet warm voor het Jaar van de Daklozen. Zijn mening komt neer op het volgende: wanneer je het platteland stimuleert hebben de mensen geen redenen om naar de steden te trekken. Jongerius hierover: „Dat is voor meer dan de helft een denkfout.

Bukman maakt een vrij groot onderscheid tussen plattelandsonwikkeling en stedelijke ontwikkeling. De kern van het Nederlandse ontwikkelingsbeleid is nog steeds duurzame armoedebestrijding. Wanneer het bekend is dat in het jaar 2000 meer dan de helft van de wereldbevolking in de steden woont en ook nu al steeds meer armen in de krotten terecht komen, kun je niet werkelijk iets aan armoede doen als je de steden vergeet. Als Bukman zegt dat je het platteland moet ontwikkelen om de stedelijke trek tegen te gaan is dat bijna een achterhaalde gedachte. De groei in de steden wordt in toenemende mate veroorzaakt door de mensen in de steden zelf. Verder moet je ook constateren dat steeds minder mensen werk kunnen vinden in de landbouw. Dit komt door de mechanisatie. In een recent rapport van de Wereldbank staat dat op Java negen van de tien jongeren op het platteland geen werk kunnen vinden. Wat blijft er dan nog over behalve naar de stad trekken?

Nu is het wel zo dat Bukman zich inmiddels wat genuanceerder heeft uitgelaten dan zijn voorganger. Hij erkent dat plattelandsonwikkeling meer is dan landbouwonwikkeling. Hij heeft z'n hoop gevestigd op de middelgrote steden die de trek vanuit het platteland moeten afremmen. Dit is in ieder geval een stapje in de goede richting. Van ons mag hij nog wel wat verder gaan.”

MARC BROERE

Voor meer info over de Nederlandse Habitat Commissie en haar activiteiten kunt u schrijven naar: NHC, Postbus 20951, 2500 EZ Den Haag. Tel.: 070-264201.

Gerard Jongerius

een aktieprogramma tot het jaar 2000 gemaakt. Je moet dit jaar als een vliegende start zien. Vanaf het begin zijn we hier op gespist geweest. Het heeft dan ook z'n konsekwenties voor de manier waarop het publiek benaderd wordt. Als eerste doelgroep is gekozen voor de organisaties die lid zijn van de NHC. Dit zijn onder meer de werkgevers en werknemers uit de bouw, woningbouwkoöperaties en ontwikkelings- en vrouwenorganisaties. Via die organisaties en bestaande kanalen als bibliotheken en musea, brengen we in eerste instantie informatie over. De organisaties hebben zich ook verplicht om in de jaren na 1987 met dit onderwerp door te gaan.”

samen aan de verbetering van krottenwijken. In de Indiase stad Madras krijgen gezinnen de kans om een kleine woning te bouwen. Jongerius: „Om duidelijk te maken dat er oplossingen zijn, is besloten om drie projecten op de verschillende continenten te kiezen. Wanneer je kunt laten zien hoe zo'n project loopt ben je veel informatiever bezig, dan wanneer je alleen maar fondsen zou gaan werven voor die zielige daklozen die niet meer hebben dan twee vierkante meter stoeptegels.” Gezien de naam van het jaar zou die hulp toch eigenlijk juist wel voor die laatste categorie bestemd moeten zijn. Jongerius: „Je kunt twisten over de vraag wat nu een dak is. Wat heb je

MOORDDADIG?

In het rapport van de commissie Heroverweging wordt een aantal inhoudelijke thema's aangedragen, waar de PPR zich de komende tijd op zou kunnen richten. In een toelichting onder de kop „Ontwapening“ lees ik de volgende regels: De afgelopen jaren heeft de belangstelling zich vrijwel uitsluitend gericht op de kernwapendiskussie. Wat op de achtergrond gedrongen is de aandacht voor de funeste gevolgen van de bewapeningswedloop met „conventionele“ wapens, met name in de Derde Wereld.

Het weinig daar beschikbare geld wordt besteed aan steeds moorddadiger wapens. Dat zegt ook iets over de „progressiviteit“ van veel leiders in die Derde Wereld, inclusief de leiders van landen als Cuba en Nicaragua. (einde citaat).

Ik had, na het lezen van de eerste zin, verwacht dat allereerst iets gezegd zou worden over onze eigen conventionele bewapening en de uitgaven die daarvan worden gepend. Maar goed, daar stappen we overheen: wij kunnen ons die uitgaven veroorloven. In de Derde Wereld zijn de gevolgen van die uitgaven voor bewapening evenwel funest. Het wordt dus hoog tijd dat we voor het oog van de leiders van de Derde Wereld een vermanende vinger opheffen. „Pas op hoor, leiders van Cuba en Nicaragua, jullie zijn met al die moorddadige wapens helemaal niet progressief“. En daar kunnen ze het dan mee doen. De commissie heroverweging van de PPR heeft gesproken.

Ik heb wel eens in de krant gelezen, dat de contra's met een slordige honderd miljoen dollar door de V.S. worden gefinancierd. En dat bovendien nog eens vele miljoenen dollars via particuliere fondsen en illegale kanalen naar de contra's worden doorgesluisd. En dat geld is niet uitsluitend voor humanitaire hulp. Daar worden wapens voor gekocht waarmee de bevolking van Nicaragua wordt bestookt en waarmee de economie van het land wordt ontwricht.

Als je dat allemaal weet, hoe kun je dan, vanuit jouw eigen veilige positie, zo'n zin op papier zetten. Op Cuba en Nicaragua zal best iets aan te merken zijn; maar doe het niet op zo'n arrogante en armzalige manier.

Lammert Tiesinga,
Groningen.

KLETSROEK!

Ik begin er zo langzamerhand schoon genoeg van te krijgen dat vrouwen er de schuld van krijgen dat er niet genoeg vrouwen op verkiesbare plaatsen staan. In de Radikalekrant van 10 maart zegt Siem v.d. Helm, statenlid voor PSP/CPN/PPR in Zuid-Holland dat er geen vrouwen beschikbaar waren. Ik zal aannemen dat Siem niet goed op de hoogte was, maar John Steegh, die hetzelfde beweerde bij een spreek-

beurt in Leiden, wist wel beter. Er waren in ieder geval twee PPR-vrouwen en twee PSP-vrouwen bereid om in de Staten van Zuid-Holland zitting te nemen. Waarom dan niet eerlijk gezegd dat de provinciale ledenvergaderingen van deze partijen deze vrouwen niet zien zitten, ongeschikt vinden of liever helemaal geen vrouwen in de statenfractie willen. En zich dus niet houden aan kongresuitspraken!

Het kost mij zo veel moeite om lokaal PPR-lid te blijven. Ik heb dan ook samen met een PSP-vrouw een akte gevoerd om een vrouw met voorkeurstemmen in de Staten te krijgen. Misschien schadelijk voor ons imago als zich feministisch en progressief noemende partijen, maar dit keer heb ik m'n boosheid omgezet in aktie. Ik hoop dat het de volgende keer niet nodig zal zijn.

Bep van Houwelingen,
Dordrecht.

KLACHT

Jo van de Leden heet ze. Samen met drie kollega's voert ze al jaren de administratie voor een middelgrote organisatie. Ze is begonnen toen er nog gewerkt werd met zo'n mechanisch apparaat voor de adressering. Als je daarmee werkte leek het alsof je in een fabriekshal stond. Het ding bleef met elastieken, schelden, en veel overwerk in bedrijf. Veel klachten natuurlijk, want vlekkeloos ging het nooit. Toen de machine werkelijk was ingestort kwam de komputertje.

Jo en haar collega's sprongen een gat in de lucht. Eindelijk zou het een echt kantoor worden:

een machine die alles kan, geen vuile handen meer, geen getier, alle bazen treden
...Maar de machine kan niet alles. Hij kan alleen maar doen wat hem geleerd is. Door de programmeurs. En zij kunnen niet alles in de komputertje zetten wat Jo en haar kollega's graag willen. Ook niet wat hun bazen graag willen. Zij maken soms ook wel een fout. Jo krijgt wel eens post van haar bazen. Geadresseerd aan: Jo van der Leden, Administratielaan. Eigenlijk heet ze Jo van de Leden en ze woont in de Administratiestraat. Maar de post komt altijd aan. Even heeft Jo getwijfeld of ze een klacht zou indienen bij de baas van haar bazen, maar dat vond ze toch te kinderachtig. Bij gelegenheid geeft ze het juiste adres wel eens op. Want misschien heeft ze zelf indertijd niet zo duidelijk geschreven.

Joke Schweitzer,
Zaandam

BRIEVEN**AFGEKAT**

Maart, een zaterdag. Zal ik de Radikalekrant wel of niet lezen, op mijn vrije zaterdag? Het is de laatste jaren vaak voorgekomen dat ik een slechte buik kreeg van dat krantje, en wel door de steile, gelijkhebbende en kleinerende toon waarop mede-leden afgekat worden. En dat was zonde van mijn weekend.

Ik lees in de krant. En ja hoor, over een mede-lid: „Genuanceerd denken was niet zijn grootste kracht“; „een typische KVP-er“; over een ander lid: „de persoon BdgF“; „één keer in de vier jaar het inzetten van een joker“. Het was weer zo ver.

Ik dacht dat wij eigenlijk in ons land wel wat anders te doen hadden dan elkaar af te katten. Ik wil ook zeggen dat ik er plezier in heb dat Bas de Gaay Fortman iemand is de aandacht heeft te trekken, en als hij de aandacht heeft is hij zeer inhoudelijk bezig. Ik ben niet kapot van de TV-demokratie. Bas ook niet, denk ik, maar zolang we Utopia nog niet bereikt hebben is het toch meegenomen dat het iemand lukt vooraan te komen staan om daar de ideeën over Utopia uiteen te zetten?

Wat ik helemaal ergelijk vond was dat zelfs in een landelijk verschijnend blad (VPRO-gids) gekat werd op Bas door een mede-lid. De trend zet zich zelfs buiten de Radikalekrant voort. Nogmaals, we hebben wel wat anders te doen, en daar hoorde ik in de VPRO-gids niets over, daar was iemand niet erg inhoudelijk bezig. Ik ben bijna 20 jaar lid van de PPR, maar de laatste tijd niet met plezier. (Kopie naar fractie, Bas de Gaay Fortman en bestuur, voor het geval er „geen plaats“ is in de Radikalekrant).

Greet Goverde-Lips,
Nijmegen.

BAS

Vrijdag 20 maart stond Bas de Gaay Fortman weer eens in de krant, nu met een analyse waarin hij zei het te betreuren dat de PPR in 4 provincies een samenwerking met PSP en CPN was aangegaan. Voor mij was dat toch wel het toppunt van bijna 5 maanden ergernis aan Bas. En dat geldt niet alleen voor mij! Ik weet dat er bij verschillende samenwerkingsgezinden een opzeggingsbriefje klaar ligt. Nou en, kan Bas denken. Laat ik dan dit zeggen, dat zijn wel toevallig de actieve leden, die in fracties zitten van samenwerkingsverbanden. Als zij hun lidmaatschap opzeggen, is de PPR in tal van gemeenten niet meer vertegenwoordigd.

Dat lijkt me niet gezond voor de PPR.

Bovendien vraag ik me af, hoe Bas erbij komt dat de samenwerkingsverbanden verloren t.o.v. de provincies waar de PPR, PSP en CPN apart gingen. Terdege bestuderen van de uitslagen leert mij dat dat onzin is. Bij een samenwerking is alleen het juiste percentage van PPR stemmen niet te meten. Als ik als voorbeeld Links Brabant neem, dan zien we dat deze nu 2 zetels heeft. Naar alle redelijkheid bezien is dat naar verwachting. Waren de partijen apart gegaan dan had de PPR waarschijnlijk een dikke zetel gehad en de PSP net een. De CPN zou dan niet meer vertegenwoordigd zijn.

Als we de percentages van vorig jaar nemen, blijkt dat de partijen geen van drieën het gehaald zouden hebben, maar bij een samenwerkingsverband één zetel bezet zouden hebben. Daarbij komt dan een praktisch probleem. Er zijn maar heel weinig mensen actief bezig met de politiek. Alle taken moeten verdeeld worden over een handjevol mensen. Extra moeilijk is het om vrouwen en mannen op een verkiesbare plaats te krijgen. Dit geldt zowel voor de PPR als voor PSP en CPN. Het is daarom alleen al fijn als je de krachten kunt bundelen en daardoor veel sterker wordt en minder kwetsbaar.

Bovendien scheidt een Linkse lijst duidelijkheid voor de kiezers. We moeten niet vergeten, dat het gros van de mensen niet de verschillen weet tussen de partijen. Ze kennen vaak alleen de 3 grote partijen. Bij een samenwerkingslijst staat in de naamgeving veelal „links“ of „progressief“. Dat geeft direct weer waar je als kiezer de partij moet plaatsen.

Het geeft stemmers op een plaatselijke samenwerkingslijst een groot vertrouwen als ze zien dat er ook provinciaal zo'n lijst is. Dat werkt natuurlijk ook landelijk zo door.

Ik vind het wel weer welletjes Bas, die discussie elke keer over wel of niet samenwerken en ik heb spijt dat ik mijn kat 11 jaar terug Bas heb genoemd.

Nelleke Velders-van Wijk,
Den Bosch

VOORBARIG

Op 26 maart werd het rapport van de commissie Dekker met voorstellen over structuur en financiering van de gezondheidszorg gepresenteerd. In „Den Haag Vandaag“ die zelfde avond, meende ik te horen uit de mond van een CDA'er dat de PPR de voorstellen een faire kans wilde geven. Ik verkeerde in de veronderstelling dat hij in plaats van „PPR“ wel iets anders gezegd zou hebben en lag er niet van wakker. Twee dagen later werd echter

tijdens de kerngroepvergadering de persverklaring erover voorgelezen. De kop luidde: „De voorstellen van de commissie Dekker verdienen een faire kans“. Dus toch!

Een snelle maar naar mijn gevoel voorbarige reactie van onze Tweede Kamerfractie. Ik ken inmiddels in grote lijnen de voorstellen en heb de persverklaring voor me liggen. De persverklaring gaat in feite alleen globaal in op de „volksverzekering“ (85% van de verstrekkingen) en de invulling van het basispakket. Alleen daar al blijkt volgens de PPR een aantal fundamentele wijzigingen nodig te zijn om de koopkrachtproblemen die bij mensen met een laag inkomen ontstaan, weg te nemen.

De konklusie dat „een grotere vrijheid kan ontstaan voor consumenten en maatschappelijke groeperingen om hun eigen opvattingen over gezondheidszorg gestalte te geven“, kan ik (nog) niet uit de voorstellen trekken. Dat „de zeggenschap van de patiënt/consument (dan) wel goed moet worden vastgelegd“ lijkt me een zo essentieel uitgangspunt van de PPR dat dit niet ondergeschikt te maken valt aan het voorgestelde marktmechanisme. Zeker, er zit een aantal elementen in de voorstellen van Dekker die de moeite van het proberen waard zijn. Maar veel van die voorstellen zijn de afgelopen jaren ook al nagestreefd: versterking van de eerste lijn, thuiszorg, minder specialistische- en ziekenhuis-hulp, lagere inkomens voor de specialisten, meer aandacht voor preventie etc. Ik vraag me af of dat, als het concurrentieprincipe wordt ingevoerd, wel zal lukken, zonder dat de kwaliteit van de zorg wordt aangetast en zonder dat die voor een grote groep mensen onbetaalbaar wordt. De rol van de overheid, die daarop zou kunnen toezien, wordt immers tot het uiterste beperkt.

Ik vind het jammer dat deze persverklaring zo is opgesteld. Ik heb er moeite mee deze week al een aantal keren te zijn aangesproken op „jullie positieve oordeel“ over Dekker. Ik doe graag mee aan een goede discussie en standpuntbepaling, maar niet achteraf als het oordeel al lijkt te zijn geveld.

Hermien Bazuin,
Groningen

ZELFPREFERENTIE

Wat aardig toch van de Radikalekrant, als links communicatiemedium, om een goed bedoelde kolom (Radikalekrant, 10 maart) waarin gerept wordt over het linkse amateurisme dat het o zo goed bedoelde programma vakkundig om zeep helpt, door een amateuristische lay-out vakkundig om zeep te helpen. Kortom geen slopende discussie over vorm (het pak) of inhoud (de klok) maar die twee gewoon integreren tot een eenheid!

Valentijn de Marez Oyens,
Hilversum

300 LEDEN NODIG:**PPR-jongeren in voortbestaan bedreigd!**

Druk bezig met de provinciale statenverkiezingen, nieuwe akties en een jaarplan, ontvingen de PPR-jongeren in maart een jobstijding van het ministerie van WVC. Als er per 1 september geen 900 leden (onder de 26) zijn, zal de subsidie per 1 januari 1988 vervallen. En dat betekent in feite de opheffing van de PPR-jongeren.

Hoe heeft het nu zo ver kunnen komen? Sinds enkele jaren hanteert het ministerie van WVC een ledengrens van 1000 voor politieke jongerenorganisaties. Als men minder leden heeft krijgt de jongerenorganisatie geen subsidie. En zo'n subsidie is nodig. Zo ontvangen de PPR-jongeren per jaar 70.000 gulden. Daardoor is het mogelijk om als landelijke organisatie te draaien, om posters en folders uit te geven, een stafkracht in dienst te hebben die voor de continuïteit van de organisatie zorgt en de leden schoolt. Op die manier kan de Jonge Radikalekrant uitgegeven worden en kunnen van jongeren (met weinig loon, zakgeld of beurs) de reiskosten vergoed

worden. De PPR-jongeren hebben het geld dus hard nodig.

De PPR-jongeren hebben de grens van 1000 niet bereikt; er zijn 700 leden, ruim onvoldoende dus. Daarom maakte het jongerenbestuur, met vooruitziende blik, een ledenwerfplan voor 1987. Akties over onderwijs en racisme zouden voor meer leden moeten zorgen. In de huidige nood-situatie wordt het plan versneld uitgevoerd en is er een agressieve ledenwerfkampagne gestart.

Belang

Als je het ledental bekijkt in verhouding tot andere politieke jongerenorganisaties

zijn de PPR-jongeren een sterke organisatie. Zevenhonderd leden is in verhouding tot twee Tweede Kamerzetels niet slecht. Naast een technische bezuinigingsmaatregel is het besluit van het ministerie van WVC natuurlijk ook een maatregel die aangeeft welk belang er aan politieke jongerenorganisaties gehecht wordt. Blijkbaar vindt men het niet belangrijk dat jongeren zich met politiek bezighouden.

Bij de PPR-jongeren is een groot deel van de leden onder de 21 en dus „echt“ jong. Dit blijkt ook uit de activiteiten van de PPR-scholierengroep, die zich bezig houdt met zaken als het leerlingenstatuut, medezeggenschap op scholen en schoolkranten. Zaken waar in politieke partijen weinig aandacht voor bestaat en zeker niet vanuit het standpunt van leerlingen.

Frisse lucht

En dan de PPR. De campagne voor de provinciale statenverkiezingen werd gevoerd in het teken van „frisse lucht in de politiek“. Om zo'n frisse lucht in de PPR te bereiken zijn de PPR-jongeren hard nodig. Niet belast met oude strategiediskussies, geen last van christelijke nestgeur van ARP of KVP en ook niet van een vergrijsd-provo- of hippieverleden. Zo houden de PPR-jongeren de PPR dus fris. Maar ook zorgen de PPR-jongeren ervoor dat jongerenzaken niet ondergesneeuwd raken. Aandacht en aktie voor een goede

studiefinanciering, de invoering van een leerlingenstatuut en bestrijding van seksueel geweld op school en in het leger. Allemaal zaken waar de PPR-jongeren zich mee bezig houden en waar de PPR wellicht minder aandacht aan zou besteden als de PPR-jongeren niet bestonden. Om de opheffing te voorkomen gaan de PPR-jongeren aktief aan de slag. Allereerst zal waarschijnlijk een AROB-procedure aangespannen worden, omdat het besluit niet zorgvuldig genomen is. Maar dat leidt hoogstens tot uitstel, er zijn

dus nieuwe leden nodig. Daartoe zal een advertentiekampagne gevoerd worden in studentenbladen, zullen de PPR-jongeren met verschillende activiteiten de boer opgaan en zullen de afdelingen ook akties (o.a. uit het ledenwerfplan) versneld gaan uitvoeren. En wie weet zijn de ledenwerfakties wel zo succesvol dat de PPR-jongeren binnen de korte keren de grootste jongerenorganisatie van Nederland zijn.

ONNO DE ZWART

BON

Naam:

Adres:

Postcode + woonplaats:

Telefoonnummer:

Geboortedatum:

Handtekening:

Wordt lid/steunlid:

Sturen naar PPR-jongeren, Antwoordnummer 10718, 1000 RA Amsterdam.

NIEUWE PPR-STATENLEDEN HEBBEN AL ERVARING:

HET KONTAKT MET MENSEN ZAL IK MISSEN

De PPR heeft het goed gedaan bij de Provinciale Statenverkiezingen. Ietsje beter zelfs dan vijf jaar terug. Jammer alleen dat ze twee zetels is kwijtgeraakt. Toch zijn er een paar nieuwe gezichten te melden. In Drenthe volgt Lucas Koops, Hans van Kooten op, in Overijssel kreeg Willy van der Vlist meer stemmen dan de lijsttrekker Gert van der Sluis, in Utrecht komt Jaap Roëll naast Miep de Jong te zitten en in Noord-Holland neemt Maria Wiebosch de plaats van Herman Raasveld in. Hoe hebben zij de campagne, de verkiezingen ervaren en hoe kijken ze tegen hun nieuwe functie aan? Een inventarisatie.

Als er om praktische redenen beter samengewerkt kan worden (procedures en verdeling van zetels) is men nuchter en staat men hier voor open. De afstand tot de PvdA lijkt groter te zijn geworden. De nieuwe statenleden zijn geen van allen nieuwkomers in de politiek. Men heeft vele jaren ervaring opgedaan in een gemeenteraad of in een steunfractie van de Provinciale Staten. Deze ervaring bepaalt mede de voorkeur voor bepaalde commissies. De commissie milieu komt niet als duidelijke voorkeur naar voren. Wel worden de milieu-aspekten van

De nieuwe statenleden zijn eensluidend in hun oordeel over de campagne. Men heeft gemerkt dat de publiciteit, voornamelijk als gevolg van het optreden van Bas, stimulerend heeft gewerkt in de provinciale kampanjes. Miep de Jong: „Hoewel een grappige, ironische manier van publiek trekken mij niet ligt, heb ik wel gemerkt dat deze stijl bij veel, ook niet politiek geïnteresseerde, mensen aanslaat. De politiek brengen als iets dat nog leuk kan zijn ook heeft goed gewerkt. Ik moet er bij zeggen dat Bas zeker niet alleen de pias heeft uitgehangen. Zijn act was inhoudelijk ook goed”.

In het algemeen is men tevreden over de rol van de regionale pers. Miep de Jong: „De regionale pers heeft verbazingwekkend veel aandacht besteed aan onze campagne. Wat een rol zal hebben gespeeld is dat Jaap Roëll veel goede connecties heeft in dat wereldje en dat ons optreden nieuws betekende als we ons weer eens afzetten tegen de grote broer, de PvdA”.

De vreugde over de uitslag wordt soms getemperd door het gegeven dat het geen uitbreiding van het aantal zetels heeft opgeleverd. Eén zetel (in de meeste provincies) is en blijft een minimale vertegenwoordiging.

Gekissobis

Het feit dat alle nieuwe statenleden een zelfstandige fractie gaan vormen of daar deel van uit gaan maken

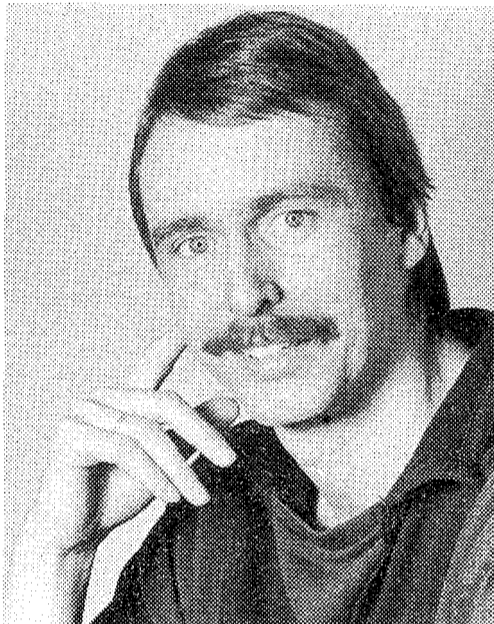

Maria Wiebosch (Noord-Holland)

zegt iets over de houding ten opzichte van de PSP en de CPN in hun provincie. In Noord-Holland zijn er duidelijke programmatische verschillen met de CPN. In Utrecht wordt een beïnvloeding van de PvdA als heilzamer ervaren dan het gekissobis over punten en komma's met de geloofsgetuen van de PSP (in Drenthe zijn de PSP en de CPN niet in de Staten vertegenwoordigd). Alleen Willy van der Vlist verwacht wel een goede samenwerking met de PSP/CPN-fractie.

Willy v.d. Vlist (Overijssel)

Lucas Koops (Drenthe)

diverse commissies, als landbouw en ruimtelijke ordening, stevast genoemd. De geringe belangstelling van de doorsnee burger voor de Provinciale Staten, werkt niet stimulerend. Lucas Koops: „Het rechtstreekse contact met mensen zal ik missen. Het werk in de Staten is wat dat betreft veel afstandelijker, terwijl de onderwerpen interessanter zijn. In de gemeenteraad zit je soms lang te praten over zaken als het wel of niet plaatsen van een straatlantaarn”.

Spannend

Voor alle vier statenleden is de nieuwe start spannend. Voor de lijsttrekker in Overijssel, Gert van der Sluis, was het een valse start. Na telling bleek niet hij maar Willy van der Vlist de meeste stemmen te hebben gehaald. Zij aanvaardt de benoeming. Gert van der Sluis kan er geen begrip voor opbrengen. Willy van der Vlist: „Het feit dat ik vijf jaar geleden lijsttrekker voor de Provinciale Statenverkiezingen ben geweest, dat ik wethouder in Deventer was, een wethouderschap waaraan in het voorjaar van '86 een wat vreemd eind kwam (PvdA koos voor een afspiegelingskollege, in plaats van voor een progressief kollege) zal er voor gezorgd hebben dat ik veel voorkeurstemmen heb gekregen. Dit betekent dat de kiezers mij een mandaat gegeven hebben. Iets wat je niet naast je neer kan leggen.” Op de vraag of dat ook niet geldt voor de kiezers die haar in '86 in de gemeenteraad van Deventer hebben gekozen is het antwoord dat juist uit Deventer veel voorkeurstemmen op haar zijn uitgebracht. Haar gemeenteraadslidmaatschap levert dus geen argument op tegen de aanvaarding van de benoeming als statenlid. Toch heeft PPR-Overijssel Gert van der Sluis als lijsttrekker aangewezen. Van der Vlist moet haar zetel niet innemen, vindt de ledenvergadering in overgrote meerderheid. Omdat ze toch doorzet — „De uitspraak van de kiezers stijgt boven de PPR uit” — wordt een terugroepingsprocedure overwogen.

Mag bij Van der Vlist het enthousiasme wat getemperd zijn, de andere nieuwkomers gaan met veel élan aan hun nieuwe klus beginnen. Dat is misschien een open deur, maar bij halvering van het aantal Statenleden was die deur waarschijnlijk dicht geweest.

JAN HUISMAN

Miep de Jong (Utrecht)

Twee vragen spelen bij deze discussie door elkaar: Waar vindt de PPR zelf dat ze staat en waar plaatst de kiezer de partij. De werkgroep heroverweging (in de wandelgangen beter bekend als WHO) kreeg van het partijbestuur de opdracht een analyse te maken van de situatie van de huidige PPR. De werkgroep kwam tot de konklusie „dat er in de Nederlandse politiek dringend behoefte bestaat aan een krachtige, constructief-kritische politieke groepering, radikaler dan en met invloed op de sociaal-demokratie”. De leden van de werkgroep menen dat de politieke plaatsbepaling van de PPR niet uitsluitend vanuit het perspectief van de eigen partij te beoordelen is. De plaatsbepaling van de PPR kan nooit los staan van een analyse van de belangrijkste concurrent: de PvdA. Die PvdA zou door haar opstelling de afgelopen jaren niet in staat geweest zijn winst in het centrum te halen. Winst werd ten koste van PPR, PSP en CPN behaald.

DE PLAATS VAN DE PPR

ZIJN ER MEER DIMENSIES DAN LINKS EN RECHTS?

Wat is de PPR voor een partij? Deze vraag is moeilijker te beantwoorden dan op het eerste gezicht lijkt. Gedurende de afgelopen campagne leek het erop dat de PPR vooral een partij van „frisse lucht” was. Dat de partij ook haar diepgang wilde etaleren werd door de pers van minder belang geacht. Het beeld dat de kiezer kreeg was dat van een partij waar weer wat gebeurde en het nog leuk was ook. Na kampanjes is er weer wat meer tijd voor de discussie over de werkelijke plaats van de PPR in de Nederlandse politiek.

Grensverkeer

Hoewel de PPR het er nog het minst slecht afbracht bij de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen verloor de partij 20.000 stemmen vergeleken met 1982. Het grensverkeer tussen de PvdA en de PPR is (vanuit de omvang van het PPR-elektoraat gezien) vrij groot. De laatste jaren heeft de PPR de slag om die groep zwevende kiezers verloren.

Ondanks deze ontwikkelingen gelooft de werkgroep dat er ruimte is voor een politieke groepering die als radikaal geweten van de PvdA funktioneert. De PPR kan bij het tot stand brengen van een dergelijk alternatief een belangrijke rol vervullen. Doel van een dergelijke partij wordt o.a. het onder druk zetten van de PvdA. Het bestaan van zo'n alternatief voor linkse kiezers garandeert een principiële (wellicht zelfs een radikale) stellingname van de PvdA. Het paradoxale in deze situatie is dat een naar „rechts,” opschuiven van de PvdA elektoraal ruimte biedt voor het linkse alternatief. Het onder druk zetten van de PvdA kan natuurlijk ook op een andere manier. In zijn analyse van de situatie van de PPR na de teleurstellende verkiezingen van 1986 in de Radikalenkrant van juni in dat jaar schetst werkgroep lid Wim de Boer als één van de mogelijkheden voor de toekomst van de radikalen „het met z'n allen lid worden van de PvdA”. In de PvdA zou dan een radikaal trefpunt opgericht kunnen worden met als doel om binnen de PvdA gezamenlijk invloed uit te oefenen. De PPR kan zich dan opheffen. Wim ziet dat als een aantrekkelijk alternatief dat het minste energie zal kosten en het meeste rendement zal opleveren. De werkgroep koos voor de druk van buitenaf.

Verraad

Beide opties zijn te plaatsen in de lange traditie van de sociaal-demokratie waarin er altijd groepen zijn geweest die de partij kritiseerden vanwege het verraad van de uitgangspunten. Met de regelmaat van de klok werden SDAP en PvdA door socialisten van binnen en buiten de partij aangevallen vanwege standpunten die werden ingenomen in kwesties als bewapening, parlementaire strategie, socialisatie, etc. Afhankelijk van het economisch getij trok de partij zich deze kritiek meer of minder aan. Het boekje „Het verbleekte ideaal, de linkse kritiek op de sociaal-demokratie in Nederland” van B.W. Schaper e.a. brengt de ontwikkeling van dit soort kritiek op boeiende wijze in beeld. Partijen als de Communistische Partij Holland (de voorloper van de CPN), de Onafhankelijke Socialistische Partij en de PSP zijn vanuit deze kritiek geboren. Voorbeelden van georganiseerde linkse oppositie binnen de PvdA zijn het

Sociaal Democratisch Centrum uit de jaren '50 en Nieuw Links. Het zou interessant zijn eens na te gaan op welke manier deze groeperingen de sociaal-demokratie het meest onder druk hebben kunnen zetten. Was het effectiever om een club binnen de SDAP of de PvdA op te richten of was een nieuwe partij meer succesvol?

Opvallend is dat er op dit moment geen samenhangende groep opposanten in de PvdA werkzaam is. Luuk Wilmans wijt dat in bovengenoemd boekje aan het gebrek aan geschoolde socialisten bij de linkse stroming in de PvdA en het feit dat velen vanwege wantrouwen in het parlementaire systeem zich hebben aangesloten bij buitenparlementaire bewegingen en een partij als de PvdA niet meer als een instrument voor daadwerkelijke verandering zijn.

De werkgroep heroverweging koos voor druk op de sociaal-demokratie van buitenaf, waarbij de sociaal-demokratie meer is dan alleen de PvdA. Natuurlijk is de PPR niet goed te vergelijken met partijen die stug de socialistische beginselen bewaakten. Maar de PvdA is ook niet meer gelijk aan de SDAP en de

PvdA van 20 jaar geleden. Programmapunten waar de PPR zich altijd sterk voor heeft gemaakt en die niet per definitie socialistisch zijn, zijn overgenomen door de PvdA. De PPR kan daarom de functie van waakhond op een groot aantal punten vervullen. In de terminologie van de werkgroep moet de PPR niet linkser of socialistischer maar radikaler dan de sociaal-demokratie zijn en zo de opstelling van de grootste linkse partij beïnvloeden.

Dimensies

Het partijbestuur kreeg de moeilijke taak om op de stellingname van de werkgroep te reageren. Het had er grote moeite mee de plaatsbepaling alleen te laten afhangen van een links-rechts schema. De politiek kent ook andere dimensies die niet in een dergelijk schema zijn in te passen. De links-rechts schaal kan toegepast worden waar het gaat om kennis, inkomen en macht. Bij andere dilemma's (rol van de staat, economische groei, harde versus zachte economie) is deze indeling niet van toepassing. Plotseling blijken politieke keuzen ook langs andere lijnen te lopen.

Het probleem is dat kiezers meestal met de links-rechts schaal zullen werken en de positie van de PPR zullen relateren aan de opstelling van de PvdA. Na een lange en moeizame discussie situeerde het partijbestuur de PPR ter linkerzijde van de PvdA waar het gaat om de verdeling van kennis, inkomen en macht, met als kanttekening dat politieke keuzen vaak plaatsvinden langs lijnen die niet per definitie samenvallen met de links-rechts-schaal. De kerngroep van 28 maart was met deze uitspraak niet gelukkig.

Men meende dat je als politieke partij je positie niet moest laten afhangen van de PvdA. Invloed op de sociaal-demokratie mag niet de voornaamste reden van je bestaan als partij zijn.

Het partijbestuur mocht het huiswerk overdoen en komt in de kongresresolutie (zie elders in deze krant) met een volzin die meer de nadruk legt op de inhoudelijke plaatsbepaling en die wat betreft de links-rechts schaal volstaat met de konstatering dat er ter linkerzijde van het politieke spectrum ruimte is voor een politieke groepering waarin de PPR een belangrijke rol kan spelen. Zo'n formulering houdt veel open. Wat het zal betekenen voor de concrete praktische politiek in raden, staten en kamers zal mogen blijken bij de discussies op het kongres.

HANS VAN EGDOM

RADIKALEN KRANT

KASPLANTJE BLIJFT NOG EVEN TEER:

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

BESLUIT VERKIEZINGSDEELNAME BLIJFT ACHTERWEGE

Als het aan het partijbestuur of aan de Haagse fracties had gelegen, dan zou het kongres van afgelopen zaterdag in Zwolle hebben besloten dat de PPR bij de volgende verkiezingen voor de Tweede Kamer in ieder geval met een zelfstandige lijst uitkomt. Maar dat kwam er niet van. Aan het eind van de middag in een steeds legere zaal, besloot het partijbestuur na een korte schorsing om de resolutie met bovengenoemde strekking vooruit te schuiven tot over een half jaar. Ria Beckers wees er nog op dat dit uitstel voor haar alleen aanvaardbaar was omdat er echt te weinig mensen over waren; er mocht absoluut geen politieke betekenis aan het uitstel worden gehecht. Als dat maar duidelijk was. Zo zag het handjevol hardnekkige journalisten dat de hele dag werkloos vanachter de perstafel op de STRATEGIEDISKUSSIE had zitten wachten, zich op de valreep ook nog van hun enige kopij beroofd.

Wat Bas de Gaay Fortman wil, hoefde overigens niet op het kongres vernomen te worden. Dat stond ruimschoots tevoren al in Trouw: „Het jongste verkiezingssucces van de PPR is als een teer kasplantje. Bij goede verzorging kan het uitgroeien tot een flinke struik. Maar als het wordt verwaarloosd, is het zo weer weg.” En daarom moet er snel gekozen worden, schrijft de senator. Zelfstandig, of: samen met PSP en CPN. Bas heeft wel een voorkeur: „Het is niet alleen de verkiezingsuitslag die de keuze nogal gemakkelijk maakt, ook de politieke realiteit dwingt in zelfstandige richting.”

In haar kongrestoespraak liet Beckers er geen twijfel over bestaan dat de strategieresolutie ook wat haar betreft niet snel genoeg aangenomen zou kunnen worden. „Wij vinden het als fracties van het grootste belang, juist voor de mogelijkheid van een progressief alternatief in 1990 — of eerder — dat het PPR-kongres op dit punt snel duidelijkheid geeft. Op die manier krijgen alle progressieve partijen en aanverwante maatschappelijke organisaties de handen vrij — er heeft ook niemand meer een alibi — om een gezamenlijk beleidsprogramma zonder te grote tijdsdruk voor te bereiden.”

Daarmee volgde zij de lijn die in het partijbestuur ook al opvallend weinig weerstand was gestuit. Door nu al uit te spreken dat je in ieder geval geen gemeenschappelijke lijst wilt, breng je de linkse samenwerking dichterbij. Om dit extra te benadrukken amendeerde het partijbestuur zijn eigen resolutie nog met de toevoeging dat er „met andere progressieve partijen” een verkiezingsprogramma op hoofdpunten zou moeten worden gemaakt, „hetgeen na de verkiezingen moet resulteren in gemeenschappelijk optreden in de Kamer.”

Of de Resolutie met deze toevoeging-op-het-laatste-moment wel op een meerderheid kan rekenen is in Zwolle dus onzeker gebleven.

Als het partijbestuur de resolutie zelf niet had ingetrokken, dan zou het kongres daar vrijwel zeker toe gedwongen hebben. Moties van Tilburg en Amsterdam hekelden de wel zeer korte voorbereidingstijd (twee weken) die actiecentra gegund was

om de kwestie te bespreken. Andere moties spraken uit dat een besluit over de strategie van de partij „thans niet opportuun is.” Door de resolutie dan ook nog helemaal aan het eind van een overigens al volgestampt kongres te agenderen, werd de voortijdige ondergang van het stuk wel heel moeilijk te vermijden. Het komend half jaar zijn de geroutineerde strategen die bij de PPR zo rijk vertegenwoordigd zijn, in ieder geval weer van de straat.

Leuk

Een belangrijk deel van de middag was in Zwolle besteed aan de behandeling van de heroverwegings-resolutie. In een in opdracht van de kerngroep geschreven rapport „De PPR bij de Tijd” deed een werkgroep begin dit jaar aanbevelingen voor een nieuwe politieke cultuur in de PPR. Nieuwe inhoudelijke prioriteiten, verbeterde beeldvorming, een efficiëntere partijorganisatie, zouden een omwenteling moeten ondersteunen die van de PPR de enige partij moet maken waarin het leuk is om aan politiek te doen. In een resolutie voor het kongres heeft het partijbestuur met name op het punt van de toekomstige organisatie van de partij, in lijn met de Heroverweging een aantal voorstellen gedaan. De nieuwe cultuur is enigszins op de achtergrond geraakt. „Dat punt is door de pers beter opgepikt dan door het partijbestuur”, zei werkgroep lid Arda van den Brink. Wel krijgt de PPR in de resolutie een etiket opgeplakt („politieke plaatsbepaling”) en wordt het voornemen uitgesproken om het inhoudelijk werk grotere prioriteit te geven en te kiezen voor een „sterk naar buiten gerichte oriëntatie.”

Maar voor dat de Resolutie in behandeling kwam, moesten er eerst nog enkele vuiltjes worden weggeveerd. Zo hadden PPR-vrouwen, PPR-jongeren en PPR-flikkers en -potten zich geërgerd aan de constatering van het partijbestuur dat ons feminisme niet humorloos mag zijn. Waarom werd deze kwalificatie alleen op de feministen betrokken, zo wilden de categoriale groepen wel eens weten? Wie het kongres de hele dag bijwoonde zal moeten toegeven dat ook van actiecentra en andere afvaardigingen nauwelijks

gezegd kan worden dat ze zich te buiten gaan aan grappenmakerij. Het was bloedserieus allemaal. Het partijbestuur trok het boetekleed aan. „Achteraf vindt het partijbestuur het hoogst ongelukkig dat de kwalificatie „humorloos” uitsluitend aan het feminisme gekoppeld is. Het partijbestuur neemt dit woord dan ook terug.” Dat was voldoende voor woordvoerder Gepke Kerssen. Ze betreurde het dat heroverwegingswerkgroep lid John Steegh, met een betoog over het onderscheid dat er in zijn ogen hoort te zijn tussen radicale feministen en radikaal-feministen, nog geprobeerd had olie op het vuur te gooien. Maar daar kon het partijbestuur natuurlijk niets aan doen en de motie werd dan ook ingetrokken. Grimmig werd de discussie toen dezelfde vrouwen, jongeren, flikkers en potten in de aanval gingen tegen de door de heroverwegingswerkgroep voorgestelde afschaffing van vaste subsidies aan de categoriale groepen. Als het aan de werkgroep ligt moeten de groepen in de toekomst projektvoorstellen indienen. Op grond van deze voorstellen kan geld worden verkregen. „In de toekomst word ik als flikker in de PPR dus als projekt beschouwd”, riep iemand boos de zaal in. „Moeten we nu voor elke flikker die in elkaar wordt geramd bij het partijbestuur aankloppen voor subsidie?”, wilde iemand anders weten. Het partijbestuur reageerde zakelijk en won daarmee het pleit: de motie werd verworpen, zij het met een nipte meerderheid (119 tegen 86).

Verbaal geweld

En dan was er nog het voorstel om nu helemaal geen besluiten te nemen. De voorbereidingstijd was weer te kort geweest en betrokkenen, zoals de besturen van de stichtingen waarvan wordt voorgesteld dat ze geïntegreerd worden in het nieuwe „serviceburo” dat het partijapparaat moet worden, hadden niet mogen meepraten. Met de geruststelling dat definitieve veranderingen toch pas kunnen worden doorgevoerd nadat op een volgend kongres de reglementen zijn gewijzigd, en na het nodige verbaal geweld van Wim de Boer die de mensen die besluitvorming willen uitstellen „konservatisme” in de schoenen schoof, werd voorkomen dat de motie een meerderheid haalde.

De vaststelling van de heroverwegingstekst kon een aanvang nemen. Eerst de etikettering: we staan ter linkerzijde in het politieke spektrum, zegt het partijbestuur. Maar dat was sommigen al veel te duidelijk.

PPR-VOORSTEL AFGEWEEZEN:

GROENEN HOUDEN MILIEUBEWEGING UIT EERSTE KAMER

De verkiezingen voor de provinciale staten leverden de PPR onvoldoende zetels op voor een tweede Eerste Kamer zetel. Statenleden brengen voor deze Eerste Kamer een gewogen stem uit. Er zijn ongeveer 1900 punten nodig voor een zetel, de PPR had 600 punten over. Samen met de Frysk Nationale Partij, de Groenen en de Partij Nieuw Limburg (samen goed voor ruim 1200 punten) is getracht te komen tot de indiening van een gemeenschappelijke lijst, waardoor de tweede zetel binnen bereik zou komen. Men kon het niet eens worden over een gemeenschappelijke kandidaat.

De PPR beschikte over onvoldoende numerieke inbreng om steun voor haar kamerkandidaat te kunnen verwachten. Omgekeerd slaagden de Groenen, Friezen en Limburgers er niet in een gemeenschappelijke kandidaat voor te stellen die het vertrouwen van de PPR genoot. Om uit deze patstelling te geraken werd door PPR-onderhandelaars Janneke van der Plaat en Bas de Gaay Fortman voorgesteld de binnen te halen tweede zetel te laten bezetten door „een algemeen gewaardeerd persoon uit de kring van de milieu- en/of vredesbeweging met kennis van — en gevoel voor regionale politiek en cultuur”. Genoemd

De provinciale ledenvergadering in Overijssel heeft inmiddels bedacht dat Willy van der Vlist zich niet langer als haar vertegenwoordiger in de Staten mag beschouwen. Dat is de zoveelste stap in een zenuwenoorlog die bedoeld lijkt om Van der Vlist murw te beuken zodat ze alsnog plaats maakt voor niet-gekozen lijsttrekker Van der Sluis. Over de achtergronden leest u op pagina 4.

Buitenlandsekenararis Bea Stolte bezocht in Eritrea het kongres van de bevrijdingsbeweging EPLF. Ze loopt aan het front gebukt door de loopgraven en constateert dat het Ethiopische leger geen enkele militaire vooruitgang boekt. Met napalmbombardementen wordt geprobeerd de bevolking tot overgave te dwingen. Pagina 6.

Paul van der Hijden zag in Borssele hoe de politie provocateurs tussen de demonstranten losliet. „Ik heb de WA zo zien optreden en zal dat mijn leven lang niet vergeten.” Pagina 5

„Politiek is zoets als zeepoeder verkopen”, zeggen ze bij de PPR in Losser. Erg nuchter wordt daar met sukses aan gemeentepolitiek gedaan. Ook bemoenien met de Oost-West tegenstellingen worden niet geschuwd. Op pagina 5 ziet u de gemeenteraad van Losser op het Rode Plein in Moskou.

Vanuit Hilversum en de provincie Groningen werd — precies volgens de school van Joris Voorhoeve — opgemerkt dat de links-rechts schaal te beperkt is om de eigen plaats op vast te leggen. Het kongres dacht daar anders over. De PPR is links, dus. Als het maar niet dogmatisch is, werd er van alle kanten met nadruk aan toegevoegd. Net als bij de combinatie van „humorloos” en „feminisme” hadden de vrouwen, jongeren, flikkers en potten, zich hier natuurlijk af kunnen vragen waarom links zijn en dogmatisme zo uitdrukkelijk aan elkaar gekoppeld werden (is rechts soms niet dogmatisch?). Maar dat gebeurde niet en we konden onze plaatsbepaling snel wat nader gaan invullen. Sommigen (Rotterdam, Utrecht-stad) vonden het wat overbodig om de eigen identiteit zo precies op papier te regelen, maar de grote meerderheid kon zich vinden in de volgende formulering: „... een politieke groepering met een radikaal-democratisch program voor een ekologische economie, een libertaire staat, een zich feminiserende samenleving, een ontwapenende wereld...” Het partijbestuur moest overigens wel beloven dat er bij een nadere gelegenheid nog eens zou worden uitgelegd wat dit allemaal precies betekent.

Voor de rest leverde de resolutie (zie voor de oorspronkelijke tekst overigens de vorige Radikalenkrant) alleen nog problemen op voorzover die de organisatiestructuur op plaatselijk en provinciaal nivo probeerde te regelen. De omvorming van actiecentra tot afdelingen met tenminste 25 leden, de omvorming van de kerngroep tot een partijraad en de minimalisering van de provinciale structuur, sneuvelen door het aannemen van een motie van Groningenstad en Dronten. De voorstellen van het partijbestuur worden in de motie „ongenuanceerd”, „onvoldoende onderbouwd” en „voorbarig” genoemd. Discussie opgeschort tot volgende kongres. Amsterdam wist nog gedaan te krijgen dat het partijbestuur de opdracht kreeg om de oorspronkelijke voorstellen van de heroverwegingswerkgroep nadrukkelijk (lees: nadrukkelijker dan tot nu toe is gebeurd) bij de definitieve plannen te betrekken.

BRAM VAN OJK

ALLE HENS AAN DEK:

PPR en Grünen willen Dollard beschermen

De PPR en de Grünen organiseren op zaterdag 20 juni een varend protest onder het motto „Vóór het leven — tegen de Dollarthafen”.

De aanleg van de Dollarthafen zal in de Dollard en voor het Waddengebied onomkeerbare ekologischer schade aanrichten; waardevolle delen van het Wad gaan verloren; het zal ten koste gaan van bijna alle voorkomende diersoorten en van de kraamkamerfunctie van de Dollard. Daarom organiseren de PPR en de Grünen op zaterdag 20 juni een varend protest onder het motto „Vóór het leven — tegen de Dollarthafen”.

De Dollarthafen (een investering van 1,3 à 1,7 miljard DM, zal volgens de meest recente rapporten van de regering van Nedersaksen op een termijn van 60 jaar slechts 3000 arbeidsplaatsen opleveren. Het Dollarthafenproject biedt Oost-Friesland dus geenszins het benodigde toekomstperspectief.

In februari keurde de Tweede Kamer het Eems-Dollardverdrag goed. In dat verdrag is over het milieu weliswaar veel geschreven, maar het maakt de aanleg van de Dollarthafen mogelijk. Jarenlang is er tussen Nederland en de Duitse Bondsrepubliek onderhandeld over het verdrag. Bij alle aarzelingen die er bij CDA en in mindere mate VVD leven, stemden deze partijen, als enigen, toch vóór het verdrag, met als belangrijkste overweging „goed nabuurschap”.

De op 9 juni nieuw te kiezen Eerste Kamer zal straks het verdrag in behandeling gaan nemen. Behalve de milieubezwaren en de economische zinloosheid van de investering spelen daarbij ook juridische en grondwettelijke overwegingen een rol. Volgens Bas de Gaay-Fortman zal de Eerste Kamer het verdrag om grondwettelijke redenen moeten afkeuren.

Het is zaak het varend protest groot-scheeps te doen zijn. Alle PPR-ers worden opgeroepen met zoveel mogelijk schepen, schepjes en boten op 20 juni op de Eems-Dollard te komen. Aanmeldingen en verdere informatie: PPR-provincie Groningen, Westerhavenstraat 4, 9718 AL Groningen, tel. 050-125501.

Konsumenten tegen Shell

Shell is nog steeds de grootste verzuurder van Nederland. Daarom organiseert Vereniging Milieudefensie de Consumentenactie Shell, samen met Stichting Natuur en Milieu en Konsumenten Kontakt. De actie vindt plaats tijdens de Zure Regenweek (16-24 mei).

Juist grote bedrijven kunnen een flinke bijdrage aan de bestrijding van de zure regen leveren. Wanneer Shell over de brug komt, zullen andere raffinaderijen zich ook aangesproken voelen. Vorig jaar is ook actie tegen Shell gevoerd. Shell heeft gereageerd met de uitgave van een speciale folder over zure regen. Dit wijst erop dat zij de actie zeer serieus neemt. Omdat het bedrijf nog geen maatregelen neemt, gaat de actie ook dit jaar verder. Iedereen die wel eens in een auto rijdt is konsument van Shell of zou dat kunnen zijn. Shell wil haar klanten graag te vriend houden. Als u als klant een klacht indient, zal Shell dat serieus nemen. Er is een briefkaart gemaakt voor de actie, die u aan Shell kunt sturen. Zaterdag 23 mei is uitgeroepen tot Shell aktiedag. In het hele land zullen groepen briefkaarten en folders verspreiden op plaatsen waar automobilisten te vinden zijn. Voor informatie en aktiemateriaal: Vereniging Milieudefensie 020 - 331366 Postbus 19152 1000 GD Amsterdam.

JONGERENKONGRES:

Daklozen in Groningen

Op 30 mei vindt in Groningen het PPR-jongerenkongres over daklozen plaats. In het internationale jaar van de daklozen besteden de PPR-jongeren aandacht aan daklozen in de „Derde Wereld”.

's Ochtends is het huishoudelijke gedeelte van het kongres, waar het jongerenbestuur verantwoording aflegt over haar doen en laten. 's Middags wordt het pas echt interessant als het thema van daklozen behandeld wordt.

Bas de Gaay-Fortman (niet in pak) zal spreken als oud-voorzitter van de Novib. Iemand van de sociale fakulteit van de Rijksuniversiteit Groningen zal zijn visie geven over het thema wonen en de Derde Wereld. Als laatste spreker zal Gerard Jongerius, medewerker van de Nederlandse Habitatcommissie, een project van de Habitatcommissie in Lima (Peru) toelichten.

Na deze sprekers kunnen de kongresdeelnemers zelf aan de slag. Er staat een excursie naar het Gronings Volkenkundig museum op het programma, er kunnen hutten gebouwd worden en er kan in groepen met de sprekers gediscussieerd worden.

Naast daklozen in de Derde Wereld is er ook aandacht voor de armste groepen in Nederland, de zogenaamde „Vierde We-

reld”. Door middel van een tentoonstelling en de inhoudelijke kongreskrant zal informatie over deze vierde wereld gegeven worden.

Tot slot zou een PPR-jongerenkongres geen goed jongerenkongres zonder een sprankelend feest als afsluiting. Er bestaat na dit feest de mogelijkheid te overnachten in het Slaaphuis. Een huis bestemd voor daklozen.

Hiervoor kan men zich opgeven bij Meint Pool, Jacob Catsstraat 60, 9716 GE Groningen. De huishoudelijke en inhoudelijke kongreskrant zijn bij het secretariaat van de PPR-jongeren op te vragen, Singel 277, 1012 WG Amsterdam tel. 020-228461.

Het huishoudelijke gedeelte begint om 11.00 uur, het inhoudelijke deel om 14.00 uur in Huize de Beurs, A-Kerkhof 4 in Groningen.

Straatsburg Times

Het samenwerkingsverband van CPN, Groen Platform, PPR en PSP in het Europees Parlement, het Groen Progressief Akkoord, geeft sinds januari van dit jaar een eigen blad uit: de Straatsburg Times. Het blad verschijnt tienmaal per jaar, is gemakkelijk leesbaar, door de heldere berichtgeving en het formaat (één gevouwen A3).

De bedoeling van de uitgave ligt voor de hand. Europa is, ondanks de moderne communicatiemiddelen, ver weg. Bovendien is de Nederlandse pers niet in hoge mate geïnteresseerd in de EG van de Twaalf. Voorzover ze dat wel is, komt het Europees Parlement pas op de derde plaats, na de Raad van Ministers en de Europese Commissie. Niet toevallig allemaal, want het EG-parlement is nu eenmaal een orgaan waar weinig echt belangrijke besluiten worden genomen. Hierdoor haalt echter veel van het GPA-werk de pers niet, waardoor het enigszins onbekend blijft wat ze daar zoals doen. Om meer bekendheid te geven aan het werk van het GPA is de uitgave van de Straatsburg Times gestart.

De Straatsburg Times volgt de GPA-activiteiten in Straatsburg, maar ook in Brussel, nauwlettend. Door de bijna maandelijkse verschijning wordt de lezer(s) op de hoogte gehouden van alle vergaderingen van het Europees Parlement. Daarnaast is er steeds een langer themartikel; in de reeds verschenen nummers waren dit bij voorbeeld, de TGV en het asielbeleid in Europa.

Voor geïnteresseerden, voor degenen die willen weten wat de gedelegeerden die zij mede naar Europa gestuurd hebben daar „uitvreten” en voor ieder ander die prijs stelt op handzame informatie vanuit en over het GPA is er de Straatsburg Times. Men kan zich abonneren op het blad door te bellen met het GPA 020 - 245515, of te schrijven naar GPA, Postbus 267 1000 AG Amsterdam. Een abonnement kost per jaar f 15,-.

Milieu

Op 15 april is een landelijke milieu/energie werkgroep van de PPR heropgericht in Utrecht. Voor deze werkgroep is de structuur gekozen van een werkverband bestaande uit individuele leden, deelwerkgroepen en coördinatie. De taken, die deze werkgroep zich stelt, zijn: Ontwikkelen van nieuwe/verdiepen van bestaande PPR-ideeën en het adviseren van PPR-vertegenwoordigers (in de kamers, staten en gemeenteraden) en PPR-besturen.

De deelwerkgroepen krijgen een projectmatige werkwijze: een concrete vraagstelling wordt in een beperkte periode door een deel van de werkgroep opgelost. Deelwerkgroepen (kunnen) worden gevormd over de volgende aandachtsgebieden: 1° preventie van het ontstaan van afval; 2° evaluatie en handhaving van milieuwetgeving in de praktijk; 3° de relatie landbouw en milieu; 4° de relatie milieu en (industriële) werkgelegenheid; 5° energie(besparings)beleid. De vervolvergadering is op donderdag 21 mei om 20.00 uur te Utrecht. Adres: Oudegracht 320 aan de binnenplaats (gebouw universiteit Utrecht).

Degenen die bij deze werkgroep betrokken willen zijn of nadere informatie wensen ofwel ideeën hebben voor aan te pakken onderwerpen kunnen hiervoor contact opnemen met Henk Moll, Oppenheimstraat 39, 9714 EM Groningen; telefoon 050-731427 (thuis)/050-634606 (werk).

De PPR-flikkers en Potten geven een eigen blad uit: Het Vlindertje. Het verschijnt 4 à 5 maal per jaar. Het abonnementsjaar van het vlindertje loopt per kalenderjaar. Een abonnement kost minimaal f 11,00 per jaar. (te bestellen door overmaking op gironummer 4295824 t.n.v. PPR-Flikkers en Potten, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, o.v.v. abonnement.) Een los nummer kost f 2,50 (inclusief verzending).

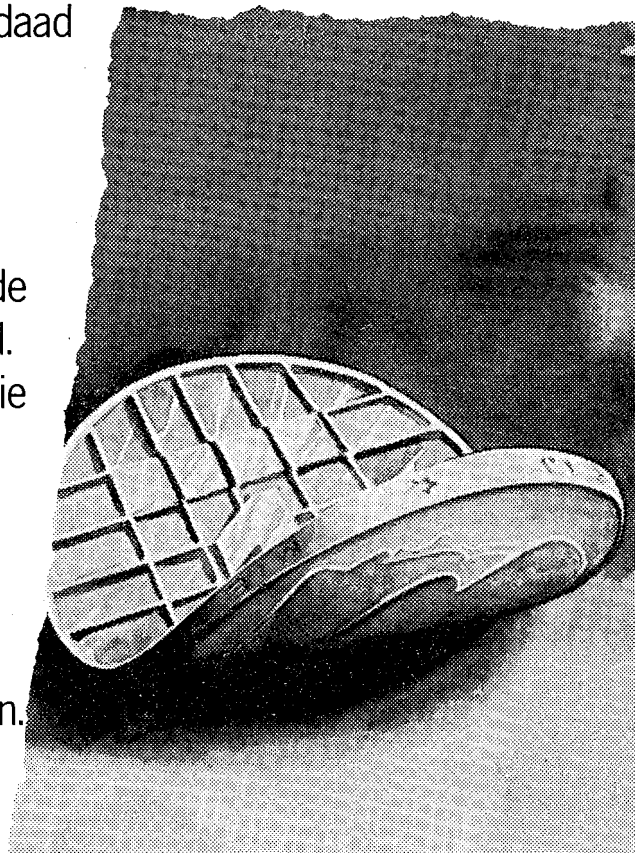
GELD DAT STOM IS, MAAKT RECHT WAT KROM IS!

U legt elke maand een bedragje opzij. U hebt een spaarrekening die aan het eind van het jaar een mooie rente toont. Die rente is zo mooi omdat uw spaargeld winstgevend belegd wordt. Daar is niets op tegen. Totdat u het gevoel krijgt dat met dat geld wel eens zaken gefinancierd worden die u erg onwelgevallig zijn. Een exportkrediet voor een land waar de gevangenenissen vol zitten met mensen wier enige misdaad het was dat ze 'vrijheid' riepen. Of een investering in een land waar zwarte mensen gediscrimineerd worden.

Omdat ze zwart zijn. Bespaar u die vragen. Neem een spaarrekening bij de Algemene Spaarbank voor Nederland. Een principiële bank. Met een rente, die niet minder is dan die bij de meeste andere spaarbanken. Maar behaald op beleggingen die maatschappelijk verantwoord zijn. Nooit in Chili, nooit in Zuid-Afrika.

Want geld kan niet alles recht maken.

Als u nu een spaarrekening opent bij de ASN met tenminste f50,- als eerste inleg, krijgt u als welkom f7,50 spaarpremie.

Ik wil een spaarrekening openen bij de ASN. Stuur mij de benodigde formulieren en informatie zodat ik kan uitzoeken, welke spaarvorm(en) het beste bij mij past.

ALGEMENE SPAARBANK VOOR NEDERLAND
GEEFT RENTE ZONDER BIJSMAAK.

Bellen of bezoeken kan ook: Rijnstraat 28, 's-Gravenhage of telefoon 070-710880

601-42

BON In enveloppe zonder postzegel zenden aan Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 WB 's-Gravenhage.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Handtekening: _____

RADIKALEN KRANT

Kolofon: De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen, Redactie, administratie en advertenties: Partijburo PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Redactie: Arda van den Brink, Marc Broere, Jan Dirx, Jan Huisman, Anneke van 't Hull, Anita Keuning, Bram van Ojik (eindredactie), Hans Verstraten, Onno de Zwart. Redaktiesekretariaat: Enny Schouten. Vormgeving: Joep Paulussen. Foto's: Angelo Goedemondt, Fred Jansz, e.a. Abonnementen: Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, tnv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

Bon

- ik wil meer weten over de PPR-Flikkers en Potten
- ik wil een abonnement op het vlindertje
- ik wil meewerken aan het vlindertje

naam: _____

adres: _____

postcode: _____

plaats: _____

SCHAARSE SPANNING IN KONGRESDEBAT: VOORSTELLEN NIET OMSTREDEN

Ouderen verschillen in hun primaire levensbehoeften vanzelfsprekend niet van andere groepen in de samenleving. Toch hebben ze in hun leefsituatie een aantal belemmeringen en risico's met elkaar gemeen. Marianne Coopmans noemde in haar inleiding: het definitief verlaten van de arbeidsmarkt, de tendens tot teruggang in inkomen, het uit huis gaan van de kinderen, het alleen komen staan, verhuizing naar een verzorgingstehuis, vermindering van sociale contacten. Coopmans wees er op dat oudere vrouwen vaak in een extra moeilijke positie zitten. „Het is, door het ontbreken van een arbeidsverleden of het onderbreken ervan, vooral deze groep die van alleen een AOW-inkomen moet zien rond te komen.”

Schrappen

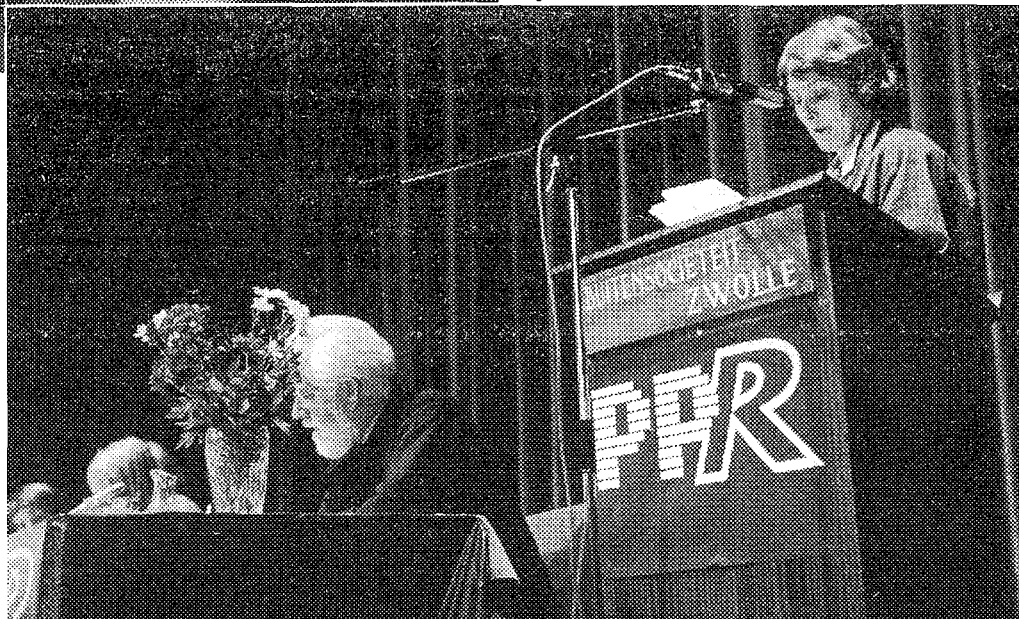
De PPR wil deze achterstanden allereerst met algemene maatregelen te lijf gaan. Iedereen moet volwaardig kunnen meedoen in de samenleving en

„Ik vind het niet zo gelukkig om de Nederlandse cijfers over vergrijzing als niet alarmerend te omschrijven. Het gaat niet slechts om de getallen, maar in de eerste plaats om de vraag hoe het overheidsbeleid inspeelt op evidente trends in de Nederlandse samenleving.” Met deze konstatering gaf Marianne Coopmans van de Nederlandse Federatie voor Bejaardenbeleid in haar inleiding op het PPR-kongres het belang aan van een politieke discussie over alternatief bejaardenbeleid. De PPR-voorstellen bleken nauwelijks omstreden.

„daarvoor is onder andere nodig: verbetering van de werkomstandigheden, rechtvaardige herverdeling van betaalde en onbetaalde arbeid en een goede kinderopvang” stelt het partijbestuur. Het kongres had er niets op tegen. Marianne Coopmans vond dat er in ieder geval het nodige aan toegevoegd zou moeten worden. Ze noemde ouderschapsverlof, (ook door de PPR bepleite) flexibele pensionering, het schrappen van allerlei diskriminerende bepalingen voor vrouwen in pensioenregelingen en herintreding. Alles met het oog op een verbetering van de inkomenspositie van de toekomstige generatie oudere vrouwen.

Spannend werd het alleen nog toen de toekomstige AOW en pensioenvoorzieningen werden besproken in het licht van de plannen voor invoering van een basisinkomen. Voor AOW'ers is de invoering van een basisinkomen helemaal geen vooruitgang, stelde met name Bert Willemsen (namens Eindhoven). Sommigen — AOW-gerechtigden in het buitenland, mensen met een partner jonger dan 65 jaar zonder

eigen inkomen — dreigen er in het nieuwe systeem, zoals de PPR dat voor ogen heeft, zelfs op achteruit te gaan, stelde Willemsen. In zijn opvatting moet de discussie eerst gaan over de hoogte van de uitkeringen en over de manier waarop de noodzakelijke verhogingen gefinancierd moeten worden. Van der Hoek van het partijbestuur ontraadde het voorstel van Willemsen, dat onder meer vanuit de provincie Groningen ondersteund werd. Hij verwees naar eerdere publikaties met financiële berekeningen. Invoering van een basisinkomen zou voor ouderen bovendien wel degelijk een hele verbetering betekenen. Het werd er niet echt helderder door. „Het doet me denken aan de herzieningsvoorstellen van De Graaf”, stelde Willemsen. „Daar was ook geen touw meer aan vast te knopen.” Het kongres leek het daarmee eens te zijn, schrapte het voorstel van het partijbestuur en gaf daar de opdracht voor in de plaats om goed onderzoek te doen naar de inkomens-konsequenties van flexibele pensionering en de samenhang hiervan met basisinkomen, AOW en de pensioenen.

De PPR kan slecht tegen kritiek, en de critici kunnen slecht tegen de PPR. Dat bleek maar weer eens na de publikatie van het heroverwegingsrapport en de bijbehorende partijbestuursstukken. Opvallend veel aandacht in de kranten voor wat tot voor kort als een intern en daarmee irrelevant stuk zou zijn afgedaan. En een licht ironisch, maar mooi mild commentaar in NRC/Handelsblad. „Dat de partij anders wil zijn, lijkt niet ongepast”, schrijft Kees van der Malen op de opiniepagina, „maar ze wil nu ineens wel heel erg anders zijn. Het heeft er veel van weg alsof de wollen trui, de sjofele broek en de makkelijke slippers van vroeger in een keer plaats moeten maken voor een streepjespak met vest en gaatjesschoenen. De radicale maatschappijcriticus van de jaren zestig wordt als het ware getransformeerd tot een politieke yuppie van de jaren tachtig.”

De auteur noemt de voorgenomen transformatie „allermindst revolutionair” en zeker niet „onfatsoenlijk”, maar betwijfelt of het lukken zal: „De buitenwereld ervaart de aanpassing een beetje als déjà vu, maar voor de achterban is het proces ongeveer zoets als een cultureel shock.” De vrees is tenslotte dat de nieuwe PPR wel eens heel kunstmatig zou kunnen worden.”

Binnen een week gaat Bas de Gaay Fortman uiterst serieus de lichte ironie van Van der Malen te lijf. „Objectiviteit begint met het bewust zijn van de eigen vooroordelen”, schrijft Bas, vergetend dat het NRC-stukje helemaal niet objectief bedoeld was. En dat van dat streepjespak is ook niet waar. „Establishment wordt de PPR nooit”, roept de senator strijdbaar. En naar aanleiding van de NRC-nostalgie naar de oude PPR, informeert hij streng: „Stemde Van der Malen ooit op die sympathieke geitenwolvensokken dragers? Natuurlijk niet, hij hield alleen van het truttige beeld waarmee zij konden worden geassocieerd.” Volgt een reclamepraatje voor de geheel vernieuwde PPR. Hadden we niet afgesproken dat we met meer gevoel voor humor en een groter relativeringsvermogen aan politiek zouden gaan doen?

John Jansen van Galen is een van die critici die slecht tegen de PPR kunnen. In de HP van 16 mei gaat hij zelfs zo ver dat hij ons de beginselvastheid van de PSP ten voorbeeld stelt. Ook Van Galen blijkt last te hebben van nostalgie: „Een onmiskenbare nostalgie dringt zich op naar de partij van al die pannekoekenweekend en handgeknopte discussies, inderdaad een zwevende geitenwolvensokkenclub, maar tevens een voorafschaduwing van de samenleving die men wilde scheppen — warm, gevoelig en chaotisch. Niks zake-lijk in ieder geval, maar kwetsbaar en met een grondtoon van gewetensnood. Nu waait de wind van het yuppiedom door de leefkuil van Bas en zijn trawanten en de huik wordt haastig gedraaid.”

BRAM VAN OJK

Ik zou vandaag niet durven voorspellen, dat het binnen een jaar met Lubbers II gedaan is. Geen van beide regeringspartijen heeft daar immers belang bij. De VVD zou mét het kabinet tegelijk zichzelf opblazen. Het CDA heeft alle touwtjes in handen: kan het zich dus veroorloven een bedelende Partij van de Arbeid nog een poosje te laten stuiteren. En Wim Kok wordt daar heel zenuwachtig van. Toch is het beeld van het kabinet zichtbaar veranderd. De met zoveel bravoure gedane beloftes komen niet uit. Geen arbeidstijdverkorting meer, geen 200.000 werklozen minder in 1990, geen werk voor minderheden en gehandicapten, geen behoorlijk jeugdwerkgarantieplan: daar gaat de hoofddoelstelling van het beleid.

Voortvarendheid en dynamiek hebben plaats gemaakt voor vermoeidheid en slagen in de lucht. Eerst een pleidooi voor verplichte tewerkstelling van oudere werklozen. Een half jaar later het voorstel om alle vrijwilligers in het welzijnswerk te schrappen uit de werkloosheidsstatistiek. En wie had vier jaar geleden durven vermoeden, dat na Van Agt ook non-nonsens-Lubbers nog eens een ethisch reveil nodig zou hebben om zijn onmacht te verbloemen? Het is onthullend om te zien hoe onder een eigentijdse titel, „de overbelaste democratie”, in wezen hetzelfde verhaal en dezelfde bedoeling schuil gaan. Bisschop Bomers heeft dat haarfijn aangevoeld, toen hij van de week een handje kwam helpen.

De democratie, die vastloopt in te grote vrijheid en te veel verworven rechten; normvervaging als breed maatschappelijk kwaad; gebrek aan sociale controle; dreigende algehele verloederding, waar de zwakken de dupe van worden; dát is dus het probleem. Het doet

KABINET OVERLEEFT HET NIET: VERMOEIDHEID EN SLAGEN IN DE LUCHT

me denken aan de kollega-wiskundeleraar vroeger op school. Altijd had drie/kwart van alle leerlingen een 2 voor wiskunde. We hebben jaren nodig gehad vóór het tot hem door wilde dringen, dat het allereerst aan zijn eigen aanpak lag. En toen was het ook over. Ieder normaal mens, die zijn plannen ziet mislukken en overal verzet oproept, vraagt zich af: wat doe ik verkeerd? Maar deze machthebbers hebben veel te verliezen. En daarom hebben zij bij voorbaat ten allen tijde gelijk. Waar zij mislukken, ligt elders de schuld. Waar zij verzet ontmoeten, dient dat te worden gebroken. Met een wollig surrogaatverhaal over normen en waarden, met het ontkennen van democratische rechten (geen demonstraties meer bij Borssele!) met hard politie-optreden en strenge straffen.

De PPR denkt er niet aan kriminaliteit en zinloos geweld goed te praten. De Minister President maakt zich daar terecht bezorgd over. Maar de oplossing ligt in een andere richting. Hij zou vooral moeten nadenken over de overbelasting van de burgers door het gebrek aan normen en waarden in het overheidsbeleid. Dat is bedreigend voor de democratie. Maar die heeft veerkracht. Die zal het wel overleven. Het kabinet niet. Dát loopt stuk op de normvervaging in het eigen beleid.

Bochten

Intussen, terwijl Nederland bezig is het grootste konventionele wapeningsprogramma in zijn geschiedenis uit te voeren (60 miljard in 10 jaar),

gebeuren er uiterst interessante en hoopvolle dingen op het gebied van internationale ontspanning en ontwapening. Een lang verwachte kentering in de geschiedenis lijkt mogelijk. Met verbijstering sta je dan te kijken, hoe na alle vredesakties van de bevolking van West-Europa hun leiders daar totaal geen weg mee weten. Altijd heeft het Oost-blok de schuld gekregen van de bewapeningsspiraal. En nu wringt men zich in alle bochten om aan nucleaire ontwapening te ontkomen. Goed, de nul-optie voor de middellange afstandswapens, de kruisraketten, kan nog net. Die hebben we trouwens zelf bedacht en dat ligt de vredesbeweging nog vers in het geheugen. Maar de nul-optie voor kernwapens voor de kortere afstand (500-1000 km.) vinden we veel te gevaarlijk, zegt Kohl, zegt van Eekelen, vanwege het enorme konventionele overwicht van de Russen. Goed, antwoorden de Verenigde Staten, dan een gelijk aantal korte dachswapens aan beide kanten in Europa. Maar wie is er dan bereid ze te plaatsen? Nederland? België? Lijkt me niet waarschijnlijk. West-Duitsland wel? Kohl en Van Eekelen vergeten voor het gemak dat er ook nog nucleaire gevechtswapens zijn. Ze praten niet over de Franse en de Britse kernmacht. En ze vergeten dat, als wederzijdse ontwapening en ontspanning het doel is, vermindering van de konventionele wapeningsprogramma's ook aan de orde moet komen. Ze zitten nog altijd gevangen in het afschrikingsdenken. Zelfs voor progressieve politici in Nederland blijkt

het moeilijk zich daarvan los te maken. Voor het debat over sociale verdediging van de week hadden ze geen enkele belangstelling. Wim Kok kon slechts bedenken dat nucleaire ontwapening nieuwe eisen stelt aan de konventionele inspanning. Ter Beek wilde een tweede legerbrigade in West-Duitsland, die dan nota bene voorzien wordt van atoomkanonnen. Van Mierlo was van mening dat Europa nog niet zonder kernwapens kan en dat het gevaarlijk is in deze situatie op de defensieuitgaven te bezuinigen. Een coalitie Kok-Van Eekelen straks? Welnee, het zijn geen definitieve standpunten. Maar het tekent de verwarring. Het tekent het vijanddenken, dat altijd weer een nieuwe wapeningsronde tegen de Sovjet-Unie nodig zal vinden. Het tekent het gebrek aan aandacht voor de andere weg, die leidt tot vergaande ontwapening, internationale konfliktoplossing en sociale verdediging.

Massaal

31 oktober zal de Vredesbeweging opnieuw massaal van zich laten horen. In Amsterdam, in Rome, in Bonn, in Brussel, in Londen. De kruisraketten moeten verdwijnen. De bouw in Woensdrecht moet stoppen.

De mogelijkheid voor een daadwerkelijk vredesbeleid lijkt de komende periode in Nederland voor het eerst weer aanwezig. Het zou onverantwoordelijk zijn die kans te laten lopen. Met de hulp van de vredesbeweging zullen we dat beleid stap voor stap in kaart moeten brengen, en moeten neerleggen in een duidelijk gezamenlijk regeerprogramma, uit te voeren door een progressief kabinet.

De PPR heeft veel te doen de komende jaren. Het oude verzet tegen de gevolgen van de industriële revolutie heeft een ongekende nieuwe dimensie gekregen. De markt heeft het weer helemaal alleen voor het zeggen. Het groeisyndroom brengt armoede en werkloosheid in rijke landen, verdrijft de Derde Wereld uit haar eigen arbeidsproces, en geeft de natuur, het leven zelf, geen been meer om op te staan. Het wordt tijd dat we ingrijpen, in alle kleuren van de Regenboog!

RIA BECKERS

(Gedeelte uit de kongrestoespraak van Ria Beckers, op 16 mei in Zwolle)

„Procedureel gezien ben ik op een korrekte wijze gekozen. Dat feit ligt er. Met het gegeven dat men nu van verschillende kanten roept dat het niet zo bedoeld is, kan ik weinig beginnen. De PPR maakt onderdeel uit van dit staatsbestel met zijn regelgeving.” Willy van der Vlist is gekozen tot Statenlid in Overijssel. Ze had 3600 stemmen minder dan lijsttrekker Gert van der Sluis, maar door een simpele bepaling van de Kieswet heeft ze toch zijn plaats in kunnen nemen. „Het is voor mij heel zuur om op deze manier een punt achter mijn Statenwerk te moeten zetten”, zegt Van der Sluis. Jan Huisman toog naar de provincie en zocht uit wat er aan de hand is.

In het PPR-programma staat dat de PPR initiatieven zal nemen om bij de komende herziening van de kieswet het effect van voorkeurstemmen te vergroten. Volgens de regel van de oude en inmiddels herziene kieswet gaat het effect van voorkeurstem-

VAN DER VLIST VERSCHUILT ZICH ACHTER KIESWET: 'DRUK OP MIJ WERKT AVERECHTS. IK WIL OVERTUIGD WORDEN, NIET GE- DWONGEN'

men meestal verloren, als een partij besluit om met verschillende kandidatenlijsten te werken. In Overijssel heeft zich een situatie voorgedaan waarin het omgekeerde bleek.

In de vorige Radikalekrant werd over de nieuwe

Statenleden gemeld dat Willy van der Vlist, nummer twee in Overijssel achter Gert van Sluis, meer stemmen haalde dan laatstgenoemde. Dit blijkt, over de hele provincie gezien, niet te kloppen. In Overijssel heeft men met zeven verschillende lijsten gewerkt

(één per kieskring). De eerste tien kandidaten waren in de hele provincie gelijk. Daaronder wilde men zoveel mogelijk met plaatselijke „bekendheden” werken om op die manier zoveel mogelijk voorkeurstemmen binnen te halen. Omdat geen enkele lijst de kiesdeler heeft gehaald is de enige PPR-zetel toegevoegd aan de lijst met de meest PPR-stemmen. Dat bleek Deventer te zijn. Hier haalde Willy van der Vlist ongeveer vierhonderd stemmen meer gehaald dan lijsttrekker Van der Sluis. Formeel is zij daardoor in de Staten gekozen, ook al haalde Van der Sluis in de hele provincie 3600 stemmen meer. Willy aanvaardt de benoeming. Gert vindt dit onaanvaardbaar. Het Provinciaal Bestuur stelt zich op het standpunt dat de kieswet en de beslissing van Willy gerespecteerd moeten worden.

Beroering

Dit leidt tot grote beroering onder de PPR-leden in Overijssel. Er wordt een provinciale ledenvergadering belegd, waarop een motie wordt aangenomen waarin de vergadering uitspreekt dat (a) *het Provinciaal Bestuur van de PPR ten onrechte de vervulling van deze kandidatuur aan Willy heeft overgelaten*, (b) *dat zij gezien de uitslag in heel Overijssel constateert dat Willy niet de meerderheid van alle PPR-stemmen heeft gehaald en dus de zetel aan de door de ledenvergadering aangewezen lijsttrekker Gert van Sluis had moeten overlaten*. De vergadering doet alsnog een dringend beroep op haar om de zetel ter beschikking te stellen ten gunste van Gert van Sluis. Willy legt de motie naast zich neer, zich beroepend op haar verantwoordelijkheid ten aanzien van de kiezers in Deventer.

„Ik kan niet anders. De kwestie is zo ingewikkeld geworden. De kieswet biedt me houvast. Als ik mijn zetel ter beschikking stel krijg ik last met de mensen hier in Deventer.”

Er zit wat mij betreft, een hele voorgeschiedenis aan vast. Zo heb ik vijf jaar geleden, vrij snel na mijn verkiezing tot Statenlid, dit lidmaatschap opgezegd omdat er vanuit Deventer op werd aangedrongen om aldaar wethouder te worden. Aan dat soort avonturen begin ik niet weer. Hoe moet ik bovendien het niet aksepteren van het Statenlidmaatschap uitleggen aan degenen die mij gestemd hebben? Moet ik zeggen dat de PPR-Overijssel dit niet zo bedoeld had. Dat kan toch niet.”

Gedwongen

In januari op het verkiezingscongres heeft Willy van der Vlist niet bewilligd voor het lijsttrekkerschap. Wat is er veranderd?

„Het Statenwerk heeft me altijd erg getrokken. In januari was ik het hele politieke bedrijf even zat. Nu ik gekozen ben, heb ik weer zin om als Statenlid aan de slag te gaan.”

En een kompromis in de vorm van ieder twee jaar Statenlidmaatschap?

„Die mogelijkheid wilde ik overwegen. Gert is er geen voorstander van, zo bleek op de bewuste ledenvergadering. Die ledenvergadering vond ik nogal merkwaardig. Er waren allerlei mensen die ik, in al die 16 jaar dat ik hier in Overijssel werk voor de PPR, nog nooit gezien had. Ik heb het sterke gevoel dat er gelobbied is. Heel vervelend.

Druk uitoefenen op mij werkt averechts. Ik wil wel overtuigd worden maar niet gedwongen.”

Gert van Sluis over de gang van zaken:

„Willy verschuilt zich achter de kieswet. Ze stelt zich op een zeer formeel standpunt. Dat vind ik in dit geval niet passen bij een democratische partij, zeker niet bij de PPR, een partij die zich zelfs voor burgerlijke ongehoorzaamheid uitspreekt als alle legale middelen zijn uitgeput zonder dat er een moreel verantwoorde oplossing is gevonden. Een kompromis van ieder twee jaar in de Staten wijs ik af omdat de ledenvergadering die oplossing heeft afgevoerd.”

Op die ledenvergadering waren veel meer leden dan normaal aanwezig. Is er sprake geweest van een lobby?

„Flauwekul. Ik heb alle leden een brief geschreven over de gang van zaken. Dat heb ik gedaan omdat ik merkte dat er veel onduidelijkheid bestond over de werkelijke stemverhoudingen.

Formeel zijn er geen middelen om Willy tot een ander beslissing te dwingen. Het is voor mij heel zuur om op deze manier een punt achter mijn Statenwerk te moeten zetten. Ik ben anderhalf jaar geleden Jan Hopmans opgevolgd. Ik ben goed ingewerkt en had er schik in. De verkiezing van Willy kwam voor mij totaal onverwacht. Ik heb nadat de uitslag bekend is geworden mijn verkiezing tot Statenlid gevierd!

De beslissing van Willy is, afgezien van de morele kant van de zaak, moeilijk te begrijpen. In januari heeft Willy niet bewilligd voor het lijsttrekkerschap omdat ze in de luwte van de politiek wilde blijven. Daar is dan wel in zeer korte tijd verandering in gekomen!”

De positie van Van der Vlist is voorlopig zeer omstreven. Het partijbestuur heeft zich van haar opstelling gedistancieerd en zal druk op haar uitoefenen om haar zetel alsnog ter beschikking te stellen. De kans dat dit helpt is echter niet groot en een formeel terugroepingsprocedure behoort niet tot de mogelijkheden. Overigens wordt ook het provinciaal bestuur verweten dat het een onduidelijk beleid heeft gevoerd. Dat wordt in Overijssel wel toegegeven: „We hadden beter moeten beseffen dat Willy van der Vlist als oud-wethouder in Deventer nog steeds erg populair is”, zegt bestuurder Albert Storm. Daarvoor is het nu te laat.

JAN HUISMAN

ONZE STEM ZAL GEHOORD WORDEN

6 mei, de blanken in Zuid-Afrika gaan naar de stembus. De stem van de zwarte meerderheid wordt echter nog steeds niet gehoord. Steun daarom het verzet en werk mee aan de opbouw van een vrij en democratisch Zuid-Afrika zonder apartheid.

Kies voor samenwerking met de partnerorganisaties van Novib/Gast aan Tafel in Zuid-Afrika. Word partner van het Zuid-Afrika Programma.

Steun het
Zuid-Afrika
Programma

INTEKENBON ZUID-AFRIKA PROGRAMMA

JA, ik teken in op het Zuid-Afrika Programma van Gast aan Tafel. Ik ontvang een informatiemap en vier Nieuwsbrieven over Zuid-Afrika per jaar. Ik betaal nog niets maar wacht op de acceptgirokaart van f 54,- per kwartaal. Dat is nog geen zes dubbeltjes per dag.

Naam:
Adres:
Postcode: Plaats:

Knip deze bon uit, vul hem in en doe hem vandaag nog in de briefbus. Novib/Gast aan Tafel, Antwoordnummer 10710, 2500 WB Den Haag. Een postzegel plakken hoeft niet.

7G04550

Gast aan Tafel.
Uw steun geeft mensen
nieuwe kansen.

BERICHT UIT LOSSER

'POLITIEK IS ZOIETS ALS ZEEPPOEDER VERKOPEN'

In de gemeente Losser doet de PPR het goed. Bij de laatste gemeenteraadverkiezingen haalde ze ruim 10% van de stemmen, ofwel twee van de negentien zetels. De populariteit wordt voor groot deel toegeschreven aan het charisma en inzet van Toon Pijnappel, die al zeventien jaar voor de PPR in de raad zit. Toon zelf benadrukt het belang van een kritische vertaling van het PPR-programma naar de lokale politiek. „Met hemelfietserij bereik je op het platteland niet veel. Mooie praatjes over bijvoorbeeld het afremmen van het autobezit moet je niet verkopen aan mensen die zonder auto afhankelijk worden van een bus die één of twee keer per dag langs komt.”

Losser op het Rode Plein

De PPR in Losser heeft altijd in verstaanbare taal, als zelfstandige partij, haar standpunten verdedigd en haar ideeën uitgedragen. Samenwerkingsdiskussies hebben hier geen verwarring gezaaid over haar identiteit. Gesteund door een deskundige steunfractie en een actief actiecentrum presenteert de fractie zich als een partij waar rekening mee gehouden moet worden. Het woord klein-links komt niet in de vokabulaire voor.

Toon: „De lokale en regionale pers, die door ons actief benaderd worden, moet je behalve met goede informatie, voeden met opvallende uitspraken. Politiek is zo iets als zeepoeder verkopen. Naast een goede inhoud is de verpakking minstens zo belangrijk”. Geen holle woorden, zo blijkt uit een artikel in de Twentse Courant, dat ik na ons gesprek in het plaatselijke café las. Een onverklaarbare standpuntverandering van de CDA-fractie tijdens een raadsvergadering wordt beschreven met behulp van enkele citaten van Toon. Hij vergelijkt de CDA-raadsleden met „misdienaartjes die even bij de pastoor geroepen zijn.” De onnavolgbare meningsverandering wordt omschreven als iets waarbij „de wonderbaarlijke broodvermenigvuldiging in het niet valt.”

Klootschieten

De dynamiek van de PPR-Losser blijkt ook uit de actieve rol die ze gespeeld heeft bij de totstandkoming van het vriendschapverdrag met de gemeente Widnoje in de Sovjet Unie. Een dag na de grote vredesdemonstratie tegen de kruisraketten in Amsterdam, speelde een team, bestaande uit B & W, plus fractievoorzitters, een partijtje „klootschieten” (een soort kogelwerpen) met het plaatselijke team. Tijdens de borrel na afloop werd het idee geboren om Reagan en de toenmalige president van de Sovjet Unie, Andropov, een uitnodiging te sturen om in informele sfeer in Losser met elkaar te komen praten. Ook al schrok men „the day after the night before” zelf van de stoutmoedige oprisping, het plan werd doorgezet. De brieven naar de Amerikaanse en Russische ambassade gingen de deur uit. De Amerikanen reageerden flauw. De toenmalige ambassadeur van de Sovjet Unie Beletsky kwam persoonlijk naar Losser. Hoewel het oorspronkelijke plan niet doorging werd er wel een vertaling gevonden in de vorm van een soort stedenband met de gemeente Widnoje in de Sovjet Unie. Men wilde door middel van verbetering van de contacten een bijdrage leveren aan het afbouwen van het vijanddenken.

Inmiddels zijn twee delegaties uit Losser op bezoek geweest in Widnoje en heeft een delegatie uit Widnoje Losser bezocht. Uit het verslag van het eerste bezoek aan Widnoje blijkt dat de Russen terdege rekening hebben gehouden met de wensen van de Lossenaren. Wat men niet had verwacht ging door: een Joodse synagoge, een godsdienstcentrum, een school en een gewoon gezin werden bezocht. Men wilde, voor zover dat in dit bestek mogelijk was, de in het Westen levende kritiek toetsen ten aanzien van de positie van de Joden en de kerkstaatverhouding, de indoktrinatie via het onderwijsstelsel en de positie van de gewone burger. In de Sovjet Unie bleek men hierover openhartig te kunnen praten. De bestaande meningen zijn wel niet

ingrijpend veranderd, genuanceerder zijn ze wel geworden. Waar men wel van is geschrokken is de wijze waarop schoolkinderen konstant gekonfronteerd worden met de Tweede Wereldoorlog en het „imperialistische” verleden van het Westen.

Onzin

Een echte dialoog met Sovjetburger wordt bemoeilijkt door de taalbarrière. Toon, die het tweede bezoek heeft meegemaakt, vertelt dat veel mensen pas na een aantal borreltjes de Duitse of Engelse taal blijken te beheersen. Een kritische dialoog wordt ook bemoeilijkt door de houding van de Nederlandse delegatieleden. De meesten willen alles zo vriendelijk, opbouwend en positief mogelijk houden. Kritische opmerkingen van Toon over godsdienstvrijheid, vrijheid van emigratie en Afghanistan werden hem door de overige delegatieleden niet in dank afgenomen. „Onzin”, stelt Toon, „Vrienden moeten ook lastige vragen verdragen. Als een hoge functionaris van de regio Moskou over de Oost-Westverhoudingen begint moet je daar eerlijk op ingaan en de houding van veel Nederlanders in deze niet verbloemen.”

Een van de meest opvallende dingen tijdens het bezoek vond hij de technologische achterstand van de Russen. Op zich al een reden voor hen om geen oorlog met het Westen uit te lokken.

Hoe de delegatie uit Widnoje Nederland heeft ervaren, viel moeilijk te peilen. Konfrontaties met grote culturele en economische verschillen, zoals de overdaad aan aangeboden koopwaar, ontlokten steevast de kreet „opmerkelijk”. Zelfs na een bezoek aan de Amsterdamse wallen kwam men niet verder dan deze konstatering.

Ondanks alle handicaps die taal en de grote afstand met zich mee brengen wil men met de contacten doorgaan. Tijdens het tweede bezoek aan Widnoje is er een vriendschapverdrag ondertekend. Uniek voor Nederland! Het heeft dan ook de landelijke pers gehaald. Er is een meerjarenplan opgesteld voor uitwisseling van groepen uit de verschillende sectoren, zoals sport, cultuur en maatschappelijke organisaties. De openhartige sfeer die men heeft aangetroffen in Widnoje, en waarop men volgens de Nederlandse ambassade in Moskou niet had hoeven rekenen, geeft voldoende uitzicht op een vruchtbare uitbouw van de relatie.

De opgedane indrukken en informatie van de Nederlandse delegaties is niet alleen bestemd voor de mensen in Losser. Er is op verzoek een dia-serie en een videoband gemaakt, plus een inleiding. Regelmatig worden er avonden over het vriendschapverdrag en de uitwisseling gehouden op scholen, voor afdelingen van een vakbond, politieke partij, vredesbeweging en dergelijke.

Bij mijn afscheid wordt door mijn gastheren het belang van een verhaal over een bloeiend deel van de partij benadrukt. Negatieve verhalen genoeg! Dat laatste klopt wel een beetje, vooral als men aan de Overijsselse perikelen denkt.

JAN HUISMAN

Inlichtingen over het vriendschapverdrag: Tom Weterings, tel. 05423-82799 (of 053-840840 (w)).

BORSSELE 26 APRIL 1987:

„IK HEB DE W.A. ZO ZIEN OPTREDEN...”

Op weg naar Borssele hoort Paul van der Hijden op de radio dat de blokkade van de kerncentrale door toedoen van autonomen gierend uit de hand is gelopen. Bij aankomst is hij aangenaam verrast door de vredige en ordentelijke entourage die hij bij de centrale aantreft. Totdat de politie een aantal provokateurs op de demonstranten los laat. Het politieoptreden doet hem aan de nazi's denken. Een ooggetuigeverslag van iemand die andere dingen zag dan het overgrote deel van de aanwezige journalisten.

fot. Angelo Goedemont

We waren er al vroeg die zondagochtend. Borssele vertoonde de rust van een dorp tijdens de viering van de dag des Heren.

Ook bij de centrale was het rustig, afgezien van de opvallend veel politieagenten. Actievoerders die deelnamen aan de blokkade waren in kleine groepjes verdeeld over de dertien poorten van het bedrijf. Ze warmden zich onder slaapzakken of bij een klein smeulend vuurtje.

Bij één poort bleek iets meer te doen. Daar waren vier mensen van het bedrijf de afrastering aan het repareren. Ook maakte twee schilders met een compressorspuit een muurtje schoon, waarop kennelijk door actievoerders met verf was geklad. Dat moest dus de poort zijn die — zoals ik via „Vroege Vogels” had gehoord — in de loop van de nacht door „autonomen” was geforceerd. Ook hier heerste overigens volkomen rust. Opeens was er een vrouw met tam-tam-neigingen, die met een stok heel monotoon op een leeg ijzeren vat trommelde. Aan de voet van de dijk van waaraf we het hele schouwspel overzagen stond een autotje dat frisdranken te koop aanbood, maar klanten waren er op dat uur nog niet. In totaal telde het publiek aanvankelijk slechts ongeveer tien mensen.

We gingen terug naar het punt waar we de dijk waren opgegaan. Op het dak van het hoofdgebouw zagen we mensen met televisiekamera's. Een politieauto blokkeerde de weg langs de centrale. Er kwam wat beweging onder de daar aanwezige agenten. Er was een fouragewagen gekomen, die de agenten van zakken proviand voorzag. We besloten terug te rijden naar het dorp. Toen we onze auto weer opzochten arriveerde er een wagen met dranghekken. Alle straten die naar het centrum leidden werden met hekken afgesloten, zodat de stoet maar één weg kon volgen. Op elke straathoek stond een verzameling agenten. Enkelen te paard.

Blootshoofds

Opeens kwam er leven in het dorp. De kerk liep uit. Mannen met zwarte pakken en dito vilthoeden. Alle vrouwen en meisjes tot de kleinste toe droegen een heuse hoed. Een jonge meisje waagde het de jeugdige politie-agenten blootshoofds voorbij te lopen, haar hoed in in de hand. Het leek of er een stoet door het dorp trok, die alsmar slonk. Bij elk huis dat ze passeerde bogen er een paar van de rechte weg af. Ze gingen door het voortuintje en schielijk naar binnen. „Eet ze!” wensten ze elkaar. Het aantal politie-

agenten was nog weer groter geworden. Sommigen van hen hadden een „walkie-talkie”, anderen alleen maar een broodzakje. Naast hun revolver droegen ze een paar handboeien. Je voelde je goed beveiligd. Ik zei tegen een van hen: „Jullie hebben een goeie opkomst.” Hij wees me waar de demonstratieve optocht begon.

De stoet vertrok aan het begin van het dorp. Ze volgde braafjes de met veel dranghekken afgebakende route. Niemand vertoonde enige neiging het dorp binnen te dringen. Iedereen wilde zo snel mogelijk bij de kerncentrale zijn. De dorpelingen stonden in hun voortuintjes te kijken, sommige vrouwen in klederdracht. Bij een huis waren de rolluiken neergelaten. Daar stond niemand in het tuintje. Het was overigens een jolige stoet die naar de centrale trok. Veel spandoeken. De Limburgse groep van „50+ tegen Kerngeweld” kreeg veel aandacht.

De kerncentrale ligt achter een dijk. Toen we die naderden gingen veel mensen, die geen spandoek of een muziekinstrument te dragen hadden, op de dijk lopen om een beter uitzicht op de centrale te hebben. Zo trokken er twee lange stoeten naar de geblokkeerde ingangen. Later las ik in de krant, dat er evenveel toeschouwers als demonstranten waren. Gemakshalve reduceerde de krant het aantal demonstranten tot 1.000. Een lachwekkende schatting, als je erbij betreft dat er volgens officiële meldingen 650 politieagenten op de been waren.

Bij elk van de 13 poorten werd halt gemaakt. Telkens werd ter plekke de blokkade opgeheven en dan trok de stoet weer verder. Alles verliep keurig volgens het draaiboek. Alleen bij de hoofdingang duurde het oponthoud wat langer. Alle muziekgezelschappen wilden daar zichzelf laten horen. Het leken me allemaal gelegenheidsbandjes, zo iets als we in Zuid-Limburg „zaate hermoniekes” noemen. Er waren ook heel wat zangkoren. De koren en de „hermoniekes” gebruikten de dijk als podium. Het was er zwart van de mensen. Voor zover je bij zo'n kakelbont gezelschap van zwart mag spreken.

Bielommenekes

Met het hek van de hoofdingang werd een roffel uitgevoerd. Als je niet wist wat het was, klonk het bedreigend. Ook hier werd de blokkade opgeheven. In een lange, lange stoet trokken we verder naar het tentenkamp. Politie-agenten trokken met ons mee. Onderweg hoorde ik ze uitleg geven over hun
(lees door op pagina 8)

De veiligheid van de leiders, de afgevaardigden en de buitenlandse waarnemers in een gebied waar de Ethiopiërs verkenningvluchten uitvoeren en dat te bereiken is met bommenwerpers en eventueel artillerie, was van essentieel belang. Twee weken tevoren kondigden de Sudan Times dit kongres al aan. Het EPLF heeft in wezen de Ethiopiërs tot het uiterste uitgedaagd. Alleen dagelijkse Ethiopische verkenningvluchten konden we waarnemen. De kundige kamouflage en de anti-aircraft batterijen zijn niet getest.

Springplan

Tussen Eritrea en Ethiopië woedt al zesentwintig jaar een intensieve oorlog, bestaande uit klassieke veldslagen en guerrilla activiteiten. Bovendien beschikt Ethiopië over een luchtmacht en voert regelmatig bombardementen uit, ook met napalm. Deze oorlog kan als de langsturende maar minst bekende van Afrika worden beschouwd. Van 1889 tot 1941 is Eritrea een Italiaanse kolonie geweest, voor Italië de springplank voor verdere expansie in Afrika. Tijdens de Tweede Wereldoorlog veroverde Engeland deze kolonie en voerde het bestuur tot 1952. Door een beslissing van de Verenigde Naties, onder druk van de Verenigde Staten die het noodzakelijk achtten militaire bases aan de Rode Zee kust te bezitten, werd Eritrea in plaats van onafhankelijk zoals andere Afrikaanse koloniën, gedwongen in federatief verband samen te gaan met Ethiopië. De betrekkelijke interne beslissingsbevoegdheid werd gedurende de jaren daarna meer en meer uitgehold tot in 1962 keizer Haile Selassie Eritrea annexeerde als veertiende provincie. Een jaar eerder, na talrijke vreedzame maar vruchteloze pogingen van de Eritreers om via de Verenigde Naties tot een oplossing te komen is het

foto: Eris Nicolais

MILITAIRE IMPASSE IN ERITREA:

EPLF ZOEKT POLITIEKE STEUN

In een smalle rotsachtige vallei met als enige toegangsweg een droge rivierbedding is een grote kongres-hal gebouwd. Ongeveer 2000 mensen hebben daarin een comfortabele zitplaats. De hal is half in de bergen uitgehakt en heeft de vorm van een amphi-theater. Als je bovenop de berg staat zie je niet dat vlak onder je deze hal zich bevindt. Het geheel is fantastisch gekamoufleerd en ziet er uit als een zanderig, met verspreide struikjes bespikkeld stuk berg.

In deze hal bezocht Bea Stolte, samen met 1370 Eritrese afgevaardigden, het tweede Nationale Congres van het Eritrean People's Liberation Front.

eerste bevrijdingsfront haar strijd begonnen.

De Sovjet Unie verleent vanaf 1978 enorme militaire steun aan het Ethiopische regime. Daardoor is de strijd in Eritrea anders gelopen als het EPLF oorspronkelijk had gepland. In 1977 vlak na het eerste kongres is het EPLF in staat geweest bijna heel Eritrea te veroveren. Men stond letterlijk voor de poorten van de hoofdstad Asmara. De Sovjet Unie die vanaf het begin het Eritrese streven naar zelfbeschikking moreel ondersteunde, is toen ingegaan op het verzoek van Ethiopië om militaire steun te leveren. Het EPLF heeft zich daarna teruggetrokken in de onherbergzame Sahel regio. Over honderden kilometers loopt er sindsdien een frontlijn, dwars door Eritrea bestaande uit loopgraven en goed verdedigbare plaatsen.

Grillig

Bij een bezoek aan de frontlijn is goed te zien hoe grillig de gangetjes zich uitstrekken over de toppen van de bergen, eindeloos lang. Als je er door heenloopt, gebukt vanwege de toch wat angstige nabijheid van de Ethiopische soldaten kom je in de rotsen uitgehakte ruimtes tegen waar de strijders leven, slapen en les krijgen. Het Ethiopische leger heeft zich de afgelopen jaren konstant stuk gelopen op deze fortifikaties.

De Eritrese bevolking lijdt erg veel onder de regelmatige bombardementen waarbij ook napalm wordt gebruikt. Toch is het EPLF ondanks de voortdurende strijd in staat geweest een spectaculaire ontwikkeling op gang te zetten op allerlei terreinen en voornamelijk met Eritrese deskundigheid. Overal vind je dorpskomitee's, de organisatiegraad van de bevolking is hoog. Er gebeurt enorm veel op landbouwgebied, in de gezondheidszorg- en op het terrein van edukatie. Rondreizend kom je onder de indruk van de toewijding van de EPLF mensen en van hun technische kennis. Een voorbeeld is de prioriteit voor recycling. Alles wordt opnieuw gebruikt. Machineonderdelen worden nagemaakt uit afval van metaal. Je kunt zelfs een douche nemen waarbij het water uit een halve fragmentatie bom stroomt.

Pragmatisch

Het verlangen naar een nationale eenheid ligt ten grondslag aan diverse veranderingen in het programma en het beleid zoals dit op het kongres aan de orde kwam. Er komt minder nadruk op landhervormingen en meer op een gemengde economie. Deze verschuiving naar een meer pragmatisch beleid karakteriseerde veel van de besprekingen, ook op het terrein van de buitenlandse betrekkingen. De nieuwe tendens laat zien dat de vrijheidsbeweging een staat van volwassenheid nadert.

De niet aflatende betrokkenheid van de leiders en de wetenschap dat de harde strijd nog lang niet voorbij is voegt een extra dimensie toe aan hun soms scherpe zelfkritiek op de organisatorische capaciteit van de organisatie, met name ten aanzien van hun buitenlandse presentatie. De Eritrese zaak heeft tot nu toe weinig buitenlandse ondersteuning gekregen doordat men de ene supermacht tegenover zich vindt in de strijd, terwijl de ander meer bezorgd is over de

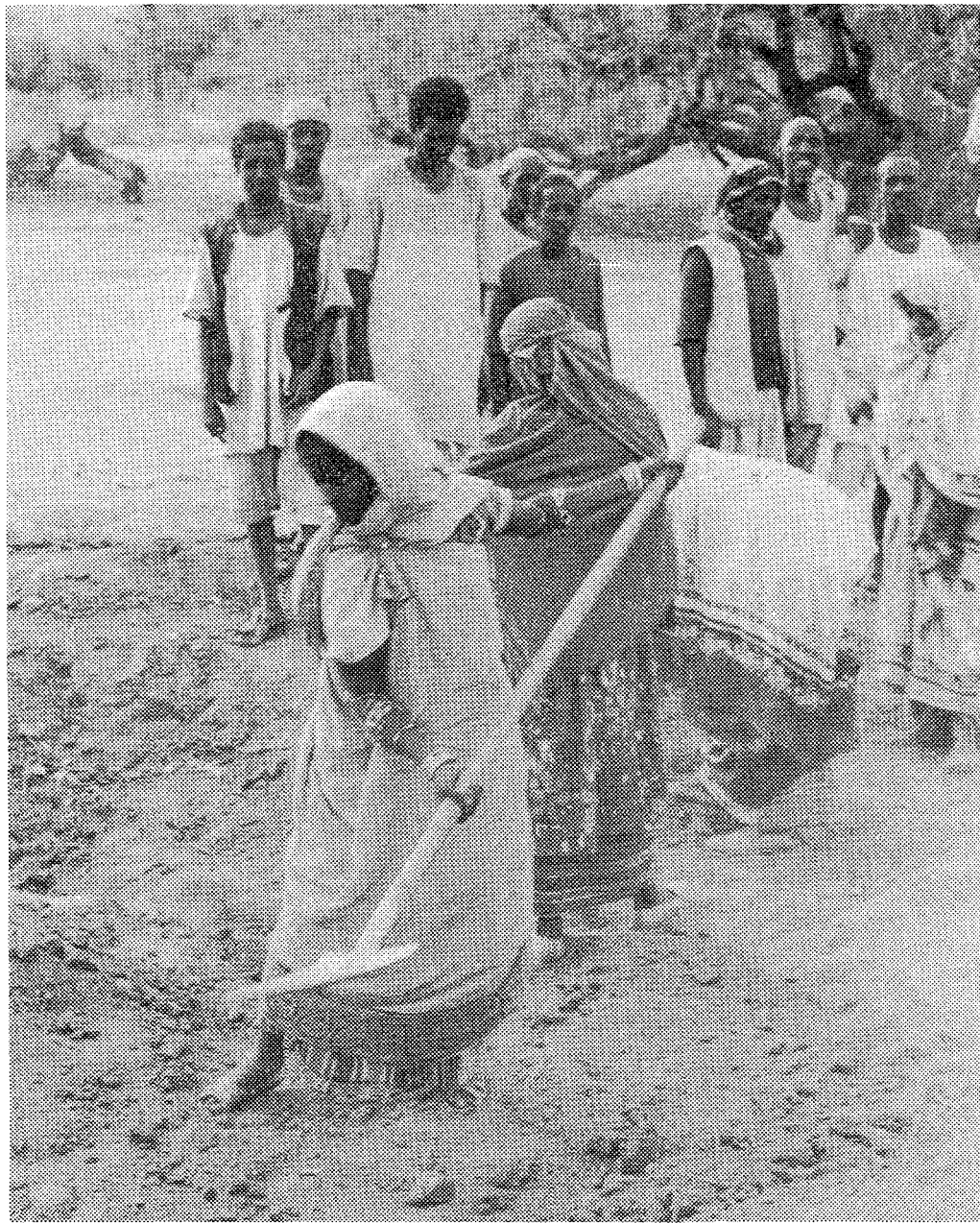
eenheid van Ethiopië waar ze nog steeds invloed hoopt te kunnen uitoefenen. Dit gebrek aan diplomatieke ondersteuning is een groot gemis bij het zoeken naar een politieke oplossing. De harde realiteit van de internationale politiek en de effecten daarvan werden uitgebreid geanalyseerd. Pragmatisme en flexibiliteit zijn ook op dit gebied duidelijk de wachwoorden voor nieuwe initiatieven.

Te druk

Volgens de EPLF is niet veel steun te verwachten van de Arabische wereld, ondanks het feit dat vier regeringen een waarnemer gestuurd hadden. Isaias Aferworki zei: „Te druk met hun eigen problemen en

hun verdeeldheid om van enig nut te zijn voor onze zaak." Het diplomatieke werk in Afrika werd algemeen gezien als belangrijk, alhoewel er veel zal moeten gebeuren voordat Afrikaanse leiders ervan overtuigd zullen zijn dat een Eritrese onafhankelijkheid geen bedreiging zal vormen voor de heilige, koloniale grenzen, vastgelegd in het „Charter" van de OAU. Ook werd erkend dat Europa diplomatiek de beste kans biedt vooral omdat de bezorgdheid over de voortdurende conflicten in de Hoorn van Afrika daar het grootst is. Het Europees Parlement drong in 1984 voor de Hoorn van Afrika aan op diplomatieke stappen om het conflict op te lossen. Toch zal de eerste prioriteit blijven liggen bij de versterking van de militaire en politieke positie in eigen land. Na acht Ethiopische offensieven is de frontlijn onneembaar gebleken en zijn de Eritrese wapenarsenalen enorm gegroeid door het veroverde Russische materiaal. Maar er bestaat geen mogelijkheid voor een nieuw groot Eritrees offensief, zoals in 1977. Het risico van zinloze verwoesting van de steden door de Ethiopische luchtmacht is te groot. Voortgaande guerrilla-activiteiten moeten bijdragen tot een verdere verzwakking van het Ethiopische leger, aangezien het Ethiopische regime alleen opteert voor een militaire oplossing. Het Congres wilde alleen een „staakt het vuren" als het Ethiopische leger plannen beraamt het regime omver te werpen en daarbij bij voorbaat uitspreekt zo spoedig mogelijk een burgerregering in te stellen.

BEA STOLTE

■ Een halfwas van het partijburo, die er in beschonken toestand geen geheim van had gemaakt dat hij in '86 PvdA had gestemd, werd disciplinair gestraft. Hij moest de voorplaat van de kongreskrant typen: 221 keer „vergrijzing" en 221 keer „heroverweging". En omdat hij geen berouw toonde ook nog eens netjes schuin onder elkaar zodat je van boven naar beneden eveneens die twee verschikkelijkste woorden kon lezen. Hopelijk heeft de boetedoening louterend gewerkt en geeft hij nimmer meer aanleiding tot dit soort strafmaatregelen. Als pleister op de wonden zullen wij die twee woorden niet meer in de mond nemen. Zolle '87 is voorbij. Door al dat gedoe op het kongres — sprekers, resoluties en de wegens enorm succes geprolongeerde strategiediskussie — dreigt een ernstig intern probleem tussen wal en schip te raken. ■ PPR-jongeren in voortbestaan bedreigd! ■ Per 1 september 300 nieuwe leden nodig! ■ Mijn eerste reactie was nogal lauw. Komen

WILHELM VERSCHUREN JONG

de jongeren niet elk jaar met dezelfde boodschap? Sterker nog, doen ze eigenlijk wel meer dan resultaatloze ledenwerfacties bedenken, ons en WVC geld uit de zak kloppen en rondreizen met hun Tiener-toerkaart? Pas later, toen ik de nookreet bijna aan het verscheuren was voor in de kattebak, drong het tot mij door. Die jongeren zorgen voor frisse lucht in de PPR! Wij, gewone leden zijn allemaal

overjarige provo's met christelijke nestgeur die steeds maar weer dezelfde strategiediskussie voeren. Wat kunnen wij nog? Een progressieve meerderheid nastreven, besluit het kongres. Hoe? Door de definitie van „progressief" aan te passen? Dat helpt niet écht natuurlijk. Door conservatieven van inzicht te doen veranderen? Hopeloos, bedenk maar eens hoe groot de kans is dat je zelf van inzicht verandert.

■ Echt, geloof me, er is maar één weg. ■ Negeer de kampanjes van deze rechtse regering en de gezamenlijke rubberindustrie. Gebruik geen kondooms. Plant je voort en giet bij je kinderen de progressiviteit met de paplepel naar binnen. Twee vliegen in één klap. Een progressieve meerderheid bij de verkiezingen van 2007 en een ruime voorraad nieuwe PPR-jongeren. ■ Maar ja, al geven wij ons kroost nog eerder op bij de PPR dan bij de Burgerlijke Stand, dan nog halen we 1 september natuurlijk nooit. Dat krijg je als de jeugd druk bezig is met redaktiestatuten van de schoolkrant in plaats van gewoon op te letten bij de biologies. Laten we echter niet wanhopen. Binkman is op de peildatum vast wel te vermurwen met 300 zwangere PPR-vrouwen. ■ Het partijbestuur, bekend om zijn kloelike besluiten, heeft al een bestelling geplaatst bij een getroffen rubberfabrikant voor 500 PPR-introductie-fopspenen. ■

LOGISCH

Ook ik vond het een duidelijke tekortkoming, dat er voor de Staten van de provincie Zuid-Holland geen vrouwen op een redelijk verkiesbare plaats stonden. Mede naar aanleiding daarvan, belde ik vóór de verkiezingen naar John Steegh om te vragen wat daar de reden voor was. Als reactie kreeg ik inderdaad dat het hem speet, maar dat er helaas geen vrouwen te vinden waren die genegen waren om op een verkiesbare plaats te staan. Bep, ik heb in ieder geval op jou gestemd, ondanks het feit, dat ik van jullie aktie niets afwist. Maar een tekortkoming is het destemmer, dat weer eens is gebleken, dat vrouwen door onze „progressieve“ mannen in de partij al heel snel als ongeschikt worden gezien/beoordeeld. De enige reden mijns inziens is, dat zij er gewoon liever zelf zitten!

Ook wil ik reageren op de brief van Nelleke Velders in de vorige Radikalenkrant. Of je het nu positief vindt of niet, de kiezer heeft zich op 18 maart duidelijk uitgesproken voor een aparte PPR. Neem de Statenverkiezing van 1982 er maar naast en vergelijk de resultaten van de 8 „zelfstandige“ provincies maar met de 4 samenwerkingsprovincies. Dat het aantal exacte PPR stemmen niet kan worden vastgesteld in de 4 samenwerkingsprovincies mis kent toch niet dat de PPR apart gewoon veel hoger scoorde.

Voor mij was deze uitslag totaal geen verrassing, aangezien het moeilijk is en blijft voor een PPR-lid met een geloofsovertuiging — en die zijn er veel — om de CPN net zo te waarderen als de PPR. Bovendien is ook de ont-

staansgeschiedenis van de kleinlinkse partijen te verschillend. Ook al vinden vele huidige leden dit niet leuk, de PPR blijft een afscheiding van KVP en ARP. Een groot deel van de huidige PPR achterban bestaat nog steeds uit mensen die een geloofsovertuiging zijn toegedaan. Al zijn velen van hen niet actief, het is wel een faktor waar rekening mee gehouden moet worden. De winst in 1982 kan verklaard worden, doordat de positie van Den Uyl op Sociale Zaken in het kabinet van Agt 2 — met zijn verplichte eigen bijdrage tijdens ziekte voor de werknemers — door zijn eigen partijgenoten massaal werd afgestraft. Van zo'n situatie kon nu niet gesproken worden. Op lokaal gebied ligt er eveneens het probleem, dat in vele gemeenten de zetelverdeling plaatsvindt op grond van het grootste gemiddelde, wat sterk in het nadeel is van de kleine partijen. Mede op grond van dit — zeer begrijpelijke — feit zijn er samenwerkingsverbanden ontstaan. Hoewel dit laatste motief zeer plausibel is, kan niet uit het oog verloren worden dat dit ten koste is gegaan van de eenheid binnen de PPR. Kunnen onze kamerleden dit gegeven niet aan de orde stellen in de Kamer, zodat de mogelijkheid van een lokale lijstverbinding er voor kan zorgen dat er geen linkse stemmen verloren gaan? Dus geen volledig samengaan in één lijst, maar toch de mogelijkheid dat het stemmenoverschot bij „be-

BRIEVEN

vriende“ partijen terecht komt. De partij met het grootste stemmenoverschot zou dan de zetel toekomen. Dit lijkt mij de eerlijkste konstruktie en het houdt tenminste de mogelijkheid open om op de PPR te stemmen. Nu wisten zeer velen niet eens bij de laatste Statenverkiezingen welke persoon er bij welke partij hoorde. Ook dit heeft verwarring veroorzaakt.

Voor de huidige samenwerkingsverbanden moet een prijs betaald worden, die mijns inziens niet in het belang van de PPR is, verdeeldheid. Dit heeft de PPR volgens mij ook stemmen gekost, voornamelijk ten gunste van de PvdA. Het is belangrijk, dat er niet alleen op de aktieven gelet wordt — hoewel hun bijdrage heel belangrijk is — maar vooral op de grootste kategorie PPR-stemmers/sters, de niet-aktieven. Zij denken vaak wat minder radikaal dan de aktieven — zoals waarneembaar is in alle partijen — maar zorgen er met hun stem wel voor dat de PPR haar werk kan blijven doen.

We kunnen niet om het gegeven heen dat ook de PPR geen eensgezinde club is, en dat heeft gevolgen voor de participatie binnen de PPR. Het is moeilijk, zo niet onmogelijk, voor niet-samenwerkingsgezinden om te functioneren in een fractie PPR/PSP/CPN. Deze niet-samenwerkingsgezinden, worden nogal eens als een „sta in de weg“ gezien en als bedreigend ervaren voor de posities die PSP en CPN inne-

men. Men kiest natuurlijk bij voorkeur mensen die zo veel mogelijk op dezelfde lijn liggen. Voornamelijk daarom Nelleke, blijven de aktieve samenwerkingsgezinden over. Toch logisch!

Ada Fruman,
Noordwijk aan Zee.

KANKERAARS

Men pleegt vanuit een zekere onvrede een ingezonden brief te schrijven; voor de enthousiaste turvers levert dit een onevenredig hoog aantal kankeraars op. Bas geeft ons aanleiding met deze traditie te breken.

Onze waardering gaat uit naar de ludieke, integere en doeltreffende wijze waarop Bas spektakel en diepgang heeft weten samen te smelten. En de manier waarop hij weet om te gaan met de media getuigt van een goede neus voor de ontwikkelingen die er in de samenleving gaande zijn. Bas betrekken bij deze kampanje was dus niet het herinzetten van een oude joker maar een meesterzet.

Strikt genomen is deze brief ook uit een zekere onvrede ontstaan (waarmee de traditie weer gelijmd is); nogal veel reacties binnen de PPR ventileren op een vrij botte wijze grieven tegen Bas; eigenlijk geen onlogisch verschijnsel dat mensen die zich kunnen vinden in programma en stijl van de PPR hoge

bomen de wind van voren geven, toch wagen wij in dit geval de stap waardeering uit te spreken.

Als kampanje commissie hebben wij in ieder geval baat gehad bij de verrichtingen van Bas.

PPR kampanje commissie
Noord Holland:
Jan Frederik van den Hoogen
Valentijn de Marez Oyens,
Geert de Vos.

TURVEN

Het wonderlijkste artikelje dat ik dit jaar las stond in de Radikalenkrant van 15 april. „Soms vielen vrouwen tegen, soms vielen mannen mee. Soms was ook eenzelfde persoon dan weer bondgenoot, dan weer tegenstander.“ Vroeger heette dat: mensen bleken hun eigen mening te hebben. Het niet noemen van concrete voorbeelden maakt het nog vreemder: blijkbaar moeten we er maar vanuit gaan dat het emancipatieproject steeds gelijk had en niet de „tegenstanders“. Als ik mijn mening over het reilen en zeilen van de wereld uiteen zou zetten en het emancipatieproject zou, in plaats van inhoudelijk te luisteren, gaan turven hoe vaak ik „bondgenoot“ ben en hoe vaak „tegenstander“, dan hoefden ze mij niet het „voordeel van de twijfel“ te gunnen. Ik ben niet „vooralsnog tegenstander“, maar gewoon tegenstander van een dergelijke benadering van wat mensen te vertellen hebben.

Eisso Post,
Groningen.

HENRY FAAS DEELT RAKE KLAPPEN UIT:

PARTIJEN OBSTAKEL VOOR DEMOKRATIE

Verhandelingen over de politiek laten zich over het algemeen kenmerken door een zekere degelijkheid, en daarmee gepaard gaande saaiheid. Dat geldt voor de geschriften van politici en hun partijen, voor de commentaren die ons dagelijks via de krant bereiken, en dat geldt voor boekwerken die de politiek tot onderwerp hebben. Het is niet de lektuur voor een rustige achternamiddag.

„Och, och, wat een papier. De heren laten ieder jaar meer rommel achter.“ (Albert Hahn, 1912)

Een uitzondering daarop vormt het nieuwe boek van Henri Faas, „Termieten & Muskieten“. Sommigen zal dat niet verbazen, want zij kunnen zich de politieke commentaren van Faas, onder het pseudoniem „Wandelganger“ in de Volkskrant nog voor de geest halen.

„Termieten en Muskieten“ handelt over (de verwording van) het Neerlands politiek bestel. In een smeuge stijl schetst Faas de honderdjarige historie van de Nederlandse democratie, beginnend in 1887 met de uitbreiding van het kiesrecht en eindigend met de RSV-enquête, als voorlopig laatste hoogstandje. Veelvuldig gebruik makend van anekdotes en metaforen neemt hij de lezer mee langs de paden die de verschillende zuilen de afgelopen eeuw bewandeld hebben. Volgens Faas zijn die paden uitgekomen op een open plek in het midden, getuige de kwalifikatie „vergaarbak“, die zowel CDA, VVD als PvdA te beurt valt.

Zo is de vooroorlogse SDAP van Troelstra, die de revolutie kraaide, veranderd in een naoorlogse PvdA die tot twee keer haar premiers de monarchie zag redden. En is er van het liberale gedachtengoed binnen de VVD weinig meer over. Faas ziet liever een VVD die duidelijk zegt waar zij voor staat, en verbaast zich ook niet over de huidige problemen van die partij.

„... wie De Telegraaf, NRC-Handelsblad, Libelle, Intermediair, Vorsten en de Playboy poogt te fuseren, krijgt een merkwaardig produkt, dat niet alle oorspronkelijke lezers bevallen zal.“

Van de drie christelijke partijen bestaat alleen de CHU nog, zo stelt Faas: „De CHU heeft voor haar voortbestaan twee concessies moeten doen. Zij heeft haar naam veranderd in Christen Democratisch Appel ... en zij heeft moeten aanvaarden dat de vereniging groot werd.“

Kiezersbedrog

De partijvernieuwing van de jaren '60 heeft volgens Faas niks opgeleverd. De door de vernieuwers beoogde tweedeling in de politiek is ver te zoeken. En dat hebben ze aan zichzelf te danken. Men liet in 1973 een progressief minderheidskabinet schieten voor samenwerking met de vermaledijde christendemokraten. Faas geeft daarvoor ook de PPR een veeg uit de pan: „De partij haalde in 1972 zeven zetels maar ging in 1973, tot veler verbazing, toch in een kabinet-Den Uyl zitten, hoewel daarin ook christendemokraten voorkwamen. Na dit kiezersbedrog is het niet echt meer iets geworden.“

De partijen en politici krijgen van Faas links en rechts om de oren. Hij heeft het niet zo begrepen op de „partijburocratieën“, zij staan het direkte contact tussen de kiezers en hun vertegenwoordigers maar in de weg. Sterker nog: zij dringen hun kandidaten aan de kiezers op. Het mag duidelijk zijn dat de democratie hiermee geen goede dienst wordt bewezen. Faas telt nog maar enkele demokraten in de volksvertegenwoordiging.

Waardering is er bij hem voor het werk van de RSV-enquêtecommissie. Eindelijk deed de politiek wat ze moet doen. Zonder acht te slaan op het partijbelang kwam de onderste steen boven. Het leken bijna wel journalisten uit de goeie ouwe tijd, toen via kongsi's het ene na het andere nieuwsfeit boven tafel werd gebracht.

TIM VAN RUITEN

Henry Faas, Termieten en Muskieten, Vernieuwing en vernieling in de Nederlandse politiek; Uitgeverij: Sijthoff, Amsterdam, 260 pag., prijs: f 24,50.

Frisse lucht

Daar hebben de statenverkiezingen voor gezorgd. Een belangrijke rol hierbij speelden de jongerenkampanjeteams, net als bij de Tweede Kamer verkiezingen. Voor de Joketeams zijn de PPR-jongeren nodig, maar als zij voor 1 september geen 900 leden hebben, raken zij hun subsidie kwijt. Dan zijn er geen PPR-jongeren en geen Joka-teams meer. We zitten dan zo weer in de oude bedompte lucht. Wordt daarom gratis (steun)lid.

Bas de Gaay Fortman.

BON

Naam:

Adres:

Postcode + woonplaats:

Telefoonnummer:

Geboortedatum:

Handtekening:

Wordt lid/steunlid:

Sturen naar PPR-jongeren, Antwoordnummer 10718, 1000 RA Amsterdam.

DE GRENZEN VAN HET VERZET:

'WIE HET ZWAARD GRIJPT, ZAL ERDOOR OMKOMEN'

1968
1969
1970

De discussie is niet nieuw.

De jaren '60 waren een bewogen tijd op het aktiefront...

Een centrale gebeurtenis in deze tijd was de bezetting van het Maagdenhuis, het bestuurlijk en administratief centrum van de Universiteit van Amsterdam. Democratisering van de universitaire bestuursstructuur was de belangrijkste eis van de studenten. De bestuurselite van de universiteit ging hier nauwelijks op in en de studenten gingen over tot de bezetting. De door de studenten gestelde eisen stonden symbool voor de wens de gehele maatschappij te demokratiseren. Een wens die de pas opgerichte Politieke Partij Radikalen toch zeer bekend in de oren moet hebben geklonken.

De PPR kwam voor een dilemma te staan.

In het Kamerdebat dat naar aanleiding van een interpellatie van het PSP-Kamerlid Van der Lek werd gehouden keurde de groep-Aarden, bestaande uit uitgetreden KVP-ers die lid waren van de PPR, hetgeen in het Maagdenhuis gebeurd was af. „Wij achten de bezetting van het Maagdenhuis geen juist middel.” Toch wilde de fractie de houding van de studenten niet volstrekt afkeuren. Het was te vroeg om tot een algemeen oordeel over de ontwikkelingen in Amsterdam te komen. De fractie steunde een motie van Den Uyl waarin de aktie op zich werd veroordeeld maar waarbij op verdere initiatieven tot demokratisering van het onderwijs bij het kabinet werd aangedrongen. De motie werd niet aanvaard door de Kamer.

Gekriminaliseerd

Het aktiecentrum Groot-Amsterdam was zeer teleurgesteld over de stellingname van de PPR. „Wij menen dat de eisen van de studenten voor een verdere demokratisering van de universiteit dermate belangrijk zijn, dat een uitgesproken sympathie van alle progressieve partijen hiervoor had moeten blijken. De documenten die door de „bezitters” van het Maagdenhuis zijn gevonden en gepubliceerd rechtvaardigen deze bezetting achteraf volkomen.”

Wat was namelijk het geval? Tijdens de bezetting van het Maagdenhuis hadden studenten kluisen met geheime documenten opengemaakt. Uit deze stukken, die in een paars „zwartboek” werden gepubliceerd, bleek dat de bestuurders van de universiteit ontbrak aan de wil daadwerkelijk te demokratiseren. De Amsterdammers hadden het idee dat de fractie zich te veel had laten beïnvloeden door de media die de aandacht afleidde van de essentiële zaken waar het de bezitters om ging en op deze wijze de studenten hadden gekriminaliseerd. „De studenten pleegden geen lokaalvrededreuk, maar bezetten een universiteitsgebouw, zoals soms arbeiders hun eisen kracht bijzetten door in hun bedrijven het werk neer te leggen.” Het aktiecentrum had verwacht dat de PPR die zich niet principieel afwijzend opstelt tegenover revolutionaire bewegingen in het buitenland als het gaat om een rechtvaardige zaak, zich ook voor radicale akties in het eigen land had durven uitspreken.

Een brief van een aantal leden uit Purmerend sprak zich in dezelfde geest uit. Gezien het feit dat herstructurering van het onderwijs het beste kans

Het samenspel van de parlementaire en buitenparlementaire beweging is nodig om te bereiken wat de PPR voor ogen staat. Het is de vraag in hoeverre je akties kunt steunen waarvan je met het doel eens bent maar waarbij je over de gebruikte middelen twijfels hebt. Deze discussie speelde pas nog bij de vraag of de PPR al dan niet zou meedoen aan de blokkade van de kerncentrale in Borssele. Het gevaar dat er gewelddadigheden zouden voordoen was aanwezig. Moet je er dan als partij je naam aan verbinden?

Jurgens (PPR), Mertens (NKV), De Graaf (CNV), Kloos (NVV) op kongres in 1969: „Nu eens aandacht voor... bedrijfssluitingen.”

biedt om tot een herstructurering van de gehele maatschappij te komen meenden zij dat een genuanceerde solidariteitsverklaring ten opzichte van de Maagdenhuisbezitters en hun doelstellingen zeker op zijn plaats was geweest.

Niet alleen partijleden waren ongerust over de houding van de partij ten opzichte van deze aktie. De PSP schreef een open brief naar de PvdA en de PPR waarin uitgesproken werd dat de stellingname van de PvdA en de PPR te weinig blijkt gaf van werkelijke bereidheid om gebeurtenissen te beoordelen in het kader van de ontwikkeling naar fundamentele structuurveranderingen. De pacifisten vonden het beroep dat door PvdA en PPR gedaan werd op de formele spelregels van de bestaande orde in deze omstandigheden niet terecht. Door een strikte toepassing van deze regels werd de bestaande orde in stand gehouden, wat toch niet de bedoeling kon zijn van een progressieve politiek.

Indiaantje

Het bestuur moest, mede gezien een aantal adhesieverklaringen voor de brieven uit Purmerend en Amsterdam, met een antwoord komen. Jurgens schrijft in een vertrouwelijk MEMO (in de PPR vaak een garantie voor een grote lezerskring) dat hij de aktie veroordeelde zowel vanwege de vorm als de inhoud van de eisen. De studenten eisten: *one man one vote* in algemene vergaderingen van fakulteit of subgroepen als hoogste instantie; openbaarheid van vergaderingen van alle bestuurlijke college's; openbaarheid van notulen met terugwerkende kracht.

Plotseling stopten er op de weg enkele meters voor ons een aantal politiewagens. De voorruit afgeschermd door dik gaas. Uit een van de politiewagens sprongen een aantal in het zwart geklede jonge mannen, de gezichten gemaskeerd door bivakmutsen. Ik was zeer verbaasd en vroeg me af of de politie gek geworden was, om deze „arrestanten” midden onder het publiek los te laten. De lui begonnen meteen zich onder het publiek te mengen. Ze vielen betogers en politieagenten lastig. Intussen bleek de ME in slagorde voor ons te staan. Gehelmd en voorzien van schilden en wapenstokken. Ik hoorde het bevel: „Charge” geven en ze drongen schouder aan schouder naar voren in de richting van het talrijke publiek. Het gevolg was een heidens tumult.

Domheid

Het regende bierblikjes en limonadeflessen en stenen op de ME en op de overvalwagens. Plotseling zag ik de jongelui, die ik voor losgelaten arrestanten versleten had, zich achter elkaar — als op commando — terugtrekken in de overvalwagen, waaruit ik ze kort tevoren had zien springen. Voor mij staat vast, dat de politie zich van eigen provokateurs had bediend om een rel te ensceneren om zo het optreden van de ME te rechtvaardigen. Ik heb de WA zo zien optreden en zal dat mijn leven lang niet vergeten. Waarom moest deze vreedzame demonstratie worden

gekriminaliseerd? Is het domheid, dat de media aan die kriminalisering zo grif meewerken of zijn ze gebreideld door het propagandaministerie van de kernindustriëlen? Waarom provoceren Nederlandse politieagenten geweld, en dan zo, dat ze zelfs mensen, die met hun kinderen langs de dijk zitten uit te rusten, niet ontzien?

Wij wisten allen, dat er vóór de provokatie door de politie werkelijk niets aan de hand was. We hebben overigens niemand gesproken die niet hevig verontwaardigd was. Jongeren kwamen ons uitleggen dat het zo altijd toeging. „Nou hebt u het zelf eens gezien, meneer”. Ondanks alle krantekoppen over geweld in Borssele heb ik over het gewelddadig optreden van de politie, waarvan wij getuigen waren, niets gelezen. Toch was er voor de media stof genoeg voor een openbare discussie. Wel was er veel ophef over de opmerkingen die Korthals Altes — als passend in een draaiboek — na de demonstratie maakte over het in het vervolg niet meer bestaan van betogingen in de nabijheid van de kerncentrales. Waren deze opmerkingen nodig om de aandacht af te leiden van wat er in Borssele werkelijk gebeurd was?

Een politiemacht van 650 mensen, die zo duur is, dat de minister vindt, dat ze niet meer ter beschikking kan zijn. Moest die worden gerechtvaardigd, omdat ook objectieve waarnemers bij de politie moesten

onze waren. Hij wees er ook op dat wat veraf is door de PPR makkelijker gesteund werd dan wat dichtbij is. Hij wilde de discussie op een meer principiële manier voeren. Twee vragen zouden daar centraal bij moeten staan:

Willen we voorhoedepartij (dus ook klein en militant) zijn en blijven of willen we een omvangrijke politieke partij worden en dan zeer kritisch t.a.v. onze taktiek? En:

Kiezen we voor evolutie of revolutie? Als we voor de eerste kiezen dan moeten we ons goed bezinnen op de consequenties hiervan voor onze stellingname bij diverse akties.

Spelregels

Het bestuur schreef uiteindelijk een brief aan het aktiecentrum Amsterdam waarbij het aktiecentrum werd verweten onvoldoende kritisch te zijn ten aanzien van de door de studenten gebruikte middelen. Doordat de partij gekozen had voor aktie via een

politieke partij bood de PPR zich daarmee aan de spelregels van een democratische samenleving. „Van die spelregels wenst het bestuur van de PPR niet dan in een werkelijke „revolutionaire” situatie afstand te nemen. Zo'n situatie was op 16 mei 1969 aan de universiteit van Amsterdam NIET aanwezig.”

De visie van het bestuur was duidelijk. Er kwam geen solidariteitsverklaring met de bezitters. Twee moties op het kongres van 7 juni die zich hier wel voor uitspraken werden niet in behandeling genomen doordat o.a. Jurgens zijn positie in het geding bracht. Duidelijk was geworden dat over akties de meningen sterk verdeeld waren. Moesten leden die sympathiseerden met akties als die van de bezitters van het Maagdenhuis nu naar de PSP? Een partij waarvan partijbestuurder Lafeber zei dat die nooit groot was geworden door haar combinatie met wat gedurende de Tweede Wereldoorlog het „Lumpenproletariaat” werd genoemd, d.w.z. diegenen die niet omwille van de zaak zelf doch omderwille van de franje de straat opgaan.

Het is de vraag of er in deze discussie over de grenzen van het buitenparlementair verzet de afgelopen 19 jaar werkelijk veel veranderd is. De discussie over het wel of niet steunen van de blokkade in Borssele toonde dat aan. Het zal een blijvend dilemma zijn voor een politieke partij die zowel binnen als buiten het parlement wil werken aan haar idealen. Gezien de ontwikkelingen bij buitenparlementaire akties mag die discussie niet weggestopt worden maar moet blijvend worden gevoerd.

HANS VAN EGDOM

(vervolg van pagina 5)

houding. Een vond het nodig om te vertellen, dat hij zodra er geweld gebruikt werd zou verdwijnen. De stoet werd voorafgegaan door agenten te paard, wat de bonte aanblik een kwasi-officieel tintje gaf, zoals vroeger bij ons de „bielemnekes” voor de processe.

Het tentenkamp lag op een uitgestrekte zandvlakte, waarop een feesttent en enkele patates- en drinktentjes stonden. Overal stonden lange rijen mensen op hun beurt te wachten. Iedereen was moe van het lange lopen. Vooral het laatste stuk door het rulle zand had ons 50+ers afgemat. We kwamen tot de konklusie, dat we het einde van de manifestatie niet zouden afwachten en trokken naar de geasfalteerde weg, die langs de zandvlakte van het tentenkamp liep. Overal om ons heen rustende en etende mensen.

Gemaskerd

We waren niet de enigen die langzaam aan de terugtocht begonnen. Iedereen was opgetogen over het prettige verloop van de betoging. Wel waren er verhalen over wat zich 's nachts bij een poort had afgespeeld met de „autonomen”. Ook werd er verteld, dat mensen van de ME in de groep „autonomen” gefiltreerd waren. Ik werd altijd wat kregel van zulk soort verhalen, maar je hoorde ze na elke betoging.

konstateren, dat de manifestatie die zondag vreedzaam verliep, zoals door de organisatoren aangekondigd? Een handjevol agenten had alles in goede banen kunnen leiden. De dranghekken in het dorp waren voor de betogers overbodig. Ze hadden slechts een psychologisch effect op de in hun zondagsrust gestoorde dorpsbewoners. Velen van hen zijn overigens getuige geweest van het vreedzame verloop van de demonstratieve stoet.

Moet uit het optreden van de minister van Justitie en van de politie worden afgeleid, dat de politie wordt ingeschakeld ten dienste van het kriminaliseren van de betoging om de publieke opinie ten gunste van de kernindustriëlen om te buigen? Hoe worden de schuldigen aan dit politieoptreden opgespoord en bestraft?

Als op deze en dit soort vragen geen bevredigend antwoord komt, leven we dan niet al in een politiestaat, die gezien de huidige stand van de techniek veel vernietigender voor de vrijheid is, dan 50+ers zich de nazi-terreur herinneren? Wat te doen, wanneer onverhoopt zou blijken, dat de politie en ook de rechterlijke macht zouden kollaboreren met de kernindustriëlen? Hoe organiseren we het verzet tegen deze aantasting van de vrijheid? Zijn geweldloze mensen machteloos?

PAUL VAN DER HIJDEN

RADIKALEN

KRANT
PARTIJEN

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE

GEZELLIGE CHAOS IN GRONINGEN:

KONGRES OVER DAKLOZEN EINDIGT MET SCIENCEFICTION

Om half elf 's morgens is het nog een gezellige chaos op de bovenste verdieping van huize de Beurs in Groningen. De PPR-jongeren houden hun kongres. Bestuursleden blazen PPR-balonnen op en hangen posters van het Jaar van de Daklozen aan de muren. Drie kwartier later, wanneer de zaal al met zo'n vijfendertig mensen gevuld is, merkt bestuurslid Heleen Kuiper verbaasd op dat iedereen er vandaag zo netjes uitziet. De jongeren lijken ook van het stereotype „geitewollensokkenklub” af te willen. Aan het eind van de dag is er slechts één persoon op geitewollensokken gesignaleerd: een afgevaardigde van de Jonge Democraten.

Het kongres bestond uit twee gedeeltes. Een huishoudelijk waarin het bestuur verantwoording moest afleggen en het jaarplan 1987 besproken en een inhoudelijk over het Jaar van de Daklozen. Door de eis van WVC dat jongerenorganisaties minstens negenhonderd leden moeten hebben om in aanmerking voor subsidie te komen, was leden werven een belangrijk punt. De PPR-Jongeren hebben momenteel rond de achthonderd leden. In haar openingstoespraak onderstreepte voorzitter Bet-Ina („Ik ben genoemd naar twee oma's) Zeldenthuis het belang van werving nog eens: „Ik roep iedereen op om zoveel mogelijk leden te werven want wanneer we onze subsidie verliezen zijn we volledig afhankelijk van de PPR,” zei ze.

Er werden een aantal moties aangenomen. Deze betroffen het aanstellen van een onafhankelijke hoofdredakteur van de Jonge Radikalenkrant, een nieuwe werkwijze over subsidietoewijzing en een motie over stemverhoudingen op het kongres. Ook werd er een nieuw artikel in de statuten opgenomen, namelijk het instellen van het steunlidmaatschap. Luuk Heijlman werd onder luid applaus gekozen tot aktiesekretaris. Tot slot werd er een werkgroep „Kijken naar de toekomst” opgericht.

Kleine dingen

Tijdens het huishoudelijke gedeelte waren het vooral twee afgevaardigden van de afdeling Utrecht die de

Foto's: Geert de Vos

aandacht voor zich opeisten. Dit door het bestuur konstant lastig te vallen over allerlei kleinigheden. Zeldenthuis hierover: „Die mensen ken je en ook hun vragen zijn bekend. Vooral de hele kleine dingen nemen ze serieus.” Toen een voorstel van het bestuur werd weggestemd waren ze opmerkelijk blij. Ze hadden toch nog een persoonlijk succesje geboekt. Tijdens het inhoudelijke gedeelte lazen ze rustig de krant.

Een afgevaardigde van de JOVD zit inmiddels wat om zich heen te kijken. Het blijkt drs. Max Visser (24), lid van het hoofdbestuur van de Jonge Liberalen te zijn. Zijn impressie: „Ik vind het een divers gezelschap. Het valt me verder op dat het stukken minder gestructureerd toegaat dan op een JOVD kongres. De sfeer bij ons is heel anders. Bij de rondvraag staan er soms rijen mensen achter de mikrofoon die serieuze vragen stellen. Dan komt er opeens iemand die zegt: „Ik ben Jakob van Gilzen, achtentwintig jaar en ik doe Roadrunner na. Dat zie ik hier niet snel gebeuren. Het valt me verder op dat er konstruktief gedacht wordt en dat er beweging in de PPR-jongeren zit.”

Vergeten

Bij het begin van het middagedeelte merkte Zeldenthuis in een toespraakje op dat het Jaar van de

WVC LET OP DE KLEINTJES

PPR-jongeren worden groter

Voor het voortbestaan van de PPR-jongeren zijn jongeren nodig. De PPR-jongeren hebben voor 1 september 900 leden nodig of in 1988 gaat de subsidie verloren.

Politieke jongerenorganisaties hebben, om in aanmerking voor subsidie te komen, 1000 leden nodig. De PPR-jongeren hebben jarenlang rond de 700 leden gehad; officieel te weinig, maar WVC vond het

toch genoeg om subsidie te blijven verstrekken. Maar omdat er op het ministerie van WVC voortaan ook op de kleintjes gelet moet gaan worden, hebben de PPR-jongeren voor 1 september 900 leden

nodig om de subsidie te behouden. Om dat bereiken is het PPR-jongerenbestuur gestart met een actieve ledenwerfkampagne. Zo wordt geprobeerd vrienden, vriendinnen, broers, zussen, zoons en dochters van PPR-jongeren leden ervan te overtuigen dat die PPR-jongeren ook voor hen een heel geschikte club zijn. Maar voor ledenwerving is meer nodig. Zo gaan de afdelingen van de PPR-jongeren hard aan de slag om leden te werven. Manifestaties over dienstweigeren en jongerenhuisvesting zijn er ook op gericht om leden te winnen. Verder zullen sommige popfestivals opgeleusterd worden met een stand van de PPR-jongeren om het geheel nog swingender te maken.

Een gedeelte van deze activiteiten loopt al en de leden lopen dan ook al binnen. Een ander deel van de campagne bestaat uit advertenties in jongerenbladen. Studenten zijn al opgeroepen om zich niet langer te laten pakken door de Brink-, Buk- en Deetmannen. En dat doen ze ook niet. Ook wordt er geadverteerd in muziekbladen en, waarschijnlijk, in de Viva. Maar ja in een tijdperk, waarover kultuurfilosofen roepen dat het geschreven woord ten dode is opgeschreven en juist jongeren niets meer lezen, kunnen de PPR-jongeren natuurlijk niet achterblijven. De laatste tv-uitzending van de PPR stond dan ook helemaal in het teken van de jongeren en hun akties, ook zal de radio aandacht aan de jongeren besteden. En

ook dit flitsende nummer van de Radikalenkrant moet jongeren informatie geven over jongerenzaken en over de streep trekken om lid te worden van de PPR-jongeren.

En de activiteiten blijken succes te hebben, inmiddels zijn er 820 leden. De 900 leden op 1 september zullen dan ook gehaald worden. Hoewel dat niet vanzelf zal gaan. Daarom gaat de ledenwerving door. Er komt in september een folder en een aktiedag over ongewenste intimiteiten en seksueel geweld, het thema van het najaarskongres in 1986. Dit jaar zal het najaarskongres waarschijnlijk over jongerenkultuur gaan. Dit alles moet er voor zorgen dat de PPR-jongeren blijven bestaan en een bloeiende organisatie worden.

Veel informatie in deze krant over de PPR-jongeren en hun activiteiten. Er moeten nog 200 nieuwe leden bij, om zeker te zijn van nieuwe subsidie in 1988. Het lidmaatschap is gratis, de mogelijkheden om actief mee te doen talrijk. Vijftien jaar geleden werd van een aparte jongerenorganisatie voor de PPR nog volstrekt overbodig geacht (zie pagina 8), maar nu denken de jongeren daar heel anders over.

De bij de PPR tewerkgestelde dienstweigeraar Gert van Bergen zou eigenlijk liever totaalweigeraar zijn geworden. Door een beroep op de wet te doen draai je mee in het systeem, zegt hij. Je verlost het leger van een aantal lastposten. (pagina 5)

Zo kun je artikelen lezen over het prehistorische karkater van de leeftijdsdiskriminatie (pagina 3) over het gesjoemel van staatssekretaris Ginjaar-Maas met het leerlingenstatuut (pagina 4) en over de akties van PPR-meiden tegen seksueel geweld op school en op het werk.

In Zuid-Afrika zijn het afgelopen jaar meer dan 10.000 kinderen vanaf 7 jaar in de gevangenis gezet omdat ze zich verzetten tegen het apartheidssysteem. Ze worden geslagen, aan hun polsen opgehangen en gemarteld met elektroshocks (pagina 6).

leid. „Mensen die hier komen hebben meestal al een heel peleton maatschappelijk werkers achter zich aan gehad en zijn het daar nu zat van,” merkt een van de stafleden op. Wanneer we weggaan merkt een stafid nog op dat dit echt de laatste haven is voor daklozen in Groningen en dat het eigenlijk ongelofelijk is dat het juist in het Jaar van de Daklozen moet sluiten.

Voor de kongresgangers was er ook de gelegenheid om de nacht in het Slaaphuis door te brengen. Een al eerder genoemde vertegenwoordiger van de afdeling Utrecht meende leuk te moeten zijn door in het bijzijn van de staf op te merken dat hij daar geen behoefte aan had en hier alleen maar was om te feesten. Henk Thuis, van de afdeling Limburg, had de nacht daarvoor al in het Slaaphuis geslapen. Zijn ervaring: „Ik vond het heel erg leuk. Je leert dat het hele gewone mensen zijn die onderling leuk met elkaar omgaan. Ik heb er gewoon gezellig bijgezet.”

Gezellig

In huize de Beurs hangt inmiddels ook al een gezellig sfeertje. De jongeren zitten in kleine groepjes te praten. De afgevaardigde van de Jonge Democraten geniet zichtbaar van een glas bier. De Liberale doctorandus is verdwenen omdat hij „elders verplichtingen” had. De bijzonder goedgehumeerde fractievoorzitter Frank van der Meijden geeft tot z'n eigen verbazing z'n laatste vloeijs weg om vervolgens het lege pakje naar ons hoofd te slingeren. Een goed moment om eens met voorzitter Zeldenthuis te praten. Ze maakt een tevreden indruk: „Ik heb het idee dat er vanmorgen goed gediscussieerd werd tussen de zaal en het bestuur. De sfeer was veel beter dan op ons najaarskongres toen er echt geruzied werd.” Over de reden van die betere sfeer zegt ze: „Er is de laatste tijd meer overleg geweest tussen het bestuur en de afdelingen. Tijdens het laatste kongres hadden de afdelingen het idee dat het bestuur niet op de hoogte was van wat er in de afdelingen speelde. Daar is hard aan gewerkt.” Zeldenthuis vertelt niet bijster enthousiast te zijn over de invoering van het steunlidmaatschap: „Het is ons laatste middel in de strijd om de negenhonderd leden te halen.

We zijn altijd van mening geweest dat leden zich ook daadwerkelijk in moeten zetten en dat papieren leden niet zo belangrijk zijn.” Verder geeft ze Meint Pool van de afdeling Groningen een compliment voor het feit dat hij de dag in z'n eentje georganiseerd heeft. Na het eten bouwden de aanwezigen een hut van kartonnen dozen. „Dit visualiseert het beeld over daklozen”, zei Meint Pool eerder op de dag over dit onderdeel. De geplande film „Villa El Salvador”, over een sloppenwijk in Lima, gaat niet door. Wellicht jammer omdat deze sloppenwijk onlangs een Spaanse prijs kreeg vanwege het voorbeeld dat het geeft hoe armoede en honger in Latijns-Amerika bestreden kan worden. In plaats van deze film kregen de Jonge Radikalen Steven Spielbergs „Back to the Future” voorgeschoteld(!?). De dag eindigde waar jongeren dat meestal doen: in de kroeg.

MARC BROERE
LISA VAN DE POL

REGERING GEEFT SLECHTS FOOI

Nieuwe meerderheid voor ANC

Met een manifestatie in Rotterdam is op 3 juni 1987 een maand lang actie voor de Zuidafrikaanse bevrijdingsbeweging ANC ingeluid. Op initiatief van de Anti-Apartheids Beweging Nederland en het Komitee Zuidelijk Afrika wordt in meer dan zestig plaatsen actie gevoerd voor het Afrikaans Nationaal Congres. Straat- en huis-aan-huis kollektes, benefietconcerten, gesponsorde sportwedstrijden, kunstveilingen en vele andere creatieve vormen van geldinzameling zullen het financiële beeld bepalen van de op 28 juni in het Amsterdamse Vondelpark af te sluiten campagne.

Plaatselijk wordt intensief samengewerkt tussen progressieve partijen, CDA-afdelingen, een enkele VVD-afdeling, vakbondsgroepen, kerkelijke instanties en anderen. Dit wijst er op dat de AABN en het KZA er via de „Steun het ANC“-campagne in slagen de fundamenten te leggen voor „een Nieuwe Meerderheid“ in Nederland tegen apartheid en voor het ANC.

De Nederlandse regering geeft er weinig blijk van de centrale rol van het ANC in het Zuidafrikaanse konflikt te onderkennen. De jaarlijkse financiële bijdrage (f 500.000,-) is niet veel meer dan een fooi. Toch zijn er signalen dat de parlementaire erkenning van het ANC toeneemt, waarbij de discussie zich toespit rond het gebruik van geweld. Zo preekt Joop den Uyl tijdens een lezing aan de Universiteit van Amsterdam het ANC om haar zorgvuldige militaire strategie waar-

bij vooral militaire objecten tot doelwit worden gekozen. In het juni-nummer van AABN-blad „Zuidelijk Afrika Nieuws“ vraagt CDA-buitenland sekretaris Kolster zich af „of het ANC wel de enige vertegenwoordiger is van de zwarten in Zuid-Afrika“. Hij vreest dat kiezen voor het ANC automatisch kiezen voor geweld inhoudt. VVD-kamerlid Weisglas merkte in hetzelfde artikel op dat het ANC „het standpunt van veel zwarten verwoordt“.

De Anti-Apartheids Beweging Nederland heeft haar speciale gironummer voor steun aan het ANC, 7155, voor de juni-campagne opengesteld, terwijl ook nummer 26655 van het Bevrijdingsfonds van het Komitee Zuidelijk Afrika in de campagne zal worden gebruikt.

AABN en KZA hebben elk f 200.000,- uit eerdere acties voor het ANC in 1987 ter beschikking gesteld als „startschot“ voor de juni-campagne.

De Rode Draad

De PPR heeft er een nieuw blad bij, De Rode Draad. Het blad is gewijd aan gemeentelijke en provinciale politiek en is een gezamenlijke uitgave van PPR- Raads- en Statenwerk en de Landelijke Werkgroep Parlementair Werk van de PSP.

De eerste twee nummers zijn inmiddels verschenen. Vooral voor mensen die zich bezig houden met lokale of provinciale politiek is dit bald een *must*. Zo staat er in het laatste nummer een uitgebreid artikel over 'Koalitie-overleg en kollegevorming in de provincies', een stuk over de reorganisatie in de energiesector, een verslag van een studiedag over woonlasten en nog veel meer wetenswaardige zaken. Een vakblad voor lokale en regionale politici dus.

De redactie van de Rode Draad bestaat uit vier PPR-leden en vier PSP-leden. Het is natuurlijk wel van belang dat er veel informatie vanuit de raads- en statenfractie wordt doorgespeeld naar de redactie. Dit kan voor wat betreft de PPR via de medewerker Raads- en Statenwerk.

In eerste instantie is voor de periode van één jaar een samenwerkingskontraat afgesloten tussen beide partijen. Maar er is meer dan voldoende enthousiasme om de toekomst van De Rode Draad als maandblad voor radikaal-linkse provinciale- en gemeentepolitiek met optimisme tegemoet te zien.

U abonneert zich voor één jaar (tien nummers) door f 25,- te storten op giro 2775244 t.n.v. De Rode Draad te Amsterdam, onder vermelding van: „Abonnement Rode Draad“ en uw PPR-lidmaatschap.

ARGUS OP DE HELLING:

Magazine voor linkse politiek

In verschillende kranten en tijdschriften is melding gemaakt van het initiatief tot een nieuw links tijdschrift met de naam Argus. De naam Argus is echter al in gebruik door andere landelijk opererende organisaties. Daarom is besloten van de naam Argus, hoe toepasselijk ook, af te zien. Het nieuwe tijdschrift voor linkse politiek gaat in plaats daarvan De Helling heten.

De Helling is een onafhankelijk links tijdschrift. De initiatiefnemers gaan ervan uit dat linkse politiek in de jaren tachtig niet langer meer een vanzelfsprekende binding aan een van de bestaande linkse partijen veronderstelt. Vandaar dat ze de relatie van het nieuwe tijdschrift tot de linkse partijen zien als een binding op afstand.

Dat betekent onder meer dat, ondanks de in de pers gewekte suggestie, het initiatief tot De Helling niet gezien moet worden als onderdeel van een streven naar samenwerking tussen de drie kleinere linkse partijen: CPN, PPR en PSP. Het initiatief komt weliswaar voort uit de wetenschappelijke bureaus van deze drie partijen, maar richt

zich uitdrukkelijk op alle op vernieuwing en verandering gerichte krachten in de samenleving.

De Helling wordt een geïllustreerd magazine dat vijf keer per jaar verschijnt. Het blad krijgt een gevarieerde inhoud: naast degelijke achtergrondartikelen zal het reportages, interviews, essays, columns en een aantal informatieve rubrieken bevatten. Een van de doelstellingen van het blad is het integreren van journalistiek graafwerk en theoretische analyses. Het eerste nummer verschijnt in september 1987.

Adres redactie en stichting: De Helling/Tijdschrift voor Linkse Politiek, Postbus 15240, 1000 BM Amsterdam.

Vrouwen en politiek

Op vrijdag 28 augustus organiseert het Raads en Statenwerk in samenwerking met het emancipatie-project in Amersfoort een ontmoetingsdag over „vrouwen en politiek“. Deze dag is bestemd voor vrouwen in de gemeenteraadsfrakties, statenfrakties en/of steunfrakties; Tweede Kamerfractie en partijbestuur.

Veel vrouwen in de PPR zijn op hun eigen plek bezig vorm te geven aan het emancipatiebeleid. Deze dag biedt de mogelijkheid ervaring en informatie daarover uit te wisselen. Bovendien is het een aardige gelegenheid om elkaar eens te leren kennen.

De volgende zaken komen op deze dag

aan de orde:

Emancipatienota's, wat gebeurt daar mee? Komen ze in de onderste la terecht, staan ze hoog op de politieke agenda of schitteren ze misschien wel helemaal door afwezigheid? Annemiek Zoontjes vertelt over de VNG-kommissie „Vrouwen en Lokaal Bestuur“. Ook is er een discussie over de „meerderheidsstrategie“. 's Middags wordt er gezamenlijk gegeten.

Aanmeldingen voor deze dag naar: Anita Keuning, PPR-partijburo, Singel 277 1012 WG Amsterdam. tel.: 020-227342. Na aanmelding ontvangt u de nodige lektuur als voorbereiding op de dag. De kosten bedragen f 10,-. De dag begint om 10 uur en wordt gehouden in het NCVB-gebouw, Spoorstraat 13 te Amersfoort.

Van Houweligen weet van niets

Het ziet er naar uit dat Van Houweligen (Defensie) blijft ontkennen dat de marechaussee betrokken is bij onderzoek naar seksuele voorkeuren van in Nederland gelegerde VS-soldaten. De PPR-fractie wacht het antwoord op Eerste Kamer-vragen af en besluit dan over een interpellatie.

Peter Lankhorst vroeg in mei, in een persoonlijke brief, reeds de aandacht van minister Van den Broek voor dit soort onderzoeken naar de homosexualiteit van Amerikaanse militairen. De minister stelde toen dat die plaatsvonden op Amerikaans grondgebied. Van Nederlandse be-

trokkenheid was toen geen sprake. Inmiddels kreeg Lankhorst, in de vorm van een afschrift van een onderzoeksrapport van de Security Police Investigations, het bewijs in handen dat de Nederlandse Koninklijke Marechaussee en de Nederlandse douane wel degelijk een actieve rol hebben gespeeld in tenminste één onderzoek. Om redenen van privacy van betrokkenen, bedoelde militair is nog steeds in dienst van het Amerikaanse leger, wil Peter Lankhorst de hem ter beschikking gestelde gegevens nog niet openbaar maken. Indien de staatssekretaris de rol van Nederlandse overheidsinstanties blijft ontkennen, zal de PPR-fractie over deze kwestie een interpellatie aanvragen.

PPR helpt CPN en D66

De zetelverdeling in de nieuw gekozen Eerste Kamer heeft uiteindelijk weinig verrassingen meer opgeleverd. De regeringspartijen hielden hun minimale meerderheid. De PPR verloor een zetel en gebruikte het riant overschot om de CPN in de Eerste Kamer te houden en D'66 van een vijfde zetel te voorzien. PPR-statenleden in Zuid-Holland en Gelderland stemden niet op „lijsttrekker“ Bas de Gaaij Fortman, maar op Wim de Boer, de nummer 2 op de lijst.

(advertentie)

De Stichting COZAC, Contacten Zuid-Amerika en het Caraïbisch Gebied, een internationaal platform voor organisaties en groepen in Colombia,

Venezuela, Nederlandse Antillen, Aruba en Nederland, zoekt een TWEDE COÖRDINATOR (v/m) voor enkele dagen in de week op VRIJWILLIGE basis.

Taken:

1. Mede-coördineren van het uit te voeren beleid;
2. Coördineren en uitvoeren van administratieve werkzaamheden;
3. Coördineren en uitvoeren van activiteiten op het gebied van fondswerving.

Daarvoor zoeken we iemand met belangstelling voor ontwikkelingssamenwerking, met enige ervaring op organisatorisch en administratief gebied en in of rondom Amsterdam woont. Enige kennis van Spaans en/of Papiamentu is zeer welkom. Informatie en aanmelding: COZAC, Postbus 11899, 1001 GW Amsterdam. Voor meer informatie kunt u ook Leon Weeber bellen: 020-681868.

Kolofon: De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen, Redactie, administratie en advertenties: Partijburo PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Redactie: Arda van den Brink, Marc Broere, Jan Dirx, Jan Huisman, Anneke van 't Hull, Anita Keuning, Bram van Ojik (eindredactie), Hans Verstraten, Onno de Zwart. Redaktiesekretariaat: Enny Schouten. Vormgeving: Joep Paulussen. Foto's: Angelo Goedemondt, Fred Jansz, e.a. Abonnementen: Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, tnv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

HOE EEN PRINCIPIËLE KEUZE U OOK NOG F7,50 OPLEVERT.

Als u nu een spaarrekening opent bij de Algemene Spaarbank voor Nederland, krijgt u als welkom f 7,50 spaarpremie. Wat dat met een principiële keuze te maken heeft? De ASN is niet zomaar een spaarbank. Het is een bank die een progressief beleid wil voeren in een conservatieve geldwereld. De ASN belegt het haar toevertrouwde spaargeld nooit in landen die het met de mensenrechten niet zo nauw nemen; de ASN boycot al sinds haar oprichting het apartheidregime in Zuid-Afrika. En speculanten op de onroerendgoedmarkt vinden bij de ASN de deur stevast gesloten. Kan zo'n bank dan toch wel goed voor uw geld zorgen?

Welzeker. Sparen bij de ASN doet u bijvoorbeeld via uw girorekening. Thuis. Daardoor is de vestiging van dure bijkantoren niet nodig. En daardoor kunt u rekenen op een rente die niet minder is dan bij de meeste andere spaarbanken. In 26 jaar tijd legden meer dan 80.000 spaarders ruim vijfhonderdenvijftig miljoen gulden in.

Principes kunnen lonend zijn.

Als u nu een spaarrekening opent bij de ASN met tenminste f50,- als eerste inleg, krijgt u als welkom f7,50 spaarpremie.

- de Zilvervloot (voor jongeren van 15 t/m 20 jaar)
- het depositosparen (met vaste looptijd)
- * aankruisen wat u wenst.

ALGEMENE SPAARBANK
VOOR NEDERLAND
GEEFT RENTE ZONDER BIJSMAAK.

Bellen of bezoeken kan ook: Rijnstraat 28, 's-Gravenhage of telefoon 070-710880

61031

BON In enveloppe zonder postzegel zenden aan Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188,

2500 WB 's-Gravenhage.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nader inlichtingen over*:

- de ASN-spaarrekening gekoppeld aan de girorekening
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jongens en meisjes t/m 17 jaar).

INDIVIDUALITEIT WORDT ONTKEND:

LEEF TIJDS DISKRIMINATIE IS BLUNDER UIT PREHISTORIE

Leeftijd brengt een bepaald beeld met zich over hoe iemand zich dient te gedragen. Wijkt men af van dat beeld, dan wordt er al snel badinerend over die mens gesproken. Maar niet alleen waarden en normen zijn op leeftijd gebaseerd. Grondrechten, beloningssystemen en machtsverhoudingen zijn dat ook. De vraag is of dat terecht is en of onderscheid naar leeftijd niet juist problemen veroorzaakt.

Men neme een wat patriarchale houding aan, de handen legge men in de zij, het hoofd ietwat scheef en men zegt: „Jochie toch” of „Meissie, toch”. Dan bedoelt men zo iets als: nou jongen, meisje je doet al aardig je best, maar houd je mond nu maar, want je bent nog veel te jong om hierover (waarover dan ook) mee te praten.

Dat kan ook andersom. Zo kent het Nederlands de uitdrukking „een belegen tiener” of, moderner, een „scout adult”, iets wat we kunnen vertalen met „padvinder-volwassene”. We doelen dan op een haar of zijn mid-life crisis net gepasseerde volwassen persoon, die nog „all out” kan gaan bij het luisteren naar „The Div” en het zien George Michael. En we bedoelen dan dat die mensen daarvoor te oud zijn.

De grondwet in Nederland zegt dat het niet toegestaan is mensen wegens hun godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindte, ras en geslacht te discrimineren. Opvallend is dat leeftijd hierbij niet expliciet genoemd staat. Wat dat voor gevolgen heeft is enkele passages later, in de grondwet te zien. Iedereen mag zeggen en schrijven wat hij of zij wil, alleen jongeren onder de 16 kunnen in verband met de goede zeden niet alles horen of zien. Weer verder in de grondwet staat dat jongeren onder de 18 niet mogen stemmen. Dus ondanks dat de wet zegt dat er niet gediscrimineerd mag worden, vindt er discriminatie plaats op basis van de wet. Er is sprake van leeftijdsdiscriminatie.

Minimumloon

Ook op andere terreinen zien we dat er sprake is van leeftijdsdiscriminatie. Actueel is de discussie rond het minimumloon. Voor jonge mensen is het minimumloon veel minder dan voor ouderen, geheel los van het werk dat ze doen. Als het aan het kabinet ligt, wordt dat verschil zelfs nog groter en wordt ook de groep jongeren groter. De leeftijd bepaalt in Nederland het sociale minimum.

Dat leeftijdsdiscriminatie niet alleen jongeren treft, blijkt uit de problematiek van het pensioen. Bereikt iemand de leeftijd van 65 jaar, dan is diegene beland

op de maatschappelijke dead-line en wordt geacht zich op zichzelf terug te trekken. Vanuit ouderensbonden komt hier veel verzet tegen en de roep naar flexibele pensioenering neemt toe.

Tegenwoordig kan ook iemand van 27 of 28 jaar plotseling te oud zijn. Verscheidene bedrijven vinden dat vakatures niet door mensen ouder dan 26 vervuld kunnen worden. Tekenend hiervoor is een uitspraak van een personeelfunctionaris bij Philips, die zei: „Ik kan me best voorstellen dat je pas op je 28ste klaar bent met studeren. Iedereen kan wel eens twee jaar in een sanatorium liggen”.

Arrogantie

Konklusie uit bovenstaande is dat het bereiken van een bepaalde leeftijd maatgevend is voor rechten die men heeft. Daarnaast is er sprake van leeftijdsdiscriminatie op sociaal gebied: gedragsnormen worden op leeftijd gebaseerd.

Dit heeft gevolgen in de machtsverhouding tussen mensen. Zo kan een schoolleiding jongeren naar eigen inzichten van school sturen. Het betekent bijvoorbeeld ook dat stagiaires door hun chefs van het kastje naar de muur gestuurd kunnen worden en vice versa. Exemplarisch hiervoor is het zwartboek voor de basisarts. Hierin staat het verhaal van een meisje dat al drie dagen 18 uur per dag had gewerkt. Ze voelde zich moe en griepig. De vierde dag melde ze zich ziek bij de arts. Hij aanvaarde dat echter niet: „Hoe kun je nu ziek zijn, je bent al drie dagen niet buiten geweest”. Machteloos en beledigd ging zij weer aan het werk. De verplichting van de stage en de positie van iemand in opleiding, veroorzaakt een dergelijke machtsverhouding en lokt arrogantie uit. In de actuele discussie rond seksueel geweld tegen jongeren (meisjes) wordt vaak de ongelijke machtsverhouding als een van de oorzaken aangewezen. Jonge mensen durven of kunnen geen nee zeggen tegen ongewenste contacten van enge en vieze (soms ook bekende) mannen. Jonge mensen worden immers geleerd naar ouderen te luisteren.

De kiesgerechtigde leeftijd houdt in dat men in

Nederland vindt dat jongeren niet tot een verstandige keuze voor een politieke partij kunnen komen. Uit onderzoek naar de politieke vorming van jongeren blijkt dat jongeren zich met politiek bezig houden als daar tegenover staat dat ze mogen stemmen. Oftewel de beste manier om jongeren voor politiek te interesseren is ze de verantwoordelijkheid van stemmen te geven. Leeftijd doet er niet toe.

Duidelijk is dat leeftijdsdiscriminatie individualiteit en zelfstandigheid ontkent. Dit gaat op voor wetten en regels én voor normen en waarden. En heeft zoals bovenstaande duidelijk maakt ook ernstige gevolgen. Leeftijdsdiscriminatie is een uit de prehistorie van goede zeden en moraliteit overgewaaid blunder.

MICHIEL PLUGGE

LEERSCHOOL VOOR AANKOMENDE POLITICI

JONGEREN TREKKEN MOEDERPARTIJEN NAAR LINKS

Politieke jongerenorganisaties zijn er in bijna alle partijen, maar waar dienen ze voor en waarin verschillen ze van elkaar. Zijn het buitenparlementaire actiegroepen of kursussen voor kamerleden in spé, hebben ze voortdurend ruzie met de moederpartij of lopen ze keurig aan het handje?

Christen-Democratisch Jongeren Appél (CDJA), Jonge Socialisten binnen de PvdA (JS), Jongerenorganisatie voor Vrijheid en Democratie (JOVD), Jonge Democraten (JD), Pacifistisch Socialistische Jongerengroepen (PS-jg), Gereformeerd Politiek Jongerencontact (GPJC) en de PPR-jongeren. Allemaal politieke jongerenorganisaties die proberen de belangen van jongeren zo goed mogelijk te behartigen. Uit het rijtje blijkt wel dat ze allemaal mooi bij een politieke partij passen. De enige die pretendeert een geheel politiek onafhankelijke jongerenorganisatie te zijn is de JOVD. Zij wijst dan altijd op een aantal oud-leden dat nu kamerlid is voor de PvdA en D66. De meeste kamerleden die ooit JOVD-lid waren, zijn dit echter voor de VVD; bovendien is de JOVD door de VVD erkend als haar jongerenorganisatie, zodat de JOVD voor subsidie in aanmerking komt.

Linkser

Een overeenkomst tussen de verschillende politieke jongerenorganisaties is dat ze vaak ruzie hebben met

met hun moederpartijen hebben. De vraag rijst dan natuurlijk of de moederpartijen zo goed zijn of dat de jongerenorganisaties geen eigen opvattingen hebben en keurig doen wat de moederpartij zegt.

Maar de jongerenorganisaties verschillen ook duidelijk van elkaar, naast vooroordelen over „ballen” en „geïewollen sokken” zijn er ook andere verschillen. De PS-jg moeten van de Haagse politiek niet veel hebben en zijn meer verwant aan groepen rond Bluf. Politiek is niet Den Haag, maar ook heel persoonlijk, zo ging het laatste kongres over Utopia en alle ideeën daarover. De JOVD werd door haar eigen voorzitter eens gekenschetst als een groot huwelijksburo, waar ook veel politieke karrières gemaakt worden. Ze zijn evenals de JD erg op het buitenland gericht. Verder is de JD misschien wel de meest intelektualistische jongerenorganisatie. Het CDJA lijkt wel wat op de vroegere ARP, maar is, zoals dat bij het CDA behoort, behoorlijk vaag. De JS probeert de PvdA naar links te trekken en zien wel iets in een linkse meerderheidscoalitie. Tot slot de PPR-jongeren, de enige jongerenorganisatie met een aparte meiden-

Foto: Michel Peilander

de moederpartij. Zo verklaart de JOVD tegen kernenergie te zijn en het liefst een coalitie te zien tussen PvdA en VVD. Voor de media levert zo elk JOVD-kongres weer een leuke „linkser” jongerenorganisatie dan de moederpartij. Ditzelfde geldt voor het CDJA. Deze zou graag zien dat zijn partij met de PvdA regeerde. Het CDJA waarschuwt ook tegen de groeiende arrogantie van Lubbers en co. Maar ook de JS is het oneens met de PvdA, ook zij opereert ter linkerzijde van de moederpartij. En de PS-jg kozen tijdens de conflicten binnen de PSP tussen Spekkiaenen en Essisten (aanhangers van André van Es) duidelijk voor Van der Spek en heetten sindsdien ook PS-jg in plaats van PSP-jg. Wat dat betreft lijkt het erop dat de JD en de PPR-jongeren de minste ruzie

groep. Verder verschilt zij van de andere politieke jongerenorganisaties doordat ze niet een bijna exclusief studentengezelschap is, maar ook veel aandacht heeft voor middelbare scholieren.

Tot slot nog iets over de ledenaantallen. CDJA en JS hebben beide bijna 3000 leden. De JOVD telt ruim 5000 leden en de JD 2000. De 800 leden van de PPR-jongeren steken daar wat mager bij af. Echter in verhouding tot het aantal kamerzetels van de partij, mag de PPR-jongeren als een van de grootste jongerenorganisatie gezien worden.

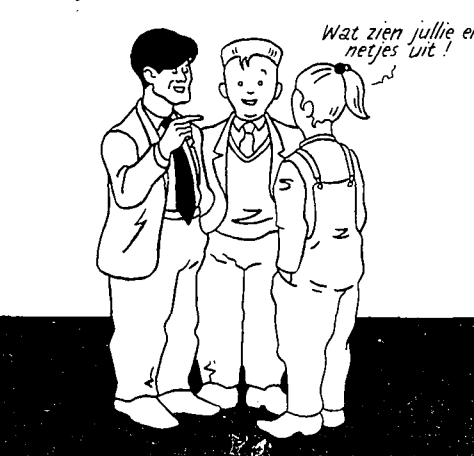
En nu maar afwachten of de huidige jongerenleden over 10 jaar samen in de kamer de dienst uitmaken.

ONNO DE ZWART

Dit jaar ging ik weer naar het PPR-jongerencongres...

natuurlijk ontmoette ik daar oude bekenden...

vertegenwoordigers van andere partijen waren er ook...

STRIP: FRENK DRIESSEN

SIGN
'O'
THE
TIMES

GINJAAR — MAAS WACHT TE LANG OP ADVIES:

Leerlingenstatuut loopt stuk op onwil

Wie herinnert het zich nog, 1985? Dat jaar was door de Verenigde Naties uitgeroepen tot internationaal jongerenjaar. Na de vrouwen en de kinderen kregen ook de jongeren hun jaar met allerlei mooie doelstellingen. In Nederland zou de jeugdwerkloosheid van 300.000 naar 100.000 teruggebracht moeten worden, anders zou het jongerenjaar een politieke mislukking zijn. Wel, dat werd het dus.

Ook zou er in dat jaar een leerlingenstatuut komen. Een statuut waarin rechten en plichten van middelbare scholieren eindelijk eens geregeld zouden worden. Het Landelijk Aktie Komitee Scholieren (LAKS) nam het voortouw en bood een eigen leerlingenstatuut aan staatssecretaris Ginjaar-Maas van Onderwijs aan. En zie: zij beloofde dat haar bijdrage aan het jongerenjaar zou bestaan uit de invoering van een leerlingenstatuut. Maar ja, politieke beloftes zijn er blijkbaar om je er niet aan te houden. Immers in 1985, internationaal jongerenjaar, geen leerlingenstatuut. In 1986, verkiezingsjaar, geen leerlingenstatuut. En in 1987, internationaal jaar van de daklozen, nog steeds geen leerlingenstatuut. En dat, terwijl staatssecretaris Ginjaar-Maas in december 1985 op vragen van PPR-tweede kamerlid

Peter Lankhorst antwoordde, dat de invoering van het leerlingenstatuut alleen vertraagd zou worden door het inwinnen van adviezen. Hoewel adviezen meestal niet snel gegeven worden is in dit geval anderhalf jaar wel erg lang. Het lijkt op politieke onwil. Daarom gaan het LAKS en de verschillende politieke jongerenorganisaties, waaronder de PPR-jongeren, proberen deze zaak weer uit het slop te halen. Er zal gezamenlijk een brief aan Ginjaar-Maas worden gestuurd, met de vraag waar het leerlingenstatuut nu eigenlijk blijft.

Verder zullen de politieke jongerenorganisaties druk uitoefenen op „hun” kamerfakties zodat die weer druk gaan uitoefenen op de staatssecretaris. Dit om te bereiken dat het jongerenjaar, hoewel laat, toch nog resultaat heeft en de rechten van scholieren eindelijk eens vastgelegd worden.

IN MEMORIAM PETER JANSEN

Afscheid van Peter

Lieve Peter, stil, onopvallend, zoals je leefde, ben je uit onze kring weggefallen.

Van je dodelijke ziekte wist slechts een enkeling.

Zo was je ook Peter, je liep de mensen niet met je eigen sores voor de voeten.

Je trad pas op, als je vond dat de ander onrecht werd aangedaan. Dat is warme solidariteit.

Sienie, van 't KKN typeerde je aldus: 'Bij alle spanning rond het Volkepetitionnement Peter, was jij mijn steun en toeverlaat, omdat je er stil, vriendelijk behulpzaam, op de achtergrond altijd was!'

Naast de Homo-strijd, had de Vredesbeweging je hart. Je relativiseringsvermogen en humor hielpen het vol te houden in moeilijke situaties.

Bij je afscheid zei je, nu meer op 't terrein van de cultuur en specifiek de dans bezig te willen gaan.

Het verdriet ons dat je daar de tijd niet meer voor kreeg.

Dat je in het laatst van je korte leven Aids patiënten opving, terwijl je zelf met diezelfde angst moest leven, tekende je. De zon is het indrukwekkendst, juist voor de ondergang.

Adieu, Peter.

EMMY VAN NOORD

LUBBERS WIL NIEUW DOUCEURTJE VOOR BEDRIJVEN

Minimumlonen pas bij 27 jaar

Nog maar net een jaar geleden verbond minister-president Lubbers zijn politieke toekomst aan een daling van de werkloosheid met 50.000 per jaar tot en met 1990. Dat klonk stoer, maar verplichtte tot inspanningen die het kabinet op geen stukken na waar wil maken. Langzaam maar zeker probeert de premier zich onder de afspraak uit te worstelen. Het mogen er ook wel enkele tienduidenden meer zijn, vindt hij nu. En: naast het kabinet zijn natuurlijk ook werkgevers en werknemers verantwoordelijk.

De PPR-fractie riep het kabinet, in het debat over het voorjaarsoverleg tussen vakbonden, werkgevers en regering, op tot het leveren van een „extra krachtsinspanning”. De „verkiezingsdoelstelling” van 200.000 werklozen minder mag niet gerelativeerd worden. „En daarmee wordt de vraag steeds klemmender hoe het kabinet dat nog denkt waar te maken”.

Daar had Lubbers iets op bedacht. De loonkosten moeten verder dalen. Niet bijster origineel, maar altijd goed voor een beschaafd applaus in eigen achterban. Omdat met name onder jongeren de werkloosheid het meest zorgwekkend wordt gevonden (oudere werklozen zijn toch al afgeschreven), leek het een goed idee om uitbetaling van een volwaardig minimumloon op te schorten tot op de leeftijd van 27 jaar (in plaats van het nu geldende 23). Niet dat loonmatiging tot nu toe veel heeft opgele-

verd, maar voor de werkgevers betekent het in ieder geval weer wat extra financiële armslag. Peter Lankhorst hekelde in het debat nog het gebrek aan aandacht voor de werkloosheid onder ethnische minderheden.

„De PPR-fractie is pijnlijk getroffen door het gebrek aan aandacht voor deze grote groep, vaak langdurig, werklozen tijdens het voorjaarsoverleg. De rapportage en de konklusies maken geen melding van de werkloosheid van de vele buitenlandse werknemers, Molukkers, Surinamers en Antillianen in dit land. Mijn fractie had er op gerekend dat ook in dit overleg dit vraagstuk door het kabinet indringend aan de orde zou worden gesteld. Is dat niet gebeurt? Is het niet de hoogste tijd dat binnen dit kader (overheid en sociale partners) een afzonderlijke werkgroep dit specifieke werkloosheidsprobleem gaat bespreken en met gemeenschappelijke voorstellen komt?”

Hoe maak je publiciteit?

In september organiseert de SRV in samenwerking met de Stichting Burgerschapskunde een mediatraining, bestaande uit 5 dagdelen.

De training is vooral bestemd voor besturen van actiecentra, steunfractieleiden en/of gemeenteraadsleden. Het is de bedoeling dat de cursus in zijn geheel wordt gevolgd.

Twee doelen staan in deze cursus centraal:

1. Het geven van een theoretisch kader m.b.t.
 - het kiezen van je doelgroep en het daarop afstemmen van je boodschap.
 - het ontwikkelen van een publiciteitsplan.
2. Het trainen van een aantal basisvaardigheden ter ondersteuning van publiciteitsbeleid, zoals:
 - het houden van korte spreekbeurten

- het schrijven van een persbericht
- het geven van een (telefonisch) interview

Datum: zaterdag 19 september, vrijdagavond 25 september en zaterdag 26 september.

Plaats: Amersfoort, Spoorstraat 13 (NCVB-gebouw)

Kosten: f 40,-, over te maken op giro 338 53 73, t.n.v. penningmeester SRV, Amsterdam, o.v.v. mediatraining september '87.

Opgave en informatie voor 20 juli 1987 bij Marie-José Burger, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel. 020 - 256046.

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Tel.:

geeft zich op voor de mediatraining in september a.s.

VOOR SOMMIGE REIZIGERS ZIET HET ER NIET ZO ZONNIG UIT. DAAROM VRAAGT VLUCHTELINGENWERK UW STEUN.

Ik wil het voor die reizigers ook wat zonniger maken.

Daarom geef ik mij op als lid van VluchtelingenWerk voor f 47,50 per jaar.

Naam:

Adres:

Postcode:

Plaats:

Ik wil eerst meer weten over VluchtelingenWerk. Stuur mij meer informatie.

Deze bon opsturen naar:

VLUCHTELINGENWERK

Antwoordnr 15529, 1000 RZ Amsterdam

Een postzegel plakken is dan niet nodig.

TWEE HALEN, ÉÉN BETALEN

Als je nou toch gratis lid wordt van PPR-jongeren (zie bon op bladzijde 7), doen wij er voor weinig geld een lidmaatschap bij. De PPR-ouderen willen namelijk ook wel eens wat. En dan hebben we geld nodig. En mensen die fris tegen de zaak aankijken. Mensen die op congressen, in werkgroepen en in plaatselijke afdelingen („actiecentra”) hun mond open durven te doen. Zodat de gevestigde partijorganen weer eens lekker worden opgeschrikt.

Als je al lid bent, dan wil je moeder misschien wel. Of je vader. Ons maakt het niks uit. Als we maar nieuwe leden krijgen.

BON

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Wil informatie over lidmaatschap PPR

Wil lid worden van de PPR

Opsturen naar: PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Je kunt ons ook (bijna) altijd bellen: 020-227342, 020-247570.

Laat vluchtelingen in Nederland niet in de kou staan.

WET GEWETENSBEZWAREN BESTENDIGT SYSTEEM: DEFENSIE RAAKT GROOTSTE LASTPOSTEN KWIJT

Waarom heb je dienst geweigerd, of beter: „een beroep gedaan op de Wet Gewetensbezwaren Militaire Dienst“?

„Ik vind het overbodig om met wapens om te leren gaan. Je leert in het leger toch (om het wat zwaar te zeggen) om mensen te doden. Ik probeer om zo geweldloos mogelijk op te treden, ook als anderen dat niet doen. Ik vind het ook heel belangrijk dat akties geweldloos zijn. Ook als de ME dan agressief begint te doen, vind ik dat je geweldloos moet blijven. Het is duidelijk dat zo'n ME-optreden ontoelaatbaar is, maar ik vind dat nog geen reden om geweld te gaan gebruiken. Ik vind dat als anderen fouten maken, dat nog geen reden is om het zelf ook te doen.

Verder wil ik niets te maken hebben met het Nederlandse leger, dat in de NAVO, met kernwapens, bol staat van het vijandsdenken. Toch ben ik geen volbloed pacifist: bij het ANC, of de strijd in Nicaragua kan ik me voorstellen dat ze naar geweld grijpen. Ik vind niet dat je vanaf een afstand mag zeggen dat je dan geen geweld mag gebruiken. Ik vind een beroep doen op de wet gewetensbezwaren eigenlijk halfslachtig: ik zou veel liever totaalweigeren, maar die gevangenisstraf schrikt dan toch af. Ik vind dat je door een beroep te doen op de wet blijft meedraaien in het systeem; voor defensie is het makkelijk, want ze raken de grootste lastposten kwijt, maar verder heb je eksakt dezelfde rechten en plichten als een militair. Alleen zit je nu bij Sociale Zaken. Op zichzelf ben ik niet tegen een algemene dienstplicht, maar deze is duidelijk een (vervangende) militaire dienstplicht en zo houd je deze alleen in stand.“

Kamertje

Nadat Gert een toelichting had geschreven op zijn besluit om dienst te weigeren moest hij, net als iedere andere dienstweigeraar, bij een lid van de commissie van advies komen. „Je krijgt daar van die hypothetische vragen. Ze zijn wel denkbaar, maar er is moeilijk een antwoord op te geven. Het gaat om de vervulling van je dienstplicht in het Nederlandse leger, niet om één of ander Zuidamerikaans land. In een land als Nicaragua zal ik ook altijd m'n best doen om zo min mogelijk geweld te gebruiken, maar hier op een kamertje boven in Amsterdam, een paardruizend kilometer verderop, heb ik makkelijk praten...“

En als je straks met een vriendin over straat loopt en die wordt aangerand?

„Je reageert dan spontaan, dat kan ik nu niet overzien. Ik denk dat ik niet passief blijf toekijken.“

Is dienstweigeren een symbolische stap? Uiteindelijk zit er voor jou nu een ander in het leger.

„Stel dat tien of twintig procent weigert, dan kan je spreken van een „niet zo breed draagvlak als ze graag zouden willen“. En als er maar genoeg mensen weigeren, dan is het op het laatst onmogelijk om een

Op 1 november 1985 valt het kruisrakettenbesluit. Gert van Bergen is dan net bezig zijn toelichting te schrijven op zijn besluit om dienst te weigeren. Hij studeert op dat moment aan de hogere landbouwschool in Deventer. Hij is dan ook actief in de PPR, ondermeer in de afdeling Deventer en in de landbouwwerkgroep. Gert is blij dat hij door zijn studieuitstel langer heeft kunnen nadenken over zijn besluit om dienst te weigeren: „Iemand die op z'n achttiende opgeroepen wordt staat een stuk minder sterk in z'n schoenen als hij wil dienstweigeren, dan iemand die een paar jaar ouder is.“

„...niet de hele dag door het knollenveld hollen.“

leger te hebben. Ik ben niet helemaal tegen een leger. Ik vind dat het huidige leger weg moet, maar er moet iets blijven, ingebed in een totaalverdedigingssysteem, waarvan sociale verdediging de hoofdzaak is. Je zou zo'n leger kunnen zien in VN-verband: niet als actief leger, maar hoogstens als drukmiddel tegen internationale conflicten. Maar hoe dat precies moet, daar zijn andere mensen voor om dat te bedenken. Het gevaar bij zo'n beroepsleger is wel dat alleen de fanatici overblijven. Je krijgt een leger vol mensen die het wel leuk vinden om soldaatje te spelen. Toch vind ik dat iedereen voor de keuze gesteld moet worden: wil je in militaire dienst of niet. De keuze is

er nu ook wel, maar die is niet bewust: je gaat in dienst, tenzij... Dat moet een bewuste keuze worden.“

Knollenveld

In november kwam er een brief: Gert was erkend. Hij wachtte niet tot het ministerie van Sociale Zaken met werk aan kwam dragen, maar ging zelf op zoek bij de PPR. Daar werd hij per januari '87 tewerkgesteld (door Sociale Zaken, die werkgever blijft).

„Ik zit hier maar weinig in m'n vak, maar het bevalt me uitstekend. Ik doe hier een heleboel ervaring op, die me later ook goed van pas zal komen. Die

ervaring is geen reden om dienst te weigeren. Ik ben uiteraard tegen die vier maanden en twintig dagen ekstra die je hebt bij vervangende dienst, maar het voordeel is wel dat je (als je zoals ik gebuft hebt met je werk) een hoop ervaring opdoet en niet de hele dag door het knollenveld moet hollen.“

Gert is de laatste dienstweigeraar op het partijbureau; in het kader van de heroverweging moet er bezuinigd worden op personeelskosten. En aangezien Gert's baan een tijdelijke is, zal er na hem geen geld zijn voor een nieuwe. Dat is jammer voor een politieke partij, die hierin toch wel principieel zou moeten zijn: hoort de PPR geen voorbeeldfunctie te hebben?

LUUK HEIJLMAN

PROCEDURE

Artikel twee van de Wet Gewetensbezwaren Militaire Dienst luidt: „Ernstige gewetensbezwaren in de zin van de wet zijn de onoverkomelijke gewetensbezwaren tegen de persoonlijke vervulling van militaire dienst, in verband met het gebruik van middelen van geweld waarbij men door dienstvervulling in de Nederlandse krijgsmacht kan worden betrokken.“

Een beroep doen op de wet kan, door een brief te schrijven aan het ministerie van Defensie, waarin je dit aankondigt. Je krijgt dan na enkele weken een vragenformulier thuis en de vraag om een toelichting. Enkele maanden daarna ontvang je een uitnodiging voor een gesprek bij een lid van de commissie van advies (van de minister). Deze probeert na te gaan of jij inderdaad onoverkomelijke gewetensbezwaren hebt. Als hij dat vindt (en dat is zo in 70% van de gevallen) dan gaat het ministerie van Sociale Zaken werk voor je zoeken (of je doet dat zelf). Als je niet erkend bent, krijg je te maken met een onderzoek door een psychiater en een commissie van drie leden. Als je dan nog niet erkend bent is beroep bij de Raad van State nog mogelijk. Uiteindelijk wordt ongeveer 90% van alle dienstweigeraars erkend. De uiteindelijke vervangende dienstplicht is éénderde langer dan de militaire dienstplicht en duurt 18 maanden en 20 dagen.

Ook bestaat de mogelijkheid van totaalweigeren: je weigert iedere medewerking. Uiteindelijk kom je dan voor een (militair) gerechtshof, waar je dan veroordeeld wordt tot een gevangenisstraf van ongeveer een jaar.

Voordat je gaat weigeren is het vaak handig om eerst een gesprekje te hebben met iemand die daar meer van weet. Daarvoor heeft de Vereniging Dienstweigeraars een netwerk van mentoren. Zij helpen je graag bij het doorlopen van de procedure. Voor meer informatie kan je ze bellen: 020-680999. Ook kan je bellen met het Vredesbureau: 033-10445. Ook zij hebben mensen die kunnen helpen bij alle procedures.

Hebben jullie je vakantiereis al geboekt, lieve PPR-mensen? Boottocht naar Engeland, vliegreis naar Tenerife? Annuleren, annuleren! Veel te gevaarlijk!

Want terwijl wij zitten te mijmeren over zwoele zomeravonden in kleine trekkerstentjes of op subtropische terrassen gaat de Moloch van de partijreorganisatie schier onstuitbaar voort. Weg, kleine actiecentra. Weg, provinciale bestuurtjes. Weg, stichtingen en kategoriale groepjes op menselijke maat. Want terwijl wij, gewone leden op Kreta liggen te bruinen wordt thuis in Holland een extra Radikalenkrant bezorgd met voorstellen voor het najaarskongres. Sluitingsdatum voor wijzigingsvoorstellen: 15 augustus. Stel je voor dat je pas de 16e weer thuis komt! Dan kan je jezelf wel voor je kop slaan natuurlijk. Heus, ga niet. Oké, geen zonovergoten stranden dit jaar. Maar bedenk eens hoe lekker je je zult voelen als je op 14 augustus aanstaande, een beetje moe maar voldaan, je amendementen in de brievenbus kunt laten glijden. Nu zijn er partijleden die behoorlijk eigenwijs zijn. Die vast wel weer denken dat ze mijn raad straffeloos in

de wind kunnen slaan. Voor die eigenwijzen zal ik een tipje van de sluier oplichten want als ik een gerucht kan verspreiden ben ik er als de kippen bij. De partij kampt met twee belangrijke problemen: Gebrek aan geld en teveel moties en amendementen waardoor er op congressen niet eens tijd is om de argumenten en tegenargumenten

van de strategiediskussie voor de honderdste keer te herhalen. Ons dynamische partijbestuur, dat wij met het oog op de continuïteit voor het leven hebben benoemd, heeft deze twee verschijnselen met elkaar kortgesloten, zo meldt mij een doorgaans betrouwbaar zegsmens. Voortaan moeten de indieners van amendemen-

ten en/of moties een borgsom storten. Voor moties f 100, voor amendementen f 50. Wordt je voorstel verworpen, dan ben je je centen kwijt. Bij aanname volgt terugstorting van de borgsom, vanzelfsprekend na aftrek van administratiekosten. Dat zal wel afremmen!

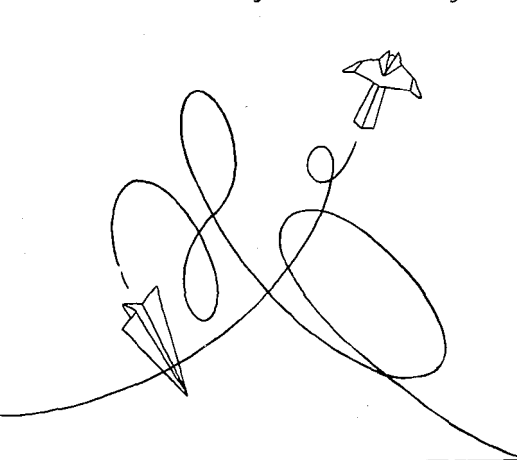
Mij persoonlijk spreekt het idee wel aan. Ik kan op sommige congressen met al die voorstellen van de basis door de bomen het bos niet meer zien. En al die amendementen om een stelling te schrappen, daar kun je dan toch potverdrie gewoon tégen stemmen! Als ik het idee wel aardig vind zullen jullie er wel weer massaal tegen te hoop willen lopen. Om dat te kunnen doen moet je dus niet op vakantie gaan.

O ja, voor ik 't vergeet. Er komt op de regel dat je je geld terugkrijgt één uitzondering: wanneer je voorstel unaniem wordt aangenomen krijg je f 1000 boete, want kennelijk was het wel het toppunt van overbodigheid. Als zoiets dreigt ben ik overigens graag bereid om tegen betaling van f 950 als enige tégen te stemmen; ik ben er wel aan gewend scheef te worden aangekeken als ik mijn kaart omhoog steek.

het huishoudelijke gedeelte werd opgefleurd door goeie vragen...

de forumdiscussie was aangemeen boeiend dit jaar...

de excursie naar een slaaphuis was interessant...

zoals altijd waren er weer dwarsliggers...

TOENEMEND GEWELD TEGEN KINDEREN IN ZUID-AFRIKA:

WAAR OUDERS NIET DURVEN, NEEMT JEUGD HET VERZET OVER

In 1986 zijn diverse rapporten gepubliceerd waarin aangetoond wordt dat kinderen konsekwent doelwit zijn van het optreden van leger en politie in Zuid-Afrika.

Kinderen worden na arrestaties mishandeld en gemarteld.

Kinderen verdwijnen spoorloos, ze raken gewond of komen om het leven als ze in aanraking komen met leger- en politie-eenheden die permanent in de zwarte woonwijken verblijven.

Alle rapporten, alle publikaties over het geweld tegen kinderen hebben er niet toe geleid dat de schuldigen gestraft worden. Integendeel, in plaats van een einde te maken aan de terreur tegen kinderen besluit de regering de publikaties over de behandeling van gevangenen en over het optreden van leger en politie te verbieden. Publikaties waaruit onder meer blijkt dat kinderen mikpunt zijn van geweld door leger en politie zijn nu verboden. Waarom juist kinderen en aan welke gevaren staan zij bloot? Op deze vragen wil ik in dit stuk een antwoord geven.

Noodtoestand

Als op 21 juli 1985 in 36 distrikten de noodtoestand wordt uitgeroepen constateren diverse mensenrechtenorganisaties al snel een nieuwe, beangstigende ontwikkeling. Zij ontvangen een snel groeiend aantal meldingen over arrestaties van kinderen. Onder kinderen verstaat men iedereen onder de 18 jaar. Een van deze organisaties, het Komitee van Ouders van Politieke Gevangenen (DPSC), trok toen al de konklusie dat kinderen een belangrijk doelwit zijn geworden van wat in Zuid-Afrika aangeduid wordt als „Het Systeem”.

Als de noodtoestand in maart 1986 wordt opgeheven blijken er 2000 kinderen onder de 16 jaar in de gevangenis of politiecel te hebben gezeten. De jongste was 7 jaar... Het totaal aantal arrestaties in die periode betrof 11.000. Ter vergelijking: in 1982 werden 8 kinderen vastgehouden onder de veilig-

Vorige week kwam Defence for Children met nieuwe cijfers waaruit bleek dat Zuid-Afrika het laatste jaar 10.000 kinderen zonder proces gevangen heeft gehouden. De kinderen worden systematisch gemarteld met elektroshocks, ze worden aan hun polsen opgehangen en soms bijna gewurgd. De Zuidafrikaanse regering noemde het rapport „de grootste onzin van de wereld”. In bijgaand artikel zet A. Delfino uiteen dat de nieuwste beschuldigingen passen in een al langer durende traditie waarin het apartheidssysteem zijn woede koelt op kinderen vanaf 7 jaar.

lopen mishandeld te worden door de politie. Ook als men wel weet waar het kind verblijft wil dat niet zeggen dat men het kind mag bezoeken.

Als kinderen „geluk” hebben, komen ze terecht in een cel met leeftijdsgenoten. Helaas komen veel kinderen tussen zware criminelen terecht, waar ze het risico lopen mishandeld en verkracht te worden. Tijdens het verhoor worden kinderen mishandeld en gemarteld. De politie wil verklaringen dat ze bij bepaalde incidenten betrokken zijn geweest en het doet er niet toe of het kind daar ook echt bij was of niet. Kinderen moeten verklaringen tekenen die ze zelf niet mogen lezen en worden vervolgens berecht, waarna de overheid kan zeggen dat ze weer een stenengooier voor lange tijd achter slot en grendel gezet hebben.

Marteling

Kinderen worden gemarteld om informatie te leveren over leeftijdsgenoten die ondergedoken zijn. Of ze worden net zo lang mishandeld tot ze er in toestemmen als informant voor de politie te gaan werken. Kinderen worden gemarteld en mishandeld met als doel de mensen in de zwarte woonwijken te intimideren en het verzet de kop in te drukken. Alle rapporten die in Zuid-Afrika verschenen over het geweld tegen kinderen bevatten een groot aantal getuigenverklaringen van kinderen over hun behandeling in detentie.

van of in samenwerking met de politie. De doodsescaders hebben de afgelopen jaren al een groot aantal moorden op hun geweten. Soms worden slachtoffers teruggevonden, soms ook niet...

De reactie op ervaringen in de gevangenis en op het geweld in de straat blijven niet uit. Mensenrechtenorganisaties en organisaties van medici maken zich ernstige zorgen over de gevolgen van de lichamelijke en geestelijke schade die aan een hele generatie wordt toegebracht.

Woede en depressies zijn twee duidelijke reacties op het geweld dat de kinderen ondergaan. Dit blijkt o.a. uit gevoelens van machteloosheid, geen vertrouwen hebben in de toekomst, zelfmoordneigingen, gebrek aan zelfvertrouwen, niet kunnen luisteren, contactstoornissen.

Waarom zijn kinderen een belangrijk doelwit van „Het Systeem”? Het antwoord op deze vraag moet waarschijnlijk zijn: omdat kinderen weigeren om nog langer slachtoffer te zijn. Kinderen verzetten zich tegen het systeem waar ze iedere minuut van de dag mee geconfronteerd worden. Waar ouders zich niet durven verzetten uit angst hun baan te verliezen of gedeporteerd te worden, daar nemen kinderen hun rol over.

A. DELFINO

Dit is slechts een korte weergave van vormen van geweld waaronder kinderen in Zuid-Afrika te lijden hebben. Meer informatie geeft het boek „Het is oorlog in mijn straat — geweld tegen kinderen in Zuid-Afrika”. Met het in Zuid-Afrika verboden rapport van het Amerikaanse Juristenkomité voor de Rechten van de Mens, nu in Nederlandse vertaling. Bijgewerkt tot december 1986. Ongeveer 112 pagina's, inclusief foto's. Prijs f 15,-. Uitgave: Jan Mets, Kairos en Defence and Aid Fund.

Er is een speciaal aktiegironummer geopend om geld in te zamelen voor rechtshulp aan de kinderen in Zuidafrikaanse gevangenschappen:

50 31 33, Defence and Aid Fund Kinderaktie te Hilversum.

Foto: Werkgroep Kairos

KRUISING TUSSEN DYLAN EN KEITH RICHARDS:

‘FIGHTING, FIGHTING FOR FREEDOM’

„Freedom no compromise” is de titel van de onlangs verschenen derde LP van de Amerikaanse popartiest Little Steven (36). Op deze plaat gaat hij voort op de eerder ingeslagen weg. Onrecht over de hele wereld wordt in goede popmuziek aan de kaak gesteld. De protestsong blijkt nog springlevend.

Little Steven (echte naam Steve van Zandt) speelde van 1975 tot en met 1984 in Bruce Springsteens E-street band. In 1984 verliet hij de „mega ster” om een solo carrière te beginnen. Z'n LP „The voice of America” die in datzelfde jaar verscheen vertoonde al duidelijke kenmerken van links politiek bewustzijn. Steven zong over misstanden in Latijns-Amerika en de Verenigde Staten zelf. In 1985 breidde hij z'n gezichtsveld uit en ging zelf een kijkje in Zuid-Afrika nemen. Onthutst kwam hij terug, trommelde een aantal kollega's onder wie Bruce Springsteen, Jackson Browne en Bob Dylan op, en maakte met hen de anti-apartheidsplaat „Sun City”.

De titel „Freedom no compromise” zegt al genoeg over de inhoud van Little Stevens nieuwe plaat. Alle nummers hebben een duidelijke politieke boodschap. De LP begint al met een soort noodkreet voor vrijheid: „I've seen people crying for justice. I've seen people abandoned by the world. I've seen children whose eyes are so helpless. I've seen people fighting, fighting, fighting for freedom”. In de song „Pretoria” is de Ik-persoon een zwarte arbeider die door het apartheidssysteem is losgerukt van z'n vrouw en kinderen. Het nummer „Trail of broken dreams” gaat over de Amerikaanse betrokkenheid in Latijns-Amerika. „The 4 winds will never blow away America's shame” zingt Steven. In een duet met Bruce Springsteen neemt hij het op voor de Amerikaanse Indianen. Het nummer dat begint met een originele Siouxi strijdkreet gaat over de „Native Americans” die worden uitgebuit. Het absolute hoogtepunt van de plaat is de single „Bitter Fruit” die momenteel ook in de hitparade staat. De song gaat over het werken op de grote fruitplantages in Latijns-Amerika. „Fruit once sweet now has bitter taste” merkt Steven op. Verder vraagt hij zich af waarom hier zo weinig verzet tegen is in de Verenigde Staten zelf. „Why are the people so quiet in America?”

Herkenbaar

Muzikaal gezien heeft Little Steven een duidelijk herkenbare stijl. Z'n stem is een soort kruising tussen Bob Dylan en Rolling Stones gitarist Keith Richards.

Stevens' muziek varieert van typische Amerikaanse Rock and Roll tot lekker in het gehoor liggende reggae deuntjes. Herkenbaar is ook zijn uiterlijk. Een zigeunerachtig uiterlijk dat volgehangen is met allerlei kettingen en andere dingen.

Op de LP staan ook allerlei suggesties voor te lezen boeken. Boeken bijvoorbeeld over Nelson Mandela. Ook is er op de hoes een lijst met allerlei organisaties die een goed doel nastreven. Voorbeelden hiervan zijn Amnesty International en de Amerikaanse afdeling van het ANC.

Op de hoes wordt Stevens' „medestrijder” Jackson Browne nog speciaal bedankt. Het Amerikaanse popwereldje dat zich daadwerkelijk met politiek bezighoudt is weliswaar klein, maar qua persoonlijkheden en kwaliteit sterk.

MARC BROERE

Foto: Werkgroep Kairos

heidswetgeving en in 1984 waren dat er 9. De periode van detentie varieerde onder de noodtoestand van 1985 van enkele dagen tot de volledige periode van zeveneneenhalve maand. Er werd vervolgens een schrikbarend aantal verklaringen verzameld van kinderen die tijdens hun detentie gemarteld waren.

Op 12 juni 1986 werd opnieuw de noodtoestand van kracht, nu in het hele land. Zes maanden later blijkt dat er ruim 22.000 mensen gearresteerd werden waarvan er naar schatting nog negen à tienduizend vast zitten. De politie en het verantwoordelijke ministerie publiceren geen gegevens over het aantal arrestaties en ook niet over de mensen die worden vrijgelaten.

De aantallen kunnen dan ook van dag tot dag veranderen, maar het probleem blijft dat grote aantallen kinderen gearresteerd en vastgehouden worden.

Detentie

Dagelijks ontvangen de mensenrechtenorganisaties in Zuid-Afrika berichten over arrestaties van kinderen. De politie dringt midden in de nacht huizen binnen op zoek naar kinderen. Ouders moeten toekijken hoe hun kind wordt meegenomen of worden, als de gezochte niet aanwezig is, zelf gearresteerd. Arrestaties van familieleden om kinderen en volwassenen die ondergedoken zijn uit hun schuilplaats te lokken, komen steeds vaker voor.

Als kinderen worden gearresteerd en weggevoerd, moeten de ouders maar proberen uit te vinden waar hun kind verblijft. Navraag bij het dichtstbijzijnde politiebureau leidt er in veel gevallen toe dat men niets wijzer wordt, of dat de betrokkenen grote kans

Een toenemend aantal kinderen raakt gewond of komt om het leven doordat ze beschoten worden door soldaten of politie. De meeste slachtoffers komen voor in de leeftijdskategorie van 14 tot 18 jaar. Kinderen worden beschoten terwijl ze in de nabijheid van het huis aan het spelen zijn, als ze over straat lopen om boodschappen te doen of op weg naar school zijn. Veel kinderen zijn beschoten tijdens begrafenissen, nachtwakes of op het schoolplein.

Kinderen die gewond raken lopen vervolgens het risico om gearresteerd te worden. De „logika” van de politie daarbij is simpel en barbaars. De politie is er om de orde te handhaven; men maakt gebruik van geweld „als dat nodig is”. Als er op iemand geschoten werd, was dat blijkbaar noodzakelijk en is die persoon verdacht en dient gearresteerd te worden. Kinderen werden dan ook gearresteerd in ziekenhuizen of in het huis van de dokter waar ze behandeld werden. Met als gevolg dat men uit angst voor arrestatie nu zelf de verwondingen gaat behandelen, met alle risico's van dien.

Doodsescaders

Kinderen verdwijnen plotseling. Ouders vragen zich radeloos af of hun kind gearresteerd is of misschien juist ondergedoken is om arrestatie te ontlopen. Kinderen kunnen echter ook het slachtoffer worden van knokploegen of geheimzinnige doodsescaders. De knokploegen treden openlijk op en bestaan meestal uit zwarten die meewerken met door de regering benoemde „burgemeesters en raadsleden” die door het overgrote deel van de wijkbewoners echter niet als zodanig geaccepteerd worden. Deze knokploegen treden vaak op met medeweten

MOERAS

Dat het voorjaarscongres niet aan behandeling van Resolutie II toe kwam is een goede zaak. Een besluit was medio mei niet direkt nodig; Tweede Kamer verkiezingen zijn er waarschijnlijk pas in 1990. De gevolgde noodprocedere was dus volkomen overbodig.

Tijdgebrek voorkwam overhaaste besluitvorming. We blijven voor het najaarscongres echter wel met een ondeugdelijk voorstel zitten.

In de overwegingen bij de resolutie wordt vastgesteld „dat bij de statenverkiezingen 1987 door gezamenlijke lijsten van PPR, PSP en CPN niet de beoogde ekstra werfkracht is ontwikkeld“.

Deze konstatering is feitelijk onjuist. Bestudering van de uitslagen leert, dat -in vergelijking met de statenverkiezingen van 1982- de provincies met eigen PPR-lijsten en die met samenwerkingslijsten ongeveer gelijke resultaten boekten. T.o.v. de kamerverkiezingen in 1986 lag het iets positiever voor de provincies met eigen PPR-lijsten, maar die provincies hadden dan ook -relatief- slechtere resultaten bij de kamerverkiezingen.

Gekonkludeerd kan worden, dat de cijfers geen enkele konklusie rechtvaardigen (noch pro, noch contra de samenwerking of de eigen lijsten). Wel dient er bij de beoordeling van de cijfers rekening mee gehouden te worden, dat de samenwerkingslijsten een ekstra handicap hadden: ze werden in de landelijke campagne volledig genegeerd.

Wat ontbreekt in de analyse van het partijbestuur is aandacht voor de betrokkenheid van de leden bij het landelijke praatgebeuren. Kongressen worden opvallend slecht bezocht. Ik hoor van veel actieve mensen dat het ze ook niet meer interesseert; opvallend vaak van mensen die binnen een plaatselijke of provinciaal samenwerkingsverband actief zijn. Dat houdt hen bij de partij, maar hoe lang nog?

Kongressuitspraken over de strategie kunnen daardoor wel eens afwijken van de meerderheid van het actieve kader. Dat kan op termijn problemen geven (een lokaal kader, pro-samenwerking, dat niet meer warm te krijgen is voor een landelijke PPR-

BRIEVEN

kampagne). Enige bezinning op dit punt is nodig.

Wil radikaal links weer invloed krijgen, dan zal zij eerst haar krachten moeten bundelen. Inhoudelijke overeenstemming is daarbij het belangrijkste dat telt: pas ver daarna komen vorm, traditie en strategie.

Als het produkt (programma) goed is, dan is het werkbaar en verkoopbaar. Dat bleek uit de campagne van het G.P.A. in 1984.

Nooit deed ik fora met meer plezier dan toen: je stelde iets voor en -voornaamste- je hoefde je niet te profileren t.o.v. partijen waarmee je het eens bent. Leg het maar eens uit: Bram v.d. Lek en Nel van Dijk, prima mensen, zitten ook voor ons -in het Europees parlement, maar je moet natuurlijk absoluut niet op ze stemmen (want dan worden zij het grootste en niet wij).

Ik krijg die onzin niet meer uit de keel, en ik begrijp dan ook dat kritische kiezers zich dan óók van radikaal linkse partijen afkeren (ook daar spelen ze spelletjes).

Een ander opmerkelijk punt is de rol die „politieke invloed“ speelt in de discussie. De voorstanders van de eigen lijst roepen het hardst, dat we weer invloed moeten krijgen, o.a. door het deelnemen aan colleges en in de regering. Ze hebben op dit punt echter niets te bieden, in tegenstelling tot de „samenwerkers“ die ervoor zorgen dat de PPR, PSP en CPN nog over een aantal wethouders beschikt. Wethouders etc. op eigen PPR-lijsten zijn mij niet bekend.

Kortom: inhoudelijke overeenstemming bestaat, ervaringen op lokaal, provinciaal en Europees nivo zijn positief, het leidt tot meer politieke invloed.

Er zijn geen bewijzen (incl. verkiezingsuitslagen) dat het niet werkt. Het voorstel om nu al te besluiten zelfstandig aan de volgende kamerverkiezingen deel te nemen wordt niet gedragen door alles wat er buiten het binnenhof gebeurd.

Foto: Angelo Goedemondt

Het lijkt mij daarom verstandig nu niet -op basis van deze voorstellen- besluiten te nemen. Processen die nu gaande zijn (intensivering van de fractiesamenwerking, verdere ervaringen opdoen met plaatselijke, provinciale en Europese samenwerking) moeten hun kans krijgen.

Wel moeten we dan met elkaar afspreken tot eind 1988 niet over de strategische keuzen bij de volgende verkiezingen te praten, anders blijven we elkaar frustreren. Er is voldoende ander werk te doen.

Daarvoor meer tijd en aandacht werkt stimulerender dan steeds opnieuw een strategie-diskussie.

Daarvan profiteert alleen de PvdA, lachende derde die ziet dat wij onszelf het moeras in discussiëren.

**Bert Willemsen,
Eindhoven**

KRENGEN

Heilig was ik ervan overtuigd dat de PPR zulke „gewone“ maar principiële

en fundamentele uitgangspunten — zoals tijdgeven om voorstellen tot je te laten komen, te bediskussiëren, te veranderen — zou onderschrijven.

Heilig dus van overtuiging dat motie 6 van de stad Utrecht inzake heroverweging serieus genomen zou worden. Waanzin en nogal gemakkelijk van Wim de Boer om „konservatisme“ de zaal in te slingeren: alsof radikaal staat voor blindelings volgen van een werkgroep.

Terecht was de bewuste motie geformuleerd... we kregen niet eens een minimum aan tijd om het voorstel tot ons door te laten dringen. Veel leden doen politiek naast hun bezigheden, dus zeker met zulke vergaande veranderingen moet er even tijd gegund worden. Nee, Wim de Boer stelde: „Er kunnen altijd nog veranderingen doorgevoerd worden.“ Gelul: als de hoofdlijnen zijn aangenomen zijn ze vastgelegd en onveranderbaar, hooguit over de invulling binnen het raam kan dan nog gediskussieerd worden. En als je

dat dan wilt zeggen — tijdens zo'n kongres — word je verwezen naar de mikrofoon, maar zorg dan voor een zaal waarin die kringen voor het grijpen staan. Na 15 mensen op te hebben doen staan is je woede dus je moed gereduceerd, of is de radicale politiek ook al alleen voor professionals die goed kunnen lullen (demagogen). Het opwellende besluit om na dit fundamentele aanvechtbare on-PPR gedrag je activiteiten en je lidmaatschap te stoppen neem je ook niet in de trein op weg naar huis. Daar neem je minstens de tijd voor hoewel de interne kommunikatielijnen mooi kort zijn. Konservatisme kan je niet verweten worden, eerder radikalisme en dat werd toch gevraagd. Inderdaad er moet hoog nodig iets gebeuren.

**Ino de Groot,
Utrecht**

ORDINAIR

In het kort kwam het er op neer, zo begrepen wij van Wim de Boer, dat een stem tegen de motie van Utrecht-Stad een teken was dat je niet veranderinggezind was en derhalve konservatief genoemd kon worden!

Het ging die zaterdag tijdens het voorjaarskongres om een motie waarin werd gevraagd de resolutieheroverweging uit te stellen zodat er in de Aktie-centra redelijk over de resolutie kon worden gesproken. Er was nauwelijks tijd geweest de bedoelde resolutie die aandacht te geven welke ze verdiende.

Omdat ook wij nauwelijks tijd hadden gehad e.e.a. goed te bestuderen en te bespreken stemden wij vóór de Utrechtse motie.

Ons serieus bezig zijn met belangrijke zaken geeft Wim de Boer echter niet het recht om de resolutie er op zo'n ordinaire en demagogische wijze door te drukken. Zijn handelwijze bevestigt het beeld dat het kader sneller wil dan de basis.

Dat het kader zich hierdoor van de basis vervreemd mag geen verbazing wekken.

**Willemien Dirks
Hans van Sister
A.C.-Emmen**

MEIDEN MOETEN MEEDOEN

De PPR-meiden draaien alweer bijna drie jaar met ongeveer zeven à acht meiden tussen de vijftien en vijfentwintig jaar. We komen ongeveer een keer in de zes weken bij elkaar in het PPR-pandje aan de Amsterdamse grachten. Dan hebben we het over allerlei problemen die wij en anderen ondervinden zoals, seksueel geweld, arbeidsethos, school, emancipatie, enzovoort. Daar houden we dan een themadag over. Het laatste grote thema was sexueel geweld. Daar hebben we het najaarskongres 1986 over georganiseerd.

Nu zijn we bezig met het schrijven van een folder over seksueel geweld en het kongres. Als deze klaar is willen we de folder presenteren met een zelfverdedigingskursus op straat. Een van ons is in februari naar een paar internationale studiedagen geweest in Straatsburg. Dat was alleen voor meiden en ging over meiden en hun (leidinggevende) posities.

We zullen hierover verder gaan als we klaar zijn met het thema seksueel geweld.

We zijn ook bezig om toch weer een breedmeidenplatform te organiseren. Dat is een overleg tussen meiden uit allerlei jongerengroep. Jammer genoeg vinden sommige andere politieke jongeren-(mannen)-organisaties het niet nodig dat er meidengroepen zijn.

Wij vinden het juist wel belangrijk en nodig dat er

meiden actief zijn in de politiek omdat jongens/mannen anders tegen dingen aan kijken dan vrouwen/meiden. Meiden hebben en zien ook andere problemen, om over na te denken en te praten.

Een voorbeeld van wat we de afgelopen jaren bereikt hebben binnen de PPR-jongeren is dat bij de scholierengroep, die eerst alleen uit jongens bestond, nu het grootste gedeelte meiden is.

Ook in het bestuur en in de afdelingen zijn meer meiden actief geworden. Toch zijn we nog niet echt tevreden, want zeven of acht meiden in een landelijke meidengroep is natuurlijk niet echt veel.

Dus: als dit je aanspreekt, bel of schrijf dan even voor informatie naar: PPR-meiden, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, 020-228461.

DEGELIJK, MAAR GEZELLIG

Politiek hoeft niet saai te zijn! Iedere keer weer tonen de PPR-Jongeren het aan. Hun kongressen, vergaderingen, manifestaties zijn vaak een voorbeeld voor de partij. Degelijk, maar ook gezellig. Jammer dat er vroeger nog niet zo'n organisatie bestond. Ik was er graag lid van geweest."

Ria Beckers

BON

Naam:

Adres:

Postcode + woonplaats:

Telefoonnummer:

Geboortedatum:

Handtekening:

Wordt lid/steunlid:

Sturen naar PPR-jongeren, Antwoordnummer 10718, 1000 RA Amsterdam.

„WIJ HEBBEN ZO'N DING NIET NODIG”

1968
1969
1970

Hij had er duidelijk zijn buik van vol en geeft op de vraag waarom er bij de PPR aan de oprichting van zo'n klub niet gedacht werd het simpele antwoord: „omdat wij zo'n ding niet nodig hebben.”

Zo'n scheiding tussen de junior- en senior-leden in de partij heeft geen enkele zin. Het argument dat zo'n jongerenorganisatie de politiek dichter bij de jongeren brengt zou voor de PPR niet mogen gelden. Het betekent namelijk dat de partij daar zelf niet in slaagt en dat mag beslist niet het geval zijn. Als je zegt dat zo'n klub dient als het geweten van de partij zeg je eigenlijk dat die partij zelf geen geweten heeft en dat is bij de PPR gelukkig niet het geval.

Volgens Van Dongen worden de jongerenorganisaties meer als bliksemafleiders gebruikt om afwijkende meningen binnen de partij te kanaliseren. Die meningen krijgen daar zolang het geen verkiezingstijd is de ruimte. Zodra men zich te weinig naar de zin van de partijleiding konformeert heeft de top maling aan de jongeren.

Ouwetjes

Van Dongen wijst er fijntjes op dat de leiding van jongerenorganisaties vaak berust bij degenen die wij tegenwoordig als oudere jongeren betitelen; welgedane ouwetjes dus, die nu eenmaal graag goed weten op te vallen — bijvoorbeeld in de meestal ridikuul

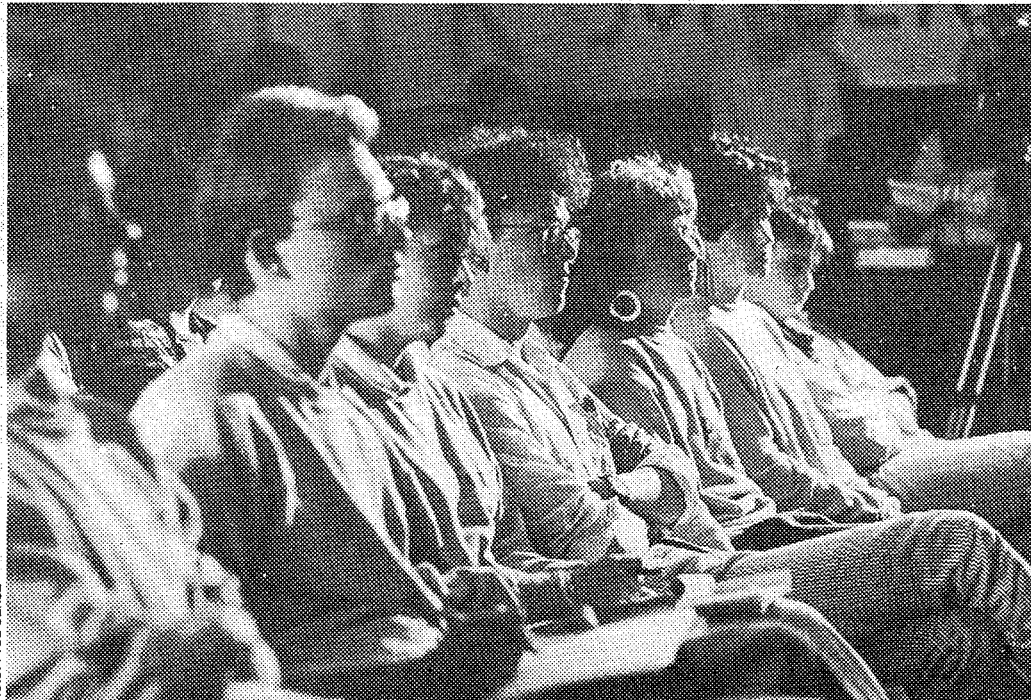

foto: Fred Jansz

„Het zou er met de PPR slecht opstaan als we er wel een hadden.” Zo eindigt Gidi van Dongen zijn artikel in de extra editie van de Radikalenkrant in het jaar 1969. Hij heeft het dan over een politieke jongerenorganisatie zoals de meeste politieke partijen er in die tijd een hadden. Gidi van Dongen wist waarover hij sprak. Voordat hij lid was geworden van de PPR was hij voorzitter geweest van de jongerenorganisatie van de KVP.

gespeelde jongerenparlementen — en als pseudo-Schmelzertjes en mini-Mellemaatjes de ouderen npraten.

Van Dongen ziet absoluut geen heil in een organisatie van „jongeren-bosjes”. Voor de PPR geen afzonderlijke klubs voor jongeren, bejaarden, of huismoe- ders. Bij de PPR heeft iedereen evenveel invloed: one man, one vote.

„Bij de PPR is iedereen volwaardig lid. Men staat open voor elkaars mening, jongeren en ouderen; men werkt niet langer langs elkaar heen, maar met elkaar.”

Blijkbaar is er de afgelopen 20 jaar het een en ander gebeurd. Niet voor niets kent de PPR de zogenaamde categoriale groepen die zich regelmatig roeren in het partijgebeuren. Zowel vrouwen, flikkers en potten en jongeren hebben zich georganiseerd om zowel binnen als buiten de partij hun belangen effectiever te kunnen verdedigen.

Van Dongen vermoedde dat de PPR haar jongeren niet zou isoleren. Een aparte organisatie hoefde er voor hen niet te komen. „Het zou er met de PPR slecht opstaan als we er wel een hadden.”

1987: de PPR heeft een jongerenorganisatie die knokt voor haar bestaan. Het nut van dat bestaan is de afgelopen jaren aangetoond. De vraag is of de visie van Gidi van Dongen is verouderd of dat de PPR de afgelopen 20 jaar zo is veranderd.

In tegenstelling tot de beginperiode is het voor de PPR geen vanzelfsprekendheid meer dat het als partij grote aantrekkingskracht uitoefent op jonge kiezers. De veertigers overheersen de politiek in de PPR. Het is raadzaam om de woorden van Van Dongen eens goed te overdenken.

HANS VAN EGDOM

MAKELAAR IN MILITAIRE PRODUKTIE:

Defensie industrie krijgt extra stimulans

Staatssecretaris van Houwelingen gaat het beleid ten aanzien van de Nederlandse defensieindustrie fundamenteel wijzigen. Ook in de wapenhandel willen we graag bij de koplopers behoren. De staatssecretaris, „uitgegroeid van anti-atoom-dissident tot makelaar in militaire produktie”, doet de aanvankelijke Nederlandse terughoudendheid „op de asla van de geschiedenis belanden”. In een Tweede Kamer-die-het-allesmaal-wel-best-vond, hield Ria Beckers het volgende betoog.

De centrale boodschap in beide notities laat zich eenvoudig samenvatten. Het bestaande patroon van de Nederlandse defensie-industrie is verouderd. Daardoor dreigt ze de internationale boot te missen. Ze moet dus op een andere leest geschoeid worden. En de overheid wil daar graag bij helpen. Daartoe heeft de staatssecretaris het volgende op de tekentafel: een militaire industrie met een eigen gezicht, die in staat is internationaal te concurreren. De Nederlandse industrie moet zich gaan werpen op defensietechnologie en aktiever worden op de defensiemarkt. Kortom, de militaire industrie moet groter, gevarieerder en moderner.

MdV, het staat er allemaal. Zonder enige terughoudendheid. Opzichtig duidelijk. Geen woord over de consequenties van die keuze. Over het verband tussen bewapening en onderdrukking bijvoorbeeld. Geen woord over maatschappelijke sturing van technologie. Geen woord over andere mogelijkheden. Het woord konversie komt niet voor. Alsof daar in het verleden nooit over gesproken is. Ik wijs op de brief van minister Van den Broek (16.204, nr. 19), waarin hij stelde dat de regering gestart was met de vorming van een Nationale Konversie Kommissie. Hoe staat het daar eigenlijk mee?

De helpende hand van de regering blijkt uit de gelden die de ministeries van EZ en Defensie gaan steken in technologieontwikkeling. Naast de 100 miljoen die per jaar al beschikbaar is, wordt maximaal nog eens 30 miljoen beschikbaar gesteld. De PPR-fraktie heeft daar fundamentele bezwaren tegen. Niet alleen vanwege de volstrekte eenzijdigheid. Van regerings-huize is geen cent beschikbaar voor onderzoek naar alternatieven. Daarom heeft mijn fraktiegenoot Lankhorst bij het debat over sociale verdediging, 13 mei jl., een motie ingediend, waarin gevraagd wordt 5% van die 30 miljoen voor onderzoek naar alternatieven te besteden.

De verandering in beleid zal met name gevolgen hebben voor de wapenexport. Waarom? Omdat de moderne militaire industrie twee bijzondere kenmerken

inziens niet uitblijven dat Europese samenwerking zal leiden tot verruimen van de Nederlandse richtlijnen inzake wapenexport. Immers in Europees verband staat Nederland alleen met deze richtlijnen. De anderen zijn veel ruimhartiger. Frankrijk levert aan wie betaalt. Samen met Engeland en West-Duitsland staat ze hoog op de lijst van wapenexporteurs. En niemand behoeft te geloven dat in Europees samenwerkingsverband onze richtlijnen overgenomen worden. Van Houwelingen maakt daar ook geen geheim van. In een interview in het Vrije Volk, 8 februari 1986 zegt hij: „... het iets inleveren van je nationale bevoegdheden, van je nationale verantwoordelijkheden gaat niet alleen op voor het terrein van de mooie dingen, het geldt ook voor de moeilijke. Zo gaat dat nu eenmaal. Dat geldt ook voor het nationaal exportbeleid. Er zal een wat meer Europees georiënteerd beleid moeten komen, dat wat afwijkt van het Nederlandse. We hoeven er geen doekjes om te winden: Europese samenwerking op dit gebied leidt tot consequenties voor de export”. Ook naar ontwikkelingslanden, zo voegt hij er

in een interview in het kampanjeblad van Pax Christi aan toe.

Ook het tweede kenmerk van de moderne militaire industrie, het vervangend onderscheid tussen militaire en civiele produktie, zal de eerder aangehaalde richtlijnen ondermijnen. De PPR-fraktie meent dat deze regering een fundamenteel ander beleid op poten zet inzake militaire produktie en -export. Met als consequentie vergroting van exporten, uitholling van de richtlijnen en vergroting van afzetmarkten in Derde Wereldlanden. Nederland staat al op de tiende plaats wat betreft de wapenexport naar ontwikkelingslanden. De concurrentie die de staatssecretaris op het oog heeft is concurrentie met landen als de VS, het Verenigde Koninkrijk of de BRD, landen die boven haar op deze ranglijst staan. Tel uit je winst.

Hetzelfde geldt voor militair onderzoek en ontwikkeling. Nederland volgt daar op VS, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, BRD, Italië en Japan. Ze zit niet in het kamp van België, Denemarken, Finland, Oostenrijk. Die laat ze ver achter zich. Dat was de situatie van '84. Die zal door de huidige plannen zeer worden aangescherpt.

De aktieve rol van de overheid doet bovendien vrezen dat ook in Nederland een militair-industrieel-komplex in de stagers wordt gezet. Dat stemt de PPR-fraktie allerminst gelukkig. Zeker niet op een moment dat het internationale klimaat meer dan ooit ruimte biedt voor een heel andere discussie en een heel ander beleid. Richting: internationale konfliktoplossing, geleidelijke ontwapening en nieuwe, meer realistische vormen van zelfverdediging.

PPR WIL GELD VOOR VERDER ONDERZOEK

Afwijzing sociale verdediging is hypokriet

In het debat, half mei, over sociale verdediging heeft de PPR-fraktie een motie ingediend die vervolgonderzoek naar de mogelijkheden voor niet-gewelddadig verzet mogelijk moet maken. De fraktie wil vijf procent van de 30 miljoen die er jaarlijks extra voor militair-technologisch onderzoek beschikbaar komt, reserveren. De motie (de enige die bij het genoemde debat werd ingediend) is nog niet in stemming geweest.

Het kabinet ziet niets in sociale verdediging. Waar het op zijn initiatief ingestelde onderzoek tot de konklusie komt dat er juist vanwege de zeer beperkte wetenschappelijke onderbouwing, momenteel geen volwaardig alternatief kan zijn, besluit het kabinet dat er aan vervolgonderzoek geen behoefte is, omdat sociale verdediging geen alternatief is. Het kabinet trekt de konklusies van het onderzoek ten onrechte naar zich toe en negeert de konklusie dat sociale verdediging een zinvolle aanvulling op het bestaande kan zijn. De fraktie noemt het besluit vervolgonderzoek te stoppen om twee redenen „hypokriet”. Ten eerste het argument dat de research nu maar in onderzoeksprogramma's van universiteiten moet worden opgenomen. Dat zegt de grote architect van de bezuinigingen, waar vooral de sociale wetenschappen slachtoffer van zijn. Hoe stelt de minister zich dat voor? Hypokriet ook, omdat de regering wel bereid is met de geldbuidel te zwaaien als het gaat om ander onderzoek. Defensie-technologisch onderzoek. In een notitie aan de Kamer van ex-minister Van Aardenne en staatssecretaris van defensie,

Van Houwelingen wordt ons voorgerekend hoeveel. Naast de 100 miljoen die defensie jaarlijks aan onderzoek besteedt, wordt er met gulle hand maximaal 30 miljoen per jaar extra beschikbaar gesteld.”

„Ik hoop dat de CDA-Tweede-Kamerfraktie zich met onze motie kan verenigen. Het zou wel konsekwent zijn. Immers tijdens het mondeling overleg op 23 maart 1983 stelde het toenmalige Kamerlid Van Baars van het CDA: dat zijn partij er nadrukkelijk aan heeft een onderzoek naar de sociale weerbaarheid te bevorderen. Vindt het CDA dat nog? Het wetenschappelijk bureau van het CDA wel. Althans dat leest mijn fraktie in het rapport van CDA-wetenschappers 'Vrede wegen; alternatieven voor het veiligheidsbeleid beoordeeld'. Daar lees ik: 'Sociale verdediging kan een belangrijke bijdrage betekenen aan vredesbeleid. Het scala van oorlogvoorkomende instrumenten wordt zondermeer verbreed door toepassing van belangrijke elementen van sociale verdediging'.

Dat is duidelijk.”

illustratie: Tom Janssen

RADIKALEN KRANT

LANKHORST OVER WVC-PAKKET:

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

„ER KAN GEWOON NERGENS MEER WAT AF”

Woensdag komt een deel van de Tweede kamer voor even terug van het reces om te praten over het zogenaamde WVC-pakket. Het gaat om extra bezuinigingen van 125 miljoen, als uitvloeisel van het kabinets-akkoord van vlak voor de zomervakantie. Omdat de gedupeerden tijdig moeten worden geïnformeerd heeft Brinkman Prinsjesdag niet afgewacht en per brief al vast van zijn plannen kond gedaan.

Het grootste deel van de voorgenomen bezuinigingen (50 miljoen) komt uit de gezinszorg. Een verruiming van de eigen bijdrage en een stopzetting van de financiering van de kortdurende hulp zijn daar de belangrijkste elementen.

Daarnaast wordt de steun aan de herstellingsoorden (26 miljoen) ingetrokken, stopt WVC haar bijdrage aan het zogenaamde onderwijsvoorrankingsstelsel, en moet het sociaal-kultureel werk opnieuw inleveren: 30 miljoen in 1988.

In het kamerdebat lopen twee vragen door elkaar: moet er op WVC 125 miljoen bezuinigd worden?, en, als je daar ja op zegt: moet het op de posten die

Brinkman heeft uitgezocht? Peter Lankhorst vreest dat vooral het laatste aan de orde zal zijn: „Dat maakt het voor ons moeilijk om enthousiast te zijn als het CDA bijvoorbeeld zal gaan voorstellen om de herstellingsoorden te sparen.

Wij vinden natuurlijk ook dat die gespaard moeten worden, maar niet als dit betekent dat er op sociaal-kultureel werk nog meer moet worden bezuinigd.”

Lankhorst vindt dat de grens van bezuinigingen op het „WVC-pakket” ruimschoots is bereikt. „Je kunt niet meer schuiven naar andere posten. Je kunt de peuterspeelzalen, de muziekschool en de gezinszorg,

niet afwegen tegen de verzetspensioenen, de kulturele instellingen en de bibliotheek. Er kan gewoon nergens meer wat af.”

Peter Lankhorst wijst er nog eens op hoe hard de afbraak bij bijvoorbeeld het sociaal-kultureel werk is gegaan. „De gemeenten worden er hardstikke gek van. Er is dan wel een Welzijnswet, maar zonder geld is dat zo langzamerhand een volstrekte lege huls geworden.”

Hij zal namens de PPR bepleiten dat een deel van de aangekondigde belastingmeevaller (tussen 1 en 1½ miljard) wordt gebruikt om de bezuinigingen op WVC ongedaan te maken. „Het gaat niet alleen om nuttige diensten, maar ook om het behoud van de werkgelegenheid, tegen betrekkelijk lage kosten.”

Hij ziet er naar uit dat Ruding, in navolging van de VVD, het geld voor lastenverlichting wil gebruiken. Daar profiteren dan weer vooral de wat hogere inkomens van. Nu het gebruik van de meevaller voor de verlaging van het financieringsstekort politiek onhaalbaar lijkt, is dat zijn eerste keus. Lankhorst: „Het niet doorgaan van een stukje van zijn bezuinigingspakket zou hem een gruwel zijn.”

HERMAN VERBEEK EN DE GAY KRANT

HOMOBEWEGING LOKT KERK UIT HAAR TENT

De verdwijning van 1500 GAY Kranten in de noordelijke provincies heeft extra de aandacht gevestigd op het interview met Herman Verbeek in het bewuste, verdwenen nummer. De PPR-vertegenwoordiger in het Europees Parlement is in het afgedrukte gesprek ongemeen openhartig over zijn eigen (homo-)sexualiteit. Maar het meeste opzien baarde zijn kritiek op de liefdeloosheid van de moederkerk.

„De kerk heeft de symbolen verwrongen en de mensen door het doopsel onderworpen aan haar machtsstructuur. Als christen heb je er nauwelijks iets te zoeken”, aldus Verbeek. „Een priester/predikant is net een dekhenst die zijn kudde moet bevuchten. De kerk is een middeleeuws instituut dat de mensen van zichzelf vervreemdt.” De eucharistieviering noemt hij een „vals spel, nog erger dan voor de gekhouderij.” Het pausdom is een „totale vervalsing”. Ook de homo- vijandigheid van de kerk moet het ontgelden: Ook al worden homo's door de meerderheid der katholieken, vervolgens Verbeek „liefdevol benaderd”, de kerk moet er niets van hebben. De huidige acties van de homobeweging „lokken de kerk uit haar tent” en zorgen ervoor „dat het afshuwelijke reactionaire denken manifest wordt”.

Gegriefd

Het zal niemand verbazen dat de Nederlandse bisschoppen op de uitlatingen van Herman Verbeek „gegriefd en verontwaardigd” hebben gereageerd. Ze vragen zich af waarom hij homo-zangen publiceert, terwijl de liturgie door hem als „vals spel” wordt aangemerkt. En de bisschop van Groningen hechtte er aan nog eens te verklaren dat Verbeek al sinds 1973 buiten de verantwoordelijkheid van het bisdom functioneert. Dat laatste klopt en is een uitvloeisel van in die tijd tussen bisschop en priester gemaakte afspraken die conflicten moesten voorkomen en de priester de vrije hand zouden moeten geven. Zijn priesterschap staat daarmee, in tegenstelling tot wat de bisschoppen beweren, niet ter discussie. Verbeek daarover: „Het priesterschap geldt voor de eeuwigheid. Tenzij de kerkelijke hiërarchie, in dit geval het Vaticaan, er een eind aan maakt. Dat is bij mij niet gebeurd.”

In een uitgebreide reactie aan het adres van de bisschoppen heeft Herman Verbeek inmiddels ook de bedoeling van de homo-liederen uitgelegd:

„Deze werden geschreven omdat Nederlandse bisschoppen — niet alle — homoseksualiteit voor een afwijking houden en homo's die haar praktiseren uitsluiten van de communie in de eucharistie. Deze bisschoppen doen hun uitspraken en passen die praktijk toe in navolging van het Vaticaan.

Beseffen de Nederlandse bisschoppen, hoe zij mensen beschadigen? Hoe zij mensen, met de macht en de invloed van hun positie, in hun meest eigen aard

en wezen aantasten? Beseffen de bisschoppen hoe hard en wreed dit is? Beseffen zij welk kwaad zij hiermee aanrichten?

De r.k. kerk is een wereldkerk. Beseffen zij hoe hun standpunt doorwerkt in landen waar homo's in het geheel niet mogen bestaan, in West-Europese landen als Griekenland, Turkije, in Oostblok landen, in Derde Wereld landen? Hoe dagelijkse diskriminatie van homoseksuelen, tot in Nederland toe, door een dergelijke bisschoppelijke sanctiëring wordt verergerd? Beseffen bisschoppen dat als zij homo's de communie weigeren, zij zelf het zijn die het liefdeloosheid — want dat is liefdeloosheid — omgaan met brood en wijn.”

Te vrezen valt dat de bisschoppen zich opnieuw vooral „gegriefd” zullen tonen. Het lijkt onwaarschijnlijk dat Verbeek op al zijn vragen een antwoord krijgt. Bisschoppen zijn nou eenmaal niet gewend aan lager-geplaatsten- priesters of lekenverantwoording af te leggen. Ook al is hun houding nog zo verwerpelijk, als het Vaticaan het wil, dan is het juist.

We blijven benieuwd wat er met die 1500 Gay Kranten is gebeurd.

Bij een man

Bij een man kwam ik gelegen,
want ik was zijn vriend,
en de ochtend en de merel
hebben naar ons omgezien

alle nacht
werd ons gegeven

heeft onszelf
verleid
toen het dag werd
heeft zijn licht het
her en der en
luid verteld

bij de boom
met vlezen appels

liggen wij
bijeën
bijten zingen
mogen zoenen
naakt en zonder
angst bijna

komt een vriend
bij mij gelegen

want ik ben
zijn man
en de tranen
zal ik tellen
zaad voor vreugde
komt daarvan

Uit: De dag dat ik gezongen heb.
Uitgeverij
Luyten, Amstelveen, 1987.

Een discussie over het Nederlandse NAVO-lidmaatschap is op dit moment niet zo aan de orde. Dat is een van de meer opvallende uitspraken in Het Beweeglijk Antwoord, een stuk van het partijbestuur over het vredesbeleid in een periode van glasnost en perestrojka. Gorbatsjov heeft recht op een veelomvattend antwoord. De ontmanteling van kruisvluchtwapens kan niet meer zijn dan een eerste stap op weg naar een veilige wereld. De PPR wil de NAVO omvormen tot een puur defensieve verdedigingsorganisatie. Voor de vredesbeweging is op die weg naar vrede een belangrijke rol weggelegd. Maar dan moet eerst de onderlinge verdeeldheid over de te volgen strategie de wereld uit (te beginnen uit Nederland). Niet te veel aan politieke afwegingen doen, en een duidelijk programma maken tegen modernisering en conventionalisering van het krijgsbedrijf. (pagina 4, 5, 6).

Het partijbestuur heeft de koude zomer ook gebruikt voor het uitwerken van de heroverweging. Na een inspraakronde in de provincies is de omvorming van de niet-landelijke geledingen enigszins terug gedraaid. Aktiecentra mogen blijven bestaan, maar er komen ook afdelingen. Ook voor de provincie blijft een rol weggelegd. „Niets is verboden”, staat er ergens in de toelichting. (pag. 8 en 9)

Ook over de samenwerking met andere partijen zal op het najaarscongres gepraat moeten worden. Ter discussie staat (opnieuw) een voorstel om de volgende Tweede Kamerverkiezingen in ieder geval in te gaan met een zelfstandige PPR-lijst. Daarna moet er met alle progressieve partijen wel zo veel mogelijk worden samengewerkt. (pag. 7)

Ook de redactie heeft nog iets voor deze krant gedaan. In Oosterwoldje hoorden we van de 90-jarige T. Veenstra hoe een verkiezingsprogramma van de PPR er volgens hem uit zou moeten zien. Het kan gemakkelijk op één A-viertje. Als we ons maar tot de hoofdzaken beperken. (pagina 3). In Almere zagen we hoe onder de rook van de energiecentrale, langzaam het werk vordert aan de fantasiewoning van Bart-Jan van den Brink. (pagina 3).

In de DDR blijkt het Nieuwe Denken van Gorbatsjov behoorlijk aan te slaan. Het is echter nog vooral een zaak van wetenschappers en politieke kaders buiten de communistische partij. De gewone burgers zijn nog niet zo ver. Hun houding is uiteindelijk wel beslissend. (pagina 10).

Hans van Egdom dook voor de achterpagina weer in de geschiedenis van de partij. Hij stuitte op een oude heroverwegingsoperatie — toen heette dat „het röntgenonderzoek” — en een boze Eric Jurgens.

INTERPELLATIE NA RECES VAN HOUWELINGEN NEGEERT BEWIJZEN

Samen met D66 heeft de PPR-fractie in de Tweede Kamer in het begin van deze week vragen gesteld over de dreigende uitschakeling van de stichting Homoseksualiteit en Krijgsmacht. Aanleiding voor de uitschakeling zou zijn dat de stichting lastige vragen stelde over de rol van de marechausee bij het opsporen van homoseksuelen in het Amerikaanse leger in Soesterberg.

De voorzitter van de stichting, majoor A. van Weerd, wordt door zijn superieuren onder druk gezet om met de stichtingswerk te stoppen, zo meldt De Volkskrant. Van Weerd voelt zich geïntimideerd, wil voorlopig buiten de publiciteit blijven en overweegt, volgens het dagblad zelfs om de actieve dienst te verlaten.

In Kamervragen van Louise Groenman en Peter Lankhorst wordt geprobeerd opheldering over deze kwestie te krijgen. Lankhorst heeft ook aangekondigd dat hij na het zomerreces een interpellatie aanvraagt over de rol van de marechausee. Terwijl Koning van Financiën de onder hem ressorterende douane inmiddels heeft meegedeeld dat zij aan de opsporing van homo's ten behoeve van de VS niet langer mogen meewerken, blijft Van Houwelingen van Defensie, ondanks de bewijzen van het tegendeel, elke betrokkenheid van de marechausee ontkennen. Daarvoor zal hij zich dus in de Tweede Kamer moeten verantwoorden.

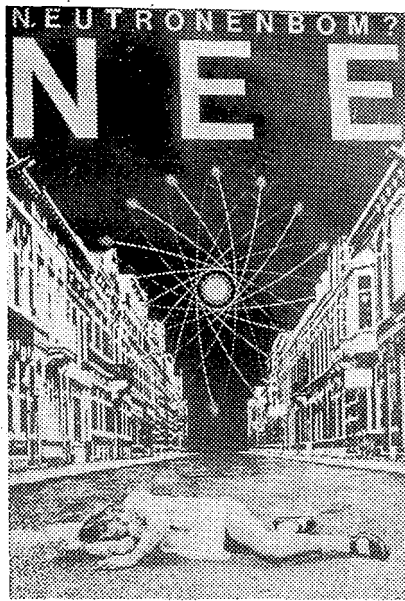
TIEN JAAR NA DE N-BOM

Stop de Wapenwedloop

Op 19 augustus 1987 is het precies 10 jaar geleden, dat het initiatief „Stop de N-bom” van start ging. Om terug te blikken op deze 10 jaar, maar ook om de strijd voor verdere kernontwapening een nieuwe impuls te geven, organiseert het samenwerkingsverband op 5 september '87 een manifestatie en van 5 t/m 12 september een tentoonstelling onder het motto: „Geef vrede de ruimte”.

In de zomer van 1977 werd bekend dat de Amerikaanse president van plan was de productie van — alweer — een nieuw kernwapen goed te keuren. Na de A- en de H-bom zou dat nu een N-bom moeten worden, die alle levende wezens vernietigt, maar gebouwen keurig netjes over-eind houdt.

De verontwaardiging is groot, niet alleen in CPN-kring waar op 19 augustus 1977 circa 20 mensen voor „nader beraad” bijeenkomen. Zij bellen diezelfde avond nog naar vrienden, kennissen, predikanten, kunstenaars, naar mensen van universiteiten en uit de vakbeweging met het verzoek, hun initiatief „Stop de N-bom” met hun naam te ondersteunen. De respons is boven verwachting en al de volgende dag verschijnt in dagblad „De Waarheid” een lijst met 130 namen van de meest uiteenlopende mensen, die dit initiatief steunen. Ook binnen de PPR ontmoet het veel sympathie en steun. De initiatiefnemers kozen voor een brede benadering. Het ging er om die N-bom tegen te houden, omdat dit weer een nieuwe stap in de wapenwedloop zou betekenen, omdat dit wapen de atoomdrempel zou verlagen en vanwege het onmenselijke stralingseffect. Het was vanzelfsprekend, dat „Stop de N-bom” open stond voor gezamenlijk optreden met christendemocraten, met liberalen, kortom, voor een ieder die bereid was zich in te zetten om introductie van de N-bom te voorkomen. Die brede — niet sektarische — aanpak sprak velen aan, ook binnen de PPR.

Het initiatief groeide uit tot een volkspetitionnement en op 18 april 1978 werden aan de 1e en 2e Kamer 1.162.757 handtekeningen aangeboden. Het was het resultaat van het werk van 300 werkgroepen over het gehele land verspreid. Het parlement kan om deze massale afwijzing niet heen en met ruime meerderheid zegt de Kamer „nee” tegen de N-bom en krijgt de regering de opdracht, dit ook aan de NAVO-partners mee te delen. Het is de eerste keer, dat Nederland een eigen beslissing neemt, los van de NAVO!

Uiteindelijk moet ook de Verenigde Staten de Europese plannen met de N-bom uitstellen. Maar in 1981 tracht zij toch de productie weer op gang te brengen en de N-bom op te slaan in Amerika.

In het najaar breidde de initiatiefgroep zijn leuze uit. Bereikt was immers, dat de N-bom in ieder geval niet meer in ons land kon worden ingevoerd. Het samenwerkingsverband „Stop de N-bom, Stop de kernwapenwedloop” verschaft de ruimte, om de acties ook op andere punten te gaan richten en in 1979 werden dat de middellange afstands raketten. Les van de actie tegen de N-bom was immers, dat het doel concreet moest zijn en dat actie moet worden gevoerd op die punten, waar miljoenen mensen achter staan en zoveel mogelijk stromingen zich in kunnen vinden.

Het lijkt er op dat het einde van de strijd tegen de plaatsing van kruisraketten en pershings in Europa in zicht komt. Niet, dat onze regering de uitspraak van het volkspetitionnement nu tot maatstaf van haar politieke handelen is gaan nemen. Maar in de Sowjet-Unie heeft partijleider Gorbatsjov door middel van talrijke concessies mogelijke obstakels, die een „nul-optie” nog in de weg kunnen staan, inmiddels opgeruimd. Het heeft de werkgroepen van Stop de N-bom, Stop de

kernwapenwedloop er niet toe verleid, de ondertekening van een akkoord als het moment voor beëindiging van haar strijd te beschouwen. Integendeel: bij het 10-jarig bestaan zou zo'n akkoord een mooi kado zijn en een reden temeer, om die 10 jaar vredesstrijd feestelijk af te sluiten. De (kern)-wapenwedloop is daarmee nog niet ten einde en in het besef daarvan hebben de werkgroepen inmiddels besloten, de nieuwe periode onder de nieuwe naam „Stop de wapenwedloop” in te gaan met een vredesmanifestatie op 5 september 1987 en een tentoonstelling van 5 t/m 12 september, getiteld „Geef vrede de ruimte”.

Van belang is dat ook in de toekomst een brede bundeling van vredeskrachten gehandhaafd blijft, in de strijd tegen ruimte-wapens, chemische wapens en zo mogelijk ook tegen de voortdurend hogere defensie-uitgaven.

Daarom roepen wij ook de PPR-leden op, zaterdag 5 september naar de manifestatie te komen op het J. D. Meyerplein, waar van 11.00 tot 17.00 uur een keur van artiesten zal optreden met muziek, kabaret, toneel, voordrachten en dergelijke. Ook zullen enkele sprekers aandacht vragen voor de noodzaak, gezamenlijk en met nog meer kracht de vredesstrijd voort te zetten.

De tentoonstelling, die van 5 t/m 12 september in de Mozes en Aäronkerk aan het Waterlooplein is ingericht, zal een beeld schetsen van de (kern)wapenwedloop en 10 jaar vredesstrijd.

HESTER DE REE

Oproep

Op 31 oktober wordt in Den Haag een grote vredesdemonstratie gehouden om nogmaals (en juist nu) krachtig naar voren te brengen dat de Nederlandse bevolking de kernwapens van de wereld wil verbannen. Deze demonstratie wordt georganiseerd door BIVAK, het brede overleg van groepen die verder willen gaan met de strijd tegen de kernwapenwedloop. De

PPR neemt deel aan dit overleg en is lid van BIVAK. Wij zijn op zoek naar PPR'ers die namens de PPR willen meewerken aan de voorbereiding van deze demonstratie. De werkzaamheden zijn gekoncentreerd in Amsterdam en Den Haag.

Wil je meer informatie of wil je je aanmelden: bel het partijbureau 020-247570 en vraag naar Piet Verstegen.

Vrouwen en ontwikkelingsbeleid

Op zaterdag 12 september organiseert het Breed Overleg Vrouwen en Ontwikkeling (in oprichting) in Hotel Haarhuis, tegenover het station in Arnhem, een themadag: „Ontwikkelingsbeleid meer een zaak van vrouwen, een kwestie van organiseren!!!”

linge uitwisseling van kennis en ervaring. Ook wil men als pressiegroep optreden om de positie van vrouwen in de ontwikkelingsamenwerking te verbeteren. Op de themadag komt een groot aantal onderwerpen in werkgroepen aan de orde: informele sektor, kredietfaciliteiten, apartheid, mensenrechten en dergelijke. Een brochure geeft een overzicht van organisaties die op het gebied van vrouwen en ontwikkeling actief zijn.

Aanmelding en informatie: Petra Corbeau, Postbus 11640, 2502 AP Den Haag. Of: Biki Seriese, OZ, Achterburgwal 173, 1012 DJ Amsterdam. Telefoon: 070-624191 (tst. 326); 020-237263.

Overheidspolitiek en leefvormen

Op zaterdag 10 oktober a.s. organiseert de SRV i.s.m. het partijbestuur een studiedag over het thema „overheidspolitiek t.a.v. leefvormen”. Vragen, die op deze dag aan de orde komen zijn o.a. Wat moet een overheid wel of niet regelen op het terrein van relaties en voorzieningen? Hoe verhoudt zich individualisering en maatschappelijke solidariteit? Hoe objectief kan een sociaal zekerheidsrecht zijn?

Medewerking aan deze dag zal o.a. verleend worden door Paul Kuypers, was o.a. adviseur van de regeringscommissaris voor de reorganisatie van de Rijksdiensten (Tjeenk Willink), momenteel adviseur voor overheids- en non-profit organisaties en mevr. Timmerman-Buck, medeopsteller van het CDA-Rapport 1+1=samen. De dag zal zijn in CSB-gebouw, Kromme Nieuwegracht 39, Utrecht. Kosten van de

dag: f 10,- te voldoen op giro 338 53 73, t.n.v. penningmeester SRV, Amsterdam, o.v.v. studiedag 10 oktober. Meer informatie kun je krijgen bij Marie-José Burger (020-256046/227342).

Opgave door onderstaande bon vóór 18 september a.s. ingevuld op te sturen naar SRV/Marie-José Burger, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode _____ Woonplaats _____

Telefoon: _____

_____ geeft zich op voor de studiedag 10 oktober.

„Denk Mondiaal, handel lokaal”

In september start in Amsterdam een steunpunt voor radikaal-linkse gemeenteraadfrakties, waar advies en informatie in te winnen is over de mogelijkheden voor een actieve internationale politiek op lokaal nivo (armoede, ontwikkelingssamenwerking, wapenwedloop).

Dit steunpunt komt voort uit een samenwerkingsproject van PPR en PSP, gemeente en ontwikkelingssamenwerking. Tijdens een studiedag bleek grote behoefte te bestaan aan een steunpunt voor mensen die gemeentelijke activiteiten op dit gebied willen realiseren. Het steunpunt verzamelt en verstrekt bruikbare informatie voor gemeenteraadfrakties. We zijn op zoek naar enthousiaste PPR-leden die willen meewerken aan dit steunpunt.

Het gaat om geïnteresseerde PPR'ers voor in de begeleidende werkgroep en om geïnteresseerden voor het uitvoerende werk (ongeveer 1 middag in de maand). Zij die belangstelling hebben en/of mee willen weten kunnen bellen naar het partijbureau (020-247570, vragen naar Piet Verstegen).

PPR'ers die graag op de verzendlijst van het steunpunt willen komen, kunnen dit op dezelfde plaats doorgeven. Men wordt dan op de hoogte gehouden van de activiteiten van het steunpunt „DENK MONDIAAL, HANDEL LOKAAL”.

Dekker

Op dinsdag 29 september organiseert de PPR een discussie over de voorstellen van de commissie-Dekker voor de gezondheidszorg. Het gaat er om een standpunt voor te bereiden met betrekking tot de kamerdebatten in oktober. Vooral PPR-leden die in de gezondheidszorg werken worden van harte uitgenodigd om aan de discussie mee te doen.

Plaats: Amershof, in Amersfoort. Aanvang: 18.30 uur. Aanmelding: op het partijbureau bij Hans Schoen.

De PPR-flikkers en Potten geven een eigen blad uit: Het Vlindertje. Het verschijnt 4 à 5 maal per jaar. Het abonnementsjaar van het Vlindertje loopt per kalenderjaar. Een abonnement kost minimaal f 11,00 per jaar. (te bestellen door overmaking op gironummer 429582 t.n.v. PPR-Flikkers en Potten, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, o.v.v. abonnement.) Een los nummer kost f 2,50 (inclusief verzending).

Landelijke bijeenkomst PPR flikkers en potten op dinsdag 29 sept. om 20.00 uur in het Aktiecentrum van A'dam Elandstraat 180A. Tel.: 020-233041. te bereiken vanaf het C.S. A'dam met tramlijn 17: uitstappen halte Elandgracht.

Kolofon: De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen. Redactie, administratie, advertenties: Partijbureau PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Redactie: Arda van den Brink, M. Broere, Jan Dirx, Jan Huismans, Anneke van 't Hof, Bram van Oijk (eindredactie), Hans Verstraaten, Onno de Zwart. Redaktiesekretariaat: Enny Schouffout. Vormgeving: Joep Paulussen. Foto's: Angelo Goetsch, Fred Jansz, e.a. Abonnementen: Gratis lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar. f 1575600, t.n.v. PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

Werkplaats Basisinkomen

De Werkplaats Basisinkomen is een samenwerkingsverband van organisaties en instellingen, die de invoering van het basisinkomen voorstaan. Tot nu toe hebben 25 organisaties - waaronder vakbonden, politieke partijen en organisaties van uitkerings-

Voor het landelijk steunpunt is de Werkplaats Basisinkomen op zoek naar een

Koördinator (V/M)

(voor gemiddeld 20 uur per week)

Het takenpakket van de koördinator is veelzijdig en omvat de volgende activiteiten:

- het opbouwen van het landelijk steunpunt;
- het stimuleren van mensen tot deelname en het opzetten van activiteiten in het kader van het werkplan;
- bewaking van het werkplan;
- het onderhouden en leggen van contacten met mensen uit diverse organisaties en instellingen met verschillende denkbeelden;
- het verrichten van sekretariaatswerkzaamheden.

Van de koördinator verwachten we dat zij/hij:

- een brede inhoudelijke visie op het basisinkomen heeft;
- kan omgaan met nieuwe ontwikkelingen en een verscheidenheid aan opvattingen;
- in staat is stimulerend en koördinerend op te treden;
- administratieve ervaring heeft;
- over goede organisatorische kwaliteiten beschikt;
- zelfstandig kan werken;
- levenservaring heeft: dus mensen

Wie wil solliciteren kan tot 1 oktober 1987 een uitgebreide schriftelijke reactie sturen naar het

Voorlopig Dagelijks Bestuur van de Werkplaats Basisinkomen
ter attentie van Henk van der Kolk
Postbus 9750
3506 GT Utrecht

Bij hem kan informatie worden ingewonnen, tel. (030) 738387

Op aanvraag is een notitie over de Werkplaats Basisinkomen, alsmede het Werkplan '87-'88 te verkrijgen.

Wij verzoeken met name vrouwen te solliciteren naar deze functie.

Bij gelijkwaardige kandidaten zal de voorkeur aan een vrouw worden gegeven.

gerechtigden - al hun steun toegezegd.

De Werkplaats Basisinkomen wil fungeren als platform in Nederland voor:

- informatie en voorlichting over het basisinkomen;
- bevordering van onderzoek naar invoering en gevolgen van het basisinkomen;
- bevordering van meningsvorming en discussie tussen voor- en tegenstanders;
- strategie-ontwikkeling.

boven de 40 kunnen rustig solliciteren;

- bereid is op ongeregelde tijden te werken.

Kortom, wij willen een duizendpoot met hart voor de zaak!

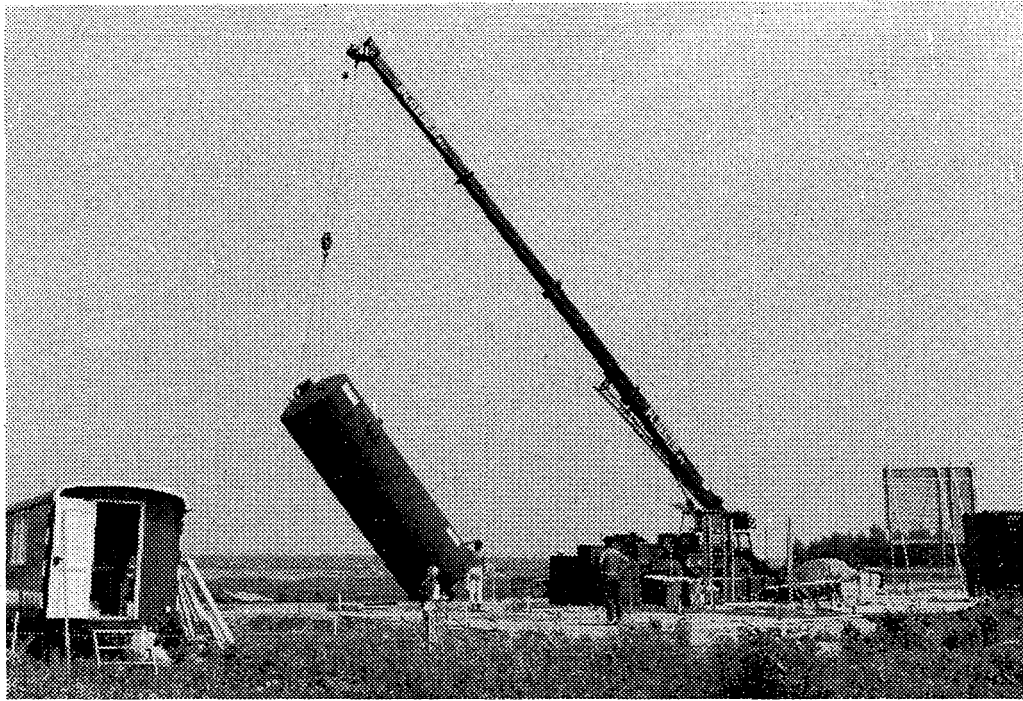
Wat hebben we te bieden.

In verband met de huidige financiële beperkingen niet te veel. Een beloning van zo'n f 1400,- bruto per maand voor een gemiddeld 20-urige werkweek. De overeenkomst die wij willen sluiten heeft een tijdelijk karakter en zal lopen tot 1 januari 1989. Dat is het moment, waarop we meer weten over de toekomst van de Werkplaats Basisinkomen. Als in de periode tot 1 januari 1989 de Werkplaats Basisinkomen groeit, en dus het werk, willen we de overeenkomst (aantal werkuren en beloning) tussentijds aanpassen. Van kandidaten wordt de bereidheid daartoe gevraagd.

Het landelijk steunpunt van de Werkplaats Basisinkomen zal in Nieuwegein of Amsterdam worden gevestigd.

PLOETEREN IN DE POLDER BIJ ALMERE: FANTASIE II MAAKT NIEUWSGIERIG EN JALOERS

Onder de rook van de grote energiecentrale bij Almere ligt Fantasie II. Zonder vergunning, maar met toestemming van de gemeente, zetten een „stelletje studenten” daar op een modderig bouwterreintje allerlei rare bouwsels neer. De reguliere bouwvakkers in de buurt zijn nieuwsgierig en lichtelijk jaloers. Bart-Jan van den Brink toont tussen de buien door, zijn prijswinnende ontwerp voor een woning die zichzelf van energie voorziet.

Plaatsing van de zonneboiler

ontwerp en dat van anderen zien. De ontwerpers zijn in vrijwel alle gevallen ook degenen die bouwen. Ze bivakkeren ter plekke in tentjes vlak naast hun bouwobjecten om maar zo dicht mogelijk bij hun

karwei te zijn. Dit maakt de kans op vernieling of diefstal ook kleiner, zo denkt men. Handige familieleden, vrienden en bekenden worden waar mogelijk ingeschakeld. Nodig is dat in elk geval wel, want met

de startsubsidie redt natuurlijk niemand het. En veel eigen geld is er ook niet. Bij de aanvang van de bouw heeft men een nieuwe stichting in het leven geroepen. Stichting De Realiteit, die — volledig in de tijdgeest — zich bezig houdt met promotie van het hele project en het aantrekken van sponsors.

Tot op zekere hoogte lukt dat al aardig, maar er kan natuurlijk meer bij. Enkele grotere en kleine firma's hebben belangstelling getoond en leveren gratis of tegen redelijke prijzen materialen. In veel gevallen gaat het om niet gangbare materialen of bijzondere constructies en dat levert nog wel eens problemen op. Verkeerde of te late leveringen stagneren de voortgang van de bouw en vragen om een flexibele en soepele houding van de bouwers. Vaak heeft men er bij de tijdsplanning al rekening mee gehouden. Bart-Jan in ieder geval wel. Het zal zeker nog tot december van dit jaar duren, voordat er verder gebouwd kan worden aan zijn zonnehuis. Vooral de zonnepanelen en de speciale staalkonstrukties vragen om een ware speurtocht naar geschikte aanleverbedrijven. En het benodigde geld moet er zijn. Voor het hele project Fantasie II zal het zeker tot eind 1988 duren voor het als afgerond beschouwd kan worden.

Prent

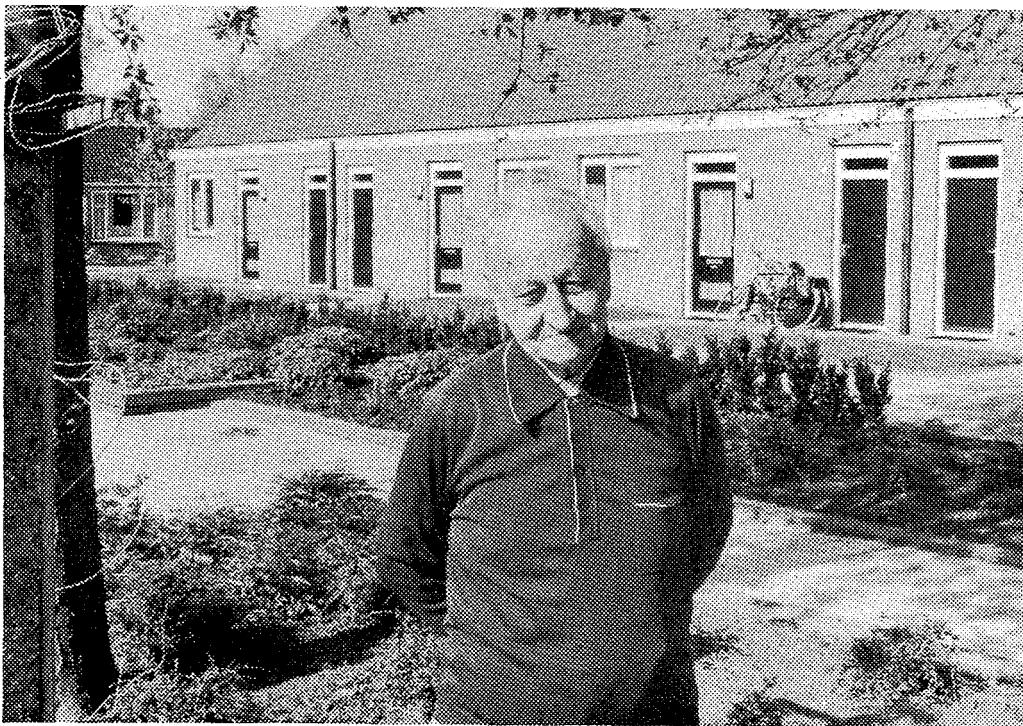
Voor de ontwerpers/bouwers zal dat de pret niet drukken. Er kan rustig worden gesproken van een zeer grote inzet. Men vindt het pionieren en het alles van de grond af zelf moeten regelen juist heel aantrekkelijk. De zakelijke kant hoort daar ook bij. Men wil zijn produkt zo goed mogelijk verkopen en aandacht trekken. Belangstelling is er genoeg. De reacties variëren van verholen nieuwsgierigheid bij de reguliere bouwvakkers in de buurt tot lichte jaloezie. Sommige bewoners van nabij gelegen woonwijken vinden het maar oneerlijk dat een „stelletje studenten” zomaar vergunning krijgt om allerlei rare bouwsels neer te zetten, terwijl zij zelf nog niet eens toestemming krijgen om een stuk aan hun schuurtje te bouwen.

De media zijn al geweest of komen nog. De N.O.S. heeft plannen voor een film over het project. Vooralsnog pioniert men rustig verder. Er is een kraan met leidingwater en de bouwers hebben de beschikking over een kleine bouwkeet om te eten en in te schuilen bij hevige regen. Er is nog geen telefoon, maar de postbode weet het adres al wel te vinden.

Een leukere manier van vakantie houden is er niet, menen de aanwezige werkers en gaan na mijn vertrek weer met frisse moed en ijverig aan de slag.

ANNEKE VAN 'T HULL

VEENSTRA WIL AF VAN KRUIDENIERSPOLITIEK 'IN HET PARLEMENT KRIJG JE MACHTSALLURES'

Veenstra: „De mensheid staat voor de laatste keus”

„Mens wat kiest gij? Een luthof of een dode woestijn?” Zo heet het laatste boek van T. Veenstra uit Oosterwolde. Het is zijn vierde werkje. Eerder verschenen: „De worstelende mens zoekend naar het licht te midden van een schijnbaar ondoordringbare duisternis”, gevolgd door „Wat is onze toekomst?”, en „En de misdaad gaat door...” Zestien jaar geleden begon Veenstra te schrijven. Hij was toen 74. Nu hij de negentig is gepasseerd probeert hij nog dagelijks nieuwe medestanders voor zijn plannen te winnen. Je kunt van Veenstra niet zeggen dat hij rustig op zijn einde wacht. „De nieuwe samenleving komt niet uit de lucht vallen en ook niet uit het parlement.”

Klaag dan aan dat de dienstplicht, de dwang en wetmatige opleiding en africhting van de jeugd, om elkaar te vermoorden;

Klaag dan aan het zogenaamde „oorlogsrecht”: de poging om de oorlog te humaniseren...

En bovenal, klaag de oorlog zelf aan, door de oorlog buiten de wet te stellen...

Stel de eis voor het persoonlijk en groepsgewijs recht op militaire, burgerlijke en culturele ongehoorzaamheid.”

Ruim

We vragen ons af hoe een dergelijk programma ooit uitgevoerd kan worden, als we parlementaire machtsuitoefening van meerderheid over minderheid principieel moeten afwijzen. Veenstra vindt dat we het ruim moeten zien: „Het moet een maatschappelijke beweging worden, niet alleen nationalistisch, maar op wereldschaal. Het lijkt nu nog onmogelijk, maar we leven snel en in vijftien jaar kan er heel wat veranderen.”

Veenstra is een geheide optimist. „Toen we ons als anarchisten in de dertiger jaren tegen de oorlogspanning verzetten, vonden we iedereen tegenover ons”, zegt hij. „Nu zijn veel meer mensen tot de overtuiging gekomen dat oorlog zinloos is omdat er weinig van de mensheid overblijft.”

Steeds meer mensen raken bezorgd over de toenemende bedreiging van mens en natuur. Die mensen moeten elkaar kunnen vinden en overtuigen, zonder dat er machtsuitoefening aan te pas komt.”

Vrede zal in de visie van Veenstra ook logisch met economische gelijkheid gepaard moeten gaan. „Opheffing van de economische apartheid”, noemt hij dat. Het huidige geldsysteem moet ervoor worden afgeschaft en vervangen door een wereldwijd uitgekeerd basisinkomen dat overall even hoog is. „In de ontwikkelingslanden kan het worden gebruikt voor het vervullen van de eerste levensbehoeften, terwijl het hier kan dienen als tegemoetkoming in de uitgaven voor vakantie en ontspanning.”

De negentiende eeuwse utopisch denker Bellamy heeft voor dit soort hervormingen het jaar 2000 al als streefdatum genoemd. Of we dat halen, kan nog niet met zekerheid worden gezegd. Zeker is, volgens Veenstra, dat de invloed van anarchistische denkbeelden op andere mensen en bewegingen toeneemt. Dat dit zich niet uit in een groei van de anarchistische beweging zelf, vindt hij geen enkel probleem. „Het belangrijkste is dat mensen uit al die honderden verschillende denkingen elkaar niet langer als vijanden beschouwen. De maatschappij is fundamenteel fout en kan alleen veranderen als we er gezamenlijk de strijd mee aanbinden.”

ROUKE BROERSMA
BRAM VAN OJK

Van den Brink is een van de prijswinnaars van de prijsvraag Tijdelijk Wonen, die de Stichting Fantasie vorig jaar uitschreef (zie ook de Radikalenkrant van augustus 1986). Zijn zonnewoning „Meerzicht” wordt op dit moment — evenals de zestien andere winnende projecten — in het echt opgebouwd. Alle prijswinnaars hebben een stuk grond van twintig bij twintig meter en een startsubsidie van ongeveer elf duizend gulden tot hun beschikking gekregen.

Eén project — dat van de eerste prijswinnaar — is al klaar. Het is een met doorzichtige golfplaten ombouwde stacaravan, een grote broeikas lijkt het. Op het dak van de caravan is een groot dakterras gemaakt, waar rieten stoelen, palmen en drie luie katten een bijna on-hollandse atmosfeer veroorzaken. Ondanks de koude wind buiten maakt de zon, die door de golfplaten schijnt het binnen heel behaaglijk. De ontwerper/bewoner kan nu voor een periode van vijf jaar uitproberen hoe het hem bevalt om in een dergelijk huis te wonen.

Rillen

Bart-Jan van den Brink is met zijn ontwerp, waarvoor hij maar één dag nodig had om het te bedenken, al aardig gevorderd. De betonnen vloer is gestort, de zonneboiler is zojuist op zijn plaats gehezen en middenin het toekomstige huis is de badkamer als kant en klare Unit vast neergezet. Een voorzichtig begin van een gemetseld muurtje is te zien. Verder nog veel kaalheid, modder en plassen. Een kleine leiboom staat te rillen in de koude wind. Die moet straks voor de nodige schaduw zorgen. Daarom heeft Bart-Jan hem nu maar vast geplant aan de rechter voorzijde van het straks vrijwel geheel uit glaswanden opgetrokken zonne-energiehuis „Meerzicht”.

Een toepasselijke naam, want inderdaad is er een schitterend uitzicht op de Noorderplassen even buiten Almere-stad. Veel groen en vogels aan de ene kant, aan de andere kant de in snel tempo uitbreidende nieuwe stad in de polder. Als je aan komt fietsen over het viadukt over de grote weg, zie je onder de rook van de grote energiecentrale het terrein van het project Fantasie II liggen. Fantasie I werd al eerder, met tien winnende ontwerpen elders in Almere gerealiseerd. Fantasie II oogt nog niet erg. Alleen de eerste prijs springt in het oog. De zonneboiler van Meerzicht valt ook op, maar doet absoluut niet vermoeden dat het om een onderdeel van een huis gaat. Verder staan er wat bouwsels, die het begin van andere bouwprojecten betekenen. Sommige stukken terrein liggen nog geheel braak.

Tijdgeest

Bart-Jan — in korte broek en onder de modder — loopt rond op zijn bouwterrein en laat tussen de regenbuien door de vorderingen van zijn eigen

Voor in het laatste boek ligt een handgeschreven boekje. Het is gericht aan „iedere lezer(es), hoe hoog of laag de maatschappij hem of haar ook heeft geplaatst”. „Dit is een boek om over na te denken”, waarschuwt de brief. „Met te zeggen: 'hij is gek' of: 'dit kan niet', zijt gij er niet van af.” Laat ook de lezer van deze Radikalenkrant hiermee afdoende zijn gewaarschuwd.

Aan het interview is een uitgebreide briefwisseling vooraf gegaan. Ook de PPR streeft ernaar om haar politieke wil aan de minderheid op te leggen, vindt Veenstra. Met de beste bedoelingen, dat wil hij best geloven, maar de vraag blijft toch waar de politici het recht vandaan halen om over anderen te beslissen. Veenstra gelooft dat de mensen voor zichzelf moeten beslissen en in een anarchistisch aktivisme dat deze hele eeuw overspannt, probeert hij dat principe in de praktijk te brengen.

„De mensheid staat nu voor de laatste keus”, zegt hij als we in Oosterwolde op de thee zijn. „Of we beginnen helemaal opnieuw of we beleven het absolute einde. En alle mensen verlangen naar dat nieuwe begin, zonder dat we weten wat het precies inhoudt. Maar het kan nooit van één kant komen. Ik kan het niet alleen doen, de vrije socialistische waar ik toe behoort kunnen het niet en uw partij kan het ook niet. We zullen bijvoorbeeld ook de christenen nodig hebben. Daarom roep ik alle mensen op tot bezinning op de eigen verantwoordelijkheid en beginselen. Van wie de oproep uitgaat doet er niet toe. Als we maar ergens beginnen.”

Kruideniers

Ook al heeft hij het niet op politieke partijen, met de PPR wil Veenstra nog wel in zee. „Er zijn bij jullie mensen uit veel verschillende denkingen aangesloten”, zegt hij. „Hier in Oosterwolde is de Gereformeerde dominee lid van de PPR. We zullen al die verschillende stromingen nodig hebben. Ik heb er ook geen bezwaar tegen dat jullie aan parlementair werk doen, maar dit werk heeft alleen zin als je in de oppositie blijft en in het parlement hetzelfde zegt als daarbuiten. Dat gebeurt te weinig. Als de mensen daar eenmaal zitten, krijgen ze machtsallures en doen ze plotseling aan kruidenierspolitiek.”

Veenstra heeft om de PPR voor deze valkuilen te behoeden, een nieuw, overzichtelijk partijprogramma op papier gezet. Het beslaat nog geen velletje A4 en bevat, na een korte inleiding, vier kernpunten:

„Nog steeds heeft drie kwart van de mensen hun (wan)hoop gevestigd op parlementaire machten en machtsvorming. Zo ook, zij het gedeeltelijk, de PPR, die toch ook wil meebouwen aan die nieuwe samenleving.

Welnu, laat horen dan ook in het parlement dat het u ernst is: heb nu de moed, om in het parlement te zeggen, wat die Nieuwe Samenleving in de weg staat.

EEN BEWEEGLIJK ANTWOORD

Naar vertrouwen, stabiliteit & gedeelde veiligheid

Bij het ontbreken van één van deze oorzaken was er niets gebeurd. Hieruit volgt dat al deze oorzaken — myriaden oorzaken — samenwerken om teweeg te brengen wat inderdaad gebeurde. Hieruit volgt dat niets als bijzondere oorzaak valt aan te wijzen, maar dat het gebeurde, omdat het gebeuren moest. Er moesten miljoenen mensen afstand doen van hun menselijke gevoelens en hun redelijk verstand om van West naar Oost te gaan en hun naaste het hoofd in te slaan, zoals enige eeuwen daarvoor mensen van Oost naar West waren gegaan om daar hun evenbeeld het hoofd in te slaan.

L.N. Tolstoj: Oorlog en Vrede, deel II. Verzamelde Werken, deel IV, p. 7., Amsterdam 1966.

I Inleiding

1. Denken en handelen op het gebied van veiligheid en defensie zijn sterk in beweging. De frisse lucht van een nieuwe lente komt uit het Oosten. Sowjetleider Michael Gorbatsjov hervormt de economie, gaat de bureaucratie te lijf (perestrojka), laat meer toe, biedt ruimte aan schrijvers en kunstenaars en komt met opmerkelijke ontwapeningsvoorstellen. Ook in andere landen van het Warschappact is er op terreinen als mensenrechten, economie en veiligheidsbeleid van alles aan de hand. In het Nieuwe Denken van Gorbatsjov staat het begrip wederkerige veiligheid centraal. Hij neemt afstand van het koude-oorlogs-principe dat „elke winst voor de een, verlies betekent voor de andere zijde, dat veiligheid bereikt wordt door het onveilig maken van de rivalen.” (Time, 27/7/87). Of, in zijn eigen woorden: „Minder veiligheid van de VS in vergelijking tot de SU zou niet in ons belang zijn, omdat het zou leiden tot wantrouwen en instabiliteit.”

Het ziet er naar uit dat de flexibele respons van de militaire doctrine plaats maakt voor het beweeglijk antwoord in een politieke dialoog. De westerse leiders reageren onwennig en schichtig, weinig royaal ook. Is Gorbatsjov werkelijk te vertrouwen? Hoe zat dat ook al weer met die Russische beer en de wereldheerschappij van het communisme? Een zorgvuldig opgebouwd vijandbeeld valt in duigen: blijkens enquêtes stellen de meeste West-Europeanen inzake wapenheersingsvraagstukken meer vertrouwen in Gorbatsjov dan in Reagan. De eerste reacties van verantwoordelijke politici in het westen lijken vooral ingegeven door bezorgdheid over verloren stellingen in een propagandaslag. Politieke partijen kunnen niet volstaan met het herkauwen van oude

zekerheden. En de pretentie van het laatste, verlossende woord kunnen ze beter opgeven. Met Een Beweeglijk Antwoord legt het Partijbestuur van de PPR aan kiezers, partij en congres zijn visie op de huidige ontwikkelingen voor. Een aantal richtinggevend uitspraken is de bijdrage van de PPR aan de discussie over een nieuw beleid, gericht op vertrouwen, stabiliteit en gedeelde veiligheid. Sinds haar oprichting in 1968 heeft de PPR zich intensief beziggehouden met de vraagstukken van oorlog & vrede: door deelname aan het Breed Overlegorgaan tegen Kernbepanning, KKN en BIVAK, door het mede organiseren van Studiekonferenties over Europese defensiepolitiek, door actieve deelname aan Kamerdebatten, door congresuitspraken en publicaties. Veel van wat we in het verleden aan wensen hebben geformuleerd, kan nu werkelijkheid worden. Dat vraagt om heroverweging en op zijn minst actualisering van standpunten.

2. Immers, het is nog wat anders de kernwapens weg te wensen in een periode van confrontatie en afschrikking dan positie te kiezen in een situatie waarin haalbare voorstellen worden gedaan tot daadwerkelijke, drastische vermindering van kernwapens en Gorbatsjov spreekt over wederkerige veiligheid en een kernwapenvrije wereld in 2000. Bovendien — en dat blijft ten onrechte tamelijk onbelicht in de publiciteit — betreft hij nadrukkelijk de problemen van de Derde Wereld en het milieu in zijn beschouwingen. Voor de PPR reden temeer voor hernieuwde discussie over de thematiek van vrede en veiligheid, aansluitend bij het vroeger ontwikkelde gedachtegoed.

Met wisselende accenten (in relatie tot de politieke actualiteit) hebben in PPR-discussies steeds vier thema's een wezenlijke rol gespeeld:

- 1/ de (kern)wapenwedloop
- 2/ het NAVO-lidmaatschap en de opheffing van het blokdenken
- 3/ de Noord-Zuidrelatie
- 4/ alternatieve verdediging.

Mei 1974 sprak het PPR-congres uit dat Nederland zich op den duur van de NAVO diende los te maken, en dat ons land, zolang het de lidmaatschapspapieren nog is huis had, een kritisch bondgenoot diende te zijn. Het jaar daarop sprak de PPR zich bovendien uit voor een op doorbreking van de beide blokken gerichte buitenlandse politiek: samenwerking met kleine landen van Warschappact, NAVO en ongebonden landen. In het PPR-schrift Duif Is Dood (1979) werd gepleit voor een „vrede zonder kernwapens en veiligheid zonder angst”. De kernwapens zelf zijn mede een bedreiging voor vrede en veiligheid. Een creatieve ontwapeningspolitiek moet gepaard gaan met het tot stand brengen van een collectief veiligheidssysteem voor alle Europese landen met gelijktijdige ontbinding van NAVO en Warschappact.

Duif Is Dood bepleitte voorts invoering van sociale verdediging vanuit de vraagstelling: wat willen we eigenlijk verdedigen? Beide thema's, collectief veiligheidssysteem en sociale verdediging, werden breder uitgewerkt in Verdediging. Een Alternatief, het congresstuk van mei 1982. De twee hoofdlijnen van deze tekst: van kernwapenafschrikking en bedreigde veiligheid stapsgewijs naar een collectief veiligheidssysteem; van verdediging met kernwapens via verdediging zonder kernwapens, defensieve verdediging, territoriale verdediging (waarbij de internationale conflictbeheersing aan de VN wordt overgelaten) naar sociale verdediging, een proces dat gepaard gaat met een overschakeling van wapenproductie op vredesproductie (conversie).

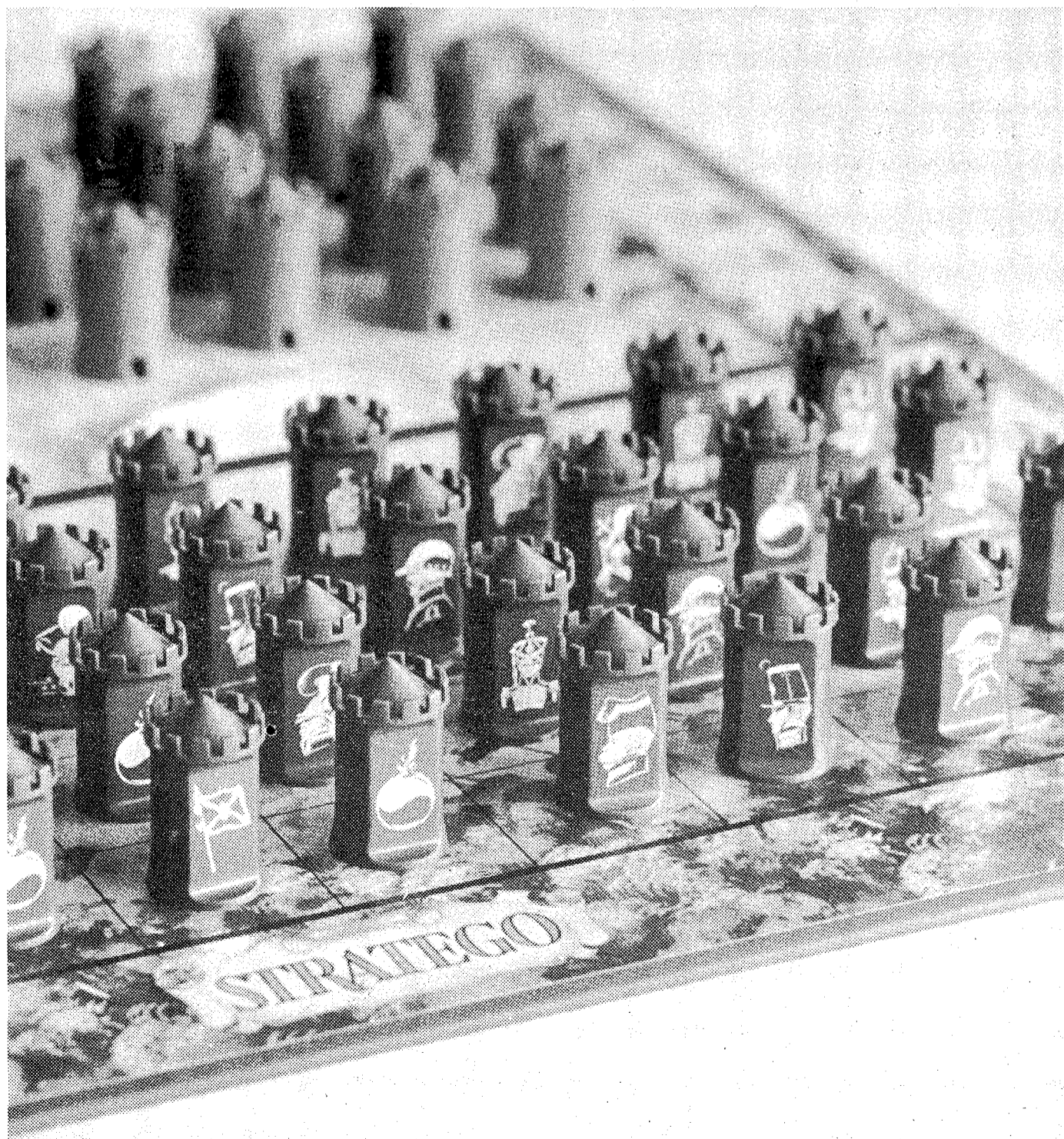
De economische & ecologische aspecten van de wapenwedloop kregen vooral aandacht in de meer omvattende PPR-verkiezingsprogramma's. Daaruit blijkt een groeiend inzicht in de samenhangen tussen de groei-economie en de verwoestende uitwerking daarvan op milieu en Derde Wereld. In Verzet & Vernieuwing (verkiezingsprogramma 1986-1990) dat Behoud van de aarde en bevrijding uit afhankelijkheid als kernthema's van het PPR-denken definieert, worden bovenbeschreven ideeën verwerkt en in het Noord/Zuidperspectief geplaatst. De wapenwedloop is diefstal van de armen.

3. We zien weinig reden om onze idealen af te danken. Integendeel, de PPR-denkbekenden over vrede & veiligheid zijn actueler dan ooit: wapenaccorden lijken binnen handbereik, ontspanning is tastbaar, wederzijds begrip is groeiende. Politiek en beleid zitten niet vastgeroest. Atoombewapening en oorlog zijn geen natuurrampen, maar producten van mensenbreinen en mensenhanden. Blijkbaar is het dan toch waar dat deze wereld veranderbaar is, als daarvoor de politieke wil aanwezig is. De concrete utopie van een vreedzamer & rechtvaardiger wereld is als inspiratiebron springlevend.

De vraag is nu of de vertaling van onze ideeën in voorstellen nog actueel is. Wat zou de PPR doen als ze nu regeringsverantwoordelijkheid droeg en antwoord zou moeten geven op de vragen van zowel Gorbatsjov als NAVO-partners? Welke situatie ontstaat na aanvaarding van de zogeheten nul-nul-optie? Veronderstelt dat op korte of langere termijn handhaving van enigerlei vorm van nucleaire afschrikking? Moeten de VS hun nucleaire garantie gestand blijven doen of nemen Frankrijk en Engeland die garantie over en ontstaat er een geïntegreerde Europese kernmacht? Wat is de positie van de BRD daarin? Schaft Nederland zijn overige kerntaken (F-16 en Lance) af? Meneer Gorbatsjov wacht op een uitvoerig antwoord. Omdat er zoveel in beweging is en omdat we bewogen worden door onze idealen, geeft de PPR een beweeglijk antwoord.

Dat antwoord proberen we te geven in richtinggevend uitspraken, waarbij we de verderliggende doelstellingen helder in beeld houden: een ontwapenende wereld, verwezenlijkt met territoriale en sociale verdediging en de VN als scheidsrechter, NAVO en Warschappact lossen op in de geschiedenisboekjes.

4. De tijd dringt. De VS hebben haast: Irangate en het begrotingstekort drukken zwaar op de binnenlandse politieke en economische situatie. Reagan wil als vredespresident afscheid nemen, in januari beginnen de campagnes voor de presidentsverkiezingen. Ook Gorbatsjov staat onder druk. Hij kan het tempo van de hervormingen niet afdwingen. Met het welslagen van de binnenlandse hervormingen worden de kansen op doorzetten van buitenlandse ontspanningspolitiek groter. En omgekeerd zullen successen in het ontspanningsproces zijn prestige in de SU en daarmee de uitvoerbaarheid van de binnenlandse hervormingspolitiek vergroten. Het gevaar dreigt dat de tijdsdruk de agenda van de ontwapeningsbesprekingen en het totale vredesproces gaat bepalen. Wij vragen onze politici haast te maken.

Op het najaarscongres, 15 november, zal naast een verdere uitwerking van het rapport „De PPR bij de tijd”, in de wandelgangen „Heroverweging”, een actueel inhoudelijk thema op de agenda staan.

Het partijbestuur heeft gekozen voor het onderwerp Vrede & Veiligheid; in het bijzonder de ontwapeningsonderhandelingen in Genève, de NATO en Russische voorstellen.

Aanvankelijk was in de planning van inhoudelijke thema's voor onze congressen een ander onderwerp gekozen. In mei van dit jaar werd het Partijbestuur echter gekonfronteerd met het feit dat de werkgroep haar opdracht terug gaf, omdat zij onvoldoende kans zag een goed, doordacht congresstuk op tijd aan de partij aan te bieden.

Het Partijbestuur stond voor de keus: geen inhoudelijk thema op het congres of alsnog een nieuw onderwerp kiezen en op tijd aan de partij aanbieden ter voorbereiding op het congres.

We kozen zoals jullie hier kunnen zien voor het laatste. Onder tijdsdruk waaraan we genoodzaakt een andere werkwijze dan gebruikelijk te kiezen.

Twee partijbestuursleden, Rouke Broersma en Klaas-Wybo van der Hoek, kregen de opdracht een stuk voor te bereiden, waarbij zij gebruik hebben gemaakt van deskundigen (responsgroep) uit de partij.

Door de mensen is in de zomerperiode veel en goed werk verzet. Het Partijbestuur heeft in haar vergadering van 25 juli het stuk „Een Beweeglijk Antwoord” besproken en biedt het hierbij aan.

Wij hebben veel waardering voor het vele, goede werk dat door een aantal partijbestuursleden en de responsgroep in de korte voorbereidingstijd in de zomervakantie is verzet.

Mede in verband met deze zomerperiode hebben wij de voorbereidingstijd en de mogelijke amendering door de partijleden verlengd met twee weken tot 30 september.

Door een andere wijze van behandelen van dit congresstuk wil het Partijbestuur een begin maken met de zo gewenste vernieuwing van de politieke cultuur:

1. In een algemene ronde kan het congres zich uitspreken over de hoofdlijnen van EEN BEWEEGLIJK ANTWOORD.

2. Wij vragen de partij een oordeel te geven over de richtinggevend uitspraken. Deze — het woord zegt het al — geven een richting aan, waarmee je instemt of niet. Het partijbestuur wil haar kloveren en ongewenste intimiteiten met komma's, gewoonlijk slechts interessant voor kongrestijgers, voorkomen.

3. Wie een andere richting uit wil, formuleer een alternatieve richtinggevend uitspraak.

4. Terwille van de overzichtelijkheid willen we over elke uitspraak (dus met inbegrip van de alternatieven) slechts twee voor- en twee tegenstanders aan het woord laten.

Janneke van der Plaet

FOTO: JAN STEGEMAN

2 Achtergronden

Inleiding

Minder dan ooit leent de toestand in de wereld zich voor handzame, alles omvattende verklaringen: *we zien slechts in een duistere spiegel en vangen verwarrende, voortdurend verschuivende beelden op.* Instabiel en daardoor gevaarlijk: de Golfoorlog. Maar ook beweeglijk en perspectiefrijk: de onderhandelingen over de kernwapenvermindering. In deze hernieuwde bezinning op de vraagstukken van vrede en veiligheid zullen, beide tonen doorklinken. We signaleren zowel destabiliserende factoren als kansrijke ontwikkelingen in de actuele situatie en willen daarop reageren. Dit signalement is natuurlijk gekleurd door onze manier van kijken: op de achtergrond zien we een ontspannende wereld.

1. Economie & strategie

1.1. De belangrijkste ontwikkeling is de strijd op wereldschaal over economische belangen. Japan heeft een sterke machtspositie opgebouwd. Landen uit Zuid-Oost-Azië proberen op Japanse wijze een stevig wereldmarktaandeel te veroveren. De VS en Westeuropese landen trachten in rivaliteit hun verloren posities te herwinnen: de landbouwoorlog tussen EG en de VS, de electronica-oorlog tussen Japan en de ES/EG. Ook China en de SU maken aanspraak op een deel van de wereldmarkt. Interne liberaliseringsprocessen en de toenemende rol van de vrije markt zijn mede daaruit te verklaren.

1.2. Wie de leidende economische wereldmacht wordt, is niet te voorspellen. Duidelijk is wel dat het zwaartepunt in de richting van de Pacific verschuift. Dat heeft ook gevolgen voor de geo-strategische prioriteiten. In de visie van de VS hebben de Amerikaanse troepen in West-Europa nog slechts een secundaire, ondersteunende en ten opzichte van de SU bedreigende functie. Ook de SU zoekt een uitweg richting Golf en Pacific. Daar ligt voor beide grootmachten de strategische prioriteit.

2. Noord & Zuid

2.1. Oost-West-verhoudingen hebben altijd al veel met de Noord-Zuid relatie te maken gehad. Er zijn vele redenen om te interveniëren. Ontwikkelingslanden zijn in het bezit van vitale grondstoffen en vormen een afzetmarkt voor producten uit de industrie-landen. Ze zijn strategisch van belang, en economisch sterk afhankelijk. Oost en West hebben de wapens geleverd die in talloze regionale conflicten inmiddels ruimschoots zijn uitgeprobeerd. Nu ontwikkelingslanden zelf opkomen als economische wereldmachten is er weer een potentiële bron van conflicten en reden voor inmenging bij gekomen.

2.2. Nergens vermoedelijk komt de verstremgeling van al deze ontwikkelingen op een zo macabere wijze aan het licht als in de Golf-oorlog. Het gaat hier immers om meer dan een regionale oorlog of een strijd tussen theocratisch-fundamentalisme en een meer gesecculariseerde vorm van de Islam. Ook aan de orde zijn: het veilig stellen van de olietoevoer van Noord, de perversie van wapenproductie en wapenhandel, wrijving binnen het NAVO-bondgenootschap over gezamenlijk out-of-area-optreden, terwijl op de achtergrond maar onmiskenbaar de strategische machtsposities van de supermachten VS en SU in het geding zijn.

3. Nucleaire afschrikking

3.1. De Amerikaanse atoomparaplus is nooit helemaal geloofwaardig geweest voor West-Europa. De Gaulle koos al vroeg voor een eigen *frappe*. Engeland bleef voortbouwen aan de eigen kernmacht. En enige jaren terug drong Schmidt aan op plaatsing van kruisraketten in West-Europa. Van de andere kant wees bv Kissinger op de noodzaak van Europese zelfverdediging. Het toch al sterk geslonken vertrouwen in de Amerikaanse bereidheid tot zelfvernietiging terwille van de Europese bondgenoten is door SDI, het VS-alternatief voor zelfverdediging, zo goed als verdwenen. Europeanisering (een geïntegreerde Westeuropese kernmacht) is het antwoord van Europese strategen. De Frans-Duitse toenadering moet in dit licht bezien worden.

3.2. De wapenproductie heeft door nieuwe technologieën een eigen dynamiek gekregen. De reactietijd voor vijandelijke aanvallen nadert nul. Wie zit dan aan de knoppen? Het vernietigingsvermogen wordt nog steeds verder uitgebreid. De razendsnelle technologische ontwikkelingen lijken onbeheersbaar geworden. Naast en via de „cocon van de onschuldige afschrikking” zijn uit de kernwapens nucleaire vechtwapens ontwikkeld. Men spreekt van „vechtbare kernoorlogen”, maar het betrekkelijk kleine en dichtbevolkte Europa zal zo'n beperkte kernoorlog niet navertellen.

3.3. Daarnaast ontwikkelt de militaire technologie niet-nucleaire wapens die in vernietigingskracht voor kernwapens nauwelijks onderdoen. Moderne computergestuurde wapens worden via de benaming „conventioneel” weliswaar gelijkgesteld met strijdbijl en tank, in feite zijn ze van een nieuwe en hogere orde. Deze grensvervaging tussen nucleaire en conventionele wapens betekent al evenzeer een ondermijning voor het zgn. afschrikkingsevenwicht.

4. De vredesbeweging

4.1. Nu worden de gevolgen van een langdurig proces van militaire specialisatie in volle omvang zichtbaar: de verdediging is in handen van specialisten die het product veiligheid niet kunnen garanderen. Het militaire specialisme heeft een doel in zichzelf gevonden: voortgaande perfectionering van het militaire systeem, voortgaande wapenproductie, voortdurende vergroting van de vernietigingskracht. Alleen al het bestaan van vredesbewegingen maakt duidelijk dat bevolkingen zich niet langer beschermd voelen door wapens, maar juist bedreigd.

4.2. Anders dan haar leiders staat de meerderheid van de Westeuropese landen blijkens enquêtes positief tegenover de voorstellen van Gorbatsjov. Net als bij kruisraketten staan regeringen en vredesbeweging tegenover elkaar. Maar de vredesbeweging kent ook haar eigen problemen: verdeeldheid over doelstelling, plaats, functie en te volgen strategie. Begonnen als onafhankelijk geweten van de Nederlandse samenleving won zij snel aan kracht en gezag. Ze wist grote delen van de bevolking bij de vredesproblematiek te betrekken. Maar in een poging om het politieke midden te beïnvloeden, ging een belangrijk deel van de vredesbeweging meeonderhandelen als ware ze een politieke partij. Dit had tot gevolg dat het veiligheidsvraagstuk weer vooral een zaak van deskundigen is geworden. Vredesbeweging en politieke partijen moeten zoeken naar een nieuwe rolverdeling.

5. De NAVO

5.1. Ondanks verklaringen van het tegendeel (weigering van NAVO-landen tot directe militaire ondersteuning aan de VS) dreigen Westeuropese landen wel degelijk betrokken te raken bij de Golfoorlog. Frankrijk levert al raketten. Nederland loopt gevaar door de levering van mijnnevagers aan Koeweit. Hoe dit zij, vaststaat dat ook deze out-of-area-kwestie de cohesie in het NAVO-bondgenootschap aantast.

5.2. Ook door andere oorzaken is de NAVO aan erosie onderhevig: het al genoemde Westeuropese wantrouwen, een breed gevoeld anti-Amerikanisme (dat zich overigens niet keert tegen het Amerikaanse volk maar tegen het buitenlandse beleid van de VS), de wederzijdse irritatie bij de kruisraketdiscussie, de zo verschillende reacties van de VS en West-Europa op de ontwapeningsvoorstellen van Gorbatsjov. Zoals de Adviesraad Vrede en Veiligheid onomwonden concludeert: de grootste risico's schuilen op dit moment niet in de Oost-West maar in de West-Westverhouding.

5.3. De PPR heeft steeds gepleit voor opheffing van de beide blokken. Die zouden moeten opgaan in een collectief Europees veiligheidssysteem. Een en andermaal werd ook los daarvan gepleit voor uitbreiding van Nederland uit de NAVO. Intussen diende Nederland zich een kritisch NAVO-lid te betonen. De vraag is natuurlijk of we vanuit de PPR-visie het huidige ontbindingsproces moeten toejuichen. Ook als dat bijdraagt tot verdere destabilisering en dus van negatieve invloed kan zijn op het ontspanningsproces? Ook als de ontwikkeling gaat in de richting van een drie-blokken-systeem?

6. Glasnost

6.1. Glasnost, het mogelijke scharnierpunt van een historische ommekeer? We geven ons niet over aan blinde euforie, we sluiten onze ogen niet voor de materiële achtergronden van het Russische vernieuwingsproces: de Sowjet-economie was vastgelopen en kon de defensielasten

niet langer dragen: een groot staand leger en het vooruitzicht van een nieuwe bewapeningswedloop in de ruimte. In Afghanistan vond Rusland zijn eigen Vietnam. De SU dreigt een onoverbrugbare technologische achterstand op te lopen.

6.2. Wat de democratisering betreft, in een samenleving op technologische grondslagen gaan de technokraten het partij-establisment overheersen. De ontwikkeling van nieuwe technologieën vergt om die reden een vrijere maatschappij, waarin de intelligentsia een kritische, creatieve en stimulerende rol kan spelen. En de toenemende contacten met het westen zullen de aanspraken op meer welvaart bij de bevolking ongetwijfeld hebben doen toenemen.

6.3. Zoals het zich nu laat aanzien, voltrekt het glasnost-proces zich tot nu toe in drie fasen:

a/ Eerst heeft Gorbatsjov de intelligentsia voor zich gewonnen door vrijlating van gevangen dissidenten, het toestaan van meer persvrijheid, het stimuleren van een vrijere kunst & cultuur.

b/ De tweede fase is die van de economische hervormingen. Daarvoor probeert Gorbatsjov de steun van de arbeidende klasse te winnen, met als belangrijkste argumenten: meer welvaart, minder bewapening, minder bureaucratie in ruil voor harder werken en produktieverhoging.

c/ De derde fase is die van de politieke hervormingen. De eerste stappen zijn gezet, maar tijdens de voortgang van het proces zal Gorbatsjov onvermijdelijk stuiten op een conservatieve alliantie van militaire haviken, bureaucraten en cynische arbeiders.

6.4. Om de bevolking voor zijn hervormingsplannen te winnen en de arbeiders tot hogere arbeidsproductiviteit te bewegen, zal hij ze meer consumptiegoederen en diensten moeten bieden. En dat vraagt weer om hogere arbeids-productiviteit. Daarom zal in de tweede en de derde fase de stabiliteit in de SU sterk onder druk komen te staan: Krijgen de glasnostici de overhand of slaat de contra-reformatie toe?

7. Oost en West

7.1. Binnen deze context, waarin bovendien de eigen, zo gekoesterde strategische concepten onder druk zijn komen te staan, worden de westerse leiders geconfronteerd met verrassende voorstellen uit het oosten. Moeten wij Gorbatsjov „helpen”? Natuurlijk moeten we ons afvragen welke stappen van deze kant het liberaliserings- & democratiseringsproces in de SU steunen, althans niet fnuiken, maar het is realistischer glasnost te benaderen vanuit een welbegrepen, wederzijds eigenbelang: het gaat om onze veiligheid, het voortbestaan van onze vrijheid en democratie. Die zijn het best gewaarborgd in een wereld waarin de rol van de kernwapens wordt teruggedrongen en de supermachten ontspanning bereiken. Het westen heeft baat bij een lager bewapeningsniveau. Dat vraagt om een stabiele situatie in de SU.

7.2. Voor het doorvoeren van hervormingen hebben de vernieuwers in de Oostblokken vertrouwen van en rust in de wereld nodig. Dat vraagt om politieke toenadering vanuit het westen, om verdere versterking van culturele en persoonlijke betrekkingen tussen Oost en West, om een groeiende economische samenwerking die de scherpe kantjes van de ideologische verschillen afslijpt. Het vereist bovendien een stabiele situatie in de verhouding tussen West-Europa en de VS: niemand in Europa is gebaat bij de vervanging van een twee- door een drieblokken-systeem.

3. De richting

1. Inleidende opmerkingen

1.1. Ondanks haar vervlochtenheid met de vredesbewegingen hier en in het oosten, ondanks haar verbanden met vredespartijen in binnen- en buitenland en de regelmatige contacten met Oosteuropese partijen, past de PPR een zekere bescheidenheid: ze is een kleine partij, de geringe draagwijdte van haar voorstellen kan hooguit gecompenseerd worden door de ernst en hopelijk door de kwaliteit ervan.

1.2. Bij het evalueren van allerlei ontwikkelingen worden in deze tekst de begrippen instabiliteit en beweeglijkheid regelmatig gehanteerd. Instabiliteit activeert sluimerende conflictstof, roept nieuwe conflicten op, staat vertrouwen in de weg, belemmert wederkerigheid. Beweeglijkheid is in deze context een positieve aanduiding voor processen waarbij verouderde concepten verlaten worden, verstarde verhoudingen tot leven komen, nieuwe wegen worden ingeslagen. Stabiliteit is daarbij een voorwaarde.

2. De wereld na nul-nul

2.1. Nu al worden geavanceerde wapens geproduceerd voor Derde Wereldlanden. Zal ontmanteling van moderne wapensystemen in Oost en West er niet toe leiden dat de wapenindustrieën zich met nog meer inspanning gaan richten op de Derde Wereldmarkt?

2.2. We moeten voortdurend onder ogen zien dat, als oorlog niets anders is dan een voortzetting van de staatspolitiek met andere middelen (VON CLAUSEWITZ: *Over Oorlog*), het omgekeerde evenzeer het geval kan zijn: economische staatspolitiek als voortzetting van de oorlog met andere middelen, de slag om de markten. Niet alleen VS, Japan en EG zullen eraan deelnemen, ook China en de SU, en de snel opkomende industrielanden in Zuid-Ameria en Azië.

2.3. Begrijpelijke opluchting over de ontspanning tussen Oost en West mag ons de ogen niet doen sluiten voor de gevaren van een uit de hand lopende economische wedijver. Onze voorstellen richten zich dan ook op versterking van internationale samenwerking, het dichten van de kloof Noord-Zuid, voorkoming van out-of-area-conflicten.

2.4. Met aanvaarding van de nul-nul-optie zijn de kernwapens nog niet de wereld uit. Nieuwe gevaarlijke ontwikkelingen zijn mogelijk: Europeanisering (een Europese NAVO-zuil met een eigen, geïntegreerde kernmacht), modernisering (ET, SDI gekoppeld aan verplaatsing van kernwapens naar schepen), conventionalisering (versterking van conventionele bewapening), de aanmaak van chemische en biologische wapens. Hierop zou de vredesbeweging zich in de komende tijd moeten richten.

3. Militaire doctrines

3.1. De huidige situatie is er één van *afschrikking*. We mogen blij zijn als we de komende regeringsperiode een nieuwe fase bereikt hebben: die van de *ontspanning*, waarbij we niet dagelijks het gevaar lopen van een wereldbrand. In deze fase wordt de nucleaire afschrikking geleidelijk opgeheven en het wederzijds wantrouwen verminderd. Zo kunnen we een fase van *coëxistentie* bereiken, waarin van veilig samenleven sprake

FOTO: MARTIJN DE JONGE

is. Een vruchtbare vredesbeleid moet dan leiden tot *samenwerking* tussen en binnen de (voormalige) blokken.

3.2. Deze ontwikkeling moet gepaard gaan met een hervorming van het militaire denken. De huidige doctrine — die van confrontatie — zal vervangen moeten worden door die van de *defensieve verdediging*, die uitmondt in territoriale en sociale verdediging. Stapsgevijs: ontmanteling van kernwapensystemen - kernwapenvrije zones - defensieve verdediging - niet-geïntegreerde verdediging - territoriale verdediging - sociale verdediging. Tegelijk moet gewerkt worden aan versterking van de rol van de VN inzake internationale conflictbeheersing.

3.3. Veiligheid kan niet aan deskundigen overgelaten worden. Het is een zaak van de gehele samenleving. Verandering van het verdedigings-systeem zal moeten gaan in de richting van ont-specialisering, democratisering, feminisering. Want wat is veiligheid? En wat willen we veilig stellen? Uiteindelijk gaat het om vrijheden en mensenrechten zoals omschreven in het Handvest van de VN en de Verklaring van de Rechten van de Mens. Deze vormen het hart van de samenleving en haar maatschappelijke structuren.

3.4. De PPR bepleit dan ook een stapsgewijze invoering van een sociaal verdedigingssysteem. Voor de krijgsmacht betekent dat dat onderricht in sociale verdediging deel gaat uitmaken van de militaire opleiding.

4. Vredesbeleid met een menselijk gezicht

4.1. PPR-analyses kenmerken zich terecht door veel aandacht voor de samenhangen tussen maatschappelijke verschijnselen en de overwegende betekenis van sociale ongelijkheid, ongelijke machtsverhoudingen en economische expansiedrang voor politieke ontwikkelingen. Daarbij lopen we echter het gevaar politici louter te zien als producten van anonieme processen. De geschiedenis maakt duidelijk dat persoonlijkheden en persoonlijke feiten vaak een beslissende rol spelen. Het politieke is persoonlijk.

4.2. Ook om andere redenen is meer aandacht voor de menselijke aspecten van de politiek van belang. In de eerste plaats ontkrachten we ons eigen appèl op bijvoorbeeld de minister-president wanneer we gelijktijdig onze twijfels aan de waarde van door hem te nemen initiatieven uitspreken. In de tweede plaats maken we het onze regeringsleiders wel bijzonder gemakkelijk als we ze het alibi van de politieke onmacht aanbieden. En tenslotte, wat is de zin van democratische controle als toch niemand verantwoordelijk is? Politieke leiders hebben binnen de gegeven kaders wel degelijk speelruimte en grote invloed. Wij mogen derhalve onze regeringsleiders persoonlijk verantwoordelijk houden voor de stappen die zij zetten op het vredespad.

4.3. De stap naar wederkerige veiligheid kan niet alleen gezet worden door regeringsleiders en belanghebbende zakenlieden, maar moet worden ondersteund door internationale netwerken voor vrede en veiligheid, persoonlijke contacten, culturele uitwisseling. Van de overheden mogen maatregelen verwacht worden die de daarvoor bestaande belemmeringen opheffen. Een actief vredesbeleid staat of valt met de betrokkenheid van grote groepen burgers. Dat horen we onze minister-president ook regelmatig zeggen. We doen daartoe voorstellen.

4.4. Nu een aantal van de eisen van de vredesbeweging in vervulling lijken te gaan, wordt het tijd de interne verdeeldheid over de strategie te boven te komen. Allereerst door het stellen van nieuwe doelen: waarop richten we ons na aanvaarding van de nul-nul-optie? We hebben al aangegeven waar onze prioriteiten liggen: voorkoming van een Europese kernmacht, voorkoming van modernisering, voorkoming van conventionalisering. En daarnaast: doorbreking van het blokdenken, het vergroten van wederzijds vertrouwen en verandering van militair denken. Voor het bereiken van deze doelstellingen is de steun van de publieke opinie nodig. Die te winnen kan aan de vindrijkheid van de vredesbeweging overgelaten worden.

4.5. Politieke partijen als de PPR zullen op hun manier en via hun kanalen de wensen van de vredesbeweging op de politieke agenda trachten te houden. Het parlement is daarbij het eerst aangewezen werkerterrein. De vredesbeweging staat andere middelen en werkwijzen ten dienste. Ze informeert en activeert. Haar morele gezag ontleent ze aan de mate waarin ze de bevolking weet te betrekken bij de vraagstukken van oorlog en vrede, aan de kwaliteit van haar argumenten, aan haar onafhankelijke positie.

5. Voorkoming van destabilisatie

5.1. In het nieuwe vredes- en veiligheidsbeleid worden alle stappen vermeden die destabiliserend kunnen werken. Onze grootste zorg is dat in een gistende wereld kleine misverstanden leiden tot grote ongelukken. Alle voorstellen worden daarom getoetst aan de mate waarin ze de noodzakelijke stabiliteit binnen het veranderingsproces bevorderen zonder tot nieuwe vormen van verstarring te leiden. Wederzijds vertrouwen is hierbij het sleutelbegrip. Vertrouwen voorkomt te snelle of ondoordachte reacties in woelige tijden.

5.2. We zijn niet uit op handhaving van de status quo. Die werkt in het nadeel van de voortgang van het vredesproces. Juist nu, bij het huidige gebrek aan cohesie binnen de NAVO kan Nederland ernst maken met de zogeheten kleine-landen-politiek: zoeken naar coalities binnen en buiten de NAVO om te komen tot gezamenlijke standpunten over versterking van de VN, Helsinki, NBFR, out-of-area-kwesties.

5.3. Voorkomen moet worden dat de erosie binnen het bondgenootschap leidt tot het ontstaan van een dubbele NAVO, een drie-blokken-systeem. In dit kader moet ook de heropleving van de Westeuropese Unie (WEU) worden afgewezen. Het frustreert de ontwapeningsbesprekingen en vormt een zelfstandige stimulans voor een verdergaande wapenwedloop.

6. De blokken

6.1. Lubbers claimt dat een onafhankelijke Nederlandse positie binnen en buiten de NAVO werkt. We houdenem aan zijn woord. Het gaat wat ons betreft in de komende regeringsperiode niet om het lidmaatschap van de NAVO. In de huidige situatie zou Nederland als onafhankelijk en kritisch NAVO-lid een twee-sporen-beleid dienen te voeren, gericht op:
a/ voorkoming van destabilisatie in de vorm van een dubbele NAVO;
b/ bevordering van het toenaderingsproces tussen NAVO en Warschau-pact.

6.2. Voor de PPR betekent dat in concreto:

- Met andere landen kan Nederland nu initiatieven nemen voor een verandering van het NAVO-verdrag in meer defensieve richting, hetgeen op zich al een vertrouwenwekkende stap richting Warschau-pact kan betekenen.
- Nederland kan zich verzetten tegen de plannen voor een eigen, geïntegreerde Europese kernmacht en zich inzetten voor een gezamenlijke Westeuropese strategieverandering richting defensieve verdediging.
- Nederland maakt zich sterk voor defensieve concepten binnen de NAVO.
- Nederland kan met andere Europese landen de VS beugelen bij het aangaan van nieuwe militaire avonturen.
- Nederland kan nu initiatieven nemen met gelijkgezinde bondgenoten en andere Europese landen voor de instelling van kernwapenvrije zones.
- Nederland! kan een rol spelen bij de controle op wapenbeheersing & wapenvermindering.
- Nederland kan plannen ontwikkelen op het terrein van territoriale verdediging gekoppeld aan sociale verdediging die in plaats van afschrikking veiligheid beoogt.

4. De uitspraken

Het zij nogmaals gesteld: in dit congresstuk staan niet de PPR-idealen ter discussie. Aan de orde is Een Beweeglijk Antwoord op de vragen die in de huidige situatie aan ons gesteld worden. We willen ons er niet makkelijk afmaken met een herbevestiging van eerder ingenomen standpunten. Evenmin willen we aan de zijlijn de beste stuurlied zijn.

We hebben ons bij de formulering van deze richtinggevendende uitspraken laten leiden door de volgende vragen:

- Welk beleid zou de PPR steunen wanneer zij de komende tijd regeringsverantwoordelijkheid zou dragen?
- Welke initiatieven kunnen partij, partijleden en fracties nemen?
- Welke rol zou de vredesbeweging kunnen spelen?

We presenteren de uitspraken in een bepaalde samenhang. Daarmee geven we een fasering aan zonder daarbij gelijktijdigheid van bepaalde maatregelen of zelfs, vanwege nieuwe ontwikkelingen, een andere prioriteit uit te sluiten.

N.B.: In onze opvatting vergen alleen de met * aangemerkte uitspraken discussie.

We zien de volgende samenhang:

A van afschrikking naar ontspanning;

B van ontspanning naar coëxistentie;

C van coëxistentie naar samenwerking.

A. Van afschrikking naar ontspanning

1. De PPR wil dat de Nederlandse regering binnen de NAVO het initiatief neemt om snel en positief te reageren op de voorstellen van Gorbatsjov. Dat betekent onderhandelingen op korte termijn over de uitvoering. Bovendien wil de PPR dat de Nederlandse regering een rechtstreekse dialoog aangaat met de regering van de SU over een strategie die kan leiden tot concretisering en uitvoering.

2. Er moet snel een accord komen over de verwijdering van middellange afstands-raketten. Ook de atoomkoppen van de Pershing 1A in de BRD vallen daaronder. Dit is nog maar de eerste stap. Daarna moet er een overeenkomst over tactische kernwapens komen. Verdere vermindering vindt plaats volgens het „bijna-accoord” van Reykjavik. Eenzijdige stappen van westerse kant mogen niet worden uitgesloten. Het verminderingproces wordt begeleid door de VN. Bestaande wapenbeheersingsaccorden worden strikt nageleefd.

3. De PPR wil dat de Nederlandse regering zich aansluit bij de zogenaamde Verklaring van Mexico van de leiders van Argentinië, Griekenland, India, Mexico, Zweden en Tanzania. Hiermee wordt, in afwachting van een wereldwijd verdrag, onmiddellijk een moratorium van kracht op alle kernproeven.

4. Nederland zet zich in om het bijna-accoord over chemische wapens daadwerkelijk te verwezenlijken. Productie, gebruik en bezit van chemische wapens worden daardoor verboden. Nederland sluit zich aan bij het initiatief van de DDR en België die in 1986 een werkgroep oprichtten met als doel de mogelijkheden te onderzoeken tot het sluiten van internationale verdragen voor een verbod van biologische wapens.

5. Nederlandse (overheids-)instellingen en bedrijven wordt deelname aan de ontwikkeling en de productie van SDI verboden. Nederland eist samen met westerse bondgenoten serieuze onderhandelingen van de VS over SDI, waarbij alle bondgenoten betrokken worden.

B. Van ontspanning naar coëxistentie.

6. Speerpunt van het buitenlandse beleid wordt het streven — in de Verenigde Naties — naar een nieuwe structuur van de internationale rechtsorde en economische orde. Een rechtvaardige verdeling van politieke en economische macht is daarbij de inzet.

Op economisch gebied denken we aan:

- nieuwe taakstellingen voor Wereldbank en IMF waardoor schuldenlanden kunnen ontkomen aan de wurggreep waarin de verplichtingen van rechten en aflossing hen houden;
- krachtige steun binnen GATT en UNCTAD voor regelingen (Growth-stoffenfonds en dergelijke) die de inkomsten van ontwikkelingslanden uit de wereldhandel vergroten en stabiliseren;
- Nederland geeft ontwikkelingshulp met voorrang aan die landen die intern een rechtvaardige inkomensverdeling nastreven.

7. Nederland moet meewerken aan het opheffen van beide machtsblokken, NAVO en Warschau-pact. Met het oog op dit doel is nu de discussie over een goede naleving en verandering van het NAVO-verdrag actueel dan die over het Nederlandse lidmaatschap. Het doel van de NAVO mag alleen defensief zijn en niet gericht op voortdurende versterking zoals nu het geval is.

De gelijkwaardigheid van de lidstaten wordt vastgelegd.

Bovendien wordt het NAVO-verdrag getoetst aan internationaal publiek- en privaatrecht.

Nederland opent besprekingen met gelijkgezinde landen in oost en west om te komen tot kernwapenvrije zones in Europa. Onze regering laat zich hierbij leiden door het plan-Palme waarbij de kernwapens niet alleen verwijderd maar ook vernietigd worden.

8. Nederland neemt initiatieven om bij de onderhandelingen in Wenen (over troepenvermindering) en in Genève (over vermindering van conventionele bewapening) tot positieve resultaten te komen.

9. Het wapenaankoopbeleid van de Nederlandse krijgsmacht wordt volledig geconcentreerd op defensieve wapensystemen: beperkt bereik, geringe mobiliteit, beperkte actie-radius, nadruk op anti-wapens. Nederland weigert deelname aan gezamenlijke Europese productie van offensieve wapensystemen.

Nederland ontwikkelt een actief beleid in de richting van sociale verdediging:

- door het initiatief te nemen inzake een internationale conferentie over alternatieve verdedigingsconcepten;
- door op basis van het rapport-Niessink een plan te ontwikkelen voor geleidelijke invoering van sociale verdediging in Nederland;
- door het toetsen van alle beleidsterreinen aan de uitgangspunten voor sociale verdediging.

C. Van coëxistentie naar samenwerking.

10. Nederland voert een beleid gericht op het opheffen van visa- en financiële beperkingen, vooral in het verkeer met Oostblok-landen.

Nederland neemt initiatieven tot de oprichting van een Europees Ecologieberaad. Zolang de regeringen niet een dergelijk beraad tot stand hebben gebracht, probeert de PPR met verwante partijen en gelijkgezinde organisaties in binnen- en buitenland een Ecologieberaad op non-goevernementeel niveau te helpen oprichten.

Nederland neemt binnen EG-verband initiatieven tot het sluiten van associatieverdragen van Oosteuropese landen met de EG.

11. De PPR bouwt haar contacten met officiële en niet-officiële groepen in de DDR (CDU), Sowjet-Unie, Roemenië, Polen en Bulgarije verder uit. Ook neemt de PPR nieuwe initiatieven.

12. De PPR blijft goede contacten onderhouden met de vredesbeweging. Vanuit hun eigen positie en verantwoordelijkheid hebben politieke partijen en vredesbeweging een gezamenlijke opdracht: doorbreking van het blokdenken en, na aanvaarding van de 0-0-optie, bundeling van het verzet tegen modernisering van opvoering van de conventionele bewapening.

INDIENEN VAN AMENDEMENTEN

Aktiecentra, partijbestuur, tenminste 15 partijleden gezamenlijk, Eerste en Tweede Kamerfrakties en enkele partijorganen hebben het recht om amendementen (wijzigingsvoorstellen) op kongresstukken in te dienen. Reglementair dienen amendementen uiterlijk 15 september binnen te zijn op het partijbureau. Om een goede voorbereiding in de partij te bevorderen gaat het partijbestuur akkoord met verlenging van de termijn tot 30 september. Na die datum worden amendementen op kongresstukken in deze krant niet meer in behandeling genomen. Voor een korrekte behandeling van amendementen is het belangrijk niet meer dan één amendement per vel in te dienen. Nummer de

amendementen doorlopend en laat met elkaar samenhangende amendementen op elkaar volgen. Geef duidelijk aan op welk kongresstuk en welk voorstelnummer het amendement betrekking heeft. Geef zowel aan wat je wilt wijzigen, aanvullen of schrappen als de complete nieuwe tekst van het voorstel. Geef ook naam, adres en telefoonnummer van een contactpersoon. Sluit elk misverstand uit! Amendementen op 'Het Beweeglijk Antwoord' zijn in het kader van het experimenteren met een nieuwe stijl voor kongressen niet mogelijk. Wie iets anders wil diene een alternatieve richtinggevend uitspraak in, uiteraard voor 30 september.

De onderstaande resolutie II stond oorspronkelijk gegagendeerd voor het voorjaarskongres van 16 mei in Zwolle. Door tijdgebrek is het kongres niet aan behandeling toegekomen. Het partijbestuur dient Resolutie II inclusief de door het partijbe-

stuur positief gepreadviseerde amendementen opnieuw in. Alle negatief gepreadviseerde amendementen dienen, zo de indieners dat willen, opnieuw te worden ingediend en wel voor 30 september.

RESOLUTIE II

Het kongres van de PPR, bijeen op 20 en 21 november 1987 te Rotterdam.

A. 1. stelt vast dat bij de Statenverkiezingen 1987 door gezamenlijke lijsten van PPR, PSP en CPN niet de beoogde extra werfkracht is ontwikkeld;

2. constateert dat de wil en mogelijkheden tot structurele samenwerking op landelijk nivo van en binnen de betrokken partijen duidelijk zijn afgenomen;

3. blijft van mening dat er ter linkerzijde noodzaak bestaat voor een konstruktief-kritische politieke stroming, radikaal in doen en denken en met invloed op de politiek als geheel en de sociaal-democratie in het bijzonder;

4. constateert dat de elektorale ruimte daarvoor groter zal worden naarmate de PvdA (op zoek naar nieuwe kiezersgroepen en regeringsdeelname) meer naar het centrum schuift;

5. is van mening dat daardoor de noodzaak van en de mogelijkheden voor een werkelijk maatschappijvernieuwend alternatief toenemen;

6. acht het waarschijnlijk dat dit (zoals het zich bij de Statenverkiezingen 1987 al aftekende) tot gevolg zal hebben dat het gezamenlijke elektorale resultaat van de progressieve partijen groter wordt en dus een progressieve meerderheid dichterbij brengt;

7. stelt vast dat binnen de PPR én bij de kiezers behoefte bestaat aan een duidelijke beleidslijn voor de komende jaren;

besluit dat:

B. 1. de PPR aan de eerstkomende verkiezingen voor de Tweede Kamer zal deelnemen met een zelfstandige lijst;

2. de PPR voor de eerstkomende verkiezingen voor de Tweede Kamer zich zal inzetten voor een verkiezingsprogramma op hoofdpunten en een lijstverbinding met andere progressieve partijen, hetgeen na de verkiezingen kan resulteren in gemeenschappelijk optreden in

de Kamer;

3. voor de deelname aan de verkiezingen voor het Europese Parlement in 1989 gestreefd zal worden naar een voortzetting van het Groen Progressief Akkoord;

4. bij verkiezingen voor Provinciale Staten en Gemeenteraden PPR-afdelingen zelfstandig beslissen over de wijze van verkiezingsdeelname. Gezamenlijke lijsten met andere progressieve en linkse partijen liggen voor de hand als er politiek-inhoudelijke overeenstemming is, als de kiesdeler dat vraagt of als een gezamenlijk optreden mogelijkheden biedt voor deelname aan de Kollegevorming;

5. de PPR-fractie in de Tweede Kamer wordt verzocht initiatieven te nemen tot actieve vormen van fractie-samenwerking, met als doel taakverdeling, hogere produktie, een zo groot mogelijke invloed op de meningsvorming en opstelling van de grotere politieke partijen;

6. het partijbestuur goede contacten zal nastreven met alle progressieve partijen met als inzet het dichterbij brengen van een progressieve meerderheid;

7. de PPR een bijdrage wil leveren binnen en vanuit progressief Nederland aan de hoogst noodzakelijke discussie over een ecologische economie, een ander beleid ten aanzien van arbeid en inkomen en een nieuwe vredespolitiek;

8. als de verkiezingsuitslag mogelijkheden biedt tot de vorming van een progressieve regering, de PPR aan de totstandkoming daarvan in enigerlei vorm mee zal willen werken;

C. spreekt uit:

dat de PPR de lijn (toon, stijl, inhoud, beeldvorming) van de verkiezingskampanjes 1986 en 1987 wil voortzetten door met een op dezelfde formule ontwikkelde 'permanente kampanje' een nieuw en blijvend electoraat te werven.

ling aan de partij zal worden voorgelegd. Nu op dit kongres de uitwerking van het rapport 'De PPR bij de tijd' ter discussie staat en na de verkiezingsuitslag van 18 maart binnen de partij de vraag naar een duidelijke koersbepaling sterk is toegenomen, wil het partijbestuur de vorig jaar gedane toezegging nakomen door aan het kongres bovenstaande motie ter besluitvorming voor te leggen.

Zoals uit de motie blijkt vindt het partijbestuur het streven naar structurele samenwerking met als doel één lijst bij de eerstvolgende Tweede Kamerverkiezingen niet langer haalbaar.

Daar mag niet uit gekonkludeerd worden dat de PPR een progressieve krachtenbundeling of een gezamenlijk verkiezingsakkoord minder noodzakelijk is gaan vinden.

Integendeel

De nu getrokken konsekventies uit de huidige politieke situatie zullen de PPR niet weerhouden van:

- Het actief onderhouden van goede verbindingslijnen met andere progressieve partijen.
- Het gezamenlijk innemen van standpunten en het voeren van acties.
- Het voeren van inhoudelijke discussies en het toewerken naar meer programmatische overeenstemming tussen de partijen om een actieve bijdrage te leveren aan het tot stand brengen van de door ons noodzakelijke geachte progressieve meerderheid.

Wat de Europese verkiezingen betreft wil de PPR het zowel inhoudelijk als praktisch goed funktionerend Groen Progressief Akkoord graag voortzetten.

De PPR-delegatie in het GPA zal gevraagd worden de discussie hierover te beginnen.

Op plaatselijk en provinciaal nivo blijft de autonomie van PPR-afdelingen door een basis-demokratische partij vanzelfsprekend gehandhaafd.

PARTIJBESTUUR GAAT IN DISKUSSIE MET LEDEN

Op de agenda van het voorjaarskongres in Zwolle stond de behandeling van resolutie II, de resolutie over de deelname van de PPR aan de verschillende verkiezingen. De kerngroep van juni 1986 had daar om gevraagd. Door tijdgebrek is het kongres niet aan behandeling toegekomen en is dit uitgesteld naar het najaarskongres (20 en 21 november in Rotterdam).

Het partijbestuur neemt deze gelegenheid te baat om met de partij in discussie te gaan. In de periode eind september tot begin oktober zullen partijbestuursdelegaties daarom alle provincies bezoeken om met de leden over de resolutie te praten.

De resolutie is inclusief de door het partijbestuur positief gepreadviseerde amendementen opnieuw ingediend en staat elders op deze pagina afgedrukt. In onderstaand overzicht staan data en voor zover bekend de plaatsen van de discussie-avonden/dagen vermeld.

provincie	datum	tijd	plaats
Overijssel	za 12 sep.		
Zuid Holland	ma 14 sep.		
Groningen	di 15 sep.		Het Tehuis, Lutkestraat 13, Groningen
Noord-Holland	wo 16 sep.	20.00 u	„Mozezhuis”, Waterlooplein 205 Amsterdam
Flevoland	do 17 sep.	20.00 u	„De Stal”, Dukaatpassage 159, Lelystad, (onder voorbehoud)
Noord-Brabant	di 22 sep.		
Utrecht	wo 23 sep.	20.30 u	„De Oude Ruth”, Oudegracht 219 Utrecht
Friesland	do 24 sep.		
Gelderland	za 26 sep.		
Zeeland	za 26 sep.		
Drenthe	za 3 okt.		
Limburg	za 3 okt.		

TOELICHTING

1. Wat vooraf ging

In 'De PPR gaat verder' (3/4 juni en 18/19 november 1983 aangenomen door het kongres) werd gesteld dat een verdergaande samenwerking tussen de progressieve partijen op landelijk nivo afhankelijk was van ervaringen met de 'vernieuwingspoging' bij de Europese verkiezingen. Eén van de konklusies luidde: 'Er moet onderzocht worden of en hoe (vanwege de programmatische en praktisch-politieke overeenkomsten) een verdere samenwerking tussen PPR, PSP, CPN en EVP een zinvolle bijdrage kan leveren aan de noodzakelijke brede progressieve samenwerking.' Volgens dit stuk van 4 jaar geleden moest de PPR een zelfstandige politieke partij blijven 'zolang dat het beste middel is op weg naar de doelstellingen die de partij zich gesteld heeft'.

Het kongres van 15 juni 1985 besloot 'het partijbestuur op te dragen alles te doen om voor de Tweede Kamerverkiezingen 1986 een akkoord te realiseren van CPN, EVP, PPR, PSP alsmede niet partijgebonden personen, platforms en groeperingen'.

Op het kongres van 16 november 1985 werd vastgesteld dat de PSP geen samenwerking in welke vorm dan ook (behalve een lijstverbinding) wenste. Het partijbestuur kreeg de opdracht een akkoord te verwezenlijken tussen CPN, EVP en PPR en daarvoor steun te zoeken bij verschillende groeperingen. De fractievoorzitters in de Tweede Kamer van CPN, EVP en PPR kwamen met een akkoord, 'ervan uitgaande dat de drie partijen ook de komende periode in de Tweede Kamer vertegenwoordigd zullen zijn'. Het kongres van februari 1986 aanvaardde het akkoord.

Op 21 mei 1986 kon vastgesteld worden dat de CPN en EVP uit de Tweede Kamer verdwenen en dat de PPR een 'nederlaagoverwinning' had te vieren. Het fractieakkoord van begin 1986 bleek niet alleen partijpolitiek al erg smal, evenmin was het gelukt andere groeperingen voor de samenwerking te interesseren.

Op 18 maart 1987 kon waargenomen worden dat de landelijk gecoördineerde PPR-kampanje voor de Statenverkiezingen inspirerend had gewerkt. Gezamenlijke lijsten van PPR, PSP en CPN hadden niet de beoogde extra werfkracht ontwikkeld.

2. Hoe nu verder

Na de Tweede Kamerverkiezingen van mei 1986 vroeg de kerngroep in een 'motie-Amsterdam' het partijbestuur op korte termijn een duidelijke politiek-strategische plaatsbepaling te formuleren.

Het partijbestuur vond het moment en de plaats niet goed gekozen:

a. De situatie binnen de verschillende partijen is nog zo onduidelijk dat elke konklusie te vroeg zou zijn.

b. Eerst de Statenverkiezingen.

c. De discussie hoort thuis op het kongres.

De kerngroep ging akkoord met de toezegging van het partijbestuur, dat na de Statenverkiezingen en gekoppeld aan de discussie over het rapport van de Werkgroep Heroverweging een duidelijke plaatsbepa-

Inleiding

In januari presenteerde de door het partijbestuur ingestelde Werkgroep Heroverweging (WHO) haar rapport „De PPR bij de tijd”. Het partijbestuur is op basis van dit rapport tot een eigen standpuntbepaling gekomen. De hoofdlijnen daarvan zijn in Resolutie I aan het voorjaarskongres voorgelegd. De aangenomen, geamendeerde resolutie staat in bijlage I.

Het kongres nam een motie van Groningen-provincie en Dronten aan (bijlage 4) waarin uitgesproken werd dat over de punten 3.b t/m d (m.b.t. de structuur van afdelingen, provincies en partijraad) nog geen beslissing zou worden genomen en dat het partijbestuur in overleg zou moeten treden met de provinciale en plaatselijke actiecentra. In juni heeft het partijbestuur daarom een inspraakronde gehouden verspreid over negen plaatsen. In totaal hebben 72 leden de inspraakavonden/dagen bezocht en waren 50 actiecentra vertegenwoordigd. Enkele actiecentra hebben schriftelijk inbreng geleverd. Een samenvatting van de resultaten van de inspraakronde staat in bijlage 2.

In de resolutie is het partijbestuur opgedragen om concrete voorstellen aan het najaarskongres ter bekrachtiging voor te leggen. De aangenomen motie van Amsterdam (bijlage 3) draagt het partijbestuur op daarbij mede het WHO-rapport te betrekken en aan te geven in hoeverre de voorstellen van de WHO zijn gevolgd.

In onderstaande tekst komt het partijbestuur met concrete voorstellen voor het veranderen van de interne organisatie, die als richtinggevend uitspraken voor statuten- en reglementswijzigingen dienen. De genoemde voorstellen worden ter goedkeuring voorgelegd aan het najaarskongres en zijn dus amendeerbaar.

Amendementen dienen uiterlijk 30 september binnen te zijn op het partijbureau (Singel 277, 1012 WG Amsterdam).

De toelichtingen bij de voorstellen zijn niet amendeerbaar, maar dienen als argumentatie bij de partijbestuursvoorstellen.

Doelstellingen

De WHO schreef: „Als een gewone winkel elke 10 jaar een verbouwing nodig heeft om weer mee te komen, zou een ideeënwinkel dan geen opfrisbeurt nodig hebben?” Na uitvoering van de Heroverwegingsoperatie zal de partijorganisatie veranderd moeten zijn. Belangrijk is vast te stellen waaraan de veranderde organisatie moet voldoen. Het partijbestuur heeft daarvoor de volgende zes doelstellingen geformuleerd. De voorstellen zullen zo goed mogelijk de voorwaarden moeten scheppen om de partijorganisatie aan deze doelstellingen te laten beantwoorden.

- bevordering van de participatie in de landelijke PPR-organisatie.
- bevordering van de participatie in de plaatselijke politiek.
- hogere opbrengst van de inhoudelijke politieke produktie.
- verbetering van de interne communicatielijnen.
- verbetering van de beeldvorming van de PPR.
- verandering van de partijkultuur: laagdrempelig, verfrissend, leuk, boeiend.

1. Partijbestuur

1.1. Het partijbestuur zal worden gevormd door 7 leden, elk met een eigen portefeuille. De functies zijn:

- voorzitter;
- penningmeester/sekretaris organisatie;
- sekretaris publiciteit;
- sekretaris buitenland;
- sekretaris inhoudelijk werk;
- sekretaris emancipatie, scholing en vorming, tevens vice-voorzitter;
- sekretaris lokale politiek

De vice-voorzitter krijgt een coördinerende functie ten aanzien van de portefeuilles inhoudelijk werk, lokale politiek en scholing en vorming.²⁾

Toelichting. In dit voorstel is het partijbestuur nagenoeg weer terug op het WHO-voorstel. Aan het voorjaarskongres werd een verkleining tot negen leden voorgesteld, maar het kongres wenste zich niet vast te leggen op een aantal. Argumenten voor een verkleining tot zeven leden zijn dat er dan echt efficiënter gewerkt kan worden en dat een dergelijke verkleining dwingt tot delegeren (zie ook voorstel 1.6). Het partijbestuur hecht eraan een dwarsverband te creëren tussen de portefeuilles inhoudelijk werk, lokale politiek en scholing en vorming, zodat de integratie van de stichtingen ook op beleidsniveau gestalte krijgt. O.a. daarom hebben wij, in afwijking van het WHO-rapport de functie vice-voorzitter gekreëerd. In opdracht van het voorjaarskongres is het werkveld emancipatie toegevoegd. De suggestie om dit werkveld te koppelen aan scholing en vorming is overgenomen.

1.2. Iedere twee jaar treedt het gehele partijbestuur af. Bestuursleden worden door het kongres (in het voorjaar) in functie gekozen. Individuele partijbestuursleden zijn maximaal twee keer herkiesbaar.³⁾

Toelichting. Dit voorstel moet de voorwaarden scheppen voor een efficiënt en slagvaardige leiding van de partij. Elementen die daartoe kunnen bijdragen zijn teamvorming, continuïteit en taakverdeling. Het partijbestuur moet als team kunnen functioneren. Continuïteit is gewaarborgd doordat individuele leden zich met inachtneming van een maximum termijn van zes jaar herkiesbaar kunnen stellen. Hoewel ieder partijbestuurslid een eigen functie en taak heeft kunnen twee of meer partijbestuursleden intensief samenwerken op één aspect. Besluitvorming vindt plaats in het gehele partijbestuur.

1.3. De Commissie Samenstelling Partijbestuur (KSP) legt aan het kongres een gemotiveerd advies voor inzake de meest wenselijke samenstelling van het partijbestuur.¹⁾

Toelichting. Een bestuur kiezen dat als team efficiënt kan werken vergt een commissie die in staat en bevoegd is het kongres daaromtrent te adviseren. Het voorjaarskongres heeft hier reeds toe besloten.

1.4. Het bestuur legt ieder jaar in september een amendeerbaar werkplan aan de partijraad ter goedkeuring voor. In dit werkplan komen tenminste aan de orde: inhoudelijke themakeuzen en projecten, begroting.¹⁾

Toelichting. Het kleine partijbestuur funktioneert als een „executief” bestuur. Daarbij is een goede controle nodig. Dat is een belangrijke taak voor de partijraad, die aan de hand van een werkplan deze controle vooraf en achteraf kan uitvoeren. Vooraf door het werkplan (al dan niet geamendeerd) vast te stellen, achteraf door toetsing aan het vastgestelde werkplan.

1.5. De functie-invoering van de betaalde medewerkers wordt afgeleid van de functies van de partijbestuursleden.¹⁾

Toelichting. Na de integratie van het partijsekretariaat en de stichtingen in één servicebureau komt er een staf van medewerkers t.b.v. de portefeuilles inhoudelijk werk, scholing en vorming en lokale politiek. Deze dienen flexibel inzetbaar te zijn, afhankelijk van de keuze van projecten e.d. in het door de partijraad vastgestelde werkplan. Bij nieuwe benoemingen wordt gezocht naar all-round, flexibel inzetbare

VOORSTELLEN PARTIJBESTUUR INZAKE UITVOERING HEROVERWEGING

krachten. Dat neemt niet weg dat een garantie van voldoende werkkraft voor de diverse werkvelden nodig is. Iedere portefeuille in het partijbestuur krijgt ondersteuning vanuit de staf.

1.6. Alle partijbestuursleden hebben ter ondersteuning van hun bestuurswerk een beleidsgroep van b.v. vijf vrijwilligers. Een groot aantal partijbestuurstaken wordt bovendien gedelegeerd aan vrijwilligers in vaste of ad-hoc groepen, die met een grote mate van zelfstandigheid hun werk doen. Verantwoordelijk is de functionele sekretaris. Ook de formule van het samen met anderen in een „werkplaats” een groter project uitvoeren (b.v. Werkplaats Basisinkomen) zal meer worden toegepast.²⁾

Toelichting. In de discussie over de verkleining van het partijbestuur zijn ook bezwaren genoemd, zoals minder schouders om de verantwoordelijkheid te dragen en een moeilijker te regelen onderlinge vervanging. Het hier verder uitgewerkte voorstel van de WHO voorkomt problemen van overbelasting bij partijbestuursleden door de mogelijkheid tot delegatie. Wij wijzen er in dit verband op dat er een duidelijk onderscheid is tussen bevoegdheden, die te delegeren zijn en de verantwoordelijkheid (de plicht zich te verantwoorden) die niet gedelegeerd kan worden, maar bij het partijbestuur/ de functionele sekretaris blijft liggen. Deze constructie zal de participatie in het landelijk partijgebeuren vergroten.

Iedere portefeuille in het partijbestuur vraagt om een eigen invulling van de beleidsgroep. Bij het vormen daarvan kunnen de besturen van de Studiestichting en de Stichting Radikalenvorming, de Stuurgroep Raads- en Statenwerk, de bestaande werkgroepen buitenland en publiciteit en de financiële commissie worden ingeschakeld.

Naast de functionele sekretaris maakt de vice-voorzitter (koördinatie) deel uit van de beleidsgroepen rond inhoudelijk werk, lokale politiek en scholing en vorming. De beleidsgroep heeft een adviserende bevoegdheid naar het partijbestuur. Het voorjaarskongres heeft besloten tot een integratie van de stichtingen in één serviceapparaat ten dienste van de partij. Om subsidietechnische redenen blijven de stichtingen naar buiten toe formeel bestaan (voorzitter, sekretaris en penningmeester). De penningmeester/sekretaris organisatie is penningmeester van de stichtingen en is betrokken bij de beleidsgroep als het om financiële zaken gaat.

1.7. De sekretaris inhoudelijk werk zorgt tweemaal per jaar voor een overleg van alle bij het inhoudelijk werk in de partij betrokkenen. **Toelichting.** Momenteel wordt er via SIO (een overlegstructuur van de beroepskrachten inhoudelijk werk) en het geregelde overleg van alle inhoudelijk werkenden geprobeerd tot afstemming van en samenhang in het inhoudelijk werk te komen. Vanwege het belang hiervan dienen we dat ook voor de nieuwe werkwijze vast te leggen.

2. Kongres en Partijraad

Kongres

2.1. Eénmaal per jaar houdt de PPR een, zonedig meerdaags, kongres. Het kongres vormt het jaarlijks hoogtepunt in de activiteiten van de PPR. Het heeft een belangrijke taak in de beeldvorming naar buiten.¹⁾

2.2. Functies voor het kongres zijn:

- vaststelling van het politiek program;
- vaststelling van politieke standpunten;
- vaststelling van korte inhoudelijke resoluties/moties met richtinggevend uitspraken inspelend op de aktualiteit en het „vermoeden van de toekomst”;
- richting geven aan lange termijnvisies;
- algemene bestuurs- en fractieverantwoording;
- verkiezing van partijbestuur en kandidaten voor Tweede Kamer en Europees Parlement;
- vaststelling van statutenwijzigingen.²⁾

Toelichting. Het kongres en in mindere mate de partijraad hebben een belangrijke taak in de beeldvorming. Daar wordt het beeld van de PPR bepaald. Kongressen waren in de PPR niet altijd even opwekkend. Het laatste kongres liet zien welke politieke cultuur we nu juist niet willen. Het vaststellen van inhoudelijke standpunten moet anders, flitsender. Geen thema's meer die het kongres drie uur lang in de ban dienen te houden en die af en toe dreigen te verzanden in de lading amendementen waar het gemiddelde partijlid geen wijs meer uit kan worden.

Standpunten dienen voortaan te worden vastgesteld door middel van moties/resoluties met een korte toelichting. Deze moties hoeven niet alleen door het partijbestuur te worden ingediend. Zij kunnen ook voortvloeien uit werk in afdelingen of op studiedagen. Doordat de voorbereidingstijd korter is kunnen standpunten meer inspelen op de aktualiteit en wellicht ook op het vermoeden van de toekomst. Veel aandacht dient er te zijn voor de vorm van de behandeling. Bij de samenstelling van de agenda moet het partijbestuur beter dan tot nu toe bekijken welke punten interessant zijn voor de media en nagaan wat het beste tijdstip is van behandeling. Eénmaal vastgestelde standpunten moeten niet meer in een diepe lade terechtkomen, maar onder de aandacht worden gebracht. Van publikaties moeten gepopulariseerde uitgaven (zoals „De chip en het ei”) worden gemaakt om het bereik van onze ideeën onder de eigen leden en daarbuiten te vergroten.

Partijraad

2.3. De partijraad krijgt de volgende taken:

- controle van het partijbestuur;
- controle van de fracties in de Tweede en Eerste Kamer en het Europees Parlement
- vaststelling van de begroting;
- vaststelling van wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement;
- actuele politieke stellingnames, op eigen initiatief of door het partijbestuur voorgelegd;
- advies, gevraagd en ongevraagd, aan alle instanties binnen de partij;

- initiatief met betrekking tot het interne en externe functioneren van de partij;
- bevordering van de wisselwerking tussen landelijke en lokale politiek;
- verkiezing kandidaten Eerste Kamer.²⁾

Toelichting. Het kongres vormt het jaarlijks hoogtepunt in de PPR. Daarnaast komt de partijraad een aantal malen per jaar bijeen. Met een partijraad die aan levendigheid wint, die actuele standpunten inneemt op initiatief van partijbestuur, werkgroepen of afdelingen, kan de PPR vaker in het nieuws komen. De partijraad is beter dan de kongresgangers in staat partijbestuur en fracties regelmatig te controleren. De begroting wordt nu op kerngroep en kongres behandeld. Dat is één keer teveel. Op het kongres neemt de behandeling van reglementswijzigingen en begroting te veel tijd in beslag. Dit zijn taken die ook door de partijraad uitgevoerd kunnen worden. Ieder PPR-lid is getrapd via de afdelingen vertegenwoordigd op de partijraad.

2.4. De leden van de partijraad worden afgevaardigd door hun afdeling. Zij leggen verantwoording af aan, worden gecontroleerd door en bereiden de vergaderingen van de partijraad voor met de afdeling.²⁾

2.5. Iedere afdeling heeft minimaal één vaste afgevaardigde in de partijraad en voor elke volle honderd leden één vaste afgevaardigde extra.¹⁾

Toelichting. De PPR is een partij die zich zowel landelijk als plaatselijk manifesteert. Het zich landelijk manifesteren is een taak voor de gehele partij. Het partijbestuur ziet het betrekken van de leden bij het landelijk PPR gebeuren als een doelstelling. De partijraad is een belangrijk middel (niet het enige) daartoe. Zij fungeert ook als schakel tussen top en basis. Door afvaardiging via de afdeling worden de leden betrokken bij de landelijke PPR en mag de raad representatief geacht worden voor de partij.

Uit de inspraakronde bleek dat een aantal leden bang was dat de partijraad te groot zou worden. Het partijbestuur deelt die zorg niet. De kwaliteit van de discussie hangt niet samen met de grootte van de partijraad. Belangrijker is de kwaliteit van de vertegenwoordiging, de voorbereiding van de afgevaardigden in de afdeling en de kwaliteit van de voorgelegde stukken.

2.6. De partijraad kiest een partijraadbestuur van vijf leden uit haar midden, waarvan de voorzitter, vice-voorzitter en sekretaris in functie. Dit partijraadbestuur krijgt de volgende taken:

- controle door „kritische tegenspraak” van het partijbestuur;
 - verantwoordelijkheid voor de agenda van de partijraad, zodanig dat alle taken van de partijraad invulling krijgen;
 - bewaking besluitvormingsprocedures;
 - voortgangskontrolle op toezeggingen door het partijbestuur.
- Om deze taken naar behoren uit te kunnen voeren krijgt het partijraadbestuur de volgende bevoegdheden:
- inzage in alle relevante partijbestuursstukken;
 - beschikking over financiële middelen.²⁾

Toelichting. De kwaliteit van de discussies op de partijraad is gebaat bij een goede voorbereiding. Het partijraadbestuur is daarvoor verantwoordelijk. In dit voorstel zijn de bevoegdheden van het partijraadbestuur duidelijk afgebakend. Het is niet een nieuw soort algemeen bestuur.

3. Partijstructuur

Uitgangspunten van het partijbestuur (niet amendeerbaar):

- handhaven wat goed loopt, verbeteren wat slecht loopt: er moet vrijheid zijn de organisatie aan te passen aan de situatie ter plaatse;
- de organisatie moet worden aangepast aan de omvang van de partij;
- maximaal drie nivo's (maar eigenlijk ook minimaal), een sterk tussennivo is noodzakelijk, de afdelingen kunnen dit nivo vormen;
- de nieuwe structuur moet een vertegenwoordiging van alle leden in de partijraad en het kongres mogelijk maken.

Nivo's

3.1. De organisatie van de partij berust op drie nivo's:

- landelijk nivo;
- afdelingsnivo;
- actiecentra.

De afdeling vormt de kern van de partij. De hoofdlijn van de communicatie in de partij loopt van afdeling naar landelijk bestuur en van afdeling naar actiecentra.

Toelichting. Met name de structuur in afdelingen en provincies ontlokte in de inspraakronde veel reacties. Daaruit is duidelijk geworden dat een volledig vastgelegde structuur van bovenaf geen recht doet aan de situatie ter plaatse. Elke structuur en invulling daarvan vraagt bovendien om een logische aanpassing aan nieuw te vormen samenwerkingsverbanden (geografisch en beleidsmatige samenhangen).

Verskillende deelnemers aan de inspraakronde pleitten voor de provincies als tussennivo. De pleidooien voor een sterk tussennivo om een goede communicatie te bevorderen ondersteunen we. Maar provincies zijn te groot om de beste voorwaarden te scheppen om aan het uitgangspunt van landelijke participatie te voldoen. Dat is een taak voor de afdelingen. Sterke afdelingen vormen de schakel tussen de partijtop en de laagste eenheid, de actiecentra.

Actiecentra blijven daarom, voor zover ze niet zelfstandig een afdeling vormen, bestaan als basisnivo. Daarvoor wordt de drempel voor leden om activiteiten te ontplooiën zo laag mogelijk. Naarmate het aantal basiseenheden groter wordt is bovendien de kans op groei groter.

Afdelingen

3.2. Actiecentra vormen zelfstandig of gezamenlijk een afdeling. Het initiatief tot vorming van afdelingen ligt bij de basis. Afdelingsgrenzen dienen samen te vallen met de grenzen van één of meerdere gemeenten.

Toelichting. Van boven af leggen we dus niet meer vast dan dat de huidige actiecentra de opdracht krijgen: „vorm sterke afdelingen die kunnen voldoen aan de voorwaarden in 3.3 gesteld”.

- Afdelingen dienen als regel aan de volgende criteria te voldoen:
 - een bestuur vormen, tenminste bestaande uit voorzitter, sekretaris en penningmeester;
 - het manifesteren van de PPR ter plaatse;
 - meedoen aan lokale politiek en deelnemen aan gemeenteraadsverkiezingen;

- d. participeren in de landelijke PPR, wat zich uit in
— het aanwezig zijn op vergaderingen van de partijraad;
— het deelnemen aan en voorbereiden van congressen;
— deelname aan kandidaatstellingen;
e. aandacht besteden aan witte vlekken (betrekken van de tot de afdeling behorende actiecentra en verspreid wonende leden bij de landelijke politiek).
Om aan deze criteria te voldoen is een zekere omvang in ledenaantal wenselijk. Een richtingsgetal voor de minimum-grootte van een afdeling is 25 leden.²⁾

Toelichting. De criteria voor de afdelingsstatus zijn in de inspraakronde met uitzondering van het getalskriterium niet echt aangevochten. Een arbitrair getal kan nooit doorslaggevend zijn. Wel spreken we uit dat wil een afdeling structureel aan de overige voorwaarden kunnen voldoen een bepaalde minimum grootte wenselijk is. Ook zijn er opmerkingen gemaakt door kleine actiecentra die goed functioneren en niet gedwongen willen samenwerken met andere actiecentra. Die zijn niet geïnteresseerd in de lokale politiek van een ander actiecentrum. Dat is ook niet de bedoeling. Gemeentepolitiek is een zaak van de binnen de betreffende gemeente wonende leden. Het verdient aanbeveling dat in ieder geval leden die in een kleine gemeente wonen en aan gemeentepolitiek doen in hun gemeente een actiecentrum vormen. Maar de PPR is meer dan een federatie van plaatselijke partijen of groepen. Wat we vragen is dat in afdelingsverband in enige mate aandacht aan de landelijke PPR wordt besteed.

Aktiecentra

3.4. Een groep van minimaal vijf leden in een gemeente kan een actiecentrum vormen. De grens van het actiecentrum wordt gevormd door de gemeentegrens. Een actiecentrum kan meedoen aan gemeenteraadsverkiezingen en heeft daarvoor een eigen verantwoordelijkheid.

Toelichting. In die gemeenten waar de PPR in de raad vertegenwoordigd is hebben alleen de leden binnen de gemeente daar mee te maken. Leden in een kleine gemeente binnen een afdeling hoeven zich niet te bekommeren om de gemeentepolitiek van de grotere afdeling waartoe zij behoren. Zij kunnen wel activiteiten ondernemen om met de eigen gemeentepolitiek bezig te zijn.

Het kan verstandig zijn, dat ook in gemeenten waar de PPR niet betrokken is in de gemeentepolitiek, actiecentra worden gevormd. Dit om de drempel om een beetje actief te worden zo laag mogelijk te houden. Veel actiecentra omvatten nu al meerdere gemeenten, wat veelal tot gevolg heeft dat de PPR zich alleen in de grootste gemeente manifesteert.

3.5. I.v.m. vertegenwoordiging bij congres en partijraad behoren alle leden en dus ook alle actiecentra aangesloten te zijn bij een afdeling. Binnen een afdeling kunnen meerdere actiecentra bestaan.

Toelichting. Wettelijk dienen alle leden van de vereniging toegang te hebben tot de algemene ledenvergadering. Dit kan in getrapte vorm. Voorwaarde is daarvoor dat iedereen tot een afdeling behoort.

Provincies

3.6. De provincies vallen buiten de drie nivo-structuur. Provincies houden zich primair met de provinciale politiek bezig. Zij communiceren daarover met de afdelingen die binnen de grenzen van de provincie vallen. De (steun)fractie verantwoordt zich minimaal één keer per jaar aan de leden in de provincie op de provinciale ledenvergadering. Organisatie en coördinatie vinden plaats door het provinciaal bestuur.²⁾

Toelichting. Het bestaan van een provinciale bestuurslaag en provinciale verkiezingen rechtvaardigt het bestaan van een zekere provinciale organisatie. Maar in de nieuwe opzet hoeft deze zich niet met iets anders bezig te houden. In de praktijk kan het voorkomen dat het provinciaal bestuur ook afdelingsbestuur is. Stemrecht op de provinciale ledenvergadering hebben uiteraard alle leden binnen de provincie, ook al kan het voorkomen dat in provinciale grensgebieden sommige leden tot een afdeling behoren in een aangrenzende provincie.

3.7. Bij provinciale verkiezingen onderhoudt de landelijke top contacten met de provincies. Tijdig voor de verkiezingen benoemt de provinciale ledenvergadering een werkgroep programma, een werkgroep kandidatenlijst en het kampanjeteam. Het provinciaal bestuur

heeft slechts een coördinerende taak (organiseren van ledenvergaderingen, zoeken van kandidaten voor werkgroepen en steunfractie).¹⁾

3.8. Afdelingen die dat willen kunnen gezamenlijk een sterkere status aan het provinciaal bestuur en de provinciale structuur geven.¹⁾

Toelichting. Niets is verboden.

4. Financiën

Afdrachten aan de afdelingen

4.1. Een vast percentage van de landelijke kontributie-inkomsten wordt besteed aan de afdrachten aan de afdelingen én provincies.²⁾

4.2. Verdeling van de afdrachten aan de afdelingen geschiedt op basis van een vast bedrag aangevuld met projectsubsidies.²⁾

4.3. Alle financiële afdrachten worden gebonden aan een (financiële) verslaglegging aan het partijbestuur.

Toelichting. Voorstellen over de verdeling van afdrachten over afdelingen, actiecentra en provincies moeten los van de gewenste structuur worden gezien. Meer vastleggen dan in deze voorstellen is op dit moment niet wenselijk.

Afdrachten van politieke vertegenwoordigers

4.4. Aan het voorjaarscongres '88 wordt een reglementswijziging voorgelegd voor een afdrachtregeling voor politieke vertegenwoordigers. Hierin worden alle bestaande individuele regelingen geïntegreerd.

- 1) WHO-voorstel overgenomen.
- 2) Uitwerking WHO-voorstel.

Bijlagen

Bijlage 1

Resolutie I

Het congres van de PPR, op 16 mei 1987 bijeen te Zwolle:

- gelezen het rapport „De PPR bij de tijd“;
- gelezen de standpuntbepaling van het partijbestuur;

2. stelt vast:

a. dat er ter linkerzijde in het politieke spectrum ruimte is voor een politieke groepering die met een radikaal-demokratisch program voor een ecologische economie, een liberale staat, een zich feminiserende samenleving, een ontwapende wereld

1. de politiek als geheel en de sociaal-democratie in het bijzonder onder druk kan zetten;

2. de dialoog met maatschappelijke groeperingen aan durft;

3. door een ondogmatische opstelling een wervende discussie weet te voeren met kiezers uit het midden;

b. dat de PPR een actieve rol wil spelen in het tot stand komen van een dergelijk aansprekend alternatief;

c. dat voor het realiseren daarvan gekozen moet worden voor een sterk naar buiten gerichte oriëntatie;

d. dat er tevens hoge prioriteit gegeven moet worden aan het inhoudelijk werk binnen de partij, door o.a. meer PPR-leden te betrekken bij het inhoudelijk publiciteitsbeleid, met door de PPR belangrijk geachte thema's die discussie aan kan gaan met andere groepen en organisaties;

e. dat — om een andere beeldvorming, werkwijze en politieke cultuur te bevorderen — een aantal voorwaardenscheppende maatregelen nodig zijn die leiden tot een eigentijdse werkwijze en een slagvaardige organisatie met de daarbij behorende korte communicatielijnen;

3. spreekt uit, dat er een aantal organisatorische maatregelen genomen moeten worden met de volgende strekking:

a. verkleining van het partijbestuur;

e. toepassing van een landelijke afdrachtregeling voor alle politieke vertegenwoordigers;

f. verhoging van het publiciteitsbudget en het budget voor inhoudelijk werk;

g. integratie van het huidige partijsecretariaat, de studiestichting, de stichting radikalenvorming en de stuurgroep raads- en statenwerk in één service-apparaat ten dienste van de partij;

h. verruiming van de bevoegdheden van de Commissie Samenstelling Partijbestuur in die zin dat zij het congres een gemotiveerd advies voorlegt inzake de meest wenselijke samenstelling van het partijbestuur;

4. draagt het partijbestuur op:

a. de genoemde maatregelen verder uit te werken in concrete voorstellen en richtinggevend uitspraken over statuten- en reglementswijzigingen;

b. die voorstellen ter bekrachtiging voor te leggen aan het najaarscongres;

c. tussen het najaarscongres van november 1987 en het voorjaarscongres van 1988 de bedoelde maatregelen uit te voeren;

d. aan het voorjaarscongres van 1988 de noodzakelijke statuten- en reglementswijzigingen voor te leggen;

5. besluit:

a. de zittingstermijn van het huidige partijbestuur te verlengen tot het voorjaarscongres van 1988, om de uitvoering van de reorganisatie niet onnodig te belemmeren;

b. de Commissie Samenstelling Partijbestuur te verzoeken een advies aan het voorjaarscongres van 1988 voor te bereiden over de samenstelling van een nieuw partijbestuur met de in de toelichting aangegeven functieverdeling en werkwijze.

Bijlage 2

Samenvatting inspraakronde heroverweging

Het congres van 16 mei 1987 heeft het partijbestuur opdracht gegeven in overleg te treden met de actiecentra over de organisatiestructuur van de partij. Tussen 16 en 27 juni heeft deze inspraakronde plaats gevonden. De negen bijeenkomsten werden bezocht door in totaal 72 leden, die 50 van de 227 actiecentra vertegenwoordigden. De resultaten van de diverse bijeenkomsten staan hieronder samengevat.

Algemeen

De voorstellen van het partijbestuur moeten niet bureaucratisch zijn en een open model bieden en vooral voorwaardenscheppend zijn.

Afdelingsstructuur

Lokaal. Er wordt vrijwel overal gepleit voor vrijwilligheid, structuur aanpassen aan plaatselijke situatie. Het getalskriterium voor de afdelingsstatus wordt zowel naar boven als naar beneden aangevochten. Dit heeft te maken met pleidooien voor een tussennivo (mesonivo). In dunbevolkte gebieden is de druk op een sterk provinciaal nivo als tussennivo groot. De overige criteria voor de afdelingsstatus zijn positief ontvangen. De grens van de afdelingen zou samen moeten vallen met gemeentegrenzen. Als bezwaren van regionale afdelingen (dunbevolkte gebieden) worden genoemd dat het gedwongen samenwerken van actiecentra negatief is en dat het verkleinen van het aantal basiseenheden ook de kans op groei kan beperken.

Provinciaal. Ook wat betreft de provinciale structuur pleit men voor vrijwilligheid, zodat de structuur optimaal kan worden aangepast aan de situatie in de provincie. Velen willen de huidige provinciale structuur handhaven of zelfs het provinciaal nivo versterken. Het mesonivo is belangrijk, je hebt drie nivo's nodig. Als mogelijke taken voor de provincie worden genoemd:

- de zorg voor witte vlekken
- partijopbouw, stimuleren of afremmen van plaatselijke afdelingen
- coördinatie bij Staten- en Raadsverkiezingen
- schakel tussen basis en top
- verdeling van afdrachten

Het partijbestuur zou moeten aangeven welke taken de provincies zouden moeten vervullen.

Afdrachten voor afdelingen. De splitsing in een vaste afdracht en projectgerichte afdrachten vindt veel instemming. Het partijbestuur zou de afdrachten moeten verbinden aan (financiële) verslaglegging door de afdelingen en een begroting. Enkel pleiten voor verdeling van de afdrachten door de provincie, omdat die de situatie ter plaatse beter kunnen beoordelen. Een ander voorstel is de helft van de afdracht vooraf geven en de rest op basis van werkelijk gedane uitgaven. Sommigen willen dat de afdelingen mogelijkheden houden tot eigen fondsvorming, met name voor verkiezingen. Anderen willen dat de overschotten in een centrale pot komen. Genoemd wordt nog dat uit oogpunt van solidariteit de reiskosten van de partijraad zouden moeten worden vergoed.

Partijraad

Er wordt zowel gepleit voor afvaardiging door een verantwoordelijke aan de provincies als via de plaatselijke afdelingen. De kwaliteit van de vertegenwoordiging is belangrijker dan de herkomst, een vaste vertegenwoordiging is nodig. Bezorgdheid is er over dat de partijraad te groot kan worden, een voorstel wordt gedaan om een vast aantal partijraadszetels te verdelen. Het punt van de taken van de partijraad is nog erg onduidelijk en roept vragen op. Het voorstel van een partijraadbestuur vindt voor- en tegenstanders. De tegenstanders waarschuwen voor te sterke bevoegdheden van dit bestuur en hebben twijfels bij de verhouding tussen congrespresidium en partijraadbestuur.

Bijlage 3

Motie 11 / Amsterdam

Het congres van de PPR in vergadering bijeen op 16 mei 1987 te Zwolle, gelezen het rapport „De PPR bij de tijd“, spreekt zijn waardering uit voor het werk en de rapportage van de WHO; spreekt uit van mening te zijn dat de formulering door de WHO van analyse, het product, promotie en distributie en de organisatie van de partij, verfrissend en veelbelovend te vinden en waard om ook werkelijk gebruikt te worden;

draagt het partijbestuur op bij de verdere uitwerking van de voorstellen op basis van resolutie 1, mede het WHO-rapport te betrekken en bij het doen van voorstellen aan het congres ook aan te geven in hoeverre daarin de voorstellen van de WHO zijn gevolgd;

gehoord de discussie;

en gaat over tot de orde van de dag

Bijlage 4

Motie 7 / PPR-actiecentrum Groningen Provincie en PPR-AC Dronten

Het congres van de PPR, op 16 mei 1987 te Zwolle bijeen, overwegend dat

a. een groot aantal actiecentra met minder dan 25 leden op lokaal nivo uitstekend functioneert;

b. deze actiecentra er geen behoefte aan hebben om belast te worden met bestuurlijke en organisatorische taken die voortkomen uit de noodzaak om met andere actiecentra te fuseren ten einde aan het getalskriterium te voldoen;

c. dat de opvattingen van de werkgroep heroverweging en het Partijbestuur t.a.v. het functioneren van provinciale en plaatselijke actiecentra ongunstige zijn en daardoor voorbijgaan aan wat er feitelijk in totaliteit aan partijwerk plaatsvindt;

d. dat de standpuntbepaling van het Partijbestuur t.a.v. de organisatie van de PPR onvoldoende is onderhouden en niet steunt op onderzoek in de verschillende geleidingen van de partij, zodat ook alternatieve oplossingen niet zijn besproken;

e. het thans daarom voorbarig is om maatregelen voor te stellen die zowel in organisatorische als in financiële zin vergaande consequenties hebben voor plaatselijke en provinciale actiecentra,

spreekt uit dat de punten 3 b, 3 c en 3 d uit de resolutie van het Partijbestuur inzake heroverweging op dit moment worden geschrapt

en draagt het Partijbestuur op

1. naar aanleiding van het rapport „PPR bij de tijd“ op korte termijn met de provinciale en daaronder vallende plaatselijke actiecentra van de PPR in overleg te treden over de meest wenselijke organisatiestructuur en werkwijze van de partij in de provincies, mede in relatie tot het landelijke partijapparaat en daarbij ook organisatorische alternatieven te bespreken en te onderzoeken die afwijken van hetgeen nu door het Partijbestuur is voorgesteld;

2. de inventarisatie van de opvattingen dienaangaande te rapporteren aan het najaarscongres 1987 van de PPR;

3. deze rapportage vergezeld te doen gaan van een beargumenteerd voorstel voor de meest wenselijke organisatiestructuur en werkwijze dat tot doel heeft het functioneren van de partij te optimaliseren;

4. hierin tevens punt 3 e van de resolutie van het Partijbestuur inzake heroverweging nader uit te werken tot een concreet voorstel, en gaat over tot de orde van de dag.

Maandagmiddag blijkt bij de grensovergang naar de DDR een verlopen paspoort tot een behoorlijk oponthoud te leiden. Volop tijd dus om de poort naar Oost-Europa rustig op ons in te laten werken. De autoriteiten van de DDR hebben er alles aan gedaan om de entree zo weinig mogelijk agressief te doen lijken. Prikkelraadversperringen en wachttorens met gewapende soldaten worden aan het oog onttrokken door neutraal aandoende muren. Het grenspersoneel is voorzover waarneembaar ongewapend. Toch ontom je niet aan een gevoel van onbehagen bij het besef dat veel DDR-burgers deze „beschermende maatregel“ als een gevangenis muur ervaren. Later zullen in de discussie over de beperkte reismogelijkheden voor de DDR-burger de bekende tegenargumenten door onze gastheren opgelepeld worden: De Sovjet-Unie, die een zware tol heeft moeten betalen voor de bevrijding van het Hitler-regiem, heeft het recht op veilige grenzen. De DDR heeft, samen met de Sovjet-Unie, diverse konstruktieve voorstellen gedaan om te komen tot een hereniging van de twee Duitslanden. Het voorstel, door Stalin gedaan in 1952, tot vorming van één neutraal Duitsland (met een economisch en democratisch model naar eigen keuze) is nooit serieus genomen. Pas in de periode van de Helsinki-akkoorden en de regering van Willy Brandt werd de DDR als staat erkend. Het steeds groter wordende verschil in economische welvaart, die tot een uittocht van vooral beter geschoolde DDR-burgers naar de BRD leidde, maakte de bouw van de muur in 1961 noodzakelijk. Zolang de twee Duitse economieën onverenigbaar zijn blijft de muur „helaas“ bestaan.

Ook al kan je begrip opbrengen voor dit soort opmerkingen, een vieze nasmaak blijft. De recente versoepeling van het reizigersverkeer, waardoor het voor de DDR-burgers veel gemakkelijker geworden is om familie in de BRD te bezoeken, helpt nog het beste om deze nasmaak weg te spoelen.

Als de formaliteiten bij de grens achter de rug zijn rijden we nieuwsgierig het beton van de transit naar Berlijn op.

Bruinkool

Na een paar dagen in de hoofdstad van de DDR, ben je gewend aan de specifieke geur van de Trabantuitlaatgassen en de koffie die voor het grootste deel uit iets anders dan koffie bestaat. De fornicatafeltjes in helverlichte café's, de simpele stempelautomaten van de S-bahn, de vrachtwagens beladen met bruinkool, roepen een vijftigerjaren gevoel op. Ook de sfeer van de gesprekken draagt daartoe bij. Er is sprake van veel werk dat nog verzet moet worden, gekoppeld aan een geloof in economische vooruitgang. Werkloosheid kent men niet.

Het bouwplan van Berlijn en de architectuur van haar gebouwen getuigen van de moderne tijd. Een vergelijking met een stad als Rotterdam dringt zich aan ons op. Uit de nieuwe aandacht voor restauratie van oude

DISKUSSIE IN HET LAND VAN DE TRABANT: 'HET NIEUWE DENKEN IS ER ALTIJD GEWEEST'

De opkomst van abstrakte schilderij en een op renovatie gerichte architectuur, vormen samen met het toestaan van naaktloperij in de natuur, de meer oppervlakkige kenmerken van het nieuwe denken in de DDR. Zelfkritiek, openheid en pluriformiteit zijn de nieuwe trefwoorden. De ideologie dient niet langer als afscherming voor de zwakheden van het reëel bestaande socialisme. Discussie komt in de plaats van een plichtmatige verdediging van het gevoerde beleid. Of de vernieuwing tempo houdt en doordringt tot brede lagen van de bevolking moet nog blijken. Een PPR-delegatie liet zich informeren in de DDR en keerde opgewekt terug. Het land van de Trabant is in beweging.

stadswijken blijkt een voor ons herkenbare tijdgeest. Iets wat je bijvoorbeeld ook merkt aan de moderne, abstrakte schilderijen op een overzichtstentoonstelling van DDR-kunstenaars en aan de trotse mededeling tijdens een rondleiding in een natuurgebied dat de Freikörperkultur ofwel nudisme tegenwoordig getolereerd wordt.

Het meest verrassende was toch wel de grote openheid, de bereidheid tot zelfkritiek en de pluriformiteit van meningen van de kant van onze gastheren en

-vrouwen in de discussies over de centrale thema's vredesbeleid, binnen- en buitenlandse politiek en het milieuvraagstuk. Het nieuwe denken (zie bijdrage van Emmy van Noord) speelt een belangrijke rol. Opmerkelijke uitspraken van CDU-vertegenwoordigers illustreren dit.

Michael Seidel, van de werkgroep vredesvragen, ziet als nieuw verschijnsel in de marxistisch-leninistische maatschappij de opwaardering van de menselijke, morele normen. Zaken als geloof, liefde en hoop

hebben in het verleden te weinig aandacht gekregen. Kersten Radzimanowski, medewerker van het secretariaat buitenlandse betrekkingen erkent het feit dat het mensenrechtenbeleid inzake vrijheidsrechten, voor verbetering vatbaar is. Hij stelt ook dat het democratisch fundamenteel niet als te vanzelfsprekend aangemeten moet worden. Het is iets dat steeds weer aangetoond dient te worden. Bij verkiezingen zou dan ook meer ruimte voor kandidaten van de oppositie moeten komen.

In plaats van partijdiscipline dienen capaciteiten een grotere rol te spelen bij benoeming van nieuwe functionarissen. Over het CDU-kader merkt Radzimanowski op dat dit zich minder als verdediger van het gevoerde beleid opstelt en meer als initiator van de discussie over mogelijke oplossingen van actuele problemen.

Carl Ordnung, secretaris van de Christelijke Vredesconferentie, durft de opmerking aan dat men momenteel meer van de marxisten in de Sovjet-Unie dan van die in de DDR kan leren. Horst Gust, onze contactpersoon bij de CDU, gaat hier fel tegenin. Hij verdedigt het zogenaamde oude denken als iets wat goed was en is. Het nieuwe denken is er altijd geweest. Het heeft alleen als gevolg van de Koude Oorlog te weinig kans gekregen. De huidige ontwikkelingen maken een heropleving van ondergesneeuwde waarden en normen mogelijk.

Er blijven overigens genoeg meningsverschillen over. De politiek van de Sovjet-Unie ten aanzien van Afghanistan en Ethiopië, het gebrek aan openheid in de DDR-media en de andere vrijheidsbeperkingen voor de DDR-burger blijven een strijdpunt. Over een oplossing van het milieuvraagstuk wordt in de PPR ook anders gedacht dan in de DDR (zie bijdrage van Piet Verstege).

Bevoogding

Wat gedeeld wordt is het enthousiasme over de ontwapeningsvoorstellen van Gorbatsjov en het nieuwe denken in de DDR. Het gebruik van het socialisme als staatsideologie om het eigen falen te verbergen lijkt steeds minder vanzelfsprekend te worden. Vraag blijft wel in hoeverre het nieuwe denken buiten de CDU is doorgedrongen of een kans krijgt. Zo is er een aanzienlijk verschil tussen de CDU en de kommunistische partij, de SED. Deze laatste zou veel behoudender zijn. Jongeren, vooral, zijn niet zo optimistisch over snelle veranderingen. De bevoogding door de autoriteiten en de onbereikbaarheid van de Westerse cultuur blijven voorlopig belangrijke frustraties. De grote test-case voor de DDR is het overdragen van de vernieuwingstendenzen naar brede lagen van de bevolking. Met hulp van de grote, sterke oosterbuur zal dat op den duur wel lukken.

JAN HUISMAN

DE „KRINGLOOP“ IN DE DDR:

GROEI NODIG OM MILIEU TE KUNNEN SPAREN

„Hoe verhoudt zich het belang van het milieu tot dat van de economische groei? Welke rol spelen de burgers in die afweging van belangen? En: „Is men in de DDR, met zijn planekonomie, beter in staat om het milieu te ontzien?“ Dat waren de kernvragen in een discussie tussen PPR en CDU. Tegen de zin van de deskundigen, blijken de witmakers het nogal eens te winnen. De West-Duitse TV-reklame bevordert de consumptiedrang.

„Burgers, die nieuwe woonflats betrekken, gaan aanzienlijk meer water verbruiken doordat deze flats voorzien zijn van een douche en water bijna voor niets beschikbaar is. Het besef dat met water behoedzaam omgesprongen dient te worden is bij de DDR-burgers niet aanwezig. Dit is een voorbeeld van de gerichtheid van de mensen op „het beste van het leven“ en het geringe besef van de waarde van het milieu“. Aan het woord is milieu-deskundige Muhle, één van de gesprekspartners van de PPR-delegatie. Hij stelt trots vast dat Berlijn al haar drinkwater betreft uit waterwingebieden binnen de stadsgrenzen. Dit unieke gegeven is het resultaat van jarenlang zorgvuldig beleid.

Maar niet al het beleid van de DDR-autoriteiten is zo milieubewust: de bruinkoolwinning vernietigt het landschap en veroorzaakt grote luchtvervuiling; rivieren en landbouwgronden zijn chemisch verontreinigd; bossen sterven af; Westduits gif wordt omwille van de valuta opgeslagen in de bodem van de DDR.

Kringloop

Het gaat in de DDR volgens de gesprekspartners niet om een principiële keuze tussen milieu en productie. Er is sprake van een kringloop: economische groei is nodig zodat de middelen (harde Westerse valuta) beschikbaar komen voor milieubescherming. Deze „kringloop-redenering“ heeft alles met de duidelijk gevoelde economische achterstand op de BRD te maken. Om zo weinig mogelijk afhankelijk te zijn van buitenlandse energiebronnen heeft men de keuze moeten maken voor bruinkool en later kernenergie. Onze gesprekspartners stelden een welhaast grenzeloos vertrouwen in de beheersbaarheid van de risico's van kernenergie, zelfs na het ongeluk in Tsjernobyl. Tsjernobyl heeft onder de bevolking weinig opschud-

ding veroorzaakt. Enerzijds is dit het gevolg van de geringe informatieverstrekking door de autoriteiten, anderzijds van de weinig radioactieve stof die op het grondgebied van de DDR is neergeregend. Van zonne-, wind- en waterenergie werd gezegd dat deze alleen op

geografisch gunstige plaatsen een reëel alternatief vormen.

In Nederland spelen de burgers een belangrijke rol bij een verbetering van het milieubeleid. Een dergelijke rol lijkt voor de DDR-burgers niet weggelegd. Allereerst maakt de politieke cultuur het moeilijk om ongenoegens over het beleid te uiten. Daarnaast hebben de burgers een sterke consumptiedrang (aangemoedigd door de beeldvorming van de West-Duitse TV-reclame) die leidt tot productiedrang, waardoor de roep om soberheid vanwege het milieu verloren gaat. De zorg om het milieu wordt in sterke mate gedragen door deskundigen en wetenschappers. En dat nog maar sinds kort. Dit leidde onlangs tot de volgende situatie: de deskundigen waren tegen het toevoegen van een witmaker aan de wasmiddelen vanwege de schadelijke milieueffekten. De burgers waren vóór, omdat ze hun was net zo wit wilden hebben als die op de West-Duitse televisie. Zonder de burgers van de DDR te willen zwartmaken: de witmakers hebben gewonnen.

PIET VERSTEGEN

„Mut zur Utopie!“

De moed om utopisch te denken. Daar gaat het de komende tijd om als de met Gorbatsjov ingezette vernieuwing zijn vruchten af moet werpen. „Das neues Denken“, noemen ze het in de DDR. Wat dat betekent hoorde de PPR-vertegenwoordiging van enthousiaste aparatsjniks.

De vraag was: „Hoe ervaren jullie in de DDR de nieuwste ontwikkelingen in de Sovjet Unie en wat voor gevolg heeft dat voor het beleid in de DDR“. Het antwoord was helder en bezielend. Natuurlijk is men blij met Gorbatsjov's voorstellen, die aansluiten bij al eerder gedane DDR-voorstellen over kernwapenvrije zones in Midden-Europa.

Gorbatsjov's voorstellen zijn het gevolg van een nieuw paradigma, een nieuwe kijk op de dingen. Dit komt voort uit de noodzaak van een nieuw denken („das neues Denken“; een veel gehoord begrip tijdens ons bezoek). Bedoeld wordt een denken dat recht doet aan de situatie waarin de mensheid zich bevindt: voor het eerst in de geschiedenis bestaat de mogelijkheid tot zelfvernietiging door een atoomoorlog of een ecologische ramp. Eveneens nieuw is het besef dat de oplossing van deze globale problemen enkel door samenwerking van de twee grote machtsblokken kan worden bewerkstelligd.

Dit nieuwe denken is niet uit de hemel komen vallen. Jarenlange discussies en pressie van onderop (vrouwen- en vredesorganisaties, schrijvers, beeldende kunstenaars en anderen) hebben daartoe hun steentje bijgedragen. Wat nu nodig is, is „Mut zur Utopie!“ Een manier van denken die ons als PPR aanspreekt. In ons twintigjarige bestaan hebben we steeds de samenhang der dingen benadrukt. Het gaat er nu om dat we leren samen met nieuwe oplossingen voor oude problemen te komen. Met nadruk op samen. Het vraagt zoals men in de DDR zei: „ein Umdenken. Umgestaltung“. Het denken moet gedifferentieerder worden. De ander, de oude vijand is niet alleen maar slecht en wij zijn niet alleen maar goed. Er dient ruimte te komen voor de nodige zelfkritiek.

Een inspirerend gesprek met veel stof tot nadenken. Ik moest denken aan een lied: „Wie denken durft dat deze droom het houdt, die zal lachen in de morgen, die zal zijn ogen niet geloven!“

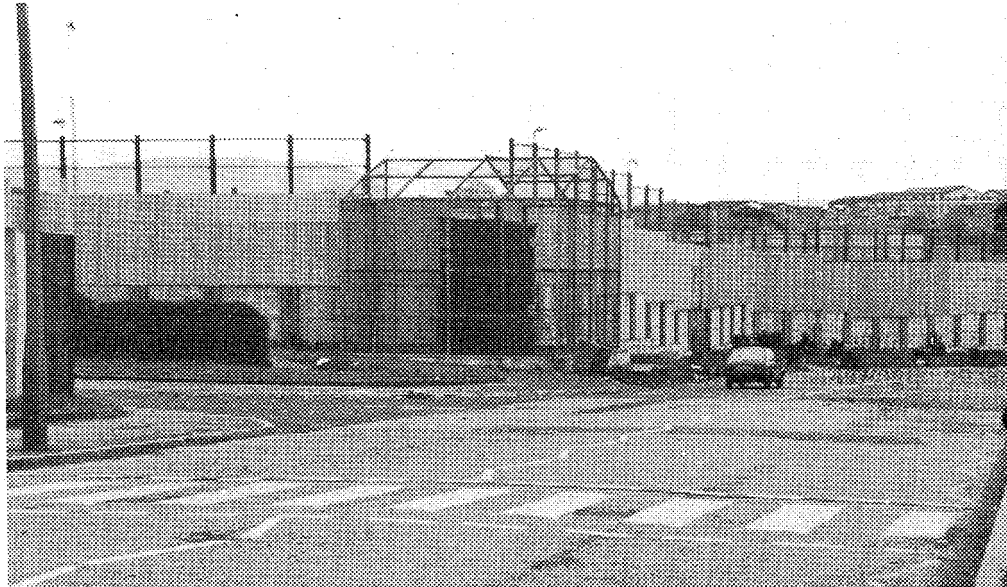
EMMY VAN NOORD

PLASTIC KOGELS DODEN IN NOORD-IERLAND!

,ONGELUKJES' BEWIJZEN MINACHTING MENSENRECHTEN

Emma Groves is blind. Vijftien jaar geleden werd ze, terwijl ze in haar huiskamer voor het raam stond, getroffen door een afgedwaalde rubber kogel. Jim McCabe is weduwnaar. Vijf jaar geleden werd zijn vrouw Nora, op de stoep van het huis van haar zuster, door een plastic kogel achter op het hoofd getroffen. Ze was even sigaretten wezen kopen, en stuitte bij terugkomst toevallig op een patrouille van het Britse leger die in haar buurt een relletje meende te ontwaren.

Op een sombere ochtend in een buitenwijk van Belfast proberen Emma en Jim, beiden actief in de Kampanje tegen Plastic Kogels, ons ervan te overtuigen dat de kogels helemaal niet zo onschuldig zijn als de politie van Ulster en het Britse leger ons willen doen geloven. Koortsachtig zoeken ze naar mogelijkheden om het lot van de inmiddels duizenden gevonden en zestien doden onder de internationale aandacht te brengen. Dat valt niet mee. Zolang Thatcher in Groot-Brittannië aan de macht is, wordt het gebruik van plastic kogels in het bezette Noord-Ierland verdedigd als een humane manier om relschoppers een halt toe te roepen. Druk van kerken,

Brits leger kamp in Belfast.

Officieel is het gebruik van plastic kogels (in de rest van Groot-Brittannië niet toegestaan) in Noord-Ierland aan strenge regels gebonden. De inzet is beperkt tot situaties waarin met een minimum aan geweld tegen een menigte moet worden opgetreden. Er mag alleen op de benen worden gemikt en de minimum afstand moet 20 meter zijn. In alle gevallen mag het gebruik van plastic kogels alleen plaats vinden op bevel van de kommandant ter plekke. Met deze regels wordt op grote schaal de hand gelicht. Alle onderzoeken naar de omstandigheden waaronder 16 mensen overleden, hebben dat aangetoond. Toch is er nog nooit een politieman veroordeeld.

juristen en mensenrechtenorganisaties blijkt niet te helpen. Andere westerse regeringen kijken liever de andere kant op.

Keihard

Het is oorlog in Noord-Ierland. In Belfast kom je op straat elke vijf minuten een tot de tanden bewapende Britse patrouille tegen. De tienduizenden soldaten, die worden geacht de vrede te bewaren tussen elkaar bestrijdende protestanten en katholieken, vormen zelf een belangrijke oorzaak voor de eskalatie van het geweld. Alles wat maar riekt naar sympathie voor het Ierse Republikeinse Leger (IRA) wordt keihard onderdrukt. Op een uitzondering na komen alle slachtoffers van plastic kogels uit het katholieke, republikeinse kamp. Zeven van hen waren kinderen onder de 16.

Een van hen was de 11-jarige Stephen McConomy. Hij overleed 19 april 1982, 's middags om 5 uur in

het Royal Victoria Ziekenhuis in Belfast, enkele minuten nadat familie en artsen besloten om hem van de infusen los te maken. Drie dagen eerder speelde hij met vriendjes van zijn leeftijd bij een barricade die eerder was opgeworpen door een groepje jongeren dat stenen naar de politie had gegooid. Dat groepje was al lang verdwenen. Wel stond er nog een Britse patrouillewagen in de buurt van de barricade. Twee getuigen, Jim Meehan en John White, vertellen wat er toen gebeurde: „De kinderen speelden, alles was er rustig, de relletjes waren gestopt. Plotseling werd er uit de patrouillewagen een plastic kogel-geweer naar buiten gestoken. De kinderen zetten het op een lopen. Vervolgens hoorden we een luide kreet en zagen we hoe een jongetje zwaar gewond bleef liggen. We renden er naar toe, met onze handen boven ons hoofd, om te voorkomen dat de Britten weer zouden schieten. We stopten achter een muurtje. Kan ik het kind pakken? riep ik tegen de soldaten. Als je dichterbij komt, schiet ik je neer,

riep een van hen. Even later verscheen er een politiewagen en kregen we alsnog toestemming het kind op te pakken en naar het ziekenhuis te brengen. Zijn bloed was door al mijn kleren gegaan, de achterkant van zijn hoofd leek verbrijzeld.”

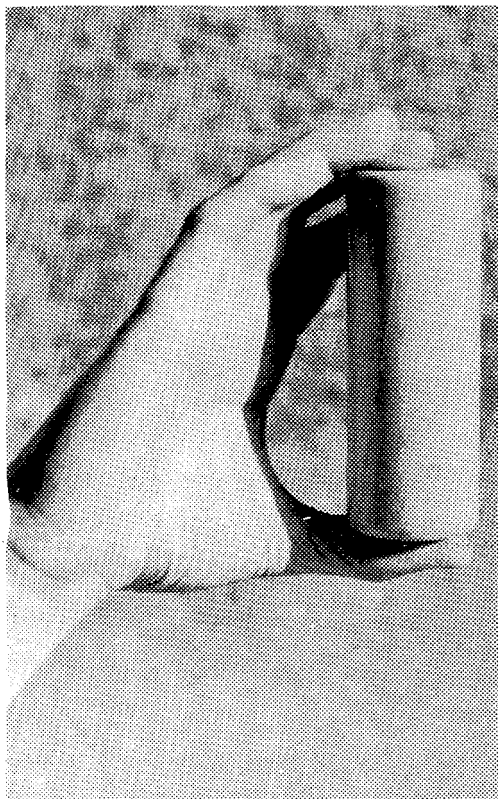
De meeste slachtoffers werden, zoals uit de onderzoeken bleek, „per ongeluk” getroffen. Een aantal van hen had helemaal niets met rellen of opstootjes te maken. Het absurde aantal ongelukken heeft nog niet tot herbezinning op het gebruik van de plastic kogel geleid. Integendeel: „de regering Thatcher verdedigt het wapen voor wie het maar horen wil.

Gevreesd moet worden dat de „ongelukjes” slechts de symptomen zijn van een algehele minachting van het Britse bezettingsmacht voor de mensenrechten in Noord-Ierland.

BRAM VAN OJK

In Nederland voert het Ierland Informatie Centrum een kampanje tegen het gebruik van plastic kogels in Noord-Ierland.

Voor handtekeninglijsten en informatiemateriaal: Commelinstraat 22/sous, 1093 ST Amsterdam, 020-652872, postgiro: 5611022.

Humane kogel?

„Ongelukjes”

Als lid van de werkgroep heroverweging heb ik twee bijeenkomsten bijgewoond: 4 uur reizen voor 2 uur vergaderen. Wat mij betreft was het dat echter zeker waard. Niet dat de opkomst nu zo groot was: in Tilburg 10 mensen, in Goes 5 (vrijwel geen vrouwen!!!). Bij de andere bijeenkomsten schijnt de situatie niet veel anders geweest te zijn. En ook niet omdat er nu zulke briljante ideeën naar voren kwamen.

Voor mij was de waarde van de bijeenkomsten, dat je er weer een keer mee geconfronteerd wordt, dat je als landelijk actief partijlid heel andere eisen stelt aan de landelijke partijorganisatie dan de actiecentra. Vanuit de landelijke organisatie zou je willen:

— dat er flitsende ideeën leven binnen de partij over belangwekkende politieke items

— dat er mensen zijn, die deze ideeën kunnen en vooral willen (tijd!) vertalen in concrete politieke standpunten

— dat er voldoende mensen binnen de partij zijn die deze standpunten kritisch toetsen: een goede inhoudelijke politieke discussie (kwaliteit en tijd)

— dat de leden er energie in stoppen om met de PPR ideeën „de boer op te gaan”

— dat de leden er energie in stoppen om de landelijke organisatie goed te laten functioneren

De actiecentra hebben over het algemeen echter heel andere „belangen”. De gemeentepolitiek speelt de hoofdrol. Daar gaat de meeste tijd en energie in zitten. Je bent al lang blij als je daar voldoende actief in mee kan draaien. De landelijke organisatie moet daarbij ondersteunend zijn, service verlenen. Belangrijk daarbij is informatievoorziening: hoe pakken andere actiecentra bepaalde onderwerpen aan. Vaak is er geen tijd en belangstelling meer over om ook nog actief te zijn voor de PPR als landelijke organisatie.

Schuldig

Is dat slecht?? Van het provinciale actiecentrum, dat niet verder komt dan het op een adequate wijze doorgeven van informatie aan plaatselijke actiecentra, kun je zeggen dat het veel te weinig actief is. Gekeken vanuit de landelijke organisatie ben je geneigd om zo te oordelen. De normen en waarden

SAMENVOEGING HELPT NIET AUTOMATISCH:

LANDELIJKE AKTIVITEIT AKTIECENTRA'S NIET AFDWINGBAAR

De voorgestelde omvorming van actiecentra, de financiële verhouding met de partij en de vertegenwoordiging in de partijraad riepen op het voorjaarskongres nogal wat weerstand op. Enigszins geschrokken en taktisch niet onbedreven, laste het partijbestuur een tussenfase in: er kwam een inspraakronde. Arda van den Brink was daarbij. En konkludeerde dat er in de Heroverweging te weinig is nagedacht over een andere relatie tussen landelijke en plaatselijke politiek.

zijn nu nog zo dat er meer verwacht wordt. Mensen voelen zich schuldig als ze niet aan die verwachting kunnen beantwoorden. Maar je kan deze situatie ook veel positiever beoordelen: het provinciale actiecentrum vervult een belangrijke functie. Het zou fijn zijn als er ook activiteiten ontplooid zouden worden, maar dat is nu eenmaal niet zo. Jammer.

Met deze vraag — hoe te oordelen — heeft de werkgroep heroverweging zich niet expliciet bezig gehouden. We gingen ervan uit dat er een sterke landelijke organisatie aanwezig moest zijn, zoals hierboven beschreven. We hebben niet nagedacht over een andere relatie tussen de landelijke organisatie en de plaatselijke en regionale politiek. We hebben er niet over gesproken, dat dat misschien

wenselijk zou zijn om principiële redenen (centraal/decentraal) dan wel dat het noodzakelijk is, omdat plaatselijk actieve leden er domweg geen zin in hebben om landelijk actief te zijn.

Je kan de PPR zien als landelijke organisatie met een aantal regionale actiecentra/afdelingen. Maar er is ook een andere visie mogelijk: de PPR is opgebouwd uit plaatselijke/regionale/provinciale actieve groeperingen en de landelijke organisatie is niet meer dan een federatie van die groeperingen.

Het idee van de afdelingen is ontstaan vanuit de centralistische visie. Er moeten voor het landelijke orgaan beheersbare eenheden ontstaan. Maar wat hebben de plaatselijke actieve leden er voor belang

bij om een kunstmatige afdeling te vormen, samen met in andere gemeenten actieve leden die met heel andere problemen bezig zijn, als alleen de landelijke organisatie er wijzer van wordt en ze zelf amper belangstelling hebben voor wat er landelijk in de PPR gaande is? Zou een partijraad nu echt beter functioneren als de vertegenwoordiging rechtstreeks er is en er meer inhoudelijke politiek aan de orde komt? Volgens mij is het belangrijker, dat mensen die naar dergelijke landelijke bijeenkomsten toe komen zich realiseren, dat ze met landelijke zaken bezig zijn en dat dat wat anders is dan het behartigen van plaatselijke of regionale belangen. Dat vergt een andere manier van kijken: niet van beneden naar boven maar van boven naar beneden. Zoiets kan je echter niet afdwingen via een organisatiestructuur.

Begrip

Wat moet nu de oplossing worden? Moeten er afdelingen komen met een minimum aantal leden of niet? Ik denk dat het er niet zoveel toe doet. Ik vind het veel belangrijker, dat mensen begrip hebben voor de verschillende positie en belangen, van waaruit een bepaalde opvatting ontstaat en dat op grond van dat begrip afhankelijk van de situatie de beste oplossing gekozen wordt. Soms zullen dan actiecentra voor de landelijke politiek met elkaar samen werken en een afdeling vormen en soms ook niet.

En — deze lijn doortrekkend — in sommige steden zullen partijen met elkaar samen werken en soms ook niet. Dat hangt af van de situatie. Een landelijke uitspraak over samenwerking is hier echter uit den boze en zal veel plaatselijk actieve leden ernstig frustreren.

Tenslotte: is de werkgroep heroverweging in gebreke gebleven? Naar mijn mening zeker niet. Er is een concept voor de organisatie ontwikkeld, dat afdeling vormt voor discussie. Het gaat er niet om gelijk te krijgen, maar dat er een situatie ontstaat die beter functioneert. Discussie is daarvoor een belangrijke voorwaarde.

ARDA VAN DEN BRINK

1970

1971

EEN RÖNTGENONDERZOEK: ALLEEN DOM SCHOOLJONGETJE STOPT NA ONVOLDOENDE

Kleine partijen maken na slechte verkiezingsuitslagen doorgaans een moeilijke tijd door. Het bestaansrecht van zo'n partij is voor een deel dat men bij volgende verkiezingen groter kan worden. Indien het gewenste succes niet behaald wordt, ontstaat er meestal een interne discussie die door buitenstaanders vaak als navelstaarderij wordt beschouwd. Ook de PPR heeft zich hier in het verleden te vaak mee bezig moeten houden. De huidige heroverwegingsdiskussie is beslist niet nieuw.

Ton van Ruiten: „onredelijkheid en straattoestanden”

voorzitter van vergaande samenwerking met andere partijen zoals die op provinciaal nivo in de verschillende PAK-akkoorden al gestalte had gekregen. Het meest haalbaar zag zij dat de op zich zelfstandige partijen (PvdA, D66, PSP en PPR) met eigen lijsten de verkiezingen zouden ingaan onder het vaandel van een tevoren geformeerde Alternatieve Regering met een eigen 4-jaren program. De bestuursleden van de 4 partijen zouden om hun intenties te symboliseren lid moeten worden van alle samenwerkende partijen.

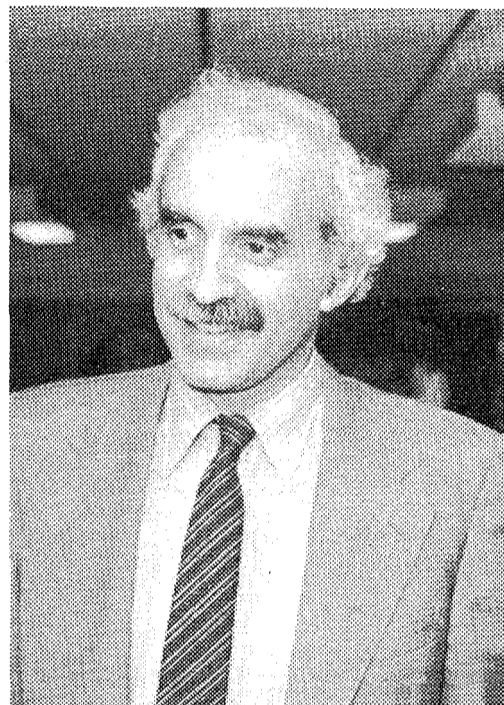
Konflikt

Het bestuur nam in grote lijnen de visie van de röntgenkommissie over. Indien het niet zou lukken de ideeën over de samenwerking te laten slagen zou de PPR zelfstandig aan de verkiezingen deelnemen. Een bestuursminderheid van 4 personen (waaronder Leo Jansen) kon zich daar niet mee verenigen omdat dit zou bijdragen tot de verdere versnippering van links en een stap terug zou zijn op de weg naar verdergaande samenwerking. Ondanks de schijnbare cenzgezindheid in bestuur en röntgenkommissie tekende zich toch al snel een konflikt af. In de Radikalenkrant stelde Cees Lafaber, lid van de röntgenkommissie, dat het rapport een nadere toelichting nodig had omdat een aantal zaken in de publiciteit onvoldoende uit de verf waren gekomen. Indien de partij zich vooral wilde richten op diegenen bij wie het vervreemdingsproces van de traditionele partijen nog niet was begonnen moest zij ook de methoden van politiek bedrijven aanpassen. „Elke aktie en elke verklaring, zowel van het bestuur kollegiaal als van elk bestuurslid individueel zullen moeten worden getoetst aan de vraag: hoe komt dit over bij juist diegenen die wij willen winnen?” In de nota „Grondslag, karakter en methoden” zette Lafaber samen met oud-bestuurslid Ton van Ruiten zijn ideeën op een rijtje. De PPR moest terug naar de geest van het oprichtingskongres in Dronten. „De PPR anno 1970 is geworden tot een partij, die niet alleen haar kiezers voor een deel betreft uit hetzelfde voedingsgebied als waaruit PSP en Kabouters rekruteren, doch die zelfs duidelijk potentiële aanhang uit de konfessionele hoek van zich vervreemd heeft omdat zij deels terecht, deels ten onrechte, geïdentificeerd wordt met onredelijkheid en straattoestanden.” Oud-voorzitter Jurgens, die gevraagd was de notu mede te ondertekenen, was woedend over deze aktie van de twee vooraanstaande PPR-leden. In een brief aan Lafaber schreef hij: „De toon van het commentaar zoals het er nu ligt is zo nijdsasserig, zo zeer gericht

op een, wellicht imaginair konflikt in de partij, dat ik het niet alleen niet wil ondertekenen, maar er zelfs niet over wil discussiëren.”

Klantgebonden

Ook het kongres nam de ideeën van Lafaber en Van Ruiten, neergelegd in een resolutie, niet over. Men stelde zich achter de ideeën van de röntgenkommissie. Van Ginneken verwondert zich in zijn boekje over de eerste jaren van de PPR over het konflikt, omdat de notu van Lafaber niets nieuws bracht en zich richtte tegen zaken binnen de PPR, waarvan eigenlijk geen sprake was. Het verschil tussen de nota en het advies van de röntgenkommissie lag vooral in de toon en de stijl. Van Ginneken vermoedt dat Lafaber door de nota de charismatische Bogaers weer bij de partij hoopte te betrekken. Het aannemen van het röntgenrapport door het kongres was voor oud-(KVP)minister Bogaers de direkte aanleiding om uit de partij te stappen. Lafaber en Van Ruiten deden hetzelfde. Een werkelijk afwijkende visie had Michel van Hulten die zich niet speciaal wilde richten op de konfessionele kiezer. Die kiezer was te klantgebonden en zou moeilijk tot het progressieve blok over te halen zijn. Hij koos voor een PPR als georganiseerde voorhoede van dat deel van Nederland dat met verouderde structuren overhoop lag en op zoek was

Eric Jurgens: „nijdsasserig”

naar nieuwe. Zo zou de PPR een alternatief kunnen zijn dat mensen uit alle groepen van de bevolking kon aantrekken en met name de jonge wegblijvers van de stembus kon aanspreken. Binnen de röntgenkommissie wist hij de meerderheid niet van zijn ideeën te overtuigen. In een later stadium zou hij in de PPR meer gehoor vinden. Vooralsnog mikt de PPR op de konfessionele kiezer die twijfelde over de radikaliteit van de eigen partij. Van een koerswijziging was voorlopig geen sprake.

HANS VAN EGDOM

Donder

Wel was het kongres het er over eens dat de positie van de partij eens grondig onder de loup genomen moest worden. De zogenaamde röntgenkommissie werd in het leven geroepen die een antwoord zou moeten geven op de vraag wat er moest gebeuren met de PPR. In een taaltje dat in die jaren ook vaak in de kabouter-beweging gebezigd werd liet de kommissie over het voortbestaan van de partij geen twijfel bestaan:

„Als de kommissie alles goed op zich laat inwerken, dan komt ze eigenlijk tot de slotsom, dat een PPR die het bijtje erbij neergooit, zich zou gedragen als een dom schooljongetje, dat na een jaar van goede rapportcijfers in een onvoldoende voor een enkel proefwerk reden zou zien om maar niet nog eventjes poot-aan te spelen voor de overgang. Hoe anti-autoritair de Kommissie ook is, ware zij de moeder, zij zou dat schooljongetje flink op zijn donder geven.”

De bedoelingen die in 1968 waren geformuleerd waren volgens de kommissie nog uiterst aktueel: op landelijk nivo moest de progressieve samenwerking tot stand komen en voor het winnen van de konfessionele kiezers voor een radicale politiek zou het komend verkiezingsjaar zeer belangrijk worden. Er moest echter wat „gepeuterd” worden aan de manier waarop de PPR zich voor haar bedoelingen inzet. Uitgangspunt bleef dat de PPR zich op de konfessionele kiezer richtte. Aan PvdA, D66, PSP en de Kabouters kon het overgelaten worden dat zij zich zouden inzetten hun eigen voormalige kiezers te herwinnen.

Om de konfessionele kiezers in het kafé van de PPR binnen te halen moest de waard wel de taal van zijn toekomstige stamgasten spreken. Geduld was daarvoor nodig en dat was nu net hetgene dat sommigen in de partij niet hadden. Zij wilden buitenparlementaire aktie. Die buitenparlementaire aktie werd door de kommissie wel als een welkomme aanvulling gezien maar slechts dan als de hoofdbezigheid van de partij, de geduldige maar vasthoudende overreding, er geen schade van ondervond. De kommissie was een groot

SLAAPHUIS

Met stijgende verbazing lezen wij het artikel in de radikalenkrant van juni over het kongres van de PPR-jongeren. Onze verbazing sloeg na verloop van tijd om in verontwaardiging. Het begon al in de derde alinea. PPR-jongeren uit de provincie Utrecht worden hier afgeschilderd als muggenzifters, aandachttrekkers en kinderachtige figuren. En eigenlijk hoeven ze ook niet meer naar het kongres te komen, want wat ze gaan zeggen is toch al bekend. Het heeft ons zeer teleurgesteld dat je als je als afdeling probeert het kongres goed voor te bereiden en zinvolle opbouwende kritiek op de voorstellen en kongresstukken probeert te leveren, door de voorzitter van de PPR-jongeren kennelijk niet serieus wordt genomen.

Vervolgens vervallen de schrijvers van het artikel in absolute onwaarheden. Er heeft niemand van onze afdeling tijdens het inhoudelijk gedeelte de krant zitten lezen (en als dat wel zo was geweest, wat dan nog?) en er heeft ook absoluut niemand van onze afdeling bij het slaaphuis snerende of laatzinnige opmerkingen lopen maken. Wij vermoeden dat de schrijvers van het artikel slecht op de hoogte zijn van welke mensen lid zijn van de PPR-jongeren provincie Utrecht. Bij deze nodigen we hen dan ook van harte uit eens een keer langs te komen op een van onze vergaderingen of bijeenkomsten. Als zij dan enkele bestuursleden meenemen, kunnen er gelijk wat

persoonlijke wrijvingen en vooroordelen uit de weg geruimd worden, waardoor dergelijke uitspraken en artikelen in de toekomst misschien voorkomen kunnen worden.

PPR-jongeren provincie Utrecht DUISTER

Graag zou ik reageren op het artikel over het PPR-jongerenkongres in de Radikalenkrant van 22 juni. Ik kan de toon van het artikel niet anders karakteriseren dan kinderachtig. Allereerst menen de auteurs duidelijk te moeten maken dat ze bij de „partij-incrowd” behoren. Opmerkingen over de namen van medewerkers en over rondgeslingerde vloeipakjes lijken mij niet ter zake in een kongresverslag. Veel ernstiger vind ik de manier waarop er op de zogenaamde „lastige afdeling Utrecht” wordt gereageerd. In tegenstelling tot wat ik verwacht bij een partij als de PPR, wordt er niet inhoudelijk ingegaan op de zogenaamde kleinigheden, maar worden ze afgedaan als lastig en bekend. Ik vind dit principe, om op zo'n manier met elkaar om te gaan niet alleen onjuist maar vind het des te opmerkelijker dat een van deze „kleinigheden”, een voorstel van het bestuur dat werd weggestemd

BRIEVEN

door het kongres, wordt bestempeld als een „persoonlijk succesje” van de afdeling Utrecht. Ik neem aan dat de zaal niet alleen gevuld was met afgevaardigden uit Utrecht. Ik krijg dan ook sterk de indruk dat dit eerder een onverteerbare nederlaag voor het bestuur was.

De nuance in de slotzin: „Het kongres eindigde waar jongeren dat meestal doen, in de kroeg”, is ver te zoeken. Waarom het kongres in deze zelfde trant ook nog gevisualiseerd moet worden in een strip, is mij volkomen duister.

Tot slot zou ik mijn verbazing willen uiten. Tot twee keer toe wordt er in de PPR-krant opgeroepen lid te worden van de PPR dan wel van de PPR-jongeren. De eerste keer met de slogan: „We willen mensen die hun mond open durven doen zodat de gevestigde partijorganen weer eens lekker worden opgeschrikt.” Zodra dit ook daadwerkelijk gebeurt, krijgt men het stempel „lastig”. De tweede keer met de slogan: „De PPR-jongeren-kongressen zijn vaak een voorbeeld voor de partij. Degelijk, maar ook gezellig.” Dat blijkt. Ik hoop dan ook dat dit niet al te serieus wordt opgevat. Het artikel is in elk geval geen reclame voor de jongerenorganisatie van de PPR en in tijden

van aktieve ledenwerving niet erg taktisch.

C. Reitzema,
Zeist.

ROOMSERVICE

Van juni '84 tot april '85 mocht ik in een staatshotel verblijven omdat ik (militaire) dienst weigerde. Van 3 t/m. 23 augustus '87 mag ik weer van de roomservice genieten omdat ik o.a. vorig jaar een heimachine heb geblokkeerd om er de aandacht op te vestigen dat het raket-bunker-beton beter voor de isolatie van de geëxplodeerde kernreactor in Tsjernobyl gebruikt kan worden (e.a. reactoren!), dan voor de voorbereidingen van 1.000 Tsjernobyls in een nucleaire holo-caust. Bij andere gelegenheden heb ik de banden plat gelegd van machines die duizenden bomen vermoorden om ruimte te maken voor militaire transport- en gevechtsvliegtuigen (schade f 17.000 gulden). Verder heb ik nog het hek rond de basis open gemaakt om de reën van de negatieve gevolgen van de democratie te bevrijden. De dieren op het USA-deel van de basis creperen door gebrek aan voedsel omdat alle gras-

land bouwrijp is gemaakt en door gebrek aan rust door de constant patrouillerende jeeps en soldaten met honden en ze worden afgemaakt als ze, bij vergeefse ontsnappingspogingen omdat de hekken te hoog zijn, met hun poten in het hek blijven hangen. Ook heb ik „heb je vijanden lief” op een nissenhut schuin achter de USA-hoofdpoot geschilderd en net als de andere zaken wordt deze vorm van vrijheid van meningsuiting beloond met een vrijheidsstraf. Mocht u hier enige aandacht aan willen besteden, dan is dat fijn.

De schrijver verblijft tot 27 augustus in het Huis van Bewaring te Breda.

F.F.E.O. ter Kuile
p/a. Dorpsstraat 11
4634 TM Woensdrecht
01646-14781

PARTNERS IN VREDE

Het vredesburo van Pax Christi in Nicaragua:
Een brug tussen u en mensen daar: partners in vrede.
Partners steunen elkaar. Steun ook!
giro 306090 t.n.v.
VREDESWEEK
Den Haag

RADIKALEN KRANT

MILJOENENNOTA 1988:

NOODZAAK VAN BEZUINIGING IS FABEL VOOR DE ARMEN

Zelfs diegenen die tot nu toe het steile beleid van Ruding noodzakelijk voor onze economie vonden, zullen langzamerhand hun vertrouwen in zijn aanpak van 's lands financiën verliezen. Met het in de loop van de zomer bekend worden van de maatregelen voor 1988 wordt het eigenlijke doel van kabinet duidelijker dan ooit: er wordt niet bezuinigd om de nationale boekhouding weer gezond te maken, maar er worden bij de armen stelselmatig middelen weggehaald en doorgeschoven naar de sterken. Waar aan de ene kant door vergaande bezuinigingen op sociale zekerheid en maatschappelijke voorzieningen mensen volkomen in de kou zijn gezet, biedt aan de andere kant het kabinet goede vooruitzichten aan degenen die zich op de arbeidsmarkt en op de markt van het vrije ondernemen kunnen handhaven.

Het doel is, ook voor 1988, groei van de economie en het recept hiervoor is simpel: een kleinere kollektieve sektor en een lager financieringsstekort. Een pikant detail is dat de Raad van State in zijn advies aan de Koningin over de ontwerp-miljoenennota vond dat de zin die op dit recept volgde niet kon. Er stond: „Dat alles kan bijdragen aan de verbetering van de werkgelegenheid”. De Raad herinnerde er fijntjes aan dat het scheppen van werkgelegenheid volgens het regeerakkoord het hoofddoel van het kabinet is. (Afgelopen winter had Ruding in een interview in de NRC zich hierover ook al versproken.) Nu staat er in de tekst: „Dit solide financiële beleid kan bijdragen aan de andere hoofddoelstelling van het kabinetbeleid: de verbetering van de werkgelegenheid.”

Overigens gaat het volgende jaar niet echt goed met de werkgelegenheid. Nam vorig jaar de werkgelegenheid in arbeidsjaren gemeten nog met 80.000 toe (goed voor 120.000 banen), dit jaar schat het Centraal Planbureau de toename van de werkgelegenheid op 35.000 arbeidsjaren (waarmee er voor 75.000 mensen een baan is). Voor 1988 is de voorspelling echter een stuk somberder. Allerlei werkgelegenheidsbevorderende maatregelen moeten gaan zorgen voor 18.000 extra arbeidsjaren, waardoor 25.000 mensen (tijdelijk) aan een baan worden geholpen. Het plan Vermeend/Moor moet 11.000 arbeidsjaren voor langdurig werklozen opleveren en het Jeugdwerkgarantieplan (JWG) 5.000, waardoor 7.000 jongeren volgend jaar aan de slag kunnen. Daarnaast moeten met een speciaal plan 2.000 jonge leerkrachten in het onderwijs een baan kunnen vinden. Het wankelt zit hierin dat zonder al die werkverruimende maatregelen de totale werkgelegenheid volgend jaar zou afnemen, vooral door de afslanking bij de overheid. Nu is de toename per saldo nog 10.000 arbeidsjaren (goed voor 55.000 banen.)

Boter

Dergelijke globale voorspellingen zijn — de directeur van het planbureau, De Ridder is daar altijd duidelijk in — niet harder dan boter. En omdat met name voorspellingen omtrent werkgelegenheidsgroei politiek gekleurd zijn wordt het waarheidsgehalte er niet beter op. Zo moet het CPB van de veronderstelling uitgaan dat er bij de uitvoering van het plan Vermeend/Moor (waarmee de werkgever een fikse korting op sociale premies krijgt bij het aantrekken van langdurig werklozen) geen verdrinkingseffecten op zullen treden. Met andere woorden, de werklozen zouden niet bestaande banen op gaan vullen maar er zouden voor hen, omdat ze zo goedkoop zijn, nieuwe banen worden geschapen. Bij de behandeling van hun initiatief-voorstel hebben Vermeend en Moor er echter geen twijfel over laten bestaan dat er verdringing op zal treden, de mate waarin is alleen nauwelijks te voorspellen.

De immer juichende toon van staatssecretaris De Graaf en minister De Koning over het Jeugdwerkgarantieplan lijkt een beetje los van de werkelijkheid te staan. Gemeenten zitten niet te wachten op het zoveelste centralistische en onder nauwe voorwaarden opgestelde werkgelegenheidsplan. Maar in de loop van volgend jaar, inmiddels twee jaar nadat De Koning het idee lanceerde, moet het JWG dan toch van start gaan. Het vuiltje van de te geringe beloning ten opzichte van de uitkering is door het kabinet als volgt weggepoetst. Het minimumloon voor jongeren van 16 en 17 jaar wordt afgeschaft. Wat werkende

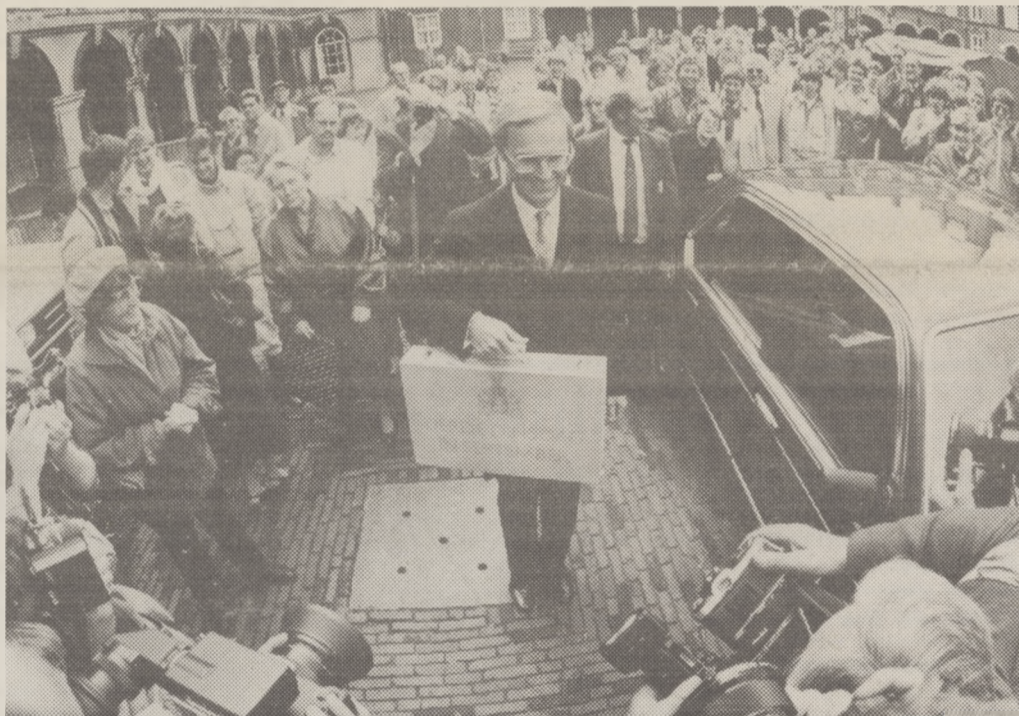

FOTO: ANEFO

jongeren in de toekomst gaan verdienen hangt dan volledig af van hun (meestal zwakke) marktpositie. Binnen het JWG zullen de 16- en 17-jarigen die uitwonend zijn een baan krijgen voor 32 uur per week en hiervoor netto in de maand f 450.- en f 495.- ontvangen. Thuiswonenden van die leeftijd krijgen een baan van maar 19 uur in de week en verdienen daarmee evenredig minder.

Gekort

Aan deze jongeren was het recht op een werkloosheidsuitkering (RWW) al ontzegd; vanaf volgend jaar zullen, als het aan het kabinet ligt de 18- tot 20-jarigen behoorlijk op hun bijstandsuitkeringen gekort gaan worden. Tot nu toe wordt namelijk onderscheid gemaakt tussen uit- en thuiswonende jongeren. In de toekomst zal deze groep (behalve in uitzonderingsgevallen) alleen nog in aanmerking komen voor de thuiswonende-norm. Voor een 20-jarige betekent dit een achteruitgang van f 300.- in de maand!

Met een uitkering variërend van f 340.- (voor 18-jarigen) tot f 430.- (voor 20-jarigen) wordt het jongeren financieel onmogelijk gemaakt om het huis uit te gaan. Maar geen nood! De spanningen die dit thuis op kan leveren worden netjes afgeleid doordat de jongere een baan in het JWG als „passend” moet aanvaarden en hiermee zij/hij 19 uur per week „van de vloer” is.

De invloed van de werkgevers is ook onmiskenbaar aanwezig in het voornemen om het recht op het minimumloon voor volwassenen pas toe te kennen vanaf 24 jaar in plaats van 23 jaar. Het loon en daaraan gekoppeld de uitkeringsrechten voor 23-jarigen worden hiermee gelijk aan die van 22-jarigen.

Opgewekt

Terwijl afgelopen zomer Dees, Deetman, Heerma, Brinkman en De Graaf naar bezuinigingen op hun uitgaven zochten, kon Ruding ruim 3 miljard méér aan belastingen de schatkist in zien stromen dan

in de miljoenennota '87 is begroot. En dit is niet de eerste keer. Afgelopen winter bleek dat ook over '86 de inkomsten ruimschoots hoger waren dan begroot, zodat vlak voor de provinciale staten-verkiezingen er een opgewekt politiek debat plaats kon vinden over de vraag wat dat geld allemaal aan besteed kon worden. Uiteindelijk is de meevaller gewoon gebruikt voor het financieringsstekort zodat, achteraf, het „zwarte jaar” 1987 (waarvoor zoveel mensen zoveel ingeleverd hebben) toch weer meevalt. Toeval? Welnee, de PvdA'er Wöltgens heeft teruggerekend dat dit al voor het vijfde achtereenvolgende jaar gebeurt. De te ontvangen belastingen worden stelselmatig te laag geraamd, waardoor de druk om te bezuinigen op de kollektieve uitgaven onontkoombaar lijkt.

De controle van de Tweede Kamer op te uitgaven van de overheid is langzamerhand aan het verbeteren. Met de democratische controle op de inkomsten van diezelfde overheid is het echter droevig gesteld. Half augustus vullden Lubbers en Ruding een oude VVD-wens tot verlaging van de belastingen. (Terzijde: hiermee schiep het CDA zich de ruimte om bij het euthanasie-vraagstuk haar „oplossing” door de coalitiepartner geaccepteerd te krijgen). Uit de cijfers voor volgend jaar blijkt dat de belastingdruk (de belastingopbrengst uitgedrukt in een percentage van het nationale inkomen), inclusief de verlaging ter waarde van 1,3 miljard, nauwelijks omlaag zal gaan. Zonder tariefverlaging zou de druk zelfs stijgen, eenvoudig omdat volgend jaar de lonen méér omhoog gaan dan de prijzen en we een progressief belastingstelsel kennen. Tot voor kort kenden we alleen inflatie: wanneer als gevolg van prijsverhogingen de lonen omhoog gingen was er een verlaging in

Ronald Bandell is een van de drie burgemeesters die de PPR rijk is. De partij bemoeit zich weinig met haar bestuurders. Er wordt van hun kennis en ervaring geen gebruik gemaakt, vindt Bandell. Op zijn eenzame burgemeesterspost zou hij (vanaf de oprichting bij de partij betrokken) best eens wat waardering willen voelen. Voordeelen ziet hij echter ook: De PPR is nooit lastig.

Met de komst van een nieuwe grondwet en verkiezingen in november zijn veel obstakels voor hervatting van de hulp aan Suriname weggenomen. Dat vindt minister Van den Broek, en de PPR is dat met hem eens. Vooral over de toekomstige rol van de militairen en de werkelijkheid van hun berechting wijkt dit standpunt nogal af van dat van PSP en PvdA. Jan Huisman zet alles nog eens op een rijtje. (pagina 4).

Professor Johan Niezing heeft zijn diensten aangeboden aan de PPR. Het wordt volgens de polemoloog uit Noordlaren hoog tijd om kleur te bekennen. Zaterdag verscheen van zijn hand een inspirerend boek over sociale verdediging. Wetenschap over een fenomeen dat nog niet bestaat. Utopia Research noemt Niezing dat. „Alleen als we het huidige verdedigingssysteem door sociale verdediging vervangen, kan een nucleaire holocaust worden afgewend.”

Waarom linkse mensen nog steeds zo veel van de staat verwachten, is John Steegh een raadsel. Het heeft met nostalgie te maken, denkt hij. In werkelijkheid en in onze programma's weten we overigens slecht wat we met de staat aanmoeten. We zijn voor een bescheiden overheidsbemoeienis, maar, als we iets niet weten, stellen we een wetje, regeling of heffing voor. (pagina 6).

de belastingtarieven nodig om te voorkomen dat een steeds hoger percentage belasting betaald moest worden. Die inflatiecorrectie is om schatkistredenen meestal slechts gedeeltelijk toegepast. Nu er sprake is van deflatie gaat volgend jaar de correctie wel geheel toegepast worden waarmee de tariefsverlaging gedeeltelijk wordt teruggenapt.

Wijsselijk

Los van de scheve verdeling van de tariefverlaging moeten de lagere inkomens ook nog eigen bijdragen voor het ziekenfonds gaan betalen. Volgens het Centraal Planbureau komt hierdoor een modale werknemer op een maar nauwelijks (0 tot ½%) positief koopkrachteffect uit. Bij de minima zullen de eigen bijdragen, afhankelijk van de gezondheid, al gauw tot een achteruitgang leiden, maar daar rept de miljoenennota wijsselijk niet over.

De vraag is niet meer waarom het kabinet dit soort maatregelen neemt, maar waarom deze bewuste verarming niet wordt tegengehouden vanuit de samenleving zelf. Het heeft zeker te maken met een gebrek aan solidariteit van degenen die aan de goede kant van de streep zitten. Demonstraties van bejaarden en arbeidsongeschikten maken absoluut geen indruk bij CDA of VVD. Wat nodig is is een ouderwetse verontwaardiging bij de baanbezitters, bij de sterken. Waar blijven de acties van de nieuw-gegoeden?

MARION VAN LEEUWEN

DILEMMA BIJ ALIMENTATIEDUUR:

VEEL VROUWEN VALLLEN TERUG OP BIJSTAND

De PPR-fractie in de Tweede Kamer tobt nog met het wetsontwerp ter beperking van de alimentatieduur. De bewindslieden van Justitie hebben een limitering tot maximaal 12 jaar voorgesteld. Bij huwelijken zonder kinderen die korter dan vijf jaar duren, is de alimentatieduur gelijk aan die van het huwelijk. In bepaalde gevallen kan de rechter verlenging voorschrijven. Maar de criteria daarvoor zijn streng.

CDA en GPV zullen het onderhavige wetsontwerp, waarover volgende week gestemd moet worden, in ieder geval niet steunen. Het CDA heeft vrachten amendementen ingediend. Beperking van alimentatie riikt hen te veel naar individualisering en dat staat haaks op de ideologie van de „zorgzame samenleving”. Maar ook bij de PPR leven, op andere gronden, twijfels over de wenselijkheid van het wetsvoorstel. Het huwelijk is dan wel geen levensverzekering, maar de economisch zwakke positie van vooral oudere vrouwen maakt hen uiterst kwetsbaar voor de voorgestelde limitering. Hun kans op een baan is uiterst gering en dus vallen ze al snel terug op het bijstandsnivo.

Daarom kan, zolang het recht op arbeid niet verregaand gerealiseerd is, er eigenlijk een sprake zijn van

(gedwongen) economische zelfstandigheid, door limitering van de alimentatieduur. De PPR-fractie heeft overwogen het wetsontwerp op een aantal punten te amenderen. Maar dat idee is opgegeven. Er zijn door het CDA al te veel amendementen ingediend en ook die zijn door de CDA-staatssecretaris allemaal ontraden.

De andere progressieve partijen en de VVD stemmen in ieder geval voor. Ook de PSP die bij monde van Andrée van Es wel erg veel kritiek had. Als de PPR-fractie bij het verkiezingsprogramma te rade gaat, zal ook zij voorstemmen. Limitering van de termijn wordt daarin wenselijk genoemd. Ook toen al zorgde dit bij de PPR-vrouwen overigens voor enige beroering.

Het kongres van de PPR, op 20 en 21 november bijeen te Rotterdam,

overwegende dat:

1. het Eritrese volk deel uitmaakt van de volken van de wereld die na de Tweede Wereldoorlog het slachtoffer zijn geworden van de belangen en invloedssferen van de supermachten;

2. de kern van het Eritrese vraagstuk is dat Ethiopië volhoudt dat Eritrea een integraal deel uitmaakt van haar gebied en tevens vindt dat het Eritrese volksbevrijdingsfront een afscheidingsbeweging is waar geen ondersteuning aan gegeven mag worden, omdat dit het principe van territoriale integriteit geweld aandoet;

3. de Eritrese identiteit en koloniale ontwikkeling begon bij het vaststellen van de grens tussen Ethiopië en Eritrea door keizer Menelik en de Italianen in 1889;

4. onder druk van de strategische belangen van de Verenigde Staten werd besloten tot een Federatie tussen Eritrea en Ethiopië door het onvermogen van

MOTIE ERITREA

Deze motie wordt ingediend door het partijbestuur, en is bedoeld om behandeld te worden op het najaarskongres van 20 en 21 november. Amendementen die voor 15 oktober worden ingediend komen in de kongreskrant, voorzien van pré-advisering. Amendementen kunnen worden ingediend tot 1 uur na de aanvang van het kongres.

de Verenigde Naties om in 1950 tot een gezamenlijk standpunt te komen ten aanzien van de toekomst van Eritrea;

5. de rechten van de Eritreërs, waaronder de erkenning van Eritrea als een autonome eenheid, vastgelegd in de Federale Akte onmiddellijk en stelselmatig geschonden werden door het Ethiopische regime, hetgeen uitmondde in de annexatie van Eritrea door Ethiopië als 14e provincie op 14 november 1962;

is van mening dat:

a. Eritrea, evenals andere vroegere koloniën in Afrika recht heeft op zelfbeschikking en geen speel-

bal mag zijn van de beide supermachten;

b. de afschaffing van de Federatie en de gedwongen integratie van Eritrea in de staat Ethiopië een fundamentele schending is van de internationaal overeengekomen Federale Akte;

c. het noodzakelijk is dat deze vergeten oorlog tussen Eritrea en Ethiopië op de agenda's komt van nationale en internationale politieke fora, zoals de Verenigde Naties, de Organisatie van Afrikaanse Eenheid en het Europees Parlement;

d. het referendum-voorstel van het Eritrean Peoples Liberation Front van 1980 ondersteuning verdient.

Hierin wordt het volgende voorgesteld:

- het stoppen van oorlogsactiviteiten;
- een politieke campagne onder de Eritrese bevolking door de betrokken partijen onder internationaal toezicht;
- een referendum waarbij de bevolking drie keuzemogelijkheden heeft: regionale autonomie; een federatie; onafhankelijkheid.

besluit dat:

- de PPR een actieve bijdrage zal leveren tot een politieke oplossing voor dit konflikt door:
 - de oorzaak en de gevolgen van deze oorlog meer in de publiciteit te brengen;
 - de kwestie Eritrea aan de orde te stellen in het Nederlandse Parlement;
 - het Europese Parlement te stimuleren het voorname, vastgelegd in de Resolutie over de Hoorn van Afrika van 12 april 1984 om door een actieprogramma een bijdrage te leveren aan een politieke oplossing ten uitvoer te brengen;
 - in samenwerking met andere Europese landen de kwestie Eritrea op de agenda van de Verenigde Naties te zetten.

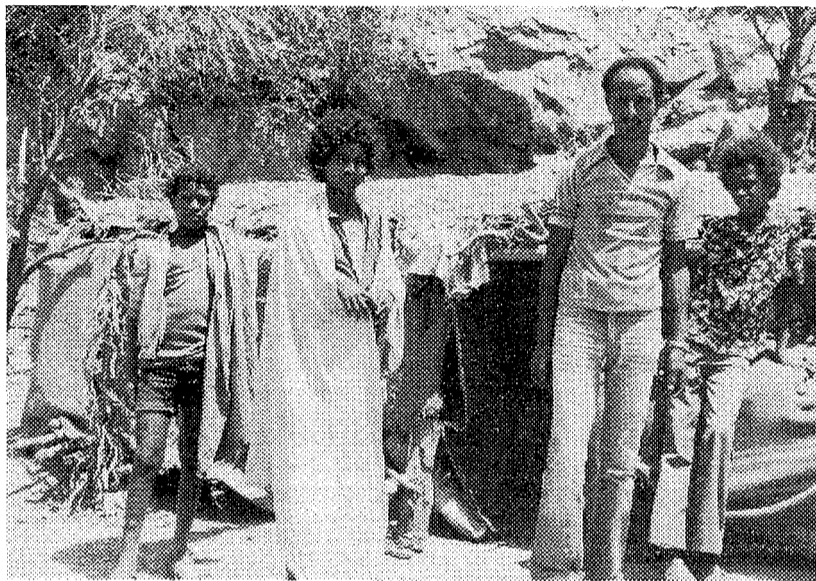
TOELICHTING

In het werkplan van het partijprogramma 1986-1990, onder „Vrede en Ontwikkeling” kiezen we voor bevrijdingsbewegingen die zich verzetten tegen onderdrukkende regimes. We hebben besloten deze bevrijdingsbewegingen politiek, moreel en materieel te steunen. Het partijbestuur heeft door haar standpunt ten aanzien van Eritrea een duidelijke keuze gemaakt om de volgende redenen.

De meeste landen in Afrika hebben een tijd lang als koloniën onder vreemde heerschappij gestaan. Dat geldt ook voor Eritrea. Vanaf 1889 tot 1941 was Eritrea Italiaans „bezit”. Dat was ook het tijdstip waarop de grens tussen Eritrea en Ethiopië duidelijk aangegeven werd. Voor die tijd heeft Eritrea diverse vreemde overheersingen gekend, met name in het noord-westen en de kuststreken. De Engelsen versloegen Italië in de Hoorn van Afrika in 1941 en Eritrea werd toen voor Engeland het centrum van waaruit de Tweede Wereldoorlog in Noord-Oost-Afrika verder uitgevochten werd. Tijdens en na de Tweede Wereldoorlog heeft keizer Haile Selassie van Ethiopië aan de Geallieerden kenbaar gemaakt dat hij Eritrea als grondgebied wilde hebben, o.a. vanwege de toegang tot de Rode Zee.

Na de oorlog begon de discussie ten aanzien van de toekomst van de Italiaanse koloniën. Over Eritrea kon men het niet

eens worden. Ook nadat de Verenigde Naties tweemaal een onderzoekskommissie naar Eritrea hadden gestuurd, bleven de meningen verdeeld. Uiteindelijk kreeg het voorstel voor een Federatie tussen Eritrea en Ethiopië, onder druk van de Verenigde Staten, een meerderheid. Dit voorstel werd vastgelegd in Resolutie 390A (v) in 1950. De Verenigde Staten kregen hierdoor de mogelijkheid militaire bases aan de Rode Zeekust te bouwen. In Eritrea is nooit een volksstemming gehouden. Diverse berichten uit die tijd, o.a. van de ambassade van de Verenigde Staten in Addis Abeba aan de minister van buitenlandse zaken, laten zien dat de keuze voor een Federatie met Ethiopië niet de instemming had van een meerderheid van de Eritrese bevolking. De commissie die de opdracht had de Federale Akte op te stellen onderkende het gevaar. Het was een paradoxale taak een democratische staat en een feodale staat in een

Inlijving

Federatie samen te brengen. De Federatie heeft 10 jaar bestaan. Gedurende die tijd werden de democratische rechten van de Eritreërs, vastgelegd in de Federale Akte, stelselmatig geschonden. Heel snel na 1952 werd de vrijheid van pers, vergadering en vakbond opgeheven. In plaats van de eigen talen werd het Ethiopische Amharic verplicht. Klachten van het Eritrese volk bij de Verenigde Naties vonden geen gehoor.

In 1962 ontbond de keizer van Ethiopië het Eritrese Parlement, schafte de Federatie af en lijfde Eritrea in als 14e provincie. Dit alles ondanks het feit dat art. 16 van de Federale Akte zegt dat de Constitutie van Eritrea gebaseerd op de principes van een democratische regering onder geen enkele omstandigheid gewijzigd mag worden. Deze gedwongen inlijving is 14 november 1987 25 jaar geleden.

Sindsdien woedt er een oorlog tussen beide staten waarin de Eritreërs vechten voor het recht op zelfbeschikking. Tot 1974 werd Ethiopië in deze strijd militair gesteund door de Verenigde Staten en huldigde de Sowjet Unie het standpunt dat Eritrea recht heeft op onafhankelijkheid. Dit veranderde drastisch toen het kommunistische bewind van Ethiopië in 1977 bij de Sowjet Unie aanklopte om militaire steun. De militaire interventie van de beide supermachten heeft deze oorlog tot nu toe in stand gehouden. Het laatste grote Ethiopische offensief vond plaats in 1985. Op dit moment heerst er in Eritrea een patstelling, beide partijen kunnen niet winnen. Het Eritrese, en ook het Ethiopische volk heeft lang genoeg geleden. Honderdduizenden vluchtelingen zwerven door de regio of wonen verspreid over de wereld. Er zal een politieke oplossing moeten komen door onderhandelingen.

De Verenigde Naties, maar ook de Organisatie van Afrikaanse Eenheid en het Europese Parlement zullen deze tragische, uit neo-kolonialisme en geo-politieke belangen voortgekomen situatie in de Hoorn van Afrika op de agenda's moeten zetten en de resoluties, aangenomen in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties ten aanzien van het internationaal volkenrecht, in praktijk moeten brengen.

Zelfverdediging

De PPR-meiden presenteren op zaterdag 24 oktober hun folder over ongewenste intimiteiten. Dit doen ze in Utrecht, Hoog Catharijne, door middel van een mini-cursus zelfverdediging.

De folder is uitgegeven n.a.v. het

kongres over ongewenste intimiteiten van 29 november 1986, en gaat over ongewenste intimiteiten op school, op het werk en in het leger.

Meer informatie bij Heleen S. Kuiper, Eikenlaan 5, 1783 GS Den Helder, 02230 - 18369.

Ruimte voor Groei

Ruimte voor Groei, heet een nieuw rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) over kansen en bedreigingen voor de Nederlandse economie. Hoge groei en een spaarzame omgang met het milieu gaan in het WRR-model hand in hand. Een groei van 4% per jaar is

mogelijk, vooral door sterke stijging van de investeringen en de export.

Wat vindt de PPR van dit scenario? Daarover wil de Tweede Kamer fractie een avond beleggen. Belangstellenden kunnen contact opnemen met Marion Van Leeuwen (070-183030).

Geen Dekker

De discussieavond op 29 september over het rapport van de commissie-Dekker over de gezondheidszorg, aangekondigd in de vorige Radikalenkrant, gaat niet door.

Door het afwijzende regeringsstandpunt en de voorgestelde bezuinigingen zullen de Tweede Kamer-debatten in november een ander karakter krijgen. Verdere verdieping van het fractie-standpunt gericht op de voorstellen

van Dekker, lijkt daarom weinig zinvol.

IN KOMBINATIE MET JURIDISCHE STAPPEN:

PPR-jongeren blijven leden werven

Inmiddels al weer een half jaar geleden ontvingen de PPR-jongeren een brief van WVC. Ze zouden vóór 1 september 900 leden moeten hebben, anders verviel per 1 januari 1988 de subsidie. Ledenwerving was dus hard nodig.

De PPR-jongeren zijn dan ook hard aan de slag gegaan, zowel met ledenwerving als met juridische stappen. In het kader van de ledenwerving zijn verschillende advertenties gezet, worden er veel standjes bemand en waren zowel een Radikalenkrant, een PPR-tv-uitzending en een PPR-radiouitzending aan de PPR-jongeren gewijd. En dat heeft resultaten gehad. Waren er in november 1986 nog 641 leden (onder de 26), in februari 1987 waren dat er 659, in mei 728 en in augustus

Rektifikaties

1. In de vorige Radikalenkrant zijn twee verschillende data voor het komende kongres vermeld, waardoor verwarring kan ontstaan. Het kongres wordt gehouden op vrijdagavond 20 en zaterdag 21 november in Rotterdam.

2. In diezelfde krant staat in het discussiestuk „Een beweeglijk antwoord” (pagina 6, rechtsboven) dat alleen de met * aangemerkte uitspraken discussie vergen. De lezer heeft tevergeefs naar het teken * gezocht. De bedoelde zin had geschrapt moeten worden: alle 12 uitspraken staan ter discussie.

PPR-leden die als stemgerechtigd deelnemer het kongres willen bezoeken, dienen zich snel bij hun aktiecentrum aan te melden. De sluitingsdatum voor opgave van stemgerechtigden door de aktiecentra is 15 oktober. Meer informatie over het kongres verschijnt in het volgende nummer.

verslag van dat overleg niets van deze uitspraak terug te vinden. Daar staat dat de 1000-ledengrens soepel gehanteerd zal worden.

Een ander punt in dat overleg is dat de telling van de leden voortaan eens in de twee jaar zal plaatsvinden. De PPR-jongeren heeft in november in 1986 haar ledenaantal aan het ministerie van WVC doorgegeven. Verwacht mocht dus worden dat er in 1988 weer een telling zou plaatsvinden en op grond daarvan de subsidie gehandhaafd zou blijven of niet.

De minister houdt nu echter een peildatum aan van 1 september 1987.

Bovenstaande argumenten waren voor de PPR-jongeren aanleiding een AROB-procedure bij de Raad van State te beginnen, die inmiddels loopt. De uitspraak zal nog wel even op zich laten wachten. Wat er ondertussen met de PPR-jongeren gaat gebeuren is onduidelijk. Dat de PPR-jongeren met haar activiteiten doorgaan is zeker, maar wat WVC gaat doen blijft een raadsel.

Provincies over resolutie II

Het partijbestuur is inmiddels gestart met het bezoeken van de provinciale ledenvergaderingen om met de leden in discussie te treden over de op het najaarskongres te behandelen resolutie II, over de politieke plaatsbepaling van de PPR.

Deze discussieronde is mogelijk geworden, doordat het voorjaarskongres in Zwolle niet aan behandeling van deze resolutie is toegekomen.

Er staan nog een aantal provinciale bijeenkomsten op het programma.

In onderstaand overzicht staan data en voor zover bekend de plaatsen van de discussie-avonden/dagen vermeld, die nog in september en oktober zullen plaatsvinden.

provincie	datum	tijd	plaats
Noord-Brabant	di 22 sep.	20.30 u	pand Links Akkoord, Nieuwlandstraat 39, Tilburg (vanuit station rechtdoor)
Utrecht	wo 23 sep.	20.30 u	„De Oude Puth”, Oudegracht 219, Utrecht
Friesland	do 24 sep.	20.00 u	Zalencentrum „Onder de luifel” Leeuwarden, tegenover station
Gelderland	za 26 sep.	10.30 u	Cultureel Centrum De Coehoorn Arnhem (recht tegenover station)
Zeeland	za 26 sep.	10.30 u	Kantoor Zeeuwse Milieufederatie, Singelstraat 7, Goes, tegenover Grote Kerk in centrum, 10 min. van station
Drenthe	za 3 okt.	10.30 u	Kantoor Stichting Opbouw Drenthe Stationstraat, Assen (200 m van station)
Limburg	za 3 okt.	11.00 u	Gemeenschapshuis Limbrichterveld Eisenhowerstraat 724, Sittard achteruitgang station, 5 min. lopen
Overijssel Zuid-Holland	za 3 okt. di 13 okt.	10.00 u 19.30 u	Buursink, zaal De Koele, Nijverdal Amcitiagebouw, Westeinde 15, Den Haag

RADIKALEN KRANT

Kolofon: De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen. Redactie, administratie en advertenties: Partijbureau PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Redactie: Arda van den Brink, Marc Broere, Jan Dix, Jan Huisman, Anneke van 't Hull, Bram van Oijk (eindredactie), Hans Verstraaten, Onno de Zwart. Redaktiesekretariaat: Emmy Schouten. Vormgeving: Joep Paulussen. Foto's: Angelo Goedemondt, Fred Jansz, e.a. Abonnementen: Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, inv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

EEN TV-BARBAAR IN STERRENSLAG: FRISSE MODDER IN DE EFTELING

Toen ik haar aan de telefoon kreeg, herinnerde ik me ze gelukkig op tijd. Die woorden van onze succesvolle kampanjeleider:

Bij ons PPR-lidmaatschap hoorde in de nieuw modische tijd van beeldscherm, satelliet en verquizzingdeelname aan De Spelletjes. Als ze je dan vroegen naar je hobbies, moest je uitweiden over die o zo aardige, sympathieke, moderne maar toch lang niet meer softe klub. Nieuwe leden en kiezers zouden dan weer toestromen. We zouden postzakken en vele bijdragen van nieuwe ambtsdragers oogsten.

Dus als rechtgeaard partijlid en trouw voor-tweemiddagen-foldertjes-loper-in-verkiezingskampanje weet je dat vaag gevoel van wantrouwen te onderdrukken, als je haar aan de lijn krijgt. Je probeert aanvankelijk nog de televisiebarbaar in je te verstoppen met een opgewekt: „Ach, welaan, natuurlijk wil ik wel commentaar geven op zo'n nieuwe uitvinding.”

Zij aan de andere kant: „Nee, het gaat om een competitie in sport.”

Ik klampte mij hardnekkig vast aan de opdracht van de kampanjeleider; daarbij bedacht ik dat ik al sinds jaren het plan had mijn konditie eens op te vijzelen. Die was ook niet meer wat-ie nooit geweest was: „Nou, ik houd wel van Koninginnedagspelletjes. Vooral van tobbedansen.” En dat meende ik.

Hoe kom je eigenlijk in zo'n programma? Vroeger haalde ik ook wel eens bonnen uit „Tussen de rails” om zoete wraak op familie, kennissen of vrienden te nemen. En wat hadden ze dan een moeite om die handelsreiziger-in-linnen-en-baby-uitzetten af te wimpelen!

Leren strop

Ik dus met lunch-pakketje op schoot het openbaar vervoer in naar de Efteling.

Ergens had ik gelezen dat je de Linkse Boodschap netjes moet brengen, vandaag de dag althans. Tja,

het soort image van de managers voor een betere toekomst. De uitdossing laat zich derhalve raden: een jasje snel en toch jong en de leren strop in de tas, voor het geval dat. Daar had je dus niets aan. Onze succesvolle kampanjeleider moet in het volgende draaiboek daar toch iets over opnemen.

Na aankomst werd je al gauw in de sportkleden gestoken.

Alle deelnemers bleken mensen te zijn, sterker nog aardige mensen. Zie je er niet aan af op tv. De eerste uren hadden ze nodig zich te verontschuldigen voor hun deelname: „Ja, ik doe al jaren mee en Erica moest naar het ziekenhuis.” „Ze konden geen andere vrouwen vinden.” „Voor Harry is het nu wat moeilijk mee te doen.” „Eigenlijk doe ik het voor de kinderen, want die vinden zo'n T-shirt geweldig. Merk, he: zijn ze dol op tegenwoordig. Vandaar dat ik ook een wat te klein maatje heb benomen.”

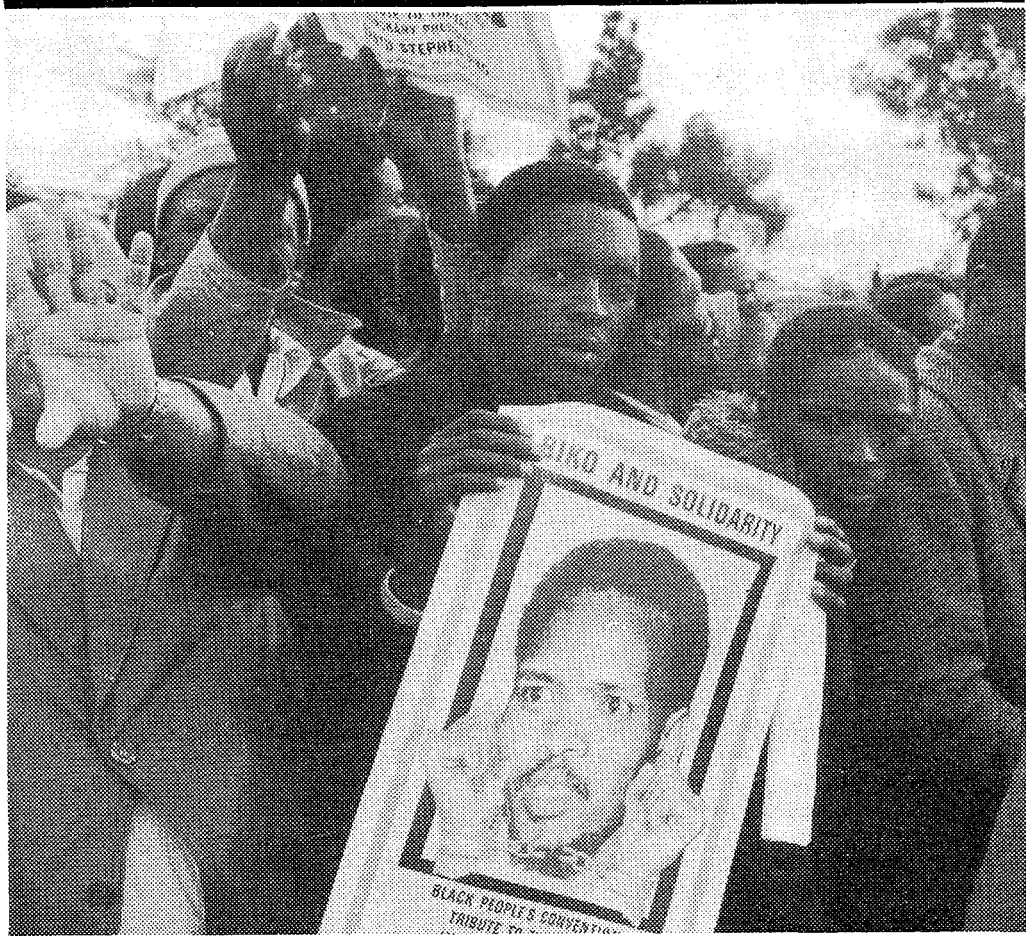
Wat moest ik? Mijn naam had ik al tien keer moeten spellen; aan de niet-politici uitleggen dat de PPR de PSP niet is, deed mij inderdaad denken aan de kampanje; die jongens van Veronica begonnen bij de tweede P van onze partijnaam steeds weer over Van Doorn, en ik moest toegeven: toen was hij in volle glorie lid. Bovendien ik heb alleen poezen en die houden niet van T-shirts, helemaal niet als ze een kleine maat hebben.

Kattevoer

Gelukkig was er nog genoeg eten en kattevoer in huis. En tegenwoordig kun je veel telefonisch. Want het ergst is nog de week ná de uitzending. Een partijgenoot die ook wel heult met de linker-vleugel van de PvdA (overigens die bestaat toch niet meer: zou-ie dat weten?) knalhard in de grootste boekhandel: „Tjonge, dat hij in die modder lag. Ja, de kinderen hadden 'em toevallig aan. Ik kijk nooit naar zulke dingen. Eigenlijk kan het niet, hoor.” Wij woonden op een dorp, toen in dit goede land de tv ingang vond. Als je 's avonds naar de kerk liep,

gingen bij hoe langer hoe meer gezinnen de gordijnen buitensporig vroeg dicht. De kerkeraad vond nog dat het op zondag maar niet moest. Helaas schemerde de straling van het beelscherm door de gordijnen. Op school wisten de zontjes van de kerkeraadleden het best hoe móóí Ajax en Feyenoord gespeeld hadden. Zo'n 6 weken na de uitzending. De school begint weer. De conciërge, twee koppen groter en een paar schoudera breder drukt me tegen zich aan: „Ik wist niet dat je lid was van zo'n sportieve klub. Wat is het adres?”

KLAAS-WYBO VAN DER HOEK

TIEN JAAR GELEDEN VERMOORD:

STEVE BIKO HERDACHT

„Je manier van doodgaan kan op zich een politiserende zaak zijn”, aldus Steve Biko vlak voor zijn fatale arrestatie. Op 12 september was het 10 jaar geleden dat hij in de gevangenis werd doorgemarteld. Op die dag organiseerde het Azania komitee een herdenking voor de Zuidafrikaanse ambassade.

Steve Biko was de inspirator van de Zwarte Bewustzijnsbeweging (Black Consciousness Movement), die in 1969 begon met de oprichting van de zwarte studentebeweging SASO en later de politieke organisatie BPC (Black Peoples Convention). Een andere zusterorganisatie was het Black Community programme (BPC), waarbinnen Biko actief meewerkte bij het opzetten van ondermeer een kliniek en kinderkrèche op het platteland. In 1973 kreeg Biko een „banning order”, die hem in zijn bewegingsvrijheid en politieke werk moest beperken. Twee jaar later werd deze maatregel voor Biko verscherpt, zodat hij niet meer voor de BPC actief kon zijn. Hij richtte toen het Zimele fonds op ter ondersteuning van ex-politieke gevangenen. Begin 1976 werd Biko tot ere-president van de BPC gekozen. Biko zat vele malen zonder proces gevangen. Op 18 augustus 1977 wordt hij weer opgepakt. Naakt en geboeid wordt hij gemarteld. Op 12 september sterft hij aan zijn verwondingen.

Terreur

Steve Biko vocht voor een non-raciale maatschappij op basis van een mens, een stem. Hij veroordeelde

elke samenwerking met apartheidinstellingen. Hij was van mening dat de zwarten, dus de onderdrukten en uitgebuitenen in Zuid-Afrika, zelf leiding moesten geven aan de strijd voor een vrij Azania. Om dat doel te bereiken pleitte hij in de eerste plaats voor zwarte solidariteit en ijverde hij voor eenheid tussen de bevrijdingsbewegingen PAC en ANC.

Een maand na de moord op Biko in 1977 werden de organisaties van de Zwarte Bewustzijnsbeweging verboden. In 1978 werd AZAPO (Azanian Peoples Organisation) opgericht. AZAPO nam de ideologie van Zwart Bewustzijn als uitgangspunt. Vanaf de oprichting is AZAPO voortdurend het slachtoffer van de Apartheidsterreur.

Leden van de verboden organisaties van de Zwarte Bewustzijns Beweging die naar het buitenland vluchtten, zetten in ballingschap de beweging voort met de oprichting van de BCM(A) (Black Consciousness Movement of Azania).

Van Steve Biko verscheen: *I write what I like*, een keuze uit zijn werk, samengesteld door Aelred Stubbs. Verkrijgbaar bij Azania Komitee, Pb. 5607, 3008 AP Rotterdam, 010 - 4193494/4622480.

Foto: Jepp Lemart

Klaas-Wybo van der Hoek?

Lieve PPR-mensen, het is uit met de gezelligheid. De Nieuwe Zakelijkheid slaat bij onze club wat laat, maar dan ook genadeloos toe. Kijk maar naar de reorganisatievoorstellen van het partijbestuur. „Het laatste kongres liet zien welke cultuur we juist niet willen” schrijven ze. En dat terwijl wij, gewone leden ons kostelijk hebben geamuseerd! Dat krijg je als die bestuurders de hele tijd in de zaal naar al dan niet ingehuurde sprekers gaan zitten luisteren in plaats van in de foyer koffie te drinken met al die interessante PPR-mensen uit andere aktiecentra. Wij deden het dus verkeerd. Flitsend moeten wij straks standpunten gaan vaststellen aan de hand van kort toegelichte teksten, waar we in het kader van de Nieuwe Politieke Cultuur geen amendementen op mogen indienen. Afgelopen is het met het mededogen met kommaneuken die het niet meer kunnen houden en miskende dominees die tweemaal per jaar een klein beetje ruimte krijgen om zich te manifesteren. Dat past allemaal niet meer in deze moderne tijd. De partijbonzen zijn gestopt

WILHELM VERSCHUREN UIT

met de experimenten met de kongresvorm. Geen praatgroepen meer in de schoollokalen, geen gehang in leef/zitkullen met de breipennen van de PPR-vrouwen in de rug. De bonzen weten nu precies hoe een kwalitatief hoogwaardig kongres eruit moet zien. Bondig geformuleerde voorstellen. Korte, zakelijke discussie. Kloeke besluitvorming op het moment dat het de media schikt. Allemaal heel mooi, jammer is alleen dat de praktijk telkens weer uitwijst dat PPR-leden daar niet geschikt voor zijn. Het zal dan

ook niet lukken.

Geen amendementen meer maar Alternatieve Richtinggevende Uitspraken. En wie maakt uit wanneer iets een amendement of een ARU is? Het partijbestuur? Dan wordt het onder tafel vegen van voorstellen wel erg gemakkelijk! Het presidium? Een speciale toetsingskommissie? In plaats van oeverloze discussies over amendementen krijgen we oeverloze discussie over de vraag of een voorstel wel of geen ARU is. Ziedaar de vooruitgang! Overigens hebben de aanhangers van de

Nieuwe Zakelijkheid aan een jaarlijks hoogtepunt genoeg. Zodoende is er voortaan slechts één kongres per jaar. Voor het partijbestuur waren de kongressen niet altijd een opwekkend en van daaruit geredeneerd kun je er maar het beste zo min mogelijk organiseren. Blijft over de vraag of kongressen er zijn om het partijbestuur op te wekken of om ons, gewone leden een gezellig dagje uit te bezorgen. Ik zie hier ruimte voor een konstruktief voorstel, ik kan het ook niet helpen. Eénmaal per jaar houden we een kwalitatief hoogstaand kongres met doelmatig besluitvorming om het partijbestuur aan hun jaarlijkse hoogtepunt te helpen. Ten behoeve van de beeldvorming kunnen we daar wellicht figuranten voor in de zaal voor inhuren.

Daarnaast is er jaarlijks een PPR-Landdag met strategiediskussie voor de kommaneuken en dominees en verder een gezellig samenzijn met hapjes en drankjes. Het meebrengen van honden, breiwerk en zuigelingen is toegestaan. Ten behoeve van de beeldvorming komt de pers er niet in. Zijn jullie straks wel van de partij?

Hoe men ook over de gang van zaken denkt, feit is dat er nu een conceptgrondwet is waarover het Surinaamse volk zich binnenkort zal kunnen uitspreken. Bovendien worden in november dit jaar, als alles volgens plan verloopt, verkiezingen gehouden. Het wantrouwen van Ronnie Brunswijk en zijn politieke aanhangers lijkt te worden gelogenstraft. De Nederlandse regering heeft bij monde van minister Hans van den Broek voorzichtig positief gereageerd op de concept-grondwet en de inspraakmogelijkheden voor het Surinaamse volk. Ze is dan ook bereid om de diplomatieke betrekkingen met Suriname te herstellen. Maar plaatst vraagtekens bij de grote macht van de president en de politieke rol van de militairen in de nieuwe structuur.

Omdat het een en ander nog niet is uitgewerkt (zoals de precieze bevoegdheden van de volksvertegenwoordiging) en omdat veel zal hangen van de manier waarop de grondwet in de praktijk zal worden ingevuld en uitgevoerd, wacht Nederland met een definitief oordeel. Wel wordt gesteld dat het concept de mogelijkheid van herstel van democratie en rechtsstaat in zich draagt. De regering is bereid om de betrekkingen tussen Nederland en Suriname te normaliseren als het referendum en de vrije en geheime verkiezingen geleid hebben tot een gekozen president en een door hem benoemde regering. Voorwaarde daarbij is natuurlijk wel dat de verkiezingen eerlijk verlopen. De diverse partijen zullen dus een goede kans moeten krijgen om via een campagne de kiezers voor zich te winnen.

Ingehaald

Normalisatie van de betrekkingen betekent herstel van de ontwikkelingsrelatie. Wat dit laatste punt betreft wordt Van den Broek rechts ingehaald door de PvdA. De woordvoerder van de socialisten, Henk Knol, vindt dat de hulp pas hervat kan worden als ook de militairen teruggekeerd zijn naar de kazernes, de rechtsstaat hersteld is en de mensenrechten geëerbiedigd worden. Volgens Henk Knol kan er pas sprake zijn van een rechtsstaat als degenen die verantwoordelijk zijn geweest voor de decembermoorden in '82 berecht worden.

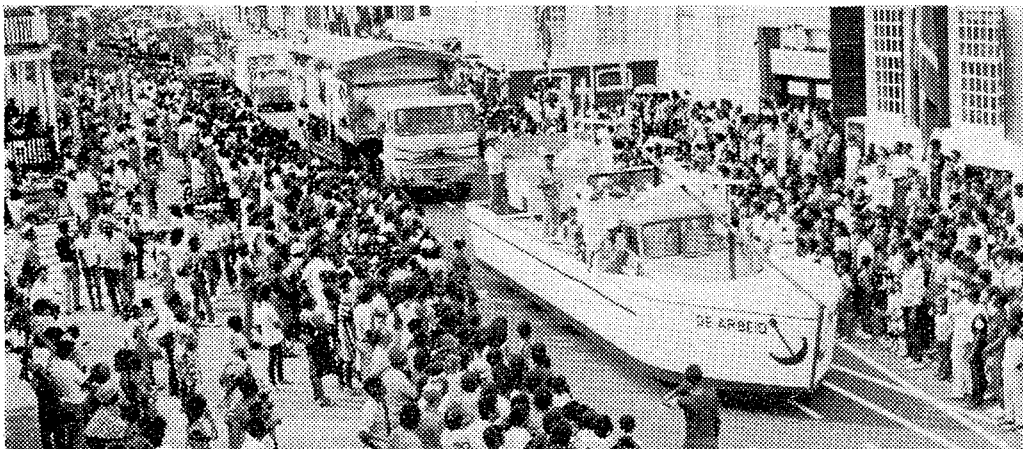
Van den Broek stelt daar tegenover dat het zeer belangrijk is dat de Surinaamse samenleving de mogelijkheid krijgt om de schulden te berechten. Hoe en wanneer zij van die mogelijkheid gebruik maakt is haar verantwoordelijkheid. Hetzelfde geldt voor de rol van de militairen. Het past ons hier in Nederland niet om een veto uit te spreken over de beslissing van een legitieme regering of volksvertegenwoordiging over de plaats van de militairen.

De PPR kan het in grote lijnen met Van den Broek eens zijn. De PSP heeft meer moeite met een blijvende rol voor de militairen als het over hervatting van de hulp gaat. Gedeeld wordt de kritiek op de tweeslachtige houding van de regering inzake schendingen van de mensenrechten. De ontwikkelingsrelatie met Suriname werd meteen na de decembermoorden opgeschort, terwijl Indonesië na talrijke en grove schendingen van de mensenrechten en de schending van de soevereiniteit van Oost-Timor zo goed als ongemoeid werd gelaten. Een punt van gemeenschappelijke zorg is de rampzalige economische situatie in Suriname, met als gevolg voedselschaarste. De onrust die hierdoor onder de Surinaamse bevolking ontstaat mag het democratiseringsproces niet verstoren of belemmeren. Hoewel men op dit moment niet kan spreken van een noodsituatie, zou een redelijk bedrag aan extra tussentijdse hulp ter beloning van het klaarkrijgen van een redelijk geslaagde concept-grondwet, de burger meer, broodnodige, moed gegeven hebben. De huidige humanitaire hulp wordt voornamelijk aan de opvang van de vele duizenden vluchtelingen besteed.

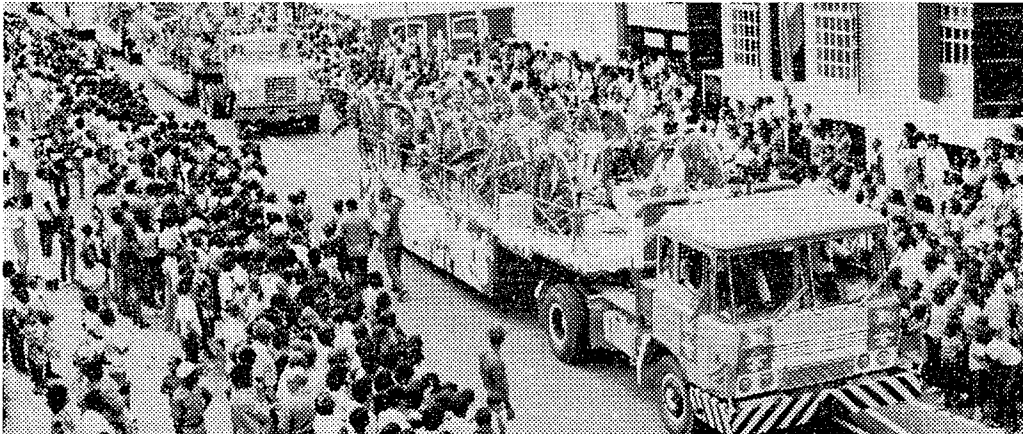
Biezen

Wat zijn de kansen voor een nieuw Suriname? Stel dat de „tour de force” van de verkiezingen lukt en dat ze de gewenste resultaten oplevert, stel dat Ronnie Brunswijk vervolgens zijn biezen pakt, vormt de hervatting van de hulprelatie met Nederland dan voldoende garantie voor een stabiele ontwikkeling? De eerste vijf jaren na de onafhankelijkheid hebben in ieder geval aangetoond dat een enorm hulpbedrag

PPR STEUNT SURINAME-BELEID KABINET: TOEKOMSTIGE ROL MILITAIRES GEEN BREEKPUNT

Terwijl de vertegenwoordigers van de vakbonden, de werkgeversorganisaties en de oude politieke partijen druk in overleg zijn met de militairen over de terugkeer naar democratische verhoudingen, begint Ronnie Brunswijk met zijn junglekommando een gewapend offensief. Terecht, zeggen sommigen, want het is een effectief middel om Desi Bouterse en de zijnen koncessies af te dwingen. Menig kritikus van het militaire bewind die bij het moeizame overleg over verandering van de politieke verhoudingen betrokken is zal hartelijk lachen of een spontane woedeaanval krijgen bij het horen van deze theorie.

Feest in Paramaribo

alleen niet genoeg is. Als men naar de geschiedenis van Suriname kijkt is dit ook niet verwonderlijk. Suriname, het door de Nederlanders lang geleden kunstmatig gevormde land, telt verschillende etnische groeperingen, die op gespannen voet met elkaar leven. De creolen, die destijds naar Suriname getransporteerd zijn om als slaven op de plantages te werken, vormen samen met de hindoestanen een meerderheid. De hindoestanen namen na de afschaffing van de slavernij de plaats van goedkope arbeidskrachten in. Nu zijn zij vooral landbouwers en handelaren. Ze voelen zich vaak het slachtoffer van de ambtenaren met hun bureaucratische regelgeving. Ambtenaren die voornamelijk creools zijn. Naast deze twee groepen zijn er de bosnegers en de indianen, die teruggetrokken in het oerwoud leven. Zij vormen ieder voor zich aan aparte samenleving los van Paramaribo. De geschiedenis heeft hun geleerd niet teveel vertrouwen te koesteren in het centrale gezag.

De onder Bouterse gestarte „Surinamisering” van de samenleving zal voor de nieuwe regering geen overbodige luxe vormen. Positief in dit verband is het nieuwe kiesstelsel dat de regio's buiten Paramaribo

enigszins bevoordeelt, wat gunstig kan zijn voor de positie van de bosnegers en indianen. Op dit moment is het echter de vraag in hoeverre zij er gebruik van kunnen maken zolang Ronnie Brunswijk grote delen van Oost-Suriname controleert. Een ander gegeven dat de kans op meer eenheid vergroot is het recente besluit van de oude politieke partijen, de NPS, VHP en KTPI, om samen de verkiezingen in te gaan. De nieuwe partij, het Front genaamd, kan op veel steun rekenen van zowel het creoolse als van het hindoestaanse bevolkingsdeel. De nieuwe arbeiderspartij, opgericht door de grote vakbonden, zal de eenheid van alle arbeiders benadrukken.

Wingewest

Naast de etnische tegenstellingen vormt de structuur van de Surinaamse economie, met haar afhankelijkheid van het buitenland, een belemmering voor een gezonde ontwikkeling. Suriname is eeuwenlang een wingewest geweest voor Nederland, wat heeft geleid tot een economische structuur die zich het beste laat typeren door het begrip „plantage-economie”. Belangrijke kenmerken hiervan zijn: massale import van goedkope arbeidskrachten (vroeger slaven, later

Aziatische kontrakarbeiders); exportgerichte productie; afhankelijkheid van importen uit het moederland van de kolonisten; verwerking van de produkten uit het moederland; geen economische integratie (plantages en handelsfirma's staan vrij los van elkaar).

Hoewel na de Tweede Wereldoorlog ingrijpende veranderingen hebben plaatsgevonden op het politieke vlak en de overheersende rol van de blanken in het land zelfs is uitgespeeld, is de economie veel kenmerken blijven dragen van een plantage-economie. Dit geldt vooral de afhankelijkheid van het moederland en de belemmering van de ontwikkeling van het eigen bedrijfsleven.

Aan goede bedoelingen heeft het na de Tweede Wereldoorlog, ten tijde van het Koninkrijksstatuut of de overgangsfase naar onafhankelijkheid, niet ontbroken. Men streefde naar grotere economische zelfstandigheid, stijging van het nationale inkomen, verbetering van de betalingsbalans, verbetering van de sociale voorzieningen en het levenspeil van de armsten, vermindering van de werkloosheid. In de praktijk kwam het neer op een „industrialization by invitation”-strategie. Men verwachtte dat een investeringsstoot in de bauxietsector een krachtig uitstralingseffect zou hebben op de rest van de economie. Er werden enorme bedragen aan infra-structurele projecten uitgegeven en er werd een voor buitenlandse gunstige belastingregeling ontworpen.

Gekleurd

Resultaten bleven uit. De werkloosheid bleef onverminderd hoog, de opbrengsten voor de staatskas bleven beperkt en van een uitstralingseffect was geen sprake. Wel kwam er grotere druk op de regering om de nationale controle te vergeten. In 1970 ging de regering Sidney over tot de „joint-venture”-politiek. De staat ging deelnemen in buitenlandse bedrijven. De moedermaatschappij behield vaak het management.

De onafhankelijkheid is vanaf het begin niet gestoeld geweest op economisch zelfvertrouwen. Na de Tweede Wereldoorlog werd de weg naar autonomie ingeslagen op aandrang van Nederland zelf, uit angst voor een herhaling van een onafhankelijkheidsstrijd als in Indonesië. Vlak voor de onafhankelijkheid werd het vertrouwen in de eigen economische mogelijkheden duidelijk gekleurd door het enorme bedrag aan ontwikkelingsgeld dat men in de wacht wist te slepen (rond de drie miljard gulden, voor een periode van tien à vijftien jaar).

Het ontwikkelingsbeleid na de onafhankelijkheid veranderde niet wezenlijk. De ontsluiting van West-Suriname voor de bauxietwinning werd een debacle. De sociale voorzieningen en de verbetering van het levenspeil van de doorsnee-Surinamer vormden weer het kind van de rekening. Vriendjespolitiek en corruptie deden de onrust onder de bevolking verder toenemen. De coup van Bouterse werd in eerste instantie door veel Surinamers verwelkomd. De bestrijding van de bureaucratie, de „Surinamisering” van de samenleving en de verbetering van de sociale voorzieningen, door Bouterse geïnitieerd, gooiden hoge ogen. Het re-allocatieplan van de regering Chin A Sen deed daar een schepje boven op. De productie voor de binnenlandse markt zou eindelijk op gang komen.

De bestaande structuren bleken taaier dan gedacht, mede als gevolg van het ontbreken van een goed doordachte aanpak. De decembermoorden haalden al snel een streep door de rekening. De nieuwe regering krijgt dan ook de zware taak om de draad weer op te pakken. In overleg met de Nederlandse regering over de besteding van het resterende hulpbedrag zal een programma ontwikkeld moeten worden gericht op verzelfstandiging van de Surinaamse economie. Stimulering van de productie voor de binnenlandse markt, vergroting van de verwerking van de exportprodukten, meer controle op de multinationals, diversifiëring van de exportproductie, vermindering van de bureaucratie, stimulering van kleinschalige bedrijven, verdere verbetering van de sociale voorzieningen zijn cruciale elementen in het nieuwe beleid. Men zal weer bij af moeten beginnen.

JAN HUISMAN

KOMENDE AKKOORD IS ONVOLDOENDE:

Verdere akties tegen kernbewapening urgent

Dit jaar werd in Coventry de zesde Europese conventie over nukleaire ontwapening END gehouden. De plaats had een symbolische betekenis. In de Tweede Wereldoorlog hebben de Duitsers haar vrijwel totaal verwoest. Naast de kathedraal waar de grote samenkomsten werden gehouden waren de resten van de oude kathedraal nog duidelijk zichtbaar. Deze END-conventie werd bezocht door ruim duizend deelnemers van over de hele wereld.

Thema's, als vrede, ontwapening, maar ook Derde Wereld, machtsstrijd, ongelijkheid en solidariteit stonden vier lang centraal. Naast veel activisten waren er enkele prominente gasten uitgenodigd om de conventie toe te spreken, zoals Gerhard Eppler, Petra Kelly, Mevr. Pampandreu en Mevr. Kinnock. Er werden meer dan 100 workshops gehouden. De besprekingen over ontwapening en de voorstellen van Gorbatsjov zorgden voor een positieve sfeer. Het mogelijke akkoord over kernraketten heeft de internationale vredesbeweging een oppepper ge-

geven en juist nu mag zij niet gaan rusten. Het topje van de ijsberg is misschien gesmolten maar nu de rest nog. Iedereen vond dat er geen beter moment dan nu was om door te stoten naar verdergaande ontwapening middels onderhandelingen. Tevens moet er extra hard gewerkt worden aan het doorbreken van het machtsblokdenken.

De laatste week van oktober is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot ontwapeningsweek. Deze week wordt er in allerlei landen gedemonstreerd om de politici in het goede spoor te houden en ze

ervan te doordringen dat we er met 4 procent minder kernwapens niet zijn.

In België, Duitsland, Spanje, Italië en Skandinavische landen worden grote bijeenkomsten georganiseerd. Nee, niet weer overal tegeen maar juist verder gaan op de ingeslagen weg. En laten zien dat we niet meer geloven in praatjes maar dat we resultaten willen zien.

Feest

In Nederland heeft het Bivak (Breed Initiatief voor Verdergaande Akties tegen de Kruisraketten) waar de PPR actief lid van is, het voortouw genomen bij de organisatie. Op 31 oktober zal er een grote demonstratie/manifestatie plaatsvinden in Den Haag.

Tekenend voor grote organisaties als IKV, Pax Christie, PvdA en een deel van de FNV is dat zij nu al genoegen nemen met het eerste resultaat, als of het daarna

allemaal vanzelf gaat. Ook de PPR wil niet onnodig de besprekingen belasten, zij juicht een dialoog met resultaat vanzelfsprekend toe. Hopenlijk komt het zover, maar daarna moeten we verder en daar moeten we de mensen wel blijvend voor motiveren.

Vandaar ook de manifestatie op 31 oktober. Als het akkoord er dan echt ligt dan laten we zien dat we niet alleen heel boos kunnen worden maar dat wij ook in staat zijn om samen feest te vieren.

Na 31 oktober gaan we met elkaar de discussie aan hoe we verder gaan en welke organisatievorm daarvoor het beste is. Nu moeten we laten zien dat we ook zonder Mient-Jan een leuke, grote club mensen op de been kunnen brengen.

Behalve over de ontwapeningsweek is er in Coventry ook gesproken over het belangrijke feit dat er voor het eerst in de geschiedenis van de END onafhankelijke

vredesgroepen uit Oost-Europa aanwezig waren. Dat is een prima ontwikkeling.

Er blijkt echter nog wat druk nodig om al diegenen die naar de END-conventie willen, ook te laten gaan. Daar waar wij als westerlingen iets kunnen leren van de ontwapeningsvoorstellen van Gorbatsjov kunnen zij wat leren van een vrij verkeer van mensen over landsgrenzen. Zij die willen moeten in staat gesteld worden om een zo belangrijke vredesconferentie bij te wonen.

Volgend jaar zal de zevende END-conventie gehouden worden in Lund, Zweden. De PPR zal in de voorbereiding van deze conventie een grotere rol spelen. Hiertoe zijn reeds afspraken gemaakt. Mensen die wat meer op de hoogte willen blijven kunnen contact opnemen met de sectie-Buitenland van het partijbestuur.

BERRY VAN RIJSWIJK

SOCIALE VERDEDIGING ALS LOGISCH ALTERNATIEF: 'GEDONDER MET BONDGENOTEN IS ALLEEN MAAR GOED'

Niezing: „Ik zat al vroeg te donderjagen in de politiek”.

„Van de politiek hoeven we voor sociale verdediging voorlopig niets te verwachten. Behalve een paar kleinere partijen, waarvan de PPR er een is, heeft niemand er belangstelling voor. We moeten proberen om anderen voor het idee te interesseren: politiemensen, onderwijzend personeel en ambtenaren. Zij kunnen de ideeën in hun werk toepassen en op hun beurt de politiek onder druk zetten.” Professor Johan Niezing, hoogleraar aan de Vrije Universiteit van Brussel, is teleurgesteld en optimistisch. Teleurgesteld omdat het onderzoek dat hij tien jaar geleden in opdracht van PPR-minister Trip begon, door de Tweede Kamer inmiddels definitief in de ijskast is gezet. Optimistisch omdat de interesse buiten de politiek aan het groeien is, omdat sociale verdediging, naar zijn vaste overtuiging, het enige logische alternatief is voor het kruitvat van de wapenrace, en omdat Nederland volgens hem bij uitstek geschikt is om met het idee te experimenteren.

den. Er ontstond zo iets als een internationaal circuit van onderzoekers die elkaar regelmatig ontmoeten en elkaars opvattingen accepteren of bestrijden. Zoals het hoort in een volwassen wetenschap. Deze groep ligt voortdurend van twee kanten onder vuur. De vredesbeweging verleidt regelmatig tot het doen van uitspraken die niet verantwoord zijn. Aan de andere kant dwingen de sceptici tot argumenten tegen het bestaande systeem die op onvoldoende bewijs berusten.

Onlogisch

De politiekoloog Koch onderzocht in opdracht van de Nederlandse regering de onderlinge consistentie van de wetenschappelijke opvattingen over sociale verdediging, en hij kwam met vernietigende conclusies: „een gebrek aan theoretisch bewustzijn, een a-historisch karakter en een verwaarlozing van de maatschappelijke context waarin sociale verdediging dient te functioneren.” Zo kreeg het kabinet een

extra reden om geld voor vervolgonderzoek te weigeren. „Eigenlijk een onlogische gang van zaken”, zegt Niezing. „Men zou juist moeten aandringen op meer geld ter verbetering van deze situatie, vooral omdat, zoals ook Koch constateert, in de buitenwereld de belangstelling voor het onderwerp toeneemt.”

Een van de grote bezwaren van Niezing tegen de gangbare wetenschap over sociale verdediging is het verkeerde gebruik van de geschiedenis. Altijd en overal kom je in de literatuur dezelfde voorbeelden tegen: de Noorse onderwijsstaking tegen de nazifikatie van het onderwijs in de Tweede Wereldoorlog; de „Ruhrkampf” (het passieve verzet van de Duitse bevolking tegen de bezetting van het Roergebied door Fransen en Belgen in 1923); het verzet van ambtenaren tegen de staatsgreep van Kapp in Duitsland (1920) en van het Tsjechische volk tegen de Russische inval in 1968. En natuurlijk de geweldloze

strijd van Mahatma Gandhi en Marten Luther King. Al die acties hebben een aantal dingen gemeen. Ze zijn niet grondig voorbereid, er was geen organisatorische infrastructuur en over het succes van de acties kan men ingrijpend van mening verschillen. Wanneer is een actie trouwens succesvol?

In een deze week verschenen boek, *Sociale Verdediging als alternatief, Van Utopie naar Optie*, bepleit Johan Niezing een nieuw begin voor het onderzoek naar sociale verdediging. Niet steeds weer met dezelfde voorbeelden aankomen maar onderzoek doen „naar nog niet bestaande maar niettemin wenselijk geachte maatschappelijke situaties”. *Utopia Research*, noemt Niezing dit, de opbouw van een Utopie. Deze moet inhoud krijgen en er moeten wegen worden aangegeven waarlangs de utopie bereikt kan worden.

Overboord

In zijn boek gaat Niezing uit van sociale verdediging als logisch en noodzakelijk alternatief voor militaire defensie. Een keuze voor sociale verdediging als aanvulling op het bestaande systeem is volstrekt onvoldoende omdat de dreiging van een nucleaire holocaust er niet door wordt weggenomen. Niezing: „Als we het menselijk leven afzetten op een tijdschaal van 2 miljoen jaar, dan wordt duidelijk dat het nucleaire tijdperk waarin we leven een heel klein puntje is op een hele lange lijn. Sinds 30 jaar is de mens in staat om de hele zaak in een klap op te blazen en we weten wat dat betekent; het menselijk leven is onvervangbaar, een toevallige uitkomst van de evolutie. Om deze dreiging het hoofd te bieden is creatief nadenken over alternatieven een must. Het gangbare moet overboord.”

De toepassing van risico-analyses op de wetenschap van oorlog en vrede heeft polemologen als Niezing tot de conclusie gebracht dat de kans op een alles-vernietigende kernoorlog veel groter is dan politici en militairen ons willen doen geloven. Studie van het centrale alarmsysteem NORAD in de VS heeft laten zien dat de kans op een essentiële fout, die leidt tot een ernstige crisis 1 op 2 is. Bovendien neemt het aantal fouten steeds toe. „Uit onderzoek naar ongelukken met kernwapens bleek dat er elke drie maanden iets mis gaat”, zegt Niezing. Hij concludeert „dat kernwapens vroeg of laat ergens gebruikt zullen worden.” De waarschuwingssystemen (hot lines en dergelijke) werken nauwelijks meer, de wachttijden voor je tot tegenactie overgaat, worden steeds korter. „Use them or lose them”, is de leus die in militaire kringen opgeld doet.

Open stad

Van de huidige onderhandelingen over kernwapenreductie moeten we, volgens Niezing, niet te veel verwachten. „Er staat slechts drie tot vier procent van het totaal aanwezige arsenaal ter discussie. Bovendien wordt er alleen tussen de twee grootmachten onderhandeld en is ook bij hen de technologie onmiddellijk weer beschikbaar als dat zo uitkomt.”

Sociale verdediging is in deze situatie, volgens Niezing, de enig mogelijke vorm van verzet. „Ook als je je konventioneel gaat verdedigen, roep je bij de tegenstander de neiging op om tactische kernwapens in te zetten. Sociale verdediging is een signaal aan de tegenstander dat een aanval geen zin heeft. Het is een systeem met eigen „hardware”, instituties en dergelijke, en eigen „software”, het geheel van vorming en scholing waarmee de steun en inzet van de bevolking wordt verkregen. Sociale verdediging moet onderdeel gaan uitmaken van een experimenteel veiligheidsbeleid dat in fasen wordt ingevoerd.

We moeten Nederland in dit verband beschouwen als een „open stad”. Je kunt hier geen oorlog maken, daarvoor is het te klein en te dicht bevolkt. We verwijderen alle offensieve wapens en geven het idee van territoriale verdediging op. Natuurlijk krijgen we een hoop gedonder met de bondgenoten, maar dat is alleen maar goed. Het toont de potentiële vijanden dat we het serieus menen met onze plannen voor een ander verdedigingssysteem. De lucht- en landmacht moeten worden opgeheven; de marine mag blijven bestaan met een andere taakstelling, of eventueel onder het motto: „als je oorlog wilt voeren, doe je het maar op zee”. Met de marine kunnen we voorlopig best in de NAVO blijven. Wel is er ook een totale omwenteling in de diplomatie nodig. Er zal op Buitenlandse Zaken weer eens gestudeerd moeten worden.”

Het kabinet heeft voor verder onderzoek geen cent meer over. Niezing heeft zijn hoop gevestigd op organisaties van vrouwen, ambtenaren, onderwijzend personeel en de politiebonden. Bij het onderzoeksinstituut SISWO in Amsterdam zit hij in een stuurgroep die verder onderzoek doet. In de politiek heeft hij zijn hoop gevestigd op een kleine partij als de PPR. Er ligt voor de PPR-werkgroep die zich met het onderwerp bezighoudt nog een behoorlijke taak. De uitspraak in het nieuwe kongresstuk (Een Beweeglijk Antwoord) dat „op basis van het rapport Niessink (sic) een plan (moet worden) ontwikkeld voor geleidelijke invoering van sociale verdediging in Nederland” kan helaas nog niet als een serieuze bijdrage aan de discussie worden beschouwd.

BRAM VAN OJK

Johan Niezing, *Sociale Verdediging als Logisch Alternatief*, 1987, EPO, Antwerpen; Van Gorcum, Assen.

Op 10 en 11 oktober wordt op de Internationale School voor Wijsbegeerte in Leusden een conferentie over sociale verdediging gehouden. Sprekers, behalve Johan Niezing, onder meer: Boy Trip en Egbert Boeker. Opgave en inlichtingen: Dodeweg 8, 3832 RD Leusden, 033-13990.

Gortig

Toch trad Niezing halverwege de jaren zestig zelf toe tot de PvdA. Het ging slecht met die partij, en dat vond hij toch weer te gortig. Als lid van de gemeenteraad van Breukelen speelde Niezing een belangrijke rol bij het onthullen van bouwschandalen en het gedwongen vertrek van de burgemeester.

Met name de gematigde opstelling van de PvdA op het gebied van vrede en veiligheid bleef een obstakel. In '76 stapte Niezing toch weer op. In diezelfde periode werd de inmiddels al lang polemologie docerende Niezing gevraagd voorzitter te worden van een commissie die het kabinet over sociale verdediging zou moeten gaan adviseren. Het kabinet-Den Uyl had in een overigens zeer gematigde ontwapeningsnota, op aandrang van de PPR-fractie een passage opgenomen die verplichtte tot verder onderzoek op dit gebied. Staatssecretaris Kooyma, belast met de uitvoering van de nota, zat met dat onderzoek in zijn maag. In zo'n geval benoem je een commissie. Niezing bleek een voor alle partijen aanvaardbare voorzitter — „Ik was moeilijk van een etiket te voorzien” — en werd nog net door Trip benoemd. Vier jaar duurde het voor zijn rapport af was. Veel langer dan gepland. Het politieke klimaat was met het aantreden van Van Agt en Wiegel danig verslechterd. Met name bij ambtelijke leden van de commissie bestond een geweldige weerstand tegen het idee. „Wat in eerste aanleg een wetenschappelijke discussie had moeten worden, werd volledig in de politieke sfeer getrokken. Het eindrapport staat stijf van de compromissen. In plaats van zelf onderzoek te doen naar de haalbaarheid en wenselijkheid van sociale verdediging, moesten we ons beperken tot het op een rijtje zetten van onderwerpen voor onderzoek. Anders was er helemaal niets uitgekomen.”

In 1981 kon Niezing het rapport aanbieden aan de nieuwe minister Van Kemenade. Hij adviseerde 10 vervolgonderzoeken, de instelling van een permanent secretariaat en instandhouding van zijn werkgroep voor de begeleiding van het onderzoek. Van Kemenade ging akkoord, maar ambtenaren van Buitenlandse Zaken wisten de zaak opnieuw te traineren. Toen een half jaar later Deetman aantrad, werd de commissie met terugwerkende kracht van haar functies ontheven en het vervolgonderzoek tot één van de tien voorgestelde projecten beperkt. In plaats van de gevraagde 3.5 miljoen, werd er 350.000 gulden beschikbaar gesteld. „Toen ben ik pijnlijk geworden”, zegt Niezing nu. Op een persconferentie vertelde hij precies hoe alles was gelopen. „Dat had ik niet mogen doen. Men nam mij dat zeer kwalijk. Sindsdien lig ik buiten, zoals ze dat in Vlaanderen zeggen.”

Onschuldig

Het overgebleven onderzoeksproject werd via de Leidse universiteit toegewezen aan de historicus Alex Schmid. Hij richtte zich op de vraag of sociale verdediging mogelijk zou zijn in geval van een Sowjet-Russische aanval in West-Europa. Door de beschrijving van anti-Russisch verzet in Litouwen (1944), Oost-Duitsland (1953), Hongarije (1956) en Tsjechoslowakije (1968), probeert Schmid iets te zeggen over het belang van sociale verdediging in deze situatie. Conclusie: sociale verdediging is geen alternatief voor militaire verdediging. Tweede conclusie: als aanvulling op militaire verdediging kan sociale verdediging wel degelijk bruikbaar zijn.

Er is op het rapport van Schmid nogal wat aan te merken. De behandelde cases zijn op een Westeuropese situatie niet van toepassing. Ze beschrijven bovendien situaties waarin van enige welbewuste voorbereiding op sociale verdediging geen sprake is. Ook Niezing heeft veel kritiek op het werk van zijn opvolger: „Van de tien door ons voorgestelde projecten heeft hij om te beginnen het meest onschuldige toegewezen gekregen. Dat heeft hij vervolgens zeer eenzijdig geïnterpreteerd. Schmid heeft zich niet afgevraagd wat sociale verdediging eigenlijk hoort te zijn. Hij heeft deskundigen ondervraagd en hun definitie van sociale verdediging zonder meer overgenomen. Toen heeft hij zich afgevraagd onder welke voorwaarden een dergelijk systeem werkbaar is en dat onderzocht aan de hand van voorbeelden die met onze situatie hier niets te maken hebben.”

Het rapport van Schmid staat model voor wat Niezing de stagnatie in het denken over sociale verdediging noemt. Het vroege werk (uit de twintiger en dertiger jaren) van humanisten, pacifisten en christen-socialisten staat, volgens hem, „bol van onbewezen stellingen, exclamaties en naïeve opvattingen over menselijk gedrag”. In 1964 vond er voor het eerst een internationale conferentie plaats waar wetenschappers onderzoeksmethoden en -resultaten uitwissel-

BRUIN?

Vakantie gehad en bruin teruggekomen, of was die vooral nat?

Vakantie of niet, de PPR-jongeren gaan door. Met acties tegen seksueel geweld, een kongres over jongeren en vrije tijd, thema-avonden en andere acties. Daarvoor zijn leden nodig.

Dus wees radikaal en wordt lid van de PPR-jongeren, dit jaar is het gratis.

Naam:

Adres:

Postcode + woonplaats:

Telefoonnummer:

Geboortedatum:

Handtekening:

Wordt lid/steunlid:

Sturen naar PPR-jongeren, Antwoordnummer 10718, 1000 RA Amsterdam.

Populair is het te roepen dat de staat terug moet treden. Niet alleen bij de VVD, die roept om privatisering, of bij het CDA, dat onder het aanroepen van de „zorgzame samenleving” niet zozeer de samenleving zorgzamer maakt als wel de zorg in de samenleving privatiseert. Maar ook aan de andere zijde van het politieke spectrum is het virus van de terugtrekkende overheid aan het toeslaan. Termen als deregulering, privatisering of heroverweging zijn ook ter linkerzijde gemeengoed geworden. En de PPR denkt het dilemma op te kunnen lossen in een toverformule: „niet meer regels dan strikt nodig, niet minder dan veilig en eerlijk is”.

En toch lijkt „de” overheid, „de” staat, alomtegenwoordiger dan ooit. Tweeverdienerswetgeving, voordeurdelersregeling, maar ook positieve actie en de Wet arbeid gehandicapte werknemers. En niet te vergeten: de Wet investeringsrekening (WIR), een regeling waarmee jaarlijks miljarden naar het bedrijfsleven worden gepompt. Voor zover de regering nog niet met regelgeving is gekomen schreeuwen dezelfde die schande spreken van de eerste twee voorbeelden moord en brand: er is nog steeds geen Wet gelijke behandeling! Sommigen, zeker in de kring van radikaal-links, willen op dergelijke punten eigenlijk nog veel verder gaan. De staat moet worden ingezet om de dominante hetersoseksuele norm te doorbreken.

Wat maakt linkse partijen en bewegingen toch zo enthousiast over de staat als middel om sociale doelstellingen te bereiken? Is het de traditionele gedachte van de sociaal-democratie de staat te beschouwen als enige instantie die de maatschappelijke ongelijkheid kan doorbreken? Wordt deze gedachte, nadat ze grotendeels door de PvdA is verlaten, uit nostalgie door de laatste adepten ervan, radikaal-links, levend gehouden?

Uiteraard wordt door rechts de staat gebruikt om de sociale structuur te beïnvloeden. Tweeverdienerswetgeving heeft zeker ook de bedoeling de positie van het gezin te versterken en de verlaging van het minimumjeugdloon noodzaakt mede een groot deel van de jongeren tot langer thuis blijven. Maar rechts heeft de macht in deze staat en bovendien kan zij bij de eerstgenoemde interventie wijzen op het feit dat daarmee toch ook „linkse” doelen worden gediend: gelijke behandeling van getrouwen en niet-getrouwen en „de sterkste schouders die de zwaarste lasten dragen”. Met het voorbeeld van twee goedverdienende academici, die gesteld als ze op hun vrijheid zijn ook geen kinderen nemen, maar een „yuppie”-leven leiden, wordt het andere voorbeeld verdronken van de twee gepensioneerden, die met de bedoeling eindelijk van het leven te kunnen genieten zijn gaan samenwonen. Die maatregel heeft teveel redelijke kanten om met succes fundamenteel aangevochten te worden. En de meest spraakmakende tegenstanders behoren zelf in veel gevallen tot degenen die rechtstreeks financieel nadeel van de regeling ondervinden. Heeft een groep eenmaal het odium vooral voor eigen belangen op te komen, dan is de strijd al verloren voordat ze begonnen is, tenzij de groep een zodanige machtspositie heeft dat ze de ontwikkeling (deels) naar haar hand kan zetten: vluchtelingen en piloten bijvoorbeeld. En dat is wel het laatste wat de PPR kan beweren.

Kookpot

Maatregelen zoals die Tweeverdienerswet vergroten het vertrouwen in de mogelijkheid via de staat een betere, eerlijker, rechtvaardiger maatschappij te bewerkstelligen bepaald niet. Een ieder zoekt zijn eigen weg en keert zich af van die idealisten die blijven geloven in de lange mars door de instanties. Toch blijven de linkse partijen en (emancipatie)bewegingen volharden in hun vertrouwen in het probleemoplossend en maatschappijveranderend vermogen van de staat. Begrijpelijk is dat hoogstens in zoverre, dat deze partijen en bewegingen in toenemende mate de georganiseerde uitdrukking zijn van al diegenen die rechtstreeks of indirect economisch van de staat afhankelijk zijn: ambtenaren, trendvolgers, uitkeringsgerechtigden. Maar de keuze voor de staat als de weg naar hervormingen is geen keuze van het minste kwaad, omdat de staat de enige plaats is waar nog echt een georganiseerde machtsbasis voorhanden is. Nee, de verdere verstatelijking van sociale vraagstukken, zoals de positie van verschillende samenlevingsvormen, wordt bewust nagestreefd. De staat moet de emancipatie van achtergestelde en gediskrimineerde groepen als buitenlanders, vrouwen en woonwagengebrowsers bewerkstelligen. De staat moet de sociale normen die deze achterstelling oproepen doorbreken. De sleutelbegrippen voor de huidige progressieve emancipatiebewegingen zijn: wetgeving en subsidie.

Vrije jongens

Sinds de tweede wereldoorlog en zeker sinds de late jaren zestig is de structuur van de sociale verhoudingen in Nederland in vele opzichten ingewikkelder geworden. Een nieuwe golf alloctonen, in aantallen verhoudingsgewijs slechts overtroffen door de binnenkomst van Vlaamse, Waalse en Franse calvinisten in de loop van de periode 1572-1598 en opnieuw rond 1685; de teloorgang van de in de loop van de 19de eeuw opgebouwde dominante positie van het huwelijkse gezin met een verdienend lid; een sterke groei van het aantal huishoudens dat op een of andere manier voor zijn inkomen afhankelijk is van de staat; een forse groei van de kriminaliteit, zowel in de vorm van een verharding en internationalisering van de zware misdaad, als in de vorm van vandalisme, verkeersovertredingen, kleine inbraken en belastingontduiking; gepaard daaraan een groot verlies aan

ENTHOUSIASME OVER STAAT LIJKT NOSTALGIE:

LINKS MOET OP ZOEK NAAR GEZONDE VORM VAN EIGEN RICHTING

Met pleidooien voor de zorgzame samenleving heeft het CDA buiten de traditionele aanhang nieuwe kiezers getrokken. Links heeft daar geen effectief antwoord op. En dat komt omdat we niet weten wat we met de staat aan moeten. Althans, dat beweert John Steegh in onderstaand artikel. Ook de PPR wil een terughoudende overheid, maar verlangt op elk wezenlijk beleidsterrein toch staatsingrijpen. We moeten minder legalistisch worden en op zoek gaan naar een niet aan de staat ontleende ethiek.

gezag van de overheid, zich uitend in, kort samengevat, de „vrije-jongens-mentaliteit”.

De vaak door sociaal-democraten bestuurde, maar altijd door christen-democraten beheerste Nederlandse staat heeft van hijgerig achter deze ontwikkelingen aangehouden. De staatsinterventie werd net zo complex als de sociale structuur zelf. De betekende onvermijdelijk een grootscheepse uitbreiding van het staatsapparaat en leidde dus tot bureaucratisering. Een sterke vervlechting van staat en maatschappij trad op. De verfijnde beheersingsmechanismen, hoezeer ook in veel gevallen bedoeld ter ondersteuning en bescherming van de „zwakkeren in de samenleving”, riepen echter op den duur afweerreacties op. Uiteraard is het aloude gehuil te horen van de beter gesitueerden over de „ondraaglijke belastingdruk die ieder initiatief doodt”. Maar ook komt weerzin aan de andere kant tot uitdrukking, waar een bijstandstrekker het zich niet meer kan veroorloven meer dan één tandenborstel in de badkamer te hebben.

Het is op deze gekombineerde golf van irritatie dat het CDA door de introductie van de term (meer dan een idee is het nog niet!) „zorgzame samenleving” ook buiten de traditionele groepen nieuwe aanhang weet te verwerven en daarmee de inbreuken op haar machtspositie uit de periode 1968-1980 weet te herstellen. De term heeft de kracht zekerheid en geborgenheid te suggereren, „net als vroeger”, terwijl het begrippen uit het welzijns-taalje als zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid daaraan toevoegt. Daarmee is het meer gematigde deel van de emancipatiebewegingen opnieuw binnenboord gehaald. Dat de praktijk niet helemaal of zelfs helemaal niet met deze suggesties in overeenstemming is en hetzelfde CDA daarvoor een grote verantwoordelijkheid draagt weet de partij vervolgens op een meesterlijke wijze te kamoufleren. De idee is er, de richting is aangegeven en iedereen weet hoe weerbarstig de werkelijkheid is. Zolang ze de suggestie (alweer) er hard aan te werken overeind weet te houden, is het deel van de bevolking dat actieve steun verleend groot genoeg, en het andere deel dat hoogstens tot passief verzet komt klein genoeg.

Potig

De actieve steun voor het CDA is voor een partij als de PPR op zichzelf niet zo interessant. Doorslaggeverder is het ontbreken van middelen aan de andere, dat is aan onze, zijde om deze tendens te

foto's: Angelo Goedemondt

doorbreken. Waarom weet links, waarom weet de PPR geen effectief antwoord te formuleren op de uitdaging van het CDA? De houding ten opzichte van de staat is daarvoor mijns inziens in hoge mate verantwoordelijk. Het is geen toeval, dat ons partijprogramma enerzijds in algemene termen de terughoudendheid ten opzichte van de staat onderschrijft, maar vervolgens in vrijwel ieder programmapunt stuk alle wezenlijke actie van de staat, van deze staat, verlangt en vooral niet te veel aan het partikulier initiatief over wil laten. Dat geldt voor zaken als milieubescherming, spreiding van macht op economisch vlak en sociale voorzieningen, maar ook voor gewenste ontwikkelingen in de sociale structuur, zoals emancipatie van vrouwen en homo's. En vervolgens gaan we bij de staat te biecht voor bescherming tegen de wat meer potige vertegenwoordigers van diegenen die van dergelijke inbreuken op hun manier van doen en hun patroon van normen en waarden niet zo gediend zijn. Maar dat staat nog niet in het programma.

Al eerder constateerde ik, dat er een toenemende vervlechting is opgetreden van staat en maatschappij. Maar ook, dat steeds meer individuen zich aan de invloed van de staat op hun persoonlijke leven proberen te onttrekken. Deze laatste tendens is ook bij PPR-(st)ers te onderkennen. De partij zal niet oproepen tot het belazeren van de Sociale Dienst door minimum-inkomsttrekkers, maar daarover wordt wel vergoelijkend gesproken. Dat stelt de gesignaleerde neiging maatschappelijke verandering primair van de staat te verwachten in een nog vreemder daglicht. We praten immers niet over een abstracte staat, maar over de huidige. Dat die staat, in het geval links een keer de meerderheid mocht halen, beheerd zou worden door eigen mensen, doet aan het wantrouwen tegen die staat niet veel toe of af, althans niet op korte termijn. Maar dit is nog niet eens het belangrijkste. Emancipatie van de bovengenoemde groepen en zeker iets als het breken met de „heteronorm” kan niet via de staat, althans niet via deze staat plaatsvinden. Niet de staat is het primaire strijdtoneel, maar de maatschappij. Het is niet zozeer deze staat die diskrimineert, maar mensen van vlees en bloed, groepen en individuen die dat doen. Voor zover deze staat de huisvrouw aan de kookpot houdt, kan ze dit doen, omdat de druk vanuit de maatschappij hierin verandering te brengen te gering is.

Het te veel hameren op het belang van de staat om genoemde doelen te bereiken kan bovendien heel vreemde reacties oproepen. Intimidatie van die zielepoten die nodig moeten gaan uithuilen bij de overheid is dan niet denkbeeldig. Deze overheid zal ze nooit effectief kunnen beschermen en sommige vertegenwoordigers daarvan zullen dat misschien zelfs niet willen. Dit besef begint door te dringen, wanneer flikkers gekonfronteerd met potenrammers enige huiver hebben om naar de politie te gaan. Voor hen is de politie eerder de belichaming bij uitstek van die diskriminerende staat dan „je beste vriend”. Wanneer inzet van de staat om tot emancipatie en „doorbreking van de heteronorm” te komen meer politiek moet betekenen wordt duidelijk dat er iets niet klopt.

Wat ik daarom bepleit voor de verhouding tussen de staat en verschillende samenlevingsvormen is een gezonde vorm van eigen-richting. Het bewerkstelligen van roldoorbreking tussen mannen en vrouwen en het aangeven dat mensen op zeer verschillende manier met elkaar kunnen samenleven en -wonen moet worden voorgeleefd. En als dat problemen oplevert, kunnen alle sociale omgangsvormen worden ingezet: praten, ruzie maken, negeren, verleiden, uitdagen, enzovoorts. Vergeet de staat voorlopig.

Hondepoep

Toch blijft de staat zich ondertussen met samenlevingsvormen bezighouden. Er is immers een voordeurdelersregeling. Gelukkig blijkt de inventiviteit van mensen om dit soort regelingen geleidelijk te ontkrachten erg groot. Laten wij ons ook niet te legalistisch opstellen. Het is een vorm van „kleine kriminaliteit” constructies op te zetten om de regels die diskriminerend werken tegen woongroepen, eeuoudergezinnen, enz. te ontwijken of ronduit te overtreden. Het enerzijds meedoen aan deze vorm van wetsovertreding en anderzijds de „vrije-jongens-mentaliteit” bestrijden die op een andere manier wettelijke regels aan de laars lapt (hondepoep op de stoep, massaal foutparkeren, de maximum snelheid kollektief overtreden, lekker scheuren door het natuurgebied) lijkt niet erg consequent. Veranderingen in de maatschappij worden in een democratie als de onze echter maar zeer ten dele via de wettelijke weg afgedwongen, eerder achteraf vastgelegd. En bovendien moeten we vrije jongens niet aanpakken omdat zij de wet overtreden, maar omdat zij het sociale klimaat verzieken. Dat ze ook de wet overtreden kan wel helpen bij het kweken van een maatschappelijk draagvlak voor een effectieve bestrijding. De mate waarin wij mee moeten doen aan ontduiking van diskriminerende regels is een kwestie van zorgvuldige afweging, waarbij solidariteit, rechtvaardigheid en „glasnost” (doorzichtigheid) niet verdronken moeten worden door kortzichtig eigenbelang. Die drie begrippen worden niet zonder meer door de wet belichaamd. We zullen daarom, ook als partij, een niet legalistische ethiek moeten ontwikkelen.

JOHN STEEGH

(Bijdragen van andere auteurs over hetzelfde onderwerp staan in de Radikale Notities bij deze krant. Op 10 oktober wordt in Utrecht over het onderwerp een studiedag gehouden. Inlichtingen: Marie-José Burger, 020 - 256046/227342.

PROGRESSIEF KNUTSELWERK ALS DWARRELENDE KONFETTI:

LOKALE VRIJBLIJVENDHEID ONTNEEMT LINKS INVLOED

Zonder een hechte samenwerking tussen landelijke en lokale politiek, blijven politieke resultaten uit. Daarom zullen de plaatselijke afdelingen zich wel degelijk met de landelijke partij moeten bemoeien. Doen ze dit niet, dan verkommeren ze al snel tot een min of meer sympathiek clubje „progressieve gemeentebelangen”. Dat vindt althans Wim de Boer in een reactie op het artikel van zijn collega heroverweester Van den Brink in de vorige Radikalenkrant.

Knutselwerk

Tegenover een VVD die de samenleving wil terugtaanderen naar vóór de jaren zestig, tegenover een CDA dat naast de macht (die ze altijd al hadden) nu ook nog het voortouw neemt in de discussie over de inrichting van de economie en samenleving en de rol van de overheid daarin, weet progressief Nederland weinig meer in te brengen dan een machteloze vakbeweging, oppositioneel knutselwerk (PvdA) en wat brokstukken in-het-eigen-gelijk-versnipperde goedwillendheid (PPR, PSP, CPN, EVP en groene diversiteiten). Nog even en het verwaait op de wind als dwarrelende konfetti.

Wat brengt lokale politiek vandaag nog op tafel aan visie, ideeën, kwaliteit, geloofwaardigheid, energie, werfkracht en aanstekelijk enthousiasme. Kijk eens even om, je heen in die bruisend actieve, lokale

PPR-groepen of die bloeiende linkse samenwerkingsverbanden. Zit daar nog zoveel aan power, aanstekelijke daadkracht en visie waarmee we het gevecht tegen de afbraak van de aarde en voor een rechtvaardige samenleving zonder geweld en uitbuiting kunnen voeren én winnen?

Want daar gaat het toch echt om in de politiek. Onze visie zal het moeten winnen. Eerst terrein, daarna de besluitvorming. Niet om het winnen op zich, met al het bijbehorende supporterslawijt. Wel omdat we anders naar de bliksem gaan. Zo eenvoudig ligt dat. Dat besef levert mij in elk geval de motivatie en de brandstof om door te blijven gaan. Of het helpt? Daar ben ik minder zeker en minder optimistisch over dan 15 jaar geleden. Maar je kunt het niet niet doen.

In Bangla-Desh verdrinken ze nu (en verhongeren ze straks) niet omdat het zoveel regent. Het land

overstroomt omdat alle hellingen langzaam maar zeker ontbost zijn en geen water meer vast kunnen houden. Maar wie durft die mensen te verwijten dat ze hout blijven kappen om hun hutten te bouwen en hun vuurtjes te stoken. Dat is het dilemma ten voeten uit. Het ontbreken van echte analyses, werkbare oplossingen en doelgerichte samenwerking zorgen er voor dat het gevecht tegen gevestigde belangen vaak bij voorbaat verloren is.

Als het om het vege lijf gaat (Bangla-Desh) kun je daar nog begrip voor hebben. Als het eigenbelang in het rijke westen onvoorstelbare traagheid in probleemacceptatie en -oplossingen veroorzaakt, is dat onverteerbaar. Eerst de ander, dan ik, tot we allemaal het loodje leggen.

Oeverloos

Dat is de feitelijke situatie. Daar wil ik wat tegen doen. Daarom ben ik politiek actief. Daarvoor is een sterke politieke pressiegroep nodig, die met denkkracht en daadkracht iets neer kan zetten, invloed kan uitoefenen op de politieke meningsvorming. Een politieke groep ook die landelijk én lokaal eenzelfde beeld laat zien dat aanstekelijk werkt en mensen activeert tot meedoen. Dat kan in onze samenleving (met mensen die steeds mondiger en kritischer worden) niet zonder een organisatie, die zich zelf kwaliteitseisen durft te stellen, voldoende efficiënt werkt en zichtbare resultaten boekt. Het is wel heel gemakkelijk om dat met „centralistisch” af te doen. Ik reken toch ook niet af met het begrip „basisdemocratie” omdat het in de praktijk vaak is verworden tot oeverloos gezeur tussen mensen die niet weten waar ze het over hebben. Mij gaat het niet om de kwalificaties maar om de resultaten. Die komen er zeker niet (kwalitatief en kwantitatief) zonder een hechte samenwerking tussen landelijke en lokale politiek, omdat die van elkaar wederzijdse oplading en ondersteuning nodig hebben. Een politieke stroming zonder een hechte verankering in lokale groepen hangt in de lucht en in lokale politieke groepen zonder een hechte gemeenschappelijke inhoud en organisatie verkommeren vaak snel tot een min of meer sympathiek clubje „progressieve gemeentebelangen”.

WIM DE BOER

KIESSTELSEL BENADEELT KLEIN LINKS:

SYMPATHIE WORDT NIET GEMETEN

Bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen behaalde de PPR twee zetels. Zouden er nu verkiezingen worden gehouden volgens het door de Hilversummer Rein Schipper ontworpen 'Tien stemmen kiesstelsel' dan zou de PPR zes zetels krijgen en Klein Links in het totaal vijftien. Een kennismaking met dit kiesstelsel.

Rein Schipper stemde altijd op de PSP, maar kwam er bij de laatste verkiezingen achter dat hij toch beter bij D66 zou zitten. Het was geen zwart-witte overstap. Schipper behield zijn sympathie voor de PSP. Hierdoor had hij liever meerdere stemmen gehad. De musikus-van-oorsprong werkte dit idee verder uit en kwam tot het tien stemmen kiesstelsel. Iedere kiezer krijgt tien stemmen en mag die naar voorkeur verdelen over de verschillende partijen of alle tien op één persoon of partij uitbrengen. In Schippers geval zou dat bijvoorbeeld zes stemmen voor D'66 en vier voor de PSP zijn. Dit idee stuurde hij naar de hoofdbesturen van alle Nederlandse politieke partijen.

Het klinkt waarschijnlijk nog wat onwennig. Aan Schipper daarom de vraag om z'n motieven wat

verder te verduidelijken: „De kiezers in Nederland kunnen hun politieke gevoelens niet uitdrukken omdat ze gedwongen zijn op één partij te stemmen, terwijl ze vaak sympathie voor meerdere hebben. Zo krijgt de partij op wie je stemt misschien wel meer steun dan je eigenlijk zou willen, en de partij op wie je uiteindelijk besluit toch maar niet te stemmen veel te weinig. Dit is niet alleen een belangrijk mankement van het kiesstelsel, maar het heeft ook grote consequenties. Veel kiezers stemmen vaak uiteindelijk toch op een grote partij, terwijl ze ook een grote hoeveelheid sympathie voor de kleinere partijen hebben. Ik heb uitgerekend dat er zo een afspiegelfout van ruim twintig procent ontstaat. Dit is niet alleen een belangrijk mankement van het kiesstelsel, maar het heeft ook grote consequenties. Veel

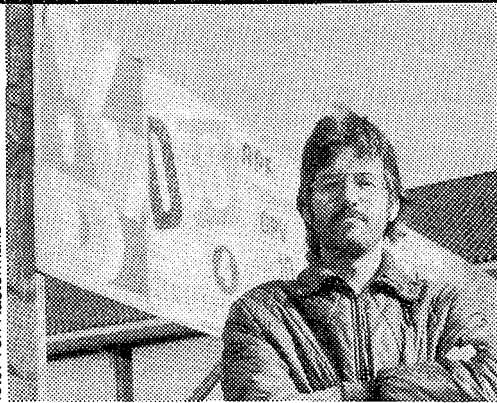

foto: Ton Kastermans

Schipper: „... dat tikt lekker aan”

kiezers stemmen vaak uiteindelijk toch op een grote partij, terwijl ze ook een grote hoeveelheid sympathie voor de kleinere partijen hebben. Ik heb uitgerekend dat er zo een afspiegelfout van ruim twintig procent ontstaat. Dit is onaanvaardbaar en niet de bedoeling van de democratie.”

NSS Marktonderzoek B.V. verrichtte onlangs een enquête over hoe Tweede Kamerverkiezingen er nu met het tien stemmen kiesstelsel uit zouden zien. Opvallend is het grote verlies van de PvdA en CDA, respectievelijk elf en twaalf zetels. De VVD zou één zetel winst behalen, Klein Rechts drie en Klein Links zeven. Schipper benadrukt dat dit stelsel vooral voor Klein Links, dus ook voor de PPR, interessant is:

„Kijk, de PPR krijgt nu alleen maar stemmen van mensen die haar als eerste keuze hebben. Bij CDA en PvdA zit een groot aantal kiezers die sympathie voor de PPR hebben. Stel dat vier miljoen kiezers, die normaal op een grote partij stemmen, nu twee van de tien zetels aan de PPR geven; dat tikt lekker aan. Maar deze sympathie wordt met het huidige kiesstelsel niet gemeten, maar komt bij de grote partijen terecht. Dat is oneerlijk.” Het tien stemmen kiesstelsel zou wel eens zeer verwarrend op niet-politiek geïnteresseerden kunnen overkomen. Schipper geeft toe dat het wel eens „afschrikwekkend” kan zijn, maar denkt dit door goede voorlichting recht te kunnen zetten. Ook komt het plan nogal utopisch over en valt het zeer te betwijfelen of de grote partijen zo'n kiesstelsel, waarbij zij worden benadeeld, toe zullen laten. Schipper hierover: „Ik denk dat de grote partijen het in eerste instantie zullen tegenhouden. Aan de andere kant moet het de PvdA te denken geven dat Klein Links bij het huidige kiesstelsel meer benadeeld wordt dan Klein Rechts. Dit omdat Klein Rechts over een zeer principiële aanhang beschikt. Verder vind ik dat de kleinere partijen verplicht zijn zich voor dit stelsel in te zetten. Want zij worden benadeeld door het huidige stelsel. Deze plicht hebben ze tegenover hun achterban.” De kiesraad heeft inmiddels afwijzend gereageerd op het voorstel van Schipper. Desondanks geeft hij het nog niet op: „Als ik de strijd verlies heb ik het in ieder geval eervol geprobeerd.”

MARC BROERE

GOTSPE

Bij de ervaringen van Huisman cs. in de DDR (Rad. krant 17/08/87) wil ik een aantal kanttekeningen plaatsen.

Allereerst heb ik moeite met de door Huisman bemerkte „recente versoepeling van het reizigersverkeer”. Meer recent is de ernstige bemoeilijking van het reizigersverkeer door de DDR-overheid. De DDR-burger mag — vanzelfsprekend gescheiden van zijn/haar levensgezel — opa in de Bondsrepubliek gaan feliciteren met z'n 100ste verjaardag, maar voor zo'n reisje mag hij sedert 1 juli jl. niet meer dan 15 DM meenemen! Het lijkt er op dat de staat juist het zgn. „vrije” reizen wil inperken. Voor 1 juli mocht men een fooi van 70 DM meenemen, nu is men tot de bedelstaf veroordeeld. Het bezoek dat Honecker aan de BRD bracht, heeft hem in ieder geval al 55 DM opgeleverd: geschenken door de Westduitse CDU-jongeren!

Het reislustige PPR-trio heeft ook niets gemerkt van het bestaande Schiessbehehl. (Gisteren (25/8) is er trouwens nog een neergeknald). Geen militairen aan de grens met machinegeweren, geen wachttorens, geen prikkeldraad alleen „neutrale” muren. Je kunt het arbeiders-paradijs zó inreizen. Vreemd want zowel bij grensovergang Warta als bij Hirschberg werd ik beschermd door de

Volksarmee, op de wachttorens, langs het prikkeldraad en met machinegeweren. Echt vrolijk werd ik er niet van de „Friedensliebe, Verteidigungswille und Gefechtsbereitschaft der Grenztruppen” (zie het gelijknamige artikel in „Volksarmee; für unsere Arbeiter- und Bauern-Macht”, 1987, nr. 28). Van „Das neues Denken”, waar Emmy van Oord zo euforisch over spreekt heb ik maar weinig kunnen ontdekken in kranten als Neues Deutschland, Freies Wort (!) of Volksarmee. Waar je dat wel ontdekt? In bewegingen als „Kirche von Unten” en gewoon bij Otto Normalverbraucher die allang wil, maar niet kan en mag. (Otto vertelde zelfs dat het niet lang meer zou duren of het Poolse vuur zal óók in de DDR branden!) Het lijkt een gotspe als Jan Huisman schrijft dat de „grote testcase van de DDR het overdragen is van de vernieuwingstendenzen naar brede lagen van de bevolking”. De Aparatsjniks moeten hun oren open zetten en naar de mensen luisteren! Dan wordt het nog eens een echte Deutsche Demokratische Re-

BRIEVEN

publik en mag Emmy van Noord haar lied zingen. De PPR heeft meer contacten in Oost-Europa: een Bulgaarse Boerenpartij, de Communistische partij in Roemenië (zie over dat land het treurige relaas in het jongste rapport van Amnesty) en nu de CDU in Oost-Duitsland. Betrekkingen met regeringsgezinde groeperingen — o.a. de CDU — moeten onderhouden worden, voorwaarde is echter dat er opgekomen wordt voor de naleving van de rechten van de mens en er kritiek geleverd wordt op de bewapeningspolitiek van Oost en West. Dat zal ook wel gebeuren. Maar ik ben zo benieuwd naar de andere contacten in Oost-Europa. Die zijn er toch wel? Want onze vrienden zitten niet in het officiële circuit!

Aart Vos,
Zaltbommel.

IRA

In de Radikalenkrant van 17 augustus jl. klaagt Bram van Oijk terecht het

gebruik van plastic kogels door de overheid in Noord-Ierland aan. De Britse overheid heeft vele malen — sinds de gewelddadigheden begonnen in 1969 — allerlei mensenrechten geschonden. En dat moet iedere keer aangeklaagd worden. Tot zover ben ik het met Bram eens.

Maar toch heb ik enige vragen en een paar opmerkingen. De IRA heeft de laatste jaren veranderingen ondergaan. De mensen die de gewapende strijd opgaven en zich verder met de politieke strijd gingen bezighouden, zoals de Workers Party en de Social Democratic Labour Party met meer aanhang onder de katholieken dan de IRA, komen niet in zijn verhaal voor. Volgens mij voeren zij effectiever actie tegen de Engelse schendingen van mensenrechten. De IRA heeft vorig jaar aanbevolen tegen de mogelijkheid van echtscheiding te stemmen. Over vrouwenrechten in het algemeen is de IRA nogal conservatief, om het vriendelijk te zeggen. Zijn vrouwenrechten mensenrechten?

De IRA heeft dit voorjaar eindelijk besloten in Ierland niet alleen aan de verkiezingen mee te doen, maar ook zitting te nemen in het parlement. Maar ook dit jaar stemden niet genoeg mensen op de IRA om ook maar één zetel te halen. De IRA besloot in diezelfde tijd tot een voorstel waarin de Engelse troepen binnen een regeringsperiode (in Engeland maximaal 5 jaar) teruggetrokken moeten worden. Ik had graag willen lezen waarom de IRA nu eindelijk wat realistischer wordt. De IRA werd tot vorig jaar door de Amerikanen van Ierse afkomst ruim gesteund met wapens en geld. Reagan weigerde hier maatregelen tegen te treffen. Is die indirecte steun van Reagan voor de IRA een aanwijzing voor het progressieve of juist reactionaire karakter van de IRA? Sinds Engeland Amerikaanse vliegtuigen van zijn grondgebied Libië liet bombarderen, heeft Reagan de hulp van partikulieren in de VS voor de IRA steeds meer belemmerd. Sindsdien krijgt de IRA steun van Libië, een land dat meestal bloederig met mensenrechten omgaat. Voortdurende protesten tegen Engelse schendingen van mensenrechten zijn nodig, maar leidt dat tot steun aan de IRA?

Wilbert Dekker,
sekretaris buitenland PSP

PASSIESPEL MET STERKE MAN: 'REDT ONS LIEVE HEER'

In 1971 deed de PPR voor het eerst mee aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Tot dan toe waren er slechts nauwe kontakten met de groep-Aarden, ex-KVP-leden die na hun uittreden de basis hadden gelegd voor het ontstaan van de PPR. De uitslag van de verkiezingen was een grote teleurstelling. De PPR kreeg twee zetels, te bezetten door Aarden en de nieuwkomer Bas de Gaay Fortman. Veel te weinig; tijd dus voor een grondige heroverweging.

1971

„Het functioneren van het landelijk bestuur laat de laatste jaren te wensen over. De inhoudelijke en politieke kwaliteiten, ervaring en inzet van een aantal bestuurders ligt te laag. Het partijbestuur als geheel geeft onvoldoende leiding aan de politieke discussies en komt niet veel verder dan hooguit nog op de winkel passen.” Zo beschreef begin 1987 de werkgroep heroverweging het bestuur van de PPR. De werkgroep meenden dan ook dat de kwaliteit, produktie, slagvaardigheid en politieke inhoud verbeterd moest worden; nodig was een kleiner partijbestuur dat als team moest gaan werken. Het bestuur moest door het kongres worden gekozen op basis van een gemotiveerd advies van een daarvoor ingestelde commissie.

De werkgroep heroverweging was niet zomaar ingesteld. De verkiezingsnederlaag van 21 mei 1986 gaf aanleiding om de bezem door de partij te halen. Het was duidelijk dat de PPR niet echt in staat was grote aantrekkingskracht uit te oefenen op de kiezers. De partij moest een ander jasje aan.

Nu is de PPR niet vies van een reorganisatie als de verwachtingen op een elektoraal succes weer eens teleurgesteld zijn. In de eerste Radikalenkrant na de teleurstellende verkiezingen van 1971 ging Sam Mol, bestuurslid en eindredakteur van de krant, in op de uitslag. Bij de verklaring van de nederlaag blikte hij vooruit op de verkiezingen van het bestuur in oktober. Hij karakteriseerde het zittende bestuur met twee woorden: „zwak en matig”. Hoewel hij het bestuur niet alle schuld van het échec wilde geven stond hij lang stil bij het functioneren van het team waar hij zelf deel van uitmaakte. De verkiezing van bestuursleden vond volgens hem te veel met een natte

bestuur mocht niet meer worden uitgegaan van partijpolitieke overwegingen. Vanaf heden was de vraag of iemand én in tijd én door persoonlijke kwaliteiten een bepaalde taak kon vervullen het belangrijkste.

De kerngroep besloot Jurgens te benoemen als formateur die een team van minimaal 8 mensen bijeen zou zoeken. De kerngroep zou daarna aan het kongres een advies uitbrengen over een bestuursploeg van 8 mensen, geselecteerd uit de voordracht van Jurgens.

Het voorstel tot verkleining riep weerstanden op. Weer gebruikte bestuurslid Sam Mol het hoofdredactionele commentaar van de Radikalenkrant om zijn kritiek te uiten. Hij betreurde het dat de kerngroep nauwelijks had gediscussieerd over het waarom van deze ingrijpende wijziging. Het voorstel van Wouter van Dam was volgens hem niet onderbouwd. Er was slechts een vaag gevoel dat er iets moest gebeuren om tot een beter functionerend bestuur te komen. En zoals zo vaak in zo'n situatie gebeurt, werd de omvang van het bestuur gewijzigd. Een groot bestuur wordt dan verkleind, een klein bestuur vergroot. „Het is een heel oude remedie die bijna altijd werkt, want na een bestuur dat men zwak vindt komt — statistisch onweerlegbaar — bijna altijd een groep die het beter doet.”

Gehoorzaam

Mol constateerde dat Van Dam in zijn plan geen opbouwfunctionarissen had opgenomen. De vraag bleef daardoor open wat er met de PPR moest gebeuren als er geen Progressieve Volkspartij tot stand zou komen. Zonder beleid gericht op de opbouw van de partij zou zelfstandig deelnemen aan komende verkiezingen onmogelijk worden.

Zijn tweede kritiekpunt betrof de formatieopdracht voor Erik Jurgens. Ondanks het feit dat hij Jurgens hier zeer geschikt voor achtte, verbaasde hij zich over het feit dat de PPR-kerngroep, die het woord INSPRAAK altijd met hoofdletters schreef, een 'sterke man' de opdracht had gegeven om in zijn oneindige wijsheid een aantal problemen op te lossen en zo een deel van haar bevoegdheden uit handen gaf. Mol vermoedde dat in deze tijd van twijfel de gestalte van Erik Jurgens, die het volgens hem in

„Sterke man”

vinger plaats. „De mensen met politieke feeling, die tijdens kongressen het gemakkelijkst opvallen, hebben niet per definitie de organisatorische kwaliteiten die van bestuurders moet worden verlangd. De gekozen bestuursleden missen vaak een nodige dosis organisatietalent. Daardoor is veel werk het afgelopen jaar blijven liggen en ander werk zeer gebrekkig gedaan.”

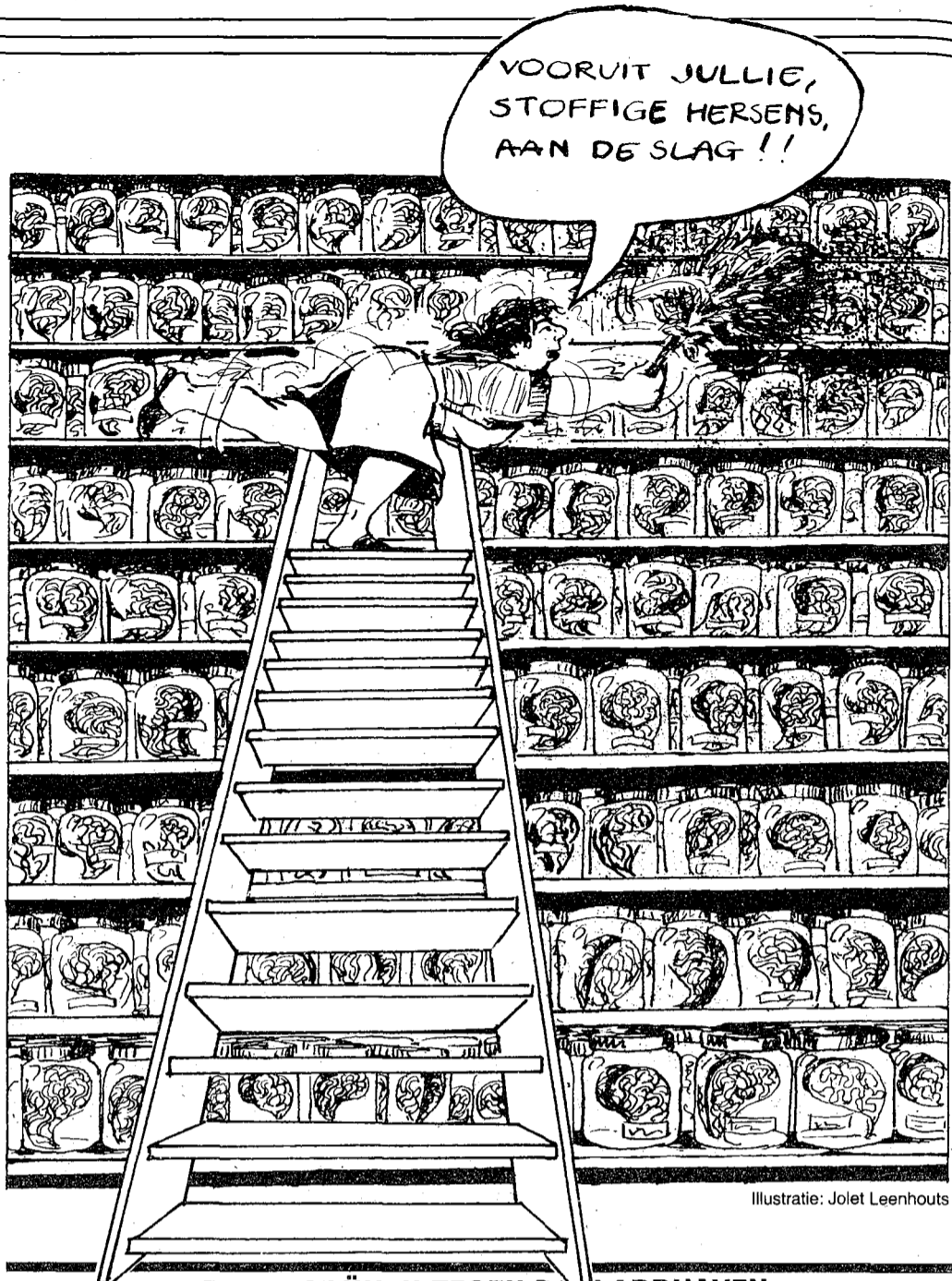
Weerstanden

Op de kerngroep van 21 augustus werd een nota van Wouter van Dam besproken genaamd „Nota betreffende een voorstel tot samenstelling en werkwijze PPR-bestuur”. In de nota werd gezocht naar een procedure voor de verkiezing van het partijbestuur waarbij gewaarborgd werd dat er een goed team van bestuurders tot stand zou komen. Vanwege de efficiency en samenhang moest de omvang van het bestuur beperkt worden tot het statuair minimale aantal van 8 leden. Bij de samenstelling van het

passiespel heel goed zou doen, een 'redt ons Lieve Heer'-effect had veroorzaakt. De PPR had nog niet met haar konfessionele achtergrond afgerekend.

Uiteindelijk kwam Jurgens met een voorstel voor een bestuur van 10 personen. Op het kongres werd er nog een elfde aan toegevoegd. Het kongres was gehoorzaam. Alle 11 werden gekozen. Dolf Coppes werd de nieuwe leider van het team dat aan hoge verwachtingen zou moeten voldoen. L'histoire ne se répète pas. Slechts bij de PPR ligt het iets anders. Het voorjaarskongres 1987 heeft vastgesteld dat het partijbestuur verkleind moet worden. De commissie samenstelling partijbestuur (de opvolger van Jurgens) zal mei 1988 met een gemotiveerd advies komen. Nu maar afwachten welk kwalitatief hoogstaand team het kongres straks voorgeschoteld krijgt.

HANS VAN EGDOM

Illustratie: Joliet Leenhouts

PPR EN GRÜNEN TEGEN DOLLARDHAVEN

NATUURBEHOUD BELANGRIJKER DAN GOED NABUURSCHAP

Binnenkort krijgen alle PPR-actiecentra een formulier in de bus waarmee handtekeningen kunnen worden ingezameld tegen het Dollardhavenproject. Deze handtekeningenactie is de volgende in een serie acties van PPR en Grünen tegen het Duitse voornemen om bij de stad Emden een enorm haven- en industriekomplex aan te leggen. De handtekeningen zullen nog dit najaar worden aangeboden aan de Eerste Kamer, want onze Oosterburen kunnen niet eerder beginnen met bouwen dan nadat de Senaat het Duits-Nederlandse Samenwerkingsverdrag Eems-Dollard heeft goedgekeurd.

Het plan om in de Dollard een haven te creëren is niet van vandaag of gisteren. De haven van Emden is moeilijk toegankelijk en kan alleen tegen hoge baggerkosten (40 miljoen DM per jaar) open worden gehouden. Tegelijkertijd heeft de Noordduitse regio, gegeven de grote werkloosheid, behoefte aan een nieuwe economische impuls. Met het grootschalige Dollardhavenproject hoopt men op alle fronten een goede slag te slaan: een goed bereikbare haven zou nieuwe industrieën aantrekken en daardoor het werkloosheidsprobleem in de stad Emden verlichten. Keerzijde van deze medaille is echter dat het plan een zware wissel trekt op het voortbestaan van een bijzonder zeldzaam natuurgebied. De Dollard — die ca. 100 km² groot is — is namelijk één van de laatste zogenaamde brakwatergetijdelandenschappen in Europa. Er vindt hier een voortdurende vermenging van zout en zoet water plaats, waardoor een heel eigen flora en fauna is ontstaan. Het meest schadelijke element van het Dollardhaven-plan is in eerste instantie de omlegging van de Eems, waardoor meer zoet water in het centrum van het gebied gaat stromen. Volgens een publikatie van de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee zou dit vergaande konsekwenties hebben voor het ecologisch systeem van de Dollard. Zo zou meer dan 30% van de voedselproductie voor vogels en vissen erdoor verdwijnen. Zeker 40 vogelsoorten vinden in de Dollard een ideaal broedgebied en een aantal daarvan, waaronder de kluut, wordt zelfs ernstig in hun voortbestaan bedreigd wanneer de Dollard haar zout-zoete watercultuur zou verliezen.

Heil

Naast de ecologische bezwaren bestaat er echter ook grote twijfel aan de economische waarde van een project als het onderhavige. Studies uit onverdachte

bron (zoals de regering van Niedersachsen) wijzen uit dat er in West-Europa geen toekomst meer is voor nieuwe zeehaven-gebonden industrieterreinen en dat er van die infrastructurale werken ook geen zuigkracht meer uitgaat voor de werkgelegenheid. Volgens de meest optimistische ramingen levert de investering in de Dollardhaven (kosten: 1,7 mld DM) over 60 jaar ten hoogste 3.000 arbeidsplaatsen op. Ook vanuit economische overwegingen valt daarom meer heil te verwachten van versterking van reeds bestaande activiteiten, zoals in recreatie, voedingsmiddelenindustrie en high-tech-industrie; in deze sectoren zijn nu al in totaal meer dan 30.000 mensen werkzaam.

Niettemin ondertekenden de regeringen in Den Haag en Bonn eind 1984 een zogenaamd Samenwerkingsverdrag Eems-Dollard. Dit verdrag was nodig omdat de Duits-Nederlandse grens in deze regio tot dusverre niet duidelijk was afgebakend. Volgens de overeengekomen grensvaststelling zou de nieuwe haven helemaal Duits gebied worden. Tevens verleent Nederland in het verdrag toestemming voor de aanleg van de Dollardhaven; waarborgen voor de bescherming van het milieu heeft Nederland hierbij nauwelijks bedongen. De Tweede Kamer heeft het Samenwerkingsverdrag inmiddels reeds geratificeerd, daarom is de hoop van de milieubeweging nu gericht op de Eerste Kamer. Hopelijk is de „Kamer van reflectie” bezonnen genoeg om natuurbehoud de plaats toe te kennen die het verdient, namelijk boven „goed nabuurschap”. Met een groot aantal Duitse en Nederlandse handtekeningen willen de Grünen en de PPR de argumenten tegen de aanleg van de Dollardhaven kracht bijzetten en de Senaat ervan overtuigen dat ze wijzer met de Waddenzee moeten zijn dan het kabinet en de Tweede Kamer.

TIM VERHOEF

OPNIEUW VERWARRING OVER SAMENWERKING:
DOORTASTENDHEID LEIDT TOT 'MISVERSTANDEN'

Al aan het begin van het jaar besloot het partijbestuur dat de PPR met een zelfstandige lijst aan de volgende Tweede Kamerverkiezingen zou moeten deelnemen. Die doortastendheid is inmiddels omgeslagen in aarzeling. Een ronde langs de provincies heeft vooral veel verwarring gezaaid. Er bleek van behoorlijk wat „misverstanden” sprake, zegt voorzitter Van der Plaats. De leden hebben de uitspraak te veel opgevat als „We gaan alleen door.”

Maart 1987: tijd voor iets nieuws?

Dat blijkt niet per sé de bedoeling. De PPR wil beslist geen blokkades opwerpen als het om toekomstige samenwerking gaat, zegt Van der Plaats en zij wijst daarbij op de uitspraak van het voorjaarskongres. Dit sprak uit dat de PPR zichzelf ziet als onderdeel van een links-radikale stroming en dat ze een actieve rol wil spelen in de totstandkoming van die stroming. Waarom dan toch die uitspraak om in 1990 (of eerder) zelfstandig mee te doen?, vragen veel geraadpleegde PPR-leden zich nu kennelijk af. Allereerst omdat de kerngroep om zo'n tijdige, richtinggevende uitspraak had gevraagd. Maar dat is misschien iets te formeel geredeneerd. Ten tweede omdat het partijbestuur in de opstelling van potentiële partners (PSP en CPN) geen enkele reden zag om een gezamenlijke lijst in de nabije toekomst voor mogelijk te houden. Ten derde omdat er met name na de Provinciale Statenverkiezingen (opnieuw) een sfeer was ontstaan waarin meewarigheid met de anderen gedijde en het eigen gelijk en werfkracht hemelhoog de lucht in werden geprezen. „De emoties rond de Provinciale Statenverkiezingen hebben in de beeldvorming rond de presentatie van de Resolutie te veel een rol gespeeld,” zegt de partijvoorzitter nu. „De eigen profilering krijgt te veel nadruk.”

Boos
 Met name in de PSP is hier en daar boos gereageerd. Bij alle afdelingen viel onlangs een voorstel van twee oud-bestuursleden (Erik Meijer, Alexander de Roo) in de bus om met een PPR die zelfstandig voor de Tweede Kamer opteert, ook niet samen te werken in het Groen Progressief Akkoord in de Europese verkiezingen. Tussen beide verkiezingen hoort continuïteit te bestaan, vinden de PSP'ers. De PPR kan moeilijk verwachten dat we meedoen als ze ons voor de kiesdeler nodig hebben en dat ze ons los kunnen koppelen als het ze niet meer uitkomt. De PPR gaat er volgens Meijer en De Roo te veel van uit dat CPN en PSP zodanig verzwakt zijn, dat het eenvoudig is om haar wil aan hen op te leggen. Nou, dat zal als het aan hen ligt, dus niet gebeuren. De PSP moet in hun visie voor een nieuw GPA alleen overleggen met partijen die op voorhand bereid zijn, daarna over verdere programmatische samenwerking en een eventuele gezamenlijke lijst door te onderhandelen. Of het PSP-kongres (in november, een week na de

PPR) zich in deze geest uit zal spreken, is nog niet te zeggen. De bedenkers van het ultimatum, verwachten in hun eigen partij in ieder geval een verschuiving ten faveure van de samenwerkingslijn. Ook in de CPN klinken op dit punt andere geluiden dan een jaar geleden. Noordhollands statenlid Marius Ernsting schreef voor de discussie in zijn partijbestuur een notitie die vergrote aandacht voor de samenwerking aanbeveelt. Vooral op lokaal nivo, maar ook landelijk wil Ernsting nu al gaan werken aan een gezamenlijk programma op hoofdpunten en daar behalve PSP en PPR, ook de PvdA bij betrekken. Daarna moeten er afspraken worden gemaakt over de manier om een dergelijk program in activiteiten om te zetten, schrijft Ernsting. Het oud-Kamerlid, regelmatig genoemd als opvolger van Ina Brouwer als toekomstig lijsttrekker, wil een voor het samenwerkingsproces verantwoordelijk bestuurslid aanwijzen, hij wil regelmatig bijeenkomsten beleggen over inhoudelijke onderwerpen, en hij wil alsnog toetreden tot De Rode Draad, het door PSP en PPR uitgegeven en gemaakte blad voor raads- en statenleden.

Vuurwerk
 Het klimaat bij de andere partijen is minder anti-samenwerking dan toen de PPR haar Resolutie nummer 2 naar buiten bracht. Misschien heeft de ferme uitspraak („we hebben zo vaak voor samenwerking ons best gedaan, nu doen we het alleen”) zijn werk bij PSP en CPN al wel enigszins gedaan. Een belangrijk deel van de eigen PPR-achterban, voorzover gehoord, blijkt de uitspraak voor zelfstandige verkiezingsdeelname voorbarig en/of ongewenst te vinden. Het partijbestuur is in verwarring geraakt. Sommigen leek het, gezien de ontstane verwarring, beter de Resolutie maar in te trekken. Anderen zagen daar juist geen enkele aanleiding in, hadden zo veel moeten toegeven om met zelfstandige deelname akkoord te gaan, dat ze er niets voor voelen om bij de geringste tegenwind weer overstap te gaan. Weer anderen hechten vooral aan duidelijkheid over de koers; zonder deze duidelijkheid valt er aan de uitvoering van heroverwegingsvoorstellen niet te beginnen. Vanavond (maandag) wordt in het partijbestuur een compromis besproken dat de impasse moet doorbreken. De PPR doet zelfstandig mee,

„tenzij op grond van nieuwe ontwikkelingen verwacht kan worden dat er een betere mogelijkheid is”. Daarbij wordt, in ieder geval door partijvoorzitter Janneke van der Plaats, niet zozeer gedacht aan een „betere mogelijkheid” als uitkomst van onderhandelingen tussen partijbesturen. Dat is een gepasseerd station. Wel kan er ruimte komen voor een nieuw politiek initiatief van betrokkenen in en buiten de partijen. Een Groen Progressief Akkoord, maar dan losser van de aangesloten partijen en met meer mensen van buiten. Wat er in die situatie met de bestaande partijen gebeurt is nog onduidelijk. GPA-voorzitter Wim de Boer weet daar in het laatste nummer van de Straatsburg Times wel antwoord op: „De tijd lijkt rijp om al ons marginale, grotendeels toch bijna zieltogende gedoe in een feestelijk vuurwerk te ontsteken om gelijktijdig met alles wat creatief, constructief en enthousiast is of kan worden te bouwen aan een sterke, aansprekende politieke formatie. Een GPA bijvoorbeeld...”

BRAM VAN OJK

MEER DAN GELEGENHEIDSKOALITIE:
GPA MOET VERDER WORDEN UITGEBOUWD

Als alles verloopt zoals het Dagelijks Bestuur het wil, besluit het partijbestuur vanavond tot een nieuw initiatief in de richting van het Groen Progressief Akkoord. In een brief aan CPN, PSP en Groene Partij Nederland wordt voorgesteld om de mogelijkheid te openen dat niet-partij gebonden rechtstreeks lid kunnen worden van het GPA. De PPR wil het GPA in ieder geval weer aan de Europes Verkiezingen laten mede doen. Nog dit jaar moet er een begin worden gemaakt met de opstelling van een programma op hoofdpunten.

„Voor ons is het GPA altijd meer dan een gelegenheidscoalitie geweest”, staat er in de concept-brief van het DB voor de aangesloten partijen. De PPR ziet het GPA als een succesvol samenwerkingsverband „dat het waard is verder uitgebouwd te worden.” En voorzover er verwarring mocht bestaan over de doelstelling op langere termijn. „We zijn uit op versterking en verbrekkcvvknfe progressieve beweging, op bundeling van krachten, op doorbreking van verstarde verhoudingen, op politieke vernieuwing.”

De toetreding van rechtstreekse leden tot het GPA speelt in deze opzet een sleutelrol. Ze gaan meedoen in het Groen Progressief Overleg (een soort algemeen bestuur), en als ze met meer dan 500 zijn, komen ze ook in het Dagelijks Bestuur. Net als de aangesloten partijen, mogen de rechtstreekse leden uit hun midden vijf kandidaten aanwijzen voor de verkiezingen voor het Europees Parlement in 1989. Het Groen Platform Nederland dient zich in deze konstruktie op te heffen en haar leden op te roepen rechtstreeks lid te worden van het GPA.

SPIEGELGEVECHTEN OVER CIJFERS:
BESCHAMENDE HOUDING VAN LUBBERS

„Ik heb geen zin in een stichtelijk slotwoord”, zei premier Lubbers, toen hij op de tweede dag van de Algemene Beschouwingen, na zijn antwoord aan de Kamer, door Ria Beckers werd gevraagd of er achter het kabinetsbeleid misschien ook nog iets van visie school. De dag erna, herinnerde Beckers de minister-president aan de eigen vrome woorden die hij nog maar vijf jaar geleden als fractievoorzitter van het CDA sprak. „Een politikus mag kennelijk als hij aan de macht is niet meer worden aangesproken op het perspektief dat hij mensen pretendeerde te bieden”.

Beckers had in de eerste termijn van de beschouwingen (zie pagina 3) al uitgebreid stil gestaan bij de gapende kloof tussen voormalige mooie woorden in Troonredes en Miljoenennota's, en huidig beleid. Volgens Lubbers blijkt de visie van het kabinet vanzelf uit de manier waarop de werkloosheid wordt aangepakt. „Alsof scholing op straffe van korting van uitkering perspectief biedt, als er geen banen zijn”, schamperde Beckers in een kennelijke verwijzing naar het voorstel van de VVD. Van een werkelijk debat was er tijdens de Algemene Beschouwingen opnieuw nauwelijks sprake. Ook de immer actieve Kok was met name geïnteresseerd in het exakte koopkrachtplaatje en het precieze aantal nieuwe banen.

Niet geheel ten onrechte, wees Lubbers hem er, in een toch nog enigszins stichtelijk slotwoord op, dat Tweede Kamer en kabinet door dit soort discussies ten onrechte de schijn ophouden dat ze werk en inkomen nauwkeurig in de hand hebben. Maar wil dat zeggen dat er voor meer fundamentele discussie ruimte was; dat de invulling van het beleid aan de begrotingsbehandelingen werd overgelaten? Geenszins.

„We blijven steken in zinloze spiegelgevechten over de cijfers”, zei Ria Beckers. „Men kruipt weg voor de naakte feiten die iedereen constateert, omdat men geen stap kan zetten buiten het eigen denkkader. Een beschamende houding.”

De opmars van Le Pen:
„Wij zijn racisten, wij hebben hem gedood, omdat hij een Arabier was”. Pagina 4

Waarom Lubbers zich geneert voor de Miljoenennota:
De tweedeling in een zorgzame samenleving Pagina 3

Er dreigt een „russifikatie” van de samenleving
Werklozen behandeld als paria's Pagina 5

Don Quichot in Woensdrecht
Vredesbeweging is de kluts kwijt Pagina 6

„De PPR is nooit lastig.”
Burgemeester Bandell wil meer warmte Pagina 7

,LOKAAL EN INTERNATIONAAL'

Steunpunt maakt samenwerking spannend

Medio september is op initiatief van PSP en PPR, het nieuwe landelijke steunpunt „Lokaal en Internationaal” van start gegaan. Het is opgezet voor lokale groepen en voor radikaal linkse gemeenteraadsleden voor advies, begeleiding en het aanreiken van documentatie.

Er is bij een recent onderzoek bij Nederlanders een moedeloosheid gekonstateerd als het gaat over de problemen van de derde wereld (Nipo-onderzoek in het blad Onze Wereld). Daartegenover staat dat er steeds meer initiatieven komen van mensen die een samenwerking willen aangaan vanuit directe persoonlijke contacten op het lokale nivo met mensen elders in de wereld. Gemeentelijke overheden tonen zich steeds meer bereid deze activiteiten financiële ruimte te geven. Het steunpunt wil de mensen uit de eigen achterban aansporen en helpen om in de eigen buurt of woonplaats bij dergelijke activiteiten een stimulerende rol te spelen. Het steunpunt vindt dat wederzijds respect in de omgang tussen verschillende culturen, uitwisseling in persoonlijke contacten en openhartige konfrontatie de kern moeten zijn van onderlinge samenwerking. Het komt er dan op aan om bereid te zijn om onze eigen cultuur en onze eigen ontwikkeling met andere ogen en dus kritisch te gaan bezien. Dan kan samenwerking in plaats van moedeloos makend inspirerend en spannend zijn. Het steunpunt is geopend op woensdag van 13.00 tot 17.00 uur in het PSP-gebouw, Nieuwe Looiersstraat 45, postbus 700 1000 AS Amsterdam, tel. 020-267374.

Jongerenkultuur

Zomaar eens wat, op het eerste gezicht, losstaande feiten. Er zijn tweehonderd miljoen jongeren in Nederland. Negenenzeventig procent van de jongeren tussen de 6 en 13 leest de Donald Duck. Tweehonderdduizend jongeren zijn werkeloos. Jongens houden van schaatsen, meisjes houden vooral van zwemmen. Er zijn kakkers, disco's, punkers, headbangers, rockers en socio's.

Zo losstaand zijn die feiten echter niet. Bijvoorbeeld omdat de PPR-jongeren een kongres over jongerenkultuur hebben. Want al die feiten hebben te maken met jongerenkultuur. Zaterdag 28 november wordt het kongres in Utrecht, zaal Cuneera, gehouden. Er is een uitgebreid programma gemaakt: vanaf 14.00 uur een talkshow m.m.v. de meidetelefoon, Club Veronica, Youth for Christ en een punkzangeres, er zijn vele workshops, een debat tussen jongeren en mevrouw M. van der Brink, voorzitter van de Raad van het jeugdbeleid en er is natuurlijk een feest. Een kongres is geen kongres als er niet vergaderd wordt. Dat staat 's ochtends vanaf 10.30 uur op het programma. De PPR-jongeren zullen daar hun jaarplan vaststellen en een nieuwe voorzitter kiezen.

Nogmaals, zaterdag 28 november van 10.30 uur tot diep in de nacht vindt het PPR-jongerenkongres plaats in Cuneera te Utrecht. Voor meer informatie kun je bellen naar het secretariaat: 020 - 228461 of de verdere berichten in de Radikalenkrant en de Jonge Radikalenkrant afwachten.

Kandidaatstelling partijbestuur

Op het voorjaarskongres van 1988 moet een geheel vernieuwd partijbestuur aantreden. De vernieuwing betreft niet alleen de personele samenstelling, maar ook het aantal bestuursleden, de taakverdeling en de werkwijze. Hoe het partijbestuur nieuwe stijl zou moeten functioneren, staat in de Radikalenkrant van 17 augustus jl., als onderdeel van de voorstellen over de uitvoering van de heroverwegingsoperatie (pagina 8, punt 1.). Deze voorstellen worden behandeld op het kongres van 20 en 21 november a.s.

De voorgestelde functies in het nieuwe partijbestuur zijn:

1. voorzitter;
2. sekretaris organisatie/penningmeester;
3. sekretaris emancipatie, scholing en vorming, tevens vice-voorzitter;
4. sekretaris inhoudelijk werk;
5. sekretaris buitenland;
6. sekretaris publiciteit;
7. sekretaris lokale politiek.

De partij wordt opgeroepen om voor deze 7 functies kandidaten te stellen. Kandidaten mogen worden gesteld door de actiecentra, door de landelijke categoriale groepen, door tenminste 15 partijleden gezamenlijk en door het partijbestuur. Partijleden die voor een bestuursfunctie in

aanmerking willen komen, zullen voor een gesprek worden uitgenodigd door de Commissie Samenstelling Partijbestuur (KSP). Deze commissie heeft tot taak een gemotiveerd advies aan het kongres uit te brengen over de meest wenselijke samenstelling van het partijbestuur. Kandidaatstellingen moeten schriftelijk en ondertekend worden ingediend vóór 1 december a.s. Inzenden aan Commissie Samenstelling Partijbestuur, p/a Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Mocht het komende kongres over de voorgestelde functie-verdeling in het partijbestuur anders besluiten, dan zal dat in de Radikalenkrant van 23 november worden meegedeeld.

HARTVERWARMEND AANBOD UIT ARNHEM:

Loesje neemt klein links de maat

Loesje in Arnhem gaat zich eindelijk eens serieus met politiek bezig houden. Haar aanbod om warme winterkleden voor klein links te breiden wordt in de PPR als „hartverwarmend” beschouwd. Het partijbestuur overweegt serieus om de 500 PPR-sjaals die onverkoopt bleken aan het Loesje-fonds ter beschikking te stellen. Dan kunnen ook de andere kleine linken ervan profiteren. Dat vergult de financiële strop (zo'n 8000 gulden) tenminste nog een beetje. De redactie drukt Loesjes brief, inclusief bestelformulier, hierbij integraal af.

Arnhem, 01 oktober 1987

L.S.

Misschien een wat onbescheiden vraag: Maar wat is uw maat, c.q. wat zijn uw maten.

U moet weten, wij van Loesje voeren een aktie

„Nederland breit voor klein links”.

Het is nodig. Via de pers bereikt ons een niet aflatende stroom berichten over de crisis in links. En Ina Brouwer sprak in VINYL van september over klein links dat de draad kwijt is en overwintert.

Volgens onze gegevens bent u rechtstreeks betrokken bij deze „overwintering” vandaar onze ietwat indische vraag over „de maten”.

Bijgaand treft U een bestelformulier aan waarop U eventuele wensen kenbaar kunt maken. Na afloop van de aktie zal het door U bestelde overwinterings-pakket bij u thuis bezorgd worden.

Met vriendelijke groet

Loesje

Postbus 1045

6801 BA Arnhem

NEDERLAND BREIT VOOR KLEIN LINKS

Loesje

POSTBUS 1045 6801 BA ARNHEM

P.S. Mocht u zichzelf niet scharen onder de overwinteraars, dan kunt u deze brief als ongeschreven beschouwen.

U bewijst ons een dienst wanneer u in dat geval deze brief doorgeeft aan iemand in eigen gelederen die beter aan de omschrijving van overwinteraar of overwinteraarsster voldoet.

Najaarskongres

Op vrijdag 20 en zaterdag 21 november a.s. wordt in Rotterdam het najaarskongres van de PPR gehouden. Het kongres vindt plaats in restaurant Engels, Stationsplein 45 in Rotterdam, tel. 010 - 4119551. Vrijdagavond duurt het kongres van half acht tot ongeveer kwart voor elf; zaterdag van 10 uur tot ongeveer kwart over vier.

Na het zomerreces van de Tweede Kamer zijn ook de uitzendingen voor politieke partijen op radio en TV weer hervat. De eerste uitzendingen van de PPR zullen de meesten wel gemist hebben. Daarom zal alles vanaf nu weer worden aangekondigd in de Radikalenkrant.

De eerstvolgende TV-uitzending van de PPR is op 9 december aanstaande. Tot 1 april zijn de uitzendingen nog op woensdagavond van 19.12 - 19.22 u. op Nederland 2. Na 1 april worden uitzendingen van de politieke partijen verbannen naar Nederland 3.

De radio-uitzendingen zijn m.i.v. het nieuwe seizoen verhuisd van de maandag naar de dinsdag. Frekwentie, zender en uitzendtijd zijn niet veranderd. Nog steeds is de PPR eens in de twee weken op dinsdag van 18.20 - 18.30 u. op Radio 5, die zender die alleen op de middengolf te ontvangen is. De eerstvolgende uitzendingen zijn op 3 november en 17 november.

Kolofon: De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen. Redactie, administratie en advertenties: Partijburo PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Redactie: Arda van den Brink, Marc Broere, Jan Dirx, Jan Huismans, Anneke van 't Hull, Bram van Ojik (eindredactie), Onno de Zwart. Redaktiesekretariaat: Emmy Schoulen. Vormgeving: Joep Paulussen. Foto's: Angelo Goedemondt, Fred Jansz, e.a. Abonnementen: Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, tnv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

De agenda vermeldt onder meer:

- behandeling heroverwegingsvoorstellen (vrijdag 19.45)
- toespraak partijvoorzitter Janneke van der Plaats (21.00) financiën
- verantwoordingen partijbestuur en fracties (21.40 resp. 22.10)
- toespraak fractievoorzitter Ria Beckers (zaterdag 10.15)
- behandeling resolutie II — over de koers van de PPR — (10.35)
- Eritrea — met toespraak vertegenwoordiger bevrijdingsbeweging — (11.50)
- behandeling kongresstuk 'Een bewegelijk antwoord' (13.40)

Werkdag basisinkomen

Het Groen Progressief Akkoord (CPN, GPN, PPR en PSP) organiseert op vrijdag 6 november 1987 een bijeenkomst „werkdag” over het basisinkomen. De „werkdag” wordt gehouden in De Amershof, Snoukaertlaan 11 in Amersfoort.

Programma:

- 15.00 Opening door Nel van Dijk, Europees Parlementslid GPA
- 15.05 Basisinkomen: de kapitalistische weg naar het kommunisme, lezing door Robert-Jan van der Veen (Universiteit Amsterdam)
- 15.45 Diskussie
- 16.00 Vier werkgroepen parallel:

- * Basisinkomen en emancipatie, Maria van Veen (Vrouwenbond FNV)
- * Basisinkomen en ATV, Greetje Lubbi (Voedingsbond FNV)
- * Basisinkomen en kleine ondernemingen, Bart Nooteboom (Universiteit Groningen)
- * Basisinkomen en sociale zekerheid/informeel werk, G. Keijzers, één van de auteurs van het WRR-rapport over basisinkomen en Piet Renooy of Jos Mevissen van het onderzoeksburo Regioplan, dat

Alle mensen die door hun actiecentrum als stemgerechtigd kongresdeelnemer zijn afgevaardigd, krijgen automatisch de kongreskrant. De krant is ook verkrijgbaar voor belangstellenden. Aanvragen kan bij het partijburo (tel. 020 - 227342). In de kongreskrant staan onder meer de verantwoordingen van partijbestuur en Kamerfrakties. Verder bevat de krant de begroting voor 1988. Op deze begroting kunnen tot uiterlijk vrijdag 13 november amendementen worden ingediend. Zaterdag is er mogelijkheid tot kinderopvang. Wie hier gebruik van wil maken, wordt verzocht dat vóór vrijdag 13 november te melden bij het partijburo. Het kongrespodium weet dan voor hoeveel kinderen er begeleiders nodig zijn.

Kongresgangers die in Rotterdam of omgeving willen overnachten, kunnen zich opgeven bij Heribert Akkerman en Frea Prins, tel. 010 - 4375209. Partijleden uit (de omgeving van) Rotterdam worden verzocht op hetzelfde adres slaapplekken aan te bieden.

onderzoek naar informeel werk heeft gedaan.

- 17.30 Gelegenheid tot eten en informele gesprekken
- 18.30 Julien Libbrecht over het standpunt van de Vlaamse groene partij (AGALEV)
- 18.35 Michael Opiëlka over het standpunt van de Grünen naar aanleiding van het driejarige wetenschappelijke project van de Groene Bondsfractie over basisinkomen
- 19.15 Diskussie
- 19.30 Forumdiskussie met Ina Brouwer (CPN), Leo Platvoet (PSP), Janneke van der Plaats (PPR) en Paul de Beer (Werkgroep PvdA voor een basisinkomen)
- 21.00 Einde

Deelname door f 14,- over te maken op giro 2713865 tnv A. de Roo, Amsterdam ovv Werkdag basisinkomen. Dan wordt u het 100 bladzijden dikke voorbereidingsboek toegestuurd. Zonder porto voor 10 gulden verkrijgbaar. Toegang op basis van dit boekje.

Inlichtingen: Bram van Ojik (020 - 227342), Alexander de Roo (020 - 653660) alleen vrijdag-maandag bereikbaar, Harry van den Berg (020 - 311405) 's avonds.

Bestelformulier

Aantal	Artikel	Maat
_____	Muts	S M L EL
_____	Trui	S M L EL
_____	Borstrok	S M L EL
_____	Sokken	36-39 39-43 43-46
_____	Sjaal	kort lang
_____	Bivakmuts	
_____	Lange onderbroek	S M L EL
_____	Beenwarmer	
_____	Malliot	S M L EL
_____	Wanten	M L

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Plaats: _____

ARMEN MOETEN VOOR ARMEN ZORGEN SCHILD VOOR ZWAKKEN IS IJZEREN GORDIJN

„Wij hebben een uitstekende baan en willen een minimum gezin adopteren. Wie wijst ons de weg? Brieven onder nr. 100-31161 buro van dit blad”. De tweedeling die de afgelopen jaren in de samenleving is ontstaan, kan niet scherper worden getekend, dan door deze advertentie, die 14 september in enkele landelijke kranten stond. Een ongewone uiting van solidariteit, die blijkbaar in de eigen omgeving niet terecht kan en zich anoniem een weg zoekt door het land, via brieven onder nummer. De rijke en de arme kant van Nederland, twee werelden die van elkaar weten maar elkaar niet kennen. Misschien wordt dit wel het begin van een Foster Parentsplan voor eigen land: straks fijn met je weldoeners op de foto, want je dankbaarheid als minimumgezin is natuurlijk groot.

zorgzame samenleving een overheid nodig heeft die die werelden met elkaar verbindt, door op te treden als schild voor de zwakken en voor hen ontplooiing en participatie mogelijk te maken. En wat doet het kabinet? Het negeert alle waarschuwingen. Het bagetelliseert de omvang van de problemen. Het heeft het schild voor de zwakken tot een ijzeren gordijn gemaakt. En daarmee, inderdaad, de poten onder de zorgzame samenleving weggezaagd.

Versleten kreten

De Minister-President is ons eindelijk een verklaring schuldig. Een antwoord op de vraag wat hem eigenlijk bezielt. Jaar op jaar heeft hij zich daaraan onttrokken. De Troonrede moet het doen met een paar versleten kreten. Is nu het ogenblik niet gekomen om de visie achter het regeringsbeleid te onthullen? Er wordt gefluisterd dat hij zich geneert voor zijn eigen Miljoenennota. Wij kunnen ons dat voorstellen. Want wat had het kabinet Lubbers zich niet voorgenomen en hoe anders pakte dat uit. Kabinet en Minister-President staan volkomen in hun hemd. Zelfs de Raad van State tikt je op de vingers vanwege een veel te positief werkgelegenheidsverhaal en waarschuwt voor de maatschappelijke aanvaardbaarheid van het beleid. Een beslissend moment. Breng je na vijf jaar regeren nog de moed op om de situatie eerlijk onder ogen te zien en met het parlement naar antwoorden te zoeken? Of kies je voor struisvogelpolitiek, vanuit de pretentie van de macht: wij hebben nu eenmaal de wijsheid in pacht? Krijgt de Tweede Kamer morgen hetzelfde antwoord als de Raad van Kerken in augustus: helaas, het kan niet anders? En zal men, net als toen, daaraan toevoegen: Wij hopen dat u in deze situatie mensen niet wilt ontmoedigen, maar met ons mee zorgt dat er geen malaise-stemming in de samenleving ontstaat? Het kabinet beseft wel degelijk wat het oproept. Eerst wordt de overbelaste democratie ten tonele gevoerd, om verzet van burgers tegen overheidsbeslissingen te ontmoedigen. Dan heeft men de Kerken nodig om de zaak in de touwen te houden. En vervolgens horen we de Troonrede, waar rechtshandhaving boven gerechtigheid staat. Verharding en confrontatie, de verloedering van de overheid, dat staat ons land te wachten. De reactie van de Raad van Kerken is onomwonden: wij zijn er niet om het regeringsbeleid goed te praten, maar om onrecht te bestrijden. Wat doet de fractievoorzitter van het CDA? Speelt hij ondanks alles deze tragi-komedie van „solidariteit, tolerantie en verantwoordelijkheid”, van een dappere werkploeg die redt wat er te redden valt, weer gewoon mee? Kiest ook hij de kant van de rijken? Zeker, een oplossing vinden voor de gezinszorg en de herstellingsoorden is belangrijk. Maar het zou in de huidige omstandigheden een kapitale fout zijn, de discussie te beperken tot wat wisselgeld.

Klappen

De politiek moet zijn prioriteit verleggen. Niet langer de vraag stellen hoe de klappen van het economisch systeem te verdelen, maar hoe aan die klappen een eind te maken. Laat ik een aantal ontwikkelingen eens in dit licht bezien.

1. Grote bedrijven gaan meer en meer in het buitenland investeren, Nederland wordt hun te klein. Zij hebben steeds minder belang bij volledige werkgelegenheid hier en bij een koopkrachtgroei voor iedereen. De mensen met een uitkering, ruim een kwart van de bevolking, zijn gezien de buitenlandse afzetmogelijkheden kruimelwerk. Temeer daar een flinke groep wel in koopkracht stijgt en zich luxeconsumptie kan veroorloven (zie de vakanties in het buitenland).

2. Met de export gaat het uitstekend. Het overschot op de betalingsbalans neemt volgend jaar maar iets af. De kapitaalexport blijft groeien. Maar de winsten van de buitenlandse investeringen worden daar weer gebruikt. Wij zien er weinig van terug. Toch draait het hele beleid om versterking van de exportpositie. En daarbij is een laag uitkeringsniveau voordelig voor de ondernemers, want dat drukt de lonen.

3. De werkgevers eisen elk jaar loonmatiging, maar willen die eis niet verbinden aan de vakbondeis van

lozen en 400.000 andere werklozen. Het aantal vakatures moet gewoon worden vertienvoudigd. De minderheden nu weer van de SER naar de WRR sturen is onaanvaardbaar.

- Lastenverlaging is nodig voor de arbeidsintensieve en lastenverhoging voor de kapitaalsintensieve industrie. Bij voorbeeld door de WIR-basispremie te storten in een volksverzekeringsfonds voor de AAW en zo de werkgeverspremie te verlagen.

- De overheid dient op grote schaal te investeren in milieu, volkshuisvesting en openbaar vervoer en zo andere nuttige investeringen aan te trekken. Zie het plan van de milieubeweging en de FNV. Het financieringsstekort mag daarvoor tijdelijk stijgen.

- De koopkracht van de mensen met lage inkomens moet omhoog, de algemene lastenverlichting kan dan achterwege blijven.

- Noodzakelijke zorg en voorzieningen willen we handhaven en verbeteren: gezinszorg, ouderenzorg, huursubsidie, onderwijs.

- Op volksgezondheid kan anders worden bezuinigd. - Ook defensie mag inleveren en bewapeningsgeld vrij maken voor ontwikkeling. De PPR is blij met een akkoord over de kruisraketten. Dat vergt geen extra konventionele inspanning, maar initiatieven tot verdere nucleaire en konventionele ontwapening. En „initiatieven” is iets anders dan vrijblijvend op de bondgenoten wachten. Dan blijven we zelfs met de Orion zitten.

- Laat, tenslotte, de overheid terugtreden uit het

Rijk en arm, zij die in het licht en zij die in de schaduw staan, zoals de Minister-President het noemde: twee werelden, gescheiden door een brede grijze zone. Nog niet zo lang geleden was dat het verbindende veld waar alles gebeurde, nu wordt het een niemandsland. Je zit of aan de goede of aan de verkeerde kant van de samenleving. Wie goed zit neemt de beslissingen. Wie aan de verkeerde kant terecht komt, ziet één voor één alle verbindingen verbroken en is tenslotte — letterlijk — nergens meer. Geen werk, geen geld voor maatschappelijke activiteiten, geen telefoon, geen krant, geen vervoer. Bezuinigingen op de club- en buurthuizen, de huursubsidie, het onderwijsvoorrrangsbeleid. Eigen bijdragen gezondheidszorg. Uitgeschakeld. Veroordeeld tot isolement. Tot een onzichtbare wereld van apartheid. Het gaat om meer dan anderhalf miljoen mensen.

Wie niet meer kan communiceren, wordt alleen via anderen gehoord. Het zijn vooral de Sociale Diensten en de Kerken die de verboden armoede zichtbaar proberen te maken. Met de rapporten „Minima zonder marge”, met de conferentie „De arme kant van Nederland”. En een stad als Den Haag heeft de moed er iets aan te doen. Liefdadigheid als oplossing verwerpen de Kerken. Zij zijn niet bereid de taak van de overheid over te nemen. Zij pleiten voor een ander beleid, waarschuwen de politiek niet langer de poten onder de stoel van de zorgzame samenleving weg te zagen.

Restaurant Brinkman

De PPR-fractie reageert soms cynisch op het verhaal van de zorgzame samenleving. Cynisch, omdat in onze ogen beeld en politieke werkelijkheid hier wel erg ver uit elkaar liggen. Maar laten we nu eens geen brute opzet veronderstellen. Laten we aannemen dat het om meer gaat dan een ideologische Saus, opgediend door restaurant Brinkman, om de harde bezuinigings-brokken beter verteerbaar te maken. Dan is het op zijn minst toch verregaand ondoordacht. Waarom?

Het credo van de zorgzame samenleving luidt: mensen, zorg voor jezelf, je familie, je burens, je vrienden; wij geloven in één ondeelbare samenleving waarin we allemaal voor elkaar opkomen; daarom treedt de overheid terug. Dit credo lijkt verdacht veel op vermetel vertrouwen. Want wie zijn die „we” eigenlijk? Wie zijn de familie, de burens, de vrienden van Minister Brinkman, van Minister Ruding, van de meesten van ons? En waar wonen zij? Juist, ieder heeft zijn eigen circuit, zijn eigen woonomgeving, zijn eigen wereld. De rijken worden dus geacht voor de rijken te zorgen, de armen zorgen voor de armen en de overheid treedt terug.

Een kind begrijpt dat vanaf dat moment de samenleving alleen nog maar in stukken uiteen kan vallen. Een kind weet dat de armen ook onderling tegen elkaar zijn uitgespeeld en dat saamhorigheid soms ver te zoeken is. Een kind kan zien dat een werkelijk

arbeidsduurverkorting, achteraf blijkt telkens weer een fikse loonstijging. Niettemin eist de Minister President in het najaarsoverleg opnieuw loonmatiging van de vakbeweging maar geen herverdeling van arbeid van de werkgevers. Zij hoeven kennelijk niet toe te geven op hun eigen belangen ten behoeve van de werkgelegenheid. Uiterst warig dan ook, die complimentjes van de heer Van Lede aan de vakbeweging, dat ze zo mooi heeft meegespeeld in het matingsproces. (FEM, 16 mei 1987).

4. Oplossing van de werkloosheid is bij ongewijzigd beleid een illusie. Het CPB komt in een voorspellende studie tot 935.000 werklozen in 1990, 900.000 in 1995 en 580.000 in 2000. Nieuwe technologie maakt de ondernemer minder afhankelijk van menselijke arbeid. En het werk dat overblijft zal steeds meer ongeschoold zijn, alleen voor de kleine groep die de technologie beheerst wordt de kwaliteit van de arbeid vergroot. Het maatschappelijke gevolg daarvan is dat de arme en de rijke kant van de samenleving worden uitgebreid en de middenmoot verder inkrimpt. De tweedeling verscherpt zich nog.

Gewogen

Arbeidsduurverkorting moet terug op de politieke agenda. De sociale partners kan loonmatiging voor atv desnoods worden afgedwongen. Je alleen richten op werkervaring en scholing is veel te weinig. Er zijn maar 70.000 vakatures voor 365.000 langdurig werk-

priveleven van uitkeringsgerechtigden. Laat ze mensen met een uitkering eindelijk serieus nemen. Door herverdeling van de betaalde arbeid. Door veel betere voorwaarden voor vrijwilligerswerk. Met het CDA vinden wij dat even belangrijk voor de samenleving als betaalde arbeid. Maar juist daarom wordt het tijd de feiten onder ogen te zien. Het recht op arbeid kan in de maatschappij van vandaag niet langer worden gedefinieerd als het recht op volledige betaalde werkgelegenheid. De konsequentie daarvan is, dat we ook het recht op inkomen niet langer mogen vereenzelvigen met het recht op loon uit arbeid. Daar ligt de kern van het probleem van de tweedeling. Van het vernederende misverstand dat uitkeringsgerechtigden niets opleveren, alleen maar geld kosten. Wie werkelijk een zorgzame samenleving wil, moet die discussie durven voeren en moet ook durven nadenken over het basisinkomen. Wie werkelijk een zorgzame samenleving wil, kweekt geen armoede en maakt mensen niet afhankelijk van liefdadigheid. Hoë goed bedoeld ook, de advertentie „Wij hebben een uitstekende baan en willen een minimumgezin adopteren” is voor de politiek een teken aan de wand. Een „mene tekelt”: „gewogen en te licht bevonden”. Zij doet er goed aan dat teken te verstaan.

RIA BECKERS

(De tekst is een gedeelte uit de bijdrage van de PPR-fractie aan de Algemene Beschouwingen, 6 oktober 1987).

Afgelopen zomer schuimde Jean-Marie Le Pen de Franse stranden af met een groots opgezette campagne in het kader van de presidentsverkiezingen van volgend jaar. Ook de zon-overgoten badplaatsen aan de Côte-d'Azur werden door het circus van het Front National aangedaan. Overdag deelden „frisse” meisjes aan de badgasten kleurrijke ballonnen uit met teksten als „J'aime Le Pen” en even later vliegt een reclame-vliegtuigje over met de mededeling dat er die avond een grote politieke meeting plaats vindt. In Cagnes-sur-Mer, vlak bij Nice, vloog wel de grote tent van het Front National om onverklaarbare redenen in brand, maar niettemin telden een kleine tweeduizend belangstellenden deze juli-avond dertig francs neer om Le Pen dan maar onder de blote hemel te horen en te zien. Met veel schijnwerpers en onder de tonen van „Va Pensiero”, een koor uit Verdi's Nabucco waarin de ontheemde joden in Babylon hun vaderland betreuren, komt „notre meneur” op. Valse pathetiek is Le Pen nooit vreemd geweest. Applaus en gejuich, vooral van de goed vertegenwoordigde plaatselijke bevolking, zijn zijn deel, want Jean-Marie is populair in Cagnes-sur-Mer. Bij de laatste verkiezingen in 1986 scoorde het Front National in deze luxe badplaats 24% van de stemmen, een percentage dat aangeeft dat de aanhang van het Front National nog steeds hard groeit in dit deel van Frankrijk. In Alpes-Maritimes, het distrikt van en rond Nice, bedroeg Le Pen's aanhang bij vorig jaar gehouden verkiezingen bijna 21%. In Bouches-du-Rhône, het distrikt van en rond Marseille, behaalde het Front National 22,5% en in andere distrikten in dit deel van Frankrijk was het net zo gesteld.

Beangstigend

Nationale peilingen laten op dit moment slechts een kleine vooruitgang zien voor het Front National, maar een regionaal opinie-onderzoek, uitgevoerd door het blad Le Point, geeft aan dat het afgelopen jaar de aanhang van Le Pen in Zuid-Frankrijk nog sterker is toegenomen. Volgens dit onderzoek varieert die aanhang in de distrikten aan de Middellandse Zee nu tussen de 25 en 34%. Zo'n acht maanden voor de presidentsverkiezingen en 'n klein half jaar voor de verkiezingen van burgemeesters en gemeenteraden zijn dit beangstigende cijfers. In Marseille, de afgelopen jaren het bolwerk van de socialist Gaston Defferre, is het Front National nu met meer dan 30% zo'n beetje de tweede partij in de stad en volgens genoemd opinie-onderzoek maakt Le Pen in 1989 een zeer reële kans om in deze tweede stad van Frankrijk tot burgemeester gekozen te worden. Ronald Perdomo, de Marseillaanse chef van het Front National: „Het burgemeesterschap is voor ons haalbaar in Marseille. Net als alle andere nationale politieke leiders heeft Le Pen een sterke thuisbasis nodig. Waar kan hij beter terecht dan in Marseille?”

Wroeging

Terug nu naar de Côte-d'Azur, naar Nice. Daar werd op 13 juni op een verlaten parkeerterrein vlak bij een brede boulevard een Tunesische man vermoord. De man woonde en werkte al tien jaar in Nice, het was een onopvallende immigrant. Bij de lijkchouwing kwam vast te staan dat de man overleden was aan een interne bloeding die veroorzaakt was omdat zijn nieren kapot geschopt waren. 'n Kleine twee maanden later werden de daders, zes jongens in de leeftijd tussen 17 en 21 jaar, door de politie gearresteerd en verhoord. „Ja, wij hebben een Arabier gedood, nou en?”, verklaarde de oudste van de bende doodern-

DE NEO-FASCISTISCHE OPMARS VAN LE PEN: MOGEN WE NOG NAAR ZUID-FRANKRIJK OP VAKANTIE?

Met relativerende opmerkingen over de vergassing van de 6 miljoen joden en een optreden als knokploeg in de Franse Assemblée Nationale laat het Front National van Le Pen de laatste tijd regelmatig zijn ware gezicht zien. Of het de kiezers af zal schrikken, valt nog te bezien. Vooral in het Zuidoosten van Frankrijk, aan de Côte-d'Azur, in de Provence en in Marseille heeft het Front kansen om de grootste partij te worden. A. Delfino vraagt zich of we met goed fatsoen nog wel naar Zuid-Frankrijk op vakantie kunnen.

„J'aime Le Pen”, op kleurrijke ballonnen

stig. De jongens bleven ook na hun arrestatie onderling solidair en gaven allen zonder enige spijt of wroeging te kennen: „Wij zijn racisten, wij hebben

hem gedood omdat hij een Arabier was.” Racistisch geweld, het in elkaar slaan van Noordafrikanen bijvoorbeeld, heeft de afgelopen jaren in Frankrijk schrikbarende vormen aangenomen. Het haalt echter lang niet altijd de kranten. Tientallen, zo niet honderden Noordafrikanen zijn in Frankrijk de afgelopen jaren neergestoken of -geschoten, in elkaar geschopt, mishandeld of vermoord. Meestal waren en bleven de daders anoniem. Maar deze uitzonderlijk openlijke racistische moord heeft wel veel reacties uitgelokt in de Franse pers. De Internationale Liga

Tegen Racisme en Antisemitisme (LICRA), de oudste anti-racisme organisatie in Frankrijk, verklaarde zeer verontrust te zijn over de „openlijke exploitatie van racisme en vreemdelingenhaat die de daders in Nice zonneklaar geïnspireerd moet hebben”. En verscheidene organisaties wezen met een beschuldigende vinger naar Le Pen en de zijnen: „Deze moord in Nice is niet zomaar een moord. Het is een racistische moord die het gevolg is van het klimaat van haat en intolerantie dat door extreem-rechts in deze streek wordt opgeroepen”, was een reactie die de gedachten van velen verwoordde.

Aap

Datzelfde klimaat van vreemdelingenhaat blijkt uit een „voorlichtingskrant” van de gemeente Nice, L'Action geheten, met artikelen waar de honden vaak geen brood van lusten. Het landelijke dagblad Libération liet onlangs (5 augustus '87) haar lezers „meegenieten” van de baarlijke nonsens die in l'Action verschijnen. Zo werd in l'Action „onthuld” dat Aids in Afrika is ontstaan toen een neger met een aap paarde (...). Een ander artikel in dit voorlichtingsblad (!) betoogde dat de kosten van de gezondheidszorg in het distrikt Alpes-Maritimes de pan uitrijzen uitsluitend omdat zieke immigranten hun verpleging in het ziekenhuis nooit betalen. Elf migranten werden met naam, toenaam en adres als schuldigen aangewezen en als bewijs opgevoerd: hun namen en adressen waren ongetwijfeld afkomstig van het gemeentehuis van Nice, want daar werken alle redacteuren van l'Action. En de hoofdartikelen in dit voorlichtingsblad worden door de burgemeester zelf ondertekend.

Een ander voorbeeld. In Grasse, een stadje vlakbij Nice, dat vooral bekend is om zijn lavendel en parfum-industrie, heeft rechts bij onlangs gehouden tussentijdse verkiezingen al een officieel pact gesloten met het plaatselijk Front National. De burgemeester van Grasse, lid van de Radikale Partij, een onderdeel van de regerende UDF-partij, had de steun nodig van het Front National om herkozen te worden en kreeg die steun ook. Grasse wordt nu mede bestuurd door mensen die vinden dat de enkele duizenden immigranten het enige probleem zijn in dit 38.000 zielen tellende stadje. Mensen die menen dat de echte stadsvernieuwing in dit oude stadje moet bestaan uit het wegpesten of wegsturen van het „vreemde leger buitenlanders dat niet eens Frans spreekt of verstaat”. En dan worden niet de toeristen bedoeld. De pas herkozen burgemeester van Grasse is inmiddels uit de Radikale Partij gezet, maar deze situatie zal zich zo goed als zeker binnen afzienbare tijd in steeds meer steden en dorpen in Zuidoost Frankrijk gaan voordoen. Rechts, de gaullisten en de liberalen, kan niet meer om extreem-rechts heen en her en der zullen zelfs burgemeesters en wethouders van het Front National de lakens gaan uitdelen. Als er tenminste niet snel en drastisch iets verandert, maar daar ziet het niet naar uit.

Nachtclub

Voorlopig lijken weinigen in staat om de opmars van Le Pen in dit deel van Frankrijk te stoppen. Kunnen we hier eigenlijk nog wel naar toe met vakantie? Misschien moeten we het voorbeeld volgen van Régine, een bekend nachtclub-eigenares in Saint-Tropez. Toen het zomercircus van Le Pen deze plaats aandeed en een cocktail-party gaf in het complex waar ook haar nachtclub deel van uitmaakte, sloot zij haar tent voorgoed. Zij had immers eerder publiekelijk te kennen gegeven, dat Le Pen „eerder in het Elysée zou kunnen komen dan in haar nachtclub”. En ze hield haar woord. Maar het meest subtiel waren natuurlijk die burgemeesters die Le Pen deze zomer toestemming weigerden om zijn tent op te slaan op grond van (vaak behoorlijk discriminerende) lokale bepalingen die bedoeld zijn om nomaden en zigeuners buiten de deur te houden.

A. DELFINO

PPR

POLITIEKE PARTIJ
RADIKALEN
SINGEL 277,
1012 WG AMSTERDAM

De aanstelling zal geschieden onder voorbehoud van subsidie van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en is tijdelijk voor de periode van 2 jaar.

Salaris volgens CAO-Welzijn, schaal 28-40.

Inlichtingen over de vakature en de projektschrijving kunt u krijgen bij de huidige emancipatiewerkster Marie-José Burger, tel. (020) 256046.

Sollicitaties kunt u voor 2 november richten aan PPR, t.a.v. M. J. Burger, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Op de envelop in de linkerbovenhoek vermelden „sollicitatie”.

Bij de PPR wordt met ingang van 1 januari 1988 een emancipatieproject gestart voor de periode van 2 jaar.

Bedoeling van het project is actieve deelname van vrouwen aan de politiek op lokaal nivo te bevorderen.

Voor dit project zoekt de PPR een

emancipatiewerkster v/m

voor 26 uur per week.

FUNKTIEOMSCHRIJVING:

- opzetten en uitvoeren van onderzoek naar de vrouw/manverhouding in de PPR-organen en -vertegenwoordiging op lokaal nivo;
- opstellen van positieve actieplannen aansluitend bij de situatie in de verschillende regio's.
- ontwikkelen en uitvoeren van scholingsprogramma's voor vrouwen;
- ontwikkelen van strategieën om vrouwen actief in de politiek te betrekken.

FUNKTIEVEREISTEN:

- ervaring in het organiseren en uitvoeren van cursussen;
- kennis van of ervaring met gemeenteraadspolitiek;
- HBO-opleiding of vergelijkbaar nivo;
- affiniteit met de doelstellingen van de PPR.
- kennis van of ervaring met vormen van positieve actie;
- zelfstandig kunnen werken;
- bereidheid eventueel in weekenden en avonden te werken.

Gezien de aard van de functie gaat de voorkeur uit naar een vrouw.

VLIEGTUIG NEERGESTORT

Het begint allemaal met een vriendin die je dol enthousiast opbelt: „Heb je zin om snel veel geld te verdienen?”

Natuurlijk heb ik dat. Zo'n goed betaalde baan heb ik nou ook weer niet. Maar wat moet ik ervoor doen?

Duizend gulden inleggen en minimaal één ander vinden die dat ook wil. Of ze gek is geworden vraag ik. Zo'n goed betaalde baan heb ik dus echt niet.

Misschien wil ik dan een keer meegaan, wie weet vinden we een sponsor. Om die vriendin een plezier te doen ga ik mee naar een meeting, en binnen de kortste keren zit ik in het vliegtuigspel.

Allemaal gekeken naar Tineke, Sonja, Tros-Aktua? Gelezen in de Volkskrant, Parool, Elsevier, Haagse Post? Dan hoeft ik dat niet meer uit te leggen. De meeting vindt plaats in de gemeenschapsruimte van een woongroep. Ongeveer 50 mensen, in spijkerbroeken, zelfgeweven kleding, keurige pakken, voeren drukke gesprekken met elkaar. Doorspekt met termen als meeting, crew, plane.

Het spel wordt uitgelegd in het engels, maar dat is voor niemand een punt. Er staan drankjes en hapjes klaar, aangeboden door de piloten. Een piloot vliegt uit en maakt flessen champagne open. De stemming is euforisch. Twee wildvreemde mensen komen me

vertellen hoe leuk het spel is. Ze stralen zoveel plezier uit dat ik me erdoor gegrepen voel. Ik zeg dat ik best mee wil spelen, maar geen geld heb. Na een kort overleg betalen ze zonder blikken of blozen ieder 500 gulden voor mij. Ze kennen alleen mijn voornaam. Ik ben „ingestapt”.

Zes weken en 12 meetings later is onze „plane” „gecrashed”. Geen geld, maar wel een mooie ervaring. Zelfs mijn sponsors hebben niet echt spijt van het geld dat ze erin gestoken hebben. Zij vinden ook dat als je geen nieuwe mensen meer kunt vinden, je de energie beter voor andere dingen kunt gebruiken.

Afgezien van het materiële aspect van dit spel moest ik steeds aan de PPR denken. De euforie van het begin, toen alles leek te lukken. In de Tweede Kamer, in de regering. Samen een doel nastreven en proberen zoveel mogelijk mensen erbij te betrekken.

En daarna de teruggang. Steeds minder leden, de moeite die het kost om mensen te vinden voor besturen, voor commissies. Steeds weer dezelfde gezichten.

Geen nieuwe mensen meer in het spel. Tijd om onze energie in andere dingen te steken?

JOKE SCHWEITZER

„Ook al zouden alle bezuinigingsvoorstellen niet doorgaan, dan nog gaan de minima er op achteruit. Gemeenten krijgen namelijk minder geld te besteden, waardoor ze gedwongen worden de gemeentelijke belastingen te verhogen. Een kollektief kwijtscheldingsbeleid, zoals sommige gemeentes willen, wordt verboden met het argument dat een gemeentelijke overheid niet aan inkomenspolitiek mag doen.” Aan het woord is Jan de Boer van de Sociale Dienst in Leeuwarden.

De bijstandsuitkering heeft voor veel mensen een permanent karakter gekregen, zegt De Boer. Het perspectief van een baan in de toekomst is er voor velen niet meer. In de periode '79-'86 hebben de uitkeringsgerechtigden bovendien al 15% aan koopkracht ingeleverd! De bijstand garandeert niet langer een inkomen dat voldoende is voor een redelijk maatschappelijk functioneren, maar slechts een biologisch voortbestaan. De kosten van het maatschappelijk verkeer (reismogelijkheden, het uitgaansleven, lidmaatschap van verenigingen en dergelijke) kunnen niet meer worden opgebracht. Sociaal en maatschappelijk isolement is het gevolg. Door kinderartsen zijn al armoedeziekten gekonstateerd. Kinderen uit bijstandsgesinnen lijden aan stressverschijnselen, gevolg van het niet kunnen meedoen met andere kinderen uit hun klas (modekleding, sportverenigingen en zelfs schoolreisjes worden te duur).

Vloek en zucht

„Bij de Sociale Dienst zien we schulden oplopen, vooral onder groep van langdurig werklozen,” zegt De Boer. „Ik kan me dan ook erg kwaad maken over de nieuwe wet op uitkeringsbeslag, die de schuldsanering zal bemoeilijken en in een vloek en een zucht door de Tweede Kamer is aangenomen.”

De dynamiek van onze samenleving keert zich vaak tegen de minima, zegt de GSD-direkteur. Op het moment dat de minima over een centrale verwarming komen te beschikken, blijkt al vrij snel dat deze te duur is. Isolatie is de nieuwe oplossing. Maar daarvoor ontbreekt het de minima aan geld.

Ook Jan Duffhaus verwacht dat de belabberde situatie van de minima het komend jaar alleen maar zal verslechteren. Ook hij noemt de toename van de schuldenlast van met name de langdurig werklozen als meest direkt voelbare resultaat van de huidige ontwikkelingen. „Het is ongelooflijk dat de groep van langdurig werklozen aan haar lot wordt overgelaten. Dit betekent dat, bij een voortzetting van het huidige beleid, deze groep tot haar vijftenzestigste jaar buiten de boot zal vallen”.

Ook het falen van het centraal overleg van werkgevers, overheid en werknemers heeft negatieve gevolgen voor uitkeringsgerechtigden. Er zijn geen afspraken gemaakt over de handhaving van de koopkracht van de minima (waaronder de groep van uitkeringsgerechtigden) en het verbeteren van de werkgelegenheid. Nu die afspraken er niet zijn en ook niet zullen komen vallen de bonden terug op de CAO-onderhandelingen met de bedrijven. Dat betekent dat, noodgedwongen, de positie van de werknemers centraal komt te staan.

Soelaas

Zijn er nog mogelijkheden voor de Sociale Diensten, gemeentebesturen en vakbonden om, naast het signaleren van de problematiek, iets te doen aan de verbetering van de situatie van de minima? Jan de Boer: „De huidige banenplannen geven niet echt soelaas. Er is een onorthodoxe aanpak nodig, vooral als het om de langdurig werklozen gaat die laag geschoold zijn. Als je bijvoorbeeld merkt dat op één functie bij de gemeentereiniging drie à vierhonderd mensen solliciteren, dan moet het toch tot je doordringen dat er een enorme capaciteit aan arbeidskracht ongebruikt blijft liggen. In de gemeentelijke dienstensfeer zou, door een terugdringen van de automatisering en mechanisering, naast het oppakken van de nu onuitgevoerde taken, veel werk gecreëerd kunnen worden. Het werkgelegenheidsbeleid zou gedecentraliseerd moeten worden, mits er geld voor beschikbaar komt. Het maatschappelijk isolement van de werkloze wordt op deze manier doorbroken en de kans dat het gezinsinkomen groeit neemt toe. Want vergeet niet dat in een uitkerings situatie elke ekstra verdienste van bijvoorbeeld de vrouw of een thuiswonend kind keurig van het uitkeringsbedrag afgetrokken wordt”.

Jan Duffhaus gaat in op een aantal concrete mogelijkheden op de korte termijn: „Als wethouder heb je te maken met een landelijk beleid waar je niets aan kan veranderen. Als gemeentelijke overheid heb je slechts een paar mogelijkheden om de grootste pijn te verzachten. Neem het kwijtscheldingsbeleid ten aanzien van gemeentelijke belastingen. Je kan als gemeente de minima stimuleren om een beroep te doen op de mogelijkheden tot kwijtschelding. Een individuele aangelegenheid. Kategorale kwijtschelding, zoals sommige gemeentes willen, is verboden. De gemeente Den Haag probeert aan het verbod te ontkomen door een kategorale kwijtschelding te koppelen aan een individuele toetsing achteraf. Aardig, maar ik ben geen voorstander van dergelijke maatregelen. Een gemeentelijke overheid is geen charitatieve instelling. Kwijtscheldingsmaatregelen blijven lapmiddelen. Een andere mogelijkheid, waarvan Assen en Rosmalen gebruik maken, is het verlichten van de kosten van sociaal-kulturele activiteiten voor de minima. Mensen met een minimuminkomen kunnen een deel van de prijs van bijvoorbeeld een zwemkaart en bibliotheekkaart terugkrijgen. Een maatregel die de kans op sociaal isolement helpt verkleinen.

RON BROUWER

MINIMA RAKEN IN ISOLEMENT

WERKLOZEN WORDEN STEEDS VAKER PARIA'S

Minister De Koning heeft stukje bij beetje moeten toegeven dat de koopkracht voor de minima er veel minder rooskleurig uitziet dan het verhullend taalgebruik in zijn inkomensnotitie bij de Miljoenennota suggereerde. Het water dat door Lubbers bij de algemene beschouwingen in de zure wijn gedaan werd verandert hier niet veel aan. Het leven van de minima zal het komend jaar nog grimmiger worden. Hoe beoordelen degenen die regelmatig voor de minima de noodklok luiden de situatie na het debat over de Miljoenennota. Jan Huisman sprak met Jan de Boer, directeur van de Sociale Dienst in Leeuwarden, met Jan Duffhaus, PPR-wethouder te Deurne en betrokken bij het „Minima zonder marge” rapport en met Jan Rietman, voorlichter van de Voedingsbond-FNV.

MICHEL PELLANDERS

Als gemeente kan je ook een actief beleid op het gebied van de schuldsanering voeren. In Deurne hebben we een specialist op het gebied van de huishoudkunde ingeschakeld. Hij zal vooral mensen met schulden adviseren over de wijze waarop nieuwe schulden voorkomen kunnen worden”.

Jan Rietman van de Voedingsbond FNV legt de nadruk op voorkoming van nieuwe werkloosheid: „In de gegeven situatie kunnen we niet veel doen aan positieverbetering van de uitkeringsgerechtigden. Wel wordt door onze bond alles geprobeerd om afbraak van het aantal banen te voorkomen en om nieuwe te scheppen. Met de invoering van de 36-urige

werkweek lopen we als Voedingsbond voorop. Maar, de rek is er op dit gebied wel zo'n beetje uit.” Per bedrijfstak geeft de Voedingsbond een brochure uit waarin informatie gegeven wordt over automatisering en waarin discussiestof voor overleg wordt aangedragen om nieuwe werkloosheid te voorkomen. In een vleesverwerkend bedrijf te Winterswijk heeft een discussie voorkomen dat een aantal banen als gevolg van mechanisering verloren gingen. Jan Rietman zegt dat de solidariteit met de niet-werkenden recht overeind blijft, ook al omdat veel leden van de bond de kans lopen binnenkort aan de andere kant van de streep terecht te komen. Zaken als verdergaande

arbeidsdeling en de invoering van het basisinkomen blijven nog op de agenda, ook al zijn ze voorlopig toekomstmuziek.

Fijnmazig

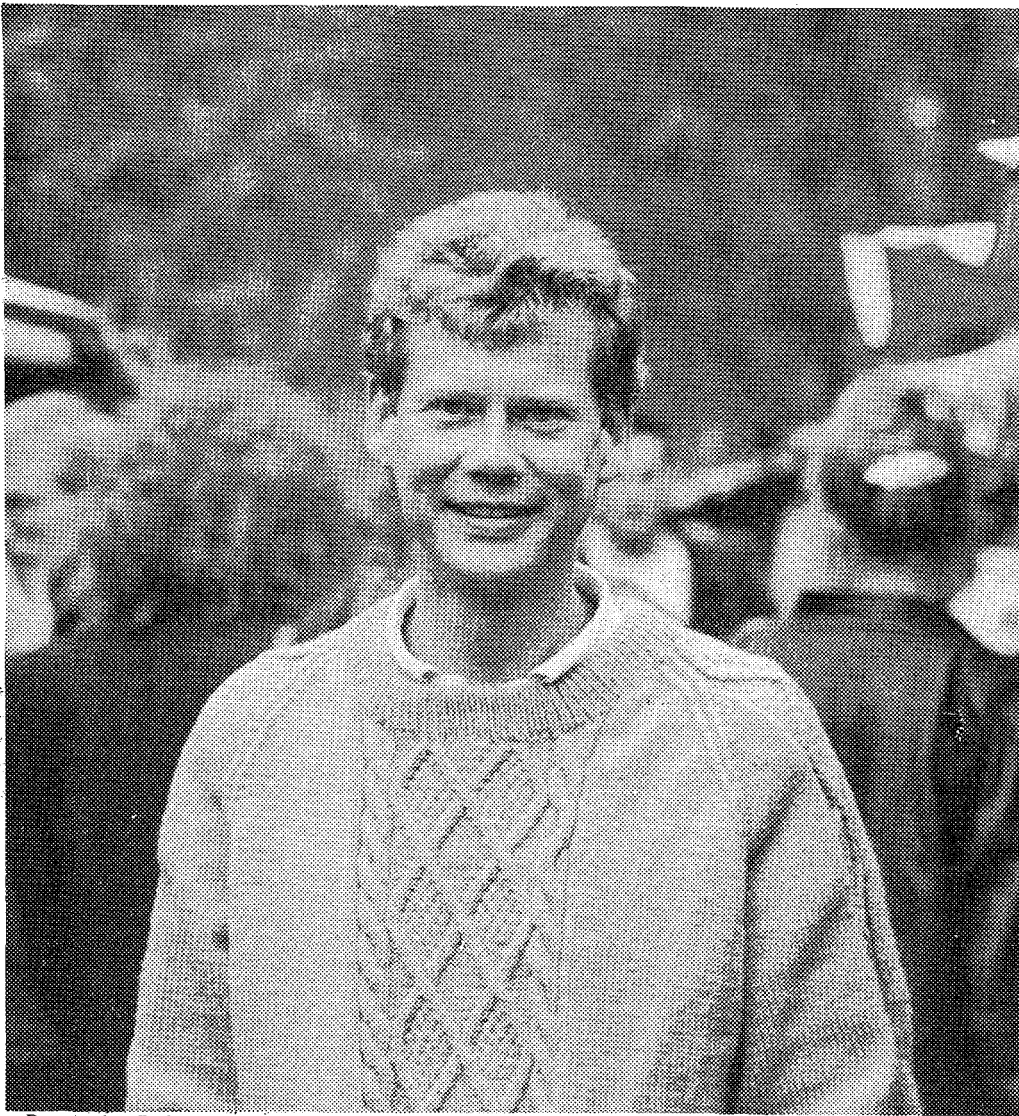
De kern van het probleem ligt bij de groep langdurig werklozen. De huidige banenplannen zullen voor hen niet veel effect hebben. Het kansrijke deel zal er door geholpen worden. De groep laaggeschoolden heeft door de snelle technologische ontwikkeling heel weinig kans om weer terug te keren in het arbeidsproces. Men zal deze groep een begeleiding moeten aanbieden die langdurig, arbeidsintensief en fijnmazig is. De wensen en mogelijkheden zullen grondig onderzocht moeten worden. Zonder goede begeleiding zullen ook de her- en omscholingsprojecten weinig kans van slagen hebben.

Van nieuw werk en het eerlijker verdelen van het bestaande werk verwacht Jan Duffhaus voor de langdurig werklozen niet zoveel. „Een aantrekkelijke economie schept nieuw werk. Maar een bepaalde groep, zoals probleemjongeren, de tweede generatie van de kulturele minderheden en mensen die op oudere leeftijd ontslagen worden, kan daar niet van profiteren. Op deze groep van kansarmen moet men zich concentreren. Je moet je niet alleen richten op het aanbieden van goede mensen aan het bedrijfsleven, zoals het arbeidsburo tegenwoordig doet.”

Jan de Boer: „Op dit moment staat overal de economische rentabiliteit voorop. Ook de PvdA is er door besmet. De politiek richt zich op de korte termijn. Een geïntegreerd denken, waarbij de economische, sociale en ekologise aspecten tegen elkaar afgewogen worden, treft men hooguit bij de radikaal-linkse partijen aan. De zogenaamde realistische benadering van de grote politieke partijen gaat voorbij aan de kosten van bezuinigingen op lange termijn. Wanneer men niet in werkgelegenheid wil investeren, wanneer de nadruk blijft liggen op produktiviteit, creëert men een groep niet-werkenden die steeds meer het stempel van paria's opgedrukt krijgt. Het mag dan geen verbazing wekken dat, vooral onder de jongeren, vandalisme en kriminaliteit zullen toenemen. De maatschappelijke kosten daarvan zijn enorm. Dat geldt ook voor de alsmar verdergaande vervuiling van het milieu.

Bij het vinden van oplossingen zou, zoals professor Schuyt onlangs in de Volkskrant stelde, het behoud van de natuurlijke omgeving en de waardigheid van de mens voorop moeten staan. Dat betekent voor de uitkeringsgerechtigden een mogelijkheid tot zinvolle tijdsbesteding en een eerlijk aandeel in de welvaart. Hervreiding van arbeid, gekoppeld aan een gedeeltelijke invoering van het basisinkomen zou daartoe een belangrijke bijdrage kunnen leveren”.

Flip de Kam, van het Sociaal en Cultureel Planburo, schetste onlangs in een artikel in Intermediair een oplossing, die grofweg neerkomt op het afschaffen van allerlei subsidies (zoals de WIR) om met behulp van het vrijkomende geld het brutoloon van de werknemers te verlagen, zonder dat het nettoloon minder wordt. Jan de Boer: „Een goede tussenoplossing zolang een radicale herverdeling van werk en de invoering van het basisinkomen nog niet gerealiseerd is. Er moeten ook grote vraagtekens bij zijn voorstellen geplaatst worden. Met name als het gaat om versoepeling van de ontslagregeling en de introductie van „workfare”. Dat laatste houdt een soort arbeidsplicht in voor moeilijk bemiddelbare werklozen. Men zal ten alle tijden rekening moeten houden met de motivatie van de betrokkene, om bepaald werk wel of niet te doen. We moeten niet naar een situatie toe waarin de overheid gaat zeggen wie wat voor werk moet gaan doen. Als een dergelijke „russifikatie” van de samenleving het resultaat is van honderden-vijftig jaar democratie, is het niet zo best met ons gesteld.”

„Dat werden flinke ruzies”

PAUL TAMMINGA OVER JONGERENWERK

JONGEREN GAAN NIET ZO MAAR OP IN DE PARTIJ

Paul Tamminga was negen jaar en tien maanden beroepskracht bij de Stichting Jongerenwerk in de PPR. Onlangs nam hij afscheid, om te gaan werken bij de Stichting Burgerschapskunde in Leiden. Reden genoeg om hem op te zoeken in het hart van de Amsterdamse Jordaan.

In 1977 was Paul Tamminga werkloos. Hij was druk in de weer bij het COC-bestuur, en wilde dus alleen een part-time baan. Dat kon bij de Stichting Jongerenwerk (SIJW).

„In die tijd bestond het SIJW-bestuur uit een klein aantal volwassenen, die ook het bestuur van de Stichting Radikale Vorming waren. De PPR zag het niet zitten om een aparte jongerenorganisatie op poten te zetten, maar omdat CRM nou eenmaal subsidie had voor politieke jongerenorganisaties wilden ze wel een stichting in het leven roepen. De PPR vond dat zij een partij was van jonge mensen, dus jongeren moesten zich verder niet organiseren.

Het waren jonge 40-ers, net als ik nu, toch zal ik nooit zeggen dat jongeren zich niet moeten organiseren. Aan de andere kant kan ik me in die tijd de ideeën wel voorstellen: de PPR is uit een christelijke achtergrond ontstaan. In die partijen zijn de jongerenorganisaties bedoeld als kweekschool voor jonge politici. De PPR vond dat onzin: jongeren moesten meteen in de partij opgaan. Maar dat gebeurde in die tijd niet, en nog steeds niet.”

Ruzies

De SIJW ontwikkelt, samen met de SRV, cursussen voor jongeren. De doelgroep was moeilijk te bereiken: in de kaartenbakken van de PPR stonden namelijk geen leeftijden genoteerd. Toch ontstaat er langzamerhand een groepje jongeren „rond” de SIJW. Zo ontstaan er twee landelijke groepen: „studentenbeweging en politiek” en „vakbeweging en politiek”.

„Het zal duidelijk zijn dat PPR-jongeren zich hiermee wilden bemoeien. Daarom organiseerden ze zich; eerst in Groningen en Limburg, later ook landelijk. Zo ontstonden de PPR-Jongeren.

Er waren toen twee groepen bezig rond mijn bureau: de SIJW en de PPR-Jongeren. Dat werden flinke ruzies. Uiteindelijk is het zo samengevoegd dat het bestuur van de SIJW hetzelfde is als het dagelijks bestuur van de PPR-Jongeren plus een werknemersvertegenwoordiger.”

„Vanaf het begin speelde het probleem: waarop grondvesten de PPR-Jongeren zich? Net als binnen de PPR liep er een richtingstrijd: rood, blauw of groen. Daarnaast was er landelijk niet genoeg kader. Iedereen deed zijn best, maar was aan beperkingen onderhevig. Zo zijn er enkele zware bestuurskrisissen geweest, en zijn er besturen geweest, die niet goed funktioneerden.”

Het blijkt dat veel leden van de PPR-Jongeren niets doen binnen de PPR-Jongeren, hoe denk je dat dat komt?

„Veel leden zijn lid om steun te betuigen aan de PPR. Jongeren, zeker als ze op school zitten, hebben het best druk. Om dan ook nog eens naar een provinciale afdeling te moeten, wat toch vaak weer zo'n tien à twintig kilometer reizen is, is dan teveel gevraagd. Als mensen actief willen worden, dan lukt dat ze wel. Kijk maar naar jou: terwijl je per ongeluk uit de kaartenbak was verdwenen, en je toevallig weer bovenkwam, ben je nu bestuurslid. Leden die wat willen, komen er wel!”

Agogisch

Het gerucht gaat dat je nooit lid bent geworden van de PPR. Sommigen hebben je dat zeer kwalijk genomen. Klopt dat?

„Bij mijn aanname als agogisch werker om activiteiten op te zetten dacht ik „zo'n stichting is er ook om kritiek uit te oefenen. Je mag kritisch naar de partij kijken. Ze kunnen nooit zeggen „jij, als partijlid...” Dat wil niet zeggen dat ik de PPR geen goed hart toedraag; ik heb mij altijd volledig voor de PPR-Jongeren ingezet. Ik heb trouwens wel af die tijd PPR gestemd.”

Hoe bevalt de overgang naar je nieuwe werk?

„Ik wilde die baan graag hebben. Na zes dagen ben ik nog steeds heel enthousiast. Het is veel luxer, al zit ik wat verder weg. Als ik terugkijk dan zijn er dagen geweest dat ik mij naar m'n werk toesleepte, maar er zijn ook dagen dat ik het leuk vond, en dat ik vol verwachting aan de dag begon. Ik heb er, terugkijkend, geen spijt van. M'n afscheid was een echte opperpeper voor de toekomst; je krijgt wat mee. Het is toch leuk als je laatste dag een hoogtepunt is.

De bijna tien jaar die ik heb gewerkt zijn omgevlogen. Ik was al wel een tijdje op zoek naar een andere baan, maar toen dreigde er wat mis te gaan (de dreiging dat de subsidie van WVC zou worden stopgezet) en dan kijk je niet meer naar andere banen. Ik geloof dat het de PPR-Jongeren nu goed gaat. Het probleem is dat de PPR-Jongeren het van dezelfde mensen moeten hebben als de PS-jg (PSP), de JS (PvdA) en het ANJV. De partij was niet altijd aantrekkelijk; nu wel, en er is een goede ledenwerf-kampanje gevoerd, dus gaat het goed met de leden. Ja, er is in die tien jaar wel wat bereikt.”

LUUK HEIJLMAN

KAN DEMONSTREREN MET DE FEESTNEUS OP?

VREDESBEWEGING IS DE KLUTS KWIJT

Op 31 oktober organiseert Bivak een demonstratie in Den Haag, waarbij de belangrijkste eis van de vredesbeweging — een kernwapenvrij Nederland en een kernwapenvrije wereld — nogmaals duidelijk moet klinken. De PPR roept haar leden op aan deze demonstratie mee te doen, zij het met gemengde gevoelens.

Wellicht hebt u uit een bericht in de Volkskrant begrepen dat de PPR getracht heeft aan deze demonstratie een feestelijke tint te geven (de krengen komen immers niet naar Woensdrecht en daar was het ons in de eerste plaats toch om te doen). Onze zienswijze, dat we feestelijk naar het kruisraketten-akkoord kunnen kijken, blijkt door de meeste andere Bivak-groeperingen niet gedeeld te worden.

De redenen om het hoofdmotto „Kruisraketten nee, stop de bouw in Woensdrecht nu” te handhaven zijn:

- We moeten waakzaam zijn naar onze eigen regering, omdat de kruisraketten wellicht tijdelijk op Woensdrecht geplaatst worden (alhoewel zelfs Lubbers al heeft aangegeven dat dit erg onwaarschijnlijk is!)

- De Amerikaanse Senaat moet het akkoord nog ratificeren met een 2/3 meerderheid. De ervaringen met het SALT 2-verdrag leren dat we niet zeker kunnen zijn dat het INF-akkoord geratificeerd wordt. (De Amerikaanse Senaat vormt inderdaad een onzeker element rondom het INF-akkoord. Maar moet je vooruitlopend op een eventuele weigering nu al in Nederland gaan demonstreren?)

- De bouw in Woensdrecht gaat voort en de regering is niet van plan de bouw te stoppen. Het risico bestaat dat Woensdrecht opslagplaats of lanceerbasis wordt voor andere (toekomstige) atoomwapens. De eis „Stop de bouw in Woensdrecht nu” moet dus onveranderd gehandhaafd blijven.

gehouden dat het aandachtsveld van de vredesbeweging daarmee flink aan het verschuiven is. De stop van de bouw is dan niet meer, zoals oorspronkelijk bedoeld, een middel om de kruisraket tegen te houden, maar een doel op zich geworden. De vraag is dan of een paar garages op basis Woensdrecht een grotere bedreiging voor onze veiligheid zijn dan bijvoorbeeld de bouwactiviteiten op vliegbasis Volkel. Strijden tegen bouwactiviteiten in Woensdrecht terwijl de komst van de kruisraket al van de baan is, doet wat Don Quichot-achtig aan.

Muggen

De PPR beschouwt het beginsel-akkoord als een overwinning in de vredesstrijd ook al is het INF-akkoord over onze ruggen heen gesloten. Het is geen direct gevolg van handelingen van onze regering; afgedwongen door de vredesbeweging. Het is een „handje klap”-akkoord van de leiders van de beide supermachten. Onze politici zijn er bijzonder van in de war geraakt en zij lijken niet overtuigd van de noodzaak van ontwapening. Maar ook de actievoerende vredesbeweging lijkt de kluts een beetje kwijt te zijn. Een overwinning behalen die niet het directe resultaat is van eigen handelen smaakt minder zoet en ietwat wezenloos.

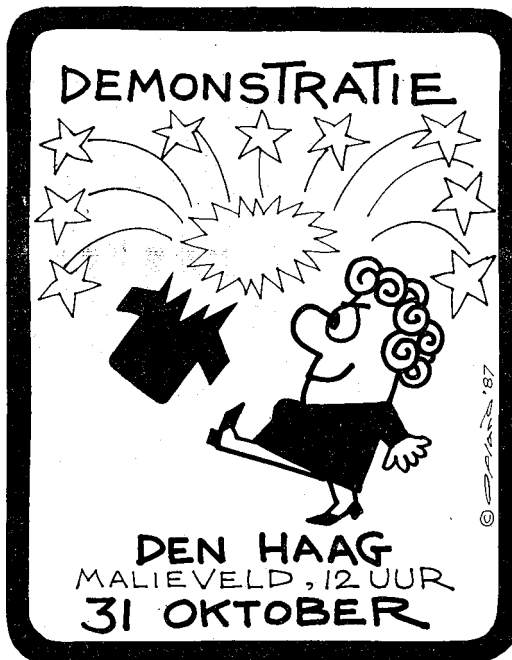
De verwarring binnen Bivak over de exacte doelstelling van de 31-oktober demonstratie is tegen de achtergrond van de flitsende internationale ontwikkelingen begrijpelijk en onvermijdelijk. Aan de ene kant is verdergaande actie tegen de kruisraket achterhaald. Aan de andere kant heeft het INF-akkoord ons teveel overvallen om in een spontane feeststemming te geraken, temeer daar zich nieuwe bedreigende militaire ontwikkelingen aandienen, zoals versterking van de konventionele bewapening in West-Europa. Daarbij beseft men dat de kruisraketten maar 5% van de nucleaire wapenarsenalen van de supermachten uitmaken.

Bij vele Bivak-groeperingen leeft daarom het besef dat doorgegaan moet worden met acties.

Ook binnen de PPR leeft het idee dat doorgegaan dient te worden met acties. 31 oktober kan dat laten zien. Door het kruisrakettenakkoord met een feest tegemoet te treden. Een strijdbaar feest, zoals de Belgen dat fijntjes noemen. Met opgeheven strijdbare hoofden laten zien dat we blij zijn dat de kruisraketten niet komen. Door te laten zien dat het INF-akkoord een nieuw elan geeft aan de vredesbeweging en tot verder ontwapeningsstappen zal moeten leiden. Met die inzet willen we PPR-leden oproepen om mee te doen aan 31 oktober. De symboliek van de Oplandtekening is meer dan de hoofdleuze op de affiche onze inspiratie voor 31 oktober.

BEA STOLTE
PIET VERSTEGEN

zaterdag 31 oktober in Den Haag. Doe mee 12.00 - 13.00 manifestatie (Malieveld) 13.30 start van demonstratie 15.30 - 17.00 feestelijke afsluiting op het Malieveld.

Hoewel er op grond van speculaties over de nieuwe bestemming van Woensdrecht wel redenen aan te geven zijn om de stop van de bouw in Woensdrecht te eisen, moet daarbij wel goed voor ogen worden

LACHWEKKEND

Als koördinator van het Ierland Informatie Centrum wil ik reageren op de brief van Wilbert Dekker (Radikalenkrant 14/9/1987).

Eerst een opmerking over zijn verwijzing naar de politieke standpunten van de IRA. De IRA is een geheim guerrilla leger. Het is de militaire vleugel van de Ierse Republikeinse Beweging (IRB). De politieke vleugel van de IRB is Sinn Féin. Sinn Féin is een legale geregistreerde politieke partij in zowel Ierland als Groot Brittannië.

De heer Dekker beweert dat de Workers Party en de Social Democratic and Labour Party (SDLP) in Noord-Ierland meer steun hebben dan Sinn Féin. De SDLP is de grootste nationalistische partij. In de laatste algemene verkiezing haalden ze 21% van de stemmen, terwijl Sinn Féin 11,4% haalde. De Workers Party, echter, kreeg minder dan 3% van de stemmen.

Wat betreft de effectiviteit van de Workers Party en de SDLP om mensenrechten te verdedigen: Er is geen bewijs dat de elkaar opvolgende Britse regeringen ooit hebben geluisterd naar nationalistische grieven op dit gebied, behalve als het hen zelf politiek van pas kwam. Nog steeds worden gewone mannen, vrouwen en kinderen door bandieten van het Britse leger bestookt, tijdens hun dagelijkse bezigheden. Gevangenen worden nog steeds brutaal behandeld in politiebewaring; naakt onderzoeken worden uitgevoerd; en door de staat gecontroleerd doodseskaders voeren een schieten-om-te-doden beleid in de Ierse „killing fields“.

Vervolgens beweert de heer Dekker dat de houding van de Republikeinse Beweging in zake echtscheiding een voorbeeld is van het konservatisme de organisatie. Deze bewering is in tegenspraak met de feiten. Het Sinn Féin Beleids stuk van 1987 verklaart: „Echtscheiding en scheiding van tafel

en bed moet beschikbaar zijn, in gevallen van onherstelbaar opbreken van een huwelijk en niet slechts bij echtelijke overtredingen“.

Dit beleidsvoorstel strookt met regelingen in andere landen, waaronder Nederland, waar echtscheiding wordt toegestaan. Aangaande de algemene politieke houding van de Republikeinse Beweging citeer ik de historicus Geoffrey Bell, die een protestant uit Belfast is en lid van de Britse Labour Party: „...Het is moeilijk te weerleggen dat er in West-Europa geen organisatie bestaat, die zo links is als de Provisionals en die zich te zelfder tijd kan benoemen op een zelfde massale steun ... Links sociaal-demokraten die de totem van de wil van het volk oprichten, zouden zich moeten afvragen, wanneer zij voor het laatst zo'n warme emotionele steun genoten, als Bobby Sands, Gerry Adams en hun collega's ontvangen van de kiezers uit de arbeidersklasse“.

(2) Over de steun voor de Republikeinse Beweging in Zuid-Ierland het volgende:

Tijdens de jaarlijkse conferentie van Sinn Féin in november 1986 werd besloten (met 2/3 stemmen van de afgevaardigden) om de abstentiepact op te heffen voor het Parlement te Dublin. Sinn Féin president Gerry Adams voorspelde in die conferentie dat er minstens twee algemene verkiezingen over heen moesten gaan, voordat de volle steun aan de partij zou kunnen worden gemobiliseerd. Sinn Féin schreef zich in januari 1987 als een politieke partij in het zuiden in. Een paar weken daarna was er een algemene verkiezing, er was nauwelijks tijd om als politieke partij een efficiënte nationale campagne te orga-

BRIEVEN

niseren. Nog een belangrijke factor, die de heer Dekker voor het gemak heeft weggelaten, is het bestaan van Section 31. Deze wet verbiedt vertoning van alle Sinn Féin vertegenwoordigers op de Ierse nationale radio en televisie. Ondanks dit verbod heeft Sinn Féin 38 gemeenteraadsleden die nauw betrokken zijn bij de dagelijkse politiek in hun gemeenschap.

Tot slot, plastic kogels worden gebruikt tegen weerloze mensen, vrouwen en kinderen, niet tegen leden van de IRA, zoals de heer Dekker wil doen geloven. Zijn poging om steun aan een verbod op plastic kogels gelijk te stellen met steun aan de IRA is onprinciepelijk en oneerlijk. De Ierse bisschoppen hebben opgeroepen tot een verbod op plastic kogels; de Britse Labour Party en de SDLP deden het zelfde; de Ierse regering sprak haar verontrusting uit; de Nederlandse Politiebond is in principe tegen het gebruik van plastic kogels en dit hebben ze aan de RUC kenbaar gemaakt; en de Nederlandse bisschoppen conferentie, onder voorzitterschap van Kardinaal Simonis, heeft zich achter het standpunt van de Ierse bisschoppen geschaard, dat plastic kogels onzedelijk zijn. Geloof de heer Dekker in alle ernst, dat al deze organisaties voorstanders zijn van de IRA? Het is een lachwekkend idee en illustreert hoe kortzichtig zijn opmerkingen zijn.

MF Quilligan,
Amsterdam

VINGERTJES

Op vakantie ergens in Frankrijk zagen we een begrafenistoet de kerk verlaten richting kerkhof. Vorop de lijkwagens en erachter — lopend — familie, vrienden en bekenden. Wat opviel, er

was geen lijkwagens zoals wij die kennen, maar een bestelwagen, voor de gelegenheid voorzien van een kruisje, zwaar op het dak gezet; wat mij de opmerking ontlokte: „Die wordt nou echt ter aarde besteld“.

Wel had ik het gevoel dat ik daarmee iets miszegd had en daarover peinzend, over het gebruik van de juiste, of onjuiste, woorden, kwam er voor de zoveelste keer, een stukje irritatie naar boven, irritatie over „de PPR bij de tijd“. Ik ben n.l. een van die mensen die een aversie hebben tegen het gebruik van woorden als „produkt“ en „markt“, tenminste, als het niet over zaken als produkt en markt gaat. Dat is knollen voor citroenen verkopen (om toch maar even in die sfeer te blijven). Natuurlijk kunnen dit soort termen — en allerlei andere — best overdrachtelijk gebruikt worden, maar als ze gepresenteerd worden in hun onderling samenhangende betekenis, als denkmodel, dan wordt me dat toch wel te gortig en daartegen wil ik een waarschuwend vingertje opheffen; of eigenlijk twee vingertjes.

Het eerste vingertje omdat er een algemeen bezwaar is tegen het gebruik van woorden, die misschien wel een verwante, maar toch niet dezelfde betekenis hebben als de termen die precies aanduiden waar het om gaat. Het is niet zo dat je als politieke partij voor een markt produceert en dat je produkten worden gekocht om in een behoefte te voorzien. Het woord produktie slaat op de vervaardiging van goederen. Die goederen moeten in een bepaalde behoefte voorzien en daarom weet je van tevoren vrij nauwkeurig hoe die goederen eruit komen te zien en op wat voor wijze je afnemers er gebruik van zullen maken. Het effect van het producerend

handelen is dus voorspelbaar.

Bij het effect van het politieke handelen is dat niet het geval. Een politieke partij wil invloed uitoefenen: naar de kant van de overheid en naar de kant van de kiezers. Maar wat het effect van het handelen van een politieke partij is, dat is moeilijk te voorspellen: hoe en in hoeverre de opvattingen en standpunten die men verkondigt overkomen kan men slechts achteraf peilen; en wat de kiezers daarmee doen is helemaal onduidelijk, van tevoren wel te verstaan. Bovendien zoek je als partij juist effect te bewerkstelligen bij mensen die aan jouw boodschap geen behoefte hebben. Ook op dat punt gaat de vergelijking met de markt niet op. Het gebruik van een niet-relevante terminologie kan tot verwarring leiden en mensen op een verkeerd spoor zetten. Een voorbeeld hiervan ontleen ik aan de betreffende nota „De PPR bij de tijd“. Op blz. 3 wordt gesteld dat het klantgericht zijn centraal staat. In het bedrijfsleven betekent dat dat je de goederen en diensten levert waar de klant om vraagt. Een partij die zo iets doet probeert alleen nog maar stemmen te trekken en dat is toch niet onze bedoeling? Dat was dan het vingertje van mijn rechterhand; maar ik heb ook nog een links vingertje: met het overnemen van de economische terminologie voor niet-economische zaken spelen we een bewind in de kaart dat bezig is om alles en iedereen naar economische waarden te ordenen. Door hun denkmodel over te nemen dreigen we ook door hun uitgangspunten op sleepbouw genomen te worden en aan die uitgangspunten hebben toch helemaal geen boodschap! Een politieke partij is nu eenmaal geen bedrijf en kan daarom niet in economische termen omschreven worden. In die kuil moeten wij niet vallen, zó moeten wij ons niet ter aarde laten bestellen.

Jan Schreurs,
Apeldoorn

„Ik ben één van degenen die vanaf het begin lid is van de PPR. Daar zit dan ook een beetje mijn verhaal. Ik heb het oprichtingskongres in Dronten meegemaakt, voorheen actief geweest in de club van christen-radikalen, en alle ups en downs in de PPR maak je dan gewoon mee.“

Via de aktiecentra Gouda en Zwolle en Provinciaal aktiecentrum Overijssel („zo'n konflikt als in Overijssel vind ik heel bizar en heel bijzonder, en ik vind dat eigenlijk iedereen die daarbij betrokken is zich gewoon kapot moet schamen“), belandde hij op het toenmalige ministerie van CRM als hoofd van de afdeling Molukkers. Vanuit die functie solliciteerde hij naar de post van burgemeester in Moordrecht, een plaats waar de Molukse problematiek een toonaangevende rol speelde.

„Ik blijf het vreemd vinden, we zaten toen ('77) nog in de regering, dat er niet veel meer PPR-mensen solliciteerden naar het ambt van burgemeester. We zijn op allerlei fronten gewoon ondervertegenwoordigd, met de kleine partij die we hebben“.

Hoe het ook zij, sinds dit voorjaar is het Papendrecht. Wat doet de PPR met die drie burgemeesters op de ledenlijst?

„Ik heb pas nog met kollega Waltmans gesproken. Dan zeggen wij tegen elkaar: 'eigenlijk is het toch raar hè, zoals die PPR omgaat met zijn mensen'. Hij zegt: „Je hebt het gevoel dat sommige mensen denken dat het eigenlijk niet kan in de PPR.“ Echte aandacht voor het feit dat er drie PPR-burgemeesters zijn is er niet. Het aantal keren dat er vanuit de Kamerfractie een beroep op je wordt gedaan is verwaarloosbaar. Dat is natuurlijk ook een beetje de PPR eigen. Wij zijn niet van die organisatie mensen, zijn we nooit geweest en ik vind het eigenlijk ook hartstikke goed dat we dat niet zijn.“

Maar aan de andere kant speelt door het gebrek aan ordentelijke organisatie wel mee dat men iedere keer weer bezig is het wiel uit te vinden. En dat vind ik jammer, want ik voel mezelf toch één van die ouwe getrouwe figuren die vanaf het begin het hele verhaal hebben meegemaakt. Het is ook niet altijd zo eenvoudig geweest.

Glimlachen

Over de PPR als springplank voor persoonlijke ambities: „Ik ben verschrikkelijk gouvernementeel, maar dat kun je natuurlijk van een burgemeester verwachten. Ik ben van mening dat Nederland gebaat is bij een kabinet waar de PvdA en de PPR zitting in hebben. Als je zo nu en dan in PPR-kringen zegt dat we toch ook wel weer eens in een kabinet zouden moeten zitten, dan begint iedereen wat te glimlachen. Ik zie iedere dag de waarde van het feit dat je niet alleen aan de kant staat maar dat je gewoon kan meebesturen. Als je de samenleving echt wil veranderen, en ik vind dat het echt anders moet, dan moet je proberen als partij die plek te verwerven dat je het ook waar kan maken. Dat heeft met persoonlijke ambities geen bal te maken. Ik ben wat dat betreft altijd blij dat ik niet hoeft te zeggen dat ik dankzij de partij op die stoel ben gaan zitten. Dat geeft ook een

BURGEMEESTER BANDELL VAN PAPENDRECHT:

„PPR VINDT IEDERE KEER HET WIEL WEER UIT“

De PPR heeft drie burgemeesters. Ronald Bandell is er één van. Sinds tien jaar zit hij in het vak en sinds vier maanden is zijn standplaats Papendrecht, een uitgegroeid dorp in de Alblasserwaard. „De partij gaat niet altijd even zorgvuldig met zijn eigen mensen om“, was zo ongeveer de eerste opmerking in het gesprek. Maar dat heeft ook voordelen. „De PPR is nooit lastig.“ Toch zou een beetje meer warmte volgens Bandell, geen kwaad kunnen. We zitten hier niet op Nova Zembla.

Bandell (rechts): „De PPR is nooit lastig“

wat vrijere opstelling natuurlijk. Het is wat dat betreft eerder een handicap om lid te zijn van de PPR dan een pre. Ik vind het wel eens jammer dat dat gouvernementele inderdaad verward wordt met ambities. Want dat soort mensen moet inderdaad niet in de PPR komen, dat helpt ze natuurlijk geen bal.“

Eenzaam

„Aan de andere kant moet je als partij die mogelijkheden die je hebt om invloed uit te oefenen heel zorgvuldig op zoeken. Dat is een beetje waar ik het over had; verrek, nou heb je toch een paar van die burgemeesters daar zitten, (en dat zal ook gelden voor raads- en statenleden): doe er dan wat mee. Het zijn allemaal wat eenzame figuren, die iedere keer ook datzelfde verhaal moeten waarmaken waarom ze nog tot die fractie behoren. Dat gevoel van warmte mogen ze ook wel eens een keer hebben. Henk Waltmans heeft wel eens gezegd dat het lijkt alsof we op Nova Zembla zitten. Een vent als Waltmans, iemand die toch een enorme ervaring heeft als parlementariër, Europarlementariër, daarvan is het toch hartstikke belangrijk dat ie ook nog lid van deze club is?“

Zelfs een gebrekkige organisatie van eenzame mensen heeft echter zijn positieve kanten, zo blijkt verderop in het gesprek: De partij is nooit lastig. Daar zijn ze vaak heel verbaasd over binnen burgemeesterskringen. Dan zeggen ze: „Goh, heb jij nooit last binnen de PPR?“

BART DE GRAAF

Ingezonden mededeling

Nederlands aandeel in apartheid

Nieuwe feiten over economische relaties Nederland-Zuid-Afrika

Een uitgave van het Komitee Zuidelijk Afrika, AABN, FNV, Kairos

Te bestellen door overmaking van f 10,50 op giro 600657 t.n.v. Komitee Zuidelijk Afrika, Amsterdam, o.v.v. 'aandeel'

1971
1972
1973

„Samenwerkende partijen horen vóór verkiezingen de hoofdlijnen van hun regeringsprogramma en van de samenstelling van een nieuwe regering bekend te maken." Zo luidde één van de programapunten uit Keerpunt 1972, het door PvdA, D'66 en PPR samengestelde regeerakkoord waarmee deze partijen in 1972 de verkiezingen ingingen. Deze vorm van samenwerking was niet nieuw. Het jaar daarvoor, toen Nederland zich ook opmaakte voor verkiezingen hadden de kongressen van PvdA, D'66 en PPR een gezamenlijk regeerprogramma goedgekeurd. Daarnaast hadden de partijen in april voor een verassing gezorgd door voor het eerst in de Nederlandse parlementaire geschiedenis met een alternatief voor het toen zittende rechtse kabinet De Jong te komen. In het schaduwkabinet Den Uyl namen zowel Aarden als De Gaay Fortman namens de PPR deel.

Doel was dat de kiezer een kans gegeven werd om een geheel andere club aan de macht te krijgen. Door zo'n experiment trachtte links door polarisatie de progressieve meerderheid te forceren. Duidelijk moest zijn dat een progressieve stem tot een progressief kabinet kon leiden. Het mocht in 1971 nog niet baten. Met behulp van DS'70 van Drees jr. lukte het de christen-demokratisch-liberale coalitie aan het roer te blijven. Lang zou het echter niet duren. Door interne verdeeldheid plofte het geheel reeds in 1972.

Stuurlui

Voor de progressieve drie gaf de val van het kabinet de mogelijkheid het allemaal nog een keer over te doen. De ervaringen die in 1971 waren opgedaan met een gezamenlijk regeerakkoord en een schaduwkabinet konden daarbij goed gebruikt worden. Een commissie ging aan de slag en kwam met het nieuwe regeerakkoord Keerpunt '72 op de proppen.

Toch ging de samenwerking tussen de drie niet van een leien dakje. De totstandkoming van het tweede schaduwkabinet was daar het bewijs van. In het Dagelijks Bestuur van de PPR van 17 oktober werd signaleerd dat de vorming van een schaduwkabinet een aantal negatieve aspecten had. De PPR-stuurlui voorzagen dat het invullen van namen bij de verschillende ministeries voor de verkiezingen grote interne problemen zou opleveren. Met name vermoedde men dat de invulling van buitenlandse zaken en defensie aanleiding zou zijn voor moeilijke discussies. Max van der Stoel was de kandidaat van de PvdA voor buitenlandse zaken. Hij werd door zijn kernwapenstandpunt en zijn deelname aan het kabinet Cals in de PPR en in de linkervleugel van de PvdA niet op handen gedragen. Het bestuur zag echter in dat de voornemens in Keerpunt tot een schaduwkabinet verplichtten en koos om veel problemen te voorkomen voor een rompkabinet: een klein aantal gezaghebbende personen zouden symbool staan voor het na de verkiezingen aan te vullen volledige kabinet.

Bas de Gaay Fortman, die bij deze verkiezingen als lijsttrekker van de PPR fungerde zag helemaal niets in een schaduwkabinet. Het zou volgens hem geen bijdrage kunnen leveren aan het saneringsvraagstuk in de Nederlandse politiek. Ook zou volgens hem op deze manier het idee dat de PPR als een bijwagen van de PvdA funktioneerde alleen maar versterkt worden. Net als het bestuur vreesde hij de problemen die zich bij de invulling van de posten defensie en buitenlandse zaken zouden voordoen. Als er al in een zo'n vroeg stadium over deze zaken beslist zou moeten worden zou dit nooit op een harmonieuze manier kunnen gebeuren. Toch gingen 6 informa-

DE GAAY FORTMAN WIL NIET IN BIJWAGEN: ,EEN BAS IS NU EENMAAL EEN SOLO-INSTRUMENT'

De zaterdag voor de verkiezingen in mei 1986 formeerde Ria Beckers in Vara's politieke kafe „De rooie haan" nog snel even een progressief kabinet. Ze riep de PvdA op dit initiatief te steunen om zo de kiezer duidelijkheid te geven over wat het gevolg van zijn stem zou kunnen zijn. Vanuit socialistische hoek kwam geen enkele reactie. De tijden dat progressieve partijen voor de verkiezingen gezamenlijk de kiezer een alternatief durven te bieden voor een kabinet van christen-demokraten en liberalen ligt ver achter ons.

Den Uyl: „Solo-instrument"

teurs, waaronder met tegenzin ook Bas, aan het werk om inlichtingen in te winnen over de mogelijkheden een schaduwkabinet te vormen.

Open stoel

Joop den Uyl zou uiteindelijk als formateur worden aangesteld en presenteerde op 18 november zijn nieuwe ploeg. In tegenstelling tot de vorige keer was nu gekozen voor een sektorgewijze presentatie van bewindslieden. Algemeen bestuur, financiën- economie-sociale zaken, welzijn-milieu-ruimtelijke ordening en buitenland-defensie waren de sectoren waarvoor elk 3 toekomstige bewindslieden waren aangewezen zonder dat nog duidelijk werd wie binnen zo'n sektor wat ging doen. Dit gaf de mogelijkheid om binnen één bepaalde sektor een omstreden man of vrouw vergezeld te laten gaan met 2 minder controverse personen. Zo had Den Uyl het probleem „Van der Stoel" opgelost door de Groningse polemoloog Röling, die ontwapening in zijn portefeuille kreeg, naast hem te zetten. De PPR-delegatie in het

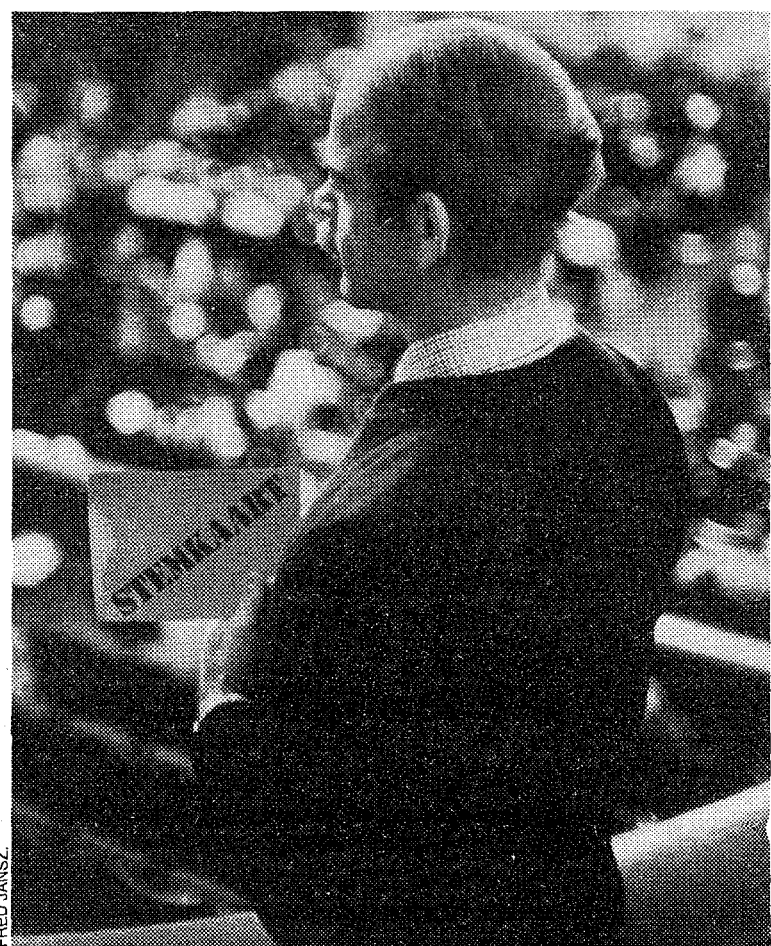
overlegorgaan van PvdA, D'66 en PPR had hier tegen wil en dank wel mee akkoord moeten gaan. De stoel voor de minister van defensie bleef voorlopig nog open. Dat zou na een verkiezingsoverwinning wel uitgevochten worden.

In tegenstelling tot 1971 was de ploeg zoals uit het voorgaande al blijkt niet in zijn geheel bemensd. Den Uyl gaf bij de presentatie van zijn nieuwe oogst als redenen hiervoor op dat na de verkiezingsuitslag de verhouding tussen de drie partijen wel eens anders zou kunnen liggen dan weerspiegeld in het schaduwkabinet en dat verschillende personen die nu nog een bepaalde maatschappelijke functie bekleeden in dit vroege stadium hun naam nog niet wilden verbinden aan zo'n kabinet. Als derde reden gaf Den Uyl zijn gehoor te kennen dat zo ook de mogelijkheid werd opengelaten dat personen van buiten de drie partijen na de verkiezingen zouden toetreden tot het kabinet Den Uyl. Tegen deze optie, die de mogelijkheid openliet dat ook niet-progressieven tot het kabinet zouden toetreden, had de PPR-delegatie zich zonder

resultaat vanaf het begin van de formatie geweerd. Het idee zou bij de formatie van Burger nog niet zo gek blijken te zijn.

Kersvers

Opmerkelijk was dat Bas de Gaay Fortman zich in een interview met Jaap van Meecken voor de Avro-televisie distantieerde van het kersverse kabinet. Hij meende dat er minder mensen hadden moeten toetreden. Nu er al zoveel personen als kandidaat-minister en kandidaat-staatssecretaris waren genoemd zou het zeer moeilijk zijn om na de verkiezingen nog anderen die zich niet in Haagse kringen begaven aan te zoeken. Zelf dacht hij aan PPR-leden als Van Doorn en Trip die respectievelijk voorzitter van de KRO en van de universiteitsraad van Utrecht waren. Dergelijke „zware mensen" met veel bestuurlijke ervaring konden in dit stadium vrijwel onmogelijk toetreden tot het schaduwkabinet omdat hun functie dat niet mogelijk maakte en het onzeker was of Den Uyl de komende vier jaar met de scepter mocht gaan zwaaien. Het zou beter zijn geweest als Den Uyl slechts een kernkabinet had geformeerd. De PPR had dat altijd gewild maar had

De Gaay Fortman: bijwagen

de andere partijen niet kunnen overtuigen. Bas had uiteindelijk maar aan Den Uyl en Van Mierlo gevraagd zo weinig mogelijk bewindslieden uit de PPR te hoeven leveren om zo na de verkiezingen mensen van buiten de actieve politiek te kunnen aanzoeken. Het resultaat van dit verzoek was dat slechts Michel van Hulten namens de PPR deel uit maakte van de alternatieve ploeg.

„Een bas is nu eenmaal een solo-instrument" was Joop den Uyl's lakonieke reactie op het interview. In de formatie was duidelijk geworden dat de PPR aan het kortste eind had getrokken. Zowel de toetreding van Max van der Stoel als een uitgebreid schaduwkabinet had men moeten slikken. Ook bij de totstandkoming van Keerpunt waren onder grote druk veel afwijkende standpunten van de PPR geschrapt. De PPR was in deze fase niet veel meer dan een bijwagen van de grote PvdA.

HANS VAN EGDOM

□ Weemoedig denk ik soms terug aan de jaren '60. De verbeelding aan de macht, radio's met maar één luidspreker en vooral veel democratisering. Autoriteiten werden beentje gelicht, het volk kreeg zeggenschap. Wat is daar anno 1987 allemaal nog van over? Niets. Alles is ten prooi gevallen aan het marktgericht denken en ander bederf. Het langst heeft de *inspraak* het nog volgehouden. Een merkwaardig begrip eigenlijk. Taalkundig zou je zeggen dat het het tegenovergestelde is van *uitspraak*. In de praktijk klopt dat ook vrij aardig, degenen die *inspraak* leveren hebben over 't algemeen beslist geen invloed op de uiteindelijke *uitspraak*. Voor de regenten was het al die tijd een handig instrument om het volk stoom af te laten blazen. Je doet een voorstel, je organiseert een avond in een rokerige buurthuiszaal waar men ertegen te hoop kan lopen en je gaat over tot de orde van de dag. Wie herinnert zich niet de Brede Maatschappelijke Discussie over kernenergie? Br. Hoewel het een zegen was voor de zalenverhuurders en de handelaren in oud papier.

WILHELM VERSCHUREN

INSPRAAK

Ook wanneer je als regent een besluit voor je uit wilde schuiven bood de *inspraak* riant mogelijheden, gebruik makende van het verschijnsel dat slechts tegenstanders van een plan aan de *inspraak* deelnemen. Ikzelf heb het éénmaal als voorstander geprobeerd maar dat onttaarde bijna in een volksgericht. De regent doet een voorstel en — nu komt het gewiekste — hij geeft voor naar de *inspraak* te luisteren. Vervolgens komt hij dus met het tegenovergestelde voorstel en gooit dat opnieuw in de *inspraak*. Vervol-

gens... nou ja, zo iets kan jaren duren. Dit overziend is het niet eens zo erg dat de *inspraak* wordt opgeofferd aan nonsens en kloeke besluitvorming. Maar net als je denkt dat het is uitgestorven herrijst het als Phoenix uit zijn as bij... de PPR. Die gaan toch niet echt met hun tijd mee denk ik dan. Of zit er iets anders achter? Er komt een clubje met een doorwrocht reorganisatievoorstel bij het partijbestuur. Zulke ijverige leden wil je niet voor het hoofd stoten, maar je vindt hun plannen wel wat al te drastisch. Hup, in

de *inspraak*. Daar komen wel 72 tegenstanders hun grieven uiten en het bestuur de gelegenheid bieden de plannen bij te schaven. Dat het geheel er zo niet helderder op wordt nemen ze op de koop toe. En wie in de PPR zou durven de resultaten van de *inspraak* opzij te schuiven? Niemand, daar zijn wij veel te democratisch voor!

Het partijbestuur snakt naar een gezamenlijke lijst met CPN en PSP. Je kunt zo iets gewoon aan het kongres voorleggen, maar dan krijg je met taai tegenstand te maken. Dus ze formuleren het tegenovergestelde en hup, in de *inspraak*. Wij, gewone leden komen dan massaal opdraven om van ons ongenoen blij te geven. Ons ruimhartig partijbestuur past vervolgens met graagte het voorstel aan. Eenieder die vóór de oorspronkelijke Resolutie II is krijgt straks op het kongres te horen: „Ja, maar de *inspraak*..." en zwijgt beschaamd. Doelmatig maar achterbaks. Laten we er alsjeblieft mee stoppen, met die *inspraak*. Voor veel minder geld doen wij met de stemkaart in de hand gewoon een *uitspraak*.

RADIKALEN KRANT

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

BASISINKOMEN VERDEELT „GROOT EN ROOD LINKS”

HOE ZIT HET EIGENLIJK MET DE NOODZAKELIJKE PRODUKTIE VAN WAREN?

Over het basisinkomen bestaan tussen PPR enerzijds en PSP en CPN anderzijds nog steeds grote verschillen van mening. Er zit in de standpunten nauwelijks beweging. Terwijl uit de recente oprichting van een werkplaats Basisinkomen blijkt dat de kring van voorstanders zich steeds verder verbreedt, blijven PSP en CPN hardnekkig tegen. De discussie begint op een loopgravenoorlog te lijken.

loopgravenoorlog in Amersfoort (6 november)

Aan het eind van de door het GPA op 6 november georganiseerde werkdag over basisinkomen bleek in een forum-diskussie nog eens hoe groot de verschillen zijn. Over de doelstellingen van economische politiek waren de radikaal linkse vertegenwoordigers het wel eens. Zowel Ina Brouwer (CPN) en Leo Platvoet (PSP) als Janneke van der Plaats (PPR) willen een drastische herverdeling van arbeid, een volledig doorgevoerde individualisering van het stelsel van sociale zekerheid, een verhoging van uitkeringen en een afschaffing van de vernederende controles hier op.

Zoals te verwachten viel, wilde Van der Plaats dit moois bereiken door een basisinkomen in te voeren. Het moet dienen als smeermiddel om arbeidstijdverkorting financieel mogelijk te maken en het leidt tot een eenvoudige en billijke sociale zekerheid. Platvoet zag er weinig in. Hij gaf toe dat de PSP op dit punt niet een erg goed onderbouwd standpunt heeft maar liet duidelijk merken wat hij er zelf van vindt. In plaats van „smeermiddel” is basisinkomen eerder een obstakel op de weg naar vergaande arbeidstijdverkorting, zei hij. Bovendien bleek Platvoet bang dat mensen met een basisinkomen niet meer willen werken. Voor de uitvoering van de wensen uit de radikaal-linkse verkiezingsprogramma's moet ontzettend veel werk worden verricht, zei hij, en de vraag was blijkbaar of dit nog wel zou gebeuren. „Geen geschiedenis zonder produktie”, zo verwees Platvoet naar Marx. Hij voelt niets voor de „morele benadering” van de PPR. „Hoe moet het dan met de noodzakelijke produktie van waren?”, zo vroeg hij zich bezorgd af.

Loonstrijd

Ook Ina Brouwer hulde zich tijdens de discussie niet zelden in het vertrouwde jargon. Kommunisten staan zeer wantrouwend ten opzichte van het basisinkomen, zo hield ze de supporters van het idee in de zaal voor. Het is een theoretisch model, maakt iedereen afhankelijk van de overheid en ontnemt mensen de mogelijkheid om voor zichzelf op te komen. „De loonstrijd wordt er door belemmerd”, zo heet dat in de CPN. Of: „De strijdpositie van de vakbeweging wordt er door aangetast.”

De CPN vertrouwt voor de belangen van werkers en niet-werkenden vooralsnog liever op de vakbeweging dan op de overheid. Bovendien zou het basisinkomen de bestaande scheiding tussen werkenden en niet-werkenden eerder bestendigen dan opheffen, aldus Brouwer. Ook als je basisinkomen onlosmakelijk verbindt met de verkorting van de arbeidstijd, dan nog zijn de negatieve effecten niet opgeheven. Het oud-Kamerlid van de CPN kiest liever voor een subsidiëring van arbeidstijdverkorting en controle

door de ondernemingsraden op noodzakelijke herbe-zetting van de vrijkomende arbeidsplaatsen.

De zaal, die zoals bij dit soort gelegenheden gebruikelijk is, vooral uit aanhangers van het te bespreken idee bestond, was niet onder de indruk. GPA-voorzitter De Boer ergerde zich aan de „fakediskussie” over de staat die zo sterk zou worden als er

brede overeenstemming in Den Haag (29 oktober)

een basisinkomen wordt ingevoerd. Alsof de staat nu niet sterk is. Ook nu al is iedereen er op een of andere manier van afhankelijk. Vooral Ina Brouwer kreeg het zwaar te verduren. Wist ze soms niet dat er van die „strijdpositie” van de vakbeweging toch al niets meer over is, wilde de zaal weten. Wist ze niet dat nu de werkgevers volledig de dienst uit maken? En kunnen we in die situatie niet beter allemaal afhankelijk zijn van een en dezelfde overheid? Een overheid die we bovendien zelf hebben gekozen? Waar haar kommunistisch wantrouwen over werkgevers eigenlijk gebleven was, wilde iemand weten.

Averechts

Alsof men op zoek was naar remise werden een aantal zetten nog eens herhaald. PPR-voorzitter Janneke van der Plaats wilde wel toegeven dat er over de nieuwe afhankelijkheid van de overheid door de voorstanders beter moest worden nagedacht. Maar verder wilde ze beslist niet gaan. Een hele rij voordelen van het basisinkomen passeerde nog eens de revu. Met een basisinkomen kunnen mensen gemakkelijker een eigen bedrijfje beginnen; de loonkosten kunnen omlaag; de bedrijvigheid wordt klein-

schaliger; en dat is goed voor het milieu. En wie kan daar nou tegen zijn?

Het hielp niets; werkte zelfs averechts. Ina Brouwer zag er slechts een bewijs in dat er in de PPR veel te idealistisch wordt gedacht. Alsof je met een simpel beleidsinstrument alle grote problemen van de huidige economische orde kunt oplossen.

Ze wilde voorlopig echt niet verder gaan dan een aantal eerste stappen die voorstanders en tegenstanders van het basisinkomen allebei nodig vinden: individualisering van de sociale zekerheid en afschaffing van de sollicitatieplicht. Daarna moeten we maar eens verder zien.

Nieuw en verrassend was de discussiebijdrage van Paul de Beer van de PvdA. De Beer is medewerker van de Wiardi Beckman Stichting en een van de initiatiefnemers tot de oprichting van de werkgroep PvdA'ers voor een Basisinkomen. De Beer is blij dat er in de Schuivende Panelen van de commissie-Pronk in ieder geval ruimte is gebleken voor een aantal pagina's over het basisinkomen. Ook al is de conclusie negatief, het partijbestuur kan nu in ieder geval niet meer zeggen dat het onderwerp buiten discussie is omdat er op een kongres in 1983 al een negatief besluit over is genomen. Dat is winst, vindt De Beer. Hij heeft vooral ook over de invoeringsmogelijkheden nagedacht. Snelle invoering heeft geen schijn van kans, dat weten we allemaal. Drastische arbeidstijdverkorting lukt ook nog van geen kant. Als je die zaken aan elkaar koppelt (zoals PPR en Voedingsbond FNV bijvoorbeeld willen) dan wordt het alleen maar moeilijker iets te bereiken, zegt hij.

Slinks

Paul de Beer wil het basisinkomen „op slinkse wijze” invoeren. Gebruik maken van rechte stokpaardjes als deregulering, een terugtrekkende overheid en flexibilisering van de arbeidsmarkt. De Beer wil langs deze weg de sollicitatieplicht en de controles op uitkeringsgerechtigden afschaffen, hij wil de lonen flexibeler maken (dat is gemakkelijker als er een

basisinkomen is) en een grote variatie aan arbeidsduur toestaan. De voorstanders zijn vaak veel te dogmatisch, vindt De Beer. Je moet de discussie met liberalen, sociaal-demokraten en christen-demokraten niet uit de weg gaan. Dan bereik je nooit wat.

De ideeën van De Beer sluiten aardig aan bij wat inleider Robert-Jan van der Veen (Universiteit van Amsterdam) die middag „de kapitalistische weg naar het communisme” had genoemd. De weg naar een kommunistische utopie (een samenleving zonder schaarste waarin de loonarbeid heeft opgehouden te bestaan en het inkomen wordt toegeedeeld op basis van behoefte, een samenleving waarin machines werken en mensen denken) is zeer begaanbaar met de huidige kapitalistische orde als startpunt. Invoering van een basisinkomen is dan een aanknopingspunt. De materiële basis wordt gelegd doordat er een voortdurende stijging van de arbeidsproductiviteit plaats vindt. De andere voorwaarde — individueel zelfbeschikkingsrecht — wordt in het kapitalisme slechts in formele zin vervuld. Door het basisinkomen in te voeren, wordt dit recht op zelfbeschikking ook in reële zin bereikt. Basisinkomen is, volgens Van der

Bundeling radikaal-links blijft nodig

Gemeenschappelijke lijst mist perspectief

pagina 2

Harmonie verdoezelt tegenstellingen

Pronk maakt PvdA overbodig

pagina 3

Kalvinistisch aktievoeren in Den Haag

Alleen PPR kan feestvieren

pagina 5

Zeehotel Eropolis:

Miljoen Vrijgezellen in de branding

pagina 6

Overheid schopt jongeren op straat:

Uithuizigheid wordt onbetaalbaar

pagina 7

Veen, dus op geen enkele wijze onverenigbaar met een kapitalistische orde.

Door dit te benadrukken en de invoeringsstrategie daar op te baseren, wordt het eenvoudiger om liberalen en christen-demokraten van het nut ervan te overtuigen. De voorstanders zullen dan wel meer oog moeten hebben voor de belangrijkste obstakels: op institutioneel nivo (wie bepaalt de hoogte, kan het grondwettelijk geregeld worden?) en op het nivo van de economische haalbaarheid (kunnen de onevenwichtigheden in de economie beheerst worden?). Bovendien zullen „rood en groot links” zich eindelijk eens ondubbelzinnig moeten uitspreken over de wenselijkheid van individuele vrijheid. „Tot nu toe praat men te veel over een zo gelijk mogelijke verdeling van de noodzakelijke dwangmaatregelen.”

Onzedelijk

Janneke van der Plaats wees er op dat de kring van voorstanders van een basisinkomen, ook zonder een dergelijke compromissenpolitiek, wel degelijk snel aan het groeien is. Ze verwees daarbij naar de recente start van de Werkplaats Basisinkomen. Bij de start — een week voor de GPA-dag, in Den Haag — werd een lange lijst van deelnemende en sympathiserende organisaties gepresenteerd. Op de ledenlijst vinden we vakbonden (BBK, Industrie- en Voedingsbond CNV, Voedingsbond FNV), politieke partijen (PPR, EVP en het Vlaamse AGALEV), de werkgroep PvdA voor Basisinkomen en een aantal bonden van uitkeringsgerechtigden. Samen tellen ze 130.000 leden. Het aantal aanmeldingen neemt snel toe. Als we de sympathiserende organisaties meetellen vertegenwoordigt de Werkplaats enkele honderdduizenden leden. En dan is er nog een adviesraad, met prominenten die het weliswaar niet automatisch met alles uit de Werkplaats eens zijn, maar waarmee in ieder geval een „LAT”-relatie bestaat. In die adviesraad komen we onder meer de namen tegen van Karin Adelmund (lid Federatiebestuur FNV), Jan Pronk, het PvdA-Kamerlid van de Schuivende Panelen en van oud-PvdA-minister Sicco Mansholt. De laatste voerde op de perskonferentie in Den Haag uitgebreid het woord.

„De huidige arbeidsplicht is onzindelijk en onzedelijk”, zei Mansholt. „De maatschappij is namelijk op geen enkele wijze in staat om het recht op werk te garanderen. Bovendien zal binnen één generatie het huidige, herziene stelsel van sociale zekerheid opnieuw zijn vastgelopen en dolgedraaid”.

De groeiende tweedeling in de samenleving en de schokken die voortkomen uit de technologische ontwikkeling schreeuwen om een antwoord. „Van de huidige bestuurders mag je een dergelijk élan kennelijk niet verwachten. Creatieve plannen worden afgekraakt en verzanden in de bestuurlijke bureaucratische stroop. Dat zie je niet alleen bij de regering, maar ook in de PvdA.”

Als het aan Mansholt ligt, gaat de Werkplaats Basisinkomen met creatieve voorstellen die aansluiten bij de voorspelbare sociaal-economische ontwikkeling proberen de impasse te doorbreken. Duidelijk werd dat daartoe ook binnen de Werkplaats nog heel wat zal moeten worden afgepraat. Over de noodzaak van koppeling van basisinkomen en arbeidstijdverkorting bleek bijvoorbeeld nogal verschillend te worden gedacht. Ook over de hoogte, de wenselijkheid van fasering op weg daar naar toe, de financieringsbronnen, de noodzaak van een internationale aanpak en over de vraag wie het precies krijgt, zal tussen leden, sympathisanten en LAT-relaties van de Werkplaats nog heel wat moeten worden afgepraat. Pas als men daarmee een goed eind op weg is, kan de beoogde Brede Maatschappelijke Discussie een aanvang nemen. Voor het zover is zullen groot en rood links elkaar nog wel heel wat keertjes in de haren vliegen.

BRAM VAN OJK

Op het voorjaarskongres stonden twee uitspraken van het partijbestuur centraal: resolutie I - over de elektorale positie en plaatsbepaling van de PPR, als onderdeel van het rapport Heroverweging; resolutie II - een zo concreet mogelijk uitgewerkt standpunt over samenwerking met andere politieke partijen en deelname aan de eerstvolgende Tweede Kamer-verkiezingen.

Het partijbestuur vond het belangrijk om beide resoluties vanwege hun onderlinge samenhang gelijktijdig te behandelen. Helaas door tijdgebrek ging het anders. Dat was erg jammer. Niet omdat de uitspraken in resolutie II geen half jaar zouden kunnen wachten, maar omdat daarmee de samenhang met uitspraken in resolutie I in de discussie verloren ging. Onze angst dat de discussie daarmee onnodig zou uitlopen op verwarring over de strategie, is bewaarheid. Dat bleek overduidelijk uit de inspraakronde in de partij. En dat is jammer en onnodig. Hieronder een poging wat helderheid te verschaffen over waar het ons wel om ging. Even terug naar de situatie na de Tweede Kamer-verkiezingen mei 1986. We moesten

BUNDELING MEER DAN OOIET GEWENST: PPR WIL NIEUWE RADIKALE STROMING

De discussie over deelname aan de eerstvolgende Tweede Kamer-verkiezingen is in woelig strategisch vaarwater terecht gekomen. Dat is jammer en onnodig vindt partijvoorzitter Janneke van der Plaats. Hieronder legt ze uit wat het partijbestuur precies wil. Als het om samenwerking gaat is de PPR vermoeid, noch passief. Er wordt met volle inzet doorgezocht naar nieuwe vormen van politieke bundeling. We kunnen ons de luxe van verdeeldheid en versnippering niet langer veroorloven. Maar een bundeling van alleen CPN, PSP en PPR levert onvoldoende nieuw perspectief op.

„Bundeling van krachten is noodzakelijker dan ooit te voren...”

helaas vaststellen dat alle strategieën van progressieve en linkse partijen, om rechts van een parlementaire meerderheid af te helpen, falikant waren mislukt. We zijn er niet in geslaagd als oppositiepartijen een reëel perspectief te bieden aan de kiezers om in ons land een ander beleid te realiseren. Dat vraagt om een kritische analyse in elk van de partijen afzonderlijk om na te gaan wat er fout is gegaan en hoe het beter kan.

Niet vermoeid

Deze heroverweging op de eigen politiek inhoudelijke en elektorale positie is in volle gang in de andere oppositie partijen en is ook binnen de PPR nog niet afgerond. Maar herformulering van je eigen positie en je eigen mogelijkheden mag nooit beperkt blijven tot alleen de eigen partij. Het vraagt ook om kritische

dialogo met elkaar. Om nieuwe wegen te vinden om meerderheidsopvattingen binnen de samenleving om te zetten in meerderheidsmacht in het parlement, gezamenlijk strategieën te ontwikkelen, meer programmatische overeenstemming te bereiken en een werkbaar reëel perspectief te bieden tegenover het huidige regeringsbeleid en regeringskoalitie.

We willen een gemeenschappelijk programma op hoofdpunten, een brede progressieve lijstverbinding en meer gemeenschappelijk optreden in de Kamer, zoals voorgesteld in de punten 2, 5, 6 en 7 van resolutie II. En dat is veel meer dan het intrappen van een open deur! Dat was en is ook onze inzet in het progressief overleg. Het beeld dat sommigen oproepen van een partij die het nu wel even alleen kan doen, klopt dus helemaal niet. Wij zijn ook niet vermoeid van de talloze pogingen die we in het

verleden hebben ondernomen, zoals weer anderen als reactie op onze voorstellen hebben gegeven. We willen ook geen afwachtende, passieve houding als het gaat om nieuwe wegen te vinden, zoals gesuggereerd in weer andere amendementen op de resolutie II. Integendeel, we willen juist een actieve bijdrage leveren aan die discussie over nieuwe vormen van samenwerking met andere politieke partijen. Wij waren en zijn uit op versterking en verbreding van de progressieve beweging, op bundeling van krachten, op doorbreking van versterde verhoudingen en op politieke vernieuwing. Een recent voorbeeld is het initiatief van het partijbestuur aan de besturen van CPN, PSP en Groen Platform voor de komende Europese verkiezingen.

Voor meer samenwerking tussen progressieve en linkse partijen zien we nog wel mogelijkheden, we willen ons er in ieder geval voor inzetten. Eenvoudigweg omdat we ons niet langer de luxe kunnen veroorloven versnipperd en verdeeld te blijven optrekken. Bundeling van krachten is noodzakelijker dan ooit te voren in de Nederlandse politieke verhoudingen, tegenover het machtsblok van CDA-VVD. Aktueller dan ooit tevoren ook door de ontwikkelingen binnen de PvdA als reactie op de verkiezingsuitslag.

Optelsom

Waar ging het ons dan wel om met onze uitspraak in resolutie I over deelname aan de eerstkomende verkiezingen. Ten eerste om vast te stellen dat een nieuwe discussie nu over deelname aan de eerstvolgende Kamerverkiezingen met een gezamenlijke lijst van PPR, PSP en CPN geen enkel reëel perspectief biedt. Niemand gelooft toch echt, dat bij de discussie de PvdA betrokken zou worden? Wij denken dat het op dit moment voeren van deze gepolariseerde, oneigenlijke discussie geen nieuwe impulsen zal opleveren en geen kans van slagen heeft. De bereidheid bij de anderen is niet vergroot, integendeel, zou ik zeggen na de verkiezingsuitslag.

Maar ook binnen de PPR is nooit door voorgaande partijbesturen voorgesteld om bij de Tweede Kamer-verkiezingen naar een exclusieve lijst van PPR/PSP/CPN te streven. Ik schat ook in dat daar geen

meerderheid voor is binnen onze partij. Het standpunt van het partijbestuur is geen stap terug zoals sommigen suggereren. Juist de PPR/PSP/CPN-lijst zou een volstrekt nieuw element in de discussie zijn. Daar kun je als partijbestuur voor kiezen, maar dat hebben we niet gewild. En wel om de reden dat we er geen resultaat van verwachten gelet op de situatie en ontwikkeling binnen de andere partijen. Het zou de situatie binnen de PPR polariseren en versnipperen. We willen vooral vasthouden aan het standpunt, dat samengaan met anderen meer moet zijn dan de optelsom van deze drie partijen.

Bovendien is het mijn stellige overtuiging dat het nu niet-inzetten op verkiezingsdeelname met een gezamenlijke lijst in het overleg met PSP en CPN de mogelijkheden om een inhoudelijke discussie te voeren over inhoudelijke overeenstemming, gezamenlijk optrekken, meer samenwerking als partij en fracties, alleen maar zal vergroten. Het ging in het verleden in de discussies teveel over *samen of apart*, over de *vorm* van samenwerken. Het zou veel meer moeten gaan over:

- een antwoord op de vraag hoe je macht kunt vormen teneinde een andere politiek, een ander beleid te voeren;
- politieke vernieuwing en verbreding van radicale politiek (zie rapport Heroverweging);
- wat er fout is gegaan in het verleden als het er om ging meer mensen voor onze ideeën te winnen en verbreding van ons draagvlak;
- het doorbreken van versterde verhoudingen.

En vooral over hoe we het nu beter kunnen doen. Ik ben niet optimistisch, daarvoor zijn er in het verleden te vaak en te veel teleurstellingen geweest en zie ik ook te weinig nieuwe ontwikkelingen binnen andere partijen. Maar er is wel een kans, een mogelijkheid dat het zal lukken als we ons inzetten voor het ideaal dat we samen hebben geformuleerd in resolutie I (een actieve bijdrage leveren aan de totstandkoming van een nieuwe radicale stroming).

Beetje gelukkig

De partijbesturen van CPN en PPR vinden beiden dat nu het aksept moet liggen op het werken aan de voorbereiding van een gemeenschappelijk programma op hoofdpunten, niet alleen met PPR/PSP/CPN maar ook met de PvdA. Alsmede afspraken ten aanzien van samenwerkingsvormen om een dergelijk programma in activiteiten om te zetten. Als het kongres van de PSP dat ook zou uitspreken zou ik al heel tevreden zijn.

Ik zou al een beetje gelukkig zijn, als CPN en PSP positief reageren op ons voorstel voor een gemeenschappelijke lijst bij de Europese verkiezingen, om verbreding van het draagvlak en politieke vernieuwing een kans te geven. We zullen wel zien. De deur is niet dicht, wij blokkeren geen nieuwe ontwikkelingen. Omdat nogmaals duidelijk te maken, hebben we een tekst toegevoegd aan onze uitspraak over verkiezingsdeelname, die de relatie legt met betrekking tot de standpunten vastgelegd in resolutie I. De verbindingslijn was er altijd, maar was voor sommigen onduidelijk door het uitelkaar trekken en uitstellen van de behandeling op het voorjaarskongres.

JANNEKE VAN DER PLAAT

Oproep kandidaatstelling nieuw partijbestuur

Op het voorjaarskongres van 1988 moet een geheel vernieuwd partijbestuur aantreden. De vernieuwing betreft niet alleen de personele samenstelling, maar ook het aantal bestuursleden, de taakverdeling en de werkwijze. Hoe het partijbestuur nieuwe stijl zou moeten functioneren, staat in de Radikalenkrant van 17 augustus j.l., als onderdeel van de voorstellen over uitvoering van de heroverwegingsoperatie (pagina 8, punt 1). Deze voorstellen worden behandeld op het kongres van 20 en 21 november.

De voorgestelde functies in het nieuwe partijbestuur zijn:

1. voorzitter
2. sekretaris organisatie/penningmeester
3. sekretaris emancipatie, scholing en vorming, tevens vice-voorzitter
4. sekretaris inhoudelijk werk
5. sekretaris buitenland
6. sekretaris publiciteit
7. sekretaris lokale politiek

De partij wordt opgeroepen om voor deze 7 functies kandidaten te stellen. Kandidaten mogen worden gesteld door de actiecentra, door de landelijke categoriale groepen, door tenminste 15 partijleden gezamenlijk en door het partijbestuur. Partijleden die voor een bestuursfunctie in aanmerking willen komen, zullen voor een gesprek worden uitgenodigd door de Kommissie Samenstelling Partijbestuur (KSP). Deze kommissie heeft tot taak een gemotiveerd advies aan het kongres uit te brengen over de meest wenselijke samenstelling van het partijbestuur.

Kandidaatstellingen moeten schriftelijk en ondertekend worden ingediend vóór 1 december a.s. Inzenden aan Kommissie Samenstelling Partijbestuur, pla Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Mocht het komende kongres over de voorgestelde functie-verdeling in het partijbestuur anders besluiten, dan zal dat in de Radikalenkrant van 23 november worden meegedeeld.

Ethiek

In het kader van de in de PPR opgerichte „Werkplaats Ethiek” worden in 1988 4 discussiebijeenkomsten georganiseerd over ethische vragen in verband met de gezondheidszorg. Plaats van discussie is T.K. gebouw - Den Haag. Data zijn: dinsdag 19 januari, 16 februari, 19 april en 17

mei. 's avonds - 19.30 uur. Op 19 januari en 16 februari is de discussie gewijd aan „Aidsbeleid” op 19 april en 17 mei aan ethische vragen m.b.t. nieuwe geboortetechnologieën.

Meer informatie bij Marie-José Burger - 020 - 256046/227342.

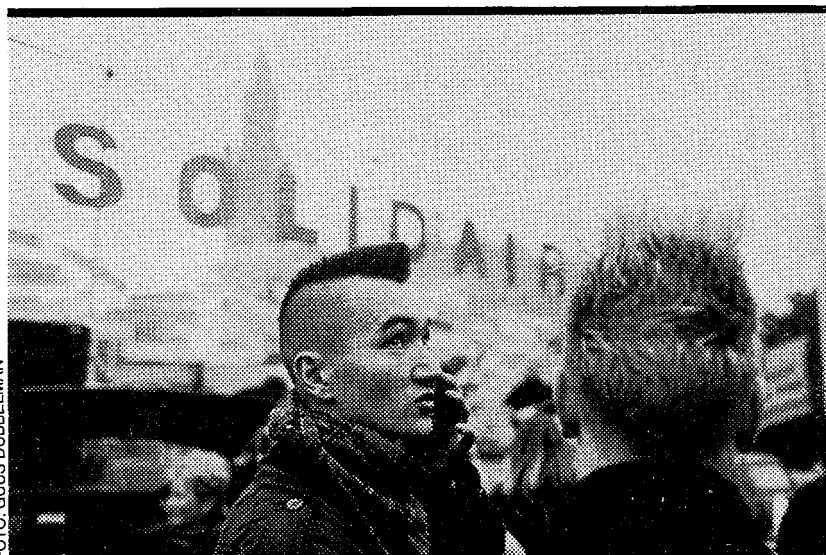

FOTO: GIJUS DUBBELMAN

VREDESMARS 1987

STEENWIJK

2e Kerstdag

De PPR-flikkers en Potten geven een eigen blad uit: Het Vlindertje. Het verschijnt 4 à 5 maal per jaar. Het abonnementsjaar van het vlindertje loopt per kalenderjaar. Een abonnement kost minimaal f 11,00 per jaar. (te bestellen door overmaking op gironummer 4295824 t.n.v. PPR-Flikkers en Potten, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, o.v.v. abonnement.) Een los nummer kost f 2,50 (inclusief verzending).

„De landelijke bijeenkomst van de PPR-FLIKKERS EN POTTEN vindt plaats op woensdag 25 november.

Vanaf kwart voor acht 's avonds staat in de Fractie-kamer van LINKS DEN HAAG (Groenmarkt 7) de koffie klaar! Alle lezeressen en lezers van het Vlindertje en belangstellenden zijn hartelijk welkom!”

Bon
 ik wil meer weten over de PPR-Flikkers en Potten
 ik wil een abonnement op het vlindertje
 ik wil meewerken aan het vlindertje

naam:
 adres:
 postcode:
 plaats:

RADIKALEN KRANT

Kolofon: De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen. Redactie, administratie en advertenties: Partijbureau PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Redactie: Arda van den Brink, Marc Broere, Jan Dirx, Jan Huisman, Anneke van 't Hull, Bram van Oijk (eindredactie). Redaktiesekretariaat: Enny Schouten. Vormgeving: Joep Paulussen. Foto's: Angelo Goedemondt, Fred Jansz, e.a. Abonnementen: Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, tnv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

De Jonge Socialisten van de PvdA noemen het rapport in een eerste reactie „geslijm richting CDA”. Van Mierlo van D'66 vindt dat Pronk en de zijnen een onverdiende „aai aan het CDA” uitdelen. Dat zijn de meest kortzichtige reacties op het rapport. Alsof de PvdA al niet tien jaar lang in alle openheid probeert om bij het CDA in het gevele te komen. Alsof het niet volstrekt duidelijk is dat men met het CDA in een nieuwe regering wil. Het rapport-Pronk past in dit opzicht prima in de recente traditie van het sociaal-democratisch denken. Het relativeert de eigen dogma's, gaat daarin soms wel erg ver en neigt ernaar de PvdA in een typische middenkoers te manoeuvreren. Hiertoe mag best van de juiste leer worden afgeweken en dat doet het rapport dan ook regelmatig.

Het zijn met name deze ketterijen die in de pers tot nu toe breed zijn uitgemeten: Pronk wil meer markt en minder staat; neemt afstand van het streven naar een 25-uren-week; wil voorlopig geen euthanasiewetgeving of Wet Gelijke Behandeling. In Schuivende Panelen worden deze „liberaliserings” echter pittig bijgekruid met regulerende taken uit oorspronkelijk socialistisch perspectief. Juist deze elementen zijn tot nu toe in de pers wat onderbelicht gebleven.

Moeilijke vraag

De politieke taakstelling wordt als volgt samengevat: hoe kunnen gelijkheid, maatschappelijke ontwikkeling en participatie, gebaseerd op bestaanszekerheid en voldoende welvaart voor iedereen worden gehandhaafd en verder ontwikkeld? Dat lijkt een moeilijke vraag. In 150 pagina's wordt die beantwoord. Vaak worden zelfs meerdere antwoorden gegeven, zonder dat de commissie de lezer haar eigen voorkeur onthoudt.

Oplossingen worden aangedragen vanuit de erkenning dat vier grote maatschappelijke trends de toekomst vorm geven: een vergaande internationalisering, ekologischer schaarste, informatisering en individualisering van de samenleving. Deze trends bevatten, naast bedreigingen, ook uitdagingen voor sociaal-democratische politiek. Deze politiek wordt uitgewerkt op 5 terreinen: groei en productie; arbeid en inkomen; cultuur; de rechtsorde en de internationale politiek.

De voortgaande internationalisering en de op handen zijnde „interne markt” van de EG vereisen een versterkte internationale beleidscoördinatie. Alleen zo kan de noodzakelijke groei worden gestimuleerd. Deze groei moet, in afwijking van het huidige beleid, vooral worden bereikt door de vraag van de lagere inkomens groepen te stimuleren. Daarom is het nodig om de beschikbare inkomens eerlijker te verdelen. Alleen dan beschikken grote groepen van de bevolking over de extra koopkracht die nodig is om de groei aan te zwengelen. Om die inkomensverdeling te bereiken is een effectief werkgelegenheidsbeleid nodig. Hierbij denkt men niet zozeer aan algemene arbeidsduurverkortingen, maar meer aan een breed pakket met Edukatief

SCHUIVENDE PANELEN KIEST VOOR HARMONIE:

PRONK MAAKT REGERINGS-DEELNAME PVDA OVERBODIG

Als het aan Bas de Gaay Fortman ligt worden de Schuivende Panelen van de PvdA-kommissie-Pronk vanwege de „briljante analyse van de maatschappelijke problemen” verplichte kost voor PPR-leden. Vanuit het regeringskamp werd de commissie als het ware rechtstreeks het graf in geprezen. De Vries en Voorhoeve waren welwillend, Lubbers sprak, wellicht met lichte ironie, van een geschenk bij het vijfjarige bestaan van het kabinet en De Koning toonde zich verheugd dat de PvdA weer een serieuze regeringskandidaat is geworden. Maar met name op de concrete uitwerking van ideeën bestaat veel kritiek.

Beckers: „... jammer voor de oppositie”

verlof, ouderschapsverlof en flexibele pensionering. De bedrijfstijd zou daarbij verlengd moeten worden. De combinatie van beoogde hoge groei en bepleite zorgzaamheid voor het milieu

Symptoombestrijding

De combinatie van beoogde hoge groei en bepleite zorgzaamheid voor het milieu heeft in PPR-kring al

de nodige vragen opgeworpen: „De PvdA is keuzen op dit gebied altijd uit de weg gegaan”, zegt Ria Beckers. „Wat zij selectieve groei noemen is dat je de negatieve effecten van groei met milieuinvesteringen voor een deel weer ongedaan maakt. Dat is symptoombestrijding.” Ook de Gaay Fortman liet zich in Het Capitool van afgelopen zondag in dezelfde zin uit: „Schitterend en treffend beschrijft het rap-

port wat er met onze natuurlijke omgeving aan de hand is. Maar hoe rijmt de commissie de gewenste selectiviteit met bedrijfstijdverlenging en stijging van de arbeidsproductiviteit?”

Nieuwe investeringen, van de overheid of door de overheid uitgelokt, vormen in Schuivende Panelen de kern van het economisch beleid. „Investeren, investeren, investeren, dat is Mozes en de profeten”, roept de Gaay Fortman uit. Werkloosheid, milieuvuiling of cultuurverschraling? Met nieuwe investeringen kom je er weer bovenop. „Hier kiest men te veel voor overheid”, zegt Bas de Gaay Fortman. „Waar de staat randvoorwaarden zou moeten stellen wil de commissie Pronk haar rol juist terug dringen.”

In het hoofdstuk over arbeid en inkomen wordt ruime aandacht besteed aan de wenselijkheid van een basisinkomen. Het idee wordt, opnieuw, op praktische en principiële gronden afgewezen. Maar de commissie, wiens voorzitter onlangs toetrad tot de adviesraad van de Werkplaats Basisinkomen wijst er op dat ze denkbeelden over een basisinkomen graag opnieuw in debat wil brengen. En dat is winst ten opzichte van de situatie in de PvdA sinds het kongres over Arbeid het idee in 1983 afwees.

Overbodig

De verwachtingen die de opstellers van het rapport koesteren van internationaal gekoördineerde besluitvorming komen nogal naïef over. Je kunt toch niet serieus menen dat er in EG-verband een zorgvuldige afweging tussen economische groei en ecologisch evenwicht wordt gemaakt? Je kunt toch niet echt menen dat een Europese militaire integratie tot konventionele en nucleaire ontwapening zal leiden? De voorstellen van de commissie Pronk brengen ons op dit punt „uit de regen van het nationaal bestuur in de drup van de internationale besluitvorming”, zegt Tweede Kamerlid Ria Beckers. Zoals te verwachten valt, betreurt Beckers ook de nieuwe terughoudendheid ten opzichte van wetgeving voor euthanasie en gelijke behandeling. Ze wijst op de onmogelijke positie waarin de commissie de PvdA-Tweede Kamerfractie heeft gemanoeuvreerd. „Het duurt nog drie jaar voor de PvdA eventueel in een nieuw kabinet mee mag doen. Tot die tijd zal de huidige fractie voortdurend met de verschillen tussen het PvdA-verkiezingsprogramma het rapport-Pronk om de oren worden geslagen. Dat is jammer voor de oppositie en slecht voor de inhoudelijke discussies in het parlement.”

Bas de Gaay Fortman zegt het anders. „Door een aantal fundamentele tegenstellingen — tussen milieu en groei, tussen arbeidsproductiviteit en werkgelegenheid, tussen arbeid en kapitaal — onder te belichten en uit te gaan van een harmoniemodel, maakt de PvdA zichzelf als regeringspartij overbodig. Dat is ook slecht voor de PPR, want wij functioneren slechts in relatie met een grote volkspartij en dat is voor ons de PvdA.”

BRAM VAN OJK

DEGELIJKE BOODSCHAP IN SNELLE VERPAKKING

DE HELLING ZOEKT NAAR MODERNE, LINKSE LEVENSWIJZE

De doelstellingen van het kersverse blad zijn zonder meer ambitieus. Zo maar een paar grepen uit wat bijgevoegd informatiemateriaal: de Helling staat voor links in de jaren tachtig; de Helling is een nieuw platform voor linkse meningsvorming; het blad beoogt een nieuwe impuls te geven aan de linkse opinievorming in Nederland. Het Komitee van Aanbeveling mag er ook zijn. Ria Beckers, Andrée van Es, Hedy Ancona, Herman Bode en Ina Brouwer zijn een paar namen. De cover van het eerste

Vorige week rolde het eerst nummer van het blad de Helling van de persen. Dit nieuwe „tijdschrift voor linkse politiek” gaat vijf keer per jaar verschijnen en komt voort uit een gezamenlijk idee van de Wetenschappelijke buro's van de drie klein-linkse partijen. Een kennismaking.

nummer noopt tot verder lezen: een paar half ontholte damesborsten waar iemand een biljet van honderd gulden tussen stopt. Je zou er in eerste instantie geen links tijdschrift achter zoeken. Een tweede blik maakt duidelijk dat het hoofdonderwerp van dit nummer prostitutie is.

Leuk aangepakt

De inhoudsopgave laat zien dat het blad met een aantal vaste rubrieken werkt. Dat vergroot natuurlijk de herkenbaarheid. De drie grote betreffen een dossier, een uitneembaar middenkatern en een essayrubriek. Verder bevat het nummer nog onder meer een recensie- en tijdschriftenrubriek, een commentaar en twee kolumns. Het eerste nummer opent met een verhaal over de werkloosheid onder migranten in Nederland.

Vervolgens de dossierrubriek die dit keer over prostitutie gaat. De aanleiding hiervoor is de op handen zijnde afschaffing van het bordeelverbod uit 1911, wat de prostitutie een legaal karakter gaat geven. Het dossier is leuk aangepakt. Een belangenvereniging van prostituées en een groep klanten van prostituées geven hun mening over de afschaffing van dat verbod. Verder een voorpublicatie van een boek over een nieuwe prostitutiebeleid en een zeer informatief verhaal over een eeuw prostitutiebeleid. Interessant is om te zien welke rol de vrouwenbeweging hierin speelde.

Het middenkatern gaat over de huidige crisis waarin links zich bevindt. In het katern een interview met Lolle Nauta, de architect van het PvdA beginselpro-

gramma uit 1977. Voor de ideologische intellectuele diepgravers is er een vertaling uit „Marxism today” over de crisis van links. Natuurlijk mag ook Jan Dirx in een links tijdschrift niet ontbreken. Hij is op twee

mei naar een bijeenkomst over samenwerkingsverbanden tussen klein links geweest. Zes maanden later peinst hij nog steeds over de opmerking van een PSP'ster die daar zei: „Je ontleent je eigenheid aan wat je zelf bent, niet aan het soort relaties dat je onderhoudt.”

Verder in het katern een interessante rubriek genaamd „links in Europa”. Hierin worden de linkse bewegingen in Portugal, Engeland en Italië onder de loep genomen. Onduidelijk blijft waarom juist die landen zijn gekozen. Tot slot een artikel van een verkiezingsonderzoeker die stelt dat klein links geen vaste kiezerskern heeft. De schrijver introduceert meteen een mooi nieuw woord. Naast echtelijke ontrouw hebben we nu ook elektorale ontrouw. Het taalgebruik in het blad maakt overigens sowieso duidelijk dat de Helling zich op de intellectuelen richt. Wat te denken van woorden als „konvergeren”, „vigerende”, „artikuleren” en „antagonismen”.

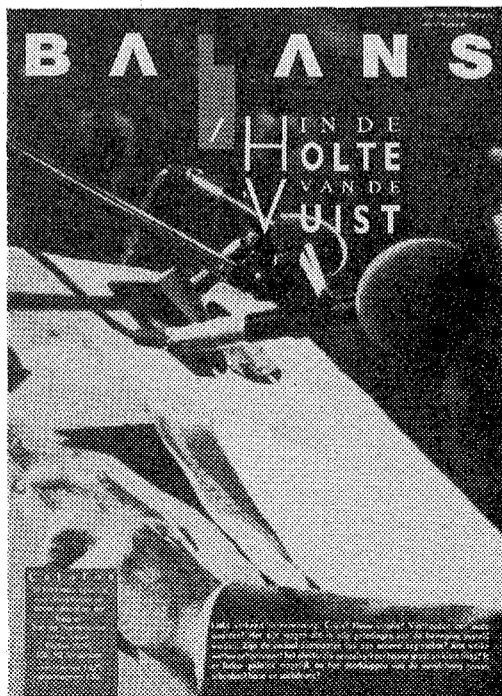
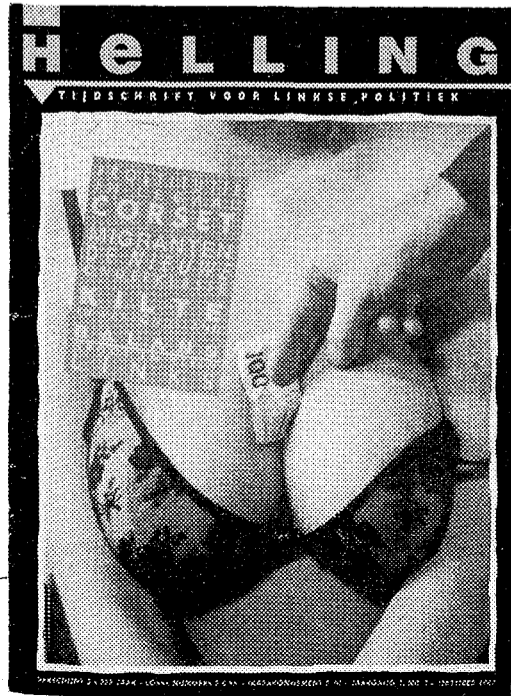
In de essayrubriek houdt Ruud Vreeman, volgens de Helling de beoogd voorzitter van de Vervoersbond FNV, het rapport „FNV 2000” tegen het licht. En wel zeer uitgebreid omdat hij er maar liefst acht pagina's voor nodig heeft. Jammer dat er niet wat meer over Vreeman zelf verteld wordt om één en ander wat beter te kunnen plaatsen.

Puzzelkoppen

Inhoudelijk gezien staan er zonder meer interessante verhalen in het eerste nummer. De vormgeving van het blad is er één waarvan je moet houden. Men heeft duidelijk voor een moderne opmaak gekozen, die enigzins aan muziekbladen zoals Oor en Vinyl doet denken. Kenmerkend hiervoor zijn bijvoorbeeld de verschillende lettertypes (vet, kursief) die door elkaar heen gebruikt worden.

Professioneel ziet het er in ieder geval wel uit. Irriterant zijn de koppen boven de artikelen, die soms

lees door op pagina 4

vervolg van pagina 3

net puzzels zijn. Het feit dat je twee minuten bezig bent om een kop te ontcijferen is niet echt bevorderlijk voor je leesplezier. In een bijgevoegde uitnodiging voor de presentatie van het blad staat dat de Helling aansluiting zoekt bij de levenswijze van de moderne linkse man of vrouw. Het verband tussen die levenswijze en de puzzelkoppen is me niet geheel duidelijk. Een laatste kritiekpunt zijn de „leads” of vetgedrukte stukken boven de artikelen die meestal wel wat erg lang zijn. Bovendien geven ze vaak niet aan waar het artikel over gaat. Het gevolg hiervan is dat je konstant moet terugbladeren naar de uitgebreide inhoudsopgave. Bij het dossier over prostitutie ontbreekt er zelfs een algemene aankondiging boven de artikelen zodat er wel erg onoverzichtelijk met de deur in huis wordt gevallen.

Overlevingskansen

Blijft de vraag over of er nu eigenlijk wel behoefte aan een blad als de Helling is. Eindredakteur Henk Krijnen meent van wel: „Je hebt in Nederland erg veel intellectueel kader dat over beleidsontwikkeling en zo nadenkt. Klein links weet deze mensen niet te bereiken. Een blad als dit is een goed medium om die mensen weer naar je toe te trekken en heeft wat dat betreft een belangrijke functie.” Nu gaat het in de tijdschriftensektor niet echt goed, denk maar aan het dreigende failliet van de Groene Amsterdammer. Toch meent Krijnen dat het blad duidelijke overlevingskansen heeft: „Ondanks het feit dat de onafhankelijkheid van de redactie gewaarborgd is, hebben we toch een duidelijke binding met radikaal links. We behandelen toch heel duidelijk vraagstukken van linkse politiek. Dit in tegenstelling tot de Groene dat veel meer algemeen is. Het blad wordt ook opgestuurd naar de abonnees van de oude bladen van de wetenschappelijke buro's, die op de Radikale Notities na, zijn opgeheven. We hopen daar een hoop abonnees vandaan te halen.”

Het eerste nummer wordt in een oplage van vierduizend verspreid. Krijnen hoopt zo op vijftienduizend abonnees uit te komen. Tot slot de vraag of de ambitieuze doelstellingen van het blad met een verschijningsfrequentie van maar vijf keer per jaar kunnen worden gerealiseerd. Krijnen: „Links heeft altijd de neiging nogal hijgerig achter de aktualiteit aan te lopen. Daarmee ga je de inhoudelijke discussie uit de weg. Wij hanteren niet zo'n snelle formule, maar willen meer fundamentele debatten openen.”

MARC BROERE

In zijn bijdrage aan de discussie over de opheffing van de BKR vorig jaar november, gaf Peter Lankhorst er blijk van dat de positie van de beeldende kunstenaars hem na aan het hart ligt. Hij bekritiseerde de door de regering voorgestelde overgang van een kunstenaars- naar een kunstenaarsbeleid, waarbij de volwaardige beroepsuitoefening van menig kunstenaar in gevaar dreigde te komen.

Als blijk van waardering voor dit standpunt zeiden zes bestuursleden van de Beroepsvereniging Beeldende Kunstenaars (BBK) hun lidmaatschap van de PvdA op en werden lid van de PPR. Verschillende BBK-leden volgden het voorbeeld van hun bestuur. Per 1 juli jl. is de BKR definitief verleden tijd en zijn de procedures rond de beroepskostenvergoeding in volle gang.

De beroepskostenvergoeding is bedoeld als overgangsregeling voor kunstenaars die de afgelopen drie jaar van de BKR gebruik maakten en die aantoonbaar beroepsmatig bezig zijn. Aanvraag van de vergoeding geschiedde door het insturen van dia's en een levensbeschrijving, waaruit de beroepsmatigheid van de betreffende kunstenaar zou moeten blijken. De aanvraagtermijn is inmiddels afgesloten en een (tijdelijke) advieskommissie voor de Minister van WVC heeft zich over de aanvragen gebogen. In sneltempo werden per dag 50 aanvragen behandeld: een gemiddelde van 10 minuten per kunstenaar. Van de 3674 werden 1100 aanvragen gehonoreerd en 977 mensen werden door de commissie wel positief beoordeeld, maar zullen toch een afwijzing krijgen, simpelweg omdat er onvoldoende geld ter beschikking is. De overigen werden definitief afgewezen. „Een niet erg zorgvuldige selectieprocedure”, meent BBK-voorzitter Frits Linneman. Hij raadt zijn leden dan ook aan protest aan te tekenen tegen een afwijzende beslissing bij de Raad van State.

„Ons uitgangspunt is dat ongeveer 3000 kunstenaars voor deze vergoeding in aanmerking moeten komen, omdat zij voldoende beroepsmatig bezig zijn. Dan is minstens f 30 miljoen nodig. Het huidige budget van f 12 miljoen is absoluut niet toereikend. De commissie heeft dit proberen op te lossen door te werken met een puntensysteem, waardoor de een uiteindelijk meer beroepsmatig wordt gevonden dan de ander. Door dit soort procedures lijkt de commissie van de oorspronkelijke weg — het toetsen op beroepsmatigheid — te zijn afgedwaald en is het beoordelen op kwaliteit op de voorgrond getreden.

En van kwaliteit is geen definitie te geven, het is gewoon een kwestie van stemverhoudingen binnen een commissie.” Volgens Linneman kunnen veel afwijzingen dan ook niet anders verklaard worden dan uit het feit dat het getoonde werk niet aan de gangbare normen van 'kwaliteit' voldeed. Vaak gaat het om mensen die moeilijk toegankelijk werk maken, of zich niets aantrekken van heersende trends en gewoon traditioneel vakmatig werk leveren.

Verkopen

Het afschaffen van de BKR valt niet los te zien van het totale overheidsbeleid dat een ontkoppeling nastreeft van de 'afhankelijkheidsrelatie' tussen over-

ALARMEREND AANTAL ZELFDODINGEN ONDER BOEREN:

BRAKS DOET SLECHTS AAN 'STERVENSBEGELEIDING'

De PPR-fractie in de Tweede Kamer heeft minister Braks van Landbouw gevraagd een Brede Maatschappelijke Discussie over het landbouwbeleid van de grond te tillen. Er moet eindelijk eens een realistische en volledige kosten-baten analyse van het huidige beleid van exportbevordering worden gemaakt. Uit de bijdrage van Ria Beckers aan de behandeling van de landbouwbegroting bleek dat deze analyse, voor de PPR negatief zou uitvallen.

FOTO: ANGELO GOEDEMONDT

Het landbouwbeleid van Braks leidt tot een verscherping van de tweedeling in de samenleving, stelde Ria Beckers. In mondiaal verband leidt het EG-landbouwbeleid tot verpaupering van de landbouwsektor in de Derde Wereld. De subsidies voor landbouwexporteurs in de EG maken het voor derde-wereld-boeren onmogelijk om te concurreren. Neem suiker: EG-exporteurs krijgen voor elke kilo die ze afzetten een gulden van de EG. Een fabriek op Haïti moest als gevolg van deze oneerlijke concurrentie zijn poorten sluiten: 3500 mensen kwamen op straat te staan. Op het Filippijnse eiland Negros werden maar liefst een kwart miljoen mensen slachtoffer van deze suikerpolitiek. Veel andere landen geven hetzelfde beeld te zien: „Totaal levert de rekensom op dat 15 à 20 miljoen mensen in de Derde Wereld het slachtoffer zijn van het gemeenschappelijk suikerbeleid”, zegt Ria Beckers. Het is maar een voorbeeld.

De suikerboeren in de EG worden van deze subsidies nauwelijks beter. Het zijn vooral de suikerindustrie en de handel die er aan verdienen. Voor de boeren in de EG is de situatie somber. Een kwart van de boeren heeft een negatief inkomen en moet zich diep in de schulden steken. Nog eens 20% verdient minder dan 20.000 gulden per jaar. De ingewikkelde regels en wetten worden bovendien ervaren als een inbreuk op het functioneren van het bedrijf. Toekomstperspectief ontbreekt.

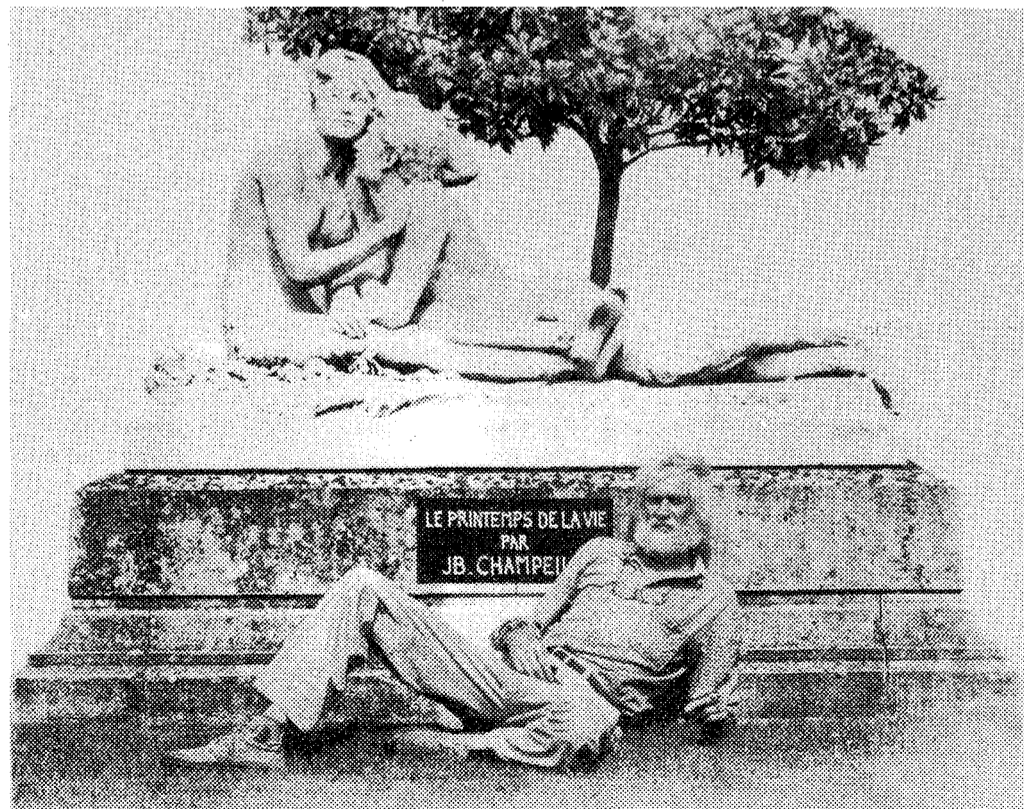
Beckers wees op het alarmerende aantal zelfdodingen onder boeren. Een woordvoerder van de Werkgroep Beter Zuivelbeleid hekelt het beleid van Braks als „stervensbegeleiding”. En dat terwijl de noodzakelijke sanering nog maar net begonnen is en de grote klappen nog moeten komen.

„Bezinning en zelfkritiek zijn dringend gewenst”, zei Ria Beckers. „Een fundamentele heroriëntatie is onvermijdelijk.”

BEELDEND KUNSTENAAR HEEFT SUBSIDIE NODIG:

WVC DWINGT TOT RISIKOLOZE KUNST

De inkomenspositie van beeldende kunstenaars dreigt verder te worden verzwakt. Voor de beroepskostenvergoeding, bedoeld als overgangsregeling voor ex-BKR gerechtigden, komen veel kunstenaars niet in aanmerking. Afwijzing lijkt vaak op oneigenlijke gronden te geschieden. En na de afschaffing van de BKR gaf de regering er blijk van ook van het Voorzieningsfonds voor beeldende kunstenaars af te willen. Hierop volgde een protest van alle Tweede Kamer-frakties.

heid en burgers. Slechts gedeeltelijk betreft het een bezuinigingsmaatregel: de ongeveer 3500 kunstenaars die voor een bedrag van 136 miljoen gebruik maakten van de BKR, krijgen nu een bijstandsuitkering. Het is verder ook de bedoeling van WVC dat kunstenaars die een beroepskostenvergoeding krijgen, zich ondertussen op de 'vrije markt' gaan richten, zodat men na afloop volledig zelfstandig in het levensonderhoud

kan voorzien.

Frits Linneman noemt dit een aardige, maar volstrekt irreële gedachte. „Omdat veel kunstenaars te maken hebben met een bijstandsuitkering, worden alle inkomsten die zij verwerven verrekend met die uitkering. Vanuit zo'n situatie is het heel moeilijk tot een zelfstandig inkomen te komen. Goed verkopen heeft pas echt effect als je flink boven de bijstands-

grens uitkomt en dat is niet simpel”, aldus Linneman. Dat het niet eenvoudig is als kunstenaar zelfstandig te functioneren bleek ook uit een onderzoek, dat in 1983 op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken (verantwoordelijk voor de uitbetaling van de BKR) werd uitgevoerd. Slechts 4% van de beeldende kunstenaars in Nederland konden zich toen zelfstandig een minimum inkomen verschaffen. „Gaan we er van uit dat dit percentage inmiddels verdubbeld is, door de toename van sponsoring op kunstgebied, dan heeft nog 92% van de kunstenaars een al dan niet aanvullende subsidie nodig, om te kunnen blijven functioneren”, denkt Linneman.

Hij is van mening dat een brede, pluriforme groep kunstenaars moet kunnen blijven functioneren, zodat kwaliteit de kans krijgt zich te ontwikkelen. Een van de negatieve consequenties van het huidige WVC-beleid is dat sommige kunstenaars veiligheidshalve met werk zullen komen, dat aansluit bij de heersende trend, voorziet Linneman. In plaats van de nieuwe beroepskostenvergoeding ziet de BBK veel liever een goede structurele arbeidsregeling, bijvoorbeeld in de vorm van een aankoop- of opdrachtregeling, waarbij plaatselijke commissies ingeschakeld zouden moeten worden bij de beoordeling en de uitvoering. In het huidige politieke klimaat zal een dergelijk beleid echter niet snel worden ingevoerd. Voorlopig richten de BBK acties zich op de korte termijn: uitbreiden van het budget van de beroepskostenvergoeding en een redelijke vrijlatingsnorm in de bijstandssituatie.

Kalamiteiten

In de strijd tegen verdere afbraak van de voorzieningen voor beeldende kunstenaars is deze zomer een kamerbrede motie aangenomen, waarin de minister van Sociale Zaken wordt opgeroepen de subsidiëring van het zogenaamde Voorzieningsfonds te continueren. Dit Voorzieningsfonds verstrekt leningen voor outillage of atelierinrichting, noodlijdende kunstenaars kunnen wekelijks een kleine bijdrage krijgen en sinds kort geeft het Fonds ook adviezen inzake bedrijfsvoering. Omdat zowel het ministerie van Sociale Zaken als het ministerie van WVC hun subsidie hebben teruggetrokken dreigt het fonds nu te verdwijnen. WVC opperde het argument dat zij nu zelf een beroepskostenvergoedingsregeling in het leven heeft geroepen en Sociale Zaken is van mening, dat zij, nu de BKR is opgeheven, niets meer met het beeldend kunstbeleid te maken heeft. Linneman vindt echter dat het Voorzieningsfonds helemaal niet moet verdwijnen, omdat het een ander doel dient dan de beroepskostenvergoeding. „Om te beginnen is het fonds er ook voor die kunstenaars die geen gebruik maken van de beroepskostenvergoeding. Daarnaast kan het Voorzieningsfonds veel soepeler en sneller inspelen op allerlei kalamiteiten, zoals brand in het atelier, een ongeval of langdurige ziekte van de kunstenaar.” De voorzitter is tevreden met de steun van de Tweede Kamer, maar vraagt zich achterdochtig af of de motie wel zal worden uitgevoerd.

LOES SINGELS

Het was niet verwonderlijk dat de demonstratie geen enkele vergelijking met die van de 2 „groten” uit 1981 en 1983 kon weerstaan. De PvdA en het IKV hebben afgehaakt en door de hoopvolle ontwikkelingen in de oost-west sfeer bleven ongetwijfeld een hoop mensen thuis. Toch was het wel erg rustig in de trein naar Den Haag. Een enkele stereotype demonstrant in alternatieve kleren viel nog wel te ontwaren; het complete gezin van grootmoeder tot kleinzoon — de unieke „hoeksteen” van de twee vorige demonstraties — ontbrak volledig. Op het station in Den Haag kwam dat oude demonstratiefeestje weer even terug. Mensen ontvouwen hun vaak heel originele spandoeken terwijl enkele groepjes liederen zongen.

Opvallend was de grote aanwezigheid van politieagenten op het station. PPR Tweede-Kamerlid Peter Lankhorst zou later vertellen dat mensen met een punk-uiters zonder enige reden gefouilleerd werden. In sommige gevallen moesten ze zelfs hun kleding afgeven.

Op weg naar het Malieveld duwen tientallen mensen je folders, pamfletten en stencils in de hand. Zo weten we nu dat de Tudek Partij van Iran in Nederland zich solidair verklaart met onze strijd tegen de kruisraketten. Ditzelfde geldt overigens ook voor de Koerdische Arbeidersvereniging in Nederland. Opvallend zijn de vele linkse splintergroepjes die met hun pamfletten leuren. De inhoud van hun geschriften is door de jaren heen weinig veranderd. Met grote koppen wordt verteld dat het kapitalisme nog steeds oorlog en ellende is en dat de arbeidersklasse het daarom moet vernietigen.

Schmink

De sfeer op het Malieveld is gezellig. De organisatie heeft voor een afwisselend programma gezorgd met sprekers en artiesten. Erg mooi is het optreden van Liesbeth List. Toen ze naar het podium liep was het even schrikken vanwege de wel erg grote laag schmink op haar gezicht. Peter Lankhorst haalt met EVP leidster Cathy Ubels wat oude herinneringen op. „Vroeger waren we als Klein Links met z'n tienden” zucht het voormalig Kamerlid.

Een blik op de PPR-stand maakt duidelijk dat het er druk is. „Het gaat buitengewoon goed” merkt een vriendelijke dame op. „We hebben al nieuw materiaal moeten halen”. Een PPR-lid uit Amsterdam heeft nog weinig partijgenoten gezien: „Enerzijds roept de PPR op om er een feestelijk gebeuren van te maken, maar anderzijds heb ik nog opvallend weinig PPR-leden gezien.” Een andere man met PPR-button moppert ook al wat: „Het valt me tegen dat de PPR deze demonstratie zo lauw ondersteund heeft en er zo weinig bekendheid aan gegeven heeft.” Lankhorst hierover: „Het is waar, dat we niet de eerste zijn geweest om deze demonstratie te steunen. We hebben een aantal afwegingen moeten maken, bijvoorbeeld de vraag of een demonstratie op dit moment geen averechts effect op de publieke opinie heeft. Toch vonden we dat we moesten meedoen, juist ook omdat erg veel PPR-mensen in touw zijn geweest voor het volkspetitionnement. En over die

BIVAK DEMONSTRATIE NIET UITBUNDIG:

AKTIEVOERDER BLIJFT EEN CALVINIST

Op 31 oktober organiseerde het Bivak (breed initiatief voor verdergaande acties tegen de kruisraketten) een grote demonstratie in Den Haag. Diezelfde dag openden de kranten met het bericht dat er op 7 december een topontmoeting tussen Reagan en Gorbatsjov zal plaatsvinden. Over het nut van de demonstratie waren daarom wat vraagtekens gezet. Toch kwamen 10.000 mensen opdruwen. Marc Broere was één van hen.

Den Haag, 31 oktober

bekendheid. Ik ben er van overtuigd dat de meeste PPR-leden echt wel wisten dat er een demonstratie was.”

Grappig

Om half twee begint de demonstratieve optocht door Den Haag. Lankhorst moet achter het kopspandoek lopen. „Dit is m'n taak omdat ik hier als PPR-vertegenwoordiger ben. Persoonlijk loop ik liever ergens rustig in het midden. Vooraan is het zo'n gedrang. Zeker toen er nog veel PvdA mensen meeliepen was het vaak dringen op het moment dat

de kameraman of fotograaf in de buurt was. Voor mij hoeft dat niet zo.” Even is er wat hilariteit: waar wordt de kop van de demonstratie gevormd? Lankhorst vraagt het aan CPN-voorzitter Ina Brouwer. „Dus jij denkt dat je dan bij de communisten moet zijn, want die zullen het wel weer weten” kaast ze terug. De sfeer achter het spandoek is leuk.

„Wat lopen jullie hard. Moeten jullie soms nog naar Woensdrecht?” roept een fotograaf. Een kollega van hem is druk bezig de schoenen van de voorste demonstranten te fotograferen. „Hij kijkt zeker of er nog geitewollensokken tussen zitten” zegt Lankhorst.

Grappige opmerkingen vliegen door de lucht. „Het leuke van een demonstratie is dat je de stad eens rustig kan bekijken”, zegt Lankhorst. Even later struikelt hij bijna over een stoeprand.

Onderweg fleuren een aantal muziekbandjes de sfeer nog wat op. Een eigenaar van een tabakswinkel deelt voor z'n winkel sigaretten uit aan de demonstranten. „Wat een rare manier om de solidariteit te betuigen” merkt PSP-Kamerlid Andrée van Es op. Wat verder naar achteren in de stoet doen een aantal demonstranten pogingen om omstanders erbij te betrekken. „Kom erbij, sluit je aan, blijf daar niet zo lullig staan” roepen ze. Pogingen tot massale zangpartijen komen niet echt van de grond.

Met Lankhorst bespreken we het nut van deze demonstratie. Een dag geleden werd immers bekend dat er op 7 december een topontmoeting tussen Reagan en Gorbatsjov zal plaatsvinden, en ook is het vrij waarschijnlijk dat de stationering van 48 kruisraketten op ons grondgebied niet doorgaat. Het Kamerlid: „Enerzijds moeten we erg blij zijn met deze ontwikkelingen, maar tegelijkertijd moeten we waakzaam blijven. Ook het eventueel niet plaatsnemen van kruisraketten betekent niet dat we ons rustig moeten houden. De bezuinigingen gaan door, terwijl de uitgaven voor defensie stijgen. Het is gevaarlijk om te denken dat het goed gaat.”

Ome Dirk

Terug op het Malieveld ontmoet Lankhorst een man die bij de PPR bekend staat als „Ome Dirk”. Hij heeft een leuke voetbal bij zich met opschrift: „Nederland-Cyprus: afschuwelijk. Gelukkig dat het (nog) geen kernbom was.” Wat verder opvalt is het grote aantal mensen met CPN versierselen. Niet verwonderlijk volgens Ina Brouwer: „De communisten zijn altijd de initiatiefnemers wanneer het om acties gaat. Er zijn een hoop mensen en groepen afgevallen, maar wie zijn er weer in grote getalen... de communisten.” Brouwer vindt het een goed idee van Janneke van der Plaats om er een feestelijk gebeuren van te maken. „Ik vind het ook een feest alhoewel het Nederlandse volk te Calvinistisch is om er echt iets uitbundigs van te maken. Aktievoerders en vooral ook mensen die lid zijn van de CPN, hebben vaak de neiging om te serieus te zijn. De PPR kompenseert dit weer omdat ze goed in feestvieren zijn. Denk maar aan de 'Basstuums'.”

Bij de PPR-stand is het nog steeds druk. „We hebben inmiddels al 3 keer nieuw materiaal moeten halen” merkt dezelfde vriendelijke dame op. „Ook hebben we er zo'n tien nieuwe leden bij.” In de trein terug raken we in gesprek met een man die z'n verzetsmedailles uit de Tweede-Wereldoorlog heeft opgespeld. Hij blijkt de man die onder de naam A. Delfino regelmatig in de Radikalenkrant schrijft. Hij vindt het fantastisch te vinden dat er ook veel jongeren meeliepen. Mensen die de oorlog niet hebben meegemaakt. Voor een feest vindt hij het nog te vroeg: „We kunnen pas feestvieren als die overige 97 procent ook weg is”.

MARC BROERE
LISA VAN DE POL

DE WEU HERLEEFT

NAVO-BEWAPENING KRIJGT 'BUITENBOORDMOTOR'

Van de in 1948 ontstane West-Europese Unie, maakten aanvankelijk de Benelux, Frankrijk en Engeland deel uit. Sinds 1954 voegden de Bondsrepubliek en Italië zich hierbij. Doel van de WEU is Westeuropese militaire samenwerking. Maar door het ontstaan van de NAVO is dit instituut in de vergetelheid geraakt. In 1984 wakte premier Chirac de WEU weer tot leven door uit te spreken dat het, het overlegorgaan voor een gezamenlijk Westeuropes veiligheidsbeleid moet worden. Eerst zagen de andere lidstaten daar niet zoveel in. Toen president Reagan echter op een regenachtige achternamiddag in Reykjavik de heer Gorbatsjov ontmoette en pardoes praktisch alle kernwapens wegonderhandelde, alleen het vasthouden aan het SDI-fantoom voorkwam erger, veranderde die stemming. Sindsdien beleeft de WEU een nieuw leven. Dat komt onder andere tot uitdrukking in het gezamenlijk optreden van Westeuropese landen in de Golf en in de recente conferentie in Den Haag. De VS volgt deze ontwikkelingen ondertussen met achterdocht, bang als zij is voor een te grote invloed van Frankrijk binnen de WEU. Na de conferentie van Den Haag kan zij evenwel opgelucht ademen.

Ongenoegen

Eind oktober besloten de WEU-landen onder voorzitterschap van Minister van den Broek dat Westeuropa een „samenhangender Europese defensie-identiteit” moet krijgen, die de „solidariteitsverplichtingen” van de leden tegenover het verdrag van Brussel en de NAVO-verdragen „effectiever in praktijk zal brengen”. Anders gezegd: Westeuropa gaat meer aan zijn defensie-inspanningen binnen de NAVO doen en het belang van de kernbewapening wordt opnieuw bevestigd. De sterke band met de NAVO blijft dus volop overeind, niet voor niets wordt in de WEU-verklaring een keer of twintig naar de NAVO of de VS verwezen. De enige kritiek die de VS mag inkasseren, betreft het optreden van de

De West-Europese Unie (WEU) herleeft. De kritiek er op ook. Op 26 en 27 oktober vergaderden de Ministers van Buitenlandse zaken van de WEU in Den Haag over het „platform voor Europese veiligheid”. Kort daarvoor kritiseerden het Groen Progressief en zusterpartijen in het Parlement de nieuwe WEU-plannen. Een verklaring van het IKV en Pax Christi deed dat evenzeer.

Amerikanen bij ontwapeningsonderhandelingen. Daar vinden de WEU-landen dat de VS in haar „wapenbeheersingspolitiek rekening moet houden met de specifieke Europese veiligheidsbelangen” (geen tweede Reykjavik, zou je kunnen zeggen).

Nog voor de WEU-ministers goed en wel om de tafel zaten maakten de vredesbeweging en Groen-links in het EG-parlement hun ongenoegen al kenbaar. Naar aanleiding van een bijeenkomst van de Europese vredesbeweging in Brussel (22 en 23 oktober j.l.) publiceerden IKV en Pax Christi een verklaring. Hierin ijveren zij voor het met kracht voortzetten van nul-opties over zowel nucleaire als conventionele wapens. Verder willen zij dat er gestart wordt met het terugtrekken van alle buitenlandse troepen (zowel die van de VS, als die van Sowjet-Unie) uit Europa. IKV en Pax Christi dringen er verder bij de Nederlandse regering op aan om dat zij alles in het werk stelt om de wording van een Westeuropese kernmacht te voorkomen. „De Nederlandse regering kan dit doen door als WEU-voorzitter te streven naar een WEU-verklaring die elke stap in de richting van zo'n kernmacht afwijst”, eindigt de verklaring van het IKV en Pax Christi.

Geest

Op maandag 26 oktober presenteerde het Groen Progressief Akkoord en zijn zusterpartijen in de Groen-alternatieve alliantie de nota „Voor een civiel Europa”. Volgens hen zou de discussie over een Westeuropes veiligheidsplatform een geheel andere geest moeten uitademen dan zij nu doet. In de eerste

plaats moet er onderzoek komen naar de gevolgen van Europese wapen- en kernproeven voor de bevolking en het milieu in de Stille Zuidzee en elders. Ten tweede moet het afgelopen zijn met het exporteren van allerlei wapentuig. Ten derde moet de opsplitsing Europa in twee vijandige blokken ongedaan gemaakt worden.

In de nota „Voor een civiel Europa” wordt verder de vrees uitgesproken dat de WEU gaat fungeren als een „buitenboordmotor” voor de militarisering van de EG. Er gaat een soort „dubbel-NAVO” ontstaan, die zowel de NAVO wil versterken, als de machtsbelangen van Westeuropa wil veiligstellen. „Er bestaat nu nog een schaamtredramp om de militaire dimensie van de Westeuropese machtsbelangen rechtstreeks in de EG te bespreken...”, maar het moment lijkt nabij, dat militaire en economische belangen in de EG besproken worden. Een ontwikkeling die ook in verslagen van de WEU-conferentie bespeurd wordt. Het NRC Handelsblad van 28 oktober j.l. stelt bijvoorbeeld: „Optimistische diplomatieke waarnemers voorspellen dan ook al dat het WEU-dokument zozeer geïntegreerd zal raken binnen het EG-overleg dat over enige tijd de WEU zelf overbodig zal worden”. Een onplezierig perspectief, dat de toch al kleine kans op een wapenvrij Europa van Ierland tot de Oeral er bovendien bepaald niet groter op maakt.

JAN-WILLEM VOS

De nota „Voor een civiel Europa” is gratis te bestellen bij: Groen Progressief Akkoord Postbus 267 1000 AG Amsterdam.

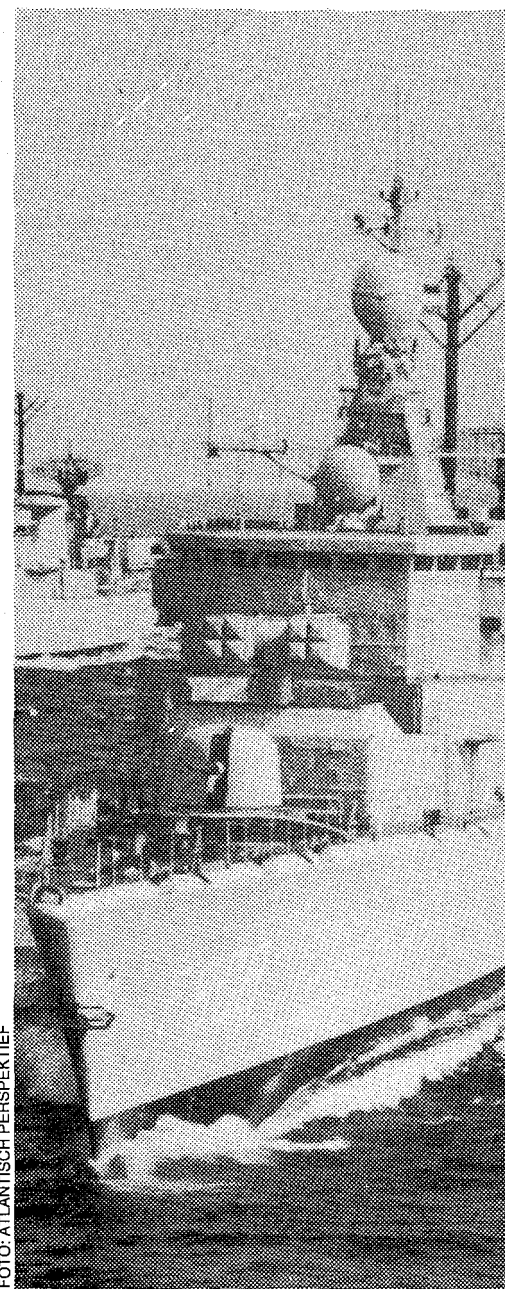

FOTO: ATLANTISCH PERSPECTIEF

Het klinkt allemaal behoorlijk futuristisch en dat is het natuurlijk ook. Maar het is niet zo maar een wilde verzameling ideeën. Ieder idee komt voort uit een bepaalde visie op de samenleving. Als je wilt dat een idee werkelijkheid wordt, kun je het zo sturen dat dat ook inderdaad gebeurt. Mits je de politieke meerderheid daarvoor weet te krijgen.

Met dat laatste heeft de Stichting Nederland — Nu — Als — Ontwerp zich niet bezig gehouden. Dat is het terrein van de politiek. De stichting — en de tentoonstelling van de stichting met de resultaten van 4 jaar denken, praten en tekenen — beperkt zich tot het ontwikkelen van scenario's en het uitwerken van ruimtelijke ideeën, die in zo'n scenario passen. De invalshoek is de ruimtelijke ordening: welke gevolgen hebben de verschillende scenario's voor wonen (waar en hoe), werken (waar en hoe lang), vervoer, recreatie, natuur, landbouw, waterhuishouding, energie, milieu.

Stedebouwers, architecten, vormgevers hebben de belangrijkste bijdragen geleverd. De resultaten zijn echter voor veel meer mensen dan alleen de mensen uit dat vakgebied interessant. Met name de politiek (en dan bedoel ik alle politieke stromingen) kan op de tentoonstelling zien welke de ruimtelijke resultaten zijn van hun ideeën. Hopelijk stellen ze zich dan de vraag: is dit nu echt wat ik wil?

Dobberen

In opdracht van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid zijn er 4 scenario's ontwikkeld voor het Nederland van 2050: het kritisch scenario, het dynamisch scenario, het zorgvuldig scenario en het ontspannen scenario. De opvattingen achter het kritische scenario komen min of meer overeen met het socialistische maatschappijmodel. Het dynamisch scenario is gebaseerd op een liberale/technokratische levensvisie. Het zal niet verbazen, dat achter het zorgvuldige scenario CDA-achtige opvattingen schuil gaan. Alleen aan het ontspannen scenario kan geen op dit moment herkenbare politieke stroming worden gekoppeld. Het is meer het vormgevers-scenario: de huidige maatschappelijke verhouding dobberen door en goede (ruimtelijke) ideeën krijgen een kans.

Er is gekeken naar de omvang van de bevolking, het aantal arbeidsplaatsen, de gemiddelde arbeidsduur, het aantal huishoudens, de leeftijdsopbouw, de ruimtelijke spreiding van woongebieden, de omvang en spreiding van het bebouwde gebied, e.d. Vervolgens is nagegaan hoe Nederland er op grond van die demografische gegevens en uitgaande van de heersende politieke opvattingen in de verschillende scenario's ruimtelijk uit zal zien. Het resultaat is een viertal zeer van elkaar en van de huidige situatie verschillende plaatjes. Daarnaast heeft ieder scenario een bepaald stuk van Nederland gekozen om tot in detail uit te werken waar de verschillende opvattingen toe leiden. Het kritisch scenario heeft in Oost-Groningen een compleet nieuwe stad naar eigen principes gemaakt: Fivelgostad. Het dynamisch scenario heeft zich (hoe kan het anders) gekoncentreerd op Amsterdam en omgeving. In het zorgvuldig scenario staat Brabant (het stroomgebied van de Dommel) centraal. Het ontspannen scenario bouwt Nederland uit in de zee en geeft een beeld hoe de kuststrook er uit gaat zien.

Vlinderjas

Het kritische scenario zal de rechtgeaarde (?) PPR-er het meest aanspreken. Het ekologisch evenwicht is het kernpunt waarom het economisch handelen en de ruimtelijke planning draait.

Er is een basisinkomen. Er wordt 3 dagen in de week gewerkt. Er is veel vrije tijd. De inkomens zijn niet al te hoog. Hoewel de randstad het economisch centrum blijkt, zullen de goedkopere regio's erg in trek zijn. Het hart van de randstad wordt daardoor weer groen. Isolatie van gebouwen en het aanwenden van zonne- en windenergie staan hoog in het vaandel. Het vervoermiddel bij uitstek is de trein, zowel nationaal als internationaal. In de landbouw ligt de nadruk op kringloopprocessen, de landbouw wordt kleinschaliger.

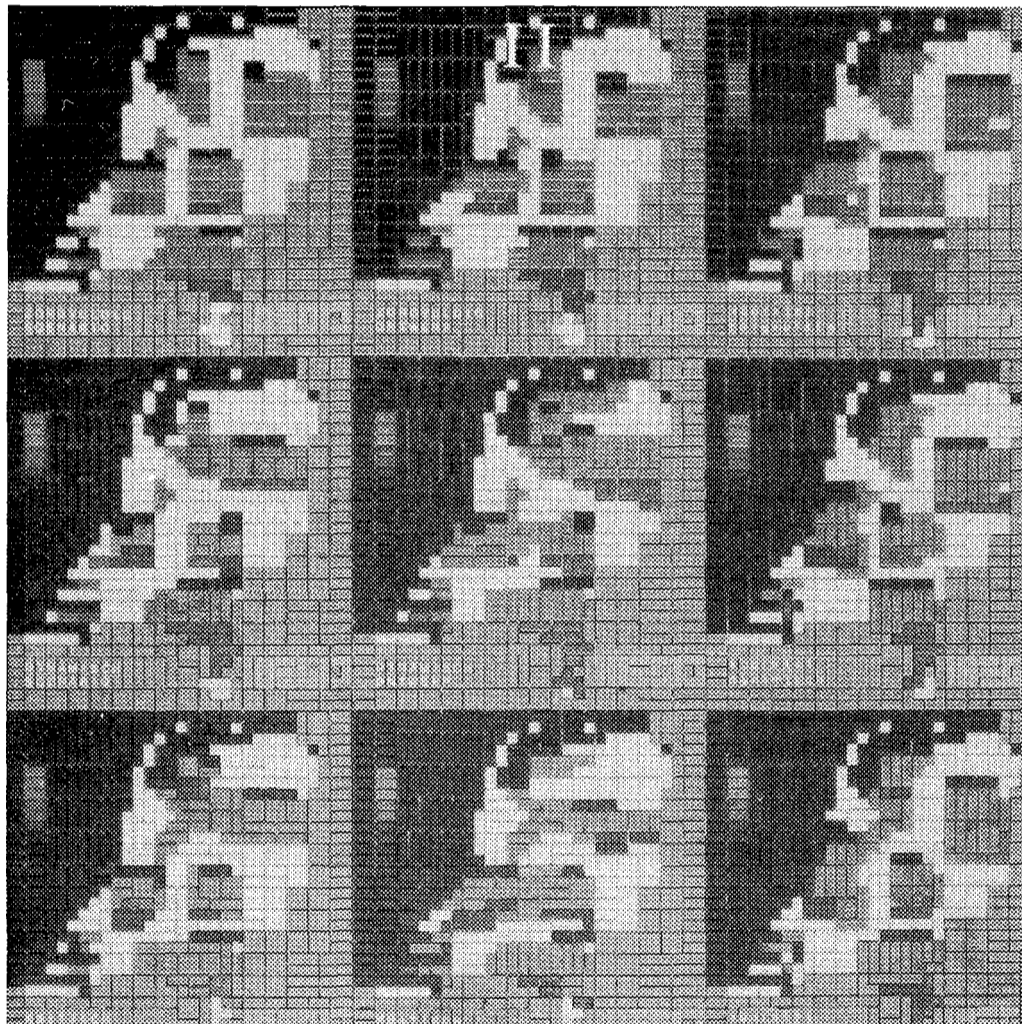
Het begrip „solidair” wonen wordt geïntroduceerd en uitgewerkt. De „woonmobiel” is een ringvormig skelet, waarop de bewegende woning is gemonteerd. Het traject van de woning voert door verschillende milieus en scheidt aldus voor de bewoners gelijkheid in woonomgeving, bezonning, ontsluiting en overlast vanuit het milieu en van de burens. De „opbouwbare woning met voorhuis” is een gebouw dat voortdurend aangepast kan worden aan verandering in aantal en samenstelling van de bewoners. Het „wonen” in een vlinderjas bestaat uit een complex gezinswoningen in zeer lage dichtheid en in de laagbouw, met een sterke mening van wonen en werken waarbij de verhouding prive-kollektief kan variëren. Deze woningen kunnen zich aan elk seizoen aanpassen; 's zomers uitgeklaapt en vrij geplaatst in de tuin, of ingeschoven als een schildpad in winterslaap: onder een gezamenlijk dak met het „grijze circuit”.

De trein van 2050 is een heel andere dan de trein van nu. Als je ergens heen moet, bel je de computer, die de kortste route en de tijd van vertrek doorgeeft. Het net van stations is zeer dicht. Op het station stap je in een coupé, die zich met een gematigde snelheid naar het hoofdlijnenet beweegt. Daar aangekomen wordt de snelheid opgevoerd en „klikt” de „coupé” op een soepele wijze aan aan de voortrazende trein. De compartimenten gaan open en je kan al rijdend overstappen naar de „coupé”, die zich los zal maken en je naar de plaats van bestemming zal vervoeren. In de nieuwe stad Fivelgo zullen beslissingscentra verrijzen: grote, overdekte ruimten, die een belangrijke rol vervullen in het regionale politiek/kulturele

NEDERLAND IN 2050:

LEKKER KRITISCH IN DE WOONMOBIEL OP WEG NAAR GELIJKHEID

Wonen we straks in een villa in de niet meer voor de landbouw noodzakelijke polders? Of voelen we ons thuis in een mobiel huis, dat 's winters onderdeel uitmaakt van een „wooncentrum” en daarin ook fysiek wordt opgenomen en dat 's zomers op stap gaat en een plek vindt in de natuur? Of zien we toch meer in de „drie-generatie-woning”? Of wordt het een woonboot, een onderwaterhuis, of wordt het huis gekoppeld aan een transportband, waar je naar believen op- of af kan stappen (met huis!), zodra je op een bepaalde plek wilt of moet zijn? In de toekomst kan het allemaal. En in de Koopmansbeurs in Amsterdam mocht de bezoeker vrijlijk de eigen toekomst kiezen.

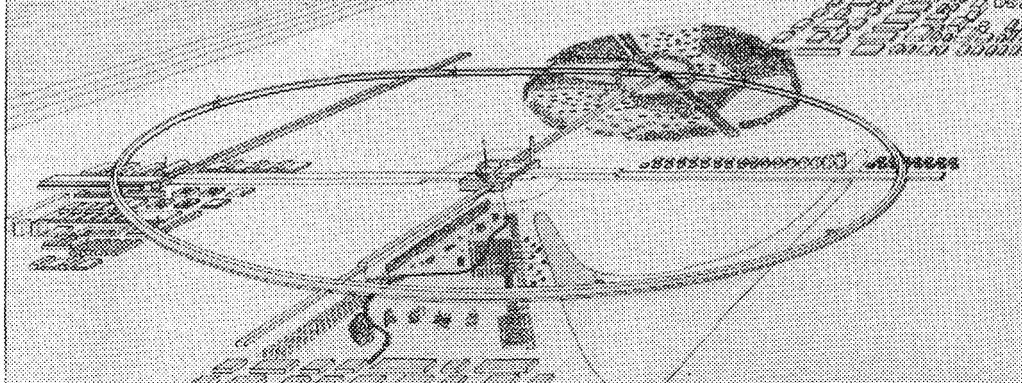

leven. Ze bieden plaats aan vergaderingen, demonstraties, markten, experimenten. De vaste elementen in deze ruimte zijn slechts het station en de baan van het railvervoer en de „energie-kommunicatietoren”.

Pater-noster kast

In het dynamische scenario staat het efficiënt gebruik van beschikbare middelen centraal. Dit vraagt om een flexibele benutting van de produktiemiddelen, waaronder de grond. Dit leidt tot mobiliteit van zowel individuen als bedrijven. De TGV verbindt de randstedelijke zakencentra met elkaar. Daarnaast blijft privévervoer belangrijk. Het wegennet krijgt een omvang, die anderhalf keer zo groot is als het huidige. In Amsterdam wordt het probleem van het parkeren opgelost door het centraal station uit te breiden met een pater-noster kast voor auto's. Je rijdt je auto in de kast, stap uit en gaat met de trein, tram, e.d. de stad in. De kast gaat draaien, de auto's worden feitelijk vertikaal op elkaar gestapeld. Als je wilt vertrekken, roep je het vak van je auto op, de auto wordt voorgedraaid, je stap in en rijdt weg.

Woonmobiel van de Technische Universiteit Delft.

De landbouw wordt voor een deel ondergebracht in „fabriekgebouwen”, waarbinnen het agro-industriële produktieproces zich onafhankelijk van daglicht en weersomstandigheden kan voltrekken. De jonge, rijke boer inspecteert zijn gewassen op de fiets. De fiets rijdt als een soort trein over rails. Hij hoeft niet zelf te trappen. Daar heeft hij zijn mensen voor. In de zakencentra vindt men een hoogwaardig woonmilieu mede dankzij een groot aantal kulturele en andere voorzieningen in de nabijheid. Bemiddeld maar met kinderen woont men graag in het suburban plassenlandschap „Lowland Suburbia”. De poldergrond is immers na de landbouw doelloos geworden? Niet alleen op de grachten wordt aan het water gewoond: in Almere wordt een complete stad uit het water gestampt. Op ieder ponton een huis, de steiger is de straat, het water de tuin. Voor de hele rijken veel villa's: langs het IJ-meer, achter de duinen en in Brabant.

In dit sterk op economische en recreatieve activiteit gerichte ruimtelijke systeem vervullen natuurgebieden de rol van buffer, park en stoffering.

Doodsaai

Het zorgvuldig scenario is doodsaaï. Alles blijft bij het oude. De kunst is om onvermijdelijke ontwikkelingen in zodanige banen te leiden, dat er zo weinig mogelijk schade van wordt ondervonden. Achteraf zal men zich de vraag stellen: zijn we wel zorgvuldig genoeg geweest.

Ten aanzien van normen en waarden wordt teruggegaan naar 1950: veel kinderen, het gezin centraal, het liefst een drie-generatie-gezin. De woningen zijn berekend op bewoning door een groot aantal personen met uiteenlopende wooneisen.

Er wordt rekening gehouden met inwonende ouderen, gehandicapten en thuiswerkers. Het „rentmeesterschap” staat centraal: boer en natuurbeheerder staan op goede voet met elkaar en proberen elkaar zo mogelijk te helpen. De landbouw wordt beoefend in het traditionele eengezinsbedrijf. De ontwikkelingen liggen in de experimenten met de produktie van nieuwe voedingsgewassen, waarbij de wetenschap een belangrijke inbreng heeft. De geografische en kulturele identiteit van de regio's wordt benadrukt. Het vervoer blijft traditioneel: de onvermijdelijke groei wordt opgevangen door hogesnelheids-spoorlijnen en super-snelwegen. Op deze wegen wordt met snelheden van 250 km per uur in treinschakeling wordt gereden. De voertuigen worden middels lineaire inductie voortbewogen. Het wegdek bevat daartoe spoelen, die een magnetisch veld veroorzaken waarvan de snelheid vanuit een centrale besturingskamer wordt geregeld. De Hoge Snelheids Autoweg bevindt zich in de middenberm van de autosnelweg, ongeveer 4,5 meter boven het maaiveld. De verbinding tussen de regio's onderling wordt verbeterd. De randstad blijft belangrijk als woongebied. Met name in Brabant en Limburg zullen nieuwe grootstedelijke ontwikkelingen te zien zijn. Daarnaast zullen de kleinere steden, waar ruimte is voor de eigen tuin en het publiek erf, in trek zijn.

Eropolis

Het ontspannen scenario kenmerkt zich door een groot vertrouwen in het individu waarbij een krachtige overheid niet wordt geschuwd. Het mensbeeld is dat van een hoog opgeleide en goed opgevoede mens. De economische positie van Nederland is voor een groot deel te danken aan haar ligging. Vervoer en overslagmethoden worden daarmee zeer belangrijk. Op land zijn dat zeer snelle railverbindingen, metro's en buizenpost. Voor vervoer over water wordt gedacht aan onderzeeboten, hydrofoils en hovercrafts. Voor de energievoorziening speelt kernfusie een belangrijke rol. De landbouw gebeurt fabrieksmatig in de onmiddellijke omgeving van de kernfusiecentrales.

Over de gehele lengte van de kust, twintig kilometer in zee, wordt een golfbreker-energie-drijver gelegd. Er wordt energie opgewekt uit de wind, uit de golven en met behulp van zonnecellen; tegelijkertijd is de konstruktie een aanvulling op de kustverdedigingswerken. In de luwte achter deze installatie kunnen gebouwen in zee verrijzen zoals het zeehotel Eropolis voor de kust van Hoek van Holland met 700.000 kamers. Het moet onderdak bieden aan ca. 1 miljoen vrijgezellen. Ten aanzien van de natuur is er sprake van een zekere vorm van vrijheid/blijheid: ecologische netwerken. Rivieren stromen rustig uit hun beddingen, polders lopen onder. Een interessante flora is gevolg, samen met nieuwe recreatiegebieden. De meeste mensen wonen in de randstad, de woonkwaliteit is hoog: de oude havengebieden in Rotterdam en Amsterdam zijn zeer in trek. Het belang van Limburg en Brabant groeit sterk. Een noviteit is het wonen in/op het water: een huis half boven en half onder water.

Flitsend

Bij de opzet van de tentoonstelling is rekening gehouden met de geaardheid en typische kenmerken van de verschillende scenario's. Een belangrijk onderdeel van het dynamisch scenario is een flitsende video presentatie. Het kritische scenario wordt nauwkeurig uiteengezet; de video presentatie geeft politieke discussies weer. Bij het zorgvuldig scenario loop je door het stroomgebied van de Dommel. De video filmpjes spreken stichtende woorden. De vloer is bij het ontspannen scenario geel: het strand.

Er werd verteld dat ieder scenario zelfs een eigen geur gekregen had; bv het ontspannen scenario zou naar de zee ruiken, het dynamisch scenario naar meubilair van leer. Helaas kwam dit aspect onvoldoende pregnant naar voren.

Het spreekt vanzelf, dat geen van de vier scenario's waarheid zal worden. De toekomst zal hoogstwaarschijnlijk van ieder scenario een graantje meepikken: van het ene wat meer dan van het andere. Voor vormgevers van de ruimte is het nut van de tentoonstelling dat je bepaalde ontwikkelingen en beslissingen nu in een bepaald „politiek” kader kunt plaatsen. Voor politiekelingen zou het nut moeten zijn, dat je voorgeschoteld ziet welke de gevolgen zijn van je min of meer abstracte politieke ideeën voor de ruimtelijke ordening. En, als je lef hebt, ga je na of je het zo inderdaad allemaal bedoeld had. Of zijn er toch aspecten van het dynamisch, zorgvuldig of ontspannen scenario, die je wel in het kritisch scenario geïntegreerd zou willen zien?

ARDA VAN DEN BRINK

De tentoonstelling in de Beurs in Amsterdam is inmiddels afgelopen. Het is de bedoeling dat de tentoonstelling rond de jaarwisseling in Rotterdam te zien zal zijn.

GROTE VERWARRING

Dachten we een leuk, eensgezind, doortastend partijbestuur te hebben en nu dit weer. Radikalenkrant 20 oktober:

Opnieuw verwarring over samenwerking. Die doortastendheid is inmiddels omgeslagen in aarzeling. Een ronde langs de provincies heeft vooral veel verwarring gezaaid. Het partijbestuur is in verwarring geraakt. Sommigen leek het, gezien de ontstane verwarring beter de Resolutie maar in te trekken.

Vanavond (maandag) wordt in het partijbestuur een compromis besproken dat de impasse moet doorbreken. Tjonge. Op een stuk dat, ruw geschat, 1/6 Van der Plaats, 1/6 Meijer-De Roo (PSP), 1/6 Ernsting (CPN), 1/6 De Boer (GPA) en 2/6 partijbestuur beslaat, is dat nogal veel aarzeling, impasse en verwarring (4 keer). En dat wil dan na 21 november nog een mandaat tot het voorjaarskongres? Snel bestuursverkiezingen, zou ik eerder zeggen. De feiten spreken voor zich. Zeker als er een buikspreker in de zaal is. Mag ik nu even, redactie? Ik was er namelijk ook bij. En volgens mij zat het zo:

1/ Terwille van de overzichtelijkheid besloot het partijbestuur Resolutie I (heroverweging & plaatsbepaling) en Resolutie II (strategie) te ontkoppelen. Dat leek slim maar bleek niet verstandig.

2/ Uit de inspraakronde kwam naar voren dat een en ander heeft geleid tot niet bedoelde interpretaties: zelfge-

noegzaamheid, deur op slot.

3/ Verder bleek dat ook per traditie „blauwe” afdelingen de deur minstens op een kier wilden. Of men wilde (niet) samenwerkingsuitspraken uitstellen tot later datum. Dat was... verrassend.

4/ Unaniem, eensgezind, eenstemmig oordeelde het partijbestuur dat er dus iets moest gebeuren. Er moest duidelijkheid komen. Hoe? Door een heldere toelichting bij een gehandhaafde tekst of door bijstelling van de tekst.

5/ Een ruime meerderheid koos voor het laatste. Maar niet voor de tekstwijziging die de redactie in begrijpelijke journalistieke haast wereldkundig maakt. Doortastendheid leidt tot misverstanden.

6/ Het nieuwe tekstvoorstel luidt: „dat de PPR aan de eerstkomende verkiezingen voor de Tweede Kamer zal deelnemen met een zelfstandige lijst, tenzij zich verrassende ontwikkelingen voordoen die uitzicht bieden op verbreding en politieke vernieuwing.”

7/ Diezelfde maandagavond, waarvan de redactie met terugwerkende kracht aarzeling, verwarring en impasse weet te voorspellen, nam het partijbestuur eenstemmig, eensgezind, unaniem het besluit tot het schrijven van een brief aan CPN, PSP en Groene Partij Nederland over voortzetting en verdere uitbouw van het Groen Progressief Akkoord (GPA).

8/ De radikalenkrant meldt dit besluit

BRIEVEN

in een zakelijk bericht zonder commentaar. En opeens: niks impasse, aarzeling of verwarring. Ja toch, één keer slaat de verwarring weer toe, maar nu, slechts veronderstellenderwijs overigens, bij de andere partijen.

Toegegeven, het leven is een warboel, maar zag de redactie echt geen kans enig verband te leggen tussen beide berichten? Een beetje in de war mischien. Dat kan de beste overkomen. Wel verwarrend voor de lezer.

**Rouke Broersma.
Bunne**

LOSSE POLS

In de Radikalenkrant van 14 september '87 doet Berry van Rijswijk het voorkomen alsof het IKV, Pax Christi, PvdA en een deel van de FNV nu al genoeg nemen met een mogelijk vooruitzicht op een akkoord over de middellange en korte afstand-raketten tussen de twee supermachten. „Alsof het daarna allemaal vanzelf gaat”, aldus is de gedachtengang in vermelde organisaties, volgens van Rijswijk. Naar mijn stellige overtuiging is hier sprake van schrijven uit de losse pols. Geen enkele argumentatie wordt vermeld. Waarom — alvorens kritiek uit te oefenen — zich niet even nader van één en ander op de hoogte gesteld?

Kortheidshalve bepaal ik mij enkel tot het IKV, waarvan ik langer dan 10 jaar de gang van zaken heb gevolgd.

Slechts enkele punten breng ik in dit verband naar voren. Het IKV is er zich reeds jaren lang van bewust geweest dat er bij een kernoorlog alleen maar verliezers kunnen zijn en dat er aan onze Schepping een niet te voorziene afschuwelijke schade zou worden veroorzaakt. Het meer algemene doel van IKV-zijde was en is nog steeds in alle landen een wapenvermindering tot stand te brengen, niet alleen wat de kernbepapening betreft, maar ook op konventioneel en ander gebied. Doelstelling: vorenstaande langs de banen der geleidelijkheid trachten te bereiken. Je kunt nu eenmaal niet abrupt alle wapens afschaffen. Vandaar dan ook de bekende slogan.

Denkt u vooral niet dat het IKV met zijn 400 kernen (afdelingen) nu maar rustig afwacht wat er zich op het terrein van de bepapening zal ontwikkelen. Wie de akties, in het bijzonder ook op internationaal nivo van het IKV de laatste tijd heeft gevolgd, moet, volgens mij, wel tot de konklusie komen dat hier allerminst van laksheid sprake is; ook de strijd tegen de kernbepapening gaat onverminderd voort. Hulde aan mensen als M. J. Faber en anderen. Zij beseffen heel goed dat met een vermindering van slechts 4 procent aan kernbepapening geen genoeg kan en mag worden genomen. Heeft de konventionele bepapening wel voldoende aandacht van het IKV,

zo wordt door sommigen wel eens gevraagd. De enorme groei, juist op het gebied van de konventionele wapens, met technisch hoogwaardige snufjes is aanleiding geweest tot een nadere studie. In de brochure „Conventionele bepapening, IKV en Pax Christi over nieuwste wapenontwikkelingen” wordt vermeld dat konventionele afschrikking allerminst een bijdrage kan leveren aan de veiligheid in Europa. Het tegendeel is waar.

**Hans Veldstra,
Oosterwolde (Fr.)**

ROGGEBROOD

Het moet me toch eens van het hart. Telkens als ik de Radikalenkrant onder mijn snuit heb, heb ik het gevoel alsof ik overbejaard roggebrood zit te pruimen. Ik vind het taalgebruik b.v. toch wel zo oudbollig. Zie hier: „De emoties rond de Provinciale Statenverkiezingen hebben in de beeldvorming rond de presentatie van de Resolutie te veel een rol gespeeld,” zegt de partijvoorzitter nu. „De eigen profilering krijgt te veel nadruk.”

Waar gaat het over? Je hoeft toch niet te citeren. En die ellenlange zinnen, en aan tussenzinnen geen gebrek. Met of zonder bril; ik weet niet hoe ik het eten moet. En, oh ja, dan nog die kleine pestlettertjes. Ik kom niet aan de inhoud toe. Nou, meer heb ik niet te kankeren. Maar ben ik de enige in het land die hier geen trek in heeft?

Met groet,
**M. Dorsman,
Hoorn**

ZELFS BUURTHUIS ONBETAALBAAR:

OVERHEID SCHOPT JONGEREN DE STRAAT OP

Rasta's, punks, headbangers en disko's mogen onderling sterk verschillen, één ding hebben ze gemeen: over de overheid halen ze hun schouders op. Jongeren zijn zelfbewuster geworden. Ze bepalen zelf hoe ze hun tijd besteden. Ze zijn meer buitenshuis. De postzegelverzameling heeft het afgelegd tegen het popkonsert. Maar om je aardig te vermaken, heb je geld nodig. En de overheid laat jongeren in dat opzicht in de kou staan. Dus zoeken ze het verder zelf wel uit.

Als de jeugd de toekomst heeft, dan is een verdergaande individualisering een belangrijke ontwikkeling voor de toekomst. In tegenstelling tot de jeugd van de jaren zeventig zijn jongeren namelijk steeds meer geïndividualiseerd. Niet op een ego-centrische manier maar op een zelfbewuste en zelfstandige wijze. Dit verschil tussen ego-centrisme en zelfbewustheid blijkt bijvoorbeeld uit, wat men wel noemt 'het konsumptisme' van de jeugd. In de zestiger jaren gingen jongeren de wereld te lijf met een 'eisen pakket'; zij wilden democratie voor zichzelf, zij wilden vrije verstrekking van hasj, voor eigen gebruik. In de tachtiger jaren zijn jongeren wat afstandelijker geworden. Als er iets mis is, zullen ze eerst kijken of er een alternatief is, zo niet dan kunnen ze alsnog actie ondernemen, of zich terug trekken. Neem bijvoorbeeld de invoering van de studiefinanciering. Er waren maar weinig jongeren die hiertegen te hoop liepen. Velen hebben wel overwogen hiertegen te demonstreren, maar bij afwezigheid van een goed alternatief trokken ze de konklusie dat ze de oplossing in bijbaantjes moesten zoeken. Dat is die zelfbewuste trend en vandaar uit is het gebrek aan „protest”, tegen de invoering van studiefinanciering en andere maatregelen, te verklaren.

Het Sociaal Cultureel Planbureau constateert in hun rapport 'Jongeren in de tachtiger jaren' ook een verdergaande verzelfstandiging van jongeren. Jongeren besteden hun vrije tijd steeds lossen van hun ouders. Jongeren van vandaag beslissen zelf of ze naar de kerk gaan, lid worden van een koor of van een korfbalclub. Ook hebben ouders steeds minder invloed op de vriendenkeuze van jongeren. De verzelfstandiging van jongeren blijkt ook uit de stijgende „uithuiszigheid”. De postzegelverzameling heeft het moeten afleggen tegen het popconcert. Wat

tenslotte meespeelt is het grotere bezit aan eigen vervoersmiddelen van jongeren. En tegenwoordig zijn er nachtbussen, zodat je niet van je ouders afhankelijk bent.

Deze verzelfstandiging heeft in de politiek het gevolg dat jongeren per 1 januari 1988 met 18 jaar meerderjarig zijn in plaats van met 21. Een goede en logische maatregel. Maar tegelijkertijd maakt de politiek jongeren door andere maatregelen afhankelijk van anderen en met name hun ouders. In een artikel in de Volkskrant maken Han Spanjaard en Tom Wormgoor dat volkomen duidelijk. Zij constateren dat jongeren steeds vaker op hun

ouders terug moeten vallen. Bijvoorbeeld omdat de RWW-uitkering voor 16- en 17-jarigen is afgeschaft. En de studiefinancieringsbijdrage is op de maat van een kattenmaat gesneden. Geen jongere kan daarvan leven. Men is gedwongen een lening aan te gaan, wat op zich al afhankelijkheid betekent, of bij ouders aan te kloppen. De zogeheten 'hardheidsclausule', waarbij jongeren een beroep kunnen doen op de Sociale Dienst, geldt alleen voor jongeren boven de 21. Verder noemen Spanjaard en Wormgoor de afschaffing van de 'jongerentabel' in de huursubsidie en de afschaffing van het minimumjeugdloon voor hen die niet één jaar werkervaring hebben.

Hierbij valt nog aan te tekenen dat de minimumjeugdlonen in de afgelopen jaren al met zo'n 35% zijn gedaald en dat de plicht tot scholing voor groepen jongeren steeds langer van kracht is. Kortom jongeren worden afhankelijk van leningen, ouders, school en de Sociale Dienst. En datterwijl jongeren zelfbewuster en zelfstandiger zijn dan ooit.

Eén van de gevolgen van dit beleid is dat jongeren hun vrije tijd vaker doorbrengen op straat. Vrije tijd kost immers sloten vol geld en op straat is vertier tenminste goedkoop.

Om jongeren zoveel mogelijk van de straat te houden worden vervolgens allerlei voorzieningen getroffen: buurthuizen, jeugdsoos, noem maar op. Daar kunnen jongeren dan goedkoper dan in de kroeg iets drinken en worden ze nog bezig gehouden ook!

Als dan de minimumjeugdlonen worden verlaagd en allerlei subsidies voor jongeren afgeschaft (huursubsidie), dan schop je echter nog meer jongeren de straat op. Voor sommige wordt zelfs het buurthuis onbetaalbaar. En zo is dat beleid helemaal voor niets geweest.

Rasta's, punks, headbangers en disco's zullen hun tijd dus steeds vaker op straat moeten doorbrengen. Hun schouders ophalend over de overheid. Want wat kunnen ze van hen verwachten? En daar komt die zelfbewuste houding van jongeren weer om de hoek kijken. Als ze de overheid niet kunnen gebruiken, zoeken ze het zelf wel uit.

MICHEL PLUGGE

Zaterdag 28 november 1987, wordt onder de kop „Jongeren-cultuur” op het PPR-jongerenkongres de nieuwste trends besproken en de rol van de overheid aan een nadere beschouwing onderworpen. Vanaf 10.30 uur tot en met een feest tot diep in de nacht is iedereen welkom in Cunera, Nieuwe Gracht 32 te Utrecht. Voor meer informatie kun je bellen naar het secretariaat: 020 - 228461.

1973

De discussie over feminisme in de PPR werd in 1973 gestart door een artikel van Nelly Bal in de Radikalenkrant met de titel „Radikale politiek en radikaal feminisme”. Haar vraag was of radikale politici ook radikale feministen waren. Haar antwoord was ontkennend. Je hoefde maar te kijken naar de Maagdenhuisbezetting waar vrouwen het huishoudelijk werk deden.

Ook de PPR was een mannenpartij. Bal pleitte daarom voor het oprichten van een groep „radikale vrouwen”. De PPR had toen net een grote verkiezingsoverwinning geboekt. Maar liefst 7 zetels behaalden de radikalen in de Tweede Kamer. Maar wie een vrouw in dit gezelschap had verwacht kwam bedrogen uit. De eerste vrouw stond pas op nummer acht van de lijst en iedereen had van tevoren beseft dat dat een onverkiesbare plaats was.

Een tweede reden voor Nelly om een aparte vrou-

FOTO: FRED JANSZ

Willy van der Vlist: „De passiviteit van PPR-vrouwen is veel te groot...”

wenorganisatie te willen was het feit dat vrouwen door allerlei kleine beslissingen al dan niet meehielden onrechtvaardige handelsstructuren in stand te houden. Een vrouwenorganisatie kon het besef bij vrouwen doen ontstaan dat hun beslissing om rietsuiker of geen angolakoffie te kopen, om een bontjas of een tweede auto te willen, rechtstreeks verband hield met de grote structuren die ten grondslag lagen aan de problematiek van de Derde Wereld.

Doel was ook om naast bewustwording van de vrouw meer vrouwen tot het PPR-kader te laten doordringen en de PPR te helpen bij de meningsvorming over onderwerpen die voor vrouwen van groot belang waren. Nodig was dat vrouwen zich vanuit hun onderdrukte positie tijdelijk apart zouden organiseren. Aan het eind van het artikel nodigde Nelly een ieder uit om op haar ideeën te reageren.

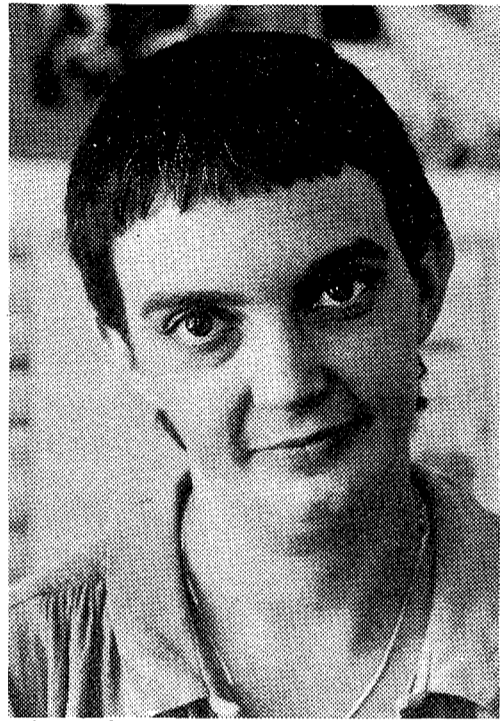
Ongeveer 40 leden deden dat. De PPRAK, zoals de Radikalenkrant inmiddels heette drukte een aantal van de brieven af.

Voor schut

Instemming voor het initiatief kreeg Nelly van Willy van der Vlist. Volgens haar stond de PPR helemaal voor schut ten aanzien van de vrouwen. Als voorbeeld wees ze op het provinciale bestuur in Overijssel dat uit 7 mannen bestond. Ze erkende dat vrouwen zich helaas niet kandidaat hadden gesteld. „De passiviteit van de PPR-vrouwen is veel te groot. Daar

■ Zoals jullie weten heb ik vorig jaar, toen het zakelijk denken in ons dierbare partijtje de kop opstak, besloten mij er maar aan aan te passen. Met ingang van dit jaar ben ik dan ook kritisch konsument van het artikel „PPR-lidmaatschap”. Nu het buiten koud, somber, mistig kortom herfst is ben ik in de juiste stemming voor het opmaken van een tussenbalans. Kregen wij, gewone kritische konsumenten dit jaar waar voor ons geld?

■ Aanvankelijk leek het nog heel wat. De Heroverwegingen kwamen op tafel met — naast enkele marginale aanpassingen in de partijorganisatie — een hele zwerm aanbevelingen om de elektorale impasse te doorbreken. Nieuwe inhoud, nieuwe beeldvorming, een frisse wind door de partijgelederen. Dat gaf moed! Daar bovenop kwam dan nog die hartverwarmende Statenverkiezingskampanje met nog meer frisse lucht, terwijl de Tweede Kamerfractie nog over een stookkostentoeslag voor de behoeftigen bezig was. Mijn verwachtingen voor de rest van het jaar

Dilia van der Heem en Stephanie Brokerhof: „De beste mensen op de juiste plaats...”

moeten ze zelf verandering in brengen,” luidde haar dringende oproep. Elke PPR-vrouw moest aan politiek gaan doen en als de oppas een probleem was moest ze maar dicht bij huis beginnen. Het was aan de vrouwen om van de PPR een werkelijk progressieve partij te maken. Ze moesten het zelf doen: „Van niemand, ook niet progressieve mannen, hebben de vrouwen steun te verwachten.”

Tine Jager-van Lonkhuyzen uit Heerlen ergerde zich ook mateloos aan de mannenkultuur in de politiek. Ze kwam met het voorstel om aan het begin van elke vergadering van progressievelingen een minuut stilte in acht te nemen voor gezamenlijke schaamte over het ook daar weer gekonstateerde feit dat die 80% mannen in de zaal met zijn allen het bewijs vormden van de nog steeds bestaande onderdrukking van de helft van de mensheid.

Zij stond echter niet té juichen bij een aparte organisatie van „radikale vrouwen”. Ze was bang dat zo'n klub allerlei klussen moest gaan opknappen en allerlei afvaardigingen zou krijgen in de diverse besturen en overleg organen. Liever zag ze een werkgroep „man-vrouw-partij” die zich bezig zou gaan houden met de structurele belemmeringen, waar vrouwen in de PPR mee worstelden. Ook G.P.L.A. Thijsse (waarschijnlijk een heer) was het niet met de conclusies van Nelly Bal eens. Hij vond dat het kijken naar de samenstelling van kandidatenlijsten geen goede maatstaf was voor de gelijke

WILHELM VERSCHUREN FLODDER

waren hooggespannen. Té hoog, bleek later.

Bij het voorjaarskongres ging het alweer mis. Alle aandacht ging naar het marginale — we hadden het kunnen weten — en de frisse wind heb ik nergens kunnen ontdekken, hoe hard er ook tegen het roken werd opgetreden. Aan het jaarlijks hoogtepunt kwam men niet eens meer toe en toen was het de hoogste tijd om op vakantie te gaan. Voor je 't weet is dan de

deelname van mannen en vrouwen aan het politieke werk in de PPR. „Het is belangrijk dat de bekwaamheden in een fractie elkaar goed aanvullen en daarnaast is soms enige ervaring wel gewenst. Dan blijkt de keuze wat vrouwen betreft vaak beperkt... En het lijkt me belachelijk een vrouw te kiezen om haar vrouw-zijn.”

Stug

Thijsse pleitte voor een groep die zich bezig zou gaan houden met alle aspecten van de emancipatie van de vrouw en hiervoor binnen en buiten de partij actie zou ontplooiën. Ook mannen zouden in deze groep moeten want het was nodig dat zij een bewustwordingsproces doormaakten om de grote onrechtvaardigheid en de achtergronden van de bestaande ongelijkheid bij de vrouwen te leren kennen. Stephanie Brokerhof, Els Coppes, Dilia van de Heem en Wil Wachter zagen een aparte vrouwenorganisatie in de PPR totaal niet zitten. „In de PPR hebben we ons altijd verzet tegen het vormen van aparte groepjes. Wij moeten geen jongerengroep hebben, geen bejaardengroep en ook geen vrouwengroep. Wij in de PPR moeten „samen” werken aan de opbouw van nieuwe ideeën en aan het doorgeven van deze ideeën aan iedere groep uit onze samenleving.” Volgens deze vier vrouwen moest het voor kandidatenlijsten niet uitmaken of iemand wit of zwart was, jong of oud, man of vrouw, in Groningen of in Amsterdam

MAN-VROUW-PARTIJ:

ZIJN RADIKALE POLITICI OOK RADIKALE FEMINISTEN??

De PPR zet zich met haar radikaal-democratisch program in voor een zich feminiserende samenleving. Dit sprak het voorjaarskongres 1987 uit in de zogenaamde heroverwegingsresolutie. De PPR benadrukte hiermee dat het feminisme één van haar uitgangspunten is. Aan dit besluit gingen talloze discussies vooraf die de partij nogal eens in bondgenoten en tegenstanders verdeelden.

woonde, maar alleen of de beste mensen op de juiste plaats terecht kwamen.

Nelly reageerde op de reacties van mensen die de kwaliteitseis van groter belang achtten dan een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen door erop te wijzen dat vrouwen tot dan toe minder kansen hadden gehad bekwaam te worden. En mochten ze toch wel bekwaam geworden zijn dan hadden ze vaak geen tijd vanwege hun gezin.

Een aantal vrouwen ging ondanks de weerstand stug verder met de uitwerking van de door Nelly Bal opgeworpen ideeën. Zij vormden een voorbereidingsgroep die wilde aansturen op een werkgroep „man-vrouw-partij”. Zij kwamen op grond van gesprekken tot de konklusie, dat de PPR de structurele belemmeringen die vrouwen tot gediskrimineerde groep maakten, niet zag en er daardoor zowel binnen als buiten de partij nauwelijks iets aan deed. Het idee „dat iedere vrouw kan bereiken wat ze wil, als ze maar wil” dat in de partij leefde ging volgens de groep voorbij aan de ongelijke kansen die vrouwen kregen.

Geremd

Op 17 maart 1973 werd de werkgroep „man-vrouw-partij” opgericht. Mannen waren vooralsnog niet welkom. Het waren vooral de vrouwen die de dupe waren van de bestaande rolverdeling en daarnaast bestond de angst dat een aantal vrouwen vanwege hun geremdheid bij aanwezigheid van mannen het initiatief gewoontegrouw aan hen zouden overlaten. Wel mochten de solidaire heren alvast adhesiebetuigingen sturen. Dat men van het idee afstapte dat op een gegeven moment de heren ook zouden mogen meedoen toonde de naamsverandering, die de werkgroep een jaar later onderging: „PPR-Emancipatie”. In 1978 werd het „PPR-vrouwen”.

De partij is inmiddels wel een aantal stappen verder. De PPR heeft zich duidelijk uitgesproken voor feminisering van partij en samenleving. Toch is het nog steeds een probleem om in fracties en partijorganen minimaal 50% vrouwen te krijgen. De vraag of radikale politici ook radikale feministen zijn wordt nog steeds gesteld.

HANS VAN EGDOM

VOOR AL UW
(POLITIEKE) AFSPRAKEN

POLITIEKE
AGENDA

1988

Regeerakkoord • Profielen Van Partijen • Vrouwen-aandeel In De Politiek • Kabinetten Na '45 • Burgemeesters En Politieke Herkomst • Politieke Schandalen • Alle belangrijke Politieke Adressen
f 12,50 in elke goede boekhandel en alle Brunawinkels of rechtstreeks bij de uitgever:

STICHTING
BURGERSCHAPSKUNDE

Nederlands Centrum voor Politieke Vorming

Noordeinde 2A, Leiden. Telefoon (071)121841

Postadres: Postbus 349, 2300 AH Leiden

blokpapier gedrukt wordt. Dat blaadje leg ik niet meer op een zichtbare plek in huis, waar het eens een prominente plaats innam in het tijdschriftenrek. Ter voorbereiding op het kongres viel er ook al een gefotokopieerd vod in de bus. Inspirerend hoor! Met al die afstervende bossen kunnen de papierprijzen toch niet zó omhoog zijn gegaan. Maar de meest schokkende aansluiting vind ik nog de meegezonden stem flodder. Er staat wel „stemkaart” op, doch dat predikaat verdient het geval in het geheel niet. Moeten wij zwaaiend met dit vloeitje zorgen voor een frisse wind? Twee dagen lang? Wij, gewone kritische konsumenten pikken het niet. Ofwel we krijgen een nieuwe 210 grams kaart in een vrolijke kleur, ofwel we vouwen van de stem flodder een vliegtuigje en lanceren dat bij de eerste de beste stemming. Bij de rest van de keuzes gooien ze dan maar een munt op.
Medio november: nog anderhalve maand om van 1987 iets te maken. In glanzende vierkleurendruk graag.

RADIKALEN KRANT

VERLIEST VOORHOEDE KONTAKT MET WERKELIJKHEID

MILIEU DEBAT ZORGT VOOR NIEUW KONGRES-ELAN

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Het milieu staat binnen de PPR weer volop in de belangstelling. Dat bleek, behalve uit de Algemene Beschouwingen in de Eerste Kamer (vorige week), vooral op het congres, het afgelopen weekeinde in Rotterdam. De Tweede Kamer fractie zal het milieu hoger op het prioriteitenlijstje zetten, en Ria Beckers maakte daar in haar kongresverhaal meteen al een begin mee. Ook in de strategiediskussie speelde het milieu in relatie met de werfkracht van een zelfstandige PPR een belangrijke rol. De PvdA laat het er op dit punt veel te vaak bij zitten. Overigens maken lang niet alle PPR-vertegenwoordigers in de afweging tussen ecologie en economie eenzelfde eenduidige keus. Ook binnen de fractie bestaat daar soms verschil van mening over.

Van het in de heroverweging zo vurig bepleite nieuw kongres-elan was op vrijdagavond bij de afhandeling van diezelfde heroverwegingsoperatie bitter weinig te merken. Van de kleine honderd mensen die de filmzaal van Kriterion in Rotterdam bevolkten, probeerden er slechts enkelen om er een discussie van te maken. De rest bediende mechanisch de in fraai oranje uitgevoerde stemkaarten. Zelfs kongresvoorzitter Willy van der Vlist („...het is een beetje formeel; dit moet nu eenmaal even gebeuren.”) kon haar aandacht er maar nauwelijks bijhouden.

Zo werden de voorstellen van het partijbestuur ter uitvoering van de heroverwegingsoperatie na een ritueel debat van nauwelijks een uur, met nul stemmen tegen en een mager applaus zonder noemenswaardige wijziging aangenomen. Bijna kreeg het actiecentrum Arnhem het voor elkaar om de voorgestelde reductie in het aantal kongressen (tot 1 per jaar) ongedaan te maken, 36 mensen stemden voor een amendement dat dit beoogde.

Precies een kongresganger meer steunde echter het partijbestuur, zodat er ook op dit punt niets veranderde. Eenmaal kreeg Jan Schreur uit Arnhem toch zijn zin. Het kongres steunde zijn voorstel om de Eerste Kamerlijst in de toekomst gewoon, net als in het verleden door het kongres (en niet door „de partijraad” zoals het partijbestuur wilde) te laten kiezen. Zo was de eer van het hoogste orgaan in de partij dan toch nog gered.

Tevreden

In haar kongrestoespraak benadrukte partijvoorzitter Janneke van der Plaat dat met deze nieuwe partijorganisatie niet meer dan een eerste stap is gezet op weg naar een vernieuwde PPR. De voorwaarden voor politieke vernieuwing zijn aanwezig en „we kunnen tevreden op de hele operatie terugkijken. Maar het is nu tijd om de naar binnen gerichte aandacht voor de eigen werkwijze en het eigen produkt te vervangen door een oriëntatie naar buiten,” zei Van der Plaat.

En over die oriëntatie ging het eigenlijk de rest van het kongres. Janneke van der Plaat denkt dat er in het politieke debat weer een toenemende aandacht voor inhoudelijke analyse te bespeuren valt. Met Oostlander (CDA) noemde zij de verzakelijking van de politiek een ramp. Als de levensbeschouwelijke betrokkenheid bij het politieke bedrijf toeneemt, dan scheidt dit nieuwe kansen voor de PPR, voor politieke vernieuwing en voor inhoudelijke doorbraken op beleidsterreinen waar de PPR veel te vertellen heeft: de samenhang tussen ecologie en economie, de rol van de overheid, herverdeling van betaald en onbetaald werk, basisinkomen, individualisering. Het partijbestuur heeft inmiddels aan de permanente program-werkgroep gevraagd om in het voorjaar van 1988 een „PPR-plan voor de jaren negentig” aan de partij aan te bieden.

Van der Plaat had erg veel kritiek op de Schuivende Panelen van de PvdA. „De oplossingen die worden aangeboden ... zijn niet meer dan symptoombestrijding. Onduidelijke keuzen, of, erger nog, helemaal geen keuzen.” Maar meer nog dan over de inhoud van het rapport („het is tenslotte maar een discussiestuk”) maakte de PPR-voorzitter zich kwaad over de achterliggende strategische keuze. De PvdA heult met de vijand, daar komt het verwijt op neer. En: „Je moet drie jaar voor de verkiezingen geen compromissen sluiten”.

Overigens gaan de partijbesturen van de progressieve partijen (van PSP tot D'66) in het zogenaamde Progressief Overleg een discussieronde houden over een „eventueel gezamenlijk perspectief voor de jaren negentig”. Op de agenda prijken zonder uitzondering de thema's van het Panelen-rapport, en de PPR mag dus gaan prijschieten. En over de

een protestbijeenkomst van Kaap-Verdianen in de Pauluskerk tegenover het Kriterion-theater. Peter Lankhorst moest warm draaien en startte nogal in het defensief: we doen heus wel veel aan milieu, het zijn die verdorpe kranten die onze bijdragen stelselmatig negeren; gisteren heb ik minister De Korte nog voor dom uitgemaakt omdat hij de milieutoeslag uit de WIR wil halen. Jan Schreur uit Arnhem was hiermee niet tevreden. Hij sprak tot het kongres over ozonlaag, broeikas effect en tropische regenwouden, over zure regen en over het bedreigde eko-systeem in de Noordzee. Het gaat steeds slechter met het milieu, er zijn steeds grotere politieke ingrepen nodig, en als de

Rechtse meerderheid is eigen schuld:
Links gooit stemmen weg
pagina 4

EBN maakt gevaarlijk rapport:
Moet PPR wel lid blijven?
pagina 5

Links worstelt met vorm:
Samenwerking vervalt
in brokstukken
pagina 6

Zijn christenen wel rentmeesters?
Boeren krijgen SOS-telefoon
pagina 7

Sinds 1974 uit de NAVO:
Moedig besluit getuigt van onbenul
pagina 8

het milieuvraagstuk. „We moeten indeling in hokjes, zoals de Volkskrant dat doet, juist voorkomen. Dat leidt tot ongewenste versnippering. Als de milieubeweging niet door deze aanpak heen kijkt (zoals vorig jaar gebeurde toen het Landelijk Milieuoeverleg het verkiezingsprogramma zeer laag waardeerde), dan vind ik dat uitermate droevig.” Niet iedereen was overtuigd. Henk Moll (Groningen) vreesde dat de PPR met haar geïntegreerde aanpak zo'n voorhoede vormt, „dat we het contact met de werkelijkheid verliezen.” Net als Schreur bepleitte ook hij meer onvoorwaardelijke aandacht voor het milieu.

Milieuvriendelijk?

afloop is Van der Plaat nog optimistisch ook. Er zou best eens zoiets als een gezamenlijk alternatief beleidsprogramma uit kunnen komen, zei ze. En de verdienste van Schuivende Panelen, zo moest ze toegeven, is dat het de discussie tussen de progressieven een stevige inhoudelijke basis verschaft.

Dilemma

Voor de PPR gaat de discussie en de naar buiten gerichte oriëntatie in ieder geval gepaard met een vergrote aandacht voor het milieu en de samenhang tussen economie en ecologie. Er is de laatste jaren te snel van uit gegaan dat kiezers wel weten dat we op milieugebied aan de goede kant staan, zo viel op het kongres bij meerdere gelegenheden te horen. De geïntegreerde benadering, waarbij milieuzaken vooral in samenhang met landbouw, economische zaken of verkeer en waterstaat worden behandeld, komt niet over bij milieuoorganisaties en publiek. Tegelijkertijd is uitdrukkelijke en afzonderlijke aandacht voor milieuvraagstukken, juist als ze van de PPR komt, onvoldoende verrassend om tot uitgebreide publicitaire aandacht te leiden. Dit is het dilemma waarmee vooral de Tweede Kamer fractie de afgelopen tijd blijkt te hebben geworsteld. Er was op het kongres forse kritiek op de fractie die er onvoldoende in slaagt om de milieuvriendelijkheid van de PPR onder de aandacht te brengen. Bij de discussie over het fractiebeleid (vrijdagavond laat) drongen meerdere sprekers aan op een duidelijker profilering op met name dit terrein.

Toen De Volkskrant de laatste Algemene Beschouwingen in een matrix samenvatte, stond er in het vakje op de kruising van PPR en „milieu” zelfs helemaal niets, zo was het bijna alle sprekers overvallen. Dat kan de PPR zich niet permitteren, vond het merendeel van de aanwezigen.

Het verweer van de fractie -toch al niet gewend om aan het kongres werkelijk verantwoording te moeten afleggen over het gevoerde beleid - kwam wat traag op gang. Fractievoorzitter Beckers vertoefde nog op

PPR-fractie daar geen tijd voor heeft, dan moeten ze desnoods maar wat minder aan onderwijs en cultuur doen, zo betoogde Schreur.

Dat laatste moet de fractie dan maar overwegen, zei Peter Lankhorst. Het kongres had hem tenslotte bij eerdere gelegenheid ook al opgedragen om een „normaal mens” te blijven, zo nu en dan een boek te lezen, en zo mogelijk eens naar een goed concert te gaan. „Dan moeten er maar pijnlijke keuzen worden gemaakt, heti kongres is tenslotte het hoogste orgaan.”

Versnippering

Lankhorst brak, steeds beter op dreef, een lans voor het vasthouden aan de geïntegreerde benadering van

Dat deze keuze in de praktijk niet onomstreden is bleek bij een kort debat over de door Peter Lankhorst vorige week ingediende motie over verhoging van de gasprijzen voor de verbruikers (om zo het verbruik terug te dringen). Henk Moll sprak van een moedige motie, maar Joop de Zeeuw (Nijmegen) herinnerde er aan dat het kongres al in 1972 een motie van zijn hand aannam waarin werd uitgesproken dat energiebesparing niet kon worden bereikt door het budget van de kleinverbruikers verder te belasten. Lankhorst, die en passant onthulde dat de motie ook binnen de fractie omstreden is, motiveerde zijn stap door er op te wijzen dat het debat met De Korte geen enkele ander perspectief op besparings-

lees door op pagina 3

VAN DER LEK IN DE 'LIK':

Polen wijst GPA'er uit

Europarlementarië Bram van der Lek bezocht van 11 tot 14 november Polen. Wat voor Van der Lek een interessante reis in het teken van de vrede moest worden, bracht hem in handen van de geheime politie en leidde bovendien tot uitwijzing. Is praten met Solidarinosc een misdaad?

Op 11 november reisde Bram van der Lek vanuit Brussel naar Warschau en van daaruit naar Wrocław. Daar ontmoette hij leiders van de verboden beweging „Vrijheid en Vrede”. Het lag in de bedoeling om met hen te spreken over het ondersteunen van dienstweigeraars — in Polen zitten er momenteel vijf gevangenen — en het afsluiten van persoonlijke vredesakkoorden. Dit zijn overeenkomsten waarbij twee individuen uit Oost en West afspreken om vrede met elkaar te sluiten. Van der Lek was niet de enige buitenlander, die Vrijheid en Vrede bezocht. Ook twee Amerikanen, ondermeer afkomstig uit de Freeze-beweging, een Brit en een Griek waren naar Polen gekomen.

Eenmaal in Wrocław aangekomen stelde één van de gastheren voor om Wrocław te gaan bekijken en tijdens deze toer enkele vrienden te ontmoeten. Deze vrienden bleken leden van Solidarinosc te zijn, die pamfletten uitdeelden voor een chemische fabriek. Na het uitdelen spraken zij op straat met de buitenlandse gasten. Na korte tijd arriveerde de geheime politie,

die er voor zorgde dat het gezelschap door de politie gearresteerd werd. Een politiebuisje voerde de gevangenen naar een immens kafaiaans gebouw. Vele gangen en trappen later bereikten de gevangenen een kamer, waar ondervraging volgde. Nadat de Poolse politie in de gaten kreeg dat Van der Lek niet zomaar een gevangene was, werd de houding van de ordehandhavers wat minder bars. Niettemin stond het gezelschap vijf uur later weer op straat, met een rode streep door het visum en de duidelijke opdracht om binnen 24 uur het land te verlaten.

Gelukkig was Van der Lek's reis maar kort, zodat het vervelende voorval zijn plannen niet echt doorkruist heeft. Maar een hernieuwd bezoek aan Vrijheid en Vrede kan hij voorlopig wel vergeten. Mogelijk dat een voorgenomen protest bij de Poolse ambassade hier nog verandering in kan aanbrengen. Want het praten met mensen op straat, ook al zijn ze van Solidarinosc, kan toch moeilijk als een delikt aangemerkt worden.

JAN-WILLEM VOS.

FOTO: ANGELO GOEDEMONDT

NA 14 JAAR SINGEL:

PPR in ruimer jasje

Na 14 jaar gaat de PPR Singel 277 verlaten. Daar waren al die jaren het partijburo en de buro's van de Stichting, Stichting Radikale Vorming en de PPR-Jongeren gehuisvest. Bij de ombouw van al deze verschillende buro's tot één werkapparaat is ook gestart met het zoeken naar nieuwe huisvesting.

Die speurtocht heeft resultaat opgeleverd. Binnenkort gaat het buro verhuizen naar een nieuw pand aan de 1e Weteringdwarsstraat 4, in het hartje van de Amsterdamse binnenstad. Voor de mensen die Amsterdam (een beetje) kennen, het nieuwe pand ligt om de hoek van de Spiegelgracht, op een steenworp afstand van het Rijksmuseum.

In de 1e Weteringdwarsstraat 4 komt het partijburo in een ruimer jasje te zitten. Wie de situatie aan 't Singel kent, weet dat dat geen overbodige luxe is. Waar op Singel 277 alleen ruimte is om de werknemers te herbergen, komt er op het nieuwe adres aparte ruimte voor vergaderingen van 3 tot 40 personen, waardoor aan de functie van het partijburo een ruimere invulling kan worden gegeven. Een andere belangrijke verbetering in het nieuwe pand is dat daar alle medewerkers op 1 telefoonnummer te bereiken zullen zijn. Niet langer hoeft men 2 of 3 keer te bellen alvorens de juiste persoon aan de lijn te krijgen.

Het spreekt vanzelf dat we de partij de komende maanden op de hoogte blijven houden over de ontwikkelingen rond de 1e Weteringdwarsstraat 4.

HERMAN BURGER

In memoriam J. Bil

Op 7 oktober overleed hij, 69 jaar oud. Er zullen niet veel mensen in de PPR meer zijn die zich hem herinneren. Toch heeft hij een belangrijke rol gespeeld in onze partij, met name in de themagroep Milieu, zo ongeveer van 1973-1978.

Van beroep was hij fonctionaris bij de rijkspolitie en als zodanig juridisch goed op de hoogte. Hij werd gedreven door een sterke betrokkenheid bij de dreigende verwoesting van de natuur en de natuurlijke rijkdommen van de aarde. Als filosofisch geïnteresseerd mens had hij veel oog voor het verband tussen de natuur en de (verkeerde) structuur van het menselijk leven op die aarde.

Veel belangrijke zaken heeft Bil, zelf veelal min of meer op de achtergrond blijvend, in de goede richting gestuurd. Zo heeft hij een aanzienlijke rol gespeeld in het wettelijk optreden tegen strooiselroof. Dit verschijnsel nam steeds ernstiger vormen aan en betekende een bedreiging voor onze bossen. Ook heeft hij grote invloed gehad op wijzigingen in de jacht- en vogelwet, die mede door middel van politieke druk van onze Tweede Kamerfractie mogelijk werden gemaakt. Behalve zijn werk in de PPR heeft Bil veel belangrijke arbeid verricht in andere milieugroepen.

Opmerkelijk was dat Bil op het eerste gezicht en bij oppervlakkige beschouwing

geen typische PPR-figuur leek, omdat hij namelijk uitdrukkelijk niet met alle in de mode zijnde verschijnselen wenste mee te doen. Dan bedoel ik niet alleen: geen baard, snor, opvallend lang haar en geperde taal, maar hij was bijvoorbeeld ook op een milde manier gemotiveerd tegen de toen al gebruikelijke voornamenkultuur. Hij had in de PPR dan ook geen voorname. Hij was wezenlijk gegrepen door de ideeën en doelstellingen van de PPR en was daarbij een vriendelijk en integer mens.

Het was duidelijk de bedoeling van Bil dat wat hem zo zeer ter harte ging, zou worden voortgezet. Er is weer een PPR-milieugroep begonnen. De natuur en de natuurlijke hulpbronnen zijn wereldwijd in gevaar, evenals het menselijk leven op aarde. Er zal veel menskracht nodig zijn om tegenwicht te bieden aan het geweld van natuur-, wereld- en mensvernietiging.

Onze methoden en doelen waren en zijn goed. Laten wij bedenken dat de PPR van betekenis is geworden door de pluriformiteit van al die verschillende mensen naar herkomst en manier van doen, maar met één doel voor ogen: structurele veranderingen te bewerkstelligen in een bedreigde wereld. Dat geldt nu meer dan ooit.

Woensdag 9 december a.s. om 19.12 u. is het weer zover.

Mensen die dan hun televisietoestel op Nederland 2 afstemmen kunnen genieten van 10 minuten PPR-zendtijd.

Wie wat wil weten over jongerenkultuur kijkt op 9 december niet naar Nederland 1 (Countdown) maar stemt af op de PPR.

Iedere 2 weken heeft de PPR 10 minuten zendtijd op Radio 5, alleen te ontvangen op de middengolf. Eerstvolgende uitzending op dinsdag 1 december om 18.20 uur. Vervolgens op 15 december en op 29 december.

Kolofon: De Radikalekrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen. Redactie, administratie en advertenties: Partijburo PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Redactie: Arda van den Brink, Marc Broere, Jan Dirx, Jan Huisman, Anneke van 't Hull, Bram van Oijk (eindredactie). Redaktiesekretariaat: Enny Schouten. Vormgeving: Joep Paulussen. Foto's: Angelo Goedemondt, Fred Jansz, e.a. Abonnementen: Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, tnv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalekrant.

STEUNPUNT HELPT HARIA:

Molukkers starten projekten in geboortedorp

Het Steunpunt „Locaal en Internationaal” van de PPR en PSP (HLS) werkt sedert enige tijd samen met de Stichting Hulpverlening Haria. Haria is een dorp op het eiland Saparoea, provincie Maluku, Indonesië. De stichting is opgericht door in Nederland verblijvende jonge Zuid-Molukkers voor het opzetten van projekten ten behoeve van het geboortedorp van hun ouders.

In september bracht het dorpshoofd, de heer J. Manuhutu een bezoek aan de Harianezen in Nederland. Er zijn contacten gelegd met de gemeente Dordrecht, met de burgemeesters van de Drechtsteden en met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

De burgemeester van Papendrecht, de heer Bandell, lid van de PPR is voor de Molukse gemeenschap geen onbekende. Hij is voorzitter van de werkgroep Molukkers van de Vereniging Nederlandse Gemeenten en was destijds werkzaam bij het

ministerie van CRM als hoofd van de afdeling Molukkers. Hij bracht in 1985 een bezoek aan Haria.

Het steunpunt staat positief tegenover initiatieven op het gebied van ontwikkelingssamenwerking van migranten, in het bijzonder van mensen afkomstig uit onze (ex-)koloniën. Er is sedert enige maanden regelmatig overleg en er wordt zonnig geholpen met contacten met Nederlandse organisaties en met de eigen radikaal-linkse raadsfracties.

SEKSUEEL GEWELD EN JONGEREN:

Misbruik van machtsverschillen

In november 1986 organiseerden de PPR-Jongeren een kongres over ongewenste intimiteiten en seksueel geweld op school, op het werk en in het leger. Onder seksueel geweld verstaat ze niet alleen aanranding en verkrachting, maar ook vervelende toenaderingspogingen, naluften, volgen op straat... Eigenlijk alles waardoor mensen zich onveilig voelen, zich beknot voelen in hun doen en laten, omdat ze toevallig van een bepaalde sekse zijn of houden.

Seksueel geweld is seksueel misbruik van en geweld tegen vrouwen/meiden en mannen/jongens of de dreiging hiermee door middel van psychische druk, intimidatie (het stoere gedrag van mannen onder elkaar en groepsverband), chantage of machtsmisbruik. Het is seksueel geweld, omdat het naar sekse verwijst. Een vrouw of meid wordt lastiggevallen of misbruikt. Mannen worden slachtoffer van seksueel geweld, omdat ze niet (willen) voldoen aan het bestaande beeld, dat in onze maatschappij bestaat over een „echte” man. Als mannen eigenschappen hebben, die traditioneel als vrouwelijk (en dus minderwaardig) worden bestempeld, als ze emoties durven tonen en zorgzaam zijn, voelen mannen, die wel aan „de norm” voldoen, zich bedreigd in hun manzijn en kunnen dat dan gaat afreageren op mannen, die niet aan „de norm” voldoen. Ook flikkers en potten worden vaak het slachtoffer, omdat ze niet voldoen aan de heteronorm. Seksueel geweld heeft te maken met machtsverschillen. Die machtsverschillen

zijn er tussen mannen en vrouwen, maar natuurlijk ook tussen ouderen en jongeren. Jongeren zijn vaak afhankelijk, omdat ze door ouderen beoordeeld worden, bijv. op school, op het werk en in het leger. Hier bestaan dus machtsverschillen, ten nadele van jongeren en dat uit zich soms in seksueel geweld. Denk aan een leraar die zijn leerlinge thuis uitnodigt en haar een beter cijfer in het vooruitzicht stelt. Of een baas, die altijd aan je zit en schunnige opmerkingen maakt en als je er iets van zegt, met ontslag dreigt. Of een groep soldaten, die iemand uit hun midden tegen zijn wil uitkleden en seksueelgeïntellectueel spelletjes met hem doen.

Hierover hebben de PPR-meiden een folder gemaakt. Deze zal op het jongerenkongres op 28 november gepresenteerd worden in een workshop over zelfverdediging.

Iedereen is hierbij van harte welkom. De folder is te bestellen bij het sekretariaat van de PPRjongeren, Singel 277, 1012 WG AMSTERDAM, tel. 020 - 228461.

Loesje geeft breiwerk aan radikaal-linkse partijvoorzitters (Arnhem, 14 november)

WERK AANGEBODEN

Vakature

Bij de Tweede Kamer-fractie is binnenkort waarschijnlijk plaats voor een erkend gewetensbezwaaarde.

De werkzaamheden zullen bestaan

uit praktische en inhoudelijke klussen.

Ben je een erkend gewetensbezwaaarde, dan kun je je vast melden.

Dit geldt ook voor mensen bij wie de procedure nog niet is afgerond. Aanmelden graag schriftelijk.

Voor informatie kun je terecht bij IIs Roeland, tel. 070-183030.

Jongerenkultuur

Het PPR-jongerenkongres (28 november, Cunera, Nieuwe Gracht 32, Utrecht, 13.30 uur) gaat over jongerenkultuur. Belangrijke thema's in het programma zijn „jongeren en hun vrije tijd” en „jongeren en politiek”.

Het kongres zal geopend worden door de voorzitter van de PPR-jongeren, Michiel Plugge. Vervolgens zal Cees Grimbergen, journalist bij de VPRO-radio, een talkshow leiden met verschillende actieve jongeren. Er zullen jongeren van Youth for Christ, de Meidentelefoon, Kinder-

vuist en de zangeres Lieke Peper deelnemen.

Na deze talkshow vinden er een aantal workshops plaats. Een workshop over jongeren en politiek. Deze wordt geleid door André van Gemert, schrijver van het boek „Politiek is een beetje belangrijk.” Er is ook een workshop over jongeren en vrije tijd, over „MODE EN JONGEREN” en „GRIMEREN EN JONGEREN”.

Het kongres wordt besloten met een debat tussen een aantal jongeren en mevrouw Van der Brink, voorzitter van de Raad voor het Jeugdbeleid.

De PPR-flikkers en Potten geven een eigen blad uit: Het Vlindertje. Het verschijnt 4 à 5 maal per jaar. Het abonnementsjaar van het vlindertje loopt per kalenderjaar.

Een abonnement kost minimaal f 11,00 per jaar. (te bestellen door overmaking op gironummer 4295824 t.n.v. PPR-Flikkers en Potten, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, o.v.v. abonnement.) Een los nummer kost f 2,50 (inclusief verzending).

„De landelijke bijeenkomst van de PPR-FLIKKERS EN POTTEN vindt plaats op woensdag 25 november.

Vanaf kwart voor acht 's avonds staat in de Fractie-kamer van LINKS DEN HAAG (Groenmarkt 7) de koffie klaar! Alle lezeressen en lezers van het Vlindertje en belangstellenden zijn hartelijk welkom!”

Bon
 ik wil meer weten over de PPR-Flikkers en Potten
 ik wil een abonnement op het vlindertje
 ik wil meewerken aan het vlindertje

naam:
 adres:
 postcode:
 plaats:

vervolg van pagina 1

maatregelen bood. De motie vraagt overigens alleen een prijsverhoging te overwegen, en is primair bedoeld om de discussie over wenselijke ingrepen in de prijsvorming gaande te houden. Joop de Zeeuw leek voorlopig tevreden. Hij diende zijn motie uit 1972 in ieder geval niet opnieuw in.

Onbegrip

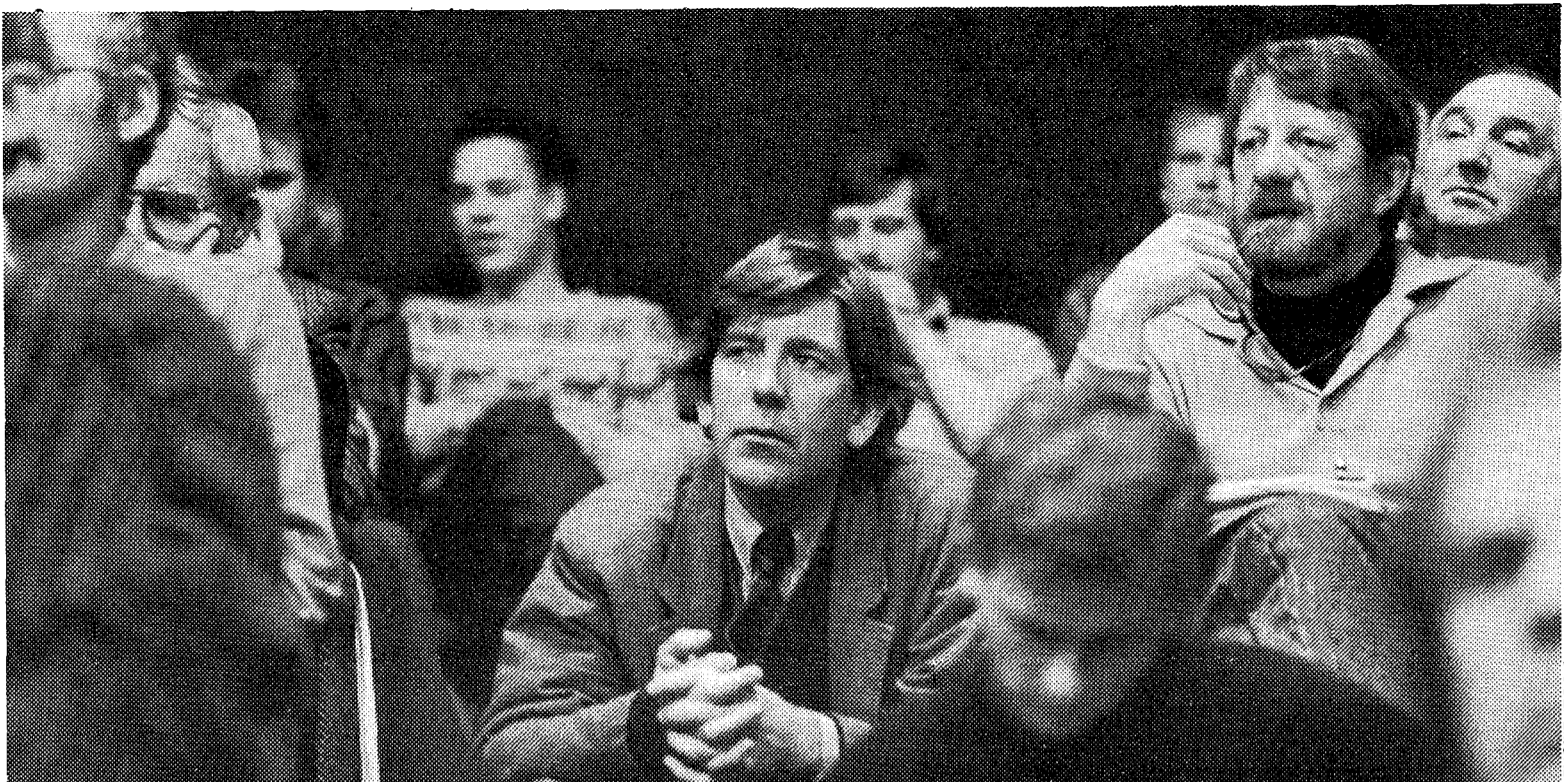
In haar kongresrede van zaterdagochtend ging Ria Beckers uitgebreid op de oplaaierende milieudiskussie in. Ook in de fractie bleek het lege vakje in De Volkskrant het gesprek van de dag te zijn geweest. Uit brieven en telefoontjes naar Den Haag bleek veel onbegrip bij PPR-sympathisanten. Ria Beckers schrok van de reacties. „Heeft een goede verstander aan een half woord dan niet genoeg?“, vroeg ze het kongres. „We hoeven toch niet als CDA en VVD mooie sier te maken met vrome woorden over verzuring en andere milieuproblemen?“ De PPR-betrokkenheid bij het milieu blijkt uit onze standpunten over economie, landbouw en verkeer, herhaalde Beckers nog eens en ze scherpte het standpunt met een pleidooi voor „intelligente zelfbegrenzing en ingrijpen in de produktie“ nog verder aan. Met milieuinvesteringen en symptoombestrijding komen we er niet, zei Beckers met een duidelijke verwijzing naar de voorstellen van de commissie-Pronk: „Het is jammer dat de PvdA dit na zoveel jaar nog niet begrijpt.“

Ook op andere punten (arbeid, vrede/veiligheid) moesten de Schuivende Panelen het ontgelden. Ria Beckers pleitte voor een zelfbewust en eigen PPR-geluid. Voor eigen prioriteiten: landbouw, basisinkomen, sociale verdediging en „dat kan niet meer uitblijven“, een vernieuwde partij.

„In het politieke bedrijf is alles grijs en grauw. Het kabinet is na anderhalf jaar uitgeregeerd. De kabinetvergaderingen zijn 's middags om vier uur afgelopen. De grote partijen liggen met z'n drieën lekker warm onder een kleurloze deken. De maatschappelijke tegenstellingen worden zorgzaam toegedekt. De politieke discussie ligt stil. Tegelijkertijd groeit de milieu- en vredesbeweging, komen de boeren in verzet, en worden consumenten en klanten steeds kritischer. Als de progressieve partijen aan deze signalen geen gehoor geven, zijn ze geen haartje beter dan Lubbers.“

Verrassend?

In het debat over de politieke samenwerking (Resolutie 2, voor ingewijden) kwam het brede skala aan mogelijkheden op dit punt weer eens uitgebreid aan bod. Opnieuw bleek niet de lokale, provinciale of Europese samenwerking het probleem, maar wel de

Lankhorst: steeds beter op dreef

manier waarop aan de Tweede Kamer verkiezingen moet worden deelgenomen. Het partijbestuur had haar oorspronkelijke uitspraak op dit punt - zo veel mogelijk samenwerken, geen gemeenschappelijke lijst met wie dan ook - na een inspraakronde bijgesteld. We doen zelfstandig mee, „tenzij zich verrassende ontwikkelingen voordoen, die uitzicht bieden op verbreding en politieke vernieuwing“, zo luidde nu het standpunt dat aan het kongres werd voorgelegd. De angel was er uit gehaald, zou je kunnen zeggen.

Het bleek niet iedereen te kunnen overtuigen. Sommigen (Rotterdam) willen zo veel mogelijk „gezamenlijke lijsten“ (wie daar opstaan werd niet duidelijk), anderen (Utrecht-provincie, Den Haag) vinden een uitspraak op dit moment voorbarig en niet opportuun. Weer anderen, zoals de in Rotterdam alom aanwezige Jan Schreur uit Arnhem bepleitte het afwijzen van alle amendementen (inklusief het eigen wijzigingsvoorstel van het partijbestuur) zodat het oorspronkelijke voorstel (in ieder geval zelfstandige deelname), tegen de zin van de indieners zou worden aangenomen. Zonder stemverklaring af te leggen,

leek overigens ook Bas de Gaay Fortman voor de laatste mogelijkheid te voelen. Het is niet de taak van een politieke partij om verrassende ontwikkelingen af te wachten, zei hij. „We moeten ons nooit door ontwikkelingen laten verrassen.“ De kiezers hebben ons dit voorjaar een les geleerd, vindt Bas. En dat is dat een zelfstandige PPR de grootste werfkracht heeft. „Wie wil er nu radikaal-links worden genoemd?“ Bovendien ontbreekt volgens de senator de gemeenschappelijke identiteit op basis waarvan er moet worden samengewerkt.

Opgewassen

Ook het partijbestuur gelooft geenszins in een bundeling met PSP en CPN op een gemeenschappelijke lijst. Het pleidooi van PSP-fractievoorzitter Andrée van Es in De Waarheid van afgelopen vrijdag werd in kringen van bestuur en fractie koel ontvangen. „PSP en CPN moeten erkennen dat een samengaan van de kleine drie onvoldoende is om de door ons gewenste politieke vernieuwing van de grond te krijgen“, zei Van der Plaat. „Bovendien zal deze bundeling, zoals Van der Spek dat al voorspelde, zonder twijfel tot

nieuwe afsplitsingen leiden.“ Ze zag een deel van de aanwezige kongresgangers dan al naar de Groenen vertrekken. Als het aan Janneke van der Plaat ligt, gaat het nu eerst om het inhoudelijke debat. Samenwerking wordt daarbij voor wenselijk gehouden. De PPR streeft naar een „eenheid van program en politieke stijl.“

Het partijbestuur kreeg op bijna alle punten zijn zin. In haar toevoeging aan het samenwerkingsbesluit („tenzij zich verrassende ontwikkelingen voordoen...enzovoort“) werd op voorstel van Den Haag uiteindelijk alleen nog het woord „verrassend“ weggeamendeerd. Opmerkelijk genoeg was dit voor ten minste vier partijbestuursleden reden om tegen het eigen, door Den Haag gewijzigde amendement te stemmen. De opening naar een verbrede, vernieuwende lijstenbundeling kwam er niet door in gevaar. Het bestuursamendement bleek tegen de dissidenten in eigen kring ruimschoots opgewassen. Het werd met 108 tegen 69 stemmen aangenomen.

BRAM VAN OJK.

LASTIG LIDMAATSCHAP VINDT GEEN GENADE BIJ KONGRES:

PPR HOUDT VAST AAN VERLATEN NAVO

De middag van de tweede kongresdag staat in het teken van het **Beweeglijk antwoord**. Het is de prikkelende titel van een visiestuk van het partijbestuur, dat een reactie geeft op actuele ontwikkelingen in de veiligheidspolitiek. De PPR wil de NAVO-strategie van „flexibele response“ op een beweeglijke manier beantwoorden. Maar de standpunten blijken op een hoofdonderdeel — wel of niet in de NAVO — toch iets vaster te liggen dan door het bestuur werd gehoopt.

Beckers: „In de politiek is alles grijs en grauw“

Eritrea

Bij akklamatie nam het PPR-kongres zaterdag een motie aan waarin hij uitspreekt dat een actieve bijdrage zal worden geleverd aan een politieke oplossing van het konflikt tussen Eritrea en Ethiopie. De onafhankelijkheidsoorlog van de Eritrese bevrijdingsbeweging EPLF staat de laatste weken om nogal droevige redenen opnieuw in de belangstelling. Er dreigt een nieuwe hongersnood in het gebied en de oorlogssituatie maakt het voor buitenlandse donoren buitengewoon riskant of simpelweg onmogelijk om hulp te bieden. De aanval van EPLF op een voedseltransport (18 oktober) werd in de internationale media breed uitgemeten. Op het PPR-kongres zei EPLF-woordvoerder Ermias Debessay er dit over:

„Het konvooi van 34 vrachtwagens vervoerde, naast voedsel, bommen, munitie en diesel. De aanval is te betreuren voorzover het de voedselvoorraden betreft. Maar, door te weigeren een veilige doorgang van voedsel toe te staan, heeft Ethiopie het recht verspeeld op de eis dat hulp alleen via regeringskanalen moet lopen.“

Zo wordt de voedselhulp inzet van een politiek steekspel en worden miljoenen burgers in het oorlogsgebied met hongersnood bedreigd. Alleen om die reden al moet het zoeken naar een politieke oplossing snel terug op de agenda van het internationaal overleg. De partijbestuursresolutie verwijst in dit verband naar de Verenigde Naties en het Europees Parlement. Maar ook in het Nederlandse parlement moet de kwestie aan de orde worden gesteld.

Wat de EPLF betreft kan slechts de volledige onafhankelijkheid uitkomst zijn van het onderhandelingsproces. Debessay: „We blijven bij het feit dat Ethiopie geen enkele beslissingsbevoegdheid heeft over Eritrea. Geen enkele beslissing van de „Shengo“ (het Ethiopische parlement) ten aanzien van Eritrea heeft enige wettelijke of politieke basis.“

Voordat het stuk in behandeling wordt genomen krijgt professor Johan Niezing de gelegenheid om zijn ideeën over sociale verdediging toe te lichten. De vriendelijk ogende polemoloog zet in een rustig betoog de noodzaak van sociale verdediging uiteen. Een rij bekende argumenten tegen kernwapens passeert de revue: de mensheid is aan de evolutie en haar toekomst verschuldigd te waanzin van een mogelijke zelfvernietiging te bestrijden; de gevolgen van een eventuele inzet van kernwapens staan niet in verhouding tot de noodzaak van verdediging; het risico dat kernwapens, per ongeluk of op beperkte schaal, worden ingezet neemt alsmat toe.

Professor Niezing benadrukt dat sociale verdediging het enige echte alternatief is. Een combinatie met andere verdedigingsconcepten is niet mogelijk. Een territoriale verdediging (die, als tussenfase, in het PPR-programma wordt voorgesteld) noemt hij onzinnig. Nederland, dat voor een groot deel onder de zeespiegel ligt, valt niet te verdedigen met een nationale defensie. Het systeem van sociale verdediging daarentegen is voor Nederland juist heel geschikt, o.a. vanwege de beschikking over eigen energiebronnen en een voldoende landbouwpotentieel.

Hoewel Niezing gelooft dat je binnen de NAVO op geen enkele steun voor een sociale verdediging hoeft te rekenen is hij geen tegenstander van lidmaatschap van dit bondgenootschap. Je kan als lid discussie uitlokken door stap-voor-stap in de richting van een alternatieve verdediging te werken. Bij die discussie moet je ook je militaire vijanden betrekken. Dit is nodig om hen er van te doordringen dat een bezetting van een land met een goed systeem van sociale verdediging een blijvende verschrikking is. Sociale verdediging als afschrikkingsconcept!

Aan een beschouwing over hoe deze vorm van teweerstelling er precies uit moet gaan zien komt Niezing wegens tijdgebrek niet toe. Jammer, omdat er altijd nog veel vraagtekens geplaatst worden bij de effectiviteit van het weghalen van straatnaambordjes, het verbranden van databestanden en de lepel suiker in de Russische benzinetank. Non-coöperatie is mooi, maar hoe hou je zo iets vol bij harde represaillemaat-

lees door op pagina 6

Zodra zich een verkiezingsstrijd begint af te tekenen, ontbrandt er bij de meeste politieke partijen een strategie-diskussie over de vraag met welke partij, eventueel een lijstverbinding zou moeten worden afgesloten. Diepgaande politieke beschouwingen moeten in het algemeen een antwoord brengen. Bij dergelijke discussies spelen politieke en cijfermatige argumenten een rol. De politieke discussie vrijwel altijd vanuit dat het sluiten van een lijstverbinding zoiets is als een *politieke liefdesverklaring*. Bij de discussie over de cijfers wordt de Kieswet uit de kast gehaald en begint een moeilijk gesprek over kiesdelers, maximalisatie van het aantal stemmen per zetel, het grootste overschot en wat al niet meer zij. De uitvoerige discussie over samenwerking tussen de linkse partijen leidt helaas lang niet altijd tot de best denkbare besluiten. Alvorens een lijstverbinding op te tuigen met de tedere gevoelens van al het moois dat nog zou kunnen komen, lijkt het verstandig om wat meer te kijken naar de effecten in de praktijk.

Rechtvaardig

In de Kieswet is precies omschreven hoe de verkiezingsuitslag leidt tot verdeling van de zetels. Er is geen wezenlijk verschil tussen de procedure voor de verkiezingen van de Provinciale Staten en de verkiezing van de Eerste Kamer. Na bepaling van de kiesdeler wordt aan alle partijen een aantal zetels toegekend dat gelijk is aan het geheel aantal keren dat het aantal stemmen kan worden gedeeld door de kiesdeler. De nog niet toegekende zetels zijn de restzetels die vervolgens op een speciale manier worden toegewezen. Voor elke partij wordt bekeken hoe groot het aantal stemmen per zetel zou zijn als deze een zetel erbij zou krijgen. De partij met het grootste aantal stemmen per zetel krijgt de restzetel. Dit wordt herhaald totdat alle restzetels zijn vergeven. De Kieswet is in die zin rechtvaardig en democratisch: de restzeteltoekenning maximaliseert het aantal kiezers dat in een raad wordt vertegenwoordigd.

Wat gebeurt er nu als er lijstverbindingen worden gesloten. In dat geval worden de verbonden partijen in eerste instantie als één partij behandeld. Na toekenning van zetels en restzetels wordt bekeken hoe de zetels worden verdeeld over de partijen die met elkaar verbonden zijn. Eerst wordt een kiesdeler voor de lijstverbinding bepaald (het aantal stemmen gedeeld door het aantal zetels die aan de lijstverbinding zijn toegekend). Ook nu krijgt elke partij een aantal zetels dat gelijk is aan het geheel aantal keren dat het aantal stemmen kan worden gedeeld door de kiesdeler. Na toekenning van zetels met behulp van de kiesdeler houdt elke partij een aantal stemmen over: dit zijn de reststemmen. De nog niet toegewezen zetels binnen een lijstverbinding zijn de restzetels. Wie de meeste reststemmen heeft, krijgt als eerste een restzetel.

Verloren

Restzetels komen vooral terecht bij grote partijen en lijstverbindingen. De reden is dat door toekenning van een restzetel aan een grote partij het aantal stemmen per zetel nauwelijks zakt onder de kiesdeler. Voor een partij met één zetel (zonder veel reststemmen) resulteert een extra zetel in een aantal stemmen per zetel dat niet veel groter is dan de helft van de kiesdeler. Een kleine partij komt er niet aan te

LINKS HEEFT STEMMEN WEGGEGOOD: KOALITIE- MEERDERHEID EERSTE WAS TE VOORKOMEN

Deze Eerste Kamerverkiezingen hebben de regeringskoalitie meer dan 50% van de zetels opgeleverd terwijl bij de Provinciale Statenverkiezingen slechts 48.5% van de kiezers hebben gestemd op het CDA en de VVD. Hoe komt het dat de regering Lubbers in de Eerste Kamer nog steeds wordt gesteund door een meerderheid terwijl de meerderheid van de kiezers kennelijk anders heeft bedoeld? Daarbij dringt zich de vraag op of de linkse oppositiepartijen dit hadden kunnen voorkomen. Het antwoord moet helaas luiden: ja!

FOTO: FRED JANSZ

pas tenzij het aantal reststemmen net kleiner is dan de kiesdeler. Verder moeten we konstateren dat de reststemmen van een partij die geen restzetel krijgt, verloren gaan. Immers, zonder die reststemmen zou aan deze partij precies hetzelfde aantal zetels zijn toegekend.

De verdeling van restzetels binnen een lijstverbinding, zoals gezegd is louter gebaseerd op het aantal reststemmen. De grootte van de partij (dus het aantal op eigen kracht behaalde zetels) speelt geen rol meer bij toekenning van restzetels binnen de lijstverbinding.

Wat betekent dit nu concreet voor de progressieve partijen in Nederland? De PvdA is een grote partij en zal in het algemeen met een klein aantal reststemmen één of twee restzetels toegekend krijgen. Partijen zoals de PPR, PSP en CPN hebben een groot aantal reststemmen van deze kleinere partijen verloren.

king te komen. Zonder lijstverbindingen gaan de reststemmen van deze kleinere partijen verloren.

De progressieve partijen kunnen het verloren gaan van progressieve stemmen tegengaan door het sluiten van een lijstverbinding. Door het samenvoegen van een aantal kleine lijsten kan de som van de afzonderlijke reststemmen groter zijn dan de kiesdeler. Hierdoor verwerft de combinatie een „gewone” zetel extra en hoeven de afzonderlijke partijen niet mee te doen aan de toekenning van restzetels, waar zij een zeer kleine kans hebben. Cijfermatig nog interessanter is een grote, progressieve lijstverbinding. Daardoor worden niet alleen de reststemmen gesommeerd maar zal de grote combinatie (wellicht de *grootste combinatie*) ten opzichte van de rechtse partijen ook maximaal inzetten voor de restzetels.

Gemiste kans

Zoals al eerder gezegd heeft de regeringskoalitie met 48.5% van de stemmen toch meer dan 50% van de zetels in de Eerste Kamer verworven. Er waren geen exotische monsterverbonden nodig om de koalitie haar meerderheid in de Eerste Kamer te doen verliezen. De PvdA en/of D66 hadden zich bij de Provinciale Statenverkiezingen in Groningen, Overijssel, Noord-Holland, Zuid-Holland en Limburg kunnen verbinden met de PPR (of met de PPR, PSP en CPN). Dit had de PPR in Groningen, de PvdA in Zuid-Holland en D66 in Overijssel, Noord-Holland en Limburg een extra zetel opgeleverd; vier ten koste van het CDA en, in Limburg, één ten koste van de PNL. Had de PvdA zich vervolgens bij de Eerste Kamerverkiezingen aangesloten bij de lijstverbinding van PPR en D66, dan had de PPR een zetel extra gekregen ten koste van het CDA. Daarmee had de regeringskoalitie haar meerderheid in de Eerste Kamer verloren!

De progressieve partijen kunnen ervoor zorgen dat de stemmen van alle progressieve kiezers optimaal worden ingezet. Als kleine progressieve partijen zoals de PPR geen lijstverbindingen sluit dan gooit zij daarmee een aantal stemmen van PPR-kiezers weg. De rol van de PvdA is een belangrijke. Er is een kleine kans dat bijvoorbeeld de PPR een restzetel krijgt die zonder lijstverbinding naar de PvdA zou zijn gegaan. Zeker is echter dat de kans op extra restzetels (ten koste van rechtse partijen) voor een progressief kollektief — bij welke verkiezingen dan ook — aanzienlijk toeneemt.

BART NIEUWENHUIS

ZONDER VOLUMEBEPERKING GEEN MILIEUBELEID

PPR WIL NIET LANGER KIEREN DICHTEN IN ONBEWOONBAAR

In de Eerste Kamer heeft PPR-senator Bas de Gaay Fortman bij de Algemene Politieke beschouwingen over het kabinetsbeleid de „milieunoodtoestand” uitgeroepen. Afgezien van wat symptoombestrijding laat het kabinet het er op dit punt ernstig bij zitten. Maar ook de PvdA geeft in Schuivende Panelen van de nodige dubbelhartigheid blijk. Aan fundamentele keuzen valt niet te ontkomen. De PPR trok weer eens met een vertrouwde boodschap aan de bel: er zijn nog steeds „grenzen aan de groei”.

„We leven in een tijd waarin het op de individuele mens gerichte materialisme aan zijn eenzijdigheid ten gronde gaat”, zei de PPR-senator. De problemen worden niet langer opgelost, maar gewoon genegeerd. Zo wordt het draagvlak voor het leven, de natuur, steeds verder ondermijnd.

De milieuramp voltrekt zich op verschillende niveaus. Op wereldschaal hebben we te maken met een ontstellende afname van ozon in de stratosfeer. Door verhoogde CO₂-vorming treedt een broeikas effect op met vergaande gevolgen voor de bodemvochtigheid en de verhoging van de zeespiegel. De biologische diversiteit in de wereld neemt in hoog tempo af. Per uur sterft een diersoort uit. Op het Europese continent is de zure regen het grootste probleem. Het uitsterven van bossen is zeker tot 2010 onontkoombaar. En dan is er nog de nationale milieuramp: de bodemvervuiling die door allerlei gifstortingen door bedrijven veel ernstiger blijkt dan we steeds dachten. Ter oplossing van althans een bescheiden deel van deze problemen ontbreekt het in het kabinet volledig

aan een geïntegreerd beleid, zegt De Gaay Fortman. Op de ministeries waar het milieubeleid werkelijk wordt gemaakt — Landbouw, Economische Zaken, Verkeer en Waterstaat en Financiën — „komt het milieu niet verder dan hooguit een vermelding als randvoorwaarde.”

De PvdA wil, althans in het rapport van de commissie-Pronk, de milieuproblemen te lijf met milieu-investeringen, zoiets als „het dichten van kieren in een onbewoonbaar geraakt huis”, zegt de Senator. En het CDA? In de meest recente discussienota over de „verantwoordelijke samenleving” wordt de verantwoordelijkheid ten opzichte van toekomstige generaties afgedaan met een simpele randvoorwaarde bij een van de zes hoofddoelstellingen van beleid: de stimulering van de marktsector.

Kotters

In het milieubeleid van de PPR gaat het volgens De Gaay Fortman niet zozeer om het stellen van allerlei nieuwe regels, maar om „de bevordering van ekono-

mische en financiële impulsen die een milieuverantwoord handelen bevorderen.” Regels werken niet als ze alleen kunnen worden nageleefd bij vanuit economisch oogpunt onnatuurlijk gedrag. Dat bewijst de situatie in de landbouw, waar produktiviteitsstrijding wordt gestimuleerd, terwijl overschotten en mestproblematiek tot produktiebeperking dwingen. Hoe kun je een WIR-premie geven op de bouw van grote kotters, als je tegelijkertijd een beperking van de visvangst moet afkondigen.

Het systeem zal zich moeten richten op volumebeperkingen, zegt de Eerste Kamer-fractie. In de landbouw betekent dat een overgang van prijssubsidies naar inkomensubsidies. Ook bij Verkeer en Waterstaat moet een volumebeleid worden gevoerd. Minder auto's en minder wegen, dus. Je kunt niet op één bladzijde verzuring willen bestrijden en instemmen met de bouw van vier nieuwe verkeerstunnels. Voor produktie in het algemeen geldt overigens dat volumebeperking niet uit de weg mag worden gegaan. Al was het maar omdat de afvalproblematiek ons anders zeker boven het hoofd groeit.

Bij de financiële impulsen om ontwikkeling in milieuvriendelijke richting mogelijk en aantrekkelijk te maken, denkt de PPR sinds jaren vooral aan lastenverschuiving (van arbeid naar investeringen) in combinatie met afschaffing van de WIR. „Het is onbegrijpelijk dat niet de WIR zelf, maar de milieutoeslag daarin wordt afgeschaft. Dat kost uitgerekend in de milieugerichte bedrijvigheid duizenden arbeidsplassens.”

Aan het eind van zijn beschouwingen bepleitte De Gaay Fortman in de Eerste Kamer een betere verdeling van de aan banden gelegde welvaartsontwikkeling. „Als het besef van de ecologische nood situatie ook de politiek gaat raken, dan zal die niet kunnen ontkomen aan vernieuwde belangstelling voor verdelingsvraagstukken. Wordt werkelijk bewust het volume van de goederenproduktie vermindert, dan dringt onmiddellijk de vraag zich op naar de gevolgen voor de mensen die al met weinig moeten rondkomen...”

In het gebrek aan aandacht voor de positie van de „have-nots” toont een meerderheidspolitiek haar ethisch verval.”

De bezem door de Eerste Kamer?

FOTO: MICHEL WILNBERGH

Op het gebied van de internationale veiligheidspolitiek is West-Europa de afgelopen tien jaar diverse malen verrast door haar machtige broer Amerika. Een paar belangrijke voorbeelden zijn de aankondiging door de VS van het SDI-programma, het INF-akkoord met de Sowjet-Unie en de inmenging in de Golfoorlog.

De Europese landen hebben aarzeland en verdeeld gereageerd. Het SDI-programma roept veel vraagtekens op, vooral als het gaat om de veiligheid van West-Europa. Als de Sowjet-Unie ook over een dergelijk verdedigingssysteem gaat beschikken, raakt West-Europa in een geïsoleerde en kwetsbare positie. Deze vraagtekens zijn blijkbaar niet groot genoeg om steun aan dit plan te onthouden. De Europese bedrijven hebben toestemming gekregen om hun bijdrage te leveren aan dit ruimteprogramma.

Door een revolutionaire ommekeer in het veiligheidsdenken in het Kremlin zal binnenkort een INF-akkoord ondertekend worden. Met name West-Duitsland reageert geschrokken. De regering voelt zich in de steek gelaten, omdat nu een eventuele gewapende confrontatie met inzet van tactische kernwapens op haar grondgebied uitgevochten zal worden. In breder verband heeft het INF-akkoord de discussie over de bereidheid van de Amerikanen om haar strategische kernraketten in te zetten voor de verdediging van Westeuropa, nieuw leven in geblazen.

De Golfoorlog heeft het gebrek aan visie en eensgezindheid extra duidelijk aan het licht gebracht. Pas na lang aarzelen hebben een aantal Westeuropese landen individueel besloten mijnenvegers naar dit gebied te sturen.

Verbrokkeld

Deze gang van zaken wordt door de werkgroep van de EBN aangegrepen om een pleidooi te houden voor een verbetering van de West-Europese veiligheidssamenwerking. Men stelt dat de reeds tot stand gekomen economische integratie niet mag ophouden bij de veiligheidspolitiek. Door de wisselwerking kan een verbrokkeld, nationalistisch veiligheidsbeleid de economische integratie schaden.

Om te komen tot een geïntegreerd beleid denkt men aan de versterking en uitbouw van bestaande overlegorganen. Naast het Europees overleg binnen de NAVO (IEPG) wordt de Europese Politieke Samenwerking (EPS) in EG-verband en de West Europese Unie (WEU) genoemd. De IEPG beperkt zich vooralsnog tot de aanschaf van materieel. Het EPS houdt zich slechts met de politieke aspecten van een veiligheidsbeleid bezig. De WEU daarentegen biedt de mogelijkheid om over allerlei aspecten te praten

WESTEUROPESE VEILIGHEIDSSAMENWERKING BEPLEIT:

EBN-RAPPORT BEHOUDEND EN

De PPR is lid van de Europese Beweging Nederland (EBN). De EBN streeft naar samenwerking en eenwording binnen West-Europa. Een werkgroep van de vereniging heeft onlangs een rapport over de Westerse veiligheidssamenwerking gepubliceerd. Hierin worden aanbevelingen gedaan, die de PPR moeilijk zal kunnen verdedigen. Wordt het misschien tijd dat we deze club van Europa-promotors verlaten?

Troise Euro-promotors met gevaarlijk rapport

en om daarover beslissingen te nemen. Deze unie is na de Tweede Wereldoorlog opgericht met als doel om door middel van samenwerking en controle een nieuwe „Alleingang” van een van haar leden te voorkomen. Groot-Brittannië, Frankrijk, West-Duitsland, Italië en de Benelux zijn lid van de unie. De EBN-werkgroep spreekt zich duidelijk uit voor een revitalisering van de WEU. Niet alleen vanwege

haar grotere mogelijkheden tot samenwerking, maar ook vanwege de grotere cohesie tussen de lidstaten. Lastige landen als Griekenland en Denemarken, die wel aan EPS en IEPG deelnemen, ontbreken.

Verwarrend

Bij deze revitalisering van de WEU moet men, vooral vanuit het PPR-standpunt gezien, grote vraagtekens

plaatsen.

Op zich is een verbetering van de Europese veiligheidssamenwerking geen slechte zaak. Struktureel overleg kan verwarrend ad-hoc reacties van de individuele landen helpen voorkomen. Het beter op elkaar afstemmen van de verschillende defensiesystemen kan de doeltreffendheid verhogen en kostenbesparend werken. Het grote gevaar van een opbloeiende WEU schuilt in de dominantie van de as Parijs-Bonn, of, als Groot-Brittannië volop meedoet, de opbouw van een Europese kernmacht. Recente uitspraken van de Franse president Mitterrand, naar aanleiding van de oprichting van een Frans-Duitse brigade, wijzen in die richting.

Hoewel de EBN-werkgroep er op hamert dat een verbeterde Europese samenwerking de versterking van het NAVO-bondgenootschap moet dienen, is het maar de vraag of hier niet de wens de vader van de gedachte is. Door de economische recessie is men in Amerika steeds minder geneigd om de onevenredig hoge kosten voor de verdediging van Europa te blijven dragen. De roep om (gedeeltelijke) terugtrekking van haar troepen kan nu al gehoord worden. Als dit gebeurt, zal de betrokkenheid bij en solidariteit met West-Europa kleiner worden. Bovendien heeft men in Europa altijd al de nodige twijfels gehad bij de bereidheid van de Amerikanen om hun strategische kernwapens in te zetten voor de verdediging van Europa. Henry Kissinger heeft deze twijfel al een paar maal aangewakkerd door op te merken dat het wel erg veel gevraagd is om jezelf te vernietigen ter verdediging van een ander. Een losser wordende band tussen de VS en Westeuropa kan zo tot een instabiel drieblokken-systeem leiden.

Invloed

Het EBN-rapport gaat aan deze risico's voorbij. Ook wordt niet gerept over mogelijkheden voor Europa om een actief ontwapenings- en ontspanningsbeleid te voeren. Men wijst slechts op de voordelen van een verbeterde Europese samenwerking op het gebied van de veiligheidspolitiek. De invulling wordt aan de Europese landen zelf overgelaten. Van een politiek neutraal lichaam mag men misschien ook niet meer verwachten. Toch is het op zijn minst teleurstellend te noemen dat niet ingehaakt wordt op de huidige wil tot ontwapening en ontspanning van de kant van de Sovjet-Unie.

De PPR heeft blijkbaar te weinig invloed om verandering aan te brengen in de wel erg behoudende opstelling met gevaarlijke tendensen van de EBN. Reden genoeg om het lidmaatschap te heroverwegen.

JAN HUISMAN

Citaat nr. 1: *Het 'openen der luiken' zorgt misschien wel voor flinke tocht -en misschien een enkele verkoudheid- het huis als zodanig valt er niet van in elkaar.*

Citaat nr. 2: *Ramen open, frisse lucht, energie, vrolijk, nuchter. We willen alle kansen op vernieuwing en verandering zoveel mogelijk benutten.*

De gelijkgestemdheid die spreekt uit deze twee citaten is frapperend. Het eerste komt uit *Schuivende Panelen, continuïteit en vernieuwing in de sociaal-democratie*, het tweede uit *De PPR bij de Tijd*. Deze konstatering maakt nieuwsgierig en roept de vraag op, of de verdere inhoud van het rapport van de commissie Pronk ook aansluit bij ontwikkelingen in de PPR.

Afgaande op berichten in de pers en de commentaren van links en rechts op *Schuivende Panelen*, zou die vraag met *nee* beantwoord moeten worden. Na lezing van het rapport, beantwoord ik de vraag met *ja*. Met de wetenschappelijk medewerkers van de PPR-fractie in de Tweede Kamer H. Albeda, drs M. van Leeuwen en drs H. Siepel ben ik het eens dat de rol van de nationale staat een centraal element is in het rapport (zie *De Volkskrant* van 14 november 1987). Zij zijn echter bepaald niet gelukkig met de wijze waarop Pronk c.s. omgaan met die nationale staat; in tegenstelling daarmee ben ik tot de overtuiging gekomen dat de PvdA voor het eerst in een partijpublicatie (hetgeen iets anders is dan een publicatie van een wetenschappelijk bureau van een partij) duidelijk aangegeven heeft op welke wijze er beperkingen aan de macht van de nationale staat gesteld moeten worden.

Allereerst ligt die beperking in de noodzaak om te komen tot een internationalisering van het kader waarbinnen politiek bedreven moet worden en oplossingen moeten worden aangedragen. Die internationalisering vindt zijn noodzakelijkheid in twee oorzaken. Op de eerste plaats is dat het internationale karakter van de problemen. Problemen als vrede en veiligheid, rijk en arm en het milieu zijn overduidelijk grensoverschrijvend. Echter, ook sociaal-economische en financiële vraagstukken eisen een aanpak die de armslag van Het Binnenhof te buiten gaat. De recente wereldwijde val van de aandelenbeurzen illustreert dat overduidelijk. Op de tweede plaats is de oorzaak gelegen in de schaal waarop de andere machtscentra -buiten de nationale statengeorganiseerd zijn in de wereld. De internationalisering van het bedrijfsleven, zowel in de industriële sector als in de dienstensektor, en de internationalisering van het geldwezen brengen met zich mee dat een aanpak op het niveau van de nationale staat weinig tot geen effect zal sorteren. Deze onderkenning van de wereldomvattende dimensie van de hedendaagse verhoudingen op het niveau van de politiek, de economie en de ecologie leiden in het PvdA-rapport dan ook tot een pleidooi voor grotere internationale samenwerking en coördinatie.

KOMMISSIE PRONK SCHRIJFT GEDURFD RAPPORT:

PVDA SCHUIFT

RICHTING PPR

Ooit was Jan Pronk het paradepaardje van links-Nederland. Hij liet zien hoe je met lef en creativiteit in de kortste keren een progressief ontwikkelingsbeleid gestalte kon geven. Nu lijkt hij de aanvoerder van de neo-realisten in de PvdA, die verwoede pogingen doen het CDA rechts te passeren en de PvdA de regering in te loodsen. Tenminste, dat lijkt zo als je alles leest wat er geschreven wordt over het rapport dat door de naar Pronk genoemde commissie geschreven is over de programmatische vernieuwingen in de PvdA. Jan Dirx las het rapport en komt tot andere konklusies.

In het eerder gememoreerde commentaar van de medewerkers van de PPR-fractie wordt een hele serie vraagtekens geplaatst bij dit pleidooi voor internationalisering, onder verwijzing naar de politieke kleur en ideologie van de machthebbers in Europa en bij organisaties als de Wereldbank en het IMF. Deze verwijzing is juist een bevestiging van het gelijk van de PvdA. Links heeft de macht op het internationale niveau altijd overgelaten aan rechts, omdat links teveel bezig was met de problemen naast de deur en met het preken van solidariteit op afstand. Het veroveren van invloed in de internationale organisaties had geen prioriteit. Het wordt tijd dat dit verandert. Ook het PPR-programma *Verzet en Vernieuwing* spreekt zich heel duidelijk uit voor een versterking van de positie van internationale organen als het IMF en de Wereldbank. Macht en invloed moeten veroverd worden op het niveau waar die macht zich konsentreert. De internationalisering van de politieke en financiële besluitvorming zal doorgaan en daar moet je bij zijn.

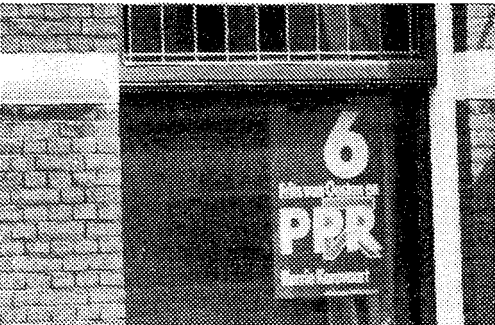

FOTO: JAN STEGEMAN

Je kunt niet zeggen: daar willen we niets mee te maken hebben, want ze doen daar allemaal dingen die wij niet goed vinden. Konsekvent doorredenerend zou een dergelijke opstelling leiden tot het dan ook maar opgeven van je kamerzetels zolang de rechtse meerderheid met regeerakkoorden als diktaten het democratische debat en de besluitvorming onderuit haalt.

Individualisering

De tweede reden waarom er beperkingen aan de macht van de nationale staat gesteld moeten worden ligt op meso en mikro-nivo, namelijk de verhouding maatschappelijke organisaties-overheid en de verhouding burger-overheid. Het rapport schetst duidelijk hoe het oude ideaal uit de sociaal-demokratie van een naar zijn aard goede en rechtvaardige overheid, die zorg draagt voor het wel en wee van het maatschappelijk leven binnen haar grenzen, achterhaald is. Ontwikkelingen binnen de overheid zelf

(met name bureaucratisering) en maatschappelijke ontwikkelingen zijn daarvoor verantwoordelijk. Zeer opvallend en duidelijk is de keuze die gemaakt wordt voor individualisering. Niet alleen wordt dit gezien als een feitelijke ontwikkeling, het is ook uitgangspunt bij de vormgeving van het beleid. In ieder geval op het niveau van de theorievorming betekent dit een revolutie binnen de sociaal-demokratische traditie. Want daar werd het denken bepaald door een analyse van de maatschappij en de zich daarin afspelende processen aan de hand van sociale klassen. Posities werden ingenomen op basis van de klasse(n)strijd en gestreefd werd naar een klasse(n)kompromis. Dit laatste in tegenstelling tot bijvoorbeeld kommunisten of anarchisten. Een heroriëntatie van klasse naar individu is dan ook een doorbraak. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Hans van Mierlo en Arie Oostlander (wetenschappelijk bureau CDA) vind ik deze stap geen afzweren van het democratisch socialisme. Integendeel, de PvdA herijkt het democratisch socialisme met inzichten die de kern van die politieke ideologie -namelijk solidariteit- werkbaar maakt voor de jaren negentig. Of zoals het rapport zegt: *De grote opgave voor de sociaal-democratie is hoe in een geïndividualiseerde en meer informeel georganiseerde samenleving noodzakelijke samenhang te bewaren en te ontwikkelen, die voorkomt dat delen daarvan economisch en cultureel naar de zelfkant van de samenleving verdwijnen; hoe opnieuw solidariteit te organiseren en het noodzakelijke compromis.*

De wijze waarop dan gepleit wordt voor een terughoudende overheid en voor een politieke orde waarin overheid en maatschappelijk middenveld (formele en informele maatschappelijke organisaties) gezamenlijk verantwoordelijkheid aanvaarden voor het algemeen belang moet de PPR als muziek in de oren klinken. Zeker als in dat kader dan ook gepleit wordt voor decentralisatie. In deze teksten zijn duidelijke overeenkomsten te vinden met de opvattingen die leven binnen de PPR over de verhouding staat-burger en opvallend is de overeenstemming met het verhaal dat Bas de Gaay Fortman dit voorjaar hield over een versterking van met maatschappelijk middenveld, het mesonivo.

Niet iedereen zal gelukkig zijn met alle uitwerkingen in het rapport, maar welk PPR-lid is ooit gelukkig met alle uitwerkingen in PPR-visiestukken? Waar het om gaat is de essentie, de basis van waaruit verdere discussie mogelijk is. En daarvan moet gezegd worden dat voor wat betreft het signaleren van de samenhang van problemen en het creëren van oplossingen in samenhang en met de nadruk op het libertaire aspect in de verhouding staat-burger de PPR een stevige konkurrent gekregen heeft in de zich vernieuwende PvdA. *Schuivende Panelen* mag de komende tijd niet van onze bureaus verdwijnen.

JAN DIRX

„Wat ik belangrijk vind in de ideologische discussie binnen links, als antwoord op het CDA, is, dat geprobeerd wordt de begrippen helder te gebruiken. Voortdurend wordt er over ideologie gesproken en over programmatische uitgangspunten, maar wat mij daarbij opvalt, is dat de begrippen absoluut niet doordacht zijn. Het woord individualisering bijvoorbeeld, zoals de PvdA dat gebruikt, zoals klein-links het gebruikt, zoals het CDA het gebruikt... dan gaat het om volstrekt verschillende dingen.

Individualisering betekent voor klein-links de vrijheid, die vrouwen zich hebben verworven, de vrijheid om je eigen leven in te richten, om je eigen seksualiteit te beleven. Dat soort noties hoor je ook bij de PvdA, maar het is absoluut niet doordacht. Wanneer het CDA dan moralistisch reageert met „dat kan absoluut niet - het is je reinste egoïsme”, dan laat ieder zich in de verdediging opsluiten, en schiet het de toer op van de solidariteit. Vervolgens raken ze in de war en kan het CDA scoren voor open doel.”

Dubieus

„Belangrijk is, om juist in konfrontatie met het CDA, te zeggen „waar hebben we het eigenlijk over?” Diskussies worden nu eerder gebruikt om begrippen te verduisteren, dan te verhelderen. De zorgzame samenleving is natuurlijk een buitengewoon dubieuze term. Toch merk je dat iedereen er intuïtief. Ook binnen de PvdA wordt gezegd dat het toch eigenlijk een goed ideaal is, die zorgzame samenleving. Je kunt er toch eigenlijk niet tegen zijn dat mensen voor elkaar opkomen? Maar daar gaat het natuurlijk niet om.

Het concept is een traditionele samenleving, waar de invloed van de overheid is uitgeschakeld, de professionaliteit is aangetast en waar garanties boven het nivo van de pastoor, de dominee en de buurman zijn weggenomen. Dat is het probleem. Ik vind dat je dat heel scherp door moet hebben. Die zorgzame samenleving kennen we uit het verleden. Die is heel verstikkend, benauwend. Die bedilzucht van mensen. Links moet juist daarom blijven opkomen voor de ruimte, die verworven is om je eigen leven te leiden naar eigen inzicht.

De zorgzame samenleving wordt teruggehaald onder het mom dat de instituties mensen geblokkeerd hebben. Maar niemand heeft ooit duidelijk gemaakt, welke instituties mensen nu geblokkeerd hebben, en wie nu eigenlijk precies last heeft van de overheid. De maatschappelijke problemen van mensen, werkloosheid, onzekerheid t.a.v. nieuwe technologieën, bedreiging door militaire inspanningen en oorlog, dat soort problemen laat het CDA liggen. En dat is typerend voor het CDA, van maatschappelijke ethiek hebben ze nooit wat begrepen.”

Mondjesmaat

Maar ook binnen links is er verlegenheid met de rol van de overheid. Enerzijds houden we een pleidooi voor een terugtrekken van de overheid, om zoveel mogelijk aan de mensen zelf over te laten. Anderzijds willen we de overheid inzetten als instrument in maatschappelijk verandering ten gunste van individualisering en feminisering.

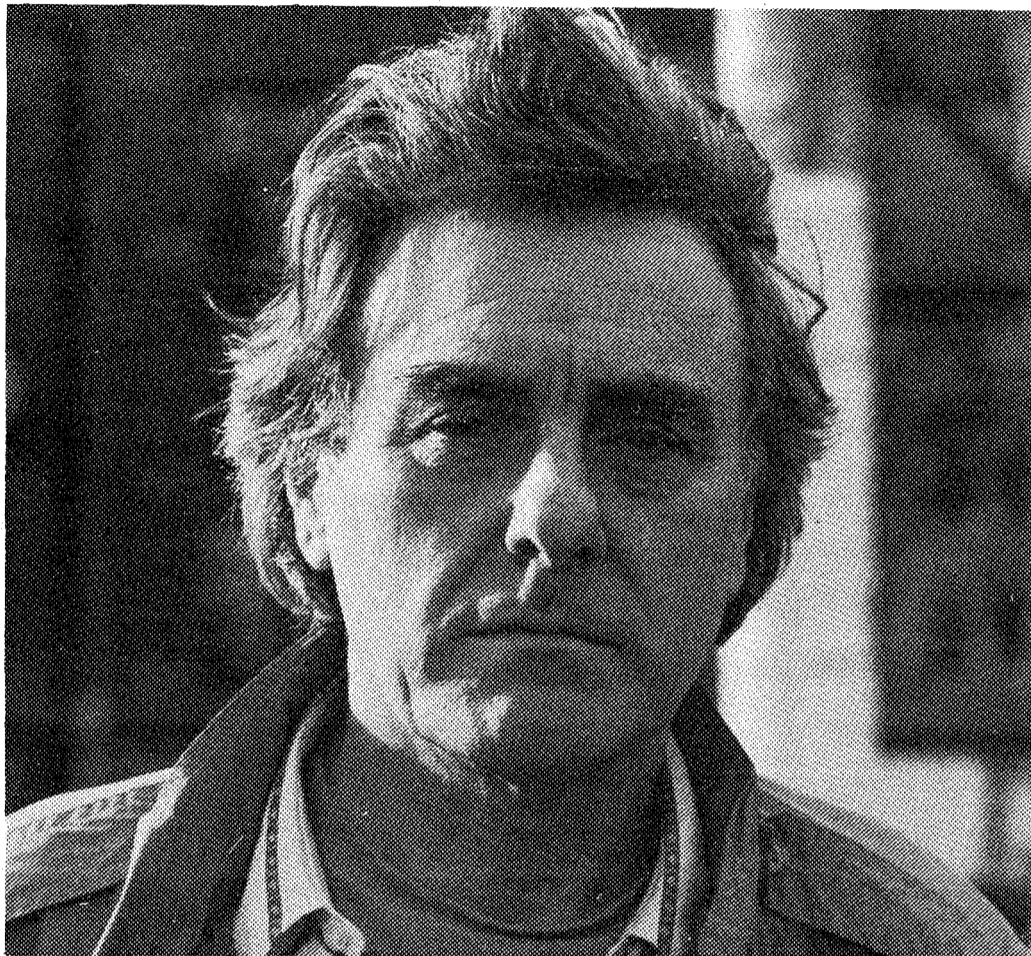
Ten eerste is het de vraag of de overheid zich terugtrekt. Feitelijk zie je heel mondjesmaat, hoor op bepaalde terreinen een terugtrekkende beweging, maar daarnaast kan je een veel intensievere bemoeienis constateren met het bestaan van vooral die mensen, die in de marge zitten, bijstandsvrouwen, werklozen,.... afijn, de voorbeelden zijn bekend.

Ten tweede is het in het debat gebruik om voortdurend over „de” overheid te spreken. De overheid zou feminisering moeten bevorderen, zou vrijheid mogelijk moeten maken. De gedachte zit daarachter, dat de overheid een entiteit is, die je als instrument zou kunnen benaderen om een aantal ingrepen te doen. Het beeld van de overheid als „labyrinth van verhoudingen” (Poulanzas, Stuurman) doet echter veel meer recht aan de wijze waarop de overheid in elkaar zit: verbrokken, met een tegenstrijdig patroon van verhoudingen. Ook systeemtheoretici onderkennen bij de overheid verschillende systemen, het

LINKS WORSTELT MET VORM:

CDA SCOORT VOOR OPEN DOEL

Paul Kuypers was een van de beoogde inleiders voor de studiedag over overheidsbeleid en leefvormen, die door gebrek aan inschrijvingen niet is doorgegaan. Omdat gebrek aan inschrijving hopelijk niet direkt gebrek aan belangstelling betekent, maar andere (welke?) oorzaken heeft, laten wij hier Paul Kuypers toch aan het woord. Een gesprek over de zorgzame samenleving, schuivende panelen, het gebrek aan nieuw élan bij klein-links, en de gene onder links om veel aandacht te besteden aan de presentatie, maar vooral over helderheid in taalgebruik.

„Ieder schrijft een stukje, er wordt een vormgever bijgezocht, dat is het dan.”

politieke systeem, bestuurlijke systeem, publieke systemen. Het beeld van een centrum van de wereld, de politiek, vanwaaruit (be)sturing kan plaatsvinden, klopt eigenlijk niet. Het probleem zo formuleren, als „de overheid moet terug, of in positie blijven, of sterker worden” is een riskante manier van denken.

Vermengen

„Marginale groepen zijn slecht georganiseerd en hebben daarmee een heel slechte onderhandelingspositie. Ik vind een van de tekorten van links, m.n. van de PvdA dat zij zich niet meer als onderhandelingspartner voor dat soort groepen opstellen, omdat dat uit het oogpunt van politieke markt kennelijk niet interessant is.

Je presentatie op de elektorale markt hoeft niet identiek te zijn aan de manier waarop je onderhandelt. In de Tweede Kamer, de ambtelijke wereld, de publieke wereld kun je positie kiezen, telkens wanneer je opkomt voor bepaalde belangen. Ik zeg niet, dat de PvdA dat op een bepaald moment niet doet, maar de verwarring tussen die onderhandelingsfunctie en de positie op de politieke markt is heel groot.

Men heeft de neiging om het ene te laten terwille van het andere. Hoe je een sterke positie in het politieke systeem kunt veroveren is één vraag. Een andere is hoe je ervoor kunt zorgen, dat je als onderhandelingspartner optreedt voor groepen, die veel moeilijker aan bod komen.

Die twee dingen moet je niet vermengen. Lubbers kan dat goed. Die houdt in het kabinet nadrukkelijk de touwtjes in handen, is de manager, maar op een bepaald moment neemt hij daar afstand van, en presenteert zich — op de elektorale markt — als een ander figuur. Kok lukt dat niet, die blijft — ook in zijn presentatie — de bestuurder, dat zit toch ook in het bestuurlijke denken van de PvdA.”

Mixture

„De PvdA is in een betrekkelijk lange periode van regeringsverantwoordelijkheid haar maatschappelijke functie ontwend geraakt. Er is geen strategie, gericht op maatschappelijk mobilisatie. In de staatsopvatting van de PvdA (de staatsmacht veroveren met kleine stapjes, invloed ontwikkelen tot en met de planning) stond deelname aan de staatsmacht zo

centraal dat toen dat in elkaar viel, het ook afgelopen was. Toen was er geen beeld meer wat mensen konden doen, wat ze aan specifieke invloed konden uitoefenen, omdat die staat een andere was geworden, in ieder geval niet meer de planstaat uit het verleden.

Je ziet die verlegenheid ook in Schuivende Panelen, waarin ze het hebben over een klein beetje staat. En die markt is in, die moet er ook maar bij, een soort mixture dus, maar het is elke keer weer achter de ontwikkelingen aanlopen.

Als je niet aan de regering deelneemt, is invloed niet uitgesloten. Iedereen kijkt bij invloed naar de Tweede Kamer, naar het kabinet, en niemand kijkt naar de andere gremia waar invloed wordt uitgeoefend. Het aantal personen in de bureaucratieën, dat lid is van de PvdA, is nog steeds heel groot. De PvdA besteedt daar veel te weinig aandacht aan, terwijl de invloed van het ambtelijk systeem enorm is. Mensen raken met dit kabinet in loyaliteitsproblemen, weten niet wat ze moeten doen, en dat is volstrekt onbekend gebied in de PvdA. De lokale en provinciale overheid is buitengewoon belangrijk. De gemeenten kunnen veel meer doen. Voor links is de Tweede Kamer één van de plekken, waar we invloed kunnen uitoefenen. Daar verliezen we het. Maar daarnaast heb je de bureaucratie, de gemeentebesturen, provinciebesturen.”

Verlegenheid

Paul Kuypers is ook redacteur van het nieuwe tijdschrift „De Helling”. Het eerste nummer van het blad heeft hem — voorzichtig geformuleerd — zeer in verlegenheid gebracht. Het nummer is, stelt hij, indikatief voor de situatie in heel links. „Het is kennelijk te vroeg om een consistente vorm te vinden, die goede verbinding heeft met de inhoud. Kennelijk lukt het niet om uitdrukking te vinden voor wat je bezig houdt in een vorm, die op dit moment interessant is.

Dat snappen we (nog) niet, dat zie je aan dat eerste nummer van de Helling. Ieder schrijft een stukje, er wordt een vormgever bij gezocht en dat is het dan. Zo werkt het dus niet.

De vorm is bepalend geworden en dat is voor links een groot probleem. Die schamen zich er voor aandacht aan vormen te geven. En als ze dan even die gene aan de kant zetten, dan komt er zoiets uit... Je ziet ook aan het nummer de moeizame samenwerking tussen klein links. Het zijn nog brokstukken.”

Welke perspectieven zie jij voor radicale stroming links van de PvdA, voor PPR, PSP en CPN? Zie je daar überhaupt perspectieven voor?

„Het is onduidelijk wat er met de PvdA gebeurt, maar zoals nu de koers eruit ziet is toch dominant een opschuiven naar het midden, een consensuspolitiek, een sterke bestuurlijke oriëntatie en een laag politiek profiel in radicale zin.

Tegelijk staat de erfenis van PSP, CPN en PPR nog steeds boven water. Zolang je blijft praten over samenwerking, kom je er niet en valt je steeds weer in dezelfde kuil. Je komt niet tot „nieuw denken”, omdat ieder toch het verleden meeneemt, aan de eigen cultuur vasthoudt. Op een termijn van drie jaar kom je ook nergens. Ik zou zeggen, je moet als PPR gewoon doorgaan.

Julie doen het niet zo slecht. Je hebt een vaste cliëntèle, een aantal items, die interessant zijn. Tegelijk zul je meer aandacht moeten geven aan de vorm, waarin je je presenteert.

Mensen, waar we het net over hadden, cultuurfilosofen, mensen, die bezig zijn met transformatiemanagement, met nieuwe technologieën, die zijn allemaal niet onder één ideologie te brengen. Het kan zijn, dat naast de PvdA en de kleine linkse partijen uit hen een stroming ontstaat die linkse vernieuwing teweeg brengt met, andere begrippen en termen, die aansluit bij een ander levensgevoel dan traditioneel in links is geïnstitutionaliseerd. Ik betwijfel of je vanuit de bestaande kleine linkse partijen die vernieuwing tot stand kunt brengen.”

HANS VAN EGDOM
MARIE-JOSÉ BURGER

vervolg van pagina 3

regelen. Terecht pleit Niezing voor verder onderzoek. Onderzoek waar deze regering niets voor voelt, ondanks vurige pleidooien van Peter Lankhorst. In dit verband oppert Niezing de oprichting van een werkplaats voor sociale verdediging, naar voorbeeld van de werkplaats voor basisinkomen.

Kundig

Terug naar „Het beweeglijk antwoord”. Klaas-Wybo van der Hoek, één van de opstellers, verdedigt namens het partijbestuur het visiestuk, met als daarbij behorende richtinggevende uitspraken. Kalm en kundig formulerend licht hij het stuk toe. Men heeft de vraag willen beantwoorden welk beleid de PPR zou steunen als ze nu regeringsverantwoordelijkheid zou dragen. De nieuwe ontwikkelingen in Oosteuropa, het INF-akkoord en de steeds sterker wordende roep om meer Westeuropese samenwerking op militair gebied, vragen om een aangepaste reactie. Uit het stuk blijkt echter dat het beweeglijk antwoord niet veel meer inhoudt dan het stimuleren van, in onze ogen, positieve ontwikkelingen (het nieuwe beleid van Gorbatsjov, de mogelijkheden van nieuwe ontwapeningsakkoorden e.d.) en het helpen voorkomen van negatieve ontwikkelingen. In de alternatieve, richtinggevende uitspraak van het partijbestuur zelf wordt gewezen op het gevaar van de destabiliserende werking van een zelfstandige West-

Ina Brouwer en Leo Jansen: Linkse samenwerking voor het milieu?

europese defensie. De PPR, zo stelt het partijbestuur, dient daarom nu meer nadruk te leggen op een aanpassing van het NAVO-verdrag, zodat de Westeuropese inbreng groter wordt, dan op de opzegging door Nederland van het NAVO-lidmaatschap.

Tegen deze aksentverschuiving wordt fel geageerd. Joop de Zeeuw voelt niets voor samenwerking in NAVO-verband. Rotterdam is gewoon voor uittreding en Westfriesland is voor uittreding als van de beoogde beïnvloeding niets terecht komt. Bert Willemsen verdedigt een alternatief dat erg lijkt op de huidige programtekst, die het NAVO-lidmaatschap afwijst. Het pleidooi stevent af op een kongresmeerderheid.

De voorzitter van het kongres, Arda van den Brink, schat de vrij duidelijke meerderheid anders in en besluit tot telling. De verraste partijbestuursleden krijgen nog de gelegenheid om vanuit de wandelgangen naar binnen te stormen. Het mag echter niet baten. De PPR blijft rotsvast aan zijn NAVO-standpunt vasthouden en wenst niet mee te doen aan subtiële spelletjes, ook al zijn die nog zo goed bedoeld.

Het stuk „Het beweeglijk antwoord” wordt nadat de angel eruit is gehaald en er enkele minder belangrijke wijzigingen zijn aangebracht, in zijn geheel goedgekeurd.

JAN HUISMAN

De roep om repressie en een harde aanpak van voetbalvandalen is altijd groot na zo'n voorval als tegen Cyprus. In dit geval zelfs overdreven groot. Het huis van de verdachte moest permanent door de politie worden bewaakt. De Brabantse plaats Oss, waar de verdachte vandaan komt, heeft opeens het stempel crimineel op zich gekregen. „Het is volkomen onjuist als de woede van het publiek zich toespitst op de plaats waar de verdachte woont”, verweerde de burgemeester van Oss zich terecht. Of keiharde straffen zullen helpen is altijd hoogst twijfelachtig. Het dagblad „de Telegraaf” geeft in een commentaar een goed voorbeeld. Sinds het Heizeldrama een aantal jaar geleden, waar enkele tientallen mensen bij rellen omkwamen, voert de UEFA (de Europese Voetbalbond) een hard beleid tegen clubs waarvan de supporters zich misdragen. In de praktijk heeft dit nog geen bijdrage geleverd aan het elimineren van het voetbalvandalisme. Ook voor de PPR is alleen repressie niet genoeg. „Met alleen repressieve middelen met uitsluitend orde en tucht, komen we er niet. Dat staat voor de PPR-fractie vast. Repressie zet een spiraal in werking”, zei Lankhorst tijdens het eerder genoemde debat.

Schuldvraag

De schuldvraag is bij het voetbalvandalisme altijd een interessant gebeuren geweest. Krachttermen worden er in deze discussie niet geschuwd. Vooral vanuit de voetbalwereld komen met regelmaat scheldkannonnades tot ons. In zijn betoog geeft Lankhorst het voorbeeld van Ajax-voorzitter Harmsen, bovendien een vooraanstaand KNVB-bestuurder, die een aantal door voetbalvandalisme gedupeerde winkeliers toesprak. Hij kon het niet laten om flink te schelden op de politiek, het gemeentebestuur, de politie en de „zogenoemde democratie”. De Stoop, voorzitter van FC Den Haag, zei vorig jaar al dat mensen die niet aan het voetbal meebetalen, zoals burgemeesters en journalisten, zich er ook niet mee moeten bemoeien. Wanneer journalisten dat wel doen lopen ze de kans van competitieleider Jan Huijbregts te horen te krijgen dat ze het voetbal kapot maken. Dit overkwam Studio Sport presentator Mart Smeets. Iedereen die schuld geven behalve jezelf is meestal een dubieus teken. Ook in dit geval. Er valt ook best de nodige kritiek op de KNVB te leveren. Het Algemeen Dagblad verwijt de KNVB te slap in eigen land op te treden. Als voorbeeld geeft het de wedstrijd Den Haag-Ajax die op 1 maart wegens rellen werd gestaakt. De KNVB legde slechts boetes op die later voor de helft werden kwijtgescholden. De Volkskrant vindt dat de voetbalofficials zich moeten realiseren hoe bar weinig er is gedaan om het voetbalvandalisme te beteugelen. Ook de PPR heeft kritiek op de KNVB. Lankhorst en fractievoorzitter Frank van der Meijden schreven eind vorig jaar een artikel voor de Volkskrant met als titel: „KNVB valt laksheid te verwijten.” Overigens ontkennen ze in dat artikel niet de verantwoordelijkheid van de politiek. „Voetbalvandalisme is geen op zichzelf staand verschijnsel en vindt voor een belangrijk deel zijn oorzaak in feiten die niets met voetbal van doen hebben. Voor een deel is het dan ook terecht dat

VEELKOPPIG MONSTER MOEILIK TE BESTRIJDEN: DEN HAAG GEEFT VANDALEN COACH MEE

„Voetbalvandalisme is een veelkoppig monster en juist omdat het veelkoppig is, is het moeilijk te bestrijden.” Met deze woorden opende Peter Lankhorst zijn bijdrage aan het debat over voetbalvandalisme op 28 oktober. Enkele uren later zou dat veelkoppige monster zich weer nadrukkelijk manifesteren door een bom in het Feijenoord stadion te gooien, waar Nederland net aan zijn partij tegen Cyprus begonnen was. Voor straf moet Nederland nu nog eens tegen Cyprus.

vanuit de voetbalwereld gewezen wordt op de verantwoordelijkheid van de politiek”, schrijven ze. „Dat wil echter niet zeggen dat de KNVB en de betaalde voetbalorganisaties aan de kant kunnen blijven staan. Als organisatoren van wedstrijden dienen zij alles te ondernemen wat in hun vermogen ligt om te voorkomen dat rondom het voetbal rellen en vernielingen kunnen ontstaan.”

Afkopen

Daar schort het nog wel eens aan. Het Kamerlid en de fractievoorzitter, die zelf grote voetballiefhebbers en Ajax-fans zijn, geven een aantal voorbeelden. Zo heeft de politie herhaaldelijk gezegd dat contact tussen spelers en publiek erg belangrijk is. „Wat heeft de KNVB eigenlijk gedaan om bij clubs een intensief contact met supporters af te dwingen”, vragen de twee zich af. Een ander voorbeeld. De vorig jaar naar de eredivisie gepromoveerde club Veendam moest om aan de KNVB vastgestelde veiligheidseisen te voldoen enige aanpassingen aan haar stadion aanbrengen. Of de KNVB daar rekening mee wilde houden door de club voor 1 oktober te verschonen van risikovolle thuiswedstrijden. Niets van dat al. Veendam moest voor die datum in eigen stadion aantreden tegen notabene Ajax en FC Den Haag. „Het is dan toch niet vreemd dat de beschuldigende vinger richting KNVB wordt gewezen”, aldus Lankhorst en Van der Meijden.

Een laatste voorbeeld. De Amsterdamse politie heeft lange tijd supporters van de beruchte F-Side begeleid tijdens uitwedstrijden. Om financiële redenen en vanwege gebrek aan mankracht hebben ze dit moeten stoppen. Men vroeg Ajax deze verantwoording zelf te dragen. Tevergeefs. Dit jaar leek daar even verandering in te komen. Bij de wedstrijd PSV-Ajax reiste VIP's onder wie Freek de Jonge mee met de bussen

van Ajax-supporters. „Een goed initiatief” vertelt Lankhorst tijdens het laatstgehouden debat, „maar het wordt onmiddellijk gevolgd met de mededeling dat het nu weer aan Den Haag is.” Zo werkt dat volgens hem niet. „Voetbalclubs moeten niet denken dat ze door een enkele goede actie hun verantwoordelijkheid kunnen afkopen”, zegt hij erover.

Opheldering

Tijdens het debat vroeg Lankhorst de minister van justitie opheldering over een aantal zaken. Bijvoorbeeld hoe het staat met een alcoholverbod met ontheffingsmogelijkheden in de algemene politieverordening, iets wat de minister vorig jaar in een interview bepleitte. Ook bracht het PPR-Kamerlid de doorberekening van politiekosten en het in praktijk brengen van een internationaal voetbalverdrag ter sprake. Hij voelt weinig voor het verbieden van wedstrijden omdat „je het betaalde voetbal dan net zo goed kan afschaffen.” Wat misschien wel helpt is een club punten in mindering geven wanneer hun supporters zich misdragen. „Clubs moeten er zelf belang bij hebben dat er geen ongeregelde plaatsen plaatsvinden. Dan zijn ze wel gedwongen om hun supporters in toom te houden”, aldus Lankhorst. Een pasjessysteem kan hier volgens hem behulpzaam bij zijn.

In de gemeente Den Haag zijn er door toedoen van PPR-wethouder Jack Verduyn Lunel al daadwerkelijke stappen genomen om het voetbalvandalisme te beteugelen. Supporters van FC Den Haag die zich regelmatig schuldig maken aan vandalisme krijgen een andere supporter als „coach” toegewezen om hen van nieuwe wandaden te weerhouden. Deze coaches zullen hiervoor een speciale opleiding krijgen. Dit project wordt gefinancierd door FC Den Haag, de gemeente en het Rijk.

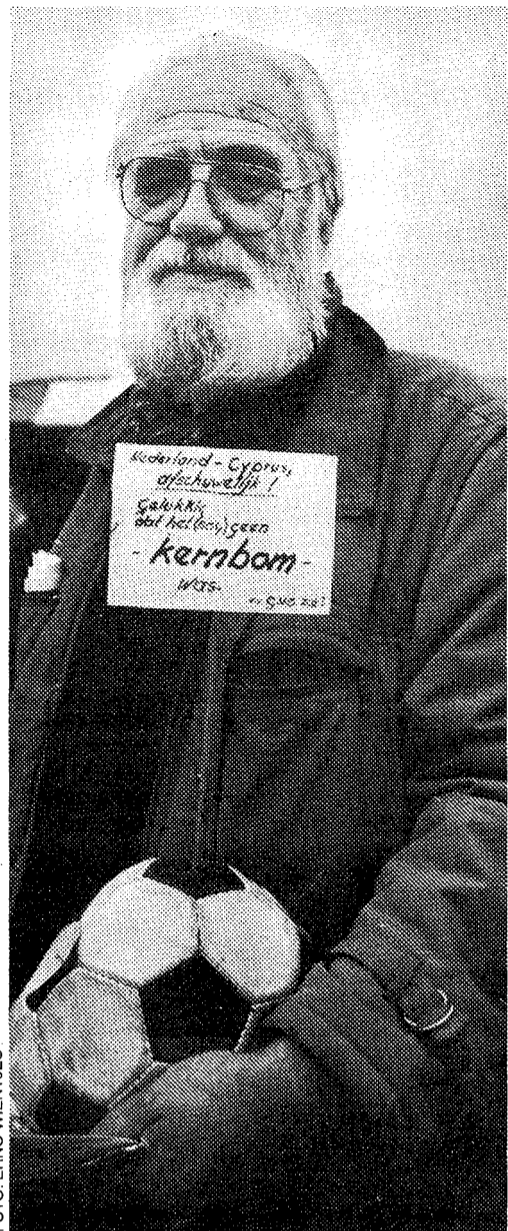

FOTO: ERNO WIJNTJES

Voorlopig zal het voetbalvandalisme de gemoederen nog wel even bezig houden. Iemand die het nog niet helemaal begrijpt is Ajax-speler Ronald Spelbos. „Als iemand een bom in een winkel gooit, dan wordt de winkelier toch niet gestraft”, merkte hij verbaasd op toen het Nederlands elftal haar zware straf te horen kreeg. Voor hem is kwalificatie voor het Europees kampioenschap in West-Duitsland het belangrijkste.

Nu de UEFA het verlies tegen Cyprus terugdraaide, zal dat wel geen probleem meer geven. De Nederlandse lobby heeft eindelijk eens gewerkt. We kunnen weer opgelucht ademhalen.

MARC BROERE

Het is grondig mis met de landbouw. De technologie en het beleid van lage prijzen, waardoor boeren wel gedwongen zijn steeds meer te produceren, eenvoudigweg om te kunnen blijven bestaan, hebben voor tal van landbouwproducten overschotten opgeleverd: melk, graan, vlees, olie, suiker.

Ria Beckers had tijdens de begrotingsbehandeling van landbouw geen goed woord over voor het suikerbeleid van de EG. Door de enorm gestegen suikerproductie van de EG is de wereldmarktprijs tot 35 cent per kilo gedaald, om de overschotten kwijt te raken krijgen de EG-suikerexporteurs ruim f 1,- per kilo exportrestitutie. Miljoenen mensen in de Derde Wereld zijn daarvan het slachtoffer, doordat fabrieken in Haïti, Argentinië, de Dominicaanse Republiek, op het Filipijnse eiland Negros en in nog veel meer landen moeten sluiten.

En ook de Europese boeren schieten niets op met dit beleid. Op hen worden de kosten van de export afgewenteld. Zij mogen kiezen tussen stoppen of steeds meer produceren en als gevolg van de daarop volgende prijsdaling nog meer produceren.

Geroepen

Een groep agrarische vrouwen besloot in 1981 bij elkaar te komen om de problemen die door de bestaande landbouworganisaties niet worden opgepakt aan de orde te stellen. Bij het LBB leefde de gedachte dat boeren en boerinnen hier in dezelfde positie leven als in de Derde Wereld. Kerken besteden via diakonie en missie daar wel aandacht aan. Zij zouden ons ook uit het dal moeten halen, zegt Miny Wolterink, sekretaris van LBB en actief in de PPR-landbouwgroep. Het Podiumartikel van Verbeek kwam daarop als geroepen. In een gesprek tussen Verbeek en LBB werd het idee van een Interkerkelijk Landbouwberead geboren, naar analogie van het IKV. Dat model kan bruikbaar zijn voor het bijeen brengen en activeren van allen die vanuit en met de kerken willen werken aan een ander landbouwbeleid. Kerken gaan langs een dergelijke weg een hoogst noodzakelijke leerproces aan om evangelie weer handen en voeten te geven.

Daarom zijn de LBB en Verbeek in gesprek gegaan met de Raad van Kerken. Deze adviseerde te beginnen met de oprichting van een Kritisch Landbouwberead. Waarom? Miny Wolterink: „In het model van een Interkerkelijk Landbouwberead heb je voor elke beslissing, voor elke volgende stap die je moet nemen, de toestemming nodig van alle kerken.

KRITISCH LANDBOUWBERAAD BUNDELT VERZET: BOEREN KRIJGEN SOS-TELEFOON

„Christenen zeggen 'goede rentmeesters' te willen zijn. Wat houdt dat in voor de huidige landbouwpolitiek?” Afgelopen zomer stelde Herman Verbeek de kerken deze vraag op de Podiumagenda van Dagblad Trouw. De kerken dienen zich af te vragen wat er mis is met christelijke waarden en praktijken in de landbouw. Hoe kunnen zij opkomen voor de vier groepen slachtoffers: boeren en boerinnen, het milieu, de consumenten, de Derde Wereld, aldus de zich steeds maar als landbouwspecialist van de PPR profilerende ex-Europarlementariër.

Daar gaat jaren overheen. Met een Kritisch Landbouwberead begin je juist aan de andere kant. Eerst met zoveel mogelijk organisaties overeenstemming bereiken over een aantal uitgangspunten en vervolgens daarmee naar de kerken te stappen.”

Op 6 november kwamen op initiatief van het LBB een zestiental organisaties bij elkaar, waaronder ikvos, Interkerkelijk Overleg Wereldvoedselvraagstukken, Werkgroep Beter Zuivelbeleid, Christelijke Plattelandsjongeren, Nederlands Agrarisch Jongeren

Kontakt. Afsproken is dat op 7 december een nieuwe bijeenkomst komt om een aantal uitgangspunten vast te stellen, waarin deelnemende organisaties zich moeten herkennen. Aan wat voor uitgangspunten moeten we denken?

Miny Wolterink: „Het is de bedoeling dat we tot een manifest komen waarin boeren en boerinnen zich kunnen herkennen. We willen een beleid van prijsverhoging, gekoppeld aan kontingentering (afspraken over beperking van de productie, waarbij de

boer voor de productie binnen het „kwotum” een hogere prijs krijgt en voor de productie daarboven niets of heel weinig) en ekstensivering (minder gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest). De organisaties willen een milieuvriendelijke landbouw, een landbouw die niet meer dan de behoefte produceert. Kortom, de groeiwang moet worden gestopt, de productie moet omlaag, de 'vrije' markt moet een 'menselijke' markt worden”.

SOS

Eén van de eerste zaken die het Kritisch Landbouwberead op wil zetten is een SOS-telefoonlijn voor boeren en boerinnen die in nood geraakt zijn, omdat zij door de gevestigde landbouworganisaties niet gehoord (willen) worden. Ria Beckers haalde in haar bijdrage aan de landbouwbegroting pastor Merckx, geestelijk adviseur van de Noord-Brabants Christelijke Boerenbond aan die onomwonden een relatie legt tussen zelfdoding onder boeren en het overheidsbeleid. Daarmee haalde zij de kop in de Volkskrant zonder dat daarbij overigens aan bronvermelding werd gedaan.

De organisaties die op 6 november bij elkaar waren onderschreven de noodzaak van zo'n SOS-lijn. Als zelfs de Hoofdafdeling Akkerbouw van het Landbouwschap, toch niet de meest kritische onder de landbouworganisaties, in de eerste versie van zijn Akkerbouw Beleidsplan 1988/1989 spreekt van een 'dramatische sanering' die de akkerbouw te wachten staat, is het duidelijk dat een SOS-lijn hoog nodig is. In het Beleidsplan wordt gesproken van een afname van het aantal akkerbouwers van 17000 nu tot 10000 in het jaar 2000. Het marktgerichte EG-beleid met zijn lage prijzen is de voornaamste oorzaak. Verontrustend is het dat daar geen consequenties uit worden getrokken.

Door het verzet te bundelen, moet de impasse nu doorbroken worden. Herman Verbeek: „Er is een enorm potentieel aan verzet bij consumenten-, milieu- en derde wereldorganisaties en bij boeren en boerinnen zelf. Dat zou je moeten bundelen op een voor boeren vertrouwenwekkende stap. Veel boeren zijn christelijk, de kerken zouden daarin dus een rol kunnen spelen. De landbouworganisaties die zeggen de praktijk te kennen blijken onkundig van het leed van de boeren en van de alternatieven die door anderen worden voorgesteld.”

GERT VAN BERGEN

1973
1974
1975

„Binnen het kader van een actief vredesbeleid wil de PPR, dat Nederland zich losmaakt van de NAVO.” Zo luidt de zin in het PPR-programma „Verzet en Vernieuwing” die gaat over het Nederlandse lidmaatschap van de NAVO. Het recente kongresstuk „Een beweeglijk antwoord” kiest een andere invalshoek. Een discussie over het Nederlandse lidmaatschap van de NAVO is volgens het partijbestuur op dit moment niet actueel. Beter is het om aandacht te besteden aan een goede naleving en verandering van het NAVO-verdrag.

De discussie over de rol van Nederland in de NAVO heeft zich in de PPR gekoncentreerd rond het kongres in juni 1974 dat de geschiedenis van de partij is ingegaan als het NAVO-kongres.

In 1973 was er op verzoek van het partijbestuur een werkgroep ingesteld die de wenselijkheid van het Nederlandse NAVO-lidmaatschap diende te onderzoeken. Het debat kwam in een versnelling door de politieke toestand in Griekenland, het land waar het verzet tegen de diktatuur op bloedige wijze was neergeslagen. Op het najaarskongres werd een motie die als strekking had dat of Nederland of Griekenland uit de NAVO moest, verworpen maar werd wel vastgesteld dat op een kongres in 1974 een PPR-standpunt over het NAVO-lidmaatschap ter discussie zou moeten staan.

Vier en vijftig actiecentra reageerden op een aantal vragen die door de werkgroep de partij waren ingestuurd. Met behulp van deze peiling werd het stellingenstuk „onvrede met de NAVO” opgesteld waar het partijbestuur mee instemde. In het stuk was te lezen dat voor de PPR de NAVO, die haar bestaanszin (dat was het bewerkstelligen van vrede en veiligheid in Europa en de wereld) niet kon waarmaken, had afgedaan. Het kongres werd daarom aangeraden te besluiten dat de PPR zich zou gaan inspannen Nederland los te maken uit de militaire organisatie van de NAVO. Gestreefd zou moeten worden naar het tot standbrengen van nieuwe samenwerkingskaders waarbinnen een vredesbeleid zoals de PPR dat voorstond wel gerealiseerd kon worden. Zodra deze kaders er waren zou Nederland kunnen bedenken voor het formele lidmaatschap van de NAVO.

Ongelukkig

Bas de Gaay Fortman en Henk Waltmans, de fractievoorzitter en de fractiespecialist op het gebied van vrede en veiligheid waren hoogst ongelukkig met het kongresstuk. Maar liefst 16 van de in totaal 146 amendementen namen zij voor hun rekening. In een uitgebreide toelichting stelden zij dat er ten aanzien van het politieke aspect onvoldoende rekening mee werd gehouden dat de NAVO ook een mogelijk ontspanningsinstrument was en dat er ongegronde hoop werd uitgesproken op alternatieve bondgenootschappen met gelijkgezinden. Zij benadrukten dat ze evenals het partijbestuur het militaire lidmaatschap van de NAVO verwierpen, een politiek lidmaatschap kon daarentegen voorlopig nog heel zinnig zijn. „Toetsteen voor de Nederlandse bereidheid om het lidmaatschap van de NAVO voort te zetten moet zijn het blijvend nastreven van veiligheid en ontspanning in Europa als doelstelling van het bondgenootschap...Niemand leeft voor zich alleen, ook Nederland en de PPR niet, hetgeen betekent dat het beginsel van de Europese en internationale solidariteit kan meebrengen, dat men geen eenzijdige stappen onderneemt, zolang er nog andere middelen voorhanden zijn.”

Op 22 juni was het dan zover. Niet meer dan 300 partijleden hadden zich naar Utrecht begeven. De discussies over het stellingenstuk (die Bas aan het slot

Helaas ben ik geen 15 gewone leden, geen actiecentrum en al evenmin een kategoriale groep. Derhalve mag ik geen kandidaten stellen voor het partijbestuur. Jammer. Ik weet er wel een paar die ik zou willen opgeven. Om te pesten natuurlijk, maar het zou toch maar mooi op een positieve bijdrage lijken. Jullie zijn wel 15 gewone leden of etcetera. Jullie kunnen dus wel iemand opgeven. Geluksvogels! Ik zie het er al van komen dat van deze buitenkans massaal gebruik gemaakt wordt en dat de partij aan de rand van het faillissement wordt gebracht door de enorme administratieve rompslomp die dat met zich mee zal brengen. Alle actiecentra in het land stellen hun vervelende voorzitter kandidaat om hem op elegante wijze kwijt te raken. De Commissie Samenstelling Partijbestuur zoekt het dan verder maar uit.

Dat kan dus niet, lieve PPR-mensen. Veel te duur. Al die vervelende voorzitters moeten naar Amsterdam voor een gesprek met de commissie en de penningmeester kan weer over de brug komen met een reiskostenvergoeding. Op de 15 gewone leden etcetera rust dus een zware verant-

PPR WIL UIT DE NAVO:

MOEDIG BESLUIT GETUIGT VAN ONBENUL

Zaterdag jongstleden sprak de PPR weer eens over de NAVO. Dat was lang geleden. Het omstreden standpunt van 1974 — Nederland los van de NAVO — is in het verkiezingsprogramma van 1987 nog zonder veel discussie herhaald. Nu stelde het partijbestuur het kongres voor om de vraag naar het NAVO-lidmaatschap „niet actueel” te verklaren.

Nieuwe zakelijkheid of schuivende panelen?

Het kongres voelde in ieder geval niets voor een standpuntwijziging. En Hans van Egdome dook nog eens in het archief.

van het kongres als gaaf karakteriseerde) concentreerden zich op de afwijkende visie van Waltmans en De Gaay Fortman. Henk Waltmans laat zich in een artikel in Radikale Notities 9 jaar later zeer teleurgesteld uit over het stemgedrag op het kongres. Hij kreeg het idee dat er minstens zo sterk tegen de fractie en het kabinet (waarin de PPR toen zitting had) werd geageerd als tegen de NAVO. Voorstanders van de uittreding betoogden dat Nederland op deze wijze een belangrijke voortrekkersfunctie kon vervullen en Roel van Duyn verkondigde op visionaire wijze dat juist het onmogelijke mogelijk maken het doel van de PPR was. Het kongres koos met een verhouding van 169 tegen 127 stemmen ervoor dat de PPR zich zou inspannen Nederland los te maken van de NAVO.

Sprookjes

De reacties in de pers waren overwegend negatief over de uitspraken van de partij. Met name kwam er veel kritiek op de realiteitszin van de standpunten. Verbazing was er over het feit dat een partij die zich gebonden had aan een regeerakkoord, in kongresuitspraken daar zo extreem van afweek. Voorzitter Wouter van Dam en Bas de Gaay Fortman (die op het kongres reeds had uitgesproken dat hij blijvend bereid was een partij te vertegenwoordigen die de NAVO in feite had afgeschreven) gaven een perskonferentie om het kongresbesluit nader toe te lichten.

Zij benadrukten hier dat de fractie het regeringsstandpunt over defensie zou toetsen aan Keerpunt '72, het gezamenlijke programma van de progressieve drie. Het nieuwe kongresstuk „Onvrede met de NAVO” zou pas bij de program-onderhandelingen van 1977 een rol gaan spelen. (Ook de PPR heeft haar schuivende panelen gekend). Teleurgesteld waren Wouter en Bas over het ontbreken van inhoudelijke reacties op het stuk. „Men zou toch mogen verwachten dat juist de voorstanders van de NAVO zich zouden afvragen hoe het mogelijk is dat een partij als de PPR tot een afwijzende houding komt.” De discussie sudderde nog lange tijd na. Polemoloog en PPR-lid Hylke Tromp sprak voor de KRO-radio van een juist en moedig besluit dat van politiek onbenul getuigde. In de PPR-Aktiekant lichtte hij zijn visie toe. Hij vond het besluit juist omdat erin werd afgerekend met sprookjes, met name met de mythe dat de NAVO tot in het oneindige nodig zou zijn en moedig omdat de PPR met dit besluit het mes op eigen keel zette. Over het effect van de beslissing was hij minder positief. Je zou er namelijk niets mee bereiken behalve dat Nederland uit de NAVO emigreert en dat alles verder bij het oude blijft. Het elektorale effect zou wel eens belangrijker kunnen zijn. De PvdA zou, indien ze slim is, wel eens alle stemmen kunnen binnenhalen van degenen die het PPR-standpunt irreeël vonden. Een linkse meerderheid zat er nu niet meer zo in en Vredelings zou er heel

wat tuig bij moeten kopen om de christenen niet in de open armen van de VVD te drijven.

Tromp wees erop dat het niet mogelijk was zo'n NAVO standpunt tot de volgende verkiezingen achter de hand te houden. Van nu af aan werd de PPR daar aan opgehangen. Beter was het geweest als de PPR had geprobeerd aan voldoende stemgerechtigde kiezers duidelijk te maken dat er iets fout zat met de kernwapenstrategie. „Want Nederlanders zijn niet onredelijker dan andere mensen, en ze vinden het ook niet een leuke gedachte dat er nu ook op hun kop een kernraket gericht kan staan die binnen een paar minuten hier kan zijn om alles te atomiseren.” Tromp voorzag dat niet Nederland uit de NAVO maar de PPR uit Nederland zou verdwijnen. „Opnieuw hebben goede bedoelingen en oprechte verontwaardiging zwaarder gewogen dan politiek realisme.”

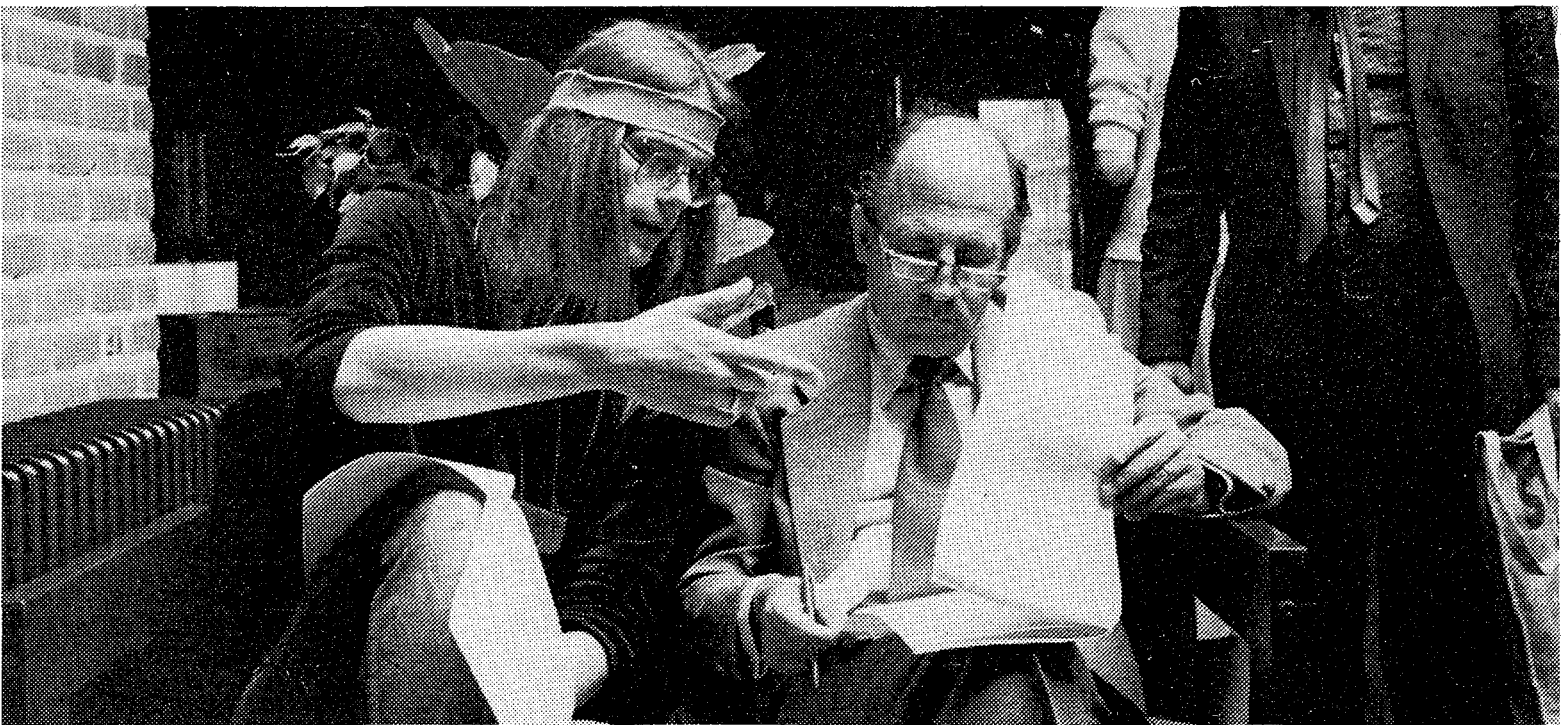
Beter weten

Derk Cools, één van de opstellers van het kongresstuk diende Tromp van repliek. Hij wees erop dat het kongresstuk heel wat genuanceerder was dan de kreet „Nederland uit de NAVO”. Het kongresstuk stond bol van de ongerustheid over de kernwapenstrategie waar Tromp op doelde. Omdat de uitspraken niet van een aard waren dat ze direkt in politieke daden omgezet konden worden zou het bestuur komen met voorstellen voor een strategie. Duidelijk moest zijn dat de PPR haar regeringsverantwoordelijkheid handhaafde en bleef streven naar de uitbouw van de progressieve samenwerking. Tromp meende daarentegen dat in de publieke discussie alle nuances nauwelijq meer zouden meetellen en de PPR in alle discussies als een betweter zou worden behandeld.

Waltmans konstateerde een aantal jaren daarna dat het NAVO-kongres het beginpunt van de omslag in de kiezersgunst was. Uit een enquête was gebleken dat 61 procent van de PPR-kiezers ervoor was dat Nederland lid bleef van de NAVO. Latere uitspraken van de partij en de fractie getuigden van een milder standpunt t.o.v. de NAVO. De schade was volgens Waltmans niet meer goed te maken.

Het NAVO-kongres liet het spanningsveld zien van een partij die een voorhoedepartij wil zijn en toch in de regering zit. In 1987 is de situatie voor de PPR geheel anders. De partij draagt geen regeringsverantwoordelijkheid. Het opvallende is dat nu bij kongresuitspraken over vrede en veiligheid juist wel uitgegaan wordt van wat de PPR zou doen als ze in het kabinet zitting zou hebben en antwoord zou moeten geven op vragen van zowel Gorbatsjov als de NAVO-partners. De nieuwe zakelijkheid heeft ook bij de PPR zijn intrede gedaan.

HANS VAN EGDOME

Henk Waltmans (rechts): zeer teleurgesteld over stemgedrag.

MAATSTAF

woordelijkheid. Ze moeten voorselektoren. Hier begint het gedonder. Want welke criteria moeten daarbij worden aangelegd? Zijn daar landelijke richtlijnen voor? Hoe zit het met die kwaliteitseisen waar vorig jaar zoveel over te doen was? Zijn die er nou of mocht het niet van de dames? En als ze er al zijn, in welke lade liggen ze dan? Jullie tasten in het duister, dat is te begrijpen. In het verleden heeft deze verwarring ertoe geleid dat men in wanhoop maar helemaal geen kandidaten stelde. Alleen zij die het niet zo nauw namen met hun verantwoordelijkheid hoestten er wat

op. Dat is natuurlijk niet de weg naar een kwalitatief hoogwaardig partijbestuur. Het lijkt me dus van het allergrootste belang op deze plaats enige helderheid over de criteria te scheppen. Ik ben maar eens in de paperassen gedoken om te achterhalen welke eigenschappen voor een lid van het Partijbestuur Nieuwe Stijl (PaNieS) onontbeerlijk zijn. Om te beginnen moet men efficiënt kunnen functioneren en kunnen delegeren. Te moeilijk. Wanneer iemand alle taken delegeert aan een stel stoethaspels kan er geen zinnig woord worden gezegd over haar doelma-

tig functioneren. Daar komen we niet verder mee.

Vervolgens moet men goed kunnen samenwerken. (Ai, dat is pijnlijk, hier val ik uit de boot.) Het PaNieS moet zinderen van de teamgeest. Dit lijkt een moeilijk te hanteren maatstaf. Twee op zichzelf aimabele personen kunnen — geplaatst in de gespannen verhouding van een zevenmensformatie — nog wel vechtend over straat rollen. Daar kun je tevoren geen peil op trekken. Toch kunnen jullie met deze maatstaf wel wat doen. Als jullie nou 'ns complete teams van 7 personen kandideren, waarvan bekend is dat ze met elkaar overweg kunnen. Dat is pas doelmatig. Dus in plaats van de vervelende voorzitter het voltallige vervelende bestuur. Of, in kleinere plaatsen, het gehele actiecentrum. Nog goedkoper ook, want ze kunnen op een MeerMenskaart naar Amsterdam.

Verder wisten jullie natuurlijk al dat kandidaten van het vrouwelijk geslacht en academisch gevormd dienen te zijn. Jullie hebben nog tot 1 december. Succes!

RADIKALEN KRANT

IN JONGERENKULTUUR IS STIJL BELANGRIJK

'MET DE VERKEERDE BROEK AAN, KAN JE HET WEL SHAKEN'

'Als je dan toch lult, dan moet je het goed doen.' De forumvoorzitter was in ieder geval tevreden met het verloop van de discussie. De PPR-jongeren hadden het op hun kongres over jongerenkultuur. Een onverwacht geestige vertegenwoordiger van Youth for Christ onthulde dat zijn achterban de PPR ziet als een 'eindeloos vermoeiende klub'. De kansloze jongeren mochten dan afwezig zijn, de televisie was er wel. Jong zijn is 'in' en stijl is belangrijk: "Vind jij de nieuwe voorzitter ook zo'n stuk?"

denken. Dat is denk ik wel gelukt." Wat te denken bij... vaak van de vertegenwoordigster van de 'Meidenterebon': "De jongeren die echt problemen hebben, de kansloze jongeren die mis ik hier. Kansarmen worden niet geboeid door de PPR-jongeren." Of zoals de in spijkerpak gehulde vertegenwoordiger van Youth for Christ - die overigens onverwacht geestig blijkt te zijn - het uitdrukt: "De jongeren die ik tegenkom vinden de PPR een eindeloos vermoeiende klub." Maar gelukkig is er ook nog Anneke Stevelmans, in het zwart met hoed en betrokken bij het Komitee Kindervuist. Zij is het enige PPR-jongerenlid achter de tafel. Haar spreken de PPR-ideeën over basisinkomen, milieu en sociale verdediging aan. Daarom is ze ook lid geworden. Eindkonklusie van de meneer in spijkerpak, die daarbij zijn evangelische opdracht toch even waar moet maken: "Alles wordt steeds ingewikkelder. Vroeger was alles veel duidelijker. Dat is de reden dat velen afhaken. Onze opdracht is, te vereenvoudigen zonder te versimpelen."

Kanjer

Na de talkshow wordt er, geheel volgens de kulturele traditie van de PPR, uiteengegaan in workshogeren en politiek en jongeren en vrije tijd en iets doen met grimeren en fitness. De zaal stommelt naar de afgesproken plekken. Een tiental kongresgangers houdt het voor gezien en blijft bij de bar hangen. Aan een paar jongeren stel ik de vraag waarom ze eigenlijk naar een PPR-jongerenkongres komen. Aleid en Giel uit Toldijk gaan een stukje schrijven voor de schoolkrant over het kongres. "Wij willen bij ons ook een afdeling van PPR-jongeren oprichten en daarom willen we eens kijken hoe het hier toegaat. Er zijn bij ons in Toldijk niet zoveel mensen die zo denken als wij en hier kom je elkaar tegen, dat vinden we wel gezellig." Wanjer uit Zeist heeft nog een aantal andere organisaties waar hij lid van is. "Het maakt eigenlijk niet zoveel uit in welke organisatie je actief bent", zegt hij. "Je ziet een aantal dingen om je heen die je niet zo bevallen. Eerst kijk je dat een tijdje aan en dan denk je: ik moet eigenlijk iets gaan doen. En waar je dat dan doet, bij de PPR-jongeren of bij de wereldwinkel, waar ik ook lid van ben, dat maakt dan niet zoveel uit." Lard uit Limburg kan zich ergeren aan vrienden die geen interesse in politiek hebben. "Ze weten eigenlijk niet eens waarom ze op een bepaalde partij stemmen. Toen dacht ik: verbeter de wereld en begin bij jezelf."

Na de workshops volgt een debat tussen de jongeren en mevrouw M. van der Brink, voorzitter van de raad van het Jeugdbeleid. Zoiets als de emancipatieraad, maar dan voor jongeren. Ook zij constateert dat jongeren wel in zijn, maar aan de andere kant behoorlijk in het verdomhoekje zitten. "Jong zijn betekent leerplicht, dienstplicht, scholingsplicht, met daarnaast een steeds lager inkomen, of werkloosheid, waardoor ze weer afhankelijk gemaakt worden van hun ouders."

Stijl is belangrijk bij jongeren, zo zegt het kongresboek. Maar stijl kost geld. "Als je een echte punker, kakker of disco bent, ben je iemand, maar als je een grijze muis bent die net de verkeerde broek of blouse (Zeeman/Turkenburg) aan heeft, kan je het wel shaken." In de wandelgangen beluister ik nog het volgende gesprek: "Vind jij die nieuwe voorzitter ook zo'n stuk?" "Nou en of, wat een kanjer hè." Stijl dus. Toch leuk zo'n jongerenkongres. In Rotterdam heb ik zoiets niet gehoord. Daar denken ze het waarschijnlijk alleen maar.

ANITA KEUNING

Rouke Broersma:
'Er is behoefte om iets samen te beleven'

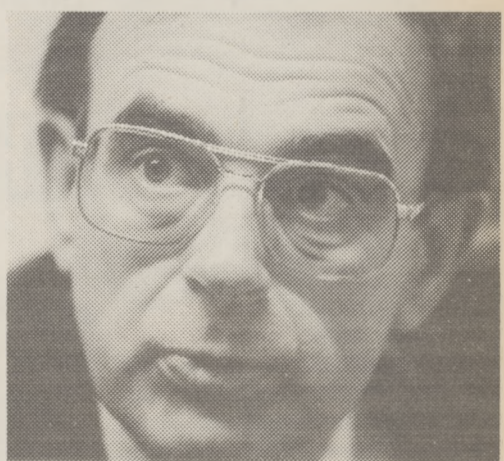
Bea Stolte:
'We mogen zeggen wat we willen, maar het helpt niets'

Michiel Plugge:
'Kwa kleding zijn we netjes'

Ria Beckers:
'Europeanisering is levensgevaarlijk'

Jan Pronk:
'Een aai uit het politieke midden interesseert mij niet'

Nieuw telefoonnummer PPR-fractie Tweede Kamer:
070-183030

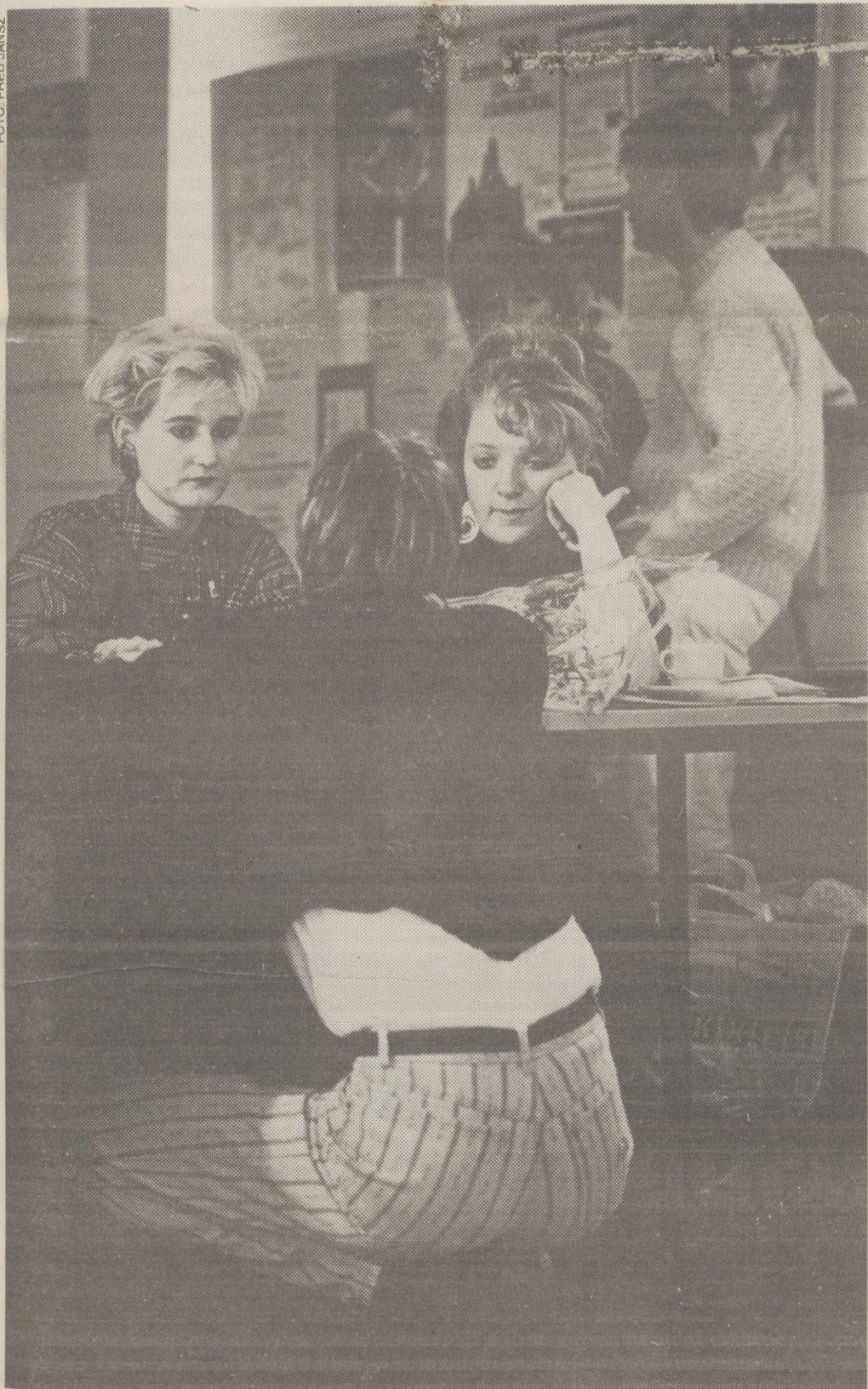
Volgende kopij-sluiting:
18 januari, 1988

Plaats van handeling: Cunera, Nieuwe Gracht 32 te Utrecht, PPR-Jongerenkongres, een week na het PPR-ouderenkongres in Rotterdam. De anders zo saaie, sombere zaal van gebouw Cunera is hel verlicht vanwege de aanwezigheid van de PPR-TV-ploeg. "Jong zijn is in." Dat zijn de eerste woorden die Michiel Plugge als kersverse voorzitter zal gaan zeggen. Het bewijs is niet alleen de aanwezigheid van de TV-ploeg, maar ook het opduiken van enkele prominente oudere PPR-leden. Komen zij de kunst afkijken hoe je jong en dynamisch moet kongresseren? Of zijn ze op zoek naar talent, naar het frisse, twinkellende, nieuwe gezicht van de PPR?

Aan zelfbewustzijn ontbreekt het de jongeren in ieder geval niet. En daar is ook geen reden toe, want ze hebben in een half jaar tijd hun ledenaantal weten te verdubbelen: 400 nieuwe leden erbij, dat is niet niks.

Daarmee zijn ze goed voor zo'n twintig procent van het ledental van de PPR. Een percentage waar de andere politieke jongerenorganisaties hun vingers bij af zouden likken.

Het kongres begint - daar ontkomen zelfs de jongeren niet aan - met een huishoudelijk gedeelte: verantwoording van het bestuur, verkiezing nieuwe voorzitter, begroting. Met name dat laatste ontlokte een van de kongresdeelnemers de verzuchting: "Ik snap er geen jota van, maar dat zal wel aan mij liggen". Iets te bescheiden gedacht, gezien de uitdrukking op de gezichten van meerdere aanwezigen.

Het inhoudelijk gedeelte en tevens de hoofdmoot van het kongres bestaat uit twee onderdelen. Eerst een Talkshow over jongerenkultuur - het centrale thema van dit kongres - onder leiding van Cees van Grimbergen, presentator van het IKON-jongerenprogramma 'Snuiters'.

Zwart met hoed

Met een uitdagende opstelling weet Cees van Grimbergen de mensen achter de tafel, maar ook de

aanwezigen in de zaal aan het praten te krijgen. "Ik heb niet zulke hoge pretenties met zo'n forum", zegt hij na afloop. "Je bent al een heel eind als je mensen een uurtje op een leuke manier hebt bezig gehouden. Als er dan vervolgens één procent blijft hangen is dat aardig. Er zijn best een paar behartenswaardige dingen gezegd tijdens het forum. Er wordt in Nederland ongelooflijk veel geluld, dus als je dan lult moet je het op een boeiende manier doen, waardoor mensen in ieder geval geprikkeld worden om na te

KOMITEE START AKTIE

Stop Marokko's vuile oorlog

Onder het motto „Stop Marokko's vuile oorlog tegen het volk van de Westelijke Sahara” is het Polisario Komitee een actie gestart tegen de voortdurende en systematische schending door de Marokkaanse staat van de rechten van Saharase burgers in de door Marokko bezette Westelijke Sahara en in Zuid-Marokko.

De Saharase burgers zijn het slachtoffer van rechteloosheid en intimidatie, vervolging, marteling en „verdwijning” omdat ze de „misdaad” begaan als Saharase in hun eigen land te willen leven. Meer dan 600 namen van „verdwenen” Saharase zijn door de Saharase Rode Halve Maan bekend gemaakt. Met het recente bezoek van de zogenoemde technische commissie van de Verenigde Naties en de Organisatie van Afrikaanse Eenheid aan het gebied, is de onderdrukking in de bezette steden verder opgevoerd: duizenden jongeren zijn gedeporteerd en Marokkanen massaal naar bezet gebied gehaald en van valse identiteitskaarten voorzien. De actie heeft de vorm van een handtekeningactie onder een petitie aan de Marokkaanse regering, waarin haar wordt gevraagd opheldering te verschaffen over het lot van alle gearresteerde en „verdwenen” Saharase burgers en het mogelijk te maken dat bij een referendum het Saharase volk zich in alle vrijheid kan uitspreken.

FOTO: BUREAU

Als aktiemateriaal is er een brief met enige achtergrondinformatie, een handtekeninglijst met tekst van de petitie, een affiche en een nieuwe brochure met een groot aantal getuigenverklaringen en gegevens over de hachelijke situatie waarin de Saharase burgers zich in de bezette Westelijke Sahara bevinden. Voor meer informatie: landelijke sekretariaat van het Polisario Komitee, tel. 010-4779157 b.g.g. 010-4672775; postbus 63089, 3002 JB Rotterdam.

MILIEU ALS PEILER ONDER KABINETSBELEID?:

Als je betaalt, mag je vervuilen

„Het jagen op de snelweg wordt gelegaliseerd, met als belangrijkste argument: iedereen doet het. Alsof de overheid geen eigen taak heeft.” Deze passage betreffende de verhoging van de maximumsnelheid tot 120 kilometer is één van de punten die Peter Lankhorst naar voren bracht tijdens zijn bijdrage aan de begroting Milieubeheer op 1 december.

Verder herinnerde het kamerlid minister Nijpels aan zijn belofte de Kamer te informeren over de verzuringsmaatregelen. „Mét spanning kijk ik na een jaar wachten uit op de dag van morgen”, zo zei hij. Inmiddels is gebleken dat dit beleid zwaar ontoereikend is geweest. Een ander punt dat de PPR-fractie naar voren bracht was de oplossing voor milieuproblemen. Volgens Lankhorst doet de regering teveel aan symptoombestrijding doordat ze vooral naar technische oplossingen zoekt. Ook de oorzaken van vervuiling worden geenszins aangepakt. „Er mag rustig vervuild worden. Dat alles onder het motto: de vervuiler betaalt” stelt het PPR-kamerlid. Een lichtpuntje was het resultaat dat de minister onlangs boekte met zijn afspraken met de spuitbus- en wasmiddelenindustrie (zie elders in Radikalenkrant). Lankhorst vertelt dat de PPR-fractie hier uiteraard verheugd over is. Het is volgens hem het bewijs dat het bedrijfsleven wel door de bocht gaat als de milieubeweging met actie en de minister met een verbod dreigt. „En als de Kamer op de loer ligt” voegde hij er naar eigen zeggen 'bescheiden' aan toe. Wel vroeg de PPR-fractie zich af waarom de minister wel afspraken gemaakt heeft over het gebruik van cfr's in spuitbussen, maar niet over de export ervan.

In de tweede termijn diende de PPR-fractie twee moties in. In de eerste, ingediend met de SGP, wordt gevraagd op welke wijze het milieubeleid plaats krijgt binnen het drie-sporenbeleid (terugdringen van het financieringsstekort, bevordering van de werkgelegenheid en verster-

king van de marktsector). Lankhorst licht de motie telefonisch even toe: „De minister-president heeft in de Eerste Kamer gezegd dat milieu de vierde peiler van dit beleid gaat worden. Verder heeft Nijpels in het blad van Milieudéfense gezegd dat hij het regeerakkoord anders had geschreven met de kennis die hij nu heeft. Met deze informatie in het achterhoofd wil ik wel eens weten hoe dit milieubeleid nu wordt ingevuld binnen het driesporenbeleid. Nijpels heeft al laten weten dat deze motie wat hem betreft niet zo nodig hoeft, omdat hij van mening is dat dit allemaal al gebeurt. Dit vind ik jammer omdat juist hij er een milieuvulling aan kan geven.” De tweede motie betrof het verzuringsbeleid. De stichting Natuur en Milieu kwam onlangs met een nota die voorstellen doet over een verzuringsbeleid. Een verzuringsfonds, inkrimping van de veestapel en een halvering van het wegverkeer zijn mogelijkheden die genoemd worden. De PPR vraagt de regering dit als uitgangspunt voor haar verzuringsbeleid te nemen. Lankhorst hierover: „Deze motie heeft een wat radikaler karakter en is vooral ingediend om te kijken hoe de fracties erover denken. Uiteraard ziet de minister deze motie niet zitten.”

MARC BROERE

Ethiek

In het kader van de in de PPR opgerichte „Werkplaats Ethiek” worden in 1988 4 discussiebijeenkomsten georganiseerd over ethische vragen in verband met de gezondheidszorg. Plaats van discussie is T.K. gebouw - Den Haag. Data zijn: dinsdag 19 januari, 16 februari, 19 april en 17 mei. 's avonds - 19.30 uur. Op 19 januari en 16 februari is de discussie gewijd aan „Aidsbeleid” op 19 april en 17 mei aan ethische vragen m.b.t. nieuwe geboortetechnologieën.

Meer informatie bij Marie-José Burger - 020-256046/227342.

KURSUS GERICHT OP PRAKTIJK:

Sociale verdediging op kinderschoenen

Sociale verdediging is een duidelijk alternatief voor militaire, gewelddadige verdediging. Het berust op het vermogen van een bevolking om zich op geweldloze wijze te verzetten tegen de aantasting van fundamentele waarden en vrijheden. Deze bedreigingen komen zowel van buitenaf als van binnenuit. Het gaat er niet om de tegenstander in een konflikt uit te schakelen, maar om zijn machtsbasis te ondermijnen. De tegenstander wordt als mens benaderd; getracht wordt om zijn gedrag te veranderen.

Konflikten zijn in deze wereld niet altijd te vermijden. Maar belangrijk is hoe we ermee omgaan. Het is te betreuren dat zo vele konflikten worden 'opgelost' door (dreiging met) oorlog of geweld. Geweld biedt echter, zeker op langere termijn, geen werkelijke oplossing. Geweld is ook mensenwaardig. Kernwapens, conventionele en chemische wapens dreigen nu de mensheid totaal te vernietigen!

Sociale verdediging staat nog in de kinderschoenen. Het is tot dusverre vooral bij een idee gebleven. Er is nog nergens een systeem van sociale verdediging. Wel bieden de theorie en de geschiedenis een aantal aanwijzingen voor de praktische invulling ervan. Sociale verdediging biedt enorme mogelijkheden!

Iedereen moet zich bezighouden met het zoeken naar alternatieven voor militaire verdediging. Daarom besloten een aantal dienstweigeraars, samen met een medewerker van de Opleiding Sociale Vredesdienst, om een aantal bijeenkomsten te houden, gericht op training voor en discussie over sociale verdediging. We willen dit samen met anderen doen, omdat sociale verdediging iedereen aangaat. Alle geïnteresseerden zijn van harte welkom!

Het programma: de eerste bijeenkomst is gepland op zaterdag 23 januari 1988. Op die bijeenkomst zullen we over ieders wensen praten en een nadere invulling van de - voorlopig - vier volgende bijeenkomsten vaststellen. We denken aan vier zaterdagdagen in de eerste helft van 1988, ongeveer om de zes weken. De nadruk zal liggen op de praktische technieken; dit natuurlijk in samenhang met de achterliggende theorie. Er zijn aan deze bijeenkomsten geen hoge kosten verbonden. We zoeken gratis ruimtes; een tegemoetkoming in de reiskosten is mogelijk. Men wordt verzocht de eerste keer zelf voor de lunch te zorgen.

Eerste bijeenkomst: zaterdag 23 januari 1988, vanaf 11.00 uur te Utrecht, Obrechtstraat 43, gebouw van Stichting V.O.M. (Vrede, Ontwikkeling en Milieu). Als je wilt komen, laat dit dan van te voren weten aan één van de genoemde contactpersonen. Zij kunnen desgewenst ook nadere informatie geven. Overdag: 070-421687 (Wim Glas of Hans van der Meulen); woensdag tussen 11.00 en 17.00 uur: 030-731492 (Fred Otten); 's avonds: 03200-44103 (Ton Zondervan).

In memoriam

Op zondag 29 november is op zestigjarige leeftijd Doeke van Egten overleden. Hij stierf in het O.L.V.G. in Amsterdam, waar hij een week tevoren met hartklachten was opgenomen.

Doeke was jarenlang zeer actief in het Amsterdamse actiecentrum en was zowel landelijk als provinciaal bestuurder van de PPR. Samen met Jos Vernooy, zijn vriend en huisgenoot, heeft hij de partij in veel functies gediend. Daarbij altijd voor zijn mening uitkomend en daarmee soms hard botsend met anderen. Maar de aanwezigheid van veel PPR-leden en oud-leden bij

de crematie op Westgaarde op donderdag 3 december toonde aan voor hoevelen Doeke belangrijk in hun leven was geweest. Hij kon lastig zijn, maar was bovenal een gezelligheidsmens. En velen hebben daarvan mogen profiteren. Het afgelopen jaar had hij door de samenwerkingsdiscussie afstand van de partij genomen. Hij was voorstander van meer verdergaande samenwerking. Maar de partij kon hij niet vergeten, zoals de PPR hem niet kon vergeten. Ook niet nu hij is overleden. Velen zullen hem missen en sommigen heel erg.

P. L.

Vrouwen en basisinkomen

In de Radikalenkrant van augustus 1985 stond een bericht over een cursus voor vrouwen in de PPR. De aanhef: „Je hebt een vergadering meegemaakt of een overleg gehad en je fietst na afloop naar huis met het gevoel dat je niet hebt kunnen vertellen wat je eigenlijk had willen zeggen. Maar hoe dat precies komt...?”

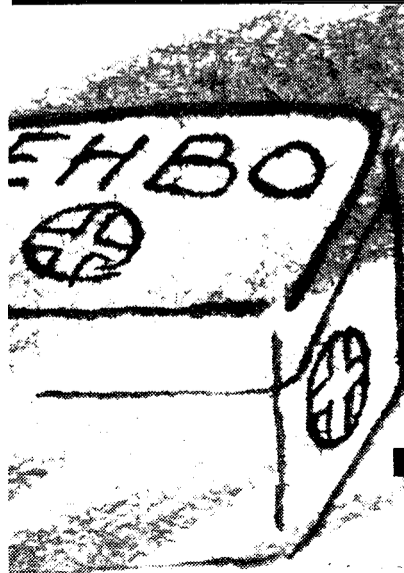
De cursus was voorbereid en werd begeleid door Marie José Burger en Dinie Donze. Op de eerste avond in oktober 1985 waren behalve Marie José en Dinie nog acht andere vrouwen aanwezig. De

vrouwen, afkomstig uit het hele land, waren allen actief in de PPR. Sommige hadden een duidelijk doel voor ogen. Zij wilden middels deze cursus een handvat krijgen hoe ze op bijvoorbeeld de gemeenteraadsluist voor de verkiezingen van '86 zichzelf of een andere vrouw echt verkiesbaar zouden kunnen stellen. Tijdens de cursus hebben we o.a. een rollenspel over vergaderstructuren gespeeld en gesproken over de door de PPR opgestelde kwaliteitscriteria voor mensen die bijvoorbeeld partijbestuurslid wilden worden.

De groep vrouwen is wat klein en zou wat uitbreiding kunnen gebruiken. Onze volgende bijeenkomst is op 2 februari a.s. en

(Advertentie)

HELP DE ARTSEN IN VIETNAM

- Vietnam heeft artsen - Zij hebben ervaring, maar zij missen het meest eenvoudige - Een bloeddrukmeter, een stethoscoop, een schaar - Verbandgaas, zalf, antibiotica - 't Is er niet. - Het Medisch Comité stuurt 850 EHBO-KISTEN - Met inhoud - Voor die artsen (in de afgelegen dorpsklinieken), die het met hun ervaring alleen niet redden.

MEDISCH COMITÉ NEDERLAND-VIETNAM

POSTBUS 5701 - 1007 AS AMSTERDAM - POSTGIRO 1090400 - TELEFOON 020-270411.

- Zet Vietnam niet in de kou - Doe mee en maak een bedrag over - Postgiro 10 90 400

zal over het basisinkomen gaan. Marion van Leeuwen (werkzaam bij de Tweede Kamer-fractie) zal op de volgende vragen ingaan: Hoe kan het basisinkomen betaald worden? Iedereen 600-1000 gulden in de maand moet toch ergens vandaan komen. Hoe leg je uit dat door het basisinkomen arbeid goedkoper wordt? etc. Alle vrouwen in de PPR zijn welkom om deze avond bij te wonen. Datum: 2 februari 1988 om 19.30-22.15 uur. Plaats: gebouw NCVB Spoorstraat 13, Amersfoort. Als je contact opneemt met Marie José Burger (tel.: 25 60 46) krijg je een plattegrond, hoe je daar kunt komen.

Hoe maak je publiciteit?

In februari en maart '88 organiseert de SRV in samenwerking met de Stichting Burgerschapskunde voor de 2e keer een mediatraining, bestaande uit 3 zaterdagdagen. De training is vooral bestemd voor besturen van actiecentra, steunfractieleiden en/of gemeenteraadsleden. Het is de bedoeling dat de cursus in zijn geheel wordt gevolgd.

Twee doelen staan in deze cursus centraal:

1. Het geven van een theoretisch kader m.b.t.
- het kiezen van je doelgroep en het daarop afstemmen van je boodschap.
- het ontwikkelen van een publiciteitsplan.
2. Het trainen van een aantal basisvaardigheden ter ondersteuning van publiciteitsbeleid, zoals:
 - het houden van korte spreekbeurten
 - het schrijven van een persbericht
 - het geven van een (telefonisch) interview

Datum: zaterdag 20 februari, zaterdag 5 maart en zaterdag 19 maart.

Plaats: Utrecht

Kosten: f 60,- over te maken op giro 3385373, t.n.v. penningmeester SRV, Amsterdam o.v.v. mediatraining.

Opgave en informatie vóór 20 januari '87 bij Marie-José Burger, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel. 020-256046.

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Tel.:

geeft zich op voor de mediatraining.

RADIKALEN KRANT

Kolofon: De Radikalenkrant is een uitgave van de Politieke Partij Radikalen. Redactie, administratie en advertenties: Partijbureau PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Redactie: Arda van den Brink, Marc Broere, Jan Dirx, Jan Huisman, Anneke van 't Hull, Bram van Oijk (eindredactie). Redaktiesekretariaat: Enny Schouten. Vormgeving: Joep Paulussen. Foto's: Angelo Goedemondt, Fred Jansz, e.a. Abonnementen: Gratis bij lidmaatschap PPR, anders f 26,- per jaar, giro 1575600, tnv PPR, Amsterdam, o.v.v. Radikalenkrant.

FLIKKERS & POTTEN

De PPR-flikkers en Potten geven een eigen blad uit: Het Vlindertje. Het verschijnt 4 à 5 maal per jaar. Het abonnementsjaar van het vlindertje loopt per kalenderjaar. Een abonnement kost minimaal f 11,00 per jaar. (te bestellen door overmaking op gironummer 4295824 t.n.v. PPR-Flikkers en Potten, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, o.v.v. abonnement.) Een los nummer kost f 2,50 (inclusief verzending).

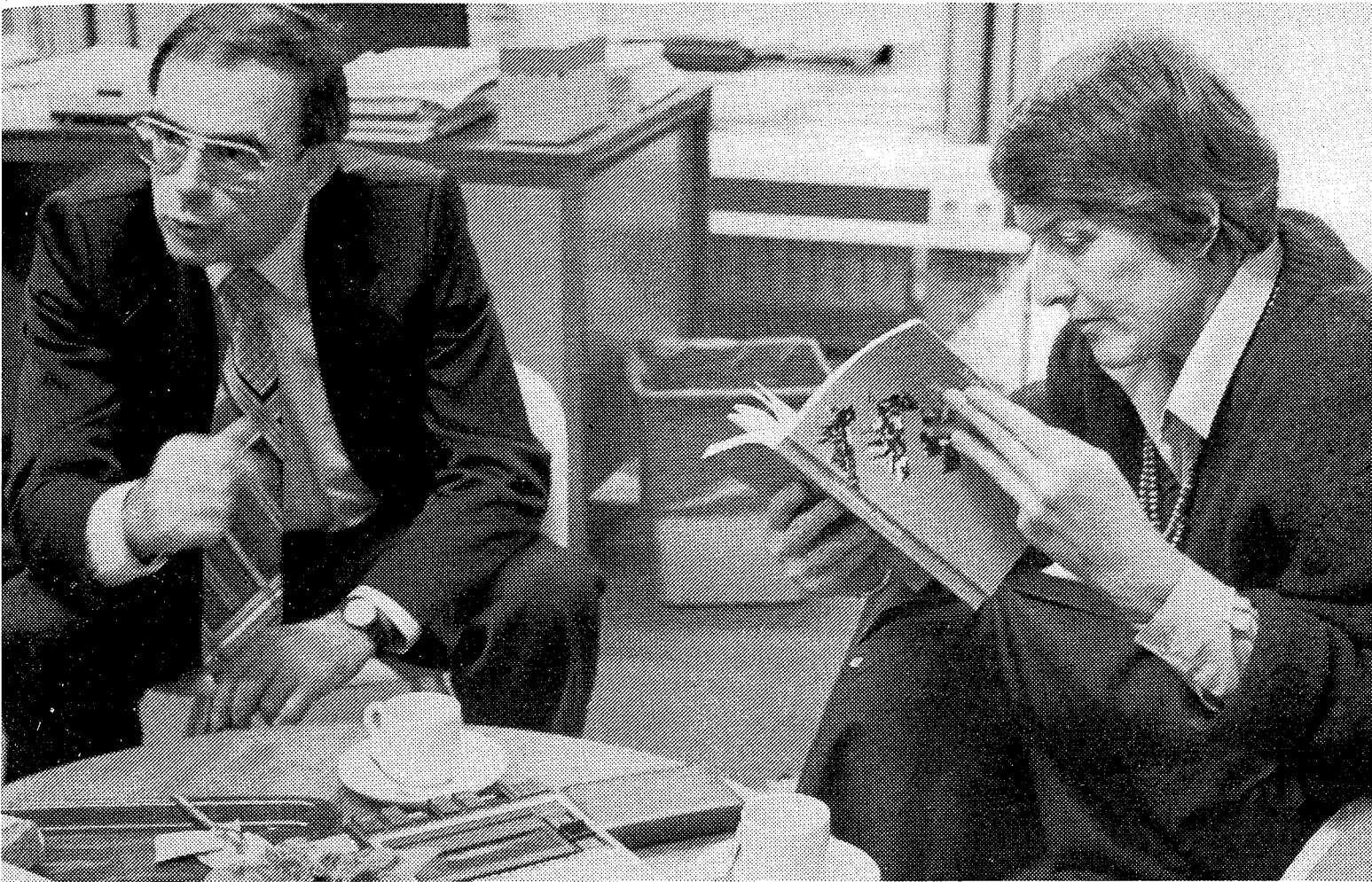
Bon
 ik wil meer weten over de PPR-Flikkers en Potten
 ik wil een abonnement op het vlindertje
 ik wil meewerken aan het vlindertje

naam:

adres:

postcode:

plaats:

een selectief groei-beleid en een selectief investerings-beleid te komen tot een verhoging van de welvaart. Dat noem ik groei. De verhoging van die welvaart moet vooral plaats vinden in het kader van een arbeidsintensieve economische groei en dus vooral in de post-industriële dienstensektoren. Alle activiteitenverhoging en alle inschakeling van meer mensen in gezondheidszorg, onderwijs en andere dienstensektoren is groei. Groei mag niet ten koste gaan van schaarse grondstoffen, of van natuur en milieu. Het gaat om drie doelstellingen tegelijkertijd: anders samengestelde productie, anders samengestelde werkgelegenheid en volledige werkgelegenheid. Die drie zijn alleen samen te verwezenlijken wanneer je selectief stuurt, dus wanneer je de samenstelling van het productiepakket grondig wijzigt en wanneer je mikt op verdergaande arbeidstijdverkorting. De normen die in het rapport nu gesteld worden aan die groei zijn veel stringenter dan de PvdA ooit gedaan heeft. Het zal dan ook een harde strijd worden in mijn eigen partij. Het zo sterk rekening houden met milieufactoren is voor de PvdA nieuw."

Beckers: „Uit je woorden maak ik op dat je bereid bent een vrij grote mate van ingrijpen van de overheid in de productie te accepteren. Dat betekent dan wel dat je consensus-model moeilijker te hantieren is."

Pronk: „De vraag is: waar ligt de grens van de consensus. Die grens is echter niet geformuleerd, want anders zou iedereen daar onmiddellijk over beginnen te zeuren. Wat wel heel duidelijk gesteld wordt is dat in de economie een zwaardere publieke functie noodzakelijk is. Of anders gezegd, hard ingrijpen vanuit milieu-oogpunt is nodig en daar biedt het prijsmechanisme lang niet altijd een oplossing. Dat betekent dat er ook gewerkt moet worden met verboden en geboden. Hoe moet dat gebeuren, is dan de vraag. We hebben namelijk net gesteld dat de overheid om genoemde redenen minder van bovenaf kan regelen. Dan kom je op onderhandelen en dat leidt tot consensus. Maar nogmaals, de overheid moet wel sterk zijn om die publieke functie waar te kunnen maken in de onderhandelingen. Eigenlijk is het een samengaan van meer 'plan' en meer 'markt'. Een voorbeeld: kinderopvang is een basisvoorziening. De overheid dient dan ook te garanderen dat er voldoende kinderopvang is en dat deze betaalbaar is. De overheid kan ook zelf kinderopvang-instellingen in het leven roepen, vergelijkbaar met het stichten van openbare scholen, maar de overheid hoeft niet alle kinderopvang zelf te regelen. De markt kan ook daar een rol vervullen."

Graf

Beckers: „Ik begrijp niet dat je wel hard wilt ingrijpen als het om milieu gaat, maar een wettelijke verplichting tot arbeidstijdverkorting afwijst. Je bent veel te optimistisch als je denkt dat je met jouw groei nog volledige werkgelegenheid in Nederland kunt bereiken."

Pronk: „Een raamwet arbeidstijdverkorting werkt averechts. Er zal grote differentiatie tussen bedrijfstakken nodig zijn. Bovendien worden de inkomenseffekten daarmee niet opgevangen. Je zou er dan ook een geleide inkomenspolitiek aan moeten toevoegen. En omdat dat allemaal niet kan in een klein land als Nederland, graaf je je eigen graf. Men investeert niet meer en trekt de grens over. Dat is anders te regelen als je een boven-nationale regering hebt, maar die heb je niet. We pleiten in het rapport overigens niet voor niets voor europeanisering van de economische politiek."

We wijzen op het bestaan van vijf traditioneel-socialistische instrumenten: nationalisatie, planning, ordening, herverdeling en socialisatie van de vraag.

FRENK DRIESSEN

DE PPR EN DE NIEUWE ZAKELIJKHEID...

Pronk: „Zowel van links als van rechts komen negatieve en positieve commentaren op het rapport. Vanuit de PvdA zelf is tot nu toe weinig reactie los gekomen. De afdelingen en gewesten vergaderen er de komende maanden over. Het partijbestuur reageerde positief, terwijl de fractie nogal verdeeld was. Ik ben vooral benieuwd naar inhoudelijke commentaren. De eerste tactische reacties zeggen me niet zo veel. Ik vind het een goed rapport en daarom kan ik veel kritiek verdragen en ik kan die kritiek pareren. Het rapport is niet geschreven met partij-politieke doeleinden rondom coalitievorming. Daarom raak ik ook geïrriteerd door reacties die daarover gaan. Het is geen tactisch rapport. Je moet het vergelijken met het rapport van de 'Kommissie van zes' (van PvdA, D66 en PPR) uit begin zeventig, dat een politiek antwoord was op de Klub van Rome. De Kommissie Kok komt over een paar maanden met een strategie-verhaal."

Beckers: „Ik vind het naïef om te denken dat zo'n rapport niet vanuit tactisch oogpunt bekeken zal worden. In de dagelijkse politiek word je er natuurlijk mee gekonfronteerd en het wordt gelezen met het oog op toekomstige coalitievorming."

Pronk: „Daar heb ik een procedureel antwoord op. Het is een discussierapport waarover de partij zich nog moet uitspreken. Het zijn nog geen partijstandpunten. Het zal een rol moeten spelen bij de opstelling van het nieuwe verkiezingsprogramma. Het past in een andere benadering van het schrijven van verkiezingsprogramma's. Tot nu toe werd vooral gekeken van wat staat er in het oude programma. Met dit rapport kiezen we voor een andere weg. We vragen ons af, wat komt er op ons af en hoe kunnen we dat aanpakken als PvdA op reageren en dat dan op de langere termijn gericht."

Konsensus

Beckers: „Als we afzien van de tactische en strategische reacties, dan is mijn centrale kritiek op het rapport dat het een aantal bestaande fundamentele tegenstellingen teveel met elkaar verzoent. Die tegenstellingen uit zich vaak in macht- en onmachtposities. Ik zie dat in het euthanasieverhaal in het rapport, maar vooral komt dat naar voren in het deel over de consensus-economie. Jullie pleiten voor het streven naar consensus en verbloemen daardoor de echte tegenstellingen tussen bijvoorbeeld werkgevers en werknemers. Wat is dan nog het verschil tussen de PvdA en de andere grote partijen, was de terechte vraag van Bas in Het Capitool."

Pronk: „Het woord consensus staat alleen maar in het hoofdstuk over de economische orde en dan nog aan het eind. Wat bedoelen we daar mee? Het is een uitspraak die gekoppeld is aan onze visie op de politieke orde. Wij zeggen dat de overheid niet meer alles van bovenaf kan regelen, ook al zou ze dat willen. Dat lukt niet meer in een nationale samenleving. Dat heeft oorzaken in de sfeer van internationalisering en in de sfeer van individualisering. Daarnaast heeft de overheid echter een zeer sterke publieke functie. Wij pleiten voor een versterking van die functie vanwege ecologische en technologische factoren. Dat betekent in onze ogen dat de overheid vooral zal moeten gaan onderhandelen. Het hele scala aan bedreigingen, in bijvoorbeeld de milieu-sfeer, zal met onderhandelen moeten worden opgelost. In die context moet je het woord consensus zien. Ik ben geïnteresseerd in onderhandelen om een resultaat te bereiken en dat noem ik dan consensus. Je wordt het eens uiteindelijk. En daarvoor is een hele sterke overheid nodig met meer publieke functies. Het heeft dus niets te maken met consensus in het kader van politieke coalitievorming."

PRONK TEGEN BECKERS OVER SCHUIVENDE PANELEN:

„RAPPORT MOET JULLIE WIND UIT DE ZEILEN NEMEN"

Ria Beckers, Bas de Gaay Fortman, en Janneke van der Plaat hebben bij diverse gelegenheden harde kritiek geuit op het rapport van de commissie Pronk *Schuivende Panelen*. Uit hun commentaren krijg je de indruk dat de PvdA hard op weg is het politieke midden in te palmen. Anderen, waaronder Jan Pronk zelf, betitelen het rapport als links en als een schuiven in de richting van de PPR. Om in deze warrige beeldvorming enig licht te scheppen werden Ria Beckers en Jan Pronk aan één tafel genood. Meerdere exemplaren van het rapport liggen tussen hen in. Pronk verwisselt regelmatig van bril om Ria nog weer een cruciale passage voor te lezen. Meestal blijkt ze die dan al lang te hebben onderstreept. *Schuivende Panelen* als schriftlezing. Of: Hoe een links rapport voor rechts kan worden aangezien.

Beckers: „Ik vind dat het begrip consensus ook op andere plaatsen terug komt in het rapport. Bijvoorbeeld, als het gaat om drastische arbeidstijdverkorting, staat er in het rapport zoiets van 'dat zit er niet in'. En dan denk ik: wie bepalen dat, dat zijn de werkgevers dus. Consensus betekent dan dat je je daarbij neerlegt. Zo'n zelfde mate van consensus zie ik in het deel over economische groei en ecologie. In het rapport wordt er geen tegenstelling meer gezien tussen die twee en dan kom je bij een zelfde verhaal uit als Ginjaar van de VVD, die ook zegt dat er geen tegenstelling meer is tussen milieu en economie. Dat betekent dus dat we fijn kunnen groeien en dat zegt het rapport ook, investeren en nog eens investeren. We kunnen alle problemen oplossen, dankzij de technologie."

Pronk: „Het niet meer pleiten voor drastische arbeidstijdverkorting mag je best impliciet consensus noemen. Het is echter veel te theoretisch te denken dat er in welk proces dan ook, tijdens onderhandelingen, schoks- of trapsgewijze veranderingen kunnen plaats vinden. Het is dan niet van belang of het gaat om arbeidstijdverkorting of om andere belangrijke aangelegenheden. Onderhandelingen zullen nooit van het ene op het andere moment kunnen resulteren in een omzetting van een 36-urige werkweek in een 32-urige, al heb je nog zo'n sterke overheid. Alleen de historie van economische processen wijst dat al uit. Die spronggewijze verandering maakt een economie niet mee. Je kunt wel bijvoorbeeld in dergelijke onderhandelingen afspreken dat je vijftien jaar lang een uur per jaar mindert. Mijn analyse is echter dat er dan geen herbezetting plaats vindt. Ook constateer ik dat de overheid niet in staat is gebleken herbezetting af te dwingen. Ik stel dan ook dat nu de 36 uur gehaald moet worden, dat zit namelijk ingebakken in het hele onderhandelingsproces op dit moment. Alle verdere arbeidstijdverkorting per week zal echter gepaard moeten gaan met bedrijfstijdverlenging, anders leidt het niet tot meer werkgelegenheid. Dat zijn feitelijkheden."

Dan het tweede punt: economie en ecologie. Ik durf te stellen dat dit het meest radikale verhaal is dat ooit in de PvdA gemaakt is over milieu en economie. Het is dan ook niet waar dat ik bij Ginjaar uitkom.

Jan Pronk: „...vreemd, verkeerd en kortzichtig”

Voor de eerste zien we weinig ruimte meer. Om de andere vier te kunnen hanteren, moeten er twee dingen gebeuren. Het ene is internationalisering van de besluitvorming, we willen bevoegdheden overdragen om de publieke functie beter tot uitdrukking te laten komen. Het tweede is versterking van de onderhandeling in het politieke besluitvormingsproces. Dat is het consensus-verhaal.”

Beckers: „Ook wij doen mee in Europa. Jij praat over een internationale socialistische partij. Wij doen dat met netwerken van groene en radicale partijen. Dat moet natuurlijk worden uitgebouwd. Waar ik bezwaar tegen heb is de overdracht van bevoegdheden op regeringsnivo. Doelstellingen op milieugebied gaan dan volledig de mist in. Niets selectieve groei, kijk maar naar het verdrag van Rome. Bovendien is er in Europa nauwelijks enige democratische controle. Maar dat onderken je zelf ook.”

Pronk: „Niet internationaliseren is voor het milieu ook geen oplossing, kijk maar naar de Rijn. In het beste geval bereik je dat er in enkele hoekjes van Europa aan verbetering van het milieu wordt gewerkt. Dat heeft niet zo gek veel zin. Dus moet je de strijd op een hoger niveau voeren.”

Beckers: „Je moet in Europa doen wat je kunt, maar je moet tegelijkertijd druk uitoefenen en als het kan, elders bondgenoten zoeken voor wat je wilt bereiken.”

Pronk: „Maar, Ria, dat spreekt toch vanzelf...”

Beckers: „Nee, jij wilt bevoegdheden overdragen. Ik vind dat levensgevaarlijk.”

Speeltuin

Pronk: „Links moet op dat internationale nivo het gevecht zien te winnen. Als je het gevecht wint in een dorp, is dat niet interessant. Dat dorp wordt langzaam maar zeker steeds verder in de eigen manoeuvreerruimte beperkt. Deeloplossingen zijn steeds minder van waarde. Links moet internationaal aan machtsvorming gaan doen. Dat kunnen we niet langer uitstellen. Ondernemingen en banken hebben al zo'n grote voorsprong. Tien jaar geleden was ik ook zo'n voorwaardelijk Europeaan. Ik vond dat je pas over moest dragen als je zeker was dat het goed ging. Maar het werkt zo niet. Het duurt te lang. Je moet eerst overdragen en dan proberen macht uit te oefenen.”

Beckers: „Ik wil ook invloed uitoefenen. Maar het is een illusie te menen dat je met Kohl en Thatcher kunt ontwapenen. Als je hun kernbepaling wilt beïnvloeden moet je andere bondgenoten zoeken en tegenover hen gaan staan. Je kunt de West Europese Unie niet voor ontwapening gebruiken. Waarom zoek je elders geen bondgenoten. Jullie denken dat je macht hebt als er internationaal maar goede beslissingsstructuren zijn. Net als jullie met de nationale staat hebben gedacht.”

Pronk: „Vroeger wilde ik, net als jullie uit de NAVO stappen. Maar het heeft nu voor mij geen zin om in de speeltuin te blijven. In het kabinet Den Uyl hebben we internationale invloed uitgeoefend. Er is veel meer mogelijk dan nu gebeurt. Mijn kritiek op het huidige buitenlands beleid is dat men achter anderen aanhooft. Er wordt niets geprobeerd.”

Kortzichtig

Pronk: „Ik denk dat we bij de volgende verkiezingen weer zetels aan jullie zullen kwijt raken. Dat wordt zeer onderschat in de PvdA. Men denkt dat het met het uitdelen van die ene harde klap aan jullie nu ook afgelopen is. Dat zal niet het geval zijn en het is onverstandig om daar niet op te letten. Persoonlijk beschouw ik *Schuivende Panelen* als een links rapport. De titel is in dat opzicht achteraf gezien wat minder gelukkig gekozen. Toch verbaas ik me erover dat het door mensen die niet kunnen lezen, wordt geïnterpreteerd als een rapport dat de PvdA naar rechts wil trekken. Het pleit voor versterking van de publieke functie en van milieuoverwegingen. Het kiest voor meer maatschappelijke gelijkheid. Het rechtse, D'66-achtige vloeit alleen voort uit een nuancering van de rol van de overheid als een centralistische, bureaucratische instelling. Onze vraag is hoe je die laatste optiek verenigt met de linkse

noodzaak om publiek in te grijpen. Het rapport is meer bedoeld om jullie reactie af tot mijn verbazing heb ik na zes jaar afwezigheid gemerkt dat de kleine linkse partijen voor de PvdA geen referentiekader meer vormen. Er wordt nauwelijks meer over gepraat. Ik vind dat niet alleen vreemd, ik vind het ook verkeerd en kortzichtig. Er zijn, ondanks de verschillen, toch gezamenlijke, linkse opvattingen. Overigens houdt ons rapport zich helemaal niet met deze kwestie bezig.”

Beckers: „Ik snap wel dat CDA en VVD dit rapport als een toenaderingspoging beschouwen. Uit onvrede met de polarisatiestrategie uit het begin van de jaren zeventig, kiest de PvdA nu al weer bijna tien jaar voor meer harmonie. Dat zit ook in dit rapport. Ik erken dat de polarisatie niet veel heeft opgeleverd, maar de voortdurende toenadering naar het midden is al evenmin succesvol. Ik denk dat PPR en PvdA nog ongeveer in dezelfde positie tegenover elkaar staan als tien jaar geleden. Over het milieu en over

„We dwingen hen niet in verdedigende houding”

arbeid blijven we het fundamenteel oneens. Over de individualisering, over verzelfstandiging als basis voor solidariteit staan we in theorie dicht bij elkaar. Maar ik snap niet hoe jullie dan de optie kunnen open houden dat er uitkeringen komen ter hoogte van 50% van het huidige minimum.”

Pronk: „Eerst het milieu. Jullie zullen je in erg veel bochten moeten wringen om de verschillen tussen ons te benadrukken. Tenzij de partij onze vergaande voorstellen niet overneemt, en ik ben daar eerlijk gezegd bang voor. Daarom is het goed dat jullie blijven bestaan.”

Op het punt van de arbeid blijven we verschillen. We kennen aan de betaalde arbeid een centrale plaats toe. Het is de basis waarop mensen in de samenleving meedoen. Als er zoveel werk noodzakelijk moet gebeuren, dan moet dat werk worden betaald. Zo voorkom je bovendien dat steeds meer mensen met een steeds lagere uitkering een gemarginaliseerd bestaan leiden. Dat is een hoofdlijn in ons rapport. Iedereen die doet alsof we met onze nadruk op individualisering het „ik-tijdperk” prediken, is malafide bezig. We zien het dualisme in de samenleving juist als de grootste bedreiging.”

JAN DIRX
BRAM VAN OJK

BEA STOLTE OVER OOST-EUROPA: ALS JE INVLOED WILT, MOET JE NIET STEEDS MET KRITIEK RONDLOPEN

Aanleiding voor het gesprek vormt het bezoek dat een delegatie van het partijbestuur in het najaar bracht aan Roemenië. Roemenië staat bekend als een land waar de economische chaos nog groter is dan elders in het oostblok. De mensenrechten worden er systematisch geschonden. Reden om reikhalzend uit te zien naar de bevindingen van de PPR-vertegenwoordigers. Waren zij net zo enthousiast als na het recente bezoek aan de DDR? Hadden zij de Roemenen eens flink de waarheid gezegd? En: Wat verwachten we eigenlijk van de vele gesprekken met officiële staatsvertegenwoordigers?

Bea Stolte woont in Switserland en is sinds een jaar sekretaris-buitenland van de PPR. Zoals het een dergelijke funktionaris betaamt werd ze door het PPR-kongres bij verstek verkozen, omdat ze in het buitenland verbleef. Ze is lid van het dagelijks bestuur van de NOVIB en in die zin „van huis uit” vooral bij ontwikkelingen in de Derde Wereld betrokken. Zo maakte ze dit voorjaar onder meer een reis naar Eritrea, hetgeen erin resulteerde dat het laatste PPR-kongres zijn steun uitsprak voor de aspiraties van de bevrijdingsbeweging EPLF. In de zomer werd voor de PPR de DDR bezocht, recentelijk kwam daar Roemenië bij. Een voorgenomen bezoek aan de Tsjechische officiële vredesraad ging op het laatste moment niet door.

Het bezoek aan Roemenië kan omstrede worden genoemd. Recentelijk kwamen arbeiders er tegen de economische politiek in opstand. President Ceausescu leidt, naar het schijnt, aan een tamelijk hardnekkige vorm van groothedswaan. Tegenstanders van het bewind worden volgens Amnesty systematisch gemarteld. Gorbatsjov is over zijn kollega verre van tevreden. Wat vond de delegatie?

Arbeiders worden wel degelijk serieus genomen. Arbeiders worden rechtstreeks bij de bedrijfsvoering betrokken, en het parlementaire kiessysteem laat steeds meer ruimte voor niet-partijleden.”

Met de mensenrechtenproblematiek is tijdens het bezoek, zo blijkt, zonder meer omzichtig omgesprongen. Het buitengewoon belastende Amnesty-rapport zat in de handbagage en is met een partijvertegenwoordiger besproken. De in het rapport behandelde gevallen van gevangenschap om politieke redenen en marteling zouden volgens de geraadpleegde autoriteit op verouderde gegevens berusten. Als dit al zo is, dan bleef het onduidelijk of de mensenrechtensituatie sinds de tijd van het rapport (dat overigens nog maar net een half jaar uit is) verbeterde.

Integriteit

„Wat we wilden voorkomen is dat we hen in een verdedigende houding zouden dwingen”, zegt Bea Stolte. „Je kunt niet ergens op bezoek gaan en de integriteit van je gastheren in twijfel trekken. Er bestaat een breed scala aan mensenrechten. Voor ons in het westen zijn de vrijheidsrechten erg belangrijk (ook al schenden we ze regelmatig). Daar kiezen ze voor economische gelijkheid, werk en inkomen. Wij vinden ons systeem het beste dat er is, maar dat vinden zij helemaal niet. Basisvoorzieningen hebben bij hen prioriteit. Iedereen heeft werk, scholing en gezondheidszorg zijn gratis. Dat noemen zij mensenrechten. Ze erkennen dat ze vrijheid van meningsuiting alleen toestaan voorzover het socialisme er niet door wordt ondermijnd. We mogen de vrijheid van meningsuiting bij onszelf overigens ook best relativeren. Vaak mogen we zeggen wat we willen, maar helpt het allemaal niets. De informatie die we krijgen is ook geselecteerd, en de Verenigde Staten heeft een behoorlijke staat van dienst in het verspreiden van desinformatie. En kijk eens naar de hetze tegen Eritrea. Als Ethiopië daar napalm gebruikt en dorpen plat brandt, schrijft niemand erover. Als hetzelfde land een aanval van EPLF op een transport uitlokt, dan staan de kranten er vol van. Is dat vrijheid van meningsuiting?”

Om die reden mag je de onvrijheid in Oost-Europa toch niet goed praten?

„Daar zit een dilemma. als je positief bent over de economische keuzen die er worden gemaakt, praat je daarmee de mensenrechtenschendingen nog niet goed. Het zijn verschillende grootheden. Het beeld dat we mensenrechten niet belangrijk zouden vinden is in strijd met de werkelijkheid. Maar we moeten de mogelijkheid om met elkaar contact te hebben, gebruiken. Je kunt de contacten niet zomaar verbreken vanwege de mensenrechtensituatie. Wil je processen daar positief beïnvloeden, dan moet je niet steeds maar met kritiek rondlopen.”

In haar Oost-Europa-kontakten bouwt Bea Stolte voor een belangrijk deel voort op wat er al was. Zo bestaat er met de DDR al een uitgebreid uitwisselingsprogramma, op individuele basis, maar ook groepsgewijs gericht op culturele uitwisseling of politieke discussies. Over ecologie en de positie van ontwikkelingslanden zullen de komende tijd met vertegenwoordigers van de CDU bijeenkomsten worden georganiseerd. Daarnaast wil Bea Stolte in het buitenland-beleid van de PPR meer aandacht voor het Noord-Zuid vraagstuk: „Nederland moet op dit gebied een duidelijker eigen beleid voeren. De internationale organisaties voeren een beleid dat voor de armen in ontwikkelingslanden desastreus is.” De situatie in Zuidelijk-Afrika moet bijzondere aandacht krijgen: „Dat moeten we niet overlaten aan de mensen die er al mee bezig zijn. Ik wil dat we ons met name uitspreken over de destabiliserende rol van Zuid-Afrika in de buurstaten.” Tenslotte krijgt, als het aan Bea Stolte ligt, ook het vluchtelingen beleid wat meer accent: „Ook economische oorzaken of het bestaan van oorlogssituaties moeten als toelatingsgrond worden erkend. Ik vind dat Nederland veel meer vluchtelingen moet gaan opnemen.”

BRAM VAN OJK

Omzichtig

Het beeld van Roemenië is door het bezoek, naar de mening van Bea Stolte, redelijk positief geworden. We kennen de vele kritiek op langzamerhand wel, zo is de teneur in haar beschrijving. Het is hoognodig dat we ons beeld van Oost-Europa bijstellen. Roemenië mag dan niet tot de voorlopers behoren, ook daar zal het luid jubelende „nieuwe denken” niet zomaar onder de tafel verdwijnen. De starre houding van het bewind staat al aardig op de tocht. „Klachten van

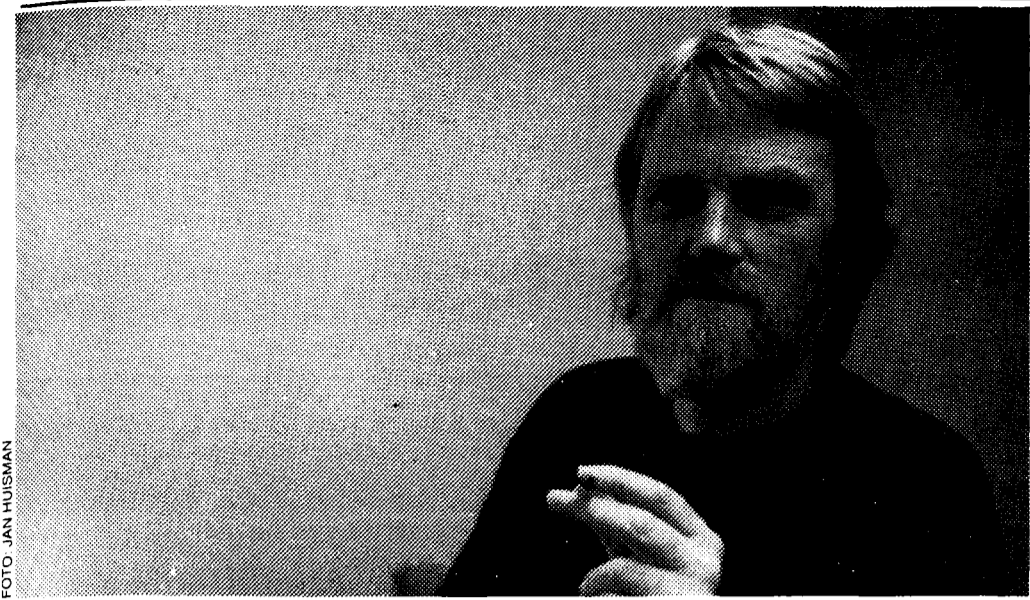

FOTO: JAN HUISMAN

SEKRETARIS VOORLICHTING WIL OPTIMISME UITSTRALEN: 'LINKSE HOOFDPIJN- GEZICHTEN STIMULEREN NIET'

De PPR heeft gekozen voor een nieuwe stijl van politiek bedrijven. De pragmatische benadering, gericht op rendement, krijgt meer kans. De aksentuering van het publiciteitsbeleid past bij deze nieuwe aanpak. Reden om Rouke Broersma, sekretaris voorlichting, zijn licht te laten schijnen op de huidige ontwikkelingen: 'Haalbaarheid is een betrekkelijk begrip'. Jan Huisman zocht hem op in Assen.

In zijn werkkamer op de pedagogische academie blijkt een eenvoudige, doch complete drukkerij geïnstalleerd te zijn. Mijn vriendelijke gastheer, met een zeventiger jaren outfit, geeft een korte uiteenzetting over het belang van deze apparatuur voor zijn taalonderwijs. Zijn exposé is rustig en serieus. Kenmerken die ook tijdens het interview zijn spreekstijl typeren. Voor het partijbestuur is het proces van heroverweging gunstig verlopen. Toch weet Rouke Broersma niet of hij, als bestuurslid, bij de uitvoering betrokken zal zijn. Bij zijn keuze om al of niet herkiesbaar te zijn speelt de evaluatie van het laatste kongres ook een rol. Hij is voorzichtig: "Het aannemen van de heroverwegingsvoorstellen heeft te lang geduurd. Op het voorjaarskongres had de zaak beklonken moeten worden. Vernieuwing moet schoksgewijs gebeuren. Als je de zaak uitsmeert verloopt het wel rimpelloos, maar verliest het ook zijn effect. Desalniettemin zijn de voorwaarden aanwezig voor een vruchtbare uitwerking van het heroverwegingsrapport. De discussie over 'Een beweeglijk antwoord' vond ik een tikkeltje teleurstellend. Herbevestiging van je radikaliteit is niet erg beweeglijk, vooral gezien in het licht van grote veranderingen, zoals in de Sovjet Unie. Van de andere kant bevat me die karaktervastheid ook wel."

Het nieuwe publiciteitsbeleid, of de permanente kampanje, hoe moet die gestalte krijgen?
"Een belangrijke voorwaarde om een goed publiciteitsbeleid te kunnen voeren ontbreekt. Dat is een full-time, professionele voorlichter. Zit er op dit moment echter niet in. We zijn te klein, hebben te weinig geld. Dus we moeten roeien met de riemen die we hebben. Gaandeweg moeten we komen tot een ombuiging binnen de begroting, zodanig dat er vaker en regelmatig geadverteerd kan worden. Die mogelijkheid is nu aanwezig. Daarnaast moet het partijbestuur, met name de sekte inhoudelijk, met goede verhalen komen."

Pendelen
Bestaat het gevaar niet dat een PPR van de haalbare alternatieven teveel op de PvdA gaat lijken?
"Haalbaarheid is een betrekkelijk begrip. Wat voor de PvdA een aantal jaren terug nog haalbaar was, is dat inmiddels niet meer. Neem de 25-urige werkweek. Vroeger was het zo: 'het moet, dus maken we het haalbaar', nu is het omgekeerde het geval: 'wat haalbaar is moeten we zien te realiseren'. Die instelling past niet bij de PPR. We moeten pendelen tussen het startpunt in de realiteit en een duidelijke inspiratiebron, een utopie ofwel een plek waar je naar toe wilt."

Veel politiek geëngageerde mensen uit de jaren zeventig hebben nu de politiek in de koelkast gezet. Men richt zich meer op zichzelf (kariëre, cultuur, zelfonderzoek). Dat laatste kan ook gezegd worden van de nieuwe generatie jongeren.

Hoe wil je deze groepen weer bereiken?

"De nieuwe PPR probeert het aardige, het creatieve

aspect, het spannende element van de politiek weer herkenbaar te maken. Daarnaast is er veel oog voor de individuele vrijheid. Dingen die tot de verbeelding van deze groep kunnen spreken.

In de PvdA wil men af van de identifikatie met de 'looser'. Men is zich op het midden en wat daar boven zit gaan richten. Een PPR die zich alleen met deze groep identificeert is niet mijn PPR. Al moet je toegeven dat er sprake is van toenemend egoïsme, materialisme en ook vervreemding, vereenzaming, een andere kant is er ook nog. Er is een duidelijke behoefte om samen iets te beleven. Een EO-landdag, waar tienduizenden jongeren op af komen, bewijst dat. En neem bijvoorbeeld de enorme belangstelling voor het milieu. De belangstelling voor de Veronica-Greenpeacedag was overweldigend."

Lef

De PPR moet een actieve rol in de openbare discussie gaan spelen. vindt het partijbestuur. Is deze rol niet overgenomen door professioneel werkende belangengroepen, zoals de Raad voor het Milieubeheer en het IKV, om er een paar te noemen?

"Je moet jezelf niet te laag inschalen. Zo'n idee van de werkplaats voor het basisinkomen biedt nieuwe mogelijkheden om politieke partijen en maatschappelijke bewegingen te verbinden. Je kan meer onderwerpen bedenken, die zich lenen voor een dergelijke constructie. Sociale verdediging bijvoorbeeld."

Je noemt nu twee specifieke PPR-thema's. Erg interessant, maar in de publieke opinie geen 'hot-items'.

"Ja, dat moet ik toegeven. Als het echt belangrijk wordt gaat iedereen zich roeren. Dan val je als kleine partij snel weg. In de pers wordt bijvoorbeeld de bijdrage van ons, de groene partij, in het milieudebat niet eens vermeld. Wel wat Nijpels heeft in te brengen en de grote partijen, met name de VVD en de CDA. In de jaren zeventig was dat anders. Toen heeft de PPR met een aantal nieuwe, aandachttrekkende thema's en acties, de publieke opinie beïnvloed."

Hoe dan ook, je moet weer een interessante en electoraal bedreigende faktor worden. Nu de grote drie partijen steeds meer naar elkaar toe kruipen moet je de vergrote kans op profilering uitbuiten. De discussie met de PvdA, maar ook met het CDA en de VVD, moet weer op een stevige en gezaghebbende manier gevoerd worden. Je moet ook weer de lef krijgen om onverwacht uit de hoek te komen, om op het randje te gaan lopen. Mensen moeten af en toe van je opkijken."

Wat moet ik me bij de gepropageerde vrolijke manier van politiek bedrijven voorstellen?

"Kan ik misschien het beste aan de hand van een voorbeeld toelichten. Alweer enige jaren terug sprak ik met een kennis over de PPR. Hij vertelde me onze ideeën prima te vinden. Als hij echter een keuze moest maken tussen een avond met Nijpels en Van Agt en een avond met Beckers en Den Uyl, dan zou hij voor de eerste mogelijkheid kiezen. Al dat lijden van de wereld, dat op de hoofdlijngezichten van links valt af te lezen, werkt niet stimulerend. Naast woede en verontwaardiging moet je ook het geloof in oplossingen uitstralen. Als je op een manier bezig bent dat de mensen gaan denken 'ze geloven er zelf niet in', dan kan je wel ophouden."

JAN HUISMAN

PPR-JONGEREN KIEZEN AMBITIEUZE VOORZITTER: 'IK WIL NIET ONGEMERKT AAN NEDERLAND VOORBIJ GAAN'

Op 28 november werd hij gekozen tot voorzitter van de PPR-jongeren. Een paar dagen later konden we hem aanschouwen in het TV-programma Nieuwsspits van de populaire presentator Frits Spits. Hij praat als een politicus in spé, zonder echter te vervallen in onbenulligheden, en geeft gerichte ter zake doende antwoorden op de vragen. Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is citeert hij uit het boek van Gorbatsjov en vermeldt er en passant bij dat dit op pagina 133 staat. De 23-jarige student bestuurskunde houdt van het uitgaansleven en goede 'doorwrochte' Russische literatuur. Was getekend: Michiel Plugge.

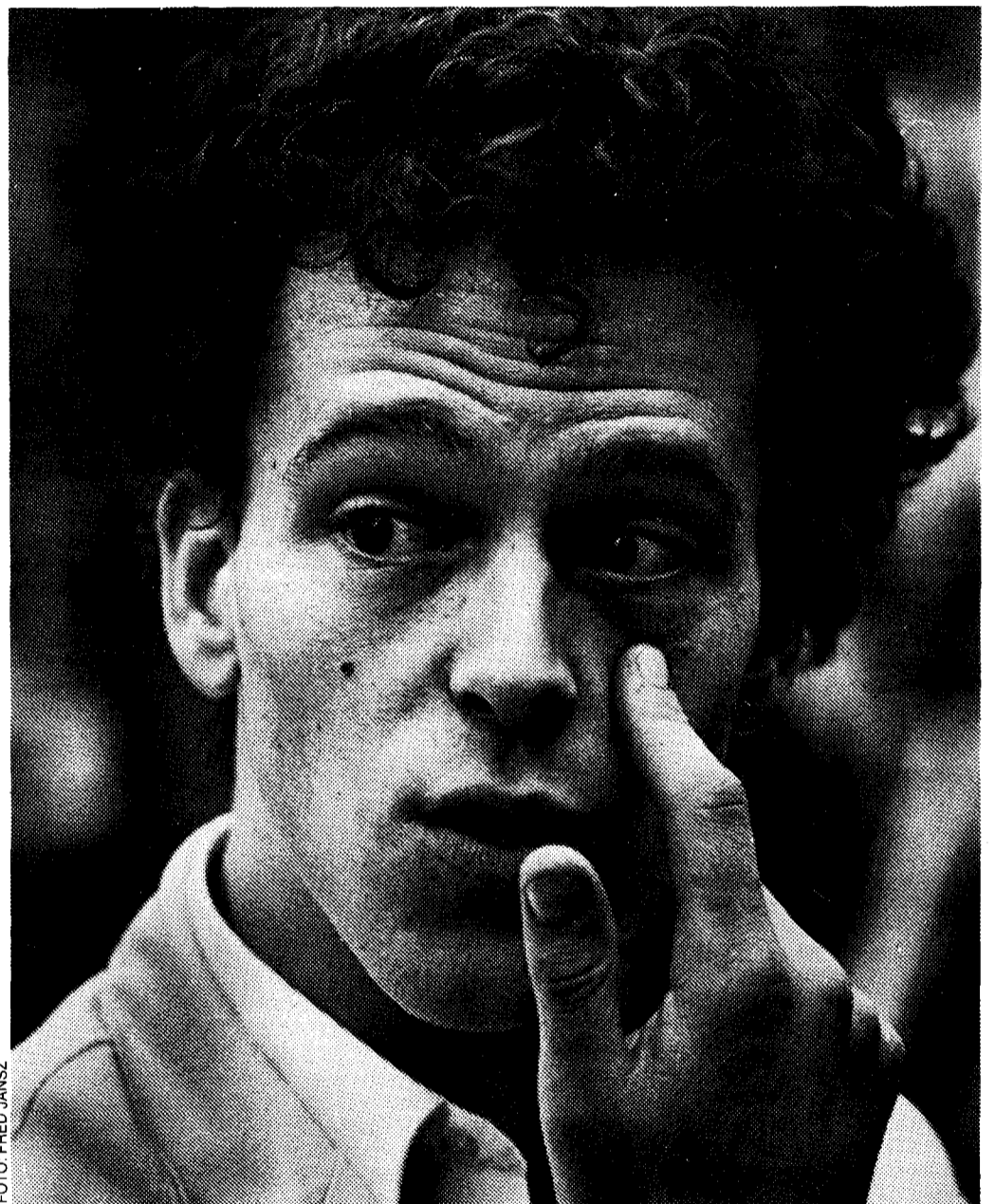

FOTO: FRED JANSZ

Over was hij met de PPR-jongeren wil gaan doen.
"Het inhoudelijke werk wordt mijn eerste prioriteit. Afgelopen jaar hebben we vrijwel al onze tijd in het werven van nieuwe leden gestoken, omdat we - om voor subsidie in aanmerking te komen - 1000 leden moesten hebben. Op zich is veel leden werven belangrijk want dan wordt je als organisatie groot en stevig, en het geeft je aanzien. Het probleem is alleen dat het ten koste gaat van het inhoudelijke werk. Dit heeft het laatste jaar geleden. We willen dit inhoudelijke werk ook duidelijk naar buiten gaan brengen. Zo hebben we pas het idee gelanceerd voor een 'Den Haag Vandaag' voor jongeren. Met dit plan zijn we de boer opgegaan met als resultaat dat we de voorpagina van het 'Nieuws van de Dag' haalden. Op deze manier wil ik meer plannen vormgeven, waarbij ik zelf een voorbeeldfunctie zal moeten vervullen. Over een jaar zullen de afdelingen dit ook moeten kunnen omdat het natuurlijk niet op de schouders van één persoon terecht mag komen. Vroeger gebeurde deze dingen overigens ook wel eens. Zo heeft de afdeling Limburg een hele vruchtbare periode gehad. Maar dit waren toch vooral incidentele zaken. Daar zit geen perspectief in. Het moeten meer dan incidenten worden."

Ten dode opgeschreven

Over de relatie tussen de PPR-jongeren en de PPR.
"Het is ook een belangrijke taak van mij om goede contacten met de PPR te onderhouden. Gelukkig zijn deze contacten al regelmatig aanwezig omdat we in hetzelfde pand zitten en ook makkelijk bij de fractie kunnen binnenlopen. We moeten de partij konstant op de ideeën en belangstelling van de jongeren attenderen. Kijk, de PPR is ten dode

opgeschreven als ze de jongeren niet bij de partij betreft. Dit zullen ze vast wel beseffen omdat je met 2 zetels weinig risico kunt nemen. Dit betekent dat de partij haar activiteiten ook op jongeren moet richten en begrijpelijke taal moet spreken. Anders gezegd, je moet op een concrete manier duidelijke middelen aanpakken. Dit gebeurt niet altijd. Neem nu de laatste Radikalenkrant. In een stuk over de schuivende panelen schrijft Jan Dirx dat je macht moet bestrijden op het nivo waarop het zich concentreert. Dat zal best, maar wat betekent dit nu concreet? Inhoudelijk willen we meer dingen naar de PPR toe dragen. Dit hebben we in het verleden nooit zo veel gedaan. We gingen ieder jaar al wel mee naar een kaderweekend, maar daar kwam door gebrek aan voorbereiding altijd weinig uit. Nu gaan we dit beter voorbereiden en de mensen bestoken met dingen waar we zelf mee bezig zijn. We gaan een andere houding aannemen dan voor kort. Vanuit onze eigen interesses willen we bijdragen aan het inhoudelijke werk van de PPR."

Gorbatsjov

Over jongerenkultuur. "Het is eigenlijk grappig om te zien hoe een jongerenkultuur eigenlijk ontstaat. De steekwoorden zijn vrijheid, gelijkheid and zelfstandigheid. De vrijheid ontstond in de jaren vijftig. Het was de tijd van de Rock en Roll en feestjes. De jongeren kwamen voor het eerst als een echte groep naar voren. In de jaren zestig was die vrijheid inmiddels verkregen en begon het streven naar gelijkheid. De jaren zeventig waren een soort overgangperiode met ondermeer het punk-tijdperk. Inmiddels is zelfstandigheid het steekwoord van de

lees door op pag. 6.

DREIGING MET BOYKOT HEEFT SUKSES:

FREONENOVERLEG WEERT SPUITBUSSEN MET CFK

Met uitzondering van l'Oréal hebben de Nederlandse kosmetika-fabrikanten, onder druk van een consumentenboykot, besloten geen cfk's meer in hun spuitbussen te doen. De productie van deze voor de ozonlaag zo bedreigende bussen was de laatste jaren weer sterk toegenomen. Het zogenaamde 'freonenoverleg' tussen milieuorganisaties en de PPR heeft, na het succes met de spuitbussen, besloten door te gaan. Ook in de koelmiddelensektor en in schuimplastics moeten cfk's worden geweerd.

tie (circa 750.000 ton per jaar) zal dit gehalte met circa 6% per jaar stijgen.

Alom is men dan ook overtuigd van de noodzaak om het gebruik van cfk's terug te dringen. Verregaande maatregelen worden echter verhinderd door kortzichtige economische belangen van een aantal bedrijven (o.a. ICI in Engeland), die verhinderen dat de noodzakelijke internationale maatregelen genomen worden. Ondanks het feit dat er voor vrijwel alle toepassingen ook alternatieven voorhanden zijn, is de industrie blijbaar zonder druk via allerlei acties niet bereid om te stoppen met het gebruik van cfk's.

In 1987 nam de stichting Natuur en Milieu het initiatief tot overleg tussen verschillende groeperingen (Natuur en Milieu, Konsumenten Kontakt, Milieudefensie, IUCN-ledencontact, Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen, Konsumentenbond, Strohalm en, gezien de in het verleden gevoerde acties, de PPR). Hieruit ontstond het zogenaamde landelijk freonenoverleg van waaruit verschillende activiteiten ondernomen werden. Naast de publiciteit in de eigen milieubladen werden de producenten van cfk's in Nederland (AKZO en DuPont) benaderd, evenals de gebruikers zoals de kosmetika-industrie.

De producenten reageerden afhoudend en verwezen naar de internationale onderhandelingen over de beperking van de productie van cfk's. Ook de Nederlandse Kosmetikavereniging reageerde namens alle kosmetikafabrikanten afwijzend en stelde zelfs dat 'de betrokken leden op dit moment geen concrete toezeggingen zouden doen betreffende de datum waarop het gebruik van cfk's als drijfgas stopgezet zou worden'. Ook de NAV reageerde afwijzend.

In 1974 ontdekten Amerikaanse onderzoekers dat chloorfluorkoolwaterstoffen (cfk's) niet of slechts in geringe mate in de atmosfeer werden afgebroken. De toename van de concentratie in de atmosfeer was zodanig dat de beschermende ozonlaag aangetast werd. Deze ozonlaag werkt als filter voor de schadelijke UV-straling. Door verlaging van het ozongehalte in de ozonlaag zal deze straling het aardoppervlak bereiken. Hierdoor kunnen allerlei schadelijke effecten optreden, zoals toename van de kans op huidkanker, schade aan landbouwgewassen en aan het leven in zee. Toen de negatieve gevolgen van het gebruik van cfk's bekend raakten, werden over de hele wereld boycotacties opgezet. In Nederland nam de PPR in 1975 het initiatief tot een boycotactie tegen de spuitbussen. Hierbij werden ook allerlei milieuorganisaties en ander politieke partijen benaderd om mee te werken.

Mede doordat de spuitbus als symbool van de negatieve gevolgen van de consumptiemaatschappij werd beschouwd had de actie een groot succes. De verkoop van spuitbussen in Nederland daalde van circa 79 miljoen in 1974 naar 47 miljoen in 1979. In een aantal landen (Verenigde Staten, Canada, Zweden) werd zelfs het gebruik van cfk's als drijfgas verboden. De Europese Gemeenschap besloot dat met ingang van 1981 het gebruik van cfk's in spuitbussen 30% minder moest zijn dan in 1976. Doordat in Nederland de markt van de door de PPR gestarte boycotacties instortte, voldeed Nederland zondermeer aan deze eis.

Stilte

De aandacht voor de afbraak van de ozonlaag nam daarna af. Nieuwe milieuproblemen kondigden zich aan. De productie van spuitbussen steeg weer dusdanig dat de spuitbusindustrie al over rekordcijfers voor de verkoop in 1987 spreekt, zelfs wordt verwacht dat de verkoopcijfers van 1979 geëvenaard zullen worden. Volgens de Nederlandse Aërosol Vereniging NAV wordt in ongeveer 10% van de geproduceerde spuitbussen cfk's gebruikt als drijfgas. Echter uit een marktonderzoek van Konsumenten Kontakt bleek dat circa 20% van de in de handel zijnde spuitbussen cfk's bevat. Geschat wordt dat circa 50% van de uitstoot van cfk's in Nederland afkomstig is uit spuitbussen. Andere belangrijke bronnen zijn de koel- en vriesapparatuur en de schuimplasticfabrikage.

Freonen

In 1984 ontdekten Engelse onderzoekers een gat in de ozonlaag boven Antarctica. Dit gat blijkt jaarlijks verder te groeien en strekte zich zelfs al uit over delen van de bewoonde gebieden. Ook werd het bewijs geleverd dat de belangrijkste oorzaak het toenemend gehalte aan cfk's was. Op dit moment bedraagt de concentratie in de onderste luchtlagen circa 0.5 delen cfk's per miljoen delen lucht. Bij de huidige produk-

Gelukkig bleken er bedrijven te zijn die milieuvriendelijker denken dan de bedrijfsorganisaties, want het eenheidsfront werd snel verbroken: één van de leden

van de cosmetikavereniging (GABA in Almere) deelde mee dat ze met ingang van 1 januari 1988 geen cfk's meer in haar spuitbussen stopt. Naar aanleiding van het spuitbussonderzoek van Konsumenten Kontakt werden dit najaar alle betrokken bedrijven aangeschreven. Een aantal zegden direkt toe het gebruik van cfk's zo spoedig mogelijk, d.w.z. begin 1988, te stoppen. Een drietal bedrijven wees het dringende verzoek af, waaronder l'Oréal (een belangrijke marktleider op het gebied van de cosmetikaprodukten).

Boycot

In het freonenoverleg werd daarom besloten om een boycotactie tegen het gebruik van spuitbussen met cfk als drijfgas te starten omdat voor deze toepassingen allerlei alternatieven voorhanden zijn. De aandacht zou vooral gericht worden op de drie kosmetikabedrijven.

De betrokken fabrikanten werden op de hoogte gesteld van de start van de actie. Spoedig daarna kwam er bericht binnen van twee van de drie dwarsliggende kosmetikafabrikanten, dat ze zo spoedig mogelijk zouden stoppen met het gebruik van cfk's! Ondanks alle beweringen in de afgelopen jaren van de aërosol-industrie dat er geen alternatieven zouden zijn, blijkt nu dat onder deze druk de bedrijven schijnbaar toch op korte termijn andere mogelijkheden in huis hebben. Alleen l'Oréal volhardde in haar standpunt. Onlangs werd bekend dat het Ministerie van VROM met de aërosol-industrie een afspraak zal maken over een vermindering van het gebruik van cfk's als drijfgas in spuitbussen. Voor 1990 zal nog maar 3% van de spuitbussen, die op de Nederlandse markt verkocht worden dit drijfgas mogen bevatten. In wezen is deze afspraak al achterhaald. De onder druk van de boycot gedane toezeggingen zijn al dusdanig dat halverwege 1988 nog maar een paar procent van de spuitbussen cfk's bevatten. Met het succes op het spuitbussengebied zijn we er nog niet: ook de andere cfk-bronnen moeten aangepakt worden. Het freonenoverleg gaat daarom verder en zal de aandacht gaan richten op de koelmiddelensektor en op de producenten van die schuimplastics, waarbij cfk's als blaasmiddel gebruikt worden. Hierin kunnen ook de PPR-gemeenteraadsleden een belangrijk aandeel hebben, door in de gemeentelijke bouwverordeningen een artikel op te laten nemen waarin het gebruik van dergelijke schuimproducten niet toegestaan is.

De konsument wordt opgeroepen om geen spuitbus meer te kopen, die de ozonlaag bedreigt. Of spuitbussen dergelijke drijfgasen bevatten, is, in de meeste gevallen, op de verpakking te zien. Voor iedereen die aan de actie mee wil doen is een gratis aktiepakket beschikbaar (aan te vragen bij Milieudefensie, Spuitbusactie, Damrak 26, 1012 LJ Amsterdam)

COR WORRELL

vervolg pag. 5

jongeren geworden. Jongeren zijn steeds zelfstandiger geworden en ook meer op zich zelf aangewezen. Hierdoor zijn ze bijvoorbeeld ook moeilijker mobiliseerbaar als groep. Een frappant voorbeeld van die zelfstandigheid staat in een onderzoek over het denken van jongeren. Op een vraag over ouderen zei een meisje dat ze altijd maar over de jeugd klagen. "Ze hoeven toch niet te zeuren want ze hoeven toch niet te leven" voegde ze er aan toe. Zelfs een zo belangrijke kwestie als het leven is bij jongeren een eigen keuze geworden. Dit is opgebouwd uit het veroveren van vrijheid uit de jaren vijftig en de gelijkheid uit de jaren zestig.

Ver voor Sinterklaas kreeg ik al het boek van Gorbatsjov. Die schrijft op pagina 133 dat je niet bij jongeren in het gevele moet komen door ze schouderklappes te geven, maar dat je ze moet onderwijzen, door ze verantwoordelijkheid te geven. Daar ben ik het helemaal mee eens. Je kunt in de kroeg wel vriendelijk een arm om een jongere heen slaan, maar je moet ze juist verantwoordelijkheid geven. Kijk ook eens binnen de PPR. Ik heb de stellige indruk dat jongeren vooral goed zijn voor acties en het de straat opgaan. Het wordt al veel moeilijker om tussen een fractiebespreking te komen."

Flotte kleren

Over de leden van de PPR-jongeren. "Het aantrekkelijke bij ons is dat onze leden geen homogene groep vormen. Dit zie je bijvoorbeeld wel enigszins bij de jongerenorganisatie van de PSP en de JOVD. Natuurlijk hebben wij ook ons eigen kultuurtje, dat wisselt met de mensen die actief zijn. Je vindt bij ons mensen met een muzieksmaak variërend van Chopin tot The Div. Kwa kleding zijn we netjes. De meeste PPR-jongeren zijn gekleed in leuke kleren met vlotte kleuren. Geitewollensokken? (Ietwat geïrriteerd) Nee, dat is volledig off the record. Als de PPR van dat imago af wil; bij de jongeren zijn ze daar van af. Ik wil er ook niets meer over horen. Uit een onderzoekje van onze vorige voorzitter bleek dat onze leden vooral geïnteresseerd zijn in kernwapens en vrede in het algemeen. Verder scoorden meiden en racisme en migratie erg hoog. Ook milieu, huisvesting en inkomen waren belangrijke interessepunten."

Over zijn persoonlijke ambities: "M'n politieke ambitie is op dit moment een goede voorzitter van de PPR-jongeren te zijn. Later zien we wel verder. Of ik ambities ben? Ik denk het wel. Mijn doelstellingen plaats ik altijd zeer hoog, maar dat is meer een manier van denken. Als het aan mij ligt ga ik niet ongemerkt aan Nederland voorbij."

MARC BROERE

LUBBERS WIL NIEUWE LOONMATIGING

FINANCIËLE KRISIS IS MASKER VOOR KABINET

De regeringsfrakties en de PvdA hebben elkaar gevonden bij de bestrijding van de langdurige werkloosheid. Bij de behandeling van de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, hield PPR-kamerlid Ria Beckers haar hart vast: „Welk uitzicht wordt langdurig werklozen in de praktijk eigenlijk geboden? Wij zijn bang dat zij verplicht moeten deelnemen aan onvolwaardig werk tegen onvolwaardige arbeidsvoorwaarden, op straffe van korting op de uitkering.”

Langdurig werklozen komen in de plannen van de PvdA (wetsvoorstel Buurmeyer-Leijnse) in dienst van een arbeidspool. Er komen arbeidsplaatsen voor een jaar, waarna je, als alles goed gaat, binnen drie maanden uit de pool weer een baan krijgt aangeboden. Als je meer gaat verdienen dan het minimumloon, ben je verplicht om korter te gaan werken. „Als het op vrijwillige basis gebeurt, lijkt dit me een uitstekend plan”, zei Ria Beckers in de Tweede Kamer. „Het probleem is dat de heer Buurmeyer zegt dat het passende arbeid is. Er wordt dus gekort op je uitkering als je niet meedoet.”

De PPR-fractie had niet alleen kritiek op de plannen van de PvdA. Beckers verweet het kabinet verregaande laksheid: „Op een werkgelegenheidsbeleid is zelfs in de verte nog geen zicht. Geen extra overheidsinvesteringen, geen stimulering van arbeidsintensieve bedrijvigheid, geen stimulering van algemene arbeidstijdverkorting; Sociale Zaken richt zich uitsluitend op arbeidsmarktbeleid en kneedt hiermee het arbeidsleger naar het door de werkgevers gedikteerde model.”

Voor de verbetering van de werkgelegenheid onder minderheden wordt al helemaal niets gedaan. Het Nederlands Centrum voor Buitenlanders heeft de PPR-fractie er per brief op gewezen dat er zelfs op grote schaal bij voorrang allochtone werknemers worden ontslagen. Voorbeelden: 140 ontslagvergunningen (in overgrote meerderheid voor allochtonen) bij Thomassen en Drijver, hetzelfde beeld bij Verolme Botlek en bij een platenfirma in Haarlem.

MICHEL SABEROLLE

Het wordt hoog tijd dat de arbeidsbureau's de al lang in het aktieprogramma aangekondigde anti-diskriminatie-circulaires krijgen, vond Ria Beckers.

Aanval

Zolang het op deze manier doorgaat, is er geen enkele kans dat het kabinet de zelfgekozen doelstelling van 500 duizend werklozen in 1990 bij benadering haalt. „Dat weten we al lang”, zei Beckers toen de Tweede Kamer bij gelegenheid van de Europese Top in Kopenhagen, twee weken na de begrotingsbehandeling opnieuw de Nederlandse inspanning besprak. De brief die het kabinet bij die gelegenheid aan de Tweede Kamer schreef suggereert al dat beurskrach en lage dollarkoers voor het niet-halen van die werkgelegenheidsdoelstelling verantwoordelijk zijn. Niets is minder waar, zo vindt de PPR-fractie. Het kabinet is zelf verantwoordelijk, omdat het alle aandacht richt op het verbeteren van de werking van de arbeidsmarkt (aanbod-ekonomie), terwijl er van stimulering van ekonomische aktiviteit geen sprake is: „Waarom kijkt men niet naar de zorgwekkende stagnering van de investeringen? Er stromen toch meer dan voldoende investeringspremies naar het bedrijfsleven?”

Minister-president Lubbers mag dan op het FNV-kongres hebben gezegd dat hij voelt voor stimulering, uit de kabinetsbrief over de Europese Top blijkt eerder het tegendeel: belastingsverlaging krijgt de voorkeur boven gerichte investeringsstimulering. Een groot deel van de WIR lekt weg naar het buitenland. Nederland is een van de grootste investeerders in de Verenigde Staten. De PPR wil de basispremie in de WIR afschaffen, en het vrijkomende geld gebruiken om de overheidsinvesteringen te verhogen en op gerichte wijze de particuliere investeringen te stimuleren.

Van verdere loonmatiging om de lagere dollarkoers te compenseren moet de PPR-fractie weinig hebben. „Mijn fractie krijgt daar een beetje de kriebels van”, merkte Ria Beckers flijntjes in de Tweede Kamer op. De presie op de sociale partners komt, haars inziens neer „op een gerichte aanval op de vakbeweging, die loon boven werk zou stellen. Ik zie het liever anders. De vakbeweging eist loon, omdat de herverdeling van werk op niks is uitgedraaid en omdat in een aantal bedrijfstakken bovenmatig veel geld blijft zitten. ...De nieuwste miljardenoverschrijding bij de WIR maakt de roep om loonmatiging des te schrijnender.Ik ben bang dat de financiële crisis als een soort masker wordt gebruikt, waarachter het kabinet zijn ware oogmerk verschuilt. Dat oogmerk is: alle ruimte aan het bedrijfsleven en grotere verschillen in inkomens door de laagste inkomens laag te houden.”

DE MACHOMAAN

Soft is dus passé. Net als 'radikaal links'. Mag niet meer. Werft niet meer. Moet dus weg. Het moet anders. De PPR gaat op zoek naar nieuwe mensen. Uit de spijkerbroek, aan het pak. De oude wijn krijgt een nieuwe zak. En wee de linkse (pardon, ook dit woord is taboe) kiezer die dit zegenrijke vocht niet slurpt.

De partij zal nieuwe mensen hard nodig hebben. Want de oude aanhang haakt af. Snapt ondertussen niets meer van het gezwalk en het trendy yug-dee. De PPR is verworpen tot een onbetrouwbare over-modegevoelige kluc. Inkonsistent en besluiteloos. Intellectuele en inhoudelijke discussie worden geruild tegen even goedkoop als angstig uiterlijk vertoon. En aan echt strategisch denken komen we allang niet meer toe. Want dat zou het bestaansrecht eens aan het wankelen kunnen brengen. Het produkt zelf mag niet ter discussie staan. En dus zal het de verpakking wel zijn. Weg inhoud: wat telt, is identiteit. Dat verpakking en inhoud in broos evenwicht met elkaar bestaan, wordt terzijde geschoven.

Maar wat is identiteit? Met z'n allen roepen dat je toch zo goed bent? Dat alleen op weg naar de verkiezingen de enige juiste keuze is? Werkte het maar zo. Dan konden we volstaan met het bannen van de softies en de radikaal linksen. Er is meer. Het aanmeten van een yup-pak is een hachelijke zaak. Verdacht zelfs, want een wolf past een schaapsvacht nu eenmaal niet. En evenmin een softy driedielig grijs. De nieuwe zakelijkheid is een kronkretisering van de kilte van de rechtse wind die op dit moment waait. Zakelijkheid is niet nieuw. Heeft altijd bestaan, ook in de softie periode.

Wat mij altijd heeft aangetrokken in de PPR, was de beschutting, de warmte, de unieke manier van met elkaar omgaan. Heel anders dan in alle andere politieke partijen die ik ken. Een kwestie van cultuur met een kleine k. De PPR hoort een zachte partij te zijn. Is het toeval dat de PPR als enige voor meer dan de helft uit vrouwen bestaat?

De partijcultuur is gegroeid. Er is met zorg aan gewerkt. Die draai je niet ongestraft zomaar de nek om. Vernieuwing okee. Maar dan wel goed onderbouwd. Bijvoorbeeld door kiezersonderzoek naar inhoudelijke en cultuurpolitieke items. En niet door het onbesuisd afwerpen van de softie blouse en er vlug het snelle pak voor in de plaats. De wind die nu door de partij waait, is de PPR oneigen. Radikaal onwaardig. Kreeert geen identiteit maar doe deze juist verwaaien. De machokultuur in de plaats van de zachte cultuur. De machomaan duwt de PPR in een kulturele armoede die z'n weerga niet kent. Die, naar ik veronderstel binnen 5 jaar zal leiden tot de ondergang van de partij. Tenzij een nieuwe, warme wind van buiten snel opkomt. En niet alleen de rechtse zakelijkheid doet smelten maar ook de PPR haar eigenheid teruggeeft. Want inspelen op nieuwe trends, dáár zijn we sinds kort heel goed in.

André Staas,
Assen.

PANEEL

In de radikalenkrant van 24 november schreef Jan Dirx over het rapport schuivende panelen van de PvdA. Zijn konklusie was dat de vernieuwende PvdA een geduchte konkurrent is voor de PPR. Hoe zit dat? Is het beeld dat na lezing van het artikel overblijft juist? Volgens mij niet.

Jan Dirx is medewerker van de studietichting. Dat is te merken. Hij kijkt met name naar de analyse die uitgaat van internationalisering en beperking van de rol van de staat. Tot zijn genoegen blijken de samenstellers van het PvdA-rapport de publikaties van het wetenschappelijk bureau van hun partij te hebben gelezen. Gebeurde dat met 'onze' publikaties ook maar, hoor je Jan

BRIEVEN

denken. De analyse lijkt hem goed, de uitwerking zal dat dan ook wel zijn. De werkelijkheid is helaas anders. Het rapport doet iets te veel denken aan de automobilist die over zure regen nadenkt en ziet dat hij niets oplost door zijn eigen auto aan de kant te zetten. Alle auto's verbieden in Nederland zal niet lukken en is niet wenselijk. Als we in Nederland alle auto's verboden hebben, kunnen we niet meer concurreren en krijgen we nog steeds zure overgewaaid neerslag. Na dit bedacht te hebben rijdt de automobilist verder. Zo is het ook met de PvdA. Het is verbazend dat Jan Dirx, die toch niet alleen over een wetenschappelijke bril beschikt, niet verder kijkt. "Niet iedereen zal gelukkig zijn met alle uitwerkingen", zegt Jan Dirx. Inderdaad. Maar er zijn toch vrij veel uitwerkingen waar ik mij niet in kan vinden en CDA en VVD wel. Het basisinkomen wordt afgewezen. De economische groei wordt toegejuicht. Het marktmechanisme schept orde. Arbeidstijdverkorting laat men vallen. Ik chargeer een beetje. Maar één ding staat vast: een goede analyse leidt hier tot minder goede konklusies, of eigenlijk: politieke keuzen.

Met de politieke keuzen ben ik dus niet gelukkig. Maar ook op de analyse valt wel wat af te dingen. Neem de consensusvorming. Natuurlijk moet ook een progressieve partij kijken naar de verbreding van haar maatschappelijk draagvlak. Maar hoe zat het ook alweer met belangentegenstellingen. Er zijn toch terreinen waar consensusvorming onmogelijk is? Mannen die hun macht afstaan, werkgevers die willen verdienen aan de produktie en toch op eigen kosten vrijwillig het milieu schoonmaken, ik zie dat nog niet gebeuren. Natuurlijk, een aantal socialistische theorieën zijn verouderd, een bijstelling zal dan ook snel in de richting van de PPR komen. In die zin zie ik met Jan Dirx goede kanten. Maar

het CDA staat niet voor niets te juichen. Een regering met de PvdA komt dichterbij omdat de PvdA moe lijkt gestreden. Misschien moet de PvdA de publikaties van de Wiardi Beckmanstichting beter lezen. In het boek 'De illusie van de democratische staat' zoekt Paul Kalma nog naar andere middelen om invloed uit te oefenen dan via de staat. Daar zal de PvdA op door moeten gaan. Nu dat in het rapport 'schuivende panelen' alleen via versterking van internationale organen geprobeerd wordt, laat ze kansen liggen. Als ik kijk naar de uitwerking van de analyse en de beperkingen ervan kom ik tot ander konklusies dan Jan Dirx. Bij mij overheerst het beeld van de PvdA-kommissie die zich na een aardige analyse akseptabel probeert te maken voor het CDA. De panelen schuiven niet de goede kant op. Het is aan de PvdA om daar verandering in aan te brengen.

Hein Albeda,
Amsterdam

ANACHRONISME

Prima, deze aflevering van de Radikalenkrant. Waardering voor de snelle en uitvoerige verslaggeving van het kongres, dat ik helaas door omstandigheden niet kon bijwonen, én het 'historisch overzicht' betreffende de NAVO, een voorgeschiedenis die tot dusver voor mij in nevelen gehuld was. Daarnaast een punt van een kritiek: die foto op de laatste pagina! Je kunt 'm zien als symbool van de twee uitersten (zo er al niet meer zijn) van de PPR. Ik vind het jammer, zo niet ergerlijk dat alweer dat wandelend anachronisme van de PPR op de gevoelige plaat is vastgelegd en den volke getoond. Is 't verdikeme niet de landelijke pers dan is het wel het eigen blad! En nu was ik als zo blij dat de breiende vrouwen en de geitenwollen sokken ons dit keer be-

spard waren gebleven! Te vroeg dus. Wanneer worden we nu eindelijk eens wijs waar het onze eigen beeldvorming betreft?

Dit moest ik even kwijt, waarvan akte. PS: Ik bedoel niet de heer Waltmans.

Margreet Marang
Hengelo

LADA OF MERCEDES?

Graag wil ik bij 'een beweeglijk antwoord' nog een paar kanttekeningen maken. Nederland, een kritische bondgenoot in de NAVO, met andere lidstaten initiatieven nemen, enz. Natuurlijk, prachtig, moeten we doen. Maar het lijkt mij erg naïef om daar veel van te verwachten. Nederland heeft maar een heel klein stemmetje tegenover de grote broers. Het geeft mij een beetje het gevoel als bij die ondernemingen die in Zuid Afrika willen blijven omdat ze dan nog ten goede kunnen werken. Het enige dat bij de grote bondgenoten door dringt zijn daden. Beste bondgenoten vanaf die en die datum zal Nederland geen kerntaken meer vervullen en vanaf die en die datum moeten alle kernwapens van ons grondgebied verwijderd zijn. De PPR is toch ook een eiser tegen de staat omdat wij deze wapens als onwettig beschouwen. Dan nog even over de konventionele bewapening. Keer op keer is de wapenwedloop aangezwengeld door zogenaamde achterstanden in onze bewapening die achtefameerd bleken te zijn. Daar trappen we toch niet meer in. Het is toch absurd om alleen mannetjes en tanks over en weer te gaan tellen. De SU weet toch immers ook heel goed, dat als zij vijandigheden zou beginnen, zij er niet zeker van kan zijn dat haar Warschau-pactgenoten wel de de goede kant op blijven schieten. Dan die tanks: hebben we daar niet verschillen als tussen een Lada en een Mercedes? Tenslotte nog dit. De enig juiste maatstaf voor het al of niet meedoen aan een wapenwedloop is de hoogte van het defensiebudget.

Wim Smit,
Ermelo

UITERST RECHTS PROFITEERT VAN VREEMDELINGENANGST:

NOORWEGEN GAAT VLUCHTELINGEN WEREN

Op 15 september van dit jaar behaalde de extreem-rechtse Vooruitgangspartij (Fremskrittsparti) bij de gemeenteraadsverkiezingen in Noorwegen een grote overwinning. Deze partij wist haar aanhang meer dan te verdubbelen tot ruim 10%. In de twee grootste steden, Oslo en Bergen, kwam ze zelfs op 18%. Hieronder een beeld van de Vooruitgangspartij. Is in Noorwegen de Quisling-beer weer los?

Men zegt, dat de leider van de Vooruitgangspartij geen nieuwe Quisling is, maar toegegeven wordt dat hij er misschien wel de één of andere trek van heeft. Terje Erikstad, bestuurder van de socialistische Venstrepartij (venstre=links), noemt als eerste oorzaak voor de stemmenwinst van uiterst rechts de persoonlijke populariteit van FP-leider Carl Hagen. "Het is een man die dingen op een gemakkelijke manier weet uit te leggen, en voor de televisie een vlotte indruk maakt." Het hoofdmotief van de FP is zogenaamd de strijd tegen de burokratie: de regereers eisen van alles van de mensen, laten ze veel te veel belasting betalen, en alle politici zijn burokraten. Maar daarnaast was de verkiezingscampagne deze keer heel nadrukkelijk gericht tegen de komst van vluchtelingen.

VERVALSING

Noorwegen was tot nu toe een land met weinig buitenlanders. De grootste groepen daarvan zijn Polen, Denen, Zweden en Britten, met daarnaast kleinere aantallen Pakistani en Vietnamezen. Maar dit jaar en vorig jaar is, zoals overal elders in Europa, het aantal vluchtelingen er sterk toegenomen. Op de weerstanden die dit opriep bij veel Noren weet de partij handig in te spelen. Kort voor de verkiezingen liet Hagen een brief zien die hij van een vluchteling zou hebben gehad. Die schreef, dat heel Noorwegen islamitisch moest worden. Alle kranten brachten het verhaal en citeerden de brief, hoewel snel bleek dat het een vervalsing was. Daar is Carl Hagen zelf ingevlogen en daarover heeft hij zich openlijk beklagd. Maar toen was het kwaad al geschied. Is Hagen een racist? Erikstad beantwoordt die vraag

voorzichtig. "Wij zeggen dat hij gebruik maakt van de aanwezige racistische gevoelens. Maar hij is niet vast te pinnen op racistische uitspraken. Hij zegt niet dat Noorwegen geen vluchtelingen moet opnemen, maar alleen een vastgesteld aantal via het Hoge Commissariaat van de Verenigde Naties. Hij zegt ook niet dat buitenlanders Noorwegen moeten verlaten, maar dat er niet meer bij moeten komen. Maar ongetwijfeld is een deel van de leden van zijn partij wel racistisch te noemen."

Hagen weet met zijn optreden vooral ontevreden kiezers aan te trekken. Opmerkelijk daarbij is, dat die kiezers in meerderheid niet afkomstig zijn van de regerende sociaal-demokraten, maar van de rechtse en zogenaamde tussenpartijen. (De Christelijke Volkspartij en de Centruumpartij worden in Noorwegen 'tussen'-partijen genoemd.) Noorwegen heeft sinds april 1986 een sociaaldemocratische minderheidsregering. De 'Vooruitgangspartij' zit op de wip. De centrum-rechtse partijen vormen ook geen meerderheid. En de Centruumpartij - in Noorwegen een echte centruumpartij - weigerde samen met de Vooruitgangspartij te regeren. Oorspronkelijk was de Centruumpartij een linkse boerenpartij, maar later is ze wat naar rechts opgeschoven. Men weet wat men aan Carl Hagen heeft, maar soms weet men dat niet met de Centruumpartij.

TEGENKRACHTEN

De Vooruitgangspartij is er inmiddels in geslaagd om links en rechts in Noorwegen, beide ongeveer even sterk en op veel punten elkaars tegenstander, op één punt samen te brengen. Onder de huidige linkse regering komt er een restriktief toelatingsbeleid.

Carl Hagen trekt ontevreden kiezers aan

Gedeeltelijk op grond van argumenten die we maar al te goed kennen: van vluchtelingen die het land in willen worden eenvoudig ontkend dat ze reden hadden te vluchten, dat ze geenszins vervolgd werden in hun land van herkomst; dit wordt nu beweerd over Tamils uit Sri Lanka en over Joegoslaven uit Kosovo (voor het merendeel gediskrimineerde mensen uit Albanië). De schrik voor een vooruitgang à la Hagen zit er in. Vooral de Arbeiderspartij (met circa 36% kiezersaanhang), die nu in de regering zit, is geschrokken van de winst, die Carl Hagen met zijn partij boekte. En dit te meer daar zijn aanhang nog lijkt te groeien. Volgens een opiniepeiling in Noorwegens tweede

stad Bergen, die 17 oktober werd gepubliceerd, zou de FP daar met 30% de grootste partij worden. Welke tegenkrachten zijn er in Noorwegen tegen deze ontwikkelingen? In Oslo bestaat een anti-racistisch centrum, opgericht in navolging van 'Kom niet aan mijn makker' in Frankrijk. Verder is er de Noorse vereniging voor asielzoekers NUAS, en het Rode Kruis met haar campagne 'Ja voor een kleurrijke gemeenschap'. Binnen het parlement is alleen de socialistische Venstrepartij tegen de nieuwe regeringspolitiek. Voor deze anti-racistische krachten lijkt de komende tijd heel wat werk weggelegd.

1974
1975
1976

Het kabinet-Den Uyl was aan de macht en de PPR had daar zitting in met 2 ministers en 1 staatssecretaris. Eén van de problemen binnen de coalitie was de abortus. Verschillende wetsvoorstellen lagen op tafel om de toepassing van de abortus beter te regelen. De liberalen en socialisten hadden de handen ineen geslagen en besloten hun wetsontwerpen samen te voegen. Het voorstel Lamberts-Roethof had als strekking dat abortus uit de strafwet moest verdwijnen en dat de vrouw tot een bepaald tijdstip van de zwangerschap recht had op abortus. De konfessionelen wilden abortus wel in de strafwet houden en alleen in noodgevallen een strafuitsluitingsgrond overwegen. Ook binnen de PPR bleek verdeeldheid. In de brievenrubriek van de PPRAK-tiekrant, „De Stem des Volks”, geheten vinden we een uitgebreide discussie over dit gevoelige onderwerp.

Alice de Gier en Elly Jongstra pleitten in december 1974 voor een duidelijk PPR-standpunt over legalisering van de abortus dat uitgaat van het recht van de vrouw zelf te beslissen. In het daaropvolgende nummer van de PPRAK viel Th. Pellemans-Hoovers fel tegen de vrouwen uit. Zij beschuldigde hen ervan maar raak te leven en de regering te willen dwingen in hun straatje voorop te lopen. Ze raadde de twee dames aan, die volgens haar een rustiger, mooier en gemakkelijker leven wilden, zich eens wat te ontzeggen. Dan was abortus in het geheel niet nodig. Ze mochten anderen niet overhalen om evenals henzelf moorden te begaan. Nota bene op door hunzelf verwerkte kinderen. „God behoeft, dat de PPR aan legalisering van abortus meewerkt”.

Henk Stelma uit Groningen schrok ervan dat de naam van de schepper werd gebruikt om het ongehoorden over andersdenkenden kenbaar te maken. „Moet de PPR soms ook een konfessionele-volksverlakkerspartij worden?”, vroeg hij zich bezorgd af. Hij kon wel huilen wanneer allerlei beschuldigingen tegen de „pro- abortus” mensen werden geuit en eindigde zijn brief met de vraag of zij dachten de wereld met kopuleren te verbeteren. Peter van Velzen uit Amsterdam vond al die inzendingen over abortus te veel van het goede. „Als dat ons volk het meeste bezighoudt dan is het wel treurig met ons gesteld.” Het moest nu maar eens over zijn. Het was volgens hem schandelijk dat men zich zo druk maakte over zoiets onbelangrijks en dat terwijl er in de wereld miljoenen wel geboren mensen werden „geaborteerd”. De „klinieken” stonden in het voetbalstadion van Santiago, in de tiggerkooien van Vietnam of op een eiland in de Witte Zee.

Provokatus

In Keerpunt '72, het gezamenlijk programakoord van PvdA, D'66 en PPR stond: „De strafbaarstelling van zwangerschapsverbreking door artsen wordt opgeheven. Dezelfde regels en waarborgen gelden als voor iedere andere medische ingreep.” Toch lagen in de PPR-fractie de standpunten niet op één lijn. In de PPRAK van februari werden de drie verschillende opvattingen die er in de fractie waren op een rijtje gezet. Overeenstemming bestond er over de taak die de overheid had ten aanzien van de materiële voorwaarden waaraan een abortuskliniek moest voldoen. Discussie was er over de vraag of de overheid zich uit diende te spreken over het morele vraagstuk van de toelaatbaarheid van de abortus provokatus. De fractieleden Pier van Gorkum, Leo Jansen, Erik Jurgens en Dilia van der Heem meenden dat de overheid zich terughoudend moest opstellen. Zij vroegen zich af of vanaf het moment van conceptie wel sprake was van leven. Daarnaast was het onzeker of elk ongeboren leven de kans kreeg zich tot een volwaardig mens te ontwikkelen en stond het ter discussie of ongeboren leven beschermd diende te

„December Feestmaand!” roepen de reclamefolders mij toe. En of. Wat een feest! Eerst Sinterklaas met kinderen die bij een willekeurige radiator hun schoen plaatsen en er begerig en bovenal vals bij gaan zitten zingen. Je breekt je nek over die rotschoenen en dan word je ook nog geacht er taaioppopen en snoepkickers in te deponeren. Die heeft Zwarte Piet dan zogenaamd gebracht via het schoorsteenkanaal, de hoogrendementsketel en de verwarmingsbuizen. Die jeugd van tegenwoordig gelooft dat allemaal ook nog, terwijl wij vroeger al op 3-jarige leeftijd kritisch naar de potkachel keken en er het onze van dachten.

Nu struikelen we alweer over de kerstbomen terwijl de opgeschoten jongeren een regen van rotjes op ons laten neerdalen.

Dat kerstfeest zal dit jaar wel niks worden omdat wij ons moeten behelpen met het PPR-kerstdiner van 1983. Frisse wind, leuk. Nieuw elan, prachtig. Maar behoud toch in Godsnaam het goede in onze partij, met name het kerstmenu van Dirx b.v.

Het is dan ook volstrekt begrijpelijk dat

ABORTUSWET VERDEELT RADIKALEN

‘MOET DE PPR EEN KONFESSIONELE VOLKSVERLAKKERS PARTIJ WORDEN’

De PPR is een pluriforme partij. Allerlei soorten en maten leden zijn daarin bijeengekomen op basis van het radicale programma. Hoewel de partij is ontstaan als een afsplitsing van christelijke partijen heeft de PPR nooit één levensovertuiging als leidraad bij het politiek handelen willen kiezen. Het gevolg hiervan is dat bij ethische discussies de meningen vaak sterk uiteen lopen. Een goed voorbeeld daarvan is te vinden in 1975.

worden ten koste van geboren leven. Zij kozen er daarom voor dat de vrouw die het kind draagt de definitieve beslissing moet nemen over het al dan niet aborteren van de vrucht.

Voor Bas de Gaay Fortman en Henk Waltmans zou abortus slechts in een uitzonderlijk geval als mogelijkheid mogen worden overwogen. De principiële bescherming van het nog niet geboren leven behoorde in de wet verankerd te zijn. Deze bescherming mocht slechts wijken voor ernstige bedreiging van het lichamelijk of geestelijk welzijn van de vrouw. Zij kozen voor een „nee-tenzij” wetgeving. Uitgangspunt bij de procedure zou een gezamenlijke beslissing van de vrouw, haar arts en haar vertrouwenspersoon moeten zijn.

Dolf Coppes had in zijn eentje nog een mening. Hij

vond dat de overheid in deze kwestie beslist een norm moest omschrijven. De ongeboren vrucht moest, tenzij er dwingende redenen waren om dat niet te doen, worden beschermd. Mensen die eraan twijfelden of de ongeboren vrucht wel leven was dat beschermd moest worden, zouden gewetensbezwaren tegen de wet kunnen hebben die door de overheid moesten worden erkend. De consequentie van de normstelling door de overheid was dat de vrouw een gesprek over de abortus zou hebben met een vertrouwenspersoon over haar redenen. De definitieve beslissing lag daarna bij haar.

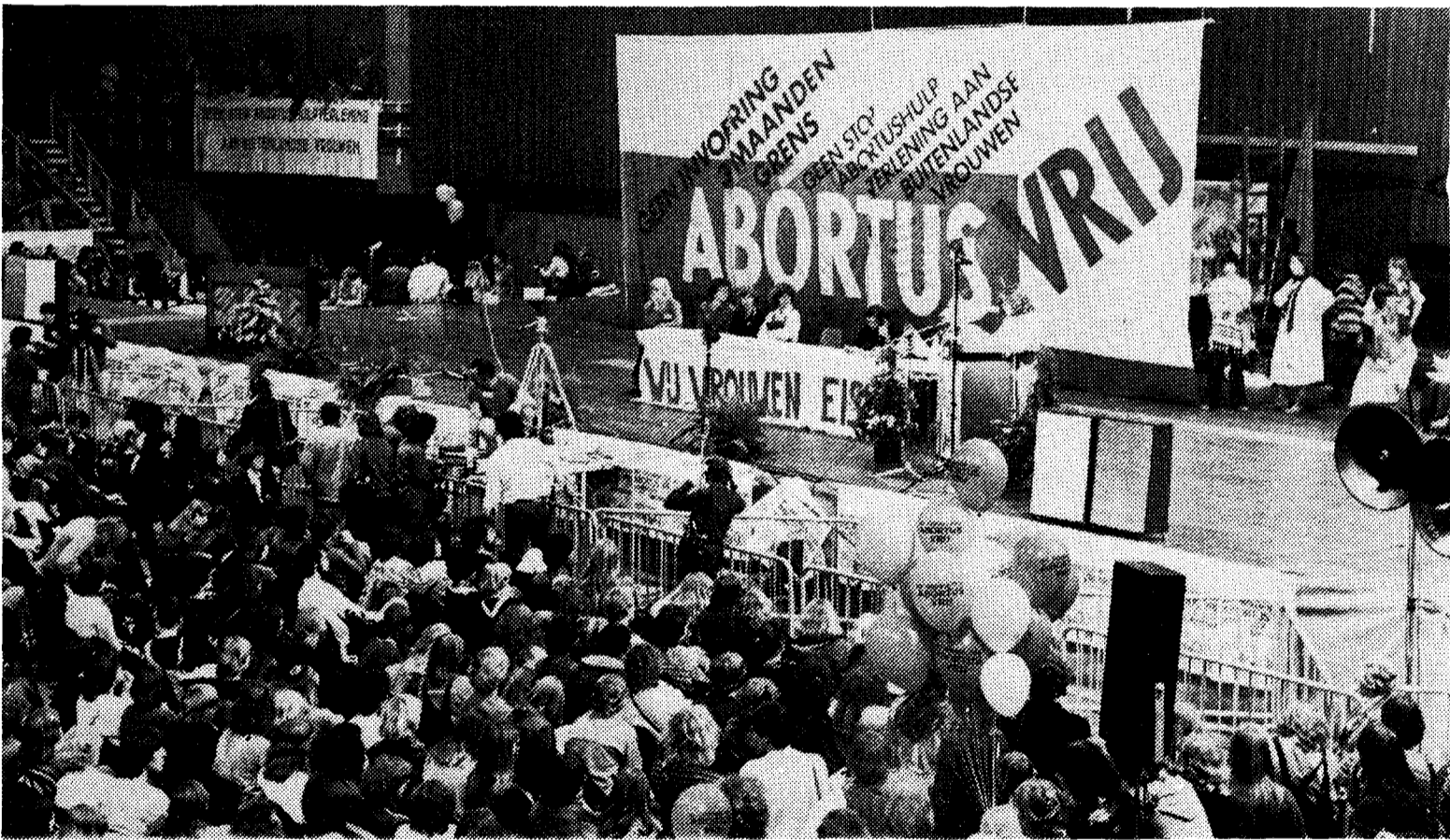
Het partijbestuur had zich achter de eisen van het aktiecomité „Wij vrouwen eisen” gesteld. Om dit standpunt te verantwoorden werd in februari een stuk over de legalisering van de abortus provokatus de

partij ingestuurd. De nadruk werd gelegd op het feit dat de partij dit abortusstandpunt in Keerpunt '72 had onderschreven. In de discussie werd gesuggereerd dat de PPR vóór abortus zou zijn. Het partijbestuur benadrukte dat legalisering van een bepaalde praktijk nog geen goedkeuring was. Het betekende alleen maar dat de beslissing over de uitvoering overgelaten moest worden aan de meest betrokkene.

Het bestuur zag het abortusprobleem als een probleem van de maatschappij. Het had te maken met emotionele en pseudo-ethische weerstanden tegen voorbehoedsmiddelen, met de seksualiteit, de discriminatie van de ongehuwde moeder en het onwettige kind, enz. Het partijbestuur zat met de afwijkende mening van een aantal fractieleden in haar maag. De Gaay Fortman en Coppes hadden in de Volkskrant gezegd, dat zij zeer ongelukkig waren geweest met de ekstreme manier waarop de door het PPR-bestuur ondersteunde abortusdemonstratie het vraagstuk had benaderd. Het ronddragen van leuzen was volgens hen niet bevorderlijk voor het noodzakelijk gesprek tussen mensen met verschillende opvattingen. In een brief aan hen stelde het bestuur: „Wij aanvaarden dat abortus voor Kamerleden persoonlijk moeilijk kan liggen en dat zij zich niet kunnen verenigen met het gestelde in Keerpunt '72 en in de verklaringen van de twee opeenvolgende partijbesturen, maar zij dienen zich dan niet op te werpen als zegslieden namens de partij.”

In een antwoord op deze brief vragen Bas en Dolf zich af of hun uitspraken wel zo schadelijk waren voor de partij. Zij vonden dat in dit geval hun persoonlijke gevoelens sterker mochten wegen dan het partijstandpunt. De beschuldiging van het partijbestuur dat er nogal wat druk op het kamerlid Dilia van der Heem zou zijn uitgeoefend om niet naar de demonstratie te gaan werd door beide heren ontkend. Bas had alleen haar meelopen achteraf betreurd. Hij vond het niet wijs deel te nemen aan demonstraties waarover in de fractie verschillend werd gedacht. Duidelijk was dat de emoties rond dit onderwerp hoog konden oplopen. In de partij is inmiddels de discussie gestart over nieuwe geboortetechnologieën en eugenetica. Het is de vraag of bij dit thema dezelfde vragen worden opgeworpen als 12 jaar geleden bij de discussie over de abortus provokatus.

HANS VAN EGDOM

WILHELM VERSCHUREN Vuurwerk

wij op 31 december er bijzonder verheugd over zijn dat we die maand weer omgekregen hebben. Sommige landgenoten uit die vreugde door het afsteken van enorme hoeveelheden vuurwerk. Het is de enige nacht in het jaar dat je met iets anders dan een automobiel kabaal mag maken op straat en daar wordt massaal gebruik van gemaakt. Kijk naar buiten op oudjaar en je ziet de inkomensverdeling in de straat. Al die burens moeten met elkaar wedijveren. De hoogste vuurpijl, de gil-

lendste keukenmeid, een zevenklapper met acht slagen. Zeg dus maar gewoon: de vuurpijlwedloop. Daar doen wij, gewone PPR-leden natuurlijk niet aan mee. Wij houden niet van vuurwerk, niet op onze congressen en niet in onze straat. Wij trekken ons er niets van aan dat de burens ons profiteurs noemen omdat wij wel van hun vuurwerk meegenieten zonder te betalen.

Maar wij, gewone PPR-leden zouden daar eigenlijk wel aan mee moeten doen. Wij

dienen ons naar buiten te oriënteren, dus dit jaar op 31 december gaan wij klokslag 12 uur de straat op en begeven ons tussen het volk met onze warme PPR-sjaal om de nek. En wij steken ook wat af. Geen saai toespraken deze keer, nee: vuurwerk! Zorg er echter voor dat je wat overhoudt voor het komende PPR-kongres. Ook daar steken wij geen redevoueringen af. Wie weet er trouwens nog iets te zeggen dat niet al gezegd is? Wij steken daar vuurwerk af.

Nu mogen wij van de brandweer dat vuurwerk niet thuis bewaren, zodat er gekozen is voor centrale opslag in het nieuwe PPR-pand. Het oude was daar volstrekt ongeschikt voor. Dat is dan ook de werkelijke reden van de verhuizing. Te klein, da's natuurlijk onzin bij een teruglopend ledental en de komende inkrimping van het personeelsbestand. Binnenkort kunnen wij onze hamstervoorraad vuurwerk op het partijbureau inleveren, waarna het op volgorde van lidnummer in de bomvrije kelder wordt opgeslagen. Op het jubileumkongres op 16 april wordt het weer uitgereikt.

Almere '88: de PPR knalt prachtig!